Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu
im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku

Karolina Rogowska

Transformacja ustrojowa a zmiana systemu organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2019

promotor:
dr hab. Jacek Dariusz Olszewski Strzyżowski, prof. AWFiS

Gdańsk 2021

Spis treści

Wstęp……7

Rozdział I. Korelacje pomiędzy ustrojem społeczno-politycznym a systemem organizacji sportu ……...7

1.1.Polityka sportu i interwencjonizm państwowy w sporcie……7

1.2.Systemy zarządzania sportem w wybranych krajach Europy ……21

Rozdział II. Metodologia badań naukowych …….28

2.1. Cele i pytania badawcze……..28

2.2. Metoda, techniki i narzędzia badawcze……..30

2.3. Pojęcia stosowane w pracy……..32

2.4. Zakres czasowy i merytoryczny przeprowadzonych badań……..33

Rozdział III. Organizacja i zarządzanie sportem w Polsce przed 1989 rokiem…….33

3.1.Sport w systemie socjalizmu realnego w Polsce 1945-1989 ……...33

3.2.Upolitycznienie sportu w okresie socjalizmu realnego……73

Rozdział IV. Transformacja ustrojowa a zmiana systemu organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2005 ……...81

4.1. Sport i kultura fizyczna w debacie politycznej na progu transformacji społeczno-ustrojowej……...81

4.2. Prawne podstawy organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2005…….....85

4.3. Sport w debacie politycznej lat w latach 1989-2005…….....110

4.4. Konsekwencje przystąpienia Polski do Unii Europejskiej dla sportu……..147

4.5. Zadania samorządów lokalnych w zakresie sportu ……,…….164

Rozdział V. System organizacji sportu w Polsce w latach 2005-2019…….168

5.1. Sport w debacie politycznej lat w latach 2005-2019 …….....168

5.2. Sport w programach partii politycznych-wybrane przykłady…….. 210

5.3. Regionalna i lokalna administracja samorządowa w realizacji zadań publicznych w zakresie sportu i kultury fizycznej…….216

5.4 Stosunki własnościowe w sporcie (spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki cywilne)……...223

5.5. Organizacje pozarządowe- stowarzyszenia i fundacje w działaniach na rzecz sportu……...227

5.6. Rozwój infrastruktury sportowej (poziom narodowy, regionalny i lokalny) …….....235

Rozdział VI. Ocena zmian organizacyjnych w polskim sporcie w latach 1989-2019…….....264

6.1. Konsekwencje zmian ustrojowych w Polsce dla sportu……..…264

6.2 Transformacja ustrojowa a reorganizacja sportu w Polsce- pożytki i wady……...271

Podsumowanie i wnioski……275

Bibliografia…….....305

Spis tabel…….323

Spis wykresów……323

Spis rysunków……..…324

Spis Załączników……324

Wstęp

Poruszony w niniejszej dysertacji temat dotyczy instytucji i organizacji sportu w Polsce. Sport w myśl ustawy z 2010 roku to: „*wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej, psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach*”[1]. Niesłuszne byłoby więc sięganie do nieaktualnych definicji z poprzednich aktów prawnych rangi ustawowej takich jak: ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298, z późn. zm.). W uzasadnieniu projektu ustawy o sporcie można przeczytać, że celowo skraca się definiowanie poszczególnych pojęć. Główny Urząd Statystyczny reguluje pojęcie sportu i co za tym idzie aktywności fizycznej, przyjmując za właściwe, wyżej wymienione definicje ustawowe[2].

Jak zauważa Z. Krawczyk, sport będziemy rozumieli jako aktywność kulturową jednostek i zbiorowości przebiegającą według charakterystycznych dla danego społeczeństwa wzorów, ukierunkowaną na dbałość o rozwój fizyczny, sprawność ruchową, rozrywkę, ekstremalne emocje, ekstatyczne przeżycia, przyjemne doznania, dobre samopoczucie, zdrowie, urodę, estetykę ciała i inne walory, ważne i cenione przez społeczeństwo, ale także rezultaty owych zachowań[3]. Potwierdza to również Komisja Europejska, twierdząc, że sport jest ważną dziedziną działalności publicznej która wzbudza duże zainteresowanie społeczeństw europejskich[4].

Sport, zwłaszcza w ostatnich latach stał się zjawiskiem wpisującym się w powszechną globalizację, przenikającym do życia kulturalnego, politycznego ale także do społecznego, jako ważna dziedzina życia każdego z nas. Jednocześnie do najważniejszych czynników, które mają wpływ na sport, zaliczyć można ekonomiczne, kulturowe i właśnie polityczne.

Sport jest częścią polityki państwa, a ta jest formułowana stosownie do przemian ideologicznych i społeczno – ekonomicznych. Od założeń i postanowień legislacyjnych zależy prawno-organizacyjne usytuowanie sportu i kultury fizycznej.

---

[1] Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. z 2016 r. poz. 176
[2] http://stat.gov.pl/wyszukiwarka/szukaj.html/strona-2, dostęp z dnia 18.02.2020 r.
[3] Krawczyk Z., Teoretyczne orientacje w socjologii kultury fizycznej, w: Z.Dziubiński, Z.Krawczyk red. Socjologia kultury fizycznej, Warszawa, 2011, s.40
[4] Komisja Europejska (2007) Biała księga na temat sportu, Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, s. 6

Problemy zarządzania sportem i kulturą fizyczną w naszym kraju, w okresie przed transformacją ustrojową oraz po tym burzliwym okresie, były podejmowane w licznych zwartych publikacjach. W nurt problemowy obejmujący okres analizy podjęty w niniejszej pracy (lata 1989-2019) wpisują się publikacje wielu autorów[5].

Poniżej podano wybrane przykłady artykułów zagranicznych podejmujących tematykę organizacji i zarządzania sportem i kulturą fizyczną w innych krajach, zwłaszcza w Europie.

Jones, jako jeden z pierwszych dokonał szczegółowych badań wpływu sportu na gospodarki krajów europejskich (członków Rady Europy) oraz znaczenie sektora sportowego dla gospodarek tych krajów. Badania były pierwszą próbą kwantyfikacji ekonomicznych działań rządów w stosunku do sportu (nakłady finansowe, przepływ funduszy na sport itp.) Oszacowano, że wydatki konsumentów na sport w państwach członkowskich RE mieszczą się w przedziale od 35 000 do 40 000 mln USD (w cenach z 1985 r.) i zapewniały około 1,5 mln miejsc pracy[6].

B.Houlihan koncentrował swoje zainteresowania badawcze w kierunku szeroko pojętej polityki sportowej rządów. Zauważył że, pomimo rosnącego zaangażowania rządów w sport i w kwestie polityki publicznej związanych ze sportem (m.in. doping, równość społeczna, przemoc na stadionach itp.) istnieje wyjątkowo mało analiz polityki sportowej, która wykorzystuje główne modele i ramy analizy szeroko przyjęte w innych obszarach polityki. Houlihan zaproponował autorską koncepcję narzędzi analitycznych, które stanowić

[5] W ten nurt problemowy wpisują m.in. publikacje: Godlewski (zob. Godlewski.P., Gaj J., *Sport polski w okresie przemian ustrojowych lat 1989-1996,* w: B.Woltmann (red) Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, T.IV, 2000, s.297-309; Jaczynowski(zob. Jaczynowski L., Żyśko J., *Zmiany w systemie jednostek organizacyjnych kultury fizycznej* „Kultura Fizyczna" WSP Częstochowa, Zeszyt I, 1997); Jaworski (zob. Jaworski Z., *Administracja rządowa do spraw kultury fizycznej w Polsce w latach 1927–2002*, „Kultura Fizyczna" nr 3–4, 2000); Łysakowski (zob. Łysakowski J., *Makrostruktury organizacji KF w Polsce okresu 1946-1995(w wyborze)*, w: Studia i materiały do ćwiczeń i seminariów dla studentów AWF, pod red. L. Gondka, WIW, Gdańsk 1996); Moska (zob.Moska W., *Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005*, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk 2006); Nowakowski (zob. Nowakowski A., *Zarządzanie kulturą fizyczną w Polsce w latach 1944-2001,* Rzeszów 2005); Nowakowski (zob. Nowakowski A., *Zarządzanie sportem w Polsce w latach 1945-2001, Studium historyczno-porównawcze*, Rzeszów, 2005; Nowakowski A., *Prawo o kulturze fizycznej w Trzeciej Rzeczypospolitej (1989-2005)*, w: Lider, nr.2, 2008); Ryba (zob. Ryba B., *Kultura fizyczna w okresie transformacji od gospodarki planowej do rynkowej*, w: Sport Wyczynowy, nr 11-12; Ryba B., *Finansowanie kultury fizycznej w Polsce w okresie transformacji ustrojowej od gospodarki planowanej do rynkowej*, w: Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, pod. red. L. Szymańskiego, Wrocław 1993, Ryba B., Kultura fizyczna okresu transformacji ustrojowej od gospodarki planowanej do rynkowej, ,,Sport Wyczynowy" 1993, nr 11-12); Żyśko (zob. Żyśko J., Jaczynowski L., *Przekształcenia w systemie organizacyjnym kultury fizycznej w Polsce w dobie transformacji ustrojowej, Część II*, ,,Kultura Fizyczna" nr 1-2, 1995; Żyśko J., *Organizacja sportu w Polsce w okresie transformacji systemowej*, „Kultura Fizyczna" nr 9-10, 2001); Dubrawski (zob. Dubrawski T., *Zarządzanie kulturą fizyczną przez organy samorządu terytorialnego w Polsce po 1989*, w: B.Woltmann (red.) Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, T.VII, 2007.

[6] Jones, H., The economicimpact and importance of sport, a Europeanstudy. Council of Europe, Strasbourg. Sport for All.Preceedings of the World Congress on sport for All, 1990, s.563-569

mogą punkt wyjścia dla bardziej szczegółowej analizy polityki sportowej w wybranych krajach[7].

A.Charker badał (na zlecenie Rady Europy) zmiany instytucjonalne w systemach sportowych wybranych krajów. Opracował on wskaźniki określające stopień kompletności zmian w krajowym ustawodawstwie sportowym, zwłaszcza w odniesieniu do instytucji sportowych, które powinny dostosować się do nowego otoczenia rynkowego. Przy opracowywaniu wskaźników Charker brał pod uwagę następujące elementy: 1) czy w konstytucji danego państwa jest jakieś odniesienie do sportu, 2) czy istnieje prawo krajowe odnoszące się do sportu (3) jakiego typu jest to prawo (czy określono w nim m.in. interwencjonizm państwa w sferę sportu czy też nie). Autor artykułu zauważa, że rozwój sportu w większości krajów europejskich jest prawidłowy i harmonijny. Zalecenia dla krajów i ich rządów, a wynikające z przeprowadzonych badań to m.in. promocja sportu zgodnego z Europejską Kartą Sportu i z hasłem „sport dla wszystkich"; przestrzeganie zasad fair play; stwarzanie przez organy państwa warunków do bezpiecznego, powszechnego i dobrowolnego uprawiania sportu oraz tworzenie poprawnych relacji między organami państwowymi, a organami odpowiedzialnymi za sport (zarządzającymi na różnych szczeblach).[8]

I.Henry w artykule z 2008 roku porusza zagadnienia związane z organizacyjnymi aspektami europejskiej polityki sportowej, przede wszystkim na szczeblu krajowym, ale także w odniesieniu do krajów Unii Europejskiej. Badania miały na celu identyfikację i ocenę charakteru i struktury systemów politycznych oraz zmian systemów, które podlegają rządom poszczególnych krajów. Według autora przebadane systemy polityki sportowej składają się z reguł narzuconych przez władze publiczne, które nie wymagają w znacznym stopniu negocjacji z innymi interesariuszami sektora. Z badań wynika, że na realizację polityki sportowej w danych krajach partnerzy społeczni, konsumenci, a także prywatni przedsiębiorcy mają niewielki wpływ[9].

V.Čingienė i M.Gobikas analizowały proces kształtowania się polityki publicznej w sporcie na Litwie w latach 2011-2018. Zebrane dane miały na celu ujawnienie kluczowych elementów procesu kształtowania polityki publicznej - analizy środowiskowej, planowania strategicznego, kompetencji i uprawnień decyzyjnych oraz interesariuszy. Z głównych wyników badań wynika, że zarządzanie sportem na Litwie, wraz z większością innych krajów europejskich, jest definiowane jako konfiguracja biurokratyczna. Według autorek,

[7] Houlihan, B., Public sector sport policy: developing a framework for analysis. International review for the sociology of sport, 40 (2), 2005, s.163-185.
[8]Chaker, A.N., Good Governance in Sport: A EuropeanSurvey. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2004, s.167
[9] Henry, I., Europeanmodes of sport:govermance, organisationalchange and sport policy in the UE, Hitotsubashi University, HitotsubashiJournal of Arts and Sciences, 2008, s.40-52

zarządzanie sportem na Litwie, podobnie jak w większości innych krajów europejskich, jest definiowane jako konfiguracja biurokratyczna i charakteryzujące się aktywną rolą państwa oraz istnieniem ram prawnych dotyczących konkretnie sportu. Litewski system sportowy w pełni składa się z zasad narzuconych przez władze publiczne, a sport i kultura fizyczna pozostają zasadniczymi instrumentem partii politycznych, wykorzystywanym do promocji instytucji rządowych. W artykule zaznaczono jednocześnie, że w ramach państwowego systemu sportowego, działania dotyczące kształtowania polityki publicznej w dziedzinie sportu są raczej rozdrobnione. Sytuacja ta jest w dużej mierze spowodowana brakiem kompetencji, niespójnymi działaniami oraz brakiem zgodności pomiędzy interesem publicznym i prywatnym[10].

S.Perényi przeanalizowała system zarządzania sportem na Węgrzech, wskazując, że zarządzanie i finansowanie sportu były w centrum debat rządowych zwłaszcza od czasu przemian politycznych i gospodarczych na początku lat 1989–1990. Lata przejścia od centralnie kontrolowanego i finansowanego przez państwo sportu, do sportu, który musiał funkcjonować jako jeden z nowych elementów gospodarki wolnorynkowej był na Węgrzech okresem burzliwym i okresem nagłych, czasem bardzo kontrowersyjnych decyzji po stronie rządu. Wycofanie się z centralnego kierowania i finansowania sportem doprowadziło do powstania słabego i zaniedbanego systemu klubowego i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (co m.in. doprowadziło do sprzedaży obiektów sportowych, terenów sportowych i nieruchomości związanych ze sportem). Równolegle nastąpiła ekspansja sportu i powstania nowych organizacji, ponieważ liczba federacji sportowych potroiła się w pierwszych latach pluralistycznej zmiany. Autorka zwróciła uwagę na fakt, że oprócz tradycyjnych form i struktur (kluby, federacje), pojawiły się nowe formy, np. podmioty nastawione na zysk (kluby fitness, firmy event management, fundacje, agencje marketingu sportowego itp.), co w konsekwencji doprowadziło z czasem do formowania się stabilnego rynku sportowego. Jednak podobnie jak inne kraje Europy Środkowej, Węgry również miały dylematy dotyczące znalezienia właściwej równowagi między obowiązkami sfery publicznej, prywatnej i obywatelskiej w stosunku do sportu. Od czasu przemian politycznych i gospodarczych, różne ekipy rządowe wyznaczyły różne role i znaczenie dla sportu i inicjowały zróżnicowane struktury organizacyjne i finansowe w tym zakresie. Wdrażano politykę sportową i metody finansowania poprzez ciągłe zmiany, które utrudniały opracowywanie długoterminowych planów i nie pozwalały na stabilizację w węgierskim

[10] Zobacz: Čingienė V., Gobikas M., Formation of Sports Public Policy within the Context of Hierarchy Governance, Viešojipolitikairadministravimas public policy and administration, 2019, T 18, Nr. 3/2019, Vol. 18, Nr. 3, s. 35-45

sporcie. Jednak w 2010 roku sport został uznany za jedną ze strategicznych gałęzi gospodarki Węgier, co przyniosło szereg działań politycznych, które doprowadziły do kilku fundamentalnych zmian w zarówno strukturze jak i systemie finansowania sportu. Przeprowadzone przez autorkę badania (2013) pokazały, że państwo silnie reguluje i nadzoruje system sportowy (bezpośrednie finansowanie państwowe sportu ma dość biurokratyczny charakter, przez co sport w pewnym sensie zatracił swoją niezależność). Jednocześnie autorka ma nadzieję, że niedawne zmiany strukturalne i finansowe w węgierskim sporcie, przyniosą w końcu to, co długo oczekiwane przez wszystkich, a mianowicie demokratyzację sportu i integrację społeczną w sporcie (np. wzrost uczestnictwa Węgrów w sporcie).[11]

Jednocześnie sport odgrywa (nie tylko w naszym kraju) coraz ważniejszą rolę jako zjawisko społeczne i gospodarcze, przyczyniając się w dużym stopniu do realizacji strategicznych celów wielu krajów, takich jak solidarność i dobrobyt. Przyczynia się do rozwoju ducha zespołowego, zasad fair play, równości szans, solidarności, tolerancji oraz tym samym do rozwoju jednostki i jej samorealizacji. Sport ma również znaczenie dla gospodarek poszczególnych krajów, jest bardzo dynamicznym i wciąż zmieniającym się sektorem. Według Komisji Europejskiej, również na poziomie regionalnym i lokalnym, sport może przyczyniać się do wzrostu gospodarczego[12].

Możliwości wykorzystania sportu pojawiły się również dzięki unijnej zasadzie tak zwanych 4 wolności, które zostały ustalone w ramach unijnego, Jednolitego Rynku Wewnętrznego, czyli swobodnego przepływu kapitału, ludzi, towarów i usług. Dzięki w/w swobodom m.in. łatwiej jest zawodnikom poruszać się między krajami unii, łatwiej o uznawanie dyplomów w krajach członkowskich zdobytych przez trenerów, nauczycieli wychowania fizycznego czy prościej o rozwiązywanie sporów między klubami sportowymi, nad czym czuwa Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu albo Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, tworząc spójne orzecznistwo.

Rozdział I. Korelacje pomiędzy ustrojem społeczno-politycznym a systemem organizacji sportu

1.1. Polityka sportu i interwencjonizm państwowy w sport

Jak pisze Jankowski, interwencjonizm w swoim klasycznym wydaniu jest elementem polityki ekonomicznej państwa mającego na celu wpływanie na rozwój gospodarki poprzez

[11]Perényi, S., Chapter 8, Hungary, w: Comparative Sport Development Systems, Participation and Public Policy, red: KirstinHallmann Karen Petry, Springer, New York, 2013, s.87-100.
[12] Ibidem, s.7

przeciwdziałanie kryzysom, zapewnienie pełnego zatrudnienia i podniesienie stopy wzrostu gospodarczego. Wszystkie te działania pośrednio mają wpływ na stan sportu i kultury fizycznej w państwie. Mówiąc o interwencjonizmie w odniesieniu do sportu i kultury fizycznej rozumiemy na ogół te spośród podejmowanych przez państwo działań, które w założeniach służą dokonaniu celowych zmian w systemie[13].

Jak zauważa K.Doktór „system kultury fizycznej jest względnie wyodrębnionym systemem o dość trudnej do określenia autonomii. Jest uwarunkowany poziomem cywilizacyjnym, fazami wzrostu gospodarczego, zmiennością ustrojów politycznych, aktów prawnych, strukturą społeczeństwa oraz poziomem jego kultury"[14].

Współczesny dynamiczny rozwój sportu powoduje, że jest on bardzo ważnym obszarem politycznej interwencji państw jak i również rządowych organizacji międzynarodowych. Tak państwa jak i ich rządy, coraz częściej swój prestiż budują „na sporcie" jak i „poprzez sport" oraz sport traktują jako użyteczne narzędzie służące do realizacji ich założeń politycznych.

Na straży apolityczności stać powinny organy zarządzające sportem nie tylko na szczeblach poszczególnych krajów i rządów, ale także na szczeblach międzynarodowych Przykładem takich działań może być rola Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego której jest propagowanie olimpizmu na całym świecie oraz przewodniczenie Ruchowi Olimpijskiemu oraz m.in.: przeciwstawianie się działaniom politycznym lub komercyjnym nadużywającym wykorzystywanie sportu i sportowców[15]. Również jak możemy przeczytać w Deklaracji Komisji Trójstronnej MKOl, władze publiczne każdego kraju mają obowiązek popierania sportu dla wszystkich, który zapewnia światu zdrowie i silne populacje[16].

Jak pisze Firek, niemożliwe jest oddzielenie polityki od sportu, ponieważ zawsze znajdą się ludzie gotowi wykorzystać potencjał igrzysk i sportowców do swych niecnych zamiarów[17]. Jak zauważa Kałamacka, z igrzyskami olimpijskimi wiążą się krytykowane zjawiska łączone ze sportem. Igrzyska przestały być wyrazem religii. Odarte z romantycznej ideologii stały się częścią masowej kultury i gigantycznego biznesu rozrywkowego, w którym

[13] Jankowski K., W., Państwo, polityka i kultura fizyczna, w: Socjologia kultury fizycznej, red. Dziubiński Z., Krawczyk Z., AWF Warszawa, 2011, s.295
[14]Doktór K., Od kryzysu do zmiany, Materiały z Konferencji „System rządzenia i zarządzania sprawami kultury fizycznej w Polsce, Kultura Fizyczna, Warszawa, 1993, s.139
[15] Karta Olimpijska, MKOl, s.15, https://www.olimpijski.pl/files/Download/Karta_olimpijska_PL.pdf, dostęp z dnia 14.07.2020
[16] Karta Olimpijska, MKOl, Deklaracja Komisji Trójstronnej MKOl z 20 marca 1978 roku, https://www.olympic.org/, dostęp z dnia 14.07.2020
[17] Firek W., Filozofia olimpizmu Pierre'a de Coubertina, Warszawa 2016, s.163

liczą się prestiż i pieniądze. Olimpiady w XX wieku stały się największym teatrem światowym. To widowisko zwycięstw i klęsk, a więc wyrażające istotę ludzkiej egzystencji[18].

Twórca nowożytnych olimpiad Pierre de Coubertin, przemawiając w trakcie konferencji Unii Francuskich Towarzystw Sportów Atletycznych w dniu 25 listopada 1892 roku, mówiąc, że największym zagrożeniem dla sportu i jego czystości stanowią właśnie polityka i pieniądze[19]. Stąd już krok od deformacji idei sportu, która według Maciejewskiego, ma swoje podłoże w upolitycznieniu sportu, która jest jednym z dręczących sport patologii. Mimo wyznawania przez licznych działaczy wiary w apolityczność, sport jest totalnie polityczny. Politycy od zawsze zdradzali tendencję do wykorzystywania prestiżu sportu i posługiwania się nim do swych celów, zmierzających do umacniania w oczach opinii publicznej własnego znaczenia. Żaden rząd, żadna partia polityczna nie może sobie pozwolić na obojętne przechodzenie obok sportu. Niestety, na przekór wszelkim teoriom o politycznej neutralności sport jest w istotny sposób przyporządkowany i podporządkowany polityce. I to nie tylko ten międzynarodowy, ale także lokalny. Sport stał się zbyt ważnym zjawiskiem społecznym, aby mógł uwolnić się od agresji polityków i jest zbyt słaby, aby tę agresję odeprzeć[20].

Hassan za uważa, że w XXI wieku na wzór rozwiniętych krajów geopolitycznych, inne kraje, w których brak jest społecznego poparcia dla rozwoju sportu, dążą do organizowania wielkich imprez sportowych. Autor proponuje by istniały międzynarodowe wzorce w zakresie m.in. form zarządzania sportem na poziomach narodowych (administracji rządowej) oraz promocji zagadnień i wiedzy na temat organizowania imprez sportowych. Autor ma nadzieję, że być może przyjęcie pewnych schematów działania między krajami zapewniłaby uczciwą praktykę w oparciu o zdrową konkurencję, w której sport odgrywałby ważne znaczenie[21].

Z.Krawczyk i K.Jankowski wskazują że, dystansowanie się świata sportu do polityki – w praktyce jest postulatem nierealnym i niemożliwym do spełnienia, a historia zarówno powszechna, jak i ruchu olimpijskiego dostarcza jedynie argumentów przeciwnikom tezy o jego apolityczności, każąc ów postulat traktować nie jako realność, lecz piękną utopię. I jest to uzasadnione już choćby z tego względu, że ruch olimpijski (jak i sport w ogóle) nie działa w próżni społecznej, w oderwaniu od wydarzeń, na których zwykle odciska swoje piętno

[18] E. Kałamacka, Sport XXI wieku epigonem antyku, [w:] Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje, red. Z. Dziubiński, Warszawa 2000, s. 155.
[19] Deberny K., Płoszaj K., Firek W., Błyszczący sterowiec - Pierre de Coubertin o sporcie i olimpizmie, PKOL, Warszawa 2013, s. 16, https://www.olimpijski.pl/Media/files/Blyszczacy_sterowiec.pdf, dostęp dnia14.07.2020
[20] Maciejewski A., Filozofia istoty sportu, IW Świadectwo, s.38
[21] Zob. Hassan D., Sport and politics in a complex age, Sport In socjety, Volume 21, 2018, s. 735-744.

polityka. Doskonale jest to widoczne w przypadku naszego kraju[22], a jako przykład niech posłuży wypowiedź uczestników debaty pt „Sport w polityce. Polityka w sporcie" która była zorganizowana w 2012 roku na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, tuż przed organizacją UEFA EURO'12 : „*związek polityki i sportu nie musi być zły, zdarza się jednak, że polityka psuje sport*"[23] . Podobne zdanie wyraża Celiński, który uważa, że sport podszyty, nawet jeśli nie do końca szczerze, przesłaniem moralnym, trzymaniem się zasad – jest dla mnie atrakcyjniejszy od sportu przesiąkniętego polityką agresorów, satrapów i dyktatorów. To, że płacą oni za to słone rachunki, wcale „sportowej rodziny" nie usprawiedliwia. Wręcz przeciwnie[24].

Prawie od zawsze sport był i jest elementem politycznej rywalizacji między krajami. oraz, że między polityką a sportem zachodziły wielowątkowe relacje i zależności.

Jak zauważa E. Białkowska sport w wielu krajach traktuje się jako ważny instrument polityczny, służący kreacji wizerunku państwa na arenie międzynarodowe i podlega procesom, związanym z mechanizmami rynkowymi, takimi jak: komercjalizacja, profesjonalizacja, biurokratyzacja, ikonizacja[25].

Pisze o tym również Godlewski, który zaznacza, że współczesny sport jest oparty na czterech głównych filarach: *widowiskowości* (sport spektatorski, popkultura, czas emisyjny, teatralizacja sportu) *komercjalizacji* (profesjonalizacja, marketing w sporcie, patologie), *uniwersalizmie, unifikacji* (fair play, homo sportivus) i *globalizacji* (ponadnarodowe organizacje, przenikanie kultur – dyfuzja, światowa rywalizacja) (…) Sport w krótkim czasie uległ szybkiej globalizacji. Dynamicznie powiększyło się pole współzawodnictwa, jednocześnie rosła liczba ponadnarodowych instytucji, organizacji i stowarzyszeń sportowych odgrywających istotną rolę w gospodarce i polityce światowej (MKOL)[26].

[22] Krawczyk Z., Janowski K.W., Sport w świadomości społecznej Polaków na przełomie XIX i XX stulecia, w: Olimpizm Polski, red. J.Lipiec, PKOl, Kraków-Warszawa, 2019, s.34-35
[23] Polityka psuje sport, http://www.wprost.pl/323863/polityka-psuje-sport.html, dostęp 13.07.2020
[24] Ibidem, dostęp 13.07.2020
[25] Por. Białkowska E., Sport- instrument polityczny służący kreacji wizerunku państwa na arenie międzynarodowej, , http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-48fd3e69-315f-4799-8823-7fcb295cbe4f/c/Bialkowska-E.-Sport-instrument-kreowania-wizerunku.pdf , dostęp 18.08.2020. s. 109
[26] Godlewski P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, [w:] Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji, Uniwersytet Szczeciński Zeszyty Naukowe Nr 689 Ekonomiczne Problemy Usług Nr 78, Szczecin 2011, s. 11

Rys 1. Komponenty współczesnego sportu

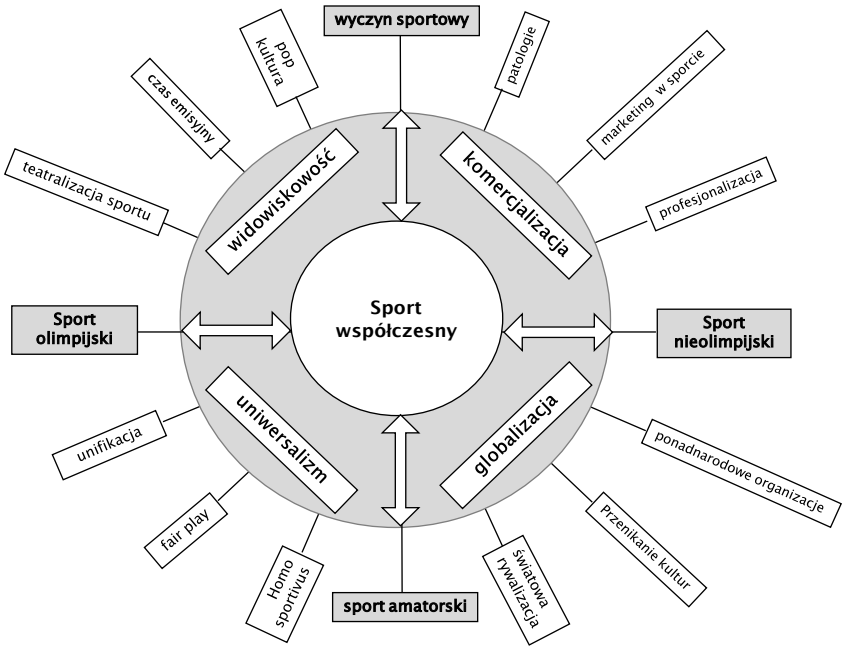

Źródło: Godlewski P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, [w:] Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji, Uniwersytet Szczeciński Zeszyty Naukowe Nr 689, Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, Szczecin 2011, s. 12

Warto zauważyć, ze sport przede wszystkim buduje pozycję państwa łącząc w sobie interesy polityczne, biznes, ale również poczucie tożsamości i siły narodowej społeczeństw, zwłaszcza za sprawą wydarzeń i imprez sportowych.

Należy przypuszczać, że związki polityki i sportu występują we wszystkich systemach polityczno-społecznych, jednakże cele i motywy tych działań (jak również i sposobów dojścia do założonych celów w tym zakresie) są dla każdego kraju różne. Korelacje te, jak zauważa J.Maguire, odbywają się na szerszej płaszczyźnie globalnej, gdzie związki polityki i sportu obserwuje się w wymiarze światowym, międzynarodowym i europejskim[27]. Jednocześnie związki te różne są w zależności od poszczególnych systemów politycznych krajów, oraz ich rozwoju społeczno – kulturowego oraz ekonomiczno-gospodarczego.

Patrząc na politykę sportową w odniesieniu do państwa, można spojrzeć na stopień zaangażowania danego rządu w sprawy sportu, biorąc pod uwagę kwestię organizacyjne, instytucjonalne itp. Ważne to jest tym bardziej dlatego, że całe kluczowe sprawy, które kreują sport, zapadają właśnie na najwyższych szczeblach rządowych. Sport jest istotnym elementem życia każdego kraju, dlatego państwa w coraz większym stopniu interesują się nim i pragną odgrywać aktywniejszą rolę w tej dziedzinie. Warto byłoby, aby dbałość o jego wartości, przekładała się też w kształtowaniu odpowiednich standardów zarządzania sportem

[27] Zob. Maguire J., Sport, Identity Politics and Globalization, DiminishingContrasts and IncreasingVarieties, Sociology of Sport Journal, 1994, no.11, s.98

po stronie odpowiednich organów administracji rządowej. Dotyczy to tak sportu powszechnego jak i wyczynowego gdzie, jak pisze w/w Z.Dziubiński, w systemach autorytarnych i totalitarnych sport wykorzystywany jest w sposób instrumentalny, które mają przede wszystkim charakter propagandowo-polityczny i militarno-utylitarny, natomiast w demokracjach sport rozwija się z woli społeczeństwa, które jest suwerenem i decyduje o jego losie[28].

O tych negatywnych zjawiskach wspominał w roku 1995 również Episkopat Włoch, kierując do wiernych list, gdzie można przeczytać, że „nie można również zapomnieć o ryzyku uzależnienia ideologicznego: w przeciwieństwie do spontanicznej gry, sport jest głęboko naznaczony przez model społeczeństwa, w którym funkcjonuje oraz interesy, które w nim dominują mogąc stać się potencjalnym narzędziem manipulacji w rękach polityki i ekonomii. Starożytne motto „*panem et circensem*" (chleba i igrzysk) dosadnie to ujmuje"[29].

Również Papież Jan Paweł II mówił o tym zjawisku przemawiając w 2000 roku w Rzymie do sportowców: „Dość liczne niestety i być może coraz bardziej widoczne są oznaki kryzysu, który zagraża czasem fundamentalnym wartościom etycznym sportu. Obok sportu, który pomaga człowiekowi, istnieje bowiem inny sport, który mu szkodzi; obok sportu, który uszlachetnia ciało, istnieje sport, który je poniża i zdradza; obok sportu, który służy wzniosłym ideom, jest też sport, który zabiega wyłącznie o zysk; obok sportu, który jednoczy, jest też i taki, który dzieli"[30].

Jak można zdefiniować politykę sportową? Okazuje się, że pojęcie to jest dosyć rzadko stosowane. Nie ma jednej, obowiązującej definicji, która wyjaśniałaby to pojęcie. Jak twierdzi Matras „*w polskim dyskursie naukowym pojęcie polityki sportowej jest bardzo rzadko stosowane i* nie ma jasnej definicji, bo nie jest określony jednoznaczny charakter zaangażowania państwa w sprawy sportu"[31].

Trudno się zgodzić z tym sformułowaniem, albowiem należy pamiętać o zasadzie pomocniczości, którą uznaje się za podstawową zasadę państwa demokratycznego. W Polsce jej idea została szeroko rozwinięta na gruncie obowiązującej Konstytucji RP. Preambuła ustawy zasadniczej wskazuje dobra, na podstawie których mają działać władze publiczne. Są nimi działania: „oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz,

[28] Dziubiński Z., Polityka i sport: antynomie i konwergencje, w: Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015, s.42-43

29 List Episkopatu Włoch [w:] *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych,* Olszewski-Strzyżowski D.J., Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.58

[30] Jan Paweł II, Oblicze i dusza sportu, „L'Osservatore Romano", 2001, nr 3, [w:] *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych,* Olszewski-Strzyżowski D.J., Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.58-59

[31] Matras T., 2007, Polityka sportowa – interpretacja pojęcia i problemy definicyjne, Atheneum, Polskie Studia Politologiczne, vol.55/2017, www.atheneum.umk.pl, s.52-53, dostęp 15.07.2020

dialogu społecznym oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot"[32]. Jak twierdzi Sekuła, w obecnym czasie zasada pomocniczości odnosi się do dwóch aspektów. Jeden z nich dotyczy pomocniczości, którą wiąże się z byciem blisko ośrodków decyzyjnych. Co oznacza, że istotne dla obywatela kwestie powinny zapadać blisko niego. Drugi oznacza, że wspólnota wyższego rzędu powinna włączyć się w pomoc wspólnotom rzędu niższego, oczywiście wtedy, gdy nie są one zdolne do osiągania określonych celów[33]. Można więc wysnuć wniosek, że obywatel zaczyna być traktowany jako podmiot władzy. Z pojęciem pomocniczości wiąże się tez pojęcie decentralizacji, które również znalazło się w konstytucji RP[34]. Oznacza, że jest to „przekazanie władzy pomiędzy autonomicznymi jednostkami"[35]. Istnieje prawne zabezpieczenie względnej samodzielności dla organów niższych stopni w strukturze organizacyjnej, względnej, w stosunku do organów wyższych. Władza zdecentralizowana to władza, która oddaje pewne uprawnienia w ręce mniejszych samorządów. To władza, która nie ingeruje w procesy decyzyjne, nie narzuca swoich pomysłów, unika kształtowania jakichkolwiek zależności od władzy centralnej. To władza, która daje: kompetencje, środki i odpowiedzialność gminom, powiatom, województwom. W odniesieniu do spraw sportu przejawia się ona w przekazaniu władzy obywatelom m.in poprzez możliwość tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji[36].

W sporcie ze swobody tej korzystają obywatele, którzy zakładają stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie sportowe. Tworzą się takie organizacje, które mogą funkcjonować niezależnie od władz państwowych. Należy jednak podkreślić, że państwo przekazujące swoje kompetencje samorządowi terytorialnemu czy instytucjom pozarządowym, zobowiązane jest do szanowania ich autonomiczności i swobody działania. Państwo może pomagać, wspierać i nadzorować w/w podmioty w zakresie przewidzianym przez prawo. Można więc wysnuć wniosek, że polityka sportowa powinna być ponad podziałami politycznymi, jakimikolwiek klasyfikacjami czy schematami. To na sporcie i mądrze

32 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.
33 Sekuła A., Pomocniczość i decentralizacja- podstawowe zasady nowego systemu zarządzania państwem, w : Problemy zarządzania i marketingu we współczesnych organizacjach, red., A. Tubielewicz, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2000, s. 23-27.
34 Art. 15 Konstytucji RP z 1997 r.
35 Por. Zięba-Załucka H. (red.), Samorząd terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej po reformie ustrojowej, wybrane zagadnienia, Wyd. Oświatowe FOSZE, Rzeszów, 1999, s. 26
36 Art.12 Konstytucji RP z 1997 r.

prowadzonej „polityce sportowej" można budować trwałe, bezcenne wartości społeczne takie jak: zdrowie, siła, sprawność fizyczna, kondycja psychiczna.

Podobne spostrzeżenia ma ks.Kowalczyk pisząc, że złożona struktura sportu jest podstawą faktu, że pełni on różnorodne funkcje: higieniczno-zdrowotną, ludyczną, rekreacyjną, edukacyjno-formacyjną, społeczną, estetyczną i militarno-wojskową. Wymienione funkcje aktywności sportowej uzasadniają stwierdzenie, że cele i zadania państwa oraz kultury fizycznej i sportu są zbieżne. Faktyczna realizacja celów kultury fizycznej, sportu i państwa wymaga odwołania się do wartości trans ekonomicznych i trans witalnych, to jest moralno-ideowych. Państwo jest autentycznym dobrem wspólnym wówczas, gdy obowiązujące w nim prawo nie rozmija się z uniwersalnymi normami etycznymi. Sport, zwłaszcza profesjonalno-wyczynowy, również nie może ignorować wartości i podstawowych zasad etycznych, tylko wówczas służy dobru osoby ludzkiej i dobru społecznej wspólnoty[37].

Jak zauważa I.Jonek-Kowalska, władze państwowe i współcześnie działające podmioty na rynku sportowym, powinny być gotowe na szybkie reagowanie na różne czynniki zmieniającego się świata i gotowe podjąć właściwe polityczne działania wobec tych zmian. Odpowiedzialność związków sportowych, klubów sportowych i przedsiębiorstw sportowych za działania i ich wpływ na społeczeństwo, powinny być normą i powinny być czymś naturalnym[38]. Dlatego ważne, by rządowe struktury organizacyjne odpowiedzialne za system zarządzania sportem i kulturą fizyczną, podejmowały działania zaspokajające w pierwszym rzędzie potrzeby społeczeństwa i środowisk sportowych.

Według takich badaczy jak B.Wilson i B.Millington, polityka sportowa, to nie tylko wielkie wydarzenia sportowe, to nie tylko polityczne przepychanki, ideologie, to nie komercja czy wielki biznes, to także nowoczesne innowacje i technologie, które powinny mieć związek z ochroną środowiska, a niestety autor takich działań po stronie wielu rządów i państw, nie zauważa, że nadal w większości państw aspekty gospodarcze przeważają, nad rozsądkiem. Uważa, że świadomość społeczna w zakresie problemów środowiskowych związanych ze sportem jest w ostatnich latach większa, ale nadal brak jest konsekwencji w działaniu. Należałoby pomyśleć, jaką rolę może odegrać sport w społeczeństwie bardziej przyjaznym

37 Ks.Kowalczyk.S., Sport jako sektor polityki państwa, w: Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015, s.175

38 Jonek-Kowalska I., Financial aspects of CorporateSocialResponsibilitybased on the hard coalmining industry in Poland. „AmericanAcademy&ScholaryJournal", Vol. 5, No. 6, 2013, s. 74-77.

dla środowiska - i jaką preferowaną przyszłość moglibyśmy sobie wyobrazić dla sportu przyjaznego środowisku[39].

Są kraje takie jak: Wielka Brytania, państwa skandynawskie, Kanada i Niemcy, gdzie zdecydowanie podkreśla się odrębny stosunek polityki sportowej od państwa. Jak twierdzi Matras, w wymienionym państwach nie neguje się jej pojęcia, umiejscowienia ani przydatności społecznej. Prowadzone są nawet dyskusje naukowe dotyczące włączenia polityki sportowej do zdefiniowanych kategorii polityk publicznych[40].

Polityka sportowa niezależnie od tego, jak będziemy próbować ją definiować, jest zjawiskiem powszechnym, i w większości postępowych państw, wewnętrznie dobrze zorganizowana. Z kolei reguły i sposób oceniania wyników sportowych jest zespolony, uniwersalny, jasno określony i stosunkowo stabilny. Idąc dalej struktury poszczególnych dyscyplin są przejrzyste i przeważnie operatywnie funkcjonujące. Dlatego należy stanowczo zaprzeczyć stwierdzeniu, że brak jednoznacznej definicji polityki sportowej nie pozwala określić poziomu zaangażowania państwa w sferę sportu.

Poruszane zagadnienia wpisują się w działania realizowane przez wiele rządów i narodowych związków sportowych czy klubów. Również Komisja Europejska promuje pojęcie tzw. zielonego sportu (*greening of sport*) w ramach którego powinno być podejmowane działania, traktujące sport w sposób odpowiedzialny i zrównoważony (m.in. połączenie ze sobą kilku czynników, tj. potrzeb społecznych, celów politycznych i biznesowych z potrzebami środowiska naturalnego).

Michał Kobierecki zastanawia się czy polityka sportowa oraz polityka sportu to pojęcia tożsame? Bada literaturę anglosaską i amerykańską, dlatego, że tam mówi się o pojęciach: *policy on sport* i *politics of sport*. Autor zauważa, że „w krajach anglosaskich również nie wstępuje jasno zdefiniowane pojęcie polityki sportowej. Nader często przejmuje się w języku angielskim także sformułowania *sport policy*, względnie *policy on sport*, czy też *sports policy*. Informacje o *sports policy* poszczególnych krajów anglojęzycznych można znaleźć na ich rządowych stronach internetowych oraz w informacjach prasowych. W literaturze anglosaskiej o charakterze naukowym znajduje się wiele odniesień do polityki sportowej”[41]. Kobierecki proponuje pewną generalizację terminu, określając politykę sportową jako jedną z polityk szczegółowych, którą zajmuje się państwo, a która odnosi się do szeroko ujmowanego sportu.

[39] Wilson B., Millington B., Introducing a SociologicalApproach to Sport, EnvironmentalPolitics and PreferredFutures. In Brian Wilson &BradMillington (Eds.), Sport and the Environment: Politics and PreferredFutures, Bingley, UK: Emerald, 2020, s. 1-28

[40] Matras T., Polityka…, dz.cyt., s. 51–62

[41] Kobierecki M.,M., Polityka sportowa i polityka sportu w świetle naukowego piśmiennictwa anglosaskiego, Athenaeum, Polskie Studia Politologiczne, vol. 43/2014, s. 127.

Na temat polityki wobec sportu i sportu, który jest traktowany jako element polityki publicznej pisze W.Woźniak. Autor podejmuje się analizy badanej tematyki przez innych autorów. Stwierdza, że polityka publiczna często wiązana jest z polityką sportową. „W niektórych ujęciach termin „polityka publiczna" jest rozumiany domyślnie jako wszystko, co obejmuje kwestię instytucjonalnego planowania i wdrażania zadań państwa, wraz ze sposobem zarządzania, tak przez formalne (prawo), jak i nieformalne (style zarządzania) działalności aktorów politycznych i grup interesu"[42]. Dodaje, że niektórzy autorzy nie umieją w sposób jasny zakreślić granic pojęciowych. Nie ocenia dobrze wypowiedzi Spickera, który twierdzi, że: ,,granice między polityką społeczną a innymi naukami są często niewyraźne. Polityka społeczna jest powszechnie wykładana wraz z socjologią, pracą socjalną lub naukami politycznymi, gdzie jest określana jako «polityka publiczna"[43].

Skoro trudno zakreślić granicę, to trudno ostatecznie przyjąć definicję. Okazuje się więc, że pojęcie polityki sportowej jest szeroko interpretowane. Wiąże się je z polityką publiczną, społeczną, międzynarodową, z tożsamością narodową.

T.Dye uważa, że polityka publiczna jest tym: ,,co rząd decyduje się robić lub nie robić"[44]. Autor podejmuje się rozważań w odniesieniu do policy, polityki w sensie wewnętrznym (internal, domestic), jak i zewnętrznym (foreign policy), czyli relacjami między różnymi podmiotami pozakrajowymi, kształtu i organizacji instytucji, zachowań, postaw członków wspólnoty. Czyli jednym słowem mówiąc, polityka publiczna obejmuje kwestie tworzenia prawa, planowania instytucjonalnego, wdrażania zadań państwa, sposobów zarządzania przez przedstawicieli politycznych.

Warto dodać, że rozwinięte państwa współczesnego świata prowadzą politykę sportową, która opiera się na wspieraniu sportu elitarnego, na podnoszeniu poziomu uczestniczenia w rywalizacji sportowej czy na wzajemnym uwarunkowaniu klubów sportowych. Jedną z najciekawszych, jeżeli chodzi o przenikanie się światów sportu i polityki, jest elite sport policy. Chodzi o politykę sportową, która dotyczy sportu kwalifikowanego, elitarnego.

Jak zauważa Kobierecki, rządy państw zdały sobie sprawę z istotności sukcesów w sporcie elitarnym już dawno, co doprowadziło do wybuchu swoistej „wojny sportowej" w trakcie zimnej wojny. Dla takich krajów, jak Stany Zjednoczone, Związek Radziecki czy europejskie państwa komunistyczne sport stał się narzędziem demonstrowania wyższości

[42] Woźniak W., Polityka wobec…, dz.cyt., s.34.
[43] Spicker P., Polityka społeczna — teoria. Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, 2014, s.20.
[44] Dye T.R., Understanding Public Policy, Pearson, London, 2013, s.3

ideologicznej, natomiast dla Niemieckiej Republiki Demokratycznej sport uzyskał niejako dodatkową użyteczność, jako pomoc w walce tego państwa o uznanie międzynarodowe[45].

Cytowany powyżej Kobierecki koncentruje swe zainteresowania badawcze również na zagadnieniach związanych ze znaczeniem sportu i wydarzeń sportowych w budowaniu państwowości. Zauważa, że dzieje się tak wtedy, gdy państwo ugruntowuje swoją państwowość, szuka uznania międzynarodowego, które jest przecież jednym z podstawowych atrybutów państwa. Niekiedy jednak istnienie danego kraju jest niepewne i wówczas zabieganie o uznanie jest konieczne. Udział w międzynarodowej rywalizacji sportowej to istotny i pewny element dojścia państwa do powszechnego uznania. Jeśli zostaje ono uznane przez międzynarodową organizację sportową, to przyjmuje się, że może też oznaczać akceptację dla jego istnienia w ogóle[46].

Obecnie zwraca się uwagę na sukcesy sportowe, które wiążą się dla krajów z prestiżem, korzyściami ekonomicznymi a nawet sukcesem dyplomatycznym. To, jak dany kraj zaangażowany jest w sprawy sportu elitarnego można przeanalizować na podstawie środków, które rząd przeznacza na ten cel.

Anglojęzyczna literatura, którą omawia Kobierecki odpowiada na pytanie: dlaczego zachodzą interakcje pomiędzy polityką a sportem i czym się charakteryzują? Sport ma znaczenie w światowej polityce, ponieważ może wywoływać dyplomatyczne relacje, przełomy bądź załamania. Sport to także okno na świat dla państw, które chcą pokazać swój wizerunek na arenie międzynarodowej, ale i własnym obywatelom. To wielkie emocje, kształtują te sytuacje, gdyż są podsycane na skutek rywalizacji sportowej. Sport pobudza ruchy narodowotwórcze. Sport sprzyja zmianom wewnątrz państw. Zdarza się jednak, że mówi się o tym, iż sport potrafi wprowadzać w konflikty, stwarzać podziały. Współcześnie rzadko, ale w historii zapisało się wiele historycznych zdarzeń sportowych, które odbijały się na polityce międzypaństwowej[47].

Jak zauważa B.Houlihan polityka sportowa to „działalność państwa, samorządu i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków umożliwiających społeczeństwu korzystanie z zasobów niezbędnych do rozwoju kultury fizycznej oraz uprawiania sportu w sposób czynny i bierny”[48].

Inną definicję przedstawia W.Tokarski, który uważa, że termin *polityka sportowa* jest używany do opisu i analizy polityki państwa, stowarzyszeń i instytucji sportowych, klubów,

[45] Ibidem, s. 129
[46] Por. Kobierecki M.M., Upolitycznienie sportu jako następstwo konfrontacji politycznej państw, DOI : 10.14746/pp.2016.21.1.8, Łódź, s. 112-115.
[47] Por. Ibidem, s. 136.
[48] Houlihan, B., Sport, Policy and Politics: A Comparative Analysis. London: Routledge, 1997, s.20.

mediów, przemysłu sportowego, lobbystów sportowych, sportowców - wszystko to na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Polityka sportowa jest w większości przypadków zorientowana ideologicznie - zależy to od struktury państwa, w którym jest osadzona. Jest przede wszystkim traktowana jako część krajowej polityki wewnętrznej i krajowej polityki zagranicznej. Jest uprawiana przez wielu „aktorów" wszystkich kategorii i na wszystkich poziomach (sport, gospodarka, media, polityka itp.) oraz, zwłaszcza w ostatnich latach stała się ważnym narzędziem politycznym do wypełniania zadań społecznych i rozwoju społeczeństwa[49].

S.Guldenpfennig uważa, że są to wszystkie działania instytucji ze świata polityki, sportu i społeczeństwa, które są związane z planowaniem, rozwojem i / lub instrumentalizacją sportu[50]. Natomiast M.Groll podaje bardziej rozbudowaną definicję, a mianowicie, że są to wszelkie działania aktorów polityki, sportu i społeczeństwa, które są związane z planowaniem, rozwojem i / lub instrumentalizacją sportu w postaci stanowienia prawa i regulacji oraz opracowywania programów i rodzajów interwencji[51].

Maciejewski zauważa, że sport i wychowanie fizyczne są kierowane przez państwo. Ingerencja państwa w dziedzinie kształcenia fizycznego, a także obywatelskiego znajduje wyraz w inicjatywach podejmujących ukierunkowanie sportu. Sport i jego poszczególne dyscypliny powinien być zarządzany w klimacie pełnej niezawisłości. Powinien zachować całkowitą suwerenność, tym bardziej że jego źródłem jest indywidualna wolność[52].

W sporcie ze swobody korzystają obywatele, którzy zakładają stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie sportowe. Tworzą się takie organizacje, które mogą funkcjonować niezależnie od władz państwowych. Należy jednak podkreślić, że państwo przekazujące swoje kompetencje samorządowi terytorialnemu czy instytucjom pozarządowym, zobowiązane jest do szanowania ich autonomiczności i swobody działania. Państwo może pomagać, wspierać i nadzorować w/w podmioty w zakresie przewidzianym przez prawo. Można więc wysnuć wniosek, że polityka sportowa powinna być ponad podziałami politycznymi, jakimikolwiek klasyfikacjami czy schematami. To na sporcie i mądrze prowadzonej „polityce sportowej" można budować trwałe, bezcenne wartości społeczne takie jak: zdrowie, siła, sprawność fizyczna, kondycja psychiczna.

[49] Tokarki W., Sport Policy, https://www.researchgate.net/publication/303749267_Sport_Policy, dostęp 16.07.2020
[50] Guldenpfennig, S. Sport in the PeaceMovement - A Challenge for the Sport Science, International Review for the Sociology of Sport, 20, (3), 1985, s. 204
[51] Groll M., TransnationaleSportpolitik. AnalyseundSteuerungsansatzsportpolitischerInteraktionen, Aachen: Mever&Mever, 2005, 250 S., s.317
[52] Maciejewski A., Filozofia istoty sportu, IW Świadectwo, s.42-43

Według Czaplickiego najistotniejszymi wskaźnikami stanu sportu w danym kraju są m.in. stosunek społeczeństwa do sportu, wielkość środków finansowych przeznaczonych przez państwo na rozwój sportu, regulacje prawne przyjęte ustawowo przez państwo, a odnoszące się o uprawiania i organizacji sportu oraz struktura organizacyjna zarządzania sportem[53].

W sporcie (tak w formach zarządzania nim na różnych szczeblach jak i czynnego uczestnictwa w tej aktywności) powinna nam przyświecać zasada absolutnej neutralności społecznej i politycznej. Jak zauważa Godlewski „realizacja założeń polityki sportowej jest uzależniona od działań czterech głównych grup podmiotów prowadzących politykę wobec sportu: rządy centralne, samorządy terytorialne, sektor sportu zorganizowanego oraz sektor sportu niezorganizowanego. Rząd odgrywa główną rolę w dystrybucji środków, zarówno na inwestycje sportowe, jak i finansowanie organizacji sportowych[54].

Państwo prowadząc swoją politykę może rozwiązać wiele kwestii związanych ze sportem. Politykę sportową realizowaną przez państwo można analizować w wymiarze polityki wewnętrznej (krajowej) oraz zewnętrznej (międzynarodowej). Wymiar wewnętrzny (działania władz publicznych - administracja rządowa i samorządowa) obejmuje sport powszechny i wyczynowy. Tu mamy do czynienia z tworzeniem ram prawno - organizacyjnych funkcjonowania sportem (na poziomie narodowym i regionalnym), rozwijanie infrastruktury sportowej, finansowanie sportu ze środków publicznych, zapewnianie bezpieczeństwa w sporcie (w stosunku do zawodników – walka z korupcją, z dopingiem; w stosunku do kibiców – walka z chuligaństwem na obiektach sportowych); promocją aktywności fizycznej wśród społeczeństwa. Wymiar zewnętrzny dotyczy organizowania jak i również uczestniczenia w międzynarodowych imprezach sportowych (ma to związek z budowaniem wizerunku oraz prestiżu międzynarodowego państwa).

Na podobny zakres oddziałania państwa na sport i kulturę fizyczną wskazuje Jankowski, który wymienia ich trzy elementy:

I) te które stanowią efekt oddziaływania za pośrednictwem środków, jakimi dysponuje sport i kultura fizyczna, mają znaczenie utylitarne i docelowe (…) Polepszenie stanu zdrowia społeczeństwa to w praktyce możliwość znacznego zredukowania kosztów związanych z zachorowalnością, wypadkowością czy wcześniejszym przechodzeniem na rentę;

II) możliwość nawiązania i rozwijania przez państwo, za pośrednictwem kultury fizycznej (a zwłaszcza sportu wyczynowego), stosunków na płaszczyźnie międzynarodowej;

[53] Czaplicki Z., Polskie monety olimpijskie, Polskie Towarzystwo Nunizmatyczne, Warszawa, 2011, s.9

[54] Godlewski P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, W: Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji, US Zeszyty Naukowe nr 689 Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, Szczecin 2011, s. 15

III) budowanie i umacnianie prestiżu własnego kraju i narodu. Sukcesy sportowe w odczuciu ogółu obywateli są czynnikiem umacniającym poczucie więzi grupowej, dumy narodowej itp.[55]

Dla L.Kelly, sport jest traktowany m.in. jako jedno z zakresu działań polityki społecznej prowadzonej przez państwa (działania wspierające spójność społeczną i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu). Autorka dokonała krytycznej analizy koncepcji „integracji społecznej opartej na sporcie" (działania inicjatywach młodzieżowych, pn. „PositiveFutures" który działa w Anglii i Walii), w odniesieniu do czterech głównych tematów: „*sport for all*", „*socialcohesion*", „*a pathway to work*" oraz „*givingvoice*"[56].

Potwierdza to również Olszewski-Strzyżowski, pisząc o jedności społeczeństwa wokół zwycięstw, jak również i porażek swoich drużyn czy też pojedynczych sportowców[57].

Collins uważa, że jeśli sport ma odegrać większą rolę w realizacji założonych celów polityki publicznej (społecznej) w zakresie zwiększenia udziału grup wykluczonych w sporcie, to potrzebna jest mocna struktura organizacyjna po stronie administracji na różnych szczeblach. Jednocześnie wskazuje na fakt, że wpływ polityki na sport (pod względem walki z wykluczeniem społecznym) jest niewystarczający i wymaga bardziej bezprecedensowych form skoordynowanych polityk dotyczących m.in. zdrowia, sportu i aktywności fizycznej[58].

Jednocześnie o potrzebie dbałości o zachowanie zdrowia dzięki podejmowaniu aktywności piszą Podolski i Zaborniak stwierdzając, że we współczesnym świecie coraz większy nacisk kładzie się na zachowanie zdrowia, jak również bardziej aktywny styl życia, co sprzyja dobremu samopoczuciu i integracji. Dobrym sposobem na zachowanie zdrowia może być rekreacja połączona z aktywnością fizyczną[59].

Wyżej cytowany D.J.Olszewski-Strzyżowski, uważa, że sport stał się ważnym elementem naszego życia społecznego. Poprzez swoją różnorodność włącza w kręgi życia społecznego, pełni rolę swoistej edukacji społecznej. Integruje określone grupy społeczne wokół wydarzeń i widowisk sportowych (tworzy wspólnotę), przyczynia się do budowania społeczeństwa bardziej otwartego[60].

---

55 Jankowski K., W., Państwo, polityka i kultura fizyczna, [w:] Socjologia kultury fizycznej, red. Dziubiński Z., Krawczyk Z., AWF Warszawa, 20011, s.293-294

[56] Kelly, L., Socialinclusion' throughsports-basedinterventions?, Critical Social Policy, no. 31(1), 2010

57 Olszewski-Strzyżowski D.J., *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych*, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.59

[58]Collins, M., Sport and socialinclusion (2nd ed.), Routlegde, London, 2014, s. 229

[59] A.Podolski, S.Zaborniak, Znaczenie turystyki i rekreacji w działalności promocyjnej Rrzeszowa, Resovia Sacra R.25, Rzeszów, 2018, s.308

[60] Olszewski-Strzyżowski D.J., *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych*, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.44

O budowaniu wizerunku państwa dzięki organizowaniu imprez sportowych, pisze także P.Małczyński zauważając, że wydarzenia tego typu skupiają międzynarodową uwagę na danym kraju gospodarzu. Przekazy medialne umożliwiają poprawę atrakcyjności tzw. marki państwa. Wzmocnieniu może ulec pozycja międzynarodowa kraju oraz jego ocena w oczach zarówno obcokrajowców, jak i mieszkańców. Organizowanie wydarzeń sportowych pozwala także na jednoczesne celebrowanie historycznego dziedzictwa i nowoczesności danego organizmu państwowego[61].

Kwestie polityki sportowej dotyczą także działalności Unii Europejskiej. Sprawy z zakresu sportu znalazły się w podpisanym w 2007 r. Traktacie lizbońskim[62]. Poza Białą Księgą, o której mowa wyżej, politykę sportową dostrzega się też w działaniach Rady Europejskiej. W ramach rady, polityka sportowa weszła w zakres działań Rady ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury. Można więc powiedzieć, że polityka sportowa to nie tylko pojęcie związane z działalnością rządów poszczególnych państw.

Według P.Godlewskiego, zróżnicowanie polityki sportowej pod tym względem w poszczególnych państwach UE jest znaczne. Rządy opracowują krajową politykę wobec sportu i aktywności fizycznej, wspierają samorządy i organizacje sportowe w zakresie inwestycji związanych z infrastrukturą sportu[63].

1.2 Systemy zarządzania sportem w wybranych krajach Europy

Kraje europejskie poświęcają coraz więcej uwagi na społeczną, edukacyjną, polityczną i gospodarczą funkcję sportu w swoich działaniach. Pozytywne efekty wynikające z rozwoju sportu dla gospodarek narodowych dostrzegane są przez władze rządowe poszczególnych krajów. Niezwykle cenne są zatem wszelkie inicjatywy krajów mające na celu zwiększenie ich społeczeństwom dostępu do aktywności sportowo-rekreacyjno-turystycznych. Jak zauważa I.Henry sport to ważny obszar polityki władz państwowych obejmując wszelkie działania instytucji rządowych, publicznych i społecznych na rzecz popularyzacji różnych form aktywności fizycznych wśród obywateli[64].

Jednocześnie od podejmowanej rządowej polityki sportu oraz od form jej zarządzania zależy tak rozwój sportu powszechnego jak i sportu zawodowego w poszczególnych krajach. Państwa stosują różnorodne modele organizacyjne w tym względzie, a dardzo dynamiczne

[61] Małczyński P., Naród, [w:] Socjologia sportu, red. Jakubowska H., Nosal P., PWN Warszawa, 2017, s.104
[62] https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty, dostęp 04.07.2020
[63] Godlewski P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, [w:] Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji, US Zeszyty Naukowe nr 689 Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, Szczecin 2011, s. 15
[64] Por. Henry, I., The Politics of Leisure Policy, Palgrave Macmillan, London 200, s.92

zmiany w rozwoju społeczno-gospodarczym oraz przemiany polityczne zachodzące w krajach europejskich w ostatnich latach, mają duży wpływ na transformację modeli organizacyjnych zarządzania sportem.

Ciekawą propozycję takich modeli przedstawili A.Basińska-Zych i S.Bosiacki, a mianowicie: model biurokratyczny, przedsiębiorczy, społeczny oraz strategiczny (zaproponowane modele to oczywiście propozycje występujących modeli „idealnych" które podlegają ciągłym zmianom). Szczegóły przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Modele organizacyjne sportu w państwach europejskich

Typ modelu organizacyjnego	**Charakterystyczne cechy**	**Państwa**
Model biurokratyczny (*bureaucratic configuration*)	- wysoki poziom interwencji państwa - dominacja sektora publicznego - uregulowane podstawy prawne w zakresie sportu powszechnego (zazwyczaj ustawa o sporcie/kulturze fizycznej/rekreacji) - nastawienie na hierarchiczny styl kierowania (administrowanie) - mały wpływ sektora komercyjnego oraz bezpośrednich użytkowników/ klientów usług sportowych na wdrażanie polityki sportowej - relacje z sektorem pozarządowym na zasadzie delegowania zadań - w większości brak partnerstw trójsektorowych w obszarze sportu	Belgia, Cypr, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Węgry
Model przedsiębiorczy (*entrepreneurial configuration*)	- niski poziom interwencji państwa - funkcję regulatora systemu pełni wolny rynek - kontraktowy udział administracji publicznej w zarządzaniu urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi - rola państwa ogranicza się do stwarzania warunków do rozwoju przedsiębiorczości - duża swoboda sektora komercyjnego - organizacje pozarządowe i zrzeszenia rekreacyjno-sportowe muszą dostosowywać się do trendów sektora prywatnego i zachowania swojej pozycji	Irlandia, Wielka Brytania
Model społeczny (*social configuration*)	- obecność partnerstw trójsektorowych - duże zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego - w miejsce dominacji jednego sektora - współpraca podmiotów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego - koncentracja na zarządzaniu zamiast administrowania - społeczny wymiar sportu powszechnego	Holandia
Model strategiczny (*missionary configuration*)	- główną rolę odgrywa sektor pozarządowy, który ma dużą autonomię w podejmowaniu decyzji - władze państwowe i regionalne przekazują odpowiedzialność za ustalanie kierunków polityki sportowej organizacjom społecznym - partnerstwo trójsektorowe odgrywa małą rolę - użytkownicy mają szansę częściej odgrywać rolę konsumentów - sektor komercyjny ma marginalne znaczenie	Austria, Dania, Luksemburg, Niemcy, Szwecja, Włochy

Źródło: opracowanie własne na podstawie A.Basińska-Zych, S.Bosiacki, Polityka lokalna w stymulowaniu rozwoju rekreacji ruchowej w wybranych państwach Unii Europejskiej, [w:] Uniwersytet Szczeciński, Zeszyty Naukowe nr 690 Ekonomiczne Problemy Usług nr 79 Sport i Rekreacja Szansą Rozwoju Regionu, Szczecin 2011, s.363-364

Jak widać z powyższego, głównym modelem sportu powszechnego (zarządzanego przez swoiste „centra") w krajach europejskich jest system biurokratyczny, stosowany w 16

krajach członkowskich (w tym w Polsce). Model ten opiera się on na dominującej roli władz państwowych oraz dużym poziomie interwencji w sprawy sportu.

Kolejny model, przedsiębiorczy występuje w Irlandii i Wielkiej Brytanii i wiąże się z liberalną tradycją polityczną oraz prywatyzacją (w tym także w sektorze sportu).

Model społeczny sportu powszechnego spotykany jest tylko w jednym kraju, a mianowicie w Holandii. Jest on przykładem systemu opartego na współpracy partnerskiej oraz równorzędnym zaangażowaniu przedstawicieli wszystkich sektorów: publicznego, komercyjnego i społecznego, w proces rozwoju sportu.

Ostatni typ, to typ strategiczny który jest charakterystyczny dla Luksemburga i Niemiec oraz grupy krajów skandynawskich, które mają silne tradycje niezależnego sektora organizacji społecznych.

Inne podejście do zagadnień związanych z zarządzaniem sportem w poszczególnych krajach europejskich na szczeblach rządowych (jak powyżej wskazano „centra") przedstawił Z.Jaworski. Autor zwraca uwagę na to, że różnie w poszczególnych krajach usytuowane jest „centrum" odpowiedzialne za sprawy sportu. Inna jest jego sprawność i efektywność działania i rozwiązania w tym zakresie, które miały miejsce w przeszłości i obecnie w krajach Europy są bardzo zróżnicowane. Należy dodać, że co jakiś czas zmieniały się nazwy instytucji (najczęściej ministerstw) odpowiedzialnych za sport. To zjawisko należy postrzegać przez pryzmat konieczności dostosowywania się do dynamicznie zmieniającego się świata, a co za tym idzie koncepcji politycznych, koncepcji społecznych czy koncepcji zarządzania.

Jaworski pojął próbę usytuowaniu zarządzania sprawami sportu w strukturach administracji rządowej tzw. „centra dowodzenia" odpowiedzialne za sport w wybranych krajach europejskich w okresie lat 1956-2019. Przeprowadzona analiza wskazała, iż wszystkie działania administracji rządowych można zaliczyć do jednego z trzech typów: 1) samodzielny organ administracji rządowej, zajmujący się wyłącznie sprawami kultury fizycznej (w tym sportu) lub tylko sportu; 2) organ administracji rządowej powołany do spraw także, lub głównie innych niż sport, odpowiedzialny jednak również za sprawy sportu; 3) organizacja pozarządowa[65].

Do najbardziej popularnych „centrów" zarządzających sprawami sportu w Europie, zaliczyć można typ pierwszy i drugi (tj. działalność samodzielnego organu administracji rządowej, pełniący funkcję centrum oraz organ administracji rządowej powołany do spraw także, lub głównie innych niż sport, ale odpowiedzialny również za sport). Taki model

[65] Por. Jaworski Z., Makrostruktury organizacji kultury fizycznej w Polsce w latach 1919-1999, [w:] Organizacja kultury fizycznej – teoria i praktyka. t. II – struktury organizacyjne, (red.) Jaczynowski L., AWF, Warszawa 2001, s. 47-70

dominował w pewnych okresach czasu (po drugiej wojnie światowej) zwłaszcza w krajach Europy Środkowej i Wschodniej[66].

Na przykład w Czechosłowacji przez wiele lat (1957-1989) sportem zarządzała organizacja pozarządowa - Czechosłowacki Związek Wychowania Fizycznego (CeskoslovenskySvazTelesneVychowy - CSTV). To podmiot, który uprawniony był także do reprezentowania kraju w kontaktach międzynarodowych o tematyce sportowej. Związki dyscyplin sportu stanowiły integralną część tej organizacji. W 1990 r. (już w Republice Czeskiej) funkcję „centrum" kierowania sprawami zorganizowanej aktywności ruchowej, w tym sportu, przejęło Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego[67].

Jeśli chodzi o Polskę to sytuacja w omawianym okresie czasu była bardzo dynamiczna i zmienna, a mianowicie w latach 1956 – 2020 dominowały dwa typy „centrów" (pierwszy i drugi)[68].

Jak widać w naszym kraju dominowały dwa typy „centrów" zarządzających sportem i kulturą fizyczną, typ pierwszy i drugi. Patrząc z perspektywy czasowej na zarządzanie krajowym sportem i kwestie z nim związane, wyglądały by one zdecydowanie lepiej i korzystniej, gdyby administracja rządowa odpowiedzialna za sprawy sportu zaliczała się do organów z tzw. pierwszego typu „centrum" (samodzielny organ administracji rządowej odpowiedzialny za sport – tj. urząd lub ministerstwo).

Co do krajów Europy Zachodnie to nieprzerwanie działał drugi typ „centrum" odpowiedzialny za sprawy sportu[69]. W poszczególnych krajach zmieniały się parę razy nazwy instytucji, które w ramach swego działania miały także sprawy sportu. Wszystko jednak działo się w ramach tego samego typu „centrum".

Takim przykładem krajów w których działał ten typ mogą być Niemcy oraz Wielka Brytania. W Niemczech w strukturach administracji rządowej szczebla centralnego (inaczej

[66] Do tych krajów zaliczyć można Białoruś, Bułgarię, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rosję, Rumunię, Słowację, Ukrainę oraz Węgry, więcej: Jaworski Z. Podstawowe elementy makrostruktur organizacji sportu w wybranych krajach Europy, [w:], Organizacja kultury fizycznej . Teoria i praktyka, T.II Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Wydawnictwo AWF Warszawa, 2001, s.129-144.

[67] Ustawa nr 2/1969 Sb. o powoływaniu ministerstw i innych centralnych organów administracji państwowej Czeskiej Republiki Socjalistycznej, https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#cast3, dostęp 07.08.2020

[68] W Polsce w latach 1956-1960 dominował pierwszy typ „centrum": GKKF; w latach 1960-1978 - drugi typ „centrum": GKKFiT; w latach 1978-1985 - pierwszy typ „centrum": GKKFiS; w latach 1985- 2000 - instytucje drugiego typu „centrum": GKKFiT, KMiKF, UKFiT; w latach 2000-2001- pierwszy typ „centrum": UKFiS; w latach 2001-2005 - drugi typ „centrum": MENiS; w latach 2005-2007 - pierwszy typ „centrum": MS; w latach 2007-2019 - drugi typ „centrum": MSiT oraz w latach 2019 - obecnie „pierwszy typ „centrum": MS, więcej: Jaworski Z. Podstawowe elementy makrostruktur organizacji sportu w wybranych krajach Europy, [w:], Organizacja kultury fizycznej . Teoria i praktyka, t.II Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Wydawnictwo AWF Warszawa, 2001, s.131.

[69] Do tych krajów zaliczyć można: Austrię, Danię Finlandię, Francję, Grecję, Holandię, Niemcy, Norwegię, Szwecję oraz Wielką Brytanię, więcej: Jaworski Z. Podstawowe elementy makrostruktur organizacji sportu w wybranych krajach Europy, [w:], Organizacja kultury fizycznej . Teoria i praktyka, t.II Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Wydawnictwo AWF Warszawa, 2001, s.131-144.

federalnego) nie ma odrębnego organu do spraw sportu. W rządzie federalnym wszelkimi sprawami związanymi ze sportem zajmują się różne ministerstwa, a ich koordynacją zajmuje się Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Bundesministerium des Innern, fur Bau Und Heimat- BMI). Ministerstwo promuje niemiecki sport na najwyższym poziomie, a jego promocja jest zadaniem ogólnokrajowym, które jest realizowane przede wszystkim przez gminy i landy[70].

Natomiast w Wielkiej Brytanii sprawami sportu zajmują się różne organy administracji rządowej (ministerstwa) oraz Rady Sportu Anglii, Szkocji, Walii i Irlandii Północnej. Główne zadania realizowane są przez Sekretarza Stanu ds. Kultury, Mediów i Sportu który kieruje specjalnym departamentem (Department for Culture, Media and Sport – DCMS)[71].

Ciekawym, odmiennym przykładem zarządzania sprawami sportu (działania w ramach typu trzeciego „centrum"), jest przypadek Włoch, gdzie w sprawach sportu dominowała organizacja pozarządowa. Jest to Włoski Komitet Olimpijski (Comitato Olimpico Nazionale Italiano - CONI) - organizacja pozarządowa, działająca nieprzerwanie od 1956 roku). Do jej głównych zadań należy promowanie, regulowanie i zarządzanie działalnością sportową Włoch oraz wzmacnianie sportu narodowego i promowanie sportu powszechnego[72].

Dla pełnego obrazu zmian jakie dokonywały się w poszczególnych krajach w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczna, w tabeli poniżej przedstawiono zmiany nazw organów administracji rządowej odpowiedzialnych za sport w wybranych krajach.

Tabela 2. Zestawienie zmian nazw organów administracji rządowej odpowiedzialnych za sport w wybranych krajach (1999-2020)

Kraj	1999	2005	2020
Austria	Urząd Kanclerza Federalnego	Kanclerz Rządu – Kancelaria	Ministerstwo Służby Cywilnej i Sportu
Belgia	Ministerstwo Kultury i Spraw Socjalnych	Brak ministerstwa odpowiedzialnego za sport w rządzie federalnym	Rząd Flamandzki Obszar Kultura, Młodzież, Sport i Media (CJSM)
Czechy	Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego	Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Sportu	Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Sportu
Dania	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury
Estonia	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury
Finlandia	Ministerstwo Edukacji	Ministerstwo Kultury i Sportu	Minister Kultury, Sportu i Spraw Europejskich
Grecja	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo ds. Kultury i Sportowców	Ministerstwo Kultury i Sportu

[70] Więcej: Bundesministerium des Innern, fur Bau Und Heimat (BMI), https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sport/sport-node.html, dostęp 03.05.2021

[71] Więcej: https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-digital-culture-media-sport, dostęp 03.05.2021

[72] Więcej: Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), https://www.coni.it/it/ dostęp 07.08.2020

Holandia	Ministerstwo Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu	Ministerstwo Zdrowia, Jakości Życia i Sportu	Ministerstwo Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu
Łotwa	Ministerstwo Edukacji i Nauki	Ministerstwo Edukacji i Nauki	Ministerstwo Edukacji i Nauki
Niemcy	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Ministerstwo Federalne Spraw Wewnętrznych	Ministerstwo Federalne Spraw Wewnętrznych
Norwegia	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Kultury
Polska	Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Ministerstwo Sportu
Rosja	Ministerstwo Młodzieży i Sportu	Federalna Agencja Sportu i Kultury	Ministerstwo Sportu Rosyjskiej Federacji
Słowacja	Ministerstwo Edukacji	Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu	Minister Edukacji, Nauki, Badań Naukowych i Sportu
Szwecja	Ministerstwo Kultury	Ministerstwo Sprawiedliwości	Minister Kultury, Demokracji i Sportu
Wielka Brytania	Ministerstwo Kultury, Mediów i Sportu	Departament Kultury, Mediów i Sportu	Departament Cyfryzacji, Kultury, Mediów i Sportu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Żyśko J., Zmiany we współczesnych systemach zarządzania sportem wyczynowym w wybranych krajach europejskich. AWF - Studia i Monografie, Warszawa 2008, s. 251; Jaworski Z., Makrostruktury organizacji kultury fizycznej w Polsce w latach 1919-1999, [w:] Organizacja kultury fizycznej – teoria i praktyka. Tom II – struktury organizacyjne, (red.) Jaczynowski L., AWF, Warszawa 2001, s. 47-70, Jaworski Z. Podstawowe elementy makrostruktur organizacji sportu w wybranych krajach Europy, [w:], Organizacja kultury fizycznej . Teoria i praktyka, t.II Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Wydawnictwo AWF Warszawa, 2001, s.131, oraz oficjalnych stron internetowych w/w administracji rządowych.

Powyższe informacje wskazują, że w 1999 r. żaden z wyżej wymienionych krajów nie posiadał samodzielnego organu administracji rządowej odpowiedzialnego tylko za sprawy sportu. Pierwszy ,,typ centrum" istniał jedynie w Bułgarii oraz na Litwie i Ukrainie.

Istotną rolę w kwestiach organizacji sportu w niektórych krajach były wówczas pozarządowe organizacje multisportowe, należały do nich ogólnokrajowe związki dyscyplin sportu[73]. Należy podkreślić duże możliwości i uprawnienia w zakresie zarządczym tego typu organizacji. Ich główne zadania to odciążanie rządu, ale także pomaganie w organizowaniu spraw sportu w krajach, gdzie port był pomijany. Administracja rządowa w tych krajach wspomaga działalność sportową oraz czuwała nad jej zgodnością z przepisami prawa.

Samodzielny organ administracji rządowej w randze ministerstwa, który powołany był do spraw sportu funkcjonował jedynie w Luksemburgu. W pozostałych krajach UE sprawy sportu stanowiły tylko określony zakres działania danego organu administracji rządowej. Na Litwie, w Portugalii oraz w Rumunii (biorąc pod uwagę nazwy instytucji, które odpowiadały za sport), należałoby te kraje zaliczyć do samodzielnych podmiotów administracji rządowej zarządzających sprawami sportu. Czyli do wcześniej wspomnianego pierwszego typu

[73]Dotyczy takich organizacji jak: Austria - Federalna Organizacja Sportu Austrii (Bundessportorganisation Ósterreich), Dania - Duńska Konfederacja Sportu (Danish Sports Confederation), Estonia - EstońskaCentralnaUniaSportu (Estonian Central Sports Union),Finlandia - FińskaFederacjaSportu (Finnish Sports Federation),Holandia - HolenderskaFederacjaSportu (Netherlands Sports Federation), Niemcy - Niemiecka Federacja Sportu (DeutscherSportbund), Norwegia - Norweski Komitet Olimpijski i Konfederacja Sportu (NowegianOlimpicComoittee and Confederation of Sports), Szwecja - Szwedzka Konfederacja Sportu (Swedish Sports Confederation).

centrum. Jednocześnie Żyśko ma wątpliwości co do samodzielności działań tych państw. Uważa, że być może kraje te nie miały organów samodzielnych, a takie, które działają pod nadzorem organu wyższej rangi[74].

Co ciekawe takie kraje jak: Austria, Cypr, Dania, Estonia, Hiszpania, Łotwa, Malta, Niemcy, Szwecja w nazwie organu administracji rządowej nie wymienia nawet słowa *sport*. Po roku 2019 właściwie tylko Szwecja dokonała zmian i ujęła w nazwie ministerstwa słowo *sport*. Pozostałe kraje utrzymały podobne nazewnictwo, jak w latach poprzednich.

W roku 2010 zmieniały się nazwy niektórych organów administracji rządowej odpowiedzialnych za sprawy sportu. Źródła wskazują na dwie ważne zmiany. Jedna nastąpiła w Wielkiej Brytanii po wyborach w maju 2010 roku. Do nowego rządu premiera powołano ministra kultury, Igrzysk Olimpijskich, mediów i sportu. W poprzednich latach urząd piastował minister kultury i sportu. W Austrii z kolei sprawy sportu zostały wcielone do Federalnego Ministerstwa Obrony i Sportu, a wcześniej sprawy sportu leżały w gestii Kancelarii Kanclerza Rządu.

Innego rodzaju zmianą było połączenie Narodowego Komitetu Olimpijskiego Niemiec z Niemiecką Federacją Sportu, która spowodowała, że 2006 r. w Niemczech działa Niemiecka Olimpijska Federacja Sportu[75].

Analizując sytuacje poszczególnych krajów i tego, jak przedstawiała się struktura organów administracji rządowej, należy stwierdzić, że samodzielne organy odpowiedzialne za sport, były w przeszłości i są współcześnie bardzo nieliczne. Jeśli chodzi o rangę ministerstw odpowiedzialnych bezpośrednio za sprawy sportu i kultury fizycznej, to są to przypadki pojedyncze. Należy jednak podkreślić, że w wielu krajach sprawy sportu są w gestii działania różnych ministerstw, nie jest to jednak oczywiste, bo w ich nazwach często sport nie jest ujęty.

Nie należy zapominać, że zarządzanie sportem nie kończy się na poziomie narodowo-centralnym. Istnieje wiele powodów, które skłaniają państwo i elity polityczne do aktywnego wspierania kultury fizycznej i sportu. To właśnie państwo dbając o potrzeby m.in. biologiczne, zdrowotne i psychiczne swoich obywateli powinno inicjować i finansować sport na różnych poziomach: narodowym, regionalnym i lokalnym, a zwłaszcza w zakresie sportu młodzieżowego, masowo-rekreacyjnego, zdrowotno-terapeutycznego, wyczynowo-zawodowego jak i militarnego. Aktywna rola państwa w tym względzie powinna obejmować

[74]Litwa: Departament Kultury Fizycznej i Sport- usytuowany przy rządzie Republiki Litewskiej, Portugalia: Sekretarz Stanu ds. Sportu działał w różnych ministerstwach, nie było to możliwe, aby takie stanowisko tworzyło samodzielny podmiot. Żyśko J., Zmiany we współczesnych systemach zarządzania sportem wyczynowym w wybranych krajach europejskich. AWF - Studia i Monografie, Warszawa 2008, s. 251.
[75]https://www.dosb.de, dostęp 06.07.2020

ścisłą współpracę z samorządami, związkami i klubami sportowymi, inicjatywami lokalnymi itp.

Podsumowując powyższe można stwierdzić, że polityka sportowa jest bardzo złożoną dziedziną, w której działa wiele podmiotów, i odnosi się do wszystkich działań państwa dotyczących sportu. Wspieranie sportu przez państwo, jest zjawiskiem wielowymiarowym, niezwykle różnorodnym oraz specyficznym. Zwłaszcza, że sport podlega ciągłym zmianom, które wynikają zarówno z rozwoju cywilizacyjnego, jak i zmian technologicznych, ekonomicznych, kulturowych czy społecznych.

Omawiać zagadnienie sportu można, biorąc pod uwagę nie tylko jego wpływ na gospodarkę, ale także inne aspekty życia społecznego. Nie można bowiem zapomnieć, że sport stał się w tej chwili biznesem. Przekształcił się z poziomu rywalizacji sportowej, z konkurowania między sportowcami, klubami sportowymi w skomercjalizowany i sformalizowany rynek, na którym, buduje się wysokie sukcesy ekonomiczne danego kraju. Wiele krajów podejmuje w związku z tym różnorodne działania, wykorzystując sport i wydarzenia sportowe do swych działań politycznych.

Rozdział II. Metodologia badań naukowych

2.1. Cele i pytania badawcze

W pracy podjęto zadanie wyjaśnienia przyczyn zmian, jakie zaszły w systemie organizacji sportu i kultury fizycznej w Polsce na przestrzeni lat 1989-2019. Wybór tego przedziału czasowego, podyktowany został m.in. faktem istotnych zmian politycznych oraz ustrojowych w naszym kraju, które miały znaczący wpływ na stan, zarządzanie, organizację oraz potencjał w zakresie sportu jak i kultury fizycznej. Struktura oraz funkcje organizacyjne systemu sportu w Polsce ewoluowały wraz z burzliwymi zmianami jakie zachodziły w otoczeniu społeczno-gospodarczym, ekonomicznym i politycznym, na przestrzeni w/w lat.

Zmiany dokonujące się w Polsce w okresie badanych 30 lat w sferze sportu i kultury fizycznej, przedstawiono analizując działania strony rządowej, administracji samorządowej, oraz organizacji pozarządowych. W pracy przedstawiono zmiany, które dokonały się w sporcie, będącym ważnym obszarem polityki publicznej, a którego oddziaływanie wykracza daleko poza ten obszar.

Niestety dotychczasowy rozwój sportu i kultury fizycznej w Polsce nie przebiegał tak dynamicznie, jak w innych krajach europejskich. Świadczyć o tym może m.in. mniej liczne uczestnictwo społeczeństwa w podejmowaniu aktywności fizycznych i wolnoczasowych, słabe wyniki sportowe zwłaszcza na arenach międzynarodowych polskich sportowców oraz

przede wszystkim brak realizacji długookresowej, narodowej strategii zarządzania sportem. Struktura i funkcje organizacyjne w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną w Polsce ewoluowały wraz z burzliwymi zmianami jakie zaszły na przestrzeni lat w otoczeniu społeczno-gospodarczym w naszym kraju. Bardzo duży wpływ na tą społeczną sferę naszego życia miały zwłaszcza przemiany w zakresie transformacji ustrojowej, która dokonała się na przestrzeni ostatnich lat. Jednocześnie można przyjąć, że w zależności od faktu zmieniających się w kolejnych latach opcji politycznych (rządzącej partii politycznej) podejmowano w Polsce różną politykę sportową. Również na zmiany w tym zakresie miały dokonujące się różnice ustrojowe, zmiany gospodarcze i społeczne.

Wybór tematu dodatkowo uzasadnia fakt, że dotychczas nie przeprowadzono analizy działania sprawczego aktów legislacyjnych na poziomie rządowym, parlamentarnym oraz unijno-europejskim i jego wpływu na dziedzinę sportu. Można mówić o deficycie piśmiennictwa w tym zakresie. Podjęte badania dotyczą m.in. aktów prawodawczych i jego przełożenia na działalność rządu, sejmu a dalej instytucji zajmujących się organizacją sportu. Istotne jest również ukazanie zmienności i wpływu procesów legislacyjnych związanych z funkcjonowaniem sportu w różnych dziedzinach życia.

Celem zadania badawczego jest wyjaśnienie zależności zmiany organizacji sportu od przemiany ustrojowej w Polsce, zaistniałej w następstwie transformacji politycznej – zapoczątkowanej obaleniem państwa autorytarnego w 1989 roku. System organizacji sportu ulegał zmianom w tych latach (1989-2019), a każda z nich była pochodną przyjmowanych przez kolejne władze rządowe i parlamentarne założeń ideowych i ideologicznych – charakterystycznych dla różnych ustrojów politycznych.

Celem badań była również ocena wpływu działań podejmowanych przez parlament (Sejm i Senat), rząd oraz ugrupowań politycznych na sport i kulturę fizyczną.

W pracy postawiono następujące pytania badawcze:

1) Dlaczego nie powiodła się próba decentralizacji struktury organizacyjnej sportu w Polsce w okresie po transformacji ustrojowej?

2) Czy transformacja ustrojowa przyczyniła się do wzmocnienia czy też do osłabienia sfery szeroko rozumianego sportu po 1989?

3) Czy transformacja ustrojowa przyczyniła się do zmian organizacyjnych sportu w Polsce?

2.2. Metoda, techniki i narzędzia badawcze

W pracy zastosowano metody jakościowe badań. Dokonano interpretacji i przeprowadzono ocenę treści dokumentów źródłowych. K.Rubacha zauważa, że „badacz jakościowy może wnikać w naturalne interakcje między ludźmi, analizować historie ludzkiego życia, czy opisywać świat społeczny dostępny w postaci źródeł, dokumentów, tekstów[76].

Jak pisze S.Palka, badacz „stosuje niematematyczne sposoby analizy badanych faktów, zjawisk i procesów, bada rzeczywiste zjawiska i procesy w toku ich przebiegu, stosuje otwarte sposoby zbierania danych, nie stosuje strukturalizowanych metod i narzędzi badawczych, nie stawia hipotez, nie narzuca z góry przyjętych schematów, przyjmuje punkty widzenia badanych osób, słucha i rozumie siebie i badanych”[77].

Kolejną metodą badawczą zastosowaną w pracy okazała się „metoda przeszukiwania źródeł wtórnych”. K.Rubacha zauważa, że źródłami wtórnymi są „zbiory danych, będące materialnymi śladami ludzkiej działalności”[78] (można zaliczyć np. dokumenty prawne i dane statystyczne). Dlatego nieodzownym było tu skorzystanie ze strategii badań porównawczych – analizy dokumentów organizacyjnych. Należały do nich w szczególności materiały z posiedzeń Sejmu, stenogramy wystąpień członków kolejnych rządów, posłów, osób związanych ze sportem i kulturą fizyczną oraz dokumentów strategicznych takich jak uchwały, zarządzenia, sprawozdania, plany działania.

Zastosowano również metodę ustalania faktów historycznych. W procesie ustalania faktów historycznych uwzględniono także metodę indukcyjną i dedukcyjną oraz metody bezpośrednie i pośrednie ustalania faktów. W opracowaniu zgromadzonego materiału źródłowego pomocna okazała się również metoda porównawcza. Służyć będzie ona głównie tam, gdzie brak jest bezpośrednich wiadomości w źródłach lub gdy będą uzasadniane hipotezy dotyczące wyjaśnień przyczynowych. Ponadto zastosowano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa. Metoda ta posłużyła do przedstawienia różnorakich sposobów postrzegania sportu i kultury fizycznej w literaturze przedmiotu.

Podczas badania materiałów źródłowych przeanalizowanego na potrzeby niniejszej pracy autorka skorzystała zwłaszcza z zawartych informacji na stronie internetowej Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej[79]

---

[76] Rubacha K., Metody zbierania danych w badaniach pedagogicznych, (W:)Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), Pedagogika. Podręcznik akademicki, Warszawa 2007, s. 35.
[77] Palka S., Metodologia. Badania. Praktyka pedagogiczna., Gdańsk 2006, s. 55.
[78] Rubacha K., Metodologia badań nad edukacją, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 2008, s.157
[79] www.sejm.gov.pl

Szczególną uwagę poświęcono na odczyt wszystkich stenogramów sejmowych (materiał dostępny jest w oryginalnym zapisie w zakładce ,,archiwum" w/w strony www), szczególnie z posiedzeń komisji odpowiedzialnych za sprawy kultury fizycznej i sportu, obejmujących lata 1989- 2019, a więc okres trzydziestoletni. W sumie odsłuchano ponad 120 godzin nagrań z posiedzeń komisji oraz zapoznano się szczegółowo z prawie 400 stenogramami z tych posiedzeń. Jedną z trudności którą napotkała autorka w swych badaniach były m.in. braki informacji na stronach internetowych sejmu dotyczących działalności komisji, a obejmujących okres sprzed X kadencji czyli lata 1989-1991. W związku z tym, autorka postanowiła uzupełnić tą lukę informacyjną, opierając się na dostępnej literaturze i badaniach innych autorów (m.in. L.Szymański, A.Nowakowski, P.Godlewski, W.Moska). Dodatkowo uwaga autorki została zwrócona szczególnie na badanie aktów prawnych które w okresie badanego czasu były wielokrotnie nowelizowane (stąd wynika trudność w zakresie analizy w/w materiałów).

Przeprowadzone badania, których wyniki przedstawione są w niniejszej pracy, opierają się na problemach organizacji i zarządzania sferą sportu i kultury fizycznej, szczebla rządowego, jednostek administracji publicznej, szczebla samorządowego oraz innych instytucji działającymi na tym polu.

Tak dobrany problem badawczy wydaje się trafny i celowy. co należy zaznaczyć z uwagi na przyjętą metodologię badań.

Na całość rozprawy, obok wstępu, wniosków, spisów źródeł oraz tabel, składa się sześć rozdziałów.

W pierwszym rozdziale ujęty został zarys organizacji systemu sportu. W szczególności poruszono kwestie ścisłego powiązania polityki z zarządzaniem sportem. Przedstawione zostały w tym rozdziale również typy modeli organizacyjnych w państwach europejskich, po to, żeby pokazać, jak wyglądają sprawy ingerencji państw w kwestie związane ze sportem.

W drugim rozdziale przedstawiono pytania badawcze i opis wybranej metodologii zastosowanej podczas analizy zebranych materiałów na temat badanego problemu.

W rozdziale trzecim pokazany został wpływ monopartii na stan polskiego sportu. Wskazany został także problem dyrektywnego, scentralizowanego sterowania organizacją sportu w Polsce. W celu nakreślenia zjawiska sowietyzacji, ujęto w niniejszej dysertacji stan sportu w latach 1945-1989.

W rozdziale czwartym przedstawiono przebieg zmian systemowych w sferze politycznej, gospodarczej, społecznej w latach 1989-2005. Szczególną uwagę zwrócono na proces transformacji ustrojowej, a także nieudanej próby reorganizacji kultury fizycznej w

tym czasie. Miarodajne stały się stenogramy sejmowe, dzięki którym można było wywnioskować, jak wyglądała dbałość polityków o spawy sportu. Dokładnie zbadano także okres od 2004 roku, czyli od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Ważne było zwłaszcza ustalenie w tym okresie wpływu ustawodawstwa unijnego na prawo krajowe.

W rozdziale piątym zaprezentowano problemy organizacji sportu w latach 2005-2019 oparte na analizie stenogramów sejmowych. Ważnym punktem przedstawionym w tym rozdziale jest również problem ujęcia spraw sportu w programach politycznych różnych partii. Ukazana została reorientacja sportowej administracji rządowej na model państwo – samorząd, czyli dokładny proces decentralizacji, który objął władze lokalne i regionalne. Nakreślone zostały zmiany organizacyjne i własnościowe w sporcie. Opisano także model stowarzyszeniowy, który w sporcie rozwinęły organizacje pozarządowe. Ponadto wyeksponowano problem związany z rozwojem infrastruktury sportowej na poziomie narodowym, regionalnym i lokalnym.

W rozdziale szóstym dokonano swoistego rozliczenia procesu transformacji, ukazując jej pożytki i wady. Nie sposób było pominąć istotnej kwestii, jaką było pokazanie konsekwencji zmian ustrojowych i ich oddziaływania na sport.

2.3. Pojęcia stosowane w pracy

Za konieczne uznano zdefiniowanie podstawowych pojęć zastosowanych w pracy, co jest niezbędnym warunkiem konsekwentnego ich stosowania. Mimo tego, że niniejsza praca dotyczy sportu, wiele stosowanych odniesień jest związana z takimi pojęciami jak: kultura fizyczna, rekreacja i turystyka.

Według Art.2 Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie:

2. 1. ***Sportem*** *są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach.*

1a. Za sport uważa się również współzawodnictwo oparte na aktywności intelektualnej, którego celem jest osiągnięcie wyniku sportowego.

2. ***Sport wraz z wychowaniem fizycznym i rehabilitacją ruchową składają się na kulturę fizyczną***[80].

[80] Dz. U. 2010 Nr 127 poz. 857 U S T AWA z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie

2.4. Zakres czasowy i merytoryczny przeprowadzonych badań

Szczegółowymi badaniami objęto zagadnienia dotyczące sportu w Polsce na tle sytuacji politycznej w latach 1989–2019. Uwzględniono również aspekt przenikania elementów ideologicznych i wpływu realiów politycznych na sport w latach 1945-1989.

Uwaga badawcza została skupiona zwłaszcza na zmianach systemu organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2019 z perspektywy poziomu państwowego: rządowego i ustawodawczo-parlamentarnego oraz samorządowego. Podjęto próbę analizy różnorodnych zagadnień mających wpływ na rozwój sportu i kultury fizycznej w Polsce, poprzez analizę prac-dokumentów ustawodawczych (uchwały, dekrety, ustawy itp.) dotyczących kultury fizycznej, w szczególności sportu w okresie przed, w trakcie i po transformacji ustrojowej. Podjęto również próbę wyjaśnienia uwarunkowań zmian prawno-organizacyjnych w polskim ustawodawstwie, dotyczących sportu i kultury fizycznej.

Rozdział III. Organizacja i zarządzanie sportem w Polsce przed 1989 rokiem

3.1. Sport w systemie socjalizmu realnego w Polsce 1945-1989

Okres lat po II wojnie światowej w Polsce charakteryzował się zróżnicowanymi dogłębnymi przemianami tak na polu politycznym jak i społecznym. Jak wskazują Sozański i in. koniec okupacji, odzyskanie niepodległości i nowa rzeczywistość polityczna, społeczna i gospodarcza zrujnowanego kraju oznaczały też poszukiwanie dróg reaktywacji i rozwoju sportu oraz jego rangi w polityce społecznej państwa. Znów więc szczególnego znaczenia nabrała „filozofia czynu" Marszałka Józefa Piłsudskiego, zasadzająca się w pojęciu „tężyzny fizycznej" narodu, dbałości o rozwój fizyczny i moralny młodzieży, zdrowie obywateli, a tym samym troski o dobro, trwałość i obronność państwa. I sport się odradzał[81].

Potwierdza to Małolepszy pisząc, że po II wojnie światowej w zakresie organizacji i zarządzania kulturą fizyczną początkowo nawiązano do koncepcji przedwojennych[82].

Markiewicz również uważa, że żywe tradycje kultury fizycznej czasów II Rzeczpospolitej odradzały się niemal natychmiast po przesuwaniu się frontu i zastąpieniu żołnierzy Wermachtu czerwonoarmistami. Kluby i związki sportowe, nie bacząc na dotkliwe straty biologiczne i materialne, przystąpiły samorzutnie do ponownego organizowania się bez

81 Sozański H., Czerwinski J., Krasicki S., Sadowski J., Polska myśl szkoleniowa, [w:] Olimpizm Polski, red. J.Lipiec, PKOl, Kraków-Warszawa, 2019, s. 401

82 Małolepszy E., Z dziejów organizacji i zarządzania kulturą fizyczną w Polsce w latach 1918-1998, Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 4, 87-100, Warszawa, 2001, s.91

uprzedniej formalizacji. Zjawisko to występowało najsilniej w dużych ośrodkach miejskich, a zostało zapoczątkowane już latem 1944 r. na wschód od Wisły[83].

Jak zauważa Godlewski, w latach 1944-1989 (a w szczególności od 1949 r.) sport w Polsce był w służbie polityki państwa totalitarnego. Utrzymujący się przez cały ten okres centralistyczny system zarządzania sportem podporządkowany został monopartyjnemu politycznemu kierownictwu PZPR[84].

Jednocześnie zagadnienia dotyczące sportu i kultury fizycznej w pierwszych latach po wojnie nie były dla partii kluczowe. Powodem były problemy polityczne, społeczne, gospodarcze. Poszczególne partie polityczne niebyły jednak całkowicie obojętne wobec spraw związanych z kulturą fizyczną. Powodem była chęć zrealizowania własnych planów na odnowienie życia we wszystkich dziedzinach. Dostrzeżono, że właśnie sport i wychowanie fizycznie będzie miało istotny wpływ na wzmocnienie sił wycieńczonych wojną, okupacją obywateli. Należało również postawić na młodych i zdrowych obywateli, myśląc o odbudowie i obronie kraju.

Według Szymańskiego, w pierwszych powojennych latach warunki rozwojowe dla wychowania fizycznego, sportu i turystyki były bardzo trudne, skomplikowane też sytuacją społeczno-polityczną i ogólnym położeniem gospodarczym kraju. W tych niełatwych okolicznościach wysiłkiem społecznym odbudowywano ruch sportowy, podstawowe struktury wychowania fizycznego, sportu i turystyki oraz reaktywowano kształcenie nauczycieli wychowania fizycznego, instruktorów i trenerów, co miało wielkie znaczenie dla przyszłości kultury fizycznej kraju[85]. Jak pisze Markiewicz, w tych przejściowych jeszcze warunkach reaktywowały się oczywiście również środowiska sportowe od lat związane z lewą stroną polskiej sceny politycznej. Mowa tu o klubach robotniczych podporządkowanych Związkowi Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych (tzw. zrzeszenia), które stosunkowo szybko przybierały przedwojenny charakter. W większości zakładów pracy, niezależnie od branży, powoływano lub przywracano kluby sportowe[86].

Jak zauważa Godlewski, podstawowym deklaratywnym celem organizacji sportu w okresie PRL było stworzenie modelu kultury fizycznej ściśle powiązanego z tzw. budownictwem socjalistycznym, w którym sport w interesie społecznym i narodowym miał osiągnąć wysoki stopień powszechności i rozwoju. Sport miał być też środkiem podnoszenia

83 Markiewicz P., Zarządzanie polskim sportem w latach 1944-1948. Studium problemu, [w:] Komunizm: system – ludzie – dokumentacja, Rocznik Naukowy 4 (2015), s.89, www.komunizm.net.pl, dostęp 04.07.2020
84 Godlewski P., Sport wyczynowy w procesie przemian ideologicznych i społecznych w Polsce 1956-1989, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk, 2015, s. 7
85 Zob. Szymański L., Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989, „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu" 2004, nr 72, s. 36–37.
86 Markiewicz P., Zarządzanie polskim sportem w latach 1944-1948. Studium problemu, [w:] Komunizm: system – ludzie – dokumentacja, Rocznik Naukowy 4 (2015), s.90, www.komunizm.net.pl, dostęp 04.07.2020

stanu zdrowotnego społeczeństwa, służyć zadaniom obronnym, społecznym i ideowo-wychowawczym. Do najistotniejszych zmian w zakresie zarządzania i rozwoju sportu i kultury fizycznej w tych latach na uwolnionych z pod okupacji, ziemiach polskich zaliczyć można zwłaszcza próbę odbudowy podstaw kultury fizycznej w oparciu o aparat wojskowy. Należy podkreślić, że spuścizna powojenna nie dawała kulturze fizycznej wielkich możliwości do rozwoju. Niestety w realnym socjalizmie tzw. kultury fizycznej nigdy nie zaliczano do kultury[87].

Na szczęście w tych ciężkich warunkach (kraj był zniszczony i słaby) udało się jednak odbudować ruch sportowy, a także podstawowe struktury sportu i wychowania fizycznego. Zaczęto kształcić nauczycieli, trenerów, instruktorów[88].

Zmiany ustrojowe w Polsce po 1945 roku zdecydowanie wpływały na życie społeczeństwa Polskiego, jednocześnie przyczyniając się istotnych zmian w systemie organizacyjny sportu i kultury fizycznej. Należy podkreślić, że system organizacyjny i zarządzania sportem w każdym kraju jest w pewnym stopniu odzwierciedleniem ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego.

W okresie realnego socjalizmu uwzględniana była dyrektywa, z której wynikało, iż obowiązkiem państwa jest kierowanie i finansowanie sportu wyczynowego. Można w związku z tym powiedzieć, że organizacja ruchu sportowego była scentralizowana. Przyjęte były wzory sowieckiego modelu sportu centralnie kierowanego i zarządzanego. Tę sytuację miał zmienić proces transformacji, który dokonywał się na gruncie m.in. ruchu sportowego. Zapowiadano zarówno dekoncentrację w układzie horyzontalnym, jak i decentralizację wertykalną[89].

Okres początków odrodzenia się po wojnie sportu i kultury fizycznej podsumowuje P.Markiewicz pisząc, że zupełnie inaczej sport i kulturę fizyczną traktowali włodarze „Polski Ludowej". Cel ich funkcjonowania upatrywali w intensyfikacji przygotowań młodych ludzi do służby z bronią w ręku dla obrony kraju, a nie w ogólnym rozwoju i rozbudzeniu ducha walki wedle zasad fair play. Decyzje PPR były warunkowane doraźnymi celami politycznymi oraz stopniowym dążeniem do podporządkowania sobie wszystkich dziedzin życia w kraju[90].

---

[87] Zob. Godlewski P., Sport wyczynowy w procesie przemian ideologicznych i społecznych w Polsce 1956-1989, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk, 2015, s.25

[88] Wznowiono działalność: w roku 1945 na studiach Wychowania Fizycznego w Poznaniu i Krakowie, w roku 1946-1947 na Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, w roku 1946 utworzono Studium Wychowani Fizycznego przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu we Wrocławiu.

[89]Patrz: Godlewski P., Sport wyczynowy w Polsce 1989-2001. Od sportu realnego socjalizmu poprzez chaos do hybrydy. (W): Przeobrażenia w systemie kultury fizycznej po 1989 roku w Polsce i Niemczech. Red. B. Woltmann. Gorzów Wlkp.2002, s. 13-14.

[90] Markiewicz P., Zarządzanie polskim sportem w latach 1944-1948. Studium problemu, [w:] Komunizm: system – ludzie – dokumentacja, Rocznik Naukowy 4 (2015), s.100, www.komunizm.net.pl, dostęp 04.07.2020

W omawianym okresie czasu, jak zaznaczają T.Jurek i M.Kruk, w dziedzinie sportu wzorowano się szczególnie na systemie obowiązującym w Związku Radzieckim[91]. Godlewski pisze, że sport w latach 50 tych był stymulowany działaniami partyjnego aparatu osiągając rangę priorytetu w społecznym, ekonomicznym i politycznym życiu kraju. Wychowanie fizyczne i sport weszły jako część składowa do narodowego planu gospodarczego. Partia prowadziła „walkę o sport". Uchwalała kompleksowe plany dotyczące kadry, propagandy, imprez masowych, sportu wyczynowego, opieki lekarskiej, produkcji i dystrybucji sprzętu etc. Komuniści polscy, wzorem towarzyszy radzieckich rozpoczęli „wyścig zbrojeń sportowych". Ruch sportowy całkowicie oddano na użytek propagandy[92].

Jak pisze H.Laskiewicz „założenia teoretyczne rodzącej się socjalistycznej kultury fizycznej zawierały kilka uzależnionych od siebie i nieodzownych przesłanek, jak troska o zdrowie, o higienę pracy i życia codziennego robotnika itp. Ważnym elementem tej teorii były problemy pedagogiczne kultury fizycznej, wiążące się mocno z próbą stworzenia socjalistycznej etyki sportowej w oparciu o upowszechnienie oświaty i kultury robotniczej. Przywiązywano wielką wagę do problematyki obronnej oraz do właściwego przepojenia teorii i praktyki kultury fizycznej treściami ideowo-politycznymi[93].

Okres przełomu lat 40 i 50-tych w zakresie rozwoju sportu i kultury fizycznej w Polsce Ludowej scharakteryzować można jako lata w których: 1) nastąpiło zespolenie ideologii sportowej z ideologią polityczną wyzwolonego spod okupacji kraju; 2) wzmożeniu uległo zainteresowanie problemami kultury fizycznej ze strony partii politycznych i organizacji młodzieżowych; 3) w wychowaniu fizycznym i sporcie eksponowane były czynniki wychowania obronnego i po raz pierwszy w szerszych wymiarach przygotowania zawodowego; 4) nastąpiło wzmożenie roli związków zawodowych w rozwoju masowej kultury fizycznej i sportu kwalifikowanego, połączone z dążeniem do integracji sportu masowego kwalifikowanego; 5) wzrosło znaczenie sportu szkolnego[94].

Rozwój w omawianym okresie czasu kultury fizycznej i sportu zawdzięczać możemy zwłaszcza zaangażowaniu społecznemu, a w mniejszym stopniu politycznemu (reaktywowano i rozwinięto działalność sportową; zrewitalizowano i odbudowano ze zniszczeń wojennych wiele obiektów i urządzeń oraz infrastrukturę sportową i rekreacyjną; wznowiono i uaktualniono kształcenie kadr sportowych; promowano i upowszechniano sport

[91] Jurek T., Kruk M., Uwarunkowania rozwoju sportu szkolnego w Polsce po drugiej wojnie światowej (1945-1953), Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, 2017, t..XVI, nr 1, s.80
[92] Godlewski P., Sowietyzacja sportu w Polsce (lata 1948-1956), Studia z dziejów kultury fizycznej, red. T.Jurek, PTNKF, Gorzów Wlk.., 2002,s. 450-451
[93] H.Laskiewicz, Robotnicza kultura fizyczna, [w:] Sport Robotniczy, t.IV, Warszawa 1971,s.26.
[94] Por.: Gaj J., Hądzelek K., Dzieje kultury fizycznej w Polsce w XIX i XX wieku. Koncepcje, uwarunkowania i efekty instytucjonalnej działalności, AWF w Poznaniu, seria: Monografie, nr 289, Poznań 1991, s.260 oraz Wroczyński R., Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu, Wrocław, 1985,s.365.

i kulturę fizyczną na terenach wiejskich oraz zaczęto organizować masowe imprezy sportowe i wydarzenia sportowe, takie jak biegi, marsze i pokazy gimnastyczne itp.).

Lata 40 i 50 te to przede wszystkim działalność organizacji młodzieżowych, za sprawą których dokonały się znaczące przemiany organizacyjne i ideowe w wychowaniu fizycznym i sporcie (np. działalność Związku Walki Młodych-ZWM, Organizacji Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego – OMTUR oraz Związku Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych – ZRSS). Wszelkie przemiany organizacyjne w sporcie, kulturze fizycznej i wychowaniu fizycznym nadal wyraźnie były uzależnione od warunków politycznych panujących w ówczesnej Polsce.

Do najważniejszych znaczących zmian w sporcie i kulturze fizycznej lat pięćdziesiątych, zaliczyć można m.in.: powołanie (koniec grudnia 1949 roku) Głównego Komitetu Kultury Fizycznej (GKKF), niewielki rozwój aktywności turystycznych (jak pisze , turystykę, podobnie jak wychowanie fizyczne i sport, wiązano bardzo często z akcjami politycznymi i propagandowymi[95]) oraz niewielkie zmiany w demokratyzacji w ruchu sportowym np. w latach 1955-1956 zmieniono przepisy regulujące działalność sekcji sportowych oraz zmodyfikowano system organizacji kultury fizycznej). Również przemiany społeczno-polityczne i gospodarcze wywołane wydarzeniami października 1957 roku przyniosły niewielkie zmiany w omawianym względzie. W tym samym roku (1957) powołano Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF) które miało za zadanie upowszechnianie sportu masowego i wychowania fizycznego wśród społeczeństwa. Koniec 50-tych to nadal duże niezadowolenie ze stanu kf i sportu, gdzie wielu działaczy sportowych domagało się istotnych zmian i reform (zwłaszcza w trakcie powołanej w 1957 roku Ogólnopolskiej Naradzie Aktywu Sportowego).

Lata 60 –te to próby działania w zakresie tworzenia nowych struktur organizacyjnych kultury fizycznej i turystyki, stąd pomysł utworzenie nowego organu, czyli Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT) który powstał z połączenia GKKF i Komitetu ds. Turystyki. W tym okresie rozwój kultury fizycznej, sportu i turystyki ukierunkowany był na powszechność i ogólnodostępność, lecz niestety niekorzystna sytuacja gospodarcza miała negatywny wpływ na rozwój w/w aktywności. Potrzeby społeczne w zakresie zapotrzebowania na sport i kulturę fizyczną odbiegały znacznie od deklarowanych haseł politycznych ówczesnego rządu, który stawiał raczej na rozwój sportu wyczynowego kosztem zapewnienia ogólnodostępnych aktywności fizycznych dla obywateli. Mimo szumnych haseł o potrzebie „powszechności kultury fizycznej" systematycznie ograniczano

[95] Zob. Szymański L., Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989, „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu" 2004, nr 72, s.53

nakłady budżetowe na nią (na kf w 1960 roku przeznaczono relatywnie mniej pieniędzy niż w 1950 roku), obserwowano spadek inwestycji w infrastrukturę sportową oraz braki w kadrze nauczycieli wychowania fizycznego. Koniec lat sześćdziesiątych i początek siedemdziesiątych to nadal rozwój kultury fizycznej i sportu wytyczony przez organy PZPR, które stawiały na powszechność sportu i turystyki oraz na rozwój sportu kwalifikowanego.

Jednocześnie „wydarzenia marcowe" roku 1968 zwróciły uwagę partii na wiele niedociągnięć i wad w proponowanym programie rozwoju gospodarczo-społecznym Polski, w tym także trudności i problemy stojące przed dalszym rozwojem kultury fizycznej i sportu.

Lata 70-te to dalszy rozwój sportu podporządkowany „wiodącej roli PZPR". Wydarzenia grudnia 1970 wpłynęły na zasadnicze zmiany w sferze polityki społecznej, ale nadal w kulturze fizycznej czy sporcie takie zmiany prawie nie nastąpiły. W1973 roku powołano uchwałą Rady Ministrów, Polską Federację Sportu (która zrzeszały kluby, organizacje sportowe i okręgowe związki sportowe), a od 1975 roku powołano we wszystkich urzędach wojewódzkich i urzędach miast (powyżej 150 tysięcy mieszkańców) wydziały kultury fizycznej i turystyki. W roku 1978 w miejsce GKKFiT powołano Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu (GKKFiS) oraz Główny Komitet Turystyki (GKT) oraz zlikwidowano Polską Federację Sportu.

Przełom lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych to przede wszystkim ostry kryzys polityczny i społeczno-gospodarczy związany z pogarszającą się sferą ekonomiczną. Ogólnie zła sytuacja w Polsce oraz duże niezadowolenie społeczne lat 1980-1981, doprowadziła do powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność" (NSZZ „Solidarność"). Odpowiedzią PZPR na stale pogarszającą się sytuację w kraju było wprowadzenie w dniu 13 grudnia 1981 stanu wojennego. Wydarzenia te jeszcze bardziej niekorzystnie wpływały na rozwój sportu i wychowania fizycznego oraz turystyki i rekreacji. Główny kierunek działań partii w odniesieniu do kultury fizycznej nie zmieniał się (kf miała służyć przede wszystkim podniesieniu poziomu zdrowia społeczeństwa).

Lata 80 - te to dalszy monopol państwa w zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu, z jednoczesnym, zauważalnym spadkiem ilości jednostek organizacyjnych wf i sportu (w tym m.in. sekcji sportowych) oraz spadkiem % ilości osób uprawiających kulturę fizyczną (o 2% mniej niż w 1979 roku) i sport wyczynowy. Do najważniejszych wydarzeń omawianego okresu zaliczyć można zwłaszcza uchwalenie przez Sejm ustawy o kulturze fizycznej z dnia 3 lipca 1984 roku, która regulowała zakres obszarów i form uczestnictwa w kulturze fizycznej, wychowaniu fizycznym, sporcie, rekreacji fizycznej i rehabilitacji ruchowej. Jednocześnie decyzją Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Polska nie zgłosiła swojej reprezentacji na igrzyska w Los Angeles (1984 r.). W roku 1985 zlikwidowano również dwa urzędy GKKF i S

oraz GKT, a w ich miejsce powołano Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki (który działał niespełna 2 lata).

W 1987 roku powołano Komitet do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej (KdSM i KF), którego główne zadania związane były z m.in. programowaniem i planowaniem rozwoju kultury fizycznej, wf, sportem, rekreacją fizyczną i rehabilitacją ruchową młodzieży, finansowaniem klubów i stowarzyszeń sportowych oraz z podejmowaniem inwestycji sportowych (np. rozbudowa infrastruktury sportowej).

Jak pisze Moska, u schyłku lat osiemdziesiątych zaistniała szansa stworzenia właściwych regulacji dotyczących całej sfery kultury fizycznej (…) Mimo przychylnej atmosfery nie udało się wtedy wdrożyć w życie żadnych rozwiązań organizacyjnych, które mogłyby stanowić przełom w funkcjonowaniu polskiego sportu[96].

Szymański uważa, że polityka dotycząca kultury fizycznej i turystyki prowadzona w latach 1980-1989, była w założeniach kontynuacją tejże z lat siedemdziesiątych. Niepowodzenia jej wynikały w głównej mierze z sytuacji społeczno gospodarczej i politycznej kraju. Wydaje się jednak, że wpływ miało również przeżycie się wielu form działania partyjnego. Anachroniczne były szczególnie poczynania formalne – nikomu i niczemu niesłużące narady i dyskusje narzucane przez PZPR organom władzy państwowej czy środowiskom związanym z kulturą fizyczną i turystyką[97].

Podsumowując omawiany okres czasu (lata 1945-1989), można stwierdzić, że polityka Polski Ludowej w dziedzinie sportu i kultury fizycznej była zdecydowanym odbiciem stosunków politycznych oraz społeczno-gospodarczych panujących w ówczesnej Polsce. Linię polityczną (w tym także w zakresie sportu i kf) kształtowały partie komunistyczne: PPR (1944-1948) oraz PZPR (1949-1989) które niewiele miły wspólnego z interesami społecznymi i narodowymi. Problemy kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji komunistyczne władze państwowe traktowały najczęściej jako zagadnienia drugorzędne, nie przywiązując istotnej uwagi do realizacji „zakładanych" programów, tak rządowych jak i partyjnych. Obserwować można w tym okresie znaczące rozbieżności między głoszonymi przez partie hasłami „powszechności dostępności do sportu i kultury fizycznej", a ich realizacją.

Jak pisze Godlewski, sport, jak każda bez wyjątku dziedzina życia społecznego, był i jest w bardziej lub mniej ścisłej relacji do systemu politycznego i społecznego. W państwach totalitarnych opartych na systemie komunistycznym sport został upaństwowiony dla celów

[96] W.Moska, Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005, Wydawnictwo Uczelniane AWFiS, Gdańsk, 2006, s. 89

[97] Szymański L., Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989, „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu" 2004, nr 72, s.232

ideologicznych (…) W Polsce czasów stalinizmu, a także w ciągu kolejnych dziesięcioleci sport rozwijał się w ścisłych ramach politycznej rzeczywistości, w której kierownicza rolę odgrywała partia marksistowsko-leninowska. Przed sportem socjalistycznym postawiono zadania ideologiczne. Środkiem do osiągnięcia celów politycznych miała być propaganda poprzez sport (…) W okresie PRL władza partyjno-rządowa przyjęła doktrynę, że sport jest istotnym elementem wewnętrznej i zewnętrznej walki ideologicznej[98].

Najczęściej efektami takiej prowadzonej polityki, było zbytnie „upolitycznienie" spraw związanych z kulturą fizyczną i sportem. Okres realnego socjalizmu w naszym kraju, charakteryzował się pojawianie się bardzo zróżnicowanych i często wykluczających się nawzajem forsowanych przez partię i rząd koncepcji w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną. Podejmowane na przestrzeni lat próby reorganizacji i narzucane zmiany kończyły się niepowodzeniem, przedkładając często racje „polityczne" i „populistyczne", „racje frakcji politycznych" nad potrzeby społeczeństwa i głosy środowisk sportowych. Również nadmierny interwencjonizm państwowy na przestrzeni analizowanego okresu czasu, odbił się niekorzystnie na kondycji sportu i kultury fizycznej w naszym kraju.

Zdaniem autorki niniejszej pracy, jedną z możliwych przyczyn kolejnych niepowodzeń zarządczych sportem szczebla rządowego zwłaszcza do roku 1998, były właśnie: zbytnie upolitycznienie działań oraz brak długofalowych wizji rozwoju sportu i kultury fizycznej na rzecz podejmowanych działań doraźnych i podyktowanych racjami politycznymi.

Poniżej przedstawiono przegląd podejmowanych przez „polityczną centralę" działań w w/w omawianym zakresie tematycznym w latach 1944-1989.

a) Sport i kultura fizyczna w latach 1944-1947

W roku 1944 powołano KRN- Krajową Radę Narodową. Szymański wspomina, że nie było zgody w materiałach źródłowych, co do powodu powstania rady. Większość badaczy twierdziła, że KRN tworzyło PPR. Polemika dotyczyła też mocy politycznej powołanego organu. Zasadniczymi celami KRN były m.in. zjednoczenie narodu w walce o Polskę, przebudowa ustroju, uregulowanie granic, utworzenie rządu tymczasowego. KRN przewodził Bolesław Bierut. Twierdzono, że podstawą polityki zagranicznej będzie sojusz ze Związkiem Radzieckim. Kulturą fizyczną zaczęto zajmować się powoli, dopiero w 1945 roku. Wcześniej mówiono, ze sport i wychowanie fizyczne mają niską rangę społeczną[99]. Na forum KRN dostrzegano rolę kultury fizycznej, podkreślając jej duży wpływ na wychowanie młodego

[98] Godlewski P., Sport wyczynowy w procesie przemian ideologicznych i społecznych w Polsce 1956-1989, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk, 2015, s.85

[99] Por. Szymański L., Kultura fizyczna w polityce II Rzeczypospolitej . ,,Studia i monografie AWF we Wrocławiu", 1995, nr 47, s.24.

pokolenia. O sport młodzieżowy walczyła Jaworska nawołując rząd, żeby pozwolił młodemu pokoleniu dbać o zdrowie i moralne i fizyczne. Żądała rozbudowy sportu[100].

Działacze Polskiej Partii Robotniczej (PPR)[101] podobnie jak i Polskiej Partii Socjalistycznej nie mieli większego doświadczenia w zarządzaniu sportem czy kulturą fizyczną, ani również w zakresie pracy wychowawczej czy sportowej zwłaszcza z młodzieżą. Działalność w tym zakresie prowadzona była przez Organizację Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego (OMTUR), Czerwone Harcerstwo Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, a także Związek Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych. Jak pisze Szymański PPR nie miała żadnego dorobku w zakresie kultury fizycznej, przekonując, że działania w tym zakresie powinny być skromne. Te tradycyjne działania przedstawiał Komunistyczny Związek Młodzieży Polski[102]. Jednolitego pomysłu na rozwój sportu czy kultury fizycznej nie miała jednak żadna z wyżej wymienionych organizacji, lecz ich przedstawiciele mieli świadomość konieczności działań na tym polu, bo przynosiło to zainteresowanie ze strony społecznego ruchu sportowego. Pierwsze miesiące 1945 roku przyniosły rozwój ruchu sportowego przez OMTUR, PPR, ZWM, a także dynamiczną działalność robotniczych klubów sportowych. Sport zdobywał również coraz większą uwagę związków zawodowych.

Poprawą formy fizycznej i wychowaniem fizycznym obywateli, zaczęły interesować się także PPR i ZWM, ponieważ dostrzegły możliwości oddziaływania politycznego na młodych ludzi dzięki sportowi i wychowaniu fizycznemu. Warto podkreślić, że Zarząd Główny ZWM w marcu 1945 roku utworzył Wydział Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, podjął uchwałę o współdziałanie z wojskiem w zakresie szkolenia kadr oraz współpracy ze specjalistami – instruktorami wychowania fizycznego. Należy zauważyć także, że WZM opowiadała się za koniecznością powiązania wychowania

[100] Por. L. Szymański, Kultura…, dz. cyt., s. 26-36.
[101] W dalszej części pracy dla czytelności, Autorka posługiwać się będzie następującymi skrótami: GKKF: Główny Komitet Kultury Fizycznej, GKKFiT: Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, GKKFiS: Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu, GKT: Główny Komitet Turystyki, KOiN: Komisja Oświaty i Nauki, KOiW: Komisja Oświaty i Wychowania, KOWNiPT: Komisja Oświaty, Wychowania, Nauki i Postępu Technicznego, KPSZiKF: Komisja Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej, KRN: Krajowa Rada Narodowa, KZiKF: Komisja Zdrowia i Kultury Fizycznej, LZS: Ludowe Zespoły Sportowe, MOiW: Ministerstwo Oświaty i Wychowania, OMTUR: Organizacja Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, PRL: Polska Rzeczpospolita Ludowa, PPR: Polska Partia Robotnicza, PPS: Polska Partia Socjalistyczna, PUWFiPW: Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, PZPR: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, PZPR: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, SD: Stronnictwo Demokratyczne, SKKT: Szkolne Koło Krajoznawczo – Turystyczne, „SP": Powszechna Organizacja „Służba Polsce", TKKF: Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, TUR: Czerwone harcerstwo Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, UBP: Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, ZMP: Związku Młodzieży Polskiej, ZSL: Zjednoczone Stronnictwa Ludowego, ZSCh : Związek Samopomocy Chłopskiej, ZRSS: Związek Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych, ZWM: Związek Walki Młodych.
[102] Por. Szymański L., Kultura fizyczne i turystyka, s. 13-15

fizycznego z przysposobieniem wojskowym[103]. To był pomysł na chwilowe rozwiązanie spraw organizacyjnych związanych z kulturą fizyczną, dzięki wsparciu wojska.

OMTUR nawiązywała do tradycji międzywojennych, oddziałując na społeczeństwo ideowo- wychowawczo. W kwietniu 1945 roku OMTUR podjęło decyzję o powołaniu przy własnym komitecie centralnym – wydziału sportowego. Chcąc utrzymać dobre relacje z robotniczymi klubami sportowymi OMTUR była za społecznym charakterem ruchu sportowego[104].

Między PPS a PPR nie było w tamtym czasie zgodnych koncepcji w sprawie rozwoju kultury fizycznej w Polsce Ludowej. Niewiadomo było jednoznacznie, kto w kraju dotkniętym socjalizmem, będzie wyznaczał kierunki przemian w zakresie sportu. Chociaż wszystko wskazywało raczej na partyjne władztwo w tym zakresie. Jak podaje Szymański : ,,są jednak przesłanki, aby sądzić, że już wówczas PPR miała na uwadze wykorzystywanie wzorów radzieckich"[105]. PPS z kolei nie kryła się z tym, że rozwój nowego modelu kultury fizycznej będzie opierać na sporcie robotniczym i doświadczeniu z międzywojnia. Miała kadrę doświadczonych działaczy, którymi niestety PPR nie mogła się pochwalić. Kadra oficerska i absolwenci Centralnego Instytuty Wychowania Fizycznego, to główna podpora ówczesnego PPR.

Początek Polski Ludowej, to spór między PPS a PPR o to, jak miała wyglądać kultura fizyczna, ruch sportowy w kraju. Należy jasno podkreślić konieczność ujęcia wychowania fizycznego i ruchu sportowego w system organizacyjny. Zmienione warunki polityczne i społeczne miały także wpływ na sport wyczynowy.

Pierwsza propozycja odnosząca się do systemu organizacyjnego została zaproponowana przez działaczy PPS z Krakowa. Złożyli do Ministerstwa Oświaty dokument, w którym domagali się, aby oddzielić wychowanie fizyczne od przysposobienia wojskowego. Chcieli także, żeby powierzyć sprawy wychowania fizycznego w ręce kompetentne, społeczne. W memoriale ujęto również projekt, który zakładał reorganizację byłego PUWFiPW. Podobne postulaty składali też działacze OMTUR i PPS. Chcieli, aby utworzono Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego albo Ministerstwa Wychowania Fizycznego, które usytuowane miało być przy Radzie Ministrów lub podporządkowane Ministerstwu Zdrowia, Ministerstwu Oświaty. Głównym celem było przekazanie spraw sportu i wychowania fizycznego pod nadzór społeczny.

---

[103] Chełmecki J., Wychowanie fizyczne i sport w działalności organizacji młodzieżowych w Polsce w latach 1944-1948. „Studia i Monografie AWF w Warszawie" 1981, s. 23-51.
[104] Por. Ibidem, s. 52-84.
[105] Szymański L., Kultura fizyczna…, s. 14, J. Nowak, O działalności sportowo- wychowawczej ZWM., w: Sport robotniczy. T. III, Warszawa, 1966, s. 215-220.

Na powyższe postulaty władze rządowe nie zareagowały, jednak wydano dekrety o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia, a także o organach władzy w kulturze fizycznej. Te posunięcia były zgodne z koncepcją PPR na temat sportu i kultury fizycznej. Spraw tej partii w zakresie kultury fizycznej strzegł wiceminister obrony narodowej Marian Spychalski. MON dążyło do szybkiego rozwiązania kwestii organizacyjnych kultury fizycznej.

W lipcu 1945 na konferencji w Warszawie przedstawione zostały stosowne dekrety. W spotkaniu wzięli udział m.in. delegacji Ministerstw: Oświaty, Zdrowia, Opieki Społecznej i Pracy, Informacji, przedstawiciele partii czy organizacji. Dekrety nie uzyskały poparcia Ministerstwa Zdrowia i OMTUR. Twierdzono, że dalsze przeciąganie uporządkowania spraw organizacyjnych kultury fizycznej nie prowadzi do niczego dobrego. Podczas w/w konferencji, przyjęto rezolucję, w której zwracano się o zaakceptowanie dekretów. Rezolucja spowodowała, że Rada Ministrów uchwaliła 10 sierpnia 1945 r. dekrety o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego, przysposobienia wojskowego, a także o organizacji urzędów i rad wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego[106]. Były także głosy przeciwne takim rozwiązaniom - cztery organizacje młodzieżowe, takie jak: OMTUR, Wici, Związek Młodzieży Demokratycznej – ZMD, ZHP złożyli swój sprzeciw na ręce premiera. Domagali się oddzielenia wychowania fizycznego od przysposobienia wojskowego. Uważali też, że rozwojem wychowania fizycznego powinien zająć się ktoś, kto nie jest związany z MON.

Jak podkreśla Szymański protesty przeniosły się do gazet. Widać było przedstawicieli z PPS, których wspierał krakowski „Start" i ludzi związanych z SP, których popierał bydgoski „Kurier Sportowy". Ani przedstawiciele sportu robotniczego ani sportu „mieszczańskiego" nie wypowiadali się dobrze o oficerach, nie chcieli ich sporcie, wychowaniu fizycznym. Nie dostrzeżono ich osiągnięć dotyczących podniesienia społecznej rangi wychowania fizycznego i sportu, wykwalifikowania kadry, postępu w badaniach naukowych, postępu w sporcie wyczynowym, co dawało podwaliny do upowszechniania kultury fizycznej. Działacze OMTUR i PPS twierdzili, że działano przeciwko demokracji.

Z kolei MON odpowiadało na te zarzuty, dlatego w sierpniu 1945 roku na konferencji w Warszawie płk. Narbutt przedstawił dekrety, zawierające koncepcję i odpowiedź na zarzuty. Wyjaśnił, że analizowano radziecki i francuski system organizacyjny kultury fizycznej. Zrealizowano jednak system własny, który zakładał połączenie wf z przysposobieniem wojskowym. Sprawa miała się rozstrzygnąć w Urzędzie Rady Ministrów,

[106] Dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, Dz. U., 1946 r., nr 31, poz. 195

gdzie płk. Narbutt przekonywał do swoich koncepcji. Spotkanie zwołał premier Edward Osóbka-Morawski. Zjednoczeni działacze młodzieży nie ustępowali. Ujawniono mniejsze poprawcie dla MON. Negatywne stanowisko przedstawiła Komisja Oświatowa KRN z udzielonym poparciem przez Ministerstwo Zdrowia. Ta konferencja pokazała jaki jest układ sił politycznych i jaki jest stosunek opinii publicznej do MON. Socjaliści chcieli zerwać z merytorycznym i formalnym modelem wychowania fizycznego i sportu obowiązujących w latach międzywojennych. Gdyby zaczęto realizować projekt PPS dałoby to partii znaczące wpływy w środowisku sportowym. W związku z tym postanowiono realizować koncepcję PPR, dlatego, że tylko ona miała szansę na realizację[107].

Należy zaznaczyć, że przyjęte dekrety nie pokrywały się z oczekiwaniem społeczeństwa, a dalszy brak usystematyzowania kwestii organizacyjnych wprowadzał w dziedzinie sportu i wychowania fizycznego głęboką anarchię. Jak podaje Szymański, powołanie PRWFi PW, nie było efektem porozumienia PPS i PPR, to był raczej ruch polityczny, nie merytoryczny. Warto dodać, że uchwały rady PRWFiPW nabierały mocy, dopiero jak zatwierdził je minister obrony narodowej. Należy stwierdzić, że PPR przejął kontrolę nad spotem i wychowaniem fizycznym. Utworzono silną władzę państwową, a czynnik społeczny został mocno ograniczony. Szymański wspomina, że dekrety niewiele wniosły w sferze oczekiwanych zmian. O słabości tych aktów świadczy fakt niewydawania na ich podstawie rozporządzeń wykonawczych, które dotyczyć miały powszechności wychowania fizycznego. Ponadto zauważyć można było dalsze przepychanki między PPS a PPR. Wojsko, które nalegało na posiadanie wpływu na sport i wychowanie fizyczne nie wywiązywało się z deklaracji. Wprowadzona w 1946 roku struktura organizacyjna kultury fizycznej nie miała żadnego socjalistycznego wyrazu. PPR doraźnie zajęło się wychowaniem fizycznym i sportem. Mieli w tym swój polityczny, przejściowy interes.

PPS i PPR wypowiadały się także w sprawach sportu w środowisku ludzi pracy. Sport robotniczy w czasach przedwojennych działał głównie przez Związek Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych. Miał charakter socjalistyczny i odgrywał dużą rolę w upowszechnianiu sportu wśród robotników[108].

Po wojnie robotnicze kluby sportowe działały wespół OMTUR i wzmacniały swoją pozycję. Stworzenie koncepcji rozwoju wychowania fizycznego i sportu przez działaczy

[107] W dniu 16.01.1946 weszły w życie dekrety: Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej: „ O powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego". „O utworzeniu urzędów i rad wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego".

[108] Por. Laskiewicz H., Robotnicza kultura fizyczna w Polsce w latach 181801939, w : Sport robotniczy. T.VI., Warszawa 1971, s. 33-48.

sportu robotniczego, nie było łatwe. Przedwojenne tradycje i praktyki spowodowały, że sport robotniczy był jednostronny i nie dało się zbudować na nim przyszłości dla kultury fizycznej.

Jak zauważa Szymański ,,rozwiązanie spraw robotniczej kultury fizycznej opartej na wzorach umożliwiających PPS szerszą działalność polityczną w środowisku robotniczym było od początku sprzeczne z interesem PPR. Nie mając własnych doświadczeń i gotowych koncepcji, partia sięgnęła do doświadczeń Związku Radzieckiego i postanowiła oprzeć przyszłość sportu wśród ludzi pracy na związkach zawodowych, mimo że w Polsce były dużo mniejsze tradycje ich działalności w ruchu sportowym"[109]. Ścieranie się poglądów dotyczących sportu robotniczego to był proces długotrwały. Początkowo kluczową rolę zajmował ZRSS Z czasem jednak coraz mniejsze znaczenie w rozwoju sportu robotniczego miały związki zawodowe. Partie robotnicze nie doszły do konsensusu. Konflikt pomiędzy ZRSS a KCZZ trwał. W 1948 roku związki zawodowe poparte przez PPR i władzy rządowej objęły główną rolę w kierowaniu kulturą fizyczną w Polsce.

PPR i PPS różniły się też w odniesieniu koncepcji rozwoju sportu wyczynowego. Nazywał się on w tamtych latach *sportem mieszczańskim*. Obydwie partie miały jednak świadomość konieczności zmian. Działacze sportu robotniczego i OMTUR nie chcieli, aby do łask powrócił Związek Polskich Związków Sportowych, bo nie chcieli dopuścić do dominacji sportu mieszczańskiego. PPR chciała sport upaństwowić, otworzyła jednak pole dla działaczy sportu mieszczańskiego. Reaktywowano działalność ZPZS i Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Nie dało to jednak PPR większej władzy w sporcie wyczynowym. W ruchu sportowym nadal liczyli się działacze ZRSS[110].

Lata 1944-1946 przyniosły rozwój kultury fizycznej na wsiach, głównie dzięki ZSCh - Związkowi Samopomocy Chłopskiej, ,,Wici"[111]. Jeśli zaś chodzi o sport młodzieżowy, to propagował go OMTUR, ZWM, ,,Wici", ZHP[112]. Sport w zakładach pracy wspierał ZRSS i związki zawodowe. A co szczególnie istotne, jeśli chodzi o model zarządzania kulturą fizyczną, to, że był on wyłączony dla interesu społecznego, narodowego. Liczyły się tylko wpływy PPR i jej zamierzenia, które doprowadziły do całkowitego podporządkowania wychowania fizycznego i sportu władzy państwowej. Głównym problemem w upowszechnianiu kultury fizycznej był terror w kraju, który prowadził UBP- Urząd Bezpieczeństwa Publicznego. Stosowano także ograniczenia systemu komunistycznego, które

[109] Szymański L., Kultura, dz. cyt., s. 22.
[110] Por. Szymański L., Ze studiów nad modelem kultury fizycznej w Polsce Ludowej 1994-1980. ,,Studia i Monografie AWF we Wrocławiu", 1996, nr 49, s. 20-21.
[111] Por. Małolepszy E., Kultura fizyczna w działalności wiejskich organizacji młodzieżowych II Rzeczypospolitej, Częstochowa 2004, s. 242.
[112] Por. Małolepszy E., Wychowanie fizyczne i sport w działalności organizacji młodzieżowych i społecznych na wsi w województwie łódzkim w latach 1919–1939, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, t. XIII, nr 1, Częstochowa 2014, s. 43-57.

hamowały rozwój stowarzyszeń czy organizacji, które powstały w II Rzeczypospolitej. Nie pozwolono wznowić działalności stowarzyszeniu „Sokół", a pozostałe działające w sferze kultury fizycznej napotykały ogromne trudności. Rozwojowi kultury fizycznej nie sprzyjał klimat powojennego rozkładu. Ludzie byli zmęczeni, walczyli o byt, migrowali. A sytuacja gospodarcza czy polityczna kraju, miała dla władz większe znaczenie, niż sport czy wychowanie fizyczne obywateli.

Natomiast sport i kultura fizyczna jako przedmiot debat komisji sejmowych wskazuje na ważne wydarzenia, kiedy to PPR chciała upaństwowić sport, osłabić pozycję PPS w ruchu sportowym, twierdząc, że należy wziąć pod uwagę wszystkie czynniki społeczne w dziedzinie sportu i wychowania fizycznego. Fakt ten sprawił, iż działacze sportu mieszczańskiego mogli wznowić działanie ZPZS czyli Związek Polskich Związków Sportowych, a także PKOlu. Nie wpłynęło to jednak znacząco na sport wyczynowy, PPR pozostało bez większych wpływów, a Związki Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych nadal kierowały duchem sportowym, opierając się na tradycjach międzywojennych.

Omawiany okres podsumowuje Krawczyk następująco: „był to czas względnie liberalnych stosunków społecznych oraz psychologicznego klimatu „entuzjazmu odbudowy". Stąd tez także w sporcie próbowano odbudować powojenny system organizacyjny oraz wznowić działalność poszczególnych stowarzyszeń sportowych – bez dominującej ingerencji państwa"[113].

b) Sport i kultura fizyczna w latach 1947-1956

Lata 1947-1956 to lata walki o władzę, co miało ogromne przełożenie na wybory do Sejmu Ustawodawczego w 1947 roku. Polska Partia Robotnicza prowadziła bezkompromisową walkę, głównie z Polską Partią Socjalistyczną[114]. Po wyborach, które były kontrowersyjne, do Sejmu Ustawodawczego najwięcej weszło przedstawicieli partii PPR i PPS[115]. To pierwszy parlament w Polsce Ludowej, który pochodził z wyboru. Przywrócił on urząd prezydenta, którym został wtedy Bolesław Bierut.

Uchwalono ustawę (*Małą* lub *Tymczasową Konstytucję*), która określała ustrój i regulowała stosunki naczelnych organów państwa, zanim uchwalono Konstytucję PRL w 1952 roku. Tymczasowa Konstytucja powoływała Radę Państwa jako najwyższy organ władzy wykonawczej. W dniu 22 lipca 1952 roku Sejm Ustawodawczy uchwalił Konstytucję

[113] Krawczyk.Z., Sport w zmieniającym się społeczeństwie, Studia i monografie, AWF w Warszawie, Warszawa, 2000, s. 145
[114] Por.: Kersten K., Historia polityczna Polski 1944-1956, Warszawa 1988, s. 49.
[115] Do Sejmu Ustawodawczego weszło 444 posłów, w tym 114 z PPR, 116 z PPS, 109 z SL, 41 z SD, 27 z PSL, 7 z PSL „Nowe Wyzwolenie", 15 z SP, 3 z ugrupowań katolickich oraz 12 bezpartyjnych.

PRL[116]. Zmieniała ona strukturę naczelnych organów państwowych. Sejm uznany był za najwyższy organ władzy w PRL, sprawował władzę nad działalnością ustawodawczą i kontrolną, uchwalał plany gospodarcze i budżet państwowy. W akcie tym narzucono autorytarny model państwa, który odrzucał zasady demokracji. Ówczesna ustawa zasadnicza mówiła, że „Polska Republika Ludowa jest państwem dyktatury proletariatu, co oznaczało odebranie narodowi pozycji suwerena władzy politycznej"[117].

Cele polityki ekonomicznej w krajach, które były zdominowane doktryną realnego socjalizmu wynikały z przyjętego modelu systemu centralnego sterowania i ich realizacja była ujęta w nakreślonym odgórnie horyzoncie czasowym. Cele rzeczywiste jednak odbiegały od założonych parametrów i wskaźników gospodarczych.

Ustrój w kraju był uzależniony od przemian politycznych w Polsce. Nastąpiła zmiana linii politycznej PPR i połączenie się z PPS, w efekcie utworzono PZPR. Jednolita władza terenowa poprzez rady narodowe starała się zachowywać pozory demokracji. Nie było jednak można nie zauważyć utrwalającego się w Polsce stalinizmu, któremu przyświecał główny cel: upartyjnienie państwa. Lata 1952 to już tylko wyborcza fikcja[118].

Jak uważa Kallas, osadzona w roli monopartii Polska Zjednoczona Partia Robotnicza kierowała polityką wewnątrz kraju, poza nim, a także miała całkowitą kontrolę nad gospodarką. Można powiedzieć, że stanowiła główny ośrodek decyzyjny w zakresie centralnego sterowania państwa. Zjazd wyłaniał skład personalny centralnego organy władzy wykonawczej partii. Dokonywano także wyboru Biura Politycznego, z pierwszym sekretarzem na czele. Sprawował on osobiste kierownictwo nam monopartią. Zarządzał Komitetem Centralnym PZPR[119]. Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, jako monopartia, kierowała nie tylko polityką wewnętrzną, zewnętrzną, ale posiadała również całkowitą kontrolę nad gospodarką. Był to jedyny ośrodek decyzyjny w zakresie centralnego sterowania funkcjami państwa. Skład personalny centralnego organu władzy wykonawczej partii był wyłaniany przez Zjazd. Wyłaniano na nim Biuro Polityczne na którego czele stał pierwszy sekretarz. Sprawował on władztwo nad monopartią i dyrektywnie zarządzał Komitetem Centralnym PZPR[120].

Struktura partii była hierarchiczna i skupiona na centralnym sterowaniu, który obejmował do 1975 roku instancje gminne, powiatowe i wojewódzkie, odpowiadające jednostkom podziału terytorialnego kraju. Na najniższym szczeblu tej drabiny znajdowały się

[116] Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r., Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232.
117 Kallas M., Historia ustroju Polski X-XXw., Warszawa, 1996, s. 408.
118 Do Sejmu w 1952 roku weszło 425 posłów, z czego 273 z PZPR, 90 ZLS, 25 SD, 37 bezpartyjnych.
[119] Por. Kallas M., Historia ustroju Polski X-XX w., Warszawa 1996, s. 408.
[120] Por. Kieżun W., Patologia transformacji, Warszawa, 2012, s. 34-36.

podstawowe organizacje partyjne, które powołane były we wszystkich jednostkach organizacyjnych. Taki model ustrojowy oznaczał zerwanie z polską tradycją konstytucyjną okresu międzywojnia.

Po śmierci Józefa Stalina (1953) w Polsce w sferze politycznej nadal się niewiele zmieniło. Po XX Zjeździe Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego w 1956 roku nastąpiły pewne zmiany, które nadal z demokracją nie miały zbyt wiele wspólnego (także w krajach bloku wschodniego i w tym w Polsce). Ówczesne działania władz skierowane były bardziej ku zapewnieniu sobie bezterminowej „władzy" z wykorzystaniem wszelkich dostępnych sposobów, które w sposób zdecydowany łamały praworządność, prawa obywatelskie.

W omawianym okresie czasu, jak zaznaczają Jurek i Kruk, w dziedzinie sportu wzorowano się szczególnie na systemie obowiązującym w Związku Radzieckim[121].

Przełom lat 40 i 50-tych w zakresie rozwoju sportu i kultury fizycznej w Polsce Ludowej można scharakteryzować jako okres gdy nastąpiło „zespolenie" ideologii sportowej z ideologią polityczną, wzrosło zainteresowanie problemami kultury fizycznej ze strony partii politycznych i organizacji młodzieżowych (w celach propagandowych), sportowi i wychowaniu fizycznemu nadano status aktywności służącym wyłącznie celom „obronno-militarnym".

W październiku 1956 roku miały miejsce przemiany polityczne i sejmowe w naszym kraju, które wpłynęły istotnie na dalsze życie społeczne, gospodarcze i polityczne Polski (m.in. to czas odwilży gomułkowskiej - zmiana polityki wewnętrznej partii, destalinizacja, oddolne ruchy społeczne, powoli postępująca demokratyzacja systemu komunistycznego skutkująca częściową liberalizacją systemu sprawowania władzy przez PZPR, uwolnienie więźniów politycznych i duchowieństwa itp.). Także zmiany dało się zauważyć poprzez wzmożoną działalność Sejmu II kadencji, który działał w terminie : 20 II 1957 do 20 II 1961, lecz tego czasu niestety nie wykorzystano właściwie.

Jak zauważa Albert, zaczął funkcjonować system władzy monopartyjnej, na którą oddziaływały zaostrzające się stosunki międzynarodowe, a następnie kryzysy społeczne i polityczne z 1968 i 1970 roku, które w pamięci społeczeństwa były określane jako „wydarzenia marcowe" i „wydarzenia grudniowe". Sytuacja była napięta i zła. Wrastała przestępczość, ludzie byli bardzo zaniepokojeni, służba zdrowia była niedofinansowana, szkolnictwo również[122].

[121] Jurek T., Kruk M., Uwarunkowania rozwoju sportu szkolnego w Polsce po drugiej wojnie światowej (1945-1953), Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, 2017, t.XVI, nr 1, s.80
[122] Albert A., Najnowsza historia Polski. cz. IV, 1956-80. Warszawa, 1986, s. 5-61.

Jak zauważa Szymański ,,w 1956 roku na 25813 szkół ogólnokształcących, w których uczyło się 3 918 664 uczniów, były tylko 1462 sale gimnastyczne i 1957 sal zastępczych. W tym czasie bardzo zły był również stan boisk sportowych, z zaledwie 3700 większość miała bardzo małą powierzchnię"[123].

Nie było dobrze przygotowanej kadry nauczycielskiej, a zarobki nauczycieli w szkolnictwie były niskie. Poseł Józef Szymański na jednym z wystąpień powiedział: ,,*czyżbyśmy się obawiali, że ustalając w 1945 roku 4 godziny tygodniowo na wychowanie fizyczne, bylibyśmy nadmiernie postępowi*"[124]. Krytykowano programy nauczania wychowania fizycznego. Krytykowano nadmierne parcie na uzyskiwanie najlepszych wyników w imprezach sportowych, co wiązało się z tendencją ograniczenia ilości w-f w szkołach. Nie podobało się również zmniejszanie finansowania wychowania fizycznego, a także zmniejszanie środków na zakup nowego sprzętu sportowego czy budowanie sal gimnastycznych. KZiKF uchwaliła dezyderat[125], w którym oczekiwała budowania w kraju sal gimnastycznych w nowych szkołach, ale niestety zalecenia zawarte w w/w dokumencie realizowano w terenie zaledwie w 1/3.

Z przedstawionego materiału wynika, że w omawianych latach (1947-1956) w zakresie sportu i kultury fizycznej następowała powolna odbudowa tych aktywności wolnoczasowych w społeczeństwie (np. zwłaszcza poprzez masowość imprez sportowych mających wydźwięk propagandowy, sport szkolny i młodzieżowy, lekcje wychowania fizycznego).

Omawiany okres scharakteryzować można za Krawczykiem jako, okres kiedy nastąpiła adaptacja radzieckiego modelu sportu, zarówno w sensie ideologicznym, jak i organizacyjnym. Jego istota była - w teorii - jedność sportu dzieci i młodzieży, sportu masowego i wyczynowego. W praktyce zaś głównie rozwijany był sport wyczynowy. Na uwagę zasługuje także daleko posunięta w tym czasie ideologizacja i polityzacja sportu oraz zasadniczy wzrost roli organów państwowych[126].

c) Sport i kultura fizyczna w latach 1957-1971

Lata 1957-1971 to również nie najlepszy czas dla rozwoju sportu i kultury fizycznej w naszym kraju. Niewielkie zmiany przypisuje się raczej inicjatywom i czynom społecznym, niż działaniu organów państwa i jego polityce.

[123] Szymański L., Kultura fizyczna…, dz.cyt, s.95-96.
[124] Kadencja II- Sesja II, Sprawozdanie Stenograficzne z 21 posiedzenia … w dn. 27 marca 1958 r., s. 97.
[125] BS: BKZiKF: nr 34/II, 11 V 1957; nr 97/II, 14 X 1957, nr 11/267/II, 14 I 1957.
[126] Krawczyk.Z., Sport w zmieniającym się społeczeństwie, Studia i monografie, AWF w Warszawie, Warszawa, 2000, s. 145

Jak pisze Szymański, stan wychowania fizycznego w tamtym czasie nie był dobry. Szkoły nie spełniały warunków do realizacji zadań programowych. Zmieniły się na szczęście dwa wskaźniki: wzrosła liczba przyszkolnych boisk sportowych: było 700 dużych, 4,5 tys. średnich i 8,7 tys. małych, a także wzrosła ilość wykwalifikowanych nauczycieli. Te dwie zmiany i tak nie były końcem problemów[127].

Posłowie w postulatach i dezyderatach domagali się, aby podjąć racjonalny system wychowania fizycznego w szkolnictwie, a także, by wychowanie fizyczne traktować jako odrębny dział wychowania, rozszerzyć pomoc finansową dla szkół w celu lepszego wyposażenie ich w sprzęt sportowy. Podnoszono, że połowa środków z „Totalizatora Sportowego" powinna iść na szkolnictwo, a ściślej na wychowanie fizycznego i sport. Posłowie oczekiwali, że i szkoła i dom zapewnią dzieciom prawidłowy rozwój psychofizyczny, odpowiednie warunki sanitarne, co miało wypłynąć na ich większą odporność[128].

Na 21 posiedzeniu Sejmu w dniu 27 marca 1958 roku poseł Józef Szymański domagał się minimum 3 godzin wychowania fizycznego we wszystkich typach szkół. „Domagał się też jak najszybszego unormowania opieki higieniczno - lekarskiej nad młodzieżą szkolną, a od rad narodowych oczekiwał poprawy stanu higieniczno - sanitarnego szkół, zapewnienia im odpowiednich terenów zielonych i boisk oraz poparcia dożywiania dzieci w szkołach. Domagał się także od resortu oświaty zapewnienia warunków do pełnej realizacji programów wychowania fizycznego w szkolnictwie i zapewnienia nauczycielowi wychowania fizycznego, jako rzecznikowi ważnej i odpowiedzialnej pracy, właściwej pozycji w szkole. Od GKKF Szymański oczekiwał zwiększenia pomocy dla szkolnictwa w zakresie inwestycji sportowych, ustalenia norm i projektów typowych dla szkolnych obiektów sportowych"[129].

Resort kultury fizycznej i oświaty interesował się wychowaniem fizycznym, ale niestety z powodu niedofinansowania ze strony państwa, nie można było dostrzec żadnych korzystnych zmian w jego rozwoju. KZiKF, GKKF nie miały żadnego wpływu na budżet Ministerstwa Oświaty, a KZiKF nie miało wpływu na to w jakim stopniu KOiN interesuje się wychowaniem fizycznym.

W latach 1961- 1965 KZiKF występowała wielokrotnie z wnioskami o poprawę poziomu wychowania fizycznego w szkołach. Sejm naciskał na GKKFiT i podjęto decyzje, że obiekty sportowe należące do klubów, stowarzyszeń sportowych mają być do dyspozycji szkół.

[127] Por.Szymański L., Kultura fizyczna…, dz.cyt., s.97.
[128] Por. Szymański L., Parlament polski wobec problemów kultury fizycznej 1944-1980. „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu", 1990, nr 21.s.82.
[129] Por. Kadencja II- Sesja II. Sprawozdanie Stenograficzne z 21 posiedzenia…, s. 95-100; L. Szymański, Parlament…, s.86.

Proponowano także akcję *otwarte boiska* - umożliwiająca szkołom dostęp do boisk, które były własnością klubów lub stowarzyszeń sportowych[130].

Stan wychowania fizycznego uległ poprawie dopiero w II połowie lat sześćdziesiątych. Resort oświaty widział zmiany na lepsze, twierdząc, że zwiększono nakłady na wychowanie fizyczne. Poza tym stwierdzono, że o 24% w roku 1966 w stosunku do 1960 zwiększyła się w szkołach ilość godzin wychowania fizycznego. Posłowie z kolei nadal sceptycznie oceniali tę pozorną poprawę stanu wychowania fizycznego. Nadal jednak podkreślano fakt niedostatecznej infrastruktury sportowej, a także to, że nauczyciele nie byli dostatecznie wykwalifikowani.

Zarówno KZiKF oraz KOiN zwróciły uwagę na pojawiające się nowe problemy w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną, a powodem była reforma oświatowa, którą przewidziała zdecydowana polityka partii. Dezyderaty komisji, a także postulaty posłów dotyczyły podniesienia rangi wychowania fizycznego, ujęcia go w programach szkolnych, a także umasownienie sportu szkolnego, akademickiego, przeznaczania większych środków finansowych na budowanie sal gimnastycznych, zwłaszcza na terenach wiejskich, zwiększenia liczby godzin wychowania fizycznego, opracowania modelu kolonii, obozów, rozwoju turystyki szkolnej[131]. Zaczęto podnosić temat funkcjonowania szkół sportowych. W 1968 roku GKKFiT oraz PKOl miały zamiar upowszechniać sport wśród młodzieży i dokonać selekcji w kręgach młodzieży, która uprawia sport. Chciano również promować uprawianie różnych dyscyplin sportowych (zwłaszcza sportu kwalifikowanego) wśród studentów. Do tej pory w działaniach organów władzy nie wiązano sportu szkolnego ze sportem kwalifikowanym.

Po wydarzeniach marcowych w 1968 roku resort oświaty i GKKFiT zainteresował się ponownie zjawiskiem wychowania fizycznego obywateli. Wpływ na to miały partyjne uchwały lecz niestety efekty nadal były niewielkie. Ministerstwo Oświaty również zapowiadało zmiany, ale komisja twierdziła, że poza postulatami zwiększenia liczby godzin wychowania fizycznego nadal nic nie robiono. Komisja wytykała szereg innych niedoskonałości w działaniach w omawianym zakresie. Pod koniec IV kadencji Najwyższa Izba Kontroli wykazała, że realizacja programu wychowania fizycznego w szkołach wiejskich jest znikoma[132]. Nadal był problem z udostępnianiem młodzieży szkolnej obiektów należących do klubów i organizacji sportowych. Sal gimnastycznych nie budowano, a te które próbowano wybudować miały zazwyczaj niewłaściwie wymiary. Kolejne niedostatki w

[130] BS: BKZiKF nr 537/III, 26 II 1964 r.
[131] Por. Szymański L., Parlament…, dz.cyt., s. 91
[132] Ibidem, s. 93

ramach opieki zdrowotnej nad dziećmi oraz niezadowalające działania w zakresie popularyzacji wychowania fizycznego wśród najmłodszych, to tylko niektóre krytyczne uwagi KZiKF oraz KOiN. Podkreślano na nim, że istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy pracą ucznia, a jego czasem wolnym. Zauważono rozwój sportu wyczynowego. Zredukowano godziny przeznaczone na przysposobienie sportowe i dla szkolnych kół sportowych. A jednocześnie zorganizowano klasy o rozszerzonym programie wychowania fizycznego, chcąc podnieść rangę mistrzostwa sportowego, nawet kosztem dbania o biologiczny rozwój dzieci i młodzieży. Nauczyciel był oceniany przez pryzmat wyników sportowych swoich wychowanków. A u pozostałej części społeczności szkolnej zaczęto sygnalizować problemy patologii: narkomanii, alkoholizmu wśród młodych ludzi[133].

W latach 1957- 1961 to okres rozwoju zwłaszcza turystyki szkolnej, która była alternatywą propozycją aktywności fizycznej, w stosunku do niedostatecznej ilości godzin wychowania fizycznego oferowanej młodemu pokoleniu.

W roku 1957 utworzono w Ministerstwie Oświaty samodzielny Wydział Krajoznawstwa i Turystyki. Na znaczenie zyskała zwłaszcza wtedy działalność SKKT, oferujących dzieciom i młodzieży ciekawe formy turystyki i wypoczynku. Należy podkreślić, ze turystyka i krajoznawstwo spotkało się z większym wsparciem i zainteresowaniem władz oświatowych i szkolnych, niż wychowanie fizyczne. W lipcu 1969 roku ministerstwo oświaty i GKKFiT wydały zarządzenie, którym określono zasady turystyki szkolnej w edukacji. Chodziło o to, żeby dzieci wiejskie odciągnąć od pracy na roli, i im, tak jak dzieciom z miasta, zapewnić udział w wyjazdach kolonijnych[134].

Nadal jednak zainteresowanie turystyką szkolną nie przełożyło się na żadne postępowe prace w KZiKF. Komisja zajmowała się sprawami ogólnymi. Wciąż widać było jej uzależnienie działań od wskazań/nakazów partii i na programowe wskazówki, na które czekała, sama nie podejmując żadnej aktywności w tym temacie.

Posłowie z KZiKF twierdzili, że głównym celem polityki państwa w odniesieniu do kultury fizycznej powinna być jej powszechność. Okazało się jednak, że programy rozwoju kultury fizycznej nie miał takiego założenia. Nie ma co się dziwić, że stan upowszechnienie kultury fizycznej w kraju było niepokojące, jeśli GKKF, a potem GKKFiT przeznaczało tylko jedną trzecią z posiadanych zasobów finansowych na ten cel. Niestety nie próbowano zmienić tego stanu rzeczy, nie było konkretnej i jasnej wizji rozwoju kultury fizycznej w tamtym czasie. Dezyderaty komisji i postulaty poselskie mówiły tylko o niewielkich, bieżących

[133] Gniewkowski W., Rozwój systemu wychowania fizycznego w PRL i kształtowanie się zawodu nauczyciela wf, w: Kształcenie ustawiczne. Materiały pomocnicze dla nauczycieli, T. 31. Warszawa, 1977, s. 72-75.
[134] Por. Szymański L., Kultura…, dz.cyt., s.105-106

nieistotnych i kosmetycznych zmianach. Tylko pozornie KZiKF interesowała się kulturą fizyczną i sportem. W latach 1957-1971 odbyło się tylko jedno posiedzenie komisji i miało dotyczyć ważnego problemu rozwoju kultury fizycznej, wizji popularyzacji kultury fizycznej, która miała być widoczna w planach społeczno- gospodarczych. Zdaniem posłów upowszechnienie kultury fizycznej na wsiach nie rozwijało się, ponieważ wina leżała po stronie źle działających LZS-ów, które swoją działalność skupiły na sporcie wyczynowym[135].

Nadal stan sportu i kultury fizycznej na wsiach był niezadowalający (m.in. brak było dostatecznej ilości środków finansowych na rozwój i niewłaściwe gospodarowanie, tymi, które w ogóle przeznaczano na rozwój) . W 1958 roku nakłady na wychowanie fizyczne jednego mieszkańca miasta wynosiły 14,95 zł, a na wsi jedynie 2,37 zł. Dane te obrazują olbrzymią dysproporcję między dofinansowaniem kultury fizycznej w ówczesnych miastach, a na terenach wiejskich.

Należy też zauważyć powtarzający się problem niedofinansowanej oraz złej bazy materialnej sportu i wychowania fizycznego. Szymański wskazuje, że, w 1959 roku na 324 powiaty w 265 nie było sal gimnastycznych, w 233 - basenów kąpielowych, a w 66 - boisk sportowych. Zorganizowaną działalnością wychowania fizycznego i sportu objętych było w tym czasie 3,21% ludności kraju, ale ćwiczący stanowili zaledwie 1,89% (dla porównania przed wojną 1,34% obywateli było stowarzyszonych w organizacjach sportowych). W miastach było 4,44% stowarzyszonych i 2,23 % ćwiczących w stosunku do ogółu mieszkańców miast, a na wsi 2,9 % stowarzyszonych i 1,59% ćwiczących w stosunku do ogółu mieszkańców wsi. Nakłady państwa na kulturę fizyczną, bez inwestycji i płac nauczycieli wychowania fizycznego, wynosiły rocznie na mieszkańca kraju 15,96 zł w 1956r, 15,21 zł w 1957r., 14,95 zł w 1958 r., 16,20 zł w 1959 r. i 16,26 zł w 1960”[136]. Jak z tego zestawienia widać, były to niewielkie kwoty, i w związku z tym posłowie wyjątkowo negatywnie oceniali tendencję do ograniczania wydatków na kulturę fizyczną. Pojawiły się zdania, że kultura fizyczna oprócz tego, że jest źle finansowana, to jest też źle zarządzana.

Rola KZiKF w tamtym czasie była niewielka. Posłowie krytykowali też działalność GKKF. Twierdzono, że nie było należytej przejrzystości w systemie finansowania kultury fizycznej w Komitecie, oraz że źle gospodarował on urządzeniami i infrastrukturą sportową. Jeśli chodzi o te ostatnie, to dla upowszechnienia kultury fizycznej znaczenie miała produkcja dobrego, w optymalnej cenie, sprzętu sportowego. Te przedsiębiorstwa, które się tym zajmowały nie podlegały jednak pod GKKFiT. W późniejszych latach to się na szczęście zmieniło, co uznawano ze zmianę na korzyść na rzecz upowszechniania kultury fizycznej w

[135] Por. Szymański L., Parlament…, dz.cyt., s. 96-97
[136] Por. Szymański L., Kultura…, dz.cyt., s.105-106; BS: BKZiKF nr 123/III, 8 XII 1961.

naszym kraju. KZiKF zaakceptowała program inwestycyjny, który w roku 1958 opracowała GKKF. Program miał założenie, że do końca 1965 roku w każdym mieście powiatowym będzie boisko sportowe i sala gimnastyczna, a w ponad połowie miast otwarte pływalnie. Posłowie mieli świadomość, że program jest kosztowny, natomiast przedstawiciele KZiKF zdawali sobie sprawę z faktu, że programu i tak nie da się w pełni zrealizować. Powodem było znaczące ograniczenie środków finansowych na budownictwo sportowe w terenowych wojewódzkich radach narodowych, zwłaszcza w miastach powiatowych. Program zakładał, że będzie jedna sala gimnastyczno - sportowa na 50 tys. mieszkańców; jedna otwarta pływalnia na 100 tys. mieszkańców; jedna pływalnia kryta na 100-200 tys. mieszkańców w miastach wojewódzkich[137].

Upowszechnić kulturę fizyczna miało też utworzone w 1957 r. Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF). Nadzieję pokładano również w działaniach LZS-ów. Na przełomie lat 1957-1961 we wnioskach i dezyderatach KZiKF domagała się większego wsparcia finansowego dla tej organizacji. Twierdzono, że związki zawodowe i rady narodowe powinny bardziej zainteresować się powszechnymi formami sportu oraz wychowania fizycznego. Jak zauważa Szymański „KZiKF nie była zadowolona z tych zmian, mało tego posłowie uważali, że sytuacja w kulturze fizycznej znacząco się pogarsza. Ograniczano inwestycje sportowe a także nakłady finansowe na nią"[138].

Jak możemy przeczytać w Biuletynie Komisji Zdrowia i Kultury Fizycznej, przewodniczący komisji Stanisław Zajączek zauważył, że GKKFiT nie przewiduje w budżecie środków na upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Stwierdzono też, że należy przeciwdziałać tendencji spadkowej w finansowaniu budownictwa sportowego[139].

Walczono również o upowszechnienie kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim. Kładziono nacisk na zmniejszenie dysproporcji między wsią a miastem. Niezrozumiałe było jednak to, że ilość środków finansowych przeznaczanych na kulturę fizyczną na wsiach, były zależne od spożycia alkoholu. Albowiem część środków ze spożycia alkoholu była przeznaczana na działalność LZS[140].

W tych latach kładziono bardziej nacisk na racjonalne gospodarowanie i podejmowane czyny społeczne. Posłom to nie wystarczało, ponadto krytykowali działalność GKKFiT, twierdząc, że znacząco obniża on finansowanie wychowania fizycznego i sportu. Ponadto krytykowali kierownictwo Komitetu za opieszałość przy realizowaniu programu, który zakładał wyposażenie miast powiatowych w urządzenia sportowe. „W latach 1959-1965

[137] Por. Szymański L., Parlament…, dz.cyt., s. 99.
[138] Ibidem, s.101.
[139] BKZiKF nr 174/583/II, 8 XII 1960.
[140] Por.: Szymański L., Parlament…, dz.cyt., s. 100.

dotacje państwa na kulturę fizyczna wzrosły o mniej więcej 29%, podczas gdy upowszechniane (wg. danych GKKFiT) o mniej więcej 100% (z 3,21 do mniej więcej 7%). GKKFiT wydatkował na upowszechniane wychowania fizycznego, sportu i turystyki ok. 30% posiadanych środków (w 1967r. -32,1%), ale jedynie 10% przeznaczał na upowszechnianie tych dziedzin wśród młodzieży. Rozpiętość środków przeznaczanych w poszczególnych województwach na bieżącą działalność w kulturze fizycznej była bardzo duża i wynosiła np. w 1964r. od 1,54 do 21,29 zł na mieszkańca"[141].

KZiKF miała świadomość niskiego poziomu kultury fizycznej w Polsce, która na tle innych krajów wypadała słabo. W Czechosłowacji poziom upowszechniania kultury fizycznej był dwa razy większy[142]. Zaczęto rozumieć powagę sytuacji i znaczenie rozwoju kultury fizycznej. Niestety jednak komisja nie miała takiej władzy, żeby zmienić politykę kraju w tym temacie. Co więcej Prezydium Rządu w 1970 roku wstrzymało rozpoczęte inwestycje sportowe i zakazało projektowania nowych. Trudną sytuację w wychowaniu fizycznym zastępowały różne formy wypoczynku po pracy, które wprowadziła w życie partia. Potrzeby społeczne w zakresie wypoczynku, rekreacji wzrastały i kraj nie nadążał za zaspakajaniem tych potrzeb. Nie mniej jednak liczba osób wypoczywających w latach 1960-1970 wzrosła o 16%. Polityką wypoczynku po pracy zajmował się GKKFiT, dbając o zagospodarowanie terenów potrzebnych do realizacji rekreacji ruchowej.

W roku 1968 Centralna Rada Związków Zawodowych (CRZZ) wraz z GKKFiT podjęły uchwałę, która dotyczyła działań zmierzających do tego, aby poprawić warunki wypoczynku po pracy[143]. Pod wpływem uchwał V Zjazdu PZPR w listopadzie 1968r. KZiKF zainteresowała się tego typu wypoczynkiem ludzi pracy. Poświęcono temu tematowi wiele uwagi. Rozmawiano m.in. o zagospodarowaniu terenów na potrzeby rekreacji. Posłowie uważali, że należy zwiększyć produkcję sprzętu sportowego i dostosowywać obiekty sportowe do aktywnego wypoczynku. Wskazali też, że rady narodowe mało interesują się problematyką kultury fizycznej; słabo doinwestowana jest infrastruktura sportowo-rekreacyjno-turystyczna; źle wykorzystywane są środki finansowe i zła jest realizacja programu wypoczynku obywateli po pracy. KZiKF żądała uchylenia decyzji Prezydium Rządu, która hamowała rozwój bazy sportowej i turystycznej. Chciała stworzyć ośrodki rekreacyjne w osiedlach mieszkaniowych[144].

---

[141] BS: BKZiKF: nr 81/III, 28 XI 1961; nr 39/IV, 3 XI 1965; nr 56/IV, 19 XI 1965; nr 606/IV, 20 VI 1968; nr 465/V, 13 X 1971.
[142] BS: BKZiKF nr 56/IV, 19 XI 1965.
143 BS: BKZiKF nr 702/IV, 12 XII 1968; nr 356/V, 1 IV 1971, nr 465/V, 13 X 1971.
144 BS: BKZiKF nr 397/V, 26 V 1971.

KZiKF zajmowała się też innymi sprawami, które wiązały się z upowszechnieniem kultury fizycznej. Chodziło o sprawy finansowe i organizacyjne, prace wyższych uczelni wychowania fizycznego. Widać było w tych temacie niewielki postęp, ale w rzeczywistości i tak nie spełniał on w pełni oczekiwań poselskich. W celach czysto propagandowych, twierdzono, że Polska ma wysoki poziom rozwoju wychowania fizycznego i sportu. Parę lat później ostudzono ten optymizm i dane poddano krytyce. Na posiedzeniu komisji 27-28 I 1961 rozpatrywano plan społeczno- gospodarczy na lata 1961-1965. Podczas tego posiedzenia Ryszard Hill zwrócił uwagę na to, że nie uwzględniono w omawianym dokumencie należycie problemów kultury fizycznej. Przy końcu prac nad planem Stanisław Zajączek stwierdził, że ,,plan zabezpiecza podstawowe potrzeby ludności w wymienionych dziedzinach: zdrowie kultura fizyczna, turystyka, w granicach odpowiadających możliwościom ekonomicznym i wprowadza w tych dziedzinach elementy dalszego rozwoju"[145]. Niestety dezyderaty komisji, dyskusje poselskie, wnioski i oceny KZiKF nie przyniosły pożądanych zmian w omawianym temacie. Posłowie uzmysłowili sobie, że mogą dużo powiedzieć, ale nie przekłada się to na konkretne działanie.

W latach 1965-1971 KZiKF przez większość ówczesnych posiedzeń obradowała na temat rozwoju sportu kwalifikowanego. Poruszano kwestie przygotowań do Igrzysk Olimpijskich w Meksyku (1968), a w lutym 1971 roku zajęto się oceną działalności klubów sportowych.

Posłowie dyskutowali również o sporcie wyczynowym. Nie zawsze jednak dochodzili do zgodnych stanowisk. Posłowie z KZiKF krytykowali system finansowania tego sportu. Co więcej twierdzili, że zbyt duże środki przekazuje się na rozwój sportu wyczynowego i nie ma to żadnego racjonalnego uzasadnienia. Twierdzono, że najwięcej środków trafia do dużych klubów sportowych i przez to małe kluby nie rozwijają się. Posłowie mieli wiele zarzutów, mówili o m.in.: niewłaściwym gospodarowaniu środkami finansowanymi, o faworyzowaniu piłki nożnej, o niezgodne z normami budownictwo sportowe, złą konserwację obiektów sportowych i szereg innych zaniedbań organizacyjnych. Posłanka Maria Maniak w ostrych słowach skrytykowała działania rządu w zakresie rozwoju sportu wyczynowego. Twierdziła, że należy część budżetu przeznaczanego na sport wyczynowy przenieść na rozwój powszechnej kultury fizycznej, a także, że należy zlikwidować Państwowe Przedsiębiorstwo Imprez Sportowych, co więcej chciała, aby udostępnić szkołom obiekty sportowe. Złą organizację, niegospodarność wytykali nawet miłośnicy sportu wyczynowego: Ryszard Hill, Roman Stachoń. Krytyczne stanowisko zajął też przewodniczący GKKF Włodzimierz

[145] BS: BKZiKF nr 43/638/II, 27 I 1961 i nr 49/644/II, 28 I 1961.

Reczek, któremu zależało na większej niezależności klubów sportowych. Posłowie byli też przeciwni formom zawodowstwa w sporcie, ich zdaniem pozbawiało to powszechności uczestnictwa w kulturze fizycznej większej liczby obywateli. Twierdzono, że sport wyczynowy można zbudować na podwalinach stworzonych przez sport powszechny, który najlepiej rozwija szkoła. Stwierdzono także, że trzeba ograniczyć aparat administracyjny, poprawić gospodarkę finansową, zwiększyć kontrole nad klubami sportowymi, co miała robić GKKFiT[146].

Pod koniec lat 60-tych Partia poświęcała coraz więcej swojej uwagi potrzebom osiągnięć sportowych, przez sportowców polskich, zwłaszcza na arenach międzynarodowych. Przed Igrzyskami Olimpijskimi w Monachium uchwalono w 1969 roku kilka dezyderatów. Chodziło o to, aby dokonać ,,zmiany systemu rozgrywek ligowych pod kątem przygotowań olimpijskich, przeprofilowania obowiązującego programu nauczania w wyższych szkołach wychowania fizycznego tak, aby dawał możliwość kształcenia wysokiej klasy sportowców, modyfikacji w systemie rekrutacji do wyższych szkół wychowania fizycznego i preferowania wyniku sportowego jako jednego z decydujących o przyjęciu na studia elementów, większego wsparcia ze strony ministerstw i GKKFiT dla sportu szkolnego i akademickiego oraz opracowania ostatecznej koncepcji szkół sportowych, zabezpieczenia właściwej opieki lekarskiej w sporcie wyczynowym, wzmożenia wysiłków dla poprawy wyposażenia w sprzęt sportowy, zwłaszcza zawodników wysokiej klasy itp"[147]. KZiKF wysunęła wniosek, że w 1970 roku GKKFiT zajmowała się wyłącznie przygotowaniami olimpijskimi, zamiast upowszechnianiem kultury fizycznej.

Na początku lat siedemdziesiątych ruch sportowy został ożywiony, można było zaobserwować pozytywne zmiany. KZiKF wiedząc, jakie jest stanowisko partii, opowiadało się za scentralizowaniem władzy. Chodziło o utworzenie jednej instytucji, która odpowiadałaby za sport kwalifikowany. Zakładała też, że należy wzmocnić plan pracy wychowawczej w klubach sportowych. KZiKF dążyła również do stworzenia takiego wzoru klubów sportowych, które nadążyłyby za ówczesnymi wymogami, które oparte miały być na kształtowaniu właściwych postaw patriotycznych[148].

Posłowie interesowali się sportem i kulturą fizyczną i problemami z tym związanymi, nie mniej jednak wpływ posłów na kształtowanie polityki w tej dziedzinie był znikomy. KZiKF nie wykazała także inicjatywy w tym, żeby zwiększyć społeczną kontrolę nad rozwojem sportu i wychowania fizycznego. Nie poparła także projektu zakładającego

[146] BS: BKZiKF: 34/II, 11 V 1957; nr 147/403/II, 9 XII 1959; nr 135/III, 21 XII 1961; nr 342/III, 20/III 1963;nr 130/IV, 2 III 1966.
[147] Szymański L., Kultura…, s. 114.
[148] Por.: Szymański L., Parlament…, s. 108

podporządkowania komitetów kultury fizycznej i turystyki pod prezydia rad narodowych, twierdząc, że wpłynie to niekorzystnie na istnienie kultury fizycznej w terenie i znacząco ograniczy jej działalność społeczną. Być może i KZiKF i GKKF obawiały się osłabienia swojej pozycji w kraju. Rady narodowe były przecież organami terenowymi, które były przedstawicielami społeczeństwa.

Grudzień 1970 roku to zmiany w składzie partyjno - rządowym. Zmiany, które niestety wcale nie przyniosły dobrych zmian. Nadal stwarzano pozory demokracji, próbowano przekonać społeczeństwo, że wszystkie zmiany to dążenie do demokracji. Zaciągnięto kredyty z zachodu, co wspomagało złudne działania rządu. Spokój w społeczeństwie został zachowany, ale niestety koszt kredytów przerósł możliwości kraju. Po kilku latach okazało się, że trudności gospodarczo - rynkowe były co raz większe. To z kolei spowodowało bunt społeczeństwa. Była to reakcja na trudną sytuację w całym kraju. Ten stan rzeczy nadal nie zmieniał postawy rządzących, uprawiali oni propagandę, która miała świadczyć o sukcesie. Pomagał w tym Sejm, który podejmował uchwały programowe dające ludziom pracy zabezpieczenia materialne, uchwały wspierające budownictwo, edukację, ochronę zdrowia. Z czasem rola Sejmu zmalała[149].

Omawiany okres czasu charakteryzuje Krawczyk, który uważa, że był to czas poszukiwania samodzielnej, polskiej drogi rozwoju sportu przy zachowaniu generalnych rozwiązań ideowych i organizacyjnych, charakterystycznych dla „sportu socjalistycznego", rozwijanego w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Cechą szczególną owego modelu w Polsce była względna liberalizacja stosunków społecznych w sporcie oraz względna autonomia organizacji sportowych wobec instytucji państwa. Były to jednakże tendencje zmienne: nasilały się w momentach liberalizacji systemowych oraz słabły w latach rozwiązań dogmatycznych[150].

d) Sport i kultura fizyczna w latach 1972-1980

Początek lat 70 tych to nadal trudności zwłaszcza w zarządzaniu i podziałem kompetencji różnych „organów" w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną. Jak pisze Pasko, po zakończeniu Igrzysk Olimpijskich w Monachium w 1972 r. w „Przeglądzie Sportowym" skrytykowano dotychczasowy system organizacyjny sportu i kultury fizycznej, jako „tradycyjny i skomplikowany", z dużą liczbą „dysponentów", gdzie „wszyscy zajmują się wszystkim", a według Biura Politycznego KC PZPR: „prawidłowość funkcjonowania

[149] Por.: Czubiński A., Najnowsze…, s. 396-402.
[150] Krawczyk.Z., Sport w zmieniającym się społeczeństwie, Studia i monografie, AWF w Warszawie, Warszawa, 2000, s. 145

systemu kultury fizycznej utrudnia: mnogość ośrodków dyspozycyjnych w sporcie wyczynowym oraz skomplikowany, wielotorowy system zarządzania i finansowania”[151].

Lata 1972-1980 to czas pracy VI i V Kadencji sejmowej KZiKF której przewodniczył Henryk Rafalski z ZSL. Z kolei Komisji Oświaty i Wychowania (która również zajmowała się zagadnieniami sportu i kultury fizycznej) przewodniczył Jarema Marciszewski z PZPR[152].

W odniesieniu do sportu i kultury fizycznej działalność Sejmu była rutynowa, ale większa, niż w latach 1961-1971. W obydwu komisjach dyskutowano na temat zdrowia, wychowania fizycznego dzieci i młodzieży. Należy jednak podkreślić, że uwaga posłów skupiała się bardziej na turystyce i rekreacji, niż na wychowaniu fizycznym i sporcie. „Do posłów, którzy w latach 1972- 1976 wykazywali największe zainteresowanie kulturą fizyczną i turystyką należeli: Wacław Auleytner, Władysław Brodzki, Zygmunt Filipowicz, Janina Fleming, Marian Górski, Jerzy Hagmajer, Zygmunt Huszcza, Halina Kiliś (…)”[153].

O problemach sportu, kultury fizycznej i turystyki rozmawiano przy okazji dyskusji o rządowych projektach uchwał sejmowych, które dotyczyć miały zadań narodu i państwa związanej z wychowywaniem młodzieży (kwiecień 1973 roku), a także systemu edukacji narodowej (październik 1973 roku) i ochrony zdrowia ludności kraju (styczeń 1974 roku). O sprawach kultury fizycznej rozmawiano także na obradach plenarnych i interpelacjach poselskich, wspomniano również o nich podczas dyskusji nad planami społeczno - gospodarczymi i budżetem kraju.

Sprawy sportu i kultury fizycznej omawiano przy okazji innych tematów sejmowych. Zaledwie raz zagadnienia kultury fizycznej stały się głównym tematem rozmów na sesji plenarnej 26 maja 1974 roku. Tematem rozmów były wówczas zmiany systemu organizacyjnego dotyczącego kultury fizycznej, a mianowicie planowano w miejsce GKKFiT utworzyć GKKF i GKT. W roku 1978 projekty rozpatrywały połączone komisje: Zdrowia i Kultury Fizycznej oraz Prac Ustawodawczych. Próbę rozwiązania GKKFiT motywowano mianowicie troską o większą specjalizację w monitorowaniu rozwoju kultury fizycznej. Miała to być też kontynuacja postulatu z 1973 roku Komisji Rządowo – Parlamentarnej ds. sportu wyczynowego i masowej kultury fizycznej. Chodziło o przyspieszenie upowszechnienia kultury fizycznej, należyte wykorzystanie jej walorów rozwojowych i ideowych. Zmiana miała zapewnić porządek w zarządzaniu sportem i kulturą fizyczną i doprowadzenie do współdziałania instytucji odpowiedzialnych z sport, kulturę fizyczną i turystykę. Kolejnym

151 Pasko A., Zarządzanie sportem w Polsce w dekadzie Edwarda Gierka, Studia Podlaskie, Tom IX, Białystok, 2011, s.203
152 BS: Informacja o działalności Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (VI kadencja -1972-1976). Warszawa 1976; Spis Posłów na Sejm. Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Warszawa, 1976.
153 Szymański L., Kultura…, s. 149

celem było również umocnienie rangi polskiego sportu za granicą. Projekty zostały przyjęte w 1978 roku (zwłaszcza w zakresie powołania wcześniej już wspomnianego GKKFiS, będącego centralnym organem administracji państwowej w sprawach sportu i kultury fizycznej, który miał odpowiadać za upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej. Ponadto miał zajmować się rozbudową infrastruktury sportowej i produkcją sprzętu sportowego[154]. Ustawa o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu (GKKFiS) i Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT) uchwalono przy jednym głosie sprzeciwu[155]).

Posłowie najwięcej uwagi skupiali jednak na wychowaniu fizycznym w szkole, ale biorąc pod uwagę lata wcześniejsze, zajmowali się bardziej też sportem wyczynowym.

Sport i wychowanie fizyczne w omawianym okresie czasu (1972 – 1976) były w kręgach zainteresowania poselskiego i na posiedzeniach sejmowych i podległych komisjach, sprawy z tym związane traktowano coraz poważniej. Jak pisze Małolepszy, w okresie istnienia GKKFiT zaznaczył się rozwój sportu. Polska w klasyfikacji drużynowej na letnich igrzyskach olimpijskich, plasowała się w pierwszej dziesiątce. Zintensyfikowano rozwój i kształcenie kadr dla potrzeb kultury fizycznej, m.in. przez powołanie nowych ośrodków akademickich oraz rozwój istniejących. Nastąpił również rozwój budownictwa sportowego, zwiększenie produkcji sprzętu sportowego. W dalszym ciągu organizowano działalność wydawniczą, propagandową, organizowano imprezy masowe w zakresie kultury fizycznej[156].

Kolejna kadencja, czyli lata 1972 - 1980 to mniejsze zainteresowanie sprawami wychowania fizycznego. Wpływ na stosunek do wychowania fizycznego miała partia. Biuro Polityczne w wytycznych z 1973 roku podkreślało słabą kondycję wychowania fizycznego, niedostateczną profilaktykę zdrowotną, a także złe programy nauczania[157]. Posłowie, a także członkowie PZPR mieli zainicjować w Sejmie i radach narodowych dyskusje na temat spraw młodzieżowych, sportu, wychowania fizycznego, turystyki w szkole. W związku z tym na przełomie lat 1972/1973 wiele uwagi poświęcono tym tematom na obradach poselskich.

W KZiKF trwały dyskusje o niskim poziomie lekcji wychowania fizycznego, o słabej bazie sportowej, o słabym wyposażeniu szkół w sprzęt sportowy, chciano, aby oddać obiekty przyszkolne do użytku powszechnego dla dzieci i młodzieży. Posłowie postulowali o rozbudowę bazy sportowej, uważali, że należy znieść rozbieżności w zakresie edukacji i

154 BS: BKZiKF nr 391/VII, 4 V 1978; Sprawozdanie Stenograficzne z 16 posiedzenia Sejmu..w dn. 26 maja 1978r., s. 72-81; DzUPRL, 1978, nr 14, poz. 59 i 60.
155 Ustawa z dnia 26 maja 1978 r. o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu, Dz.U. 1978 nr 14 poz. 59.
156 Małolepszy E., Z dziejów organizacji i zarządzania kulturą fizyczną w Polsce w latach 1918-1998, Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 4, 87-100, Warszawa, 2001, s.93-94
157 Por. Uchwały Komitetu Centralnego… 1973, s. 97- 102.

wychowania fizycznego między wsią a miastem, chciano objąć wychowaniem fizycznym studentów wszystkich lat studiów[158].

Wychowaniem fizycznym interesowała się także KOiW. Na komisji w 1971r. dyskutowano o problemach podczas omawiania planu działania resortu oświaty i wychowania. Głównym celem planu było zapewnienie odpowiednich warunków do tego, aby prowadzić w odpowiednich warunkach zajęcia wychowania fizycznego w szkołach.

Wciąż brakowało konkretnych decyzji i planów związanych z sytuacją dotyczącą wychowania fizycznego. Dokonywano doraźnych zmian, Sejm nie stworzył żadnego programu, a dezyderaty i postulaty mówiły o sprawach bieżących. Posłowie nie sprzeciwili się partyjnemu programowi tworzenia klas i szkół o rozszerzony programie wychowania fizycznego. Jak stwierdził Henryk Rafalski: ,,jedną z podstawowych spraw jest uznanie roli i zadań szkolnictwa - w dziedzinie rozwijania masowej kultury fizycznej i sportu wyczynowego - na wszystkich szczeblach kształcenia dzieci i młodzieży. Szkoła - to podstawowa baza rekrutacji przyszłych sportowców wyczynowych, którym stwarzać należy możliwość osiągania wybitnych wyników sportowych bez uszczerbku dla procesu nauczania"[159].

Sejm po raz pierwszy podszedł w ten sposób do zagadnienia sportu szkolnego, wiążąc go ze sportem wyczynowym. Projekt, mający w zamyśle „przysłaniać" podstawowe problemy związane z wychowaniem fizycznym, miał wielu przeciwników, który twierdzili, że należy wychowanie fizyczne połączyć z profilaktyką i ochroną, higieną zdrowia. ,,Akcentowano też, iż wychowanie fizyczne i sport masowy są niezbędnym elementem pełnego rozwoju osobowości, a w sporcie, krajoznawstwie i turystyce dostrzegano istotny składnik wszelkiego wychowania"[160]. Mimo wszystko sport wyczynowy w większej mierze zawładnął szkolnictwem.

W dniu 6 kwietnia 1973 roku podjęto uchwałę Rady Ministrów w sprawie dalszego rozwoju kultury fizycznej[161]. Najważniejsze było w niej to, że miała zapewnić stworzenie nowego systemu obowiązkowego i dobrowolnego wychowania fizycznego, sportu, rekreacji dzieci i młodzieży szkolnej i akademickiej. Wiązało się to z większym wymiarem godzinowym zajęć z wychowania fizycznego, który w 1975 roku miały wynosić 2 godziny, w 1985 roku 6 godzin- z tym, że 2 obligatoryjne, a 4 fakultatywne. W uchwale pojawił się tez temat poprawy bazy materialnej i kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego. Do 1980

158 BS: KZiKF: nr 11/VI, 26 IV 1972; nr 81/VI, 20 VI 1972.
159 BS: BKZiKF: nr 203/VI, 23 I 1973.
160 Szymański L., Parlament …,s. 140-141.
161 Uchwała nr 85 Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 1973 r. w sprawie dalszego rozwoju kultury fizycznej, M.P. 1973 nr 21 poz. 123

roku miały powstać pełne kompleksy obiektów i urządzeń dla uczelni wychowania fizycznego w Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu[162].

Kolejna uchwała, która pojawiła się w rządzie dawała nadzieje na zmiany w zakresie rozwoju kultury fizycznej, zwłaszcza w stosunku do najmłodszych uczestników. W dniu 12 kwietnia 1973 r. Sejm wydał uchwałę, w której akcentował wpływ państwa na sytuację wychowania dzieci i młodzieży. Podkreślono, że „doniosły wpływ na harmonijny rozwój i zdrowie młodzieży wywiera kultura fizyczna i sport. Szkoły, uczelnie, zakłady pracy, organizacje młodzieżowe, zrzeszenia sportowe, powinny kształtować wysoki poziom sprawności fizycznej uczniów, studentów, robotników i całego młodego pokolenia (…). Dobre wyniki sportu wyczynowego powinny służyć upowszechnianiu sportu”[163].

W dyskusji zabrał głoś premier Piotr Jaroszewicz. Powiedział, że jest mała liczba szkół, gdzie wychowanie fizyczne jest na właściwym poziomie. Dodał, że nie można koncentrować się jedynie na wyczynie, dbając tylko o utalentowane dzieci i młodzież. Zapewnił, że rząd będzie dążył do tego, aby młodzież miała powszechny dostęp do sportu i urządzeń sportowych[164]. Podczas dyskusji poseł Jan Skowron wspomniał, że nie można zapomnieć o kulturze fizycznej w środowisku wiejskim. Apelował o zainteresowanie się Sejmu tą tematyką[165].

W dniu 13 października 1973 roku Sejm PRL podkreślił znaczenie wychowania fizycznego, sportu i turystyki uchwałą w sprawie systemu edukacji narodowej. „Powszechne wychowanie fizyczne połączone ze sportem i turystyką w systemie oświaty będzie coraz poważniejszym czynnikiem oddziaływania na postawy dzieci, młodzieży i dorosłych. Obok wychowania fizycznego młodzieży sport i turystyka powinny kształtować najbardziej wartościowe cechy charakteru, a także umożliwiać poznanie własnego kraju i świata. Dalszy rozwój różnych form wychowania fizycznego, sportu i turystyki jest nieodzowny dla intensyfikacji procesów wychowania przede wszystkim w perspektywie zwiększania się czasu wolnego społeczeństwa”[166].

Należy zauważyć, że ówczesne społeczeństwo poddawało krytyce stan wychowania fizycznego i sportu szkolnego. Wyraźnie akcentowano chęć reformy. Dyskutowano także w ramach działalności KZiKF oraz w KOiW. Komisje omawiały perspektywy rozwoju opieki

[162] Ibidem, nr 21 poz. 123
163 Uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 12 kwietnia 1973 r. o zadaniach narodu i państwa w wychowaniu młodzieży i jej udziale w budowie socjalistycznej Polski, MP, 1973, Nr 18, poz. 110.
164Kadencja VI-Sesja III. Sprawozdanie Stenograficzne z 10 posiedzenia.. w dn. 12 kwietnia 1973r., s. 118-130.
165 Ibidem, s. 90-93
166 MP, 1973, nr 21, poz.123.

zdrowotnej nad młodzieżą szkolną, a następnie obradowano w sprawie rozwoju wychowania fizycznego i sportu w szkole[167].

Doszło do kolejnych burzliwych dyskusji. Na posiedzeniu KZiKF i KOiW podkreślono wagę rządowego programu rozwoju wychowania fizycznego, sportu i turystyki w szkole. Podkreślano podczas rozmów, że do 1990 roku na realizację programu zamierzano przeznaczyć 30 mld złotych. W planie była budowa 7,7 tys. pełnowymiarowych sal gimnastyczno - sportowych. 12 tys. boisk, a także tysiąc basenów kąpielowych[168].

W latach 1974 - 1975 zainteresowanie KZiKF, a także KOiW zagadnieniami sportu i kultury fizycznej zmalało. Proponowane programy okazały się zbyt ambitne i niewykonalne. Codzienność rozminęła się z ogromnymi planami, które okazały się być zbyt kosztowne.

MOiW w programie rozwoju kultury fizycznej i turystyki w latach 1972- 1975 postawiła głównie na rozszerzenie i rozpowszechnienie różnych form zajęć ruchowych wśród dzieci i młodzieży. Niestety pominięto dzieci wiejskie. Rozwinięto za to szkoły sportowe. Zgodnie z uchwałą VII KC PZPR w 1974 roku powołano 65 szkół sportowych[169].

Postęp w rozwoju wychowania fizycznego i sportu był powolny i bardzo niewielki. Rozbudowa infrastruktury sportowej nie miała szans na realizację. W społeczeństwie panowało wymuszone podkreślanie sukcesów. Posłowie również osłabli się w krytyce w tym zakresie.

Działalność sejmowa w latach 1976 - 1980 to niewielka aktywność ustawodawcza w zakresie spraw sportu i kultury fizycznej. Posłowie niezbyt dobrze oceniali program rozwoju wychowania fizycznego, sportu i turystyki. Zupełnie odmiennie, niż MOiW, GKKFiT, a następnie GKKFiS. Posłowie widzieli niewielki postęp np. w zwiększeniu obowiązkowych godzin wychowania fizycznego, rozwoju zajęć pozalekcyjnych. Nadal widzieli mnóstwo niedociągnięć. Braki w sprzęcie, brak kadry nauczycielskiej, wady postawy u dzieci, złe gospodarowanie godzinami nadobowiązkowymi wychowania fizycznego. Poruszano także temat rozwijania infrastruktury na drodze bezinwestycyjnej. MOiW podkreślało w swoim sprawozdaniu, że dzieci uzdolnione sportowo kształcone są w szkołach sportowych, a tylko 12 % szkół gminnych ma salę gimnastyczną[170].

Realizacja programu rozwoju wychowania fizycznego, sportu i turystyki, który stworzono w latach 1972-1975 wymagała ogromnego wkładu środków finansowych. Trudności gospodarcze sprawiły, że środków nie było. Nadal akcentowano, że rozwój

167 Por. Szymański L., Kultura…, s. 155; Szymański L., Parlament …,s. 143-145.
168 BS: Biuletyn Prasowy nr 349/VI, 21 XI 1973.
169 Rybałko R., Rola szkoły w zapewnieniu organizacji pozalekcyjnych zajęć wychowana fizycznego, sportu i rekreacji w świetle pisma okólnego nr 4 Ministerstwa Oświaty i Wychowania. „Wychowane Fizyczne i Higiena Szkolna", nr 9, Warszawa, 1974, s. 10
170 Szymański L., Parlament …,s. 148- 149.

wychowania fizycznego należy wiązać ze stanem zdrowia, że należy zainteresować służbę zdrowia sprawnością dzieci i młodzieży. Posłowie KZiKF domagali się w związku z tym ćwiczeń korekcyjnych na zajęciach wyrównawczych. Podkreślono jednak, że państwo włożyło wkład w zorganizowanie dzieciom wakacji. Niedociągnięcia w wychowaniu fizycznym można według niektórych polityków zastąpić turystyką i krajoznawstwem. Posłowie w KOiW oczekiwali lepszej opieki zdrowotnej w szkołach sportowych. Chcieli rozwiązania problemu dożywiania uczniów. Uchwalono dezyderaty dotyczące rozwoju bazy do prowadzenia w szkole wychowania fizycznego i sportu oraz przygotowania w latach 1977-1979 nauczycieli do wdrażania w szkołach nowego programu kultury fizycznej[171]. Natomiast posłowie KZIKF oczekiwali również spełnienia zapowiedzi w dezyderatach o budowie basenów, o wprowadzeniu powszechnej nauki pływania, o podniesienie poziomu sportu w szkołach podstawowych i średnich[172].

Należy podkreślić, że programy wychowania fizycznego w latach siedemdziesiątych zasługują na pochwałę albowiem były bardzo ambitne i przygotowywane z rozmachem. Niestety nie zostały zrealizowane, nawet na początku lat osiemdziesiątych. Sejm tworzył dobre koncepcje, ale politycznie nie umiał dopilnować ich realizacji. Jeśli zaś chodzi o problem upowszechniania wychowania fizycznego, sportu, turystyki i rekreacji, to PZPR deklarowało wiele zmian w tych dziedzinach. Początek lat siedemdziesiątych to ciągle te same problemy. Brak właściwej infrastruktury, zła organizacja wypoczynku, trudne warunki do życia. Podczas uchwalania pięcioletniego planu społeczno- gospodarczego w latach 1971-1975, którym nie było zadań odnoszących się do kultury fizycznej, zwrócono uwagę, że należy nie skupiać się na realizacji programów wychowania fizycznego, a więcej uwagi poświęcić umacnianiu prężności fizycznej młodzieży i usuwaniu wad postawy[173].

Na temat sportu i kultury fizycznej wypowiadał się szeroko wiceprzewodniczący KZiKF Zygmunt Filipowicz, który podjął się stworzenia aktu prawnego, który określał rolę i znaczenie kultury fizycznej w życiu społecznym. Próbował wpłynąć na politykę, ożywić aktywność Sejmu. Sprawić, żeby działania sejmowe nie były bierne ale czynne[174].

Krytyka poselska rosła. Negatywnie wypowiedział się dyrektor Zespołu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia NIK- Eugeniusz Polakowski. Stwierdził on, że: ,,w okresie prawie 13 lat obowiązywania ustawy o organizacji kultury fizycznej i turystyki masowa kultura fizyczna i rekreacja nie uzyskały właściwej rangi w całokształcie działania odpowiedzialnych za te sprawy organów administracji państwowej. Komitety kultury fizycznej i turystyki dominującą

171 BS: BKOiW nr 733/VII , 29 I 1980.
172 BS: BKZiKF: nr 317/VII, 24 I 1978; nr 504/VII, 6 XII 1978
173 Por. Szymański L., Kultura…, s. 160- 169.
174 Por. Szymański L., Parlament …,s. 150- 151.

pozycję nadawały sportowi wyczynowemu. Pomimo wątpliwych osiągnięć Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej oraz Zrzeszania LZS, istnieje duża dysproporcja między społecznym zapotrzebowaniem na zorganizowane i łatwo dostępne formy uprawiania sportu masowego, a możliwościami zaspokajania tego zapotrzebowania. W wielu powiatach w ogóle brak warunków uprawiania masowego sportu. Środki kierowane na te cele wykorzystywane były niejednokrotnie niezgodnie z przeznaczeniem. Występującym nieprawidłowościom sprzyjał istniejący wielokanałowy system finansowania działalności stowarzyszeń i organizacji kultury fizycznej i sportu. Podejmowane przez GKKFiT próby usprawnienia gospodarki organizacji sportowych nie dały spodziewanych rezultatów"[175]. Podczas posiedzenia wystąpiło wielu posłów, atakowali oni GKKFiT, a także stwierdzili, że w obowiązujących przepisach brak jest strategicznych, społecznych celów kultury fizycznej.

Po tym jak sformułowano program rządowy w dziedzinie kultury fizycznej z 1973 roku, o którym wspomniano wyżej, dyskusja w tym zakresie w Sejmie zmalała. Na posiedzeniu KZiKF w 1973 roku, które dotyczyło działalności TKKF i LZS, zwrócono uwagę, że GKKFiK powinien zająć się wsią i sportem wiejskim. Trzeba dodać, że w tym czasie baza LZS była bardzo skromna, a dotacje na urządzenia sportowe niskie. Uchwalono dezyderat, w którym ujęto zapewnienie o lepszych warunkach do rozwoju LZS[176].

Jak już zostało wspomniane w latach 1972-1976 posłowie i społeczeństwo oczekiwali realizacji programu rozbudowy bazy materialnej kultury fizycznej, a także innych zmian, które miały przyczynić się do poprawy jakości kultury fizycznej i wypracowania u ludzi dobrych nawyków w zakresie uprawiania sportu. Wartość upowszechniania kultury fizycznej podkreślała uchwała Sejmu z 1974 roku w sprawie ochrony zdrowia ludności kraju. Potrzeba było kompleksowych działań i rozszerzenia powszechnych form kultury fizycznej[177].

W rozwoju kultury fizycznej znacznie miał też program z związany z inwestycjami. Zamierzano do 1990 roku osiągnąć następujące cele: wybudować jedną krytą pływalnię na 50 tys. mieszkańców, jedną pływalnię otwartą na 30 tys. mieszkańców, jedną salę gimnastyczną na 18 tys. mieszkańców, jedno lodowisko w każdym mieście wojewódzkim ponad 100 tys. mieszkańców[178]. Zakładano tez, że każda gmina będzie miała zestaw urządzeń terenowych. To nie były plany niemożliwe do zrealizowania. Niestety posłowie stwierdzili, że program nie jest dostatecznie realizowany. Henryk Rafalski stwierdził, że GKKFiT nie przykłada się do urealniania programu. Uważał on, że założenia związane z inwestycjami resortu kultury

175 BS: BKZiKF nr 203/VI, 23 I 1973
176 BS: BKZiKF nr 425/VI, 28 XI 1973
177 Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej o ochronie zdrowia i opiece społecznej…, s. 109-110; S. Bednarski, Sejm VI Kadencji. Warszawa 1976, s.55-57.
178 Por. Szymański L., Kultura…, s. 164.

fizycznej trzeba przyjąć i czekać na dalsze kroki. Twierdził także, że w przyszłości należy uwzględnić politykę socjalną państwa przy opracowywaniu następnych kierunków rozwoju[179]. Każdy wiedział, że kierownictwo partii nie znosi krytyki, więc należy stronić od negatywnych ocen. Kolejny raz głos zabrał poseł Rafalski, który podczas omawiania uchwały KC PZPR z 1977 roku w sprawie dalszego rozwoju kultury fizycznej, powiedział, że Polska dopiero zaczyna rozwijać sport masowy. Dodał, ze tylko 10 % ludności w kraju uprawia kulturę fizyczną. Naciskał na upowszechnienie wśród społeczeństwa przekonania o tym, ze sport ma ogromne znaczenie i że warto w nim czynnie uczestniczyć[180]. Według Pasko, uchwała ta, to w historii Polski Ludowej drugi dokument tak wysokiej rangi dotyczący tego obszaru życia społecznego (wcześniej uchwałę w sprawach związanych z kulturą fizyczną BP KC PZPR wydało we wrześniu 1949 roku). Najwyższe władze partii podkreśliły „szczególne miejsce" sportu kwalifikowanego „w znaczeniu ideologiczno-wychowawczym jak i propagandowo-widowiskowym". Ta swoista nobilitacja sportu wyczynowego wynikała ze znaczenia, jakie rządzący przypisywali zbliżającym się Igrzyskom Olimpijskim w Moskwie w 1980 roku. Według władz to sport wyczynowy miał wpływać „pobudzająco na masowy ruch sportowy"[181].

GKKFiT miała śmiałe założenia, uważając, że przy budowie urządzeń sportowo - rekreacyjnych rozwiną się w kraju inwestycje przemysłowe. W 1977-1978 roku w budżetach centralnych i terenowych nakłady na kulturę fizyczną zwiększały się i miały wynieść 26,5 mld zł. Były to jednak kwoty wciąż nieproporcjonalnie do przyjętych zmierzeń. Brak wsparcia materialnego blokował upowszechnienie kultury fizycznej. Posłowie przestali mieć nadzieje na jakiekolwiek zmiany. Krytykowali GKKFiT oraz uważali, że ich zdanie i zapytania są traktowane marginalnie. Nadal uważano, że rozwój kultury fizycznej na wsiach jest znikomy. Mocne niedofinansowanie i stale ten sam problem, czyli brak bazy sportowej i nie mogące się właściwie rozwijać LZS.

Koniec lat siedemdziesiątych to okres w którym niestety nie poprawił się stan wychowania fizycznego w szkolnictwie polskim. Posłowie, a także Ministerstwo Oświaty i Wychowana mieli tego świadomość. Plan resortu w sprawie prognozowanych zmian napotkał podczas realizacji na same trudności. Brak nauczycieli, brak bazy materialnej nie pozwolił na realizację zadań programowych szkoły dziesięcioletniej. Zakładał on bowiem godzinę ruchu dzienne dla każdego ucznia. A w latach 1981-1985 zakładano, że zwiększy się kadra wykwalifikowanych nauczycieli i baza materialna zwiększy się co najmniej o 10%. Nic nie

[179] BS: BKZiKF nr 684/VI, 26 II 1975
[180] BS: BKZiKF nr 179/VII, 26 IV 1977
[181] Pasko A., Zarządzanie sportem w Polsce w dekadzie Edwarda Gierka, Studia Podlaskie, Tom IX, Białystok, 2011, s.208

zapowiadało tego, że program będzie zrealizowany. Może i była szansa na niewielki rozwój, ale wciąż nie było sprzętu sportowego i bazy sportowej.

Dopiero w latach 1976-1980 zaznaczył się niewielki sukces w upowszechnieniu kultury fizycznej. Wzrosła produkcja sprzętu sportowego i turystycznego. Nie było skarg też na jego jakość. Przekroczono sprzedaż rynkową o 2,2 %, niż zakładano. Zmieniono także podejście do badań naukowych w kulturze fizycznej, ale pewnie tylko w związku ze zbliżającymi się Igrzyskami Olimpijskimi w Moskwie (1980).

Nadal dawał się we znaki brak unormowań prawnych w zakresie uprawiania sportu, wychowania fizycznego i rekreacji. Przewodniczący KZiKF Henryk Rafalski mówił, że niewielkie zmiany wniosła do kultury fizycznej uchwalona przez Sejm w 1978 roku ustawa o GKKFiS. Miała przyspieszyć tempo upowszechnia kultury fizycznej, ale w efekcie nie przyniosła żadnych zmian. W latach 1976 - 1980 Sejm nie podjął zagadnienia, aby uchwalić ustawę, która miałaby wychodzić naprzeciw postulatom i dezyderatom poselskim w zakresie regulacji zagadnień korzystania ze sportu, wychowania fizycznego i rekreacji.

Istotne zmiany zaznaczyły się dopiero na posiedzeniu Sejmu z dnia 3 lipca 1984 r. kiedy to uchwalono Ustawę o kulturze fizycznej (której więcej miejsca poświęcono w dalszej części pracy), która uzupełniała lukę regulacyjną w zakresie organizacji sportu czy wychowania fizycznego[182].

Finanse przeznaczane na kulturę fizyczną na początek lat osiemdziesiątych nadal nie były wystarczające. Nie pokrywały się one z celami i zamierzeniami. Zauważyć można jednak było wzrost znaczenia tej dziedziny kultury w ocenach władz państwowych. Wyrazem tego było wprowadzenie do uchwały o narodowym planie społeczno - gospodarczym na rok 1980 r. zagadnień związanych z kulturą fizyczną. Przewidywano, że w 1980 roku nakłady na kulturę fizyczną wyniosą 8 mld złotych. Nadal jednak wiele województw nie przewidywało przeznaczenia środków na rozwój kultury fizycznej. KZiKF zarzucała brak konkretnych działań w zakresie rozwoju bazy sportowej GKKFiS.

Należy mocno podkreślić, że na działalność Sejmu pod koniec VII kadencji miała wpływ administracja państwowa. Posłowie nie mieli wpływu na rozkład środków w zakresie kultury fizycznej. Naruszano także prawo konstytucyjne, ponieważ wyłączono KZiKF z możliwości uczestniczenia w posiedzeniach dotyczących planu gospodarczego i budżetu. Komisja wyraziła swój sprzeciw, a także krytyczny stosunek do tego, że nadmiernie administrowano działalnością kultury fizycznej. Powoływane organizacje do rozwoju kultury fizycznej, działały w ograniczaniu do programu, który został im narzucony przez ograny

[182] BS: BKZiKF nr 391/VII, 4 V 1978; Kadencja VII- Sejsa IV. Sprawozdanie Stenograficzne z 16 posiedzenia… w dn. 26 maja 1978r., s.72-80

zwierzchnie, bez możliwości dostosowywania do bieżących potrzeb, środowiska, dziedzin sportu. W efekcie działania tych organizacji były powierzchowne i miały jedynie znaczenie statystyczne. Henryk Rafalski podkreślił, że kultura fizyczna to obszar bardzo niezagospodarowany. A rozpowszechnianie jej to cel, do którego trzeba nieustannie dążyć[183].

Podsumowując okres lat 1972 - 1980 należy stwierdzić, że znaczenie sportu i kultury fizycznej w planach jak również i działaniach ówczesnych władz państwowych nieznacznie wzrosło. Planowany, ambitny i bogaty (jak na ówczesne lata) program jej rozwoju miał być tego wyrazem. Ze względów gospodarczych nie zrealizowano go niestety w odpowiednim stopniu. W związku z tym wśród społeczeństwa, a także wśród posłów nadal odzywały się głosy krytykujące ówczesny stan sportu i kultury fizycznej. Ciekawie podsumowuje ten okres czasu Pasko pisząc, że organizacja kultury fizycznej w Polsce, była podporządkowana realizacji celów politycznych władz. Scenariusze tych zmian pisano w Sekretariacie i Biurze Politycznym KC PZPR. Równocześnie rządzący stwarzali pozory, że reorganizacji dokonywano według pomysłów przedstawicieli ruchu sportowego[184].

VII kadencja Sejmu zakończyła swoją działalność 21 marca 1980 roku. Stan wojenny i upadek komunizmu datują się na VII i IX kadencję Sejmu. Wzajemne niezrozumienie społeczeństwa i władzy, zła sytuacja gospodarcza nie wpływały dobrze na dalszą kondycję naszego kraju.

e) Sport i kultura fizycznej w latach 1981-1988

Można śmiało stwierdzić, że lata osiemdziesiąte, to kontynuacja działalności politycznej sejmu z lat siedemdziesiątych w zakresie sportu i kultury fizycznej. Organy państwowe pozostawały bez własnego głosu, zdominowane przez działania partyjne. To lata dużego niepowodzenia w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną, to okres stagnacji i trudnej sytuacji polityczno - społecznej. Stan wojenny na długo uśpił ruch społeczny, który dążył do demokracji. Z kolei po stanie wojennym kraj był tak osłabiony, że o żadnych reformach w sporcie czy też ogólnie w zakresie kultury fizycznej nie było mowy. Złe piętno odbił na Polsce system władzy wzorowany na panujący w Związku Radzieckim. Politykę realizowały w Polsce: Polska Partia Robotnicza (lata 1944-1948), a w latach 1949-1989 - Polska Zjednoczona Partia Robotnicza. Działalność władz w tamtym czasie należy ocenić negatywnie. Nie stworzono dobrych podstaw materialnych do rozwoju kultury fizycznej, nie wykreowano odpowiedniej rangi sportowi i wychowaniu fizycznemu oraz nie nauczono ludzi dobrych nawyków w zakresie uczestniczenia w kulturze fizycznej. W literaturze można

[183] Por. Szymański L., Kultura…, s. 166.
[184] Pasko A., Zarządzanie sportem w Polsce w dekadzie Edwarda Gierka, Studia Podlaskie, Tom IX, Białystok, 2011, s.212

przeczytać, że poziom cywilizacyjny i kulturowy Polski w tamtych czasach w porównaniu do innych krajów zachodnioeuropejskich był bardzo niski.

W omawianym okresie czasu, do najistotniejszych zmian jakie dokonały się w rozwoju kultury fizycznej w naszym kraju, zaliczyć można zwłaszcza działania Sejmu, które w dniu 3 lipca 1984 r. doprowadziły do uchwalenia Ustawy o kulturze fizycznej. Jak piszą M.Klisiński i M.Szwaja ustawa ta gwarantowała dominację państwa w kulturze fizycznej poprzez reglamentowanie prawa do swobody podejmowania i realizowania oddolnych inicjatyw społecznych w sferze kultury fizycznej. Po raz pierwszy w Polsce Ludowej w jednej ustawie zostały skodyfikowane normy prawne odnoszące się zarówno do organizacji sfery sporu wyczynowego i amatorskiego, jak również pozostałych elementów kultury fizycznej, takich jak wychowanie fizyczne i rekreacja ruchowa. Ustawa o kulturze fizycznej zachowała prawne gwarancje funkcjonowania Polskiego Komitetu Olimpijskiego jako stowarzyszenia wyższej użyteczności, który to status organizacja uzyskała w 1981 roku. Przyjęcie ustawy nie wpłynęło jednak na ograniczenie arbitralności decyzji władzy administracyjnej w sferze sportu wyczynowego[185].

W Sejmie VIII kadencji wyróżnić można było dwa okresy działalności. Pierwszy to czas od lata 1980 roku do grudnia 1981 roku, a drugi to czas od stycznia 1982 roku do 31 sierpnia 1985 roku. Okres pierwszy kojarzy się z dużą aktywnością Sejmu, z poszukiwaniem przyczyn kryzysu społecznego, z próbą znalezienia rozwiązań na wiele nurtujących pytań o stan państwa ale również i o stan sportu i kultury fizycznej w naszym kraju. Na krytykę w 1981 roku pozwoliła sobie KZiKF, w osobie Generała Włodzimierza Oliwy który powiedział: ,,musimy wszystko uczynić, aby pod pojęciem kultury fizycznej widzieć nie tylko kopanie piłki i profesjonalny sport wyczynowy, ale zdrowe i wysportowane społeczeństwo. Jeżeli tego nie zrobimy dziś, kilka pokoleń będzie miało do nas uzasadnione pretensje. Kultura fizyczna stać się powinna nawykiem, wykształconym przez wieloletnie działanie w oparciu o właściwie i realnie opracowany program”[186].

Drugi okres działalności Sejmu kojarzy się ze stanem wojennym, gdzie Sejm tylko pozornie prowadził swoją działalność. Kadencja Sejmu została przedłużona przez ustawy konstytucyjne o 5 miesięcy, do 31 sierpnia 1985[187].

Kwiecień 1984 roku przyniósł kolejne zmiany. W tamtym okresie czasu KZiKF zamieniono na Komisję Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej (KPSZiKF), jej

[185] Klisiński M., Szwaja M., Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013, s.128
[186] BS: BKZiKF nr 213/VIII, 4 III 1981
[187] Por.Szymański L., Kultura…, s. 207

przewodniczącym został Stanisław Gabrielski (PZPR). Z kolei zamiast KOiW utworzono Komisję Oświaty, Wychowania, Nauki i Postępu Technicznego (KOWNiPT).

Jak zauważył Szymański ,,w Sejmie IX Kadencji (działający w okresie od 6 listopada 1985 roku do 3 maja 1989 roku) było 245 posłów z PZPR, 106 z ZSL, 35 z SD i 74 bezpartyjnych. Wśród 21 komisji była komisja Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej, która liczyła 39 członków, a przewodniczył jej Marian Król (ZSL), oraz Komisja Edukacji Narodowej i Młodzieży w składzie 34 członków. Przewodniczył jej Kazimierz Piłat (PZPR). Największą aktywność w zakresie zajmowania się sprawami związanymi z kulturą fizyczną wykazywali posłowie: Zenon Dramiński (PZPR), Jan Fisrt (SD), Wacław Garbaj (SD), Stanisław Koba (PZPR), Barbara Majzel (PZPR), Teresa Malczewska (ZSL), Wojciech Musiał (PZPR), Małgorzata Niepokulczycka (bezp.), Jacek Piechota (PZPR), Ryszard Wosiński (PZPR), Janusz Szymborki (PZPR) i Jan Waleczek (bezp., PAX)"[188].

W 1985 roku trudno było ocenić dokładnie stan finansowania kultury fizycznej. W tym okresie inflacja była wysoka. Dla porównania można podać, że: ,,w latach osiemdziesiątych na kulturę fizyczną przeznaczano w Polsce 0,3-0,4 % budżetu państwa, gdy Bułgaria czy Kuba, mające nie mniejsze problemy gospodarcze niż Polska – 3-5%[189]". Wraz ze środkami pozabudżetowymi na kulturę fizyczna przeznaczano około 1,5% budżetu.

Sejm w latach 1985 - 1989 próbował kontynuować działalność polityczną, podejmując wiele akcji propagandowych, skierowanych głównie do młodzieży. Cel był konkretny: osłabić wśród społeczeństwa znaczenie stanu wojennego i pozyskać społeczeństwo przez organizowane masowe imprezy sportowe.

Sprawy kultury fizycznej, które omawiane były w Sejmie dotyczyły spraw bieżących, ale także wychowania zdrowotnego i fizycznego oraz upowszechnienia wśród społeczeństwa sportu i turystyki w szkole, sportu wyczynowego i rekreacji. Wymienione zagadnienia były przedyskutowywane w dwóch komisjach sejmowych, które związane były z oświatą, kulturą fizyczną i zdrowiem. Podczas posiedzeń plenarnych nie zajmowano się kulturą fizyczną praktycznie w ogóle. Rozmawiano o tej dziedzinie życia przy okazji rozmów o budżecie czy przy omawiania projektów ustaw jej dotyczących. Wpływ Sejmu na rozwój kultury fizycznej i turystyki był niewielki. Wciąż dyktatura PZPR nie pozwoliła działać inaczej. Posłowie byli oportunistami, bo partia mocno trzymała władzę.

Bardzo niepokojące dane odnośnie stanu zdrowia Polaków miała KZiKF. Jak pisze Szymański, dane te były znane już wcześniej, jednakże parta nie pozwalała tych danych

[188] Ibidem, s. 208
[189] Ibidem, s.229

rozpowszechniać i krytykować swoich politycznych i społecznych zaniedbań[190]. Ten sam autor powołuje się na ówczesne badania które pokazywały, że w Polsce chorowało trzy razy więcej osób, niż w NRD. Byli to ludzie w wieku 7-35 lat. 30 % poborowych nie nadawała się do służby wojskowej z powodu złego stanu zdrowia i aż 70 % dzieci miały wady postawy[191].

Wciąż starano zachowywać pozory demokracji. Pozwalano w związku z tym na wyważoną krytykę, która rozładowywała społeczny niepokój. KZiKF sformułowała kilka trafnych wniosków, które miały być przekształcone w dezyderaty. Chodziło o to, żeby powiązać kulturę fizyczną z funduszem płac. Pomysł po jakimś czasie ucichł, bo nie można było go dostosować do panujących wtedy realiów społecznych i gospodarczych.

Jeśli zaś chodzi o sprawy rozwoju i popularyzacji sportu i kultury fizycznej w tamtym czasie w szkołach, to należy wspomnieć o wielkim regresie w tym zakresie. Dane na temat sprawności, zdrowia młodzieży i dzieci każdy znał, nie było jednak żadnej politycznej mocy sprawczej, żeby sytuację uzdrowić. Wciąż i szkolnictwo i kultura fizyczna borykała się z niedofinansowaniem. Ocenia się dobrze jedynie formę organizowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. Wakacje miały rekompensować niedoskonały program wychowania fizycznego w szkole. Względy polityczne wpłynęły także na rozwój sportu wyczynowego w szkole. Dzięki sportowi wyczynowemu w okresie stanu wojennego władze komunistyczne budowały na nim swoją propagandę. Ważne było więc, aby utrzymać pozycję polskiego sportu na wysokim poziomie, tak, aby był zauważany na arenie międzynarodowej.

W latach analizowanych latach KZiKF aż 5 razy zwoływała posiedzenia w sprawie sportu wyczynowego, z kolei KPSZiKF omawiała problematykę kultury fizycznej sześciokrotnie. Główny cel to Igrzyska w Seulu (1988) i stworzenie zabezpieczenia materialnego i finansowego na tą imprezę sportową.

W roku 1988 w Polsce funkcjonowało 2000 szkół z rozszerzonym programem, z czego 163 szkoły o profilu sportowym, 14 szkół mistrzostwa sportowego. Idea sportu wypaczyła istotę i sens wychowania fizycznego czy młodzieżowego ruchu sportowego. Sport masowy właściwie nie istniał. Beznadziejne warunki sanitarne, brak opieki zdrowotnej, brak konsultacji i ćwiczeń korekcyjnych, zła jakość urządzeń sportowych, niszczejące budynki, to część problemów związanych z wychowaniem fizycznym w tamtym czasie.

Jeśli zaś chodzi o upowszechnienie sportu i kultury fizycznej to większość planów i programów jej dotyczących pozostawała na papierze. Trudności gospodarcze uniemożliwiały ich realizację. Jak zauważają Klisiński i Szwaja, w kolejnym roku (1989) zaplanowano

[190] Sejm PRL. Kadencja VIII- Sesja VII. Sprawozdania Stenograficzne z 44 posiedzenia w dniu 21 grudnia 1983 r.
[191] Por. Szymański L., Kultura…, s. 209.

strumień zasilenia finansowego kultury fizycznej na poziomie 30% nakładów poniesionych w roku poprzedzającym. Załamanie systemu finansowania kultury fizycznej zbiegło się ze zmianami politycznymi i transformacją gospodarki nakazowo-rozdzielczej[192]. Należy podkreślić, że stosunki polityczno - społeczne nie ułatwiały zadania. Napięta atmosfera, nie sprzyjała rozwojowi. Funkcjonowały wprawdzie dwa fundusze celowe: Centralny Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu oraz Centralny Fundusz Turystyki i Wypoczynku. Niestety ich wpływ na rozwiązywanie trudnych problemów z zakresu kultury fizycznej był ograniczony[193].

Dla PZPR w latach osiemdziesiątych duże znaczenie miał sport wyczynowy. Sukcesami sportowymi uspakajano społeczeństwo i co miało powodować złudzenie poprawnej atmosfery w kraju. Bolesław Kapitan, który był przewodniczącym GKKiT na posiedzeniu KPSZiKF w 1986 roku powiedział: „Musimy poprawić pozycję naszego sportu, to jeden z podstawowych elementów naszego rozwoju społecznego. Takie stanowisko będziemy prezentować na wszystkich gremiach”[194]. Po tej wypowiedzi posłowie bardzo się oburzyli, podkreślając dysproporcje pomiędzy sportem masowym, a wyczynowym. Każdy jednak miał świadomość, że taka była taktyka polityczna partii rządzącej.

Omawiany okres czasu przed transformacją charakteryzuje Krawczyk następująco: lata te, charakteryzują się chronicznym, społeczno-ekonomicznym kryzysem o charakterze strukturalnym. W latach tych następował regres we wszystkich przejawach i dziedzinach sportu, szczególnie zaś w dziedzinie sportu masowego. Wszędzie-także w sporcie-rozprzestrzeniała się „duch Solidarności”[195].

3.2.Upolitycznienie sportu w okresie socjalizmu realnego

Zmiany w zakresie sportu w okresie trwania realnego socjalizmu w naszym kraju, dokonywały się za sprawą podejmowanych działań i uchwał po stronie Sejmu. Kolejne kadencje w mniejszym lub większym stopniu poświęcane były zagadnieniom sportu, kultury fizycznej, rekreacji, turystyce jak i zdrowiu społeczeństwa.

Lata 1947 – 1956 to dla Polski ciężki czas w historii naszego kraju. Sytuacja polityczna na świecie, a także w Polsce wpływała na działalność Sejmu Ustawodawczego oraz Sejmu I Kadencji[196].

---

[192] Klisiński M., Szwaja, Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013, s.130

[193] Por.: L. Szymański, Kultura…, s. 224.

[194] Ibidem, s. 228.

[195] Krawczyk.Z., Sport w zmieniającym się społeczeństwie, Studia i monografie, AWF w Warszawie, Warszawa, 2000, s. 145

[196] Z uwagi na to, że niniejsza praca dotyczy badań na przestrzeni wielu lat, dla usystematyzowania dat, pojęć związanych z kolejnymi kadencjami Sejmu stworzono tabelę którą stanowi Załącznik Nr 1.

W omawianym okresie czasu Sejm miał ograniczone kompetencje, a cała władza była w rękach ówczesnego Prezesa Rady Ministrów, Bolesława Bieruta. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego[197] miała szerokie kompetencje, regulowała życie gospodarcze. W kraju zaczął panować terror, odczuwano silną centralizację i biurokrację. Pozbawiono niezależności różnych stowarzyszeń i instytucji społecznych. Rozpadły się więzi społeczne, straciły na znaczeniu społeczne normy i wartości, wszystko dostosowane było do potrzeb władzy[198]. Stosunek aktywności sejmowej polskiego Sejmu Ustawodawczego do Sejmu I kadencji był rozbieżny. Sejm Ustawodawczy, działający w latach 4.02.1947-1.08.1952 odbył 108 posiedzeń, co można uznać za dużą aktywność, a z kolei Sejm I kadencji, działający w okresie 20.11.1952- 20.11.1956 odbył zaledwie 39 posiedzeń.

Jak pisze Szymański, w latach 1947 do początku lat 50-ych „głos w sejmie w sprawie kultury fizycznej zabierali posłowie: Marek Arczyński, Helena Jaworska, Stanisław Kwiatkowski, Jerzy Morawski, Lucjan Motyka, Jan Pokrzywa, Janusz Szałkowski, Aleksander Szyćko, Zdzisław Zajączkowski. Wiele z tych osób nie było związanych z kulturą fizyczną, wychowaniem fizycznym czy sportem i występowało okazjonalnie, reprezentując stanowisko klubów poselskich. Wśród posłów niezabierających głosu były z kolei osoby, które działały na polu kultury fizycznej lub wypowiadały się na jej temat w prasie. Należeli do nich: Eugeniusz Kuszko, Mieczysław Michałowicz, Ryszard Obrączka, Włodzimierz Reczek, Włodzimierz Sokorski, Henryk Szafrański”[199].

W styczniu 1948 roku Sejm Ustawodawczy zaczął debaty[200] od ustawy dotyczącej powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego oraz wychowania fizycznego, przysposobienia wojskowego młodzieży, organizacji spraw sportu i kultury fizycznej[201]. Sprawozdawcą był Jerzy Morawski, który omówił uwarunkowania społeczne, gospodarcze, polityczne, militarne w kraju. Podkreślił istnienie problemu związanego z marnym stanem zdrowia społeczeństwa. Dlatego uważał, że należy rozwiązać wychowanie fizyczne i sport,

[197] Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (PKPG), została utworzona w 1949, przejęła kompetencje zlikwidowanego Centralnego Urzędu Planowania, Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego oraz częściowo Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Był to **o**rgan nadrzędny wobec ministerstw gospodarczych, zakresem działania obejmowała m.in. politykę gospodarczą państwa, a zwłaszcza opracowywanie narodowych planów gospodarczych i kontrolę ich realizacji, nadzór nad systemem planowania, koordynowanie działalności resortów gospodarczych.

[198] Kersten K., Historia polityczna Polski 1944-1956, Warszawa, 1983, s.70-71.

199 Szymański L., Kultura Fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944- 1989, Studia i Monografie, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wrocław 2004, s. 58

200 W dalszej części pracy dla czytelności, Autorka posługiwać się będzie następującymi skrótami odnoszącymi się do nazw stenogramów sejmowych: BKENiM- Biuletyn Komisji Edukacji Narodowej i Młodzieży, BKOiN- Biuletyn Komisji Oświaty i Nauki, BKOiW- Biuletyn Komisji Oświaty i Wychowania, BKPSZiKF- Biuletyn Komisji Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej, BKZiKF- Biuletyn Komisji Zdrowia i Kultury Fizycznej.

201 Ustawa z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1948 nr 12 poz. 90.

aby ten stan rzeczy zmienić. Twierdził, że należy wprowadzić powszechny obowiązek wychowania fizycznego ,,SP"- Powszechna Organizacja ,,Służba Polsce". Ustawa miała wyedukować ludzi w zakresie higieny i ochrony zdrowia a także przyczynić się do zwiększenia siły obronnej kraju[202]. Ustawa zakładała objęciem powszechnym obowiązkiem przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego, i przysposobienia wojskowego zarówno kobiet jak i mężczyzn w wieku od 16 do 21 roku życia, które nie odbyły zasadniczej służby wojskowej[203].

Do bezpośredniego kierowania powszechnym przysposobieniem młodzieży ustawa wyznaczyła Główny Urząd Kultury Fizycznej oraz wojewódzkie i powiatowe inspektoraty kultury fizycznej. Dążono do opracowania programu wychowania fizycznego w szkole, który miał opierać się na gimnastyce, jako podstawie do innych ćwiczeń fizycznych. Zdzisław Zajączkowski z PPS stwierdził, że sport to podstawa wychowania fizycznego, ale nie spełnia swojej funkcji, bo rozwija się tylko w miastach[204]. Jego kontrowersyjna wypowiedź wywołała w sejmie dyskusje. Mimo odmiennych zdań, ustawa została poparta przez wszystkie kluby poselskie, ustawa została uchwalona jednomyślnie[205]. To bardzo ważna ustawa, gdyż po raz pierwszy w okresie powojennym w sposób szczególny podkreślono znaczenie sportu i wychowania fizycznego w naszym kraju.

Druga ważna dla rozwoju sportu aktywność Sejmu Ustawodawczego dotyczyła dekretu rządu RP z 27 lipca 1949 roku o Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Chodziło o przekształcenie szkoły w Akademię Wychowania Fizycznego im. gen. broni Karola Świerczewskiego w Warszawie. Dekret ten został przyjęty jednomyślnie[206].

Kolejnym aktem prawnym w debacie sejmowej był rządowy projekt ustawy o organizacji spraw sportu i kultury fizycznej. W grudniu 1949 roku sprawozdawca Zdzisław Zajączkowski przedstawił powojenny proces przemian organizacyjnych w sferze sportu i kultury fizycznej i jak zwykle dla poparcia projektu posłużono się jego uzasadnieniami. Zaznaczył, że utworzony w styczniu 1949 roku PUWFiPW nie spełnił oczekiwań. Według niego sport odrodził się tylko wśród mieszczaństwa. Nie dostrzegano zmian, organizacje sportowe uwięzione były w starych strukturach i nie nadążały za potrzebami i tempem życia[207]. Upatrywał on drogi do rozwoju wychowania fizycznego i sportu w powiązaniu ich

202 Sprawozdania Stenograficzne z 38 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 25 lutego 1948 r, s. 37-50.
203 Por. Szymański L., Kultura fizyczna…, dz.cyt., s.60-61.
204 Sprawozdania Stenograficzne z 38 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 25 lutego 1948 r , s. 61-65.
205 Ustawa z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1948 nr 12 poz. 90.
206 Sprawozdanie Stenograficzne z 68 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 28 października 1949 r., s.9 i 26-32.
207 Sprawozdanie Stenograficzne z 73 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 30 grudnia 1949 r., s.17-19.

ze związkami zawodowymi. W ustawie był zapis o tym, że przy Prezesie Rady Ministrów miał działać GKKF. Komitet miał być organem państwowym, który odpowiadał za planowanie, kierowanie i kontrole powszechnego wychowania fizycznego w Polsce. W ramach administracyjnego podziału utworzono wojewódzkie i powiatowe komitety kultury fizycznej, które podlegały GKKF. Powołanie GKKF podnosiło jego rangę jako centralnego urzędu i w pewien sposób przyczyniło się do rozwoju polskiego ruchu sportowego, a zwłaszcza sportu masowego skierowanego do młodzieży szkolnej. Projekt poparli: Lucjan Motyka z PZPR, Helena Jaworska ze ZMP, Aleksander Szyćko ze ZSL, Janusz Szałkowski z SD[208]. Uchwała o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu została przyjęta jednomyślnie[209].

Innym aktem prawnym na jaki warto zwrócić uwagę była Uchwała Biura Politycznego KC PZPR z września 1949 roku w sprawie kultury fizycznej. To ważny dokument, ponieważ podnosił rangę i znaczenie kultury fizycznej i sportu[210]. Jak zaznacza Wroczyński, uchwała ta sformułowała podstawy ideowe oraz główne cele i linie rozwoju kultury fizycznej w całym kraju[211]. Omawiany akt miał także duży wpływ na decyzje administracji państwowej oraz komisji sejmowych. Szkolnictwo w tamtym czasie było w bardzo złym stanie. Podjęto działania które doprowadziły do m.in. wzrostu wydatków na wychowanie fizyczne w szkolnictwie, na poprawę stanu higieny w szkołach, organizacji szkolnych akcji ,,SP" oraz akcji turystyczno - wycieczkowych. W stosunku do roku 1949, wydatki te wzrosły o 77,2% w roku 1950[212]. Komisja Zdrowia zdecydowała się przesunąć środki budżetowe na umocnienie wychowania fizycznego wśród studentów dziewięciu akademii medycznych[213]. Uchwała o jakiej mowa sprawiła również zmniejszenie zainteresowania sprawami kultury fizycznej przez Sejm, ponieważ Biuro Polityczne decydowało o wszystkich sprawach tej dziedziny, nie zostawiając Sejmowi żadnych możliwości działania.

W latach 1952 - 1956 początkowo istniało tylko 7 komisji sejmowych, później już 11. Wśród nich była Komisja Pracy i Zdrowia oraz Komisja Oświaty, Nauki i Kultury, której przewodził Leon Kruczkowski. Należy przypuszczać, że zajmowała się ona również sprawami związanymi ze sportem i kulturą fizyczną. Z tego okresu brakuje niestety

208 Por. Szymański L., Kultura fizyczna…,dz. cyt, s.63.
209 Ustawa z dnia 30 grudnia 1949 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1949 nr 65 poz. 526.
210 www.umcs.pl/pl/aktualnosci,10183,uchwala-pc-pzpr-w-sprawie-kultury-fizycznej-i-sportu,38778.chtm, dostęp: 24.08.2020
211 Wroczyński R., Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu, Wrocław, 1985, s.365
212 Sejm Ustawodawczy. Diariusz z posiedzenia Komisji Oświaty i Nauki obradującej nad preliminarzem budżetowym na rok 1950. Posiedzenie z dnia 30 I 1950 r., k. 174.
213 Sejm Ustawodawczy. Diariusz z posiedzenia Komisji Zdrowia obradującej nad preliminarzem budżetowym na rok 1950. Posiedzenie z dnia 27 I 1950 r., k. 156.

stenogramów sejmowych, co należy uznać za działalność związaną ze „stalinizmem", gdzie wiele dokumentów było niszczonych.

W sprawach związanych z kulturą fizyczną wypowiadał się jedynie Stanisław Wais. Publicznie wypowiadali się z kolei następujące osoby związane ze sportem: Helena Jaworska, Jerzy Morawski, Lucjan Motyka, Włodzimierz Reczek, Włodzimierz Sokorski[214].

W tamtym czasie, Sejm Ustawodawczy odniósł się do spraw związanych z kulturą fizyczną i sportem wówczas, gdy głosowano nad ustawami, które dotyczyły systemu organizacyjnego tej dziedziny życia. Poza tym prace Sejmu skupiały się na sprawach społeczno- gospodarczych. Problemy kultury fizycznej były przedmiotem rozmów w Komisji Zdrowia, w Komisji Prawniczej i Regulaminowej a także w Komisji Oświaty i Nauki.

Sejm I kadencji powrócił do spraw wychowania fizycznego dopiero w 1956, uchwalając dekret Rady Ministrów z 18 stycznia 1956 roku o organizacji spraw kultury fizycznej[215]. Sprawozdawcą był Stanisław Wais[216]. W dekrecie umieszczony został zapis, że GKKF zostanie organem rządu w zakresie kierowania sprawami wychowania fizycznego i sportu. Dekret dał upoważnienie GKKF do oceniania stanu technicznego, budownictwa sportowego i konserwacji urządzeń sportowych, zobowiązał do wyznaczania kierunków pracy organizacji sportowych i kontroli nad ich działalnością. Dekret utworzył także Radę Naukowo- Metodyczną Kultury Fizycznej, działającą jako ciało doradcze dla GKKF. Ustawodawcy chodziło o to, aby oprzeć kulturę fizyczną bardziej na podstawach naukowych. „Dekret stanowił również, że terenowym organami GKKF są komitety kultury fizycznej przy prezydiach wojewódzkich, powiatowych, miejskich i dzielnicowych rad narodowych, co zdaniem Sprawozdawcy Waisa, mocniej, niż dotychczas wiązało terenowe komitety kultury fizycznej z radami narodowymi, współodpowiedzialnymi za realizację zadań z zakresu kultury fizycznej na swoim terenie"[217]. Dekret został przyjęty jednomyślnie[218].

W kolejnych miesiącach po październiku 1956 r. posłowie krytycznym okiem patrzyli już na stan, rozwój i rolę kultury fizycznej w społecznym życiu ówczesnych obywateli Polski. Podważano praktyczne znaczenie uchwały Biura Politycznego KC PZPR z 28 września 1949r. w sprawie kultury fizycznej i sportu. Zarówno krytyka, jak i dezyderaty KZiKF miały coraz mniejszy wpływ na politykę w dziedzinie kultury fizycznej. Warto podkreślić, że mowa o polityce, która kładła nacisk na powszechne formy wychowania fizycznego i sportu, ale nie robiła nic, żeby stworzyć odpowiednie warunki do ich rozwoju.

214 Ibidem, s.58
215 Por.: DzURP, 1956, Nr 2, poz. 12 s.7.
216 Sprawozdanie Stenograficzne z VIII sesji Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w dniach od 23 do 28 kwietnia 1956 r., 581-583; BS: Sejm PRL, Kadencja I, Druki 1952-1956, nr 1-138, Druk nr 75.
217 Szymański L., Kultura fizyczna…, dz. cyt, s. 73.
218 Sprawozdanie Stenograficzne z VIII sesji Sejmu…., s. 581-583

Sport i kultura fizyczna jako przedmiot debat komisji sejmowych w omawianym okresie czasu (1947-1956) charakteryzowały się szczególnie nadzorem partii komunistycznej. Upaństwowiona władza ingerowała we wszystkie dziedziny życia. Nie odnotowano w tym czasie rozwoju infrastruktury, rozwoju sportu masowego, dbania o stan zdrowia Polaków i rozważnego finansowania kultury fizycznej. Skupiano się na rozwoju sportu w oparciu o nadzór państwowo- wojskowy.

Reasumując należy stwierdzić, że w latach 1947- 1956 parlament nie zrobił w omawianym okresie czasu zbyt wiele w zakresie sportu i kultury fizycznej. Dwie uchwały i dwa dekrety to właściwie cała działalność formalna w zakresie kształtowania polityki w omawianych dziedzinach w ówczesnej Polsce. Poza tym warto nadmienić, że o jednej z ustaw zdecydował PPR, a o pozostałych PZPR.

Zainteresowanie Sejmu zagadnieniami związanymi ze sportem i kulturą fizyczną w latach 1957-1971 znacząco spadło. Należy zaznaczyć, ze na działalność Sejmu wpływały nastoje społeczne, polityczne, które panowały w kraju. W latach 1957- 1961 wierzono, że Sejm zrealizuje program, który miał rozwijać państwo socjalistyczne, które zbudowane jest na tradycji narodowej, uwzględniając interes społeczny. Skuteczność działania Sejmu wzmocniła Najwyższa Izba Kontroli, którą powołano w 1957 roku. Rok później zmieniono funkcjonowanie rad narodowych, zwiększając ich rolę, jako terytorialnych organów władzy państwowej[219].

Najczęściej debatowano w ramach funkcjonowania KZiKF (mniej w KOiN). Działalność KZiKF obejmowała 3 działy, a mianowicie: zdrowie, kulturę fizyczną, i turystykę. a na posiedzeniach omawiano zwłaszcza sprawy dotyczące wychowania fizycznego oraz zagadnień higieniczno – zdrowotnych obywateli. W celu zgłębienia, ocenienia i zorientowania się nad ewentualnymi problemami które były związane z w/w zagadnieniami powoływano doraźne zespoły poselskie albo komisje doraźne. Jak pisze Szymański ,,w okresie 1957- 1961 największe zainteresowanie kulturą fizyczną i turystyką spośród posłów wykazywali: Marian Garlicki, Ryszard Hill, Marceli Najder, Władysław Pawlina, Jadwiga Prawdzic, Roman Stachoń, Józef Szymański, Anna Tarniewicz, Jan Żurek. W latach 1961-1965 byli to posłowie: Helena Dąbska, Zygmunt Filipowicz, Zofia Grzebisz, Ryszard Hill, Maria Kamińska, Maria Lipska, Roman Stachoń, Olga Szwałkiewicz, Józef Szymański. W okresie 1965- 1969 kultura fizyczna i turystyka interesowała zwłaszcza: Andrzeja Benesza, Andrzeja Babińskiego, Zygmunta Lassotę a w V kadencji (1969-1971)

[219] Por. Czubiński A., Najnowsze dzieje Polski 1914-1983, Warszawa, 1987, s. 361- 362.

kulturze fizycznej i turystyce najwięcej uwagi poświęcili: Józef Ciupiński, Wacław Jagodziński i Helena Skibniewska”[220].

Patrząc ogólnie na działalność Sejmu w tamtym okresie, to nie zajmował się on szczególnie sprawami kultury fizycznej, wręcz przeciwnie działania Sejmu skupione były na realizowaniu polityki partii w dziedzinie wychowania fizycznego, sportu a także turystyki. Zdarzało się, że dyskusje w KZiKF były burzliwe, zmierzające do przemian w kulturze fizycznej. Efekt tej polemiki zawsze był ten sam - pilnowano, aby wszystkie dezyderaty, wnioski, zalecenie nie odbiegały od strategii przyjętej przez partię.

W tych latach w Sejmie odbyła się tylko jedna debata na temat kultury fizycznej. Zajęto się ustawą o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki. Powołano Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT), rozwiązano działalność GKKF oraz Komitetu do Spraw Turystyki. Projekt ustawy o jakim mowa wyżej rozpatrywano 25 stycznia 1960 w KZiKF, a sprawozdawcą był Józef Szymański z PZPR. Uzasadniano, że należy ustawę wprowadzić w życie, ponieważ zarządzanie kulturą fizyczną i turystyką powierzono jednemu organowi, która ma ten sam cel, aby podnieść stan zdrowotności, aktywności i zachęcić obywateli do aktywnego wypoczynku i regeneracji sił po pracy. Sprawozdawca podkreślał, że turystyka i kultura fizyczna są ze sobą integralnie związane i mają podobne walory wychowawcze.

Ponadto pokładano nadzieję, że GKKFiT będzie racjonalniej, niż dotychczas (nie jak GKKF) gospodarować środkami finansowymi, inwestycyjnymi, które przeznaczane były na kulturę fizyczną. Liczono na to, że ustali się jednolity kierunek pracy organizacji społecznych, które działały w kulturze fizycznej i turystyce, że podejmie się wiele nowych inicjatyw organizacyjnych w tym zakresie (m.in. zorganizuje się szkolenia specjalistów w zakresie kultury fizycznej). Ustawa wyłączała jednak z zakresu prac komitetu bezpośrednią działalność sportową. GKKFiT miał działać przy Prezesie Rady Ministrów i miał zostać centralnym organem administracji państwowej w sprawach kultury fizycznej i turystyki. Miał on mieć dwa podkomitety: Kultury Fizycznej i Turystyki. Dodatkowo miały działać także organy doradcze: Rada Sportu i Rada Wychowania Fizycznego.

Komitet miał się różnić się od ministerstw sposobem działania. Zaproponowano, aby art.3 projektu ustawy, dotyczący zakresu działania komitetu poszerzyć i ująć następująco:
,,1 - ustalanie w ramach ogólnej polityki państwa kierunków oraz planów rozwoju kultury fizycznej i turystyki,

[220] Szymański L., Kultura fizyczna…, dz.cyt, s. 92.

2- koordynowanie działalności wszelkich organów państwowych, instytucji i organizacji w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
3- kontrola i nadzór nad instytucjami i organizacjami prowadzącymi działalność w zakresie kultury fizycznej i turystki,
4- rozwijanie działalności z zakresie kultury fizycznej i turystyki we wszystkich jej formach i przejawach"[221].

Przyjęto poprawki, praca przy podkomisjach doprowadziła do ostatecznej akceptacji projektu ustawy[222]. Ustawę przyjęto przy jednym głosie wstrzymującym się[223].

W latach 1957- 1971 w Sejmie nie zajmowano się bezpośrednio zagadnieniami związanymi z kulturą fizyczną, lecz tylko z zakresu szkolnictwa, powszechnych form wychowania fizycznego i sportu. Również pojęcie „sportu wyczynowego" nie było w tamtym okresie czasu w kręgu zainteresowań ówczesnych parlamentarzystów, aż do momentu gdy sportowcy polscy nie zaczęli odnosić sukcesów międzynarodowych na arenach sportowych. (pozytywna „zmiana" w postrzeganiu tego zjawiska nastąpiła ok. końca lat 60-tych, wraz z pierwszymi, międzynarodowymi sukcesami naszych sportowców) [224].

Jeśli zaś chodzi o zagadnienia związane z wychowaniem fizycznym w szkołach, to należy zauważyć, że KZiKF oraz KOiN, poruszały sprawy higieniczno - sanitarne szkół oraz zdrowotnej opieki nad dziećmi i młodzieżą szkolną. Jednym z powodów dla których w/w komisja podjęła działania, był fakt niepokojących w tamtym okresie czasu sygnałów o złym stanie zdrowia dzieci i młodzieży. Twierdzono, że dzieci przeciążone są pracą umysłową, a za mało mają godzin wychowania fizycznego w szkole. W latach 1957-1961 zauważono, że nastąpił wyraźny spadek sprawności fizycznej i wydolności fizycznej młodych ludzi. Twierdzono również, że niewielkie były budżetowe nakłady i środki finansowe jakimi można było zmienić ten zły stan rzeczy. Stwierdzono też, że władze powiatowe nie dbały o prawidłowy rozwój wychowania fizycznego w szkołach, a GKKF zaczął interesować się tylko sportem wyczynowym.

Sejm II kadencji po roku 1961 wyjątkowo dostosował się pod „polityczne dyktando" narzucane przez wtedy działające biuro polityczne. Podkreślano „postęp i osiągnięcia" partii

[221] Szymański L., dz.cyt, s.94, BS: BS: BKZiKF nr4/413/II. 25 I 1960.
[222] Sprawozdanie Stenograficzne z 44 posiedzenia Sejmu… w dn. 16 i 17 lutego 1960 r., s. 197-205; DzUPRL, 1960, nr 10, poz. 65
[223] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami, Dz.U. 1960 nr 38 poz. 224.
[224] Jako przykłady międzynarodowych sukcesów naszych sportowców w tamtym czasie wystarczy wymienić m.in.: Janusza Sidło (srebro w rzucie oszczepem na IO 1956 r. w Melbourne), Irenę Szewińską (złoto na IO w Tokio, Meksyku w 1968 r. i Montrealu w 1976 r.), Władysława Kozakiewicza (złoto na igrzyskach w Moskwie 1980 r., zdobycie złota w turnieju piłki nożnej na IO w Monachium w 1972 roku).

w zakresie kultury fizycznej, wolno było nawet krytykować, ale nie wolno było podważać działalności partii, nawet jeśli w wielu momentach była ona zła i nieudolna.

Podczas II Kadencji komisje Oświaty i Nauki odbyły tylko dwa wspólne posiedzenia poświęcone wychowaniu fizycznemu. Posłowie odpuszczali krytykę, kiedy dochodzili do wniosku, że nie mają wpływu na rozwiązanie ogólnych problemów krajowych, w tym dotyczących także kultury fizycznej. W latach 1961-1962 minister Oświaty skreślił jedną godzinę wychowania fizycznego ze szkół podstawowych i zawodowych. Kolejne posunięcia ministra to był tyko głębszy regres wychowania fizycznego w szkolnictwie. Posłowie krytykowali te niekorzystne decyzje[225].

Posłowie podejmowali różne próby szerszego uświadomienia potrzeby zmiany traktowania kultury fizycznej w sposób „instrumentalny" Np. późniejszy premier Tadeusz Mazowiecki w dniu 7 marca 1962 roku na posiedzeniu Komisji Oświaty i Nauki nawoływał do ograniczenia zajęć z przysposobienia wojskowego na rzecz wychowania fizycznego. GKKFiT z przewodniczącym Włodzimierzem Reczek także oponowali przeciwko zmniejszeniu liczby godzin wychowania fizycznego. Reczek domagał się, aby uznać wychowanie fizyczne za integralną część ogólnego wychowania. W odpowiedzi ministerstwo broniło swoich decyzji, akcentując problem niedofinansowania ze strony państwa.

Wciąż poselskie dezyderaty i wnioski nie były realizowane przez administrację państwową w stopniu, w jakim być powinny. Zmiany w dziedzinie wychowania fizycznego były zbyt wolne i niedoskonałe, by mogły przynosić spodziewane efekty. Posłowie nadal nie szczędzili słów krytyki w tym zakresie. Wskazywali na problemy wychowania fizycznego, a odnoszące się zwłaszcza do takich negatywnych zjawisk jak m.in.: znikoma i niedoinwestowana baza materialna w kraju, niezbędna do uprawiania sportu powszechnego; problem częstych wad postawy wśród dzieci i młodzieży; niedostateczny dostęp do ćwiczeń korekcyjnych, brak kadry lekarskiej w szkołach oraz zły stan i poziom sanitarny budynków szkolnych.

Posłowie szczególnie mocno wytykali błędy za niegospodarność i niefrasobliwość finansową klubów i stowarzyszeń sportowych, które łamały i naginały prawo[226]. Brakowało także kadry trenerskiej z wyższymi kwalifikacjami. Nadal wytykano błąd, który polegał na większym finansowaniu sportu wyczynowego, niż powszechnej kultury fizycznej. Ponadto poseł Szymański powiedział, że należy połączyć rozwój sportu wyczynowego ze sportem masowym[227].

[225] Por. Szymański L., Kultura fizyczna…, dz.cyt., s.100
[226] Kadencja III – Sesja IV. Sprawozdanie Stenograficzne z 15 posiedzenia … w dn. 20 grudnia 1962 r., s. 12-18
[227] Por: Szymański L., Parlament…, s. 106.

Posłowie zwracali też wagę na przygotowania do mistrzostw świata, Europy, igrzysk olimpijskich, oceniano także rezultaty tych wydarzeń. Zaakceptowali działalność GKKFiT w odniesieniu do sportu wyczynowego[228].

Rozdział IV. Transformacja ustrojowa a zmiana systemu organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2005

4.1. Sport i kultura fizyczna w debacie politycznej na progu transformacji społeczno-ustrojowej

Słowo *transformacja* pochodzi z łacińskiego „*transformatio*" co oznacza *przekształcenie, przeobrażenie, przemianę*. Jak możemy przeczytać w Ilustrowanej Encyklopedii Powszechnej transformacja systemowa oznacza *zjawisko wielopłaszczyznowe, które obejmuje przekształcenia ilościowe i jakościowe w wielu obszarach życia społeczno-ekonomicznego, wiąże się ze stabilizacją gospodarki, z tworzeniem infrastruktury systemowej odpowiadającej gospodarce rynkowej oraz prywatyzacją, w Polsce zapoczątkowana w 1989*[229].

W wyniku transformacji w naszym kraju, zlikwidowano związane z gospodarką socjalistyczną planowanie centralne i państwową własność oraz rozpoczęto modernizację na rynku pracy (odrzucenie modelu centralnie zarządzanego państwa, a także przyjęcie strategii, która miała na celu zbudowanie wolnorynkowej, liberalnej gospodarki). Polska musiała odnaleźć swoją nową rolę w gospodarce oraz wypracować nowy ład instytucjonalny niezbędny do dalszego rozwoju państwa.

Zagóra-Jonszta zauważa, że ówczesne zmiany gospodarcze ,,za główny cel miały ustabilizowanie panującej wówczas sytuacji, zmiany systemu podatkowego, liberalizacji handlu, a także umocnienie pozycji banku centralnego jako gwarancji stabilności złotego"[230].

Pierwsze lata transformacji i wprowadzane korzystne zmiany napotkały poważny kryzys gospodarczy. Odnotowano spadek PKB i wysoką inflację, pojawiło się zjawisko rosnącego bezrobocia. Na szczęście w latach 1990-2002 procesem przekształceń własnościowych objęto kilka tysięcy przedsiębiorstw państwowych, co w rezultacie spowodowało zmniejszanie sektora publicznego na rzecz powstających nowych podmiotów. Od 1992 roku sytuacja zaczęła się poprawiać i sytuacja ekonomiczna kraju wyglądała już lepiej. Chcąc ratować

[228] Z uwagi na osiągnięcia na Igrzyskach Olimpijskich W Tokio i Meksyku (1964- 7 miejsce i 1968- 11 miejsce). Zdobywano także medale na Mistrzostwach Świata i Europy, np. w 1962 r. -34 medale, w 1965- 46 medali, 1966- 61 medali.

[229] Ilustrowana Encyklopedia Powszechna, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków, 2011, s.986

[230] Onufer M., Transformacja systemowa w Polsce: stracona szansa czy otwarcie drzwi do jednoczącej się Europy?, Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, ISSN 0239-6661, s. 133.

gospodarkę, zaczęto prywatyzować przedsiębiorstwa, odciążając budżet narodowy. Już w latach 1990-1993 utworzono ponad milion nowych firm prywatnych. Z roku na rok powiększał się sektor usług, którego praktycznie nie było przed 1989 r. Nowe przedsiębiorstwa były efektywniejsze i miały większą produktywność od starych, które spowalniały rozwój gospodarczy.

Transformacja w Polsce umożliwiła jednocześnie zmniejszenie przepaści cywilizacyjnej naszego kraju w stosunku do innych krajów Zachodnich i postęp, ale także spowodowała zwiększenie się rozwarstwienia społecznego i pojawienia się nierówności społecznych.

Jeśli chodzi o oczekiwane zmiany w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną, to warunkowane były one zmianami ustrojowymi i wcale nie przebiegały łatwo. Jak piszą Gaj i Godlewski, przebudowa koncepcji organizacyjnej sportu okazała się procesem trudnym i długotrwałym. Trzeba było uwzględnić wiele aspektów, wśród nich: ideologiczny, ekonomiczny, społeczny, psychologiczny[231].

Kryzys gospodarczo-społeczny lat osiemdziesiątych który zbiegł się ze istotnymi zmianami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi, miał istotny wpływ na pogarszające się uwarunkowania sportu w omawianym okresie transformacji. Stan sportu i kultury fizycznej okresu transformacji, wynikał w dużej mierze z właśnie tych wcześniejszych nakładających się problemów.

Do najważniejszych z nich zaliczyć można zwłaszcza m.in. duże ograniczenia budżetowe i nakłady na kulturę fizyczną (wynikało to z ograniczonych możliwości budżetowymi państwa, z budżetów związków zawodowych i zakładów pracy ale także z powodu obniżenia wpływów pochodzących z totalizatora sportowego, które to wpływy przekazywano na cele sportu). Podczas gdy w latach 80-tych przeznaczano około 0,5% środków finansowych budżetu państwa (0,48% w 1989 r.), to w okresie początku lat 90 –tych (tylko do roku 1993) nakłady zmniejszono do 0,12%.

Kolejne zjawiska niekorzystne to zdecydowany spadek inwestycji sportowych (zwłaszcza w infrastrukturę), likwidacja wielu klubów sportowych, odpływ kadry trenerskiej i instruktorskiej, a tym samym i zaniedbania w pracy z młodzieżą skutkujące drastycznym spadkiem ich sprawności fizycznej. Cynarski oceniając czynniki niskiej sprawności dzieci i młodzieży w okresie 2 połowy lat osiemdziesiątych, wskazuje na fakt, że panująca sytuacja gospodarcza w kraju, ogólne zniechęcenie i brak zainteresowania kulturą fizyczną to główne

[231] Gaj J., Godlewski P., Sport polski w okresie przemian ustrojowych lat 1989-1996, [w:] Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, t.IV, VII Ogólnopolska Konferencja Historyków Kultury Fizycznej – Chycina 1999, PTNKF o/Gorzów Wlkp., Gorzów Wlkp.2000, s. 310

przyczyny tak dramatycznego poziomu sprawności i kondycji społeczeństwa polskiego. Do 1989 roku sport szkolny, podobnie, jak w całym kraju, działał w warunkach scentralizowanej, biurokratycznej machiny urzędniczo - politycznej (PZPR), a po 1989 roku w ramach państwa bardziej demokratycznego i pluralistycznego z coraz liczniejszymi elementami gospodarki rynkowej"[232].

Jak piszą Gaj i Godlewski, niestety sytuacja w kolejnych latach uległa dalszemu pogorszeniu, bowiem zmiany od przełomu 1998/1990 w sferze społeczno-politycznej i ekonomicznej, tzn. w sferze ustrojowej, pogłębiły i tak już bardzo trudną sytuację, w jakiej znalazła się u progu transformacji ustrojowej cała kultura fizyczna, w tym także sport[233].

Najważniejszym wydarzeniem politycznym roku 1989 były obrady okrągłego stołu z którym to wydarzeniem wiązano wielkie nadzieje na istotne zmiany polityczne, gospodarcze i społeczne. Niestety jak piszą Klisiński i Szwaja, problematyka reformy systemu sportu i kultury fizycznej została marginalnie potraktowana podczas obrad „okrągłego stołu" [234].

Do istotnych zmian w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną w tym okresie czasu, zaliczyć można zwłaszcza ustawę o kulturze fizycznej. Ustawa ta umożliwiła tworzenie nieprofesjonalnych stowarzyszeń kultury fizycznej funkcjonujących na podstawie w pełni demokratycznych zasad określonych w nowej ustawie o stowarzyszeniach[235].

Zaznaczono wcześniej, że istotne zmiany polityczno-społeczne połączone z transformacją gospodarki lat osiemdziesiątych, miały istotny wpływ na pogarszające się uwarunkowania sportu i kultury fizycznej w okresie lat transformacji.

Jak pisze Jastrzębski „system finansowania sportu, w którym zasadniczo jedynym sponsorem było państwo, a dotacje napływały systematycznie niezależnie od starań podejmowanych ze strony działaczy, upadł w Polsce wraz z przełomem społeczno-polityczno-gospodarczym jaki dokonał się w 1989 roku. Od tego momentu wszystkie kluby sportowe – istniejące lub nowopowstałe musiały sobie same radzić w warunkach rodzącej się rzeczywistości. Owa rzeczywistość stworzyła natomiast ramy prawno-ustrojowe potrzebne dla bezkolizyjnego funkcjonowania podmiotów, jakimi były organizacje społeczne, do których zalicza się także kluby sportowe"[236].

---

[232] Cynarski W.J., Nowakowski A., Zaborniak S., Szkice z teorii i historii wychowania fizycznego, sportu i turystyki, Wydawnictwo Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, s.82.
[233] Ibidem, s.312
[234] Klisiński M., Szwaja, Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013, s.131-132
[235] Dz.U. 1989 nr 20, poz. 104 z poźń zm.
[236] Jastrzębski W., Zarządzanie i finansowanie w sporcie na przykładzie wybranych klubów sportowych z województwa kujawsko pomorskiego, w: Stan i rozwój regionalnego sportu i rekreacji, Unia Akademicka WSG w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2010, s.22

Ustawa z dnia 23 grudnia 1988 r. poszerzyła i usprawniła proces podejmowania działalności gospodarczej przez kluby sportowe aż do wiązania się klubów w spółki prawa handlowego (akcyjne i z ograniczona odpowiedzialnością).

Słusznie uważa Małolepszy, że „szczególny rozwój tego rodzaju działalności gospodarczej przypadł w sporcie na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Zakładano własne sklepy, a nawet restauracje i hotele, uruchamiano punkty «Toto-Lotka», prowadzono usługi transportowe klubowymi autobusami, z których zyski przeznaczano na cele szkolenia sportowego. Powoływano także przy niektórych klubach rady sponsorów. Ich zadaniem było udzielanie klubom pomocy finansowej w zakresie szkolenia, zawodów sportowych, zakupu sprzętu sportowego. Mimo to w okresie transformacji ustrojowej, głównie z powodu braku środków finansowych likwidacji uległo wiele klubów i sekcji sportowych, przede wszystkim największe straty poniósł sport zakładowy oraz znaczne straty poniósł szkolny ruch sportowy”[237].

Ówczesny system sportu podsumowali słusznie Pawlak i Smoleń, zaznaczając, że przełom transformacji charakteryzował się polityką państwa wobec sportu, który można określić jako „kształtowanie autentyczności państwowo-stowarzyszeniowego modelu sportu”[238] (poczynając od roku 1989 aż do roku 1996).

4.2. Prawne podstawy organizacji sportu w Polsce w latach 1989-2005

W związku z postępującą transformacją ustrojową po 1989 roku nastąpiła w Polsce przebudowa systemu prawa, która miała wpływ na wiele aspektów życia, w tym także na rozwój sportu i kultury fizycznej.

Lata 1989-1991 to okres, kiedy nastąpiło szereg nowelizacji prawa w sporcie. Zmiany nie były jednak diametralne, bowiem część regulacji z okresu PRL pozostało nadal w mocy.

Od 1991 roku zlikwidowano Komitet do spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej. W jego miejsce powołano Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki. Jego podstawą byli urzędnicy starego ministerstwa. Zmianie uległa jedynie nazwa. Rozpoczął się proces, który tylko z pozoru miał przynieść konkretne zmiany. Przekształcenia w strukturze opierane były nowych, niedoświadczonych ludziach. Nową władzę można było scharakteryzować mówiąc, że to był program walki z partią i komunizmem. Bez żadnej koncepcji rządzenia. Nie radzono sobie z niepodległością. Ten chaos w rządzeniu solidarności nie ominął także sportu.

[237] Małolepszy E., Z dziejów organizacji i zarządzania kulturą fizyczną w Polsce w latach 1918-1998, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, Seria: Kultura Fizyczna z.IV, 2001, s.97
[238] Ptak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu Polsce w latach 1989-2014, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Z.Dziubiński, K.W.Jankowski, AWF, Warszawa, 2015, s.306

Styczeń 1991 roku przyniósł zarys głównych kierunków działania przekształcanego KdsMiKF w UKFiT. Wszystko znajdowało się w projekcie zatytułowanym: „Główne kierunki działania Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w zakresie kultury fizycznej i turystyki”[239].

Pomysłodawcy reformy opowiadali się za zasadą samoorganizacji społecznej w związku z organizacją kultury fizycznej. Demokratyzacja a także decentralizacja miała być związana także z przekazaniem w ręce samorządów terytorialnych bazy sportowej, rekreacyjnej, a także ośrodków sportu i rekreacji, poza ośrodkami COS. Podstawą nowego systemu była swoboda zrzeszania się. W związku z tym organy administracji rządowej i terytorialnej miały nie ingerować w działalność stowarzyszeń. Nadal chciano utrzymać zasadę jeden związek w danej dyscyplinie sportu. Podstawową jednostką miał być klub, który działał jako niezależne stowarzyszenie albo jednostka większego stowarzyszenia. Nadanie osobowości prawnej miało pozwolić klubom na większą swobodę działania. Chodziło o gospodarowanie majątkiem czy prowadzenie działalności gospodarczej. Organy centrali rządowej do spraw sportu miały działać bez struktur pośrednich. Dopuszczano jednak takie rozwiązania tam, gdzie z inicjatywy społecznej stowarzyszeń wyrażano taką potrzebę. Plan był taki, że każde stowarzyszenie miało mieć równe prawa w stosunku do UKFiT. Nowa władza nie miała zarządzać kulturą fizyczną tak, żeby wpływać na sterowanie jej rozwojem.

W lipcu 1991 r. KK NSZZ „Solidarność” ustanowiło stanowisko w kwestii polityki uregulowań prawnych dotyczących kultury fizycznej. Podstawowym tematem były prace, które miały na celu doprowadzić do nowelizacji ustawy o kulturze fizycznej z 1984 r. Osoby z KK NSZZ podważały prace nad nowelizacją zespołu zarzucając, iż ”...prace te nigdy nie miały społecznego poparcia”[240]. Działacze „Solidarności” podjęli wiele wyzwań. Zamierzali podjąć inicjatywę ustawodawczą w sferze kultury fizycznej, planowali wydanie aktów wykonawczych, które miały umożliwiać samorządom terytorialnym przeprowadzenie przekształcenia własnościowe. Chodziło o obiekty i urządzenia rekreacyjno-sportowe (mienie spółdzielcze, komunalne czy prywatne). Zamierzali zachować funkcje tych obiektów. Dążyli do wydania przez ministra finansów aktów wykonawczych, które dotyczyć miały odpisów podatkowych dla osób prywatnych i fizycznych, dotyczące działalności na rzecz kultury fizycznej.

W kwietniu prezesem Urzędu został Michał Bidas. Już na początku jego rządów zauważono jego nieudolność rządzenia. To on zmniejszył budżetu na sport o 47%, nie mając

[239] AMENiS, KdsMiKF, Gabinet Przewodniczącego. Główne kierunki działania Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Warszawa styczeń 1991 r. Sygn.63/3. K. s. 1-19
[240] AMENiS, GKKFiT, sygn. 235/1. Stanowisko KK NSZZ “Solidarność” w kwestiach polityki uregulowań prawnych w sferze kultury fizycznej, s. 1-2.

koncepcji modernizacji systemu. W dniu 5 września 1991 r. odbyła się narada przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej, Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, działacze NSZZ „Solidarność". Podczas spotkania Prezes UKFiT oskarżył kierownictwo KdsMiKF o nieprawidłowości, które ujawniła Najwyższa Izbę Kontroli. Zarzuty dotyczyły między innymi niezgodnego z przepisami umarzania pożyczek, przekazywania dotacji na cele nieuzasadnione, nie egzekwowania należnych zysków od jednostek podległych na rzecz Komitetu[241].

Po Bidasie w marcu 1991 roku wpływy polityczne przejął PSL ze Zbigniewem Zalewskim na czele. Na początku 1993 roku kultura fizyczna miała już nowego przedstawiciela - sędziego koszykówki Marka Paszucha. Jego kadencja trwała zaledwie 11 miesięcy. Wkrótce na arenie politycznej sprawiły, że dokonano zmian kadrowych w urzędzie. Przy końcu 1993 roku na szefa resortu powołano Stanisława Stefana Paszczyk. Uważano go za osobę kompetentną. Spodziewane zmiany w Urzędzie miały spokojny przebieg, jakość pracy administracji uległa poprawie. Zaczęto koncentrować się na ograniczonej liczbie zadań strategicznych.

Dalej od grudnia 1997 roku przewodniczącym Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki został Jacek Dębski. Czas jego rządów został zapamiętany jako pełen skandalizujących działań i spektakularnych posunięć. To był najbardziej znany polityk ostatnich lat. Jego polityczna biografia była niezwykle powikłana, pełna tajemniczości. Chodziło o sprawy polityczne, korupcyjne, przestępcze, które skończyły się jego tragiczną śmiercią.

Na strukturę organizacyjną sportu wpływ miały także decyzje rządu, którym dowodził Jerzy Buzek, a które podjął w 1999 roku. W ustawie o działach administracji rządowej dokonano nowych podziałów. Stworzono między innymi- dział administracji rządowej- kultura i sport pod kierownictwem ministra Edukacji Narodowej. Bieżącą politykę państwa w tym zakresie oddano w ręce prezesa UKFiS. W styczniu 2000 r. swoją działalność rozpoczął UKFiS podporządkowany ministrowi MEN. Warto dodać, że jego prezes był podsekretarzem stanu MEN.

Nie można jasno określić, na ile zaproponowane zmiany były wynikiem pragmatyki, a na ile przypadku. W momencie przekazania sportu do Ministerstwa Edukacji Narodowej ówczsny minister Mirosław Handke nie miał żadnej koncepcji zarządzania sportem. Twierdzenia, że integracja UKFiS z MEN to wskazówki w kierunki rozwoju kultury fizycznej były bezpodstawne.

[241] Ibidem, s.7

W roku 2001 kolejne wybory przyniosły zmianę ekipy rządzącej. O władzę zawalczyła lewica. Zawiązała się koalicja SLD-UP. Wystawiony do funkcji premiera Leszek Miller nie mógł zawieść elektoratu, który wywodził się przecież z ruchu sportowego. Miller zaczął z rozmachem, obiecując, że stworzy 30 tysięcy klubów sportowych. Jego zamierzenia realizować miał nowo mianowany prezes UKFiS (jednocześnie podsekretarz stanu w MENiS) Adam Giersz. Czekało go ciężkie zadanie. Miał przekonać sportową biurokrację i nomenklaturę o konieczności zmian. Należało się spodziewać, że środowiska sportowe mogą nie chcieć modernizacji sportu zgodnie z wymogami stawianymi przez inne kraje europejskie. No i można było przewidzieć, że nowy prezes nie będzie miał zdolnych ludzi do jej realizacji.

Istotniejsze zmiany, które warto podkreślić, to te, że w okresie transformacji zmienił się system administrowania sportem na szczeblu wojewódzkim. Początek zmian nastąpił w 1989 roku. Sport umieszczono w wydziałach nie mających wiele wspólnego z kulturą fizyczną, jak np. Wydział Infrastruktury Społecznej i Technicznej. W starym podziale administracyjnym tylko w 9 województwach zachowano w nazwie: kulturę fizyczną ,sport, rekreację. Nie zmienił się jednak zakres działalności wydziałów wojewódzkich. Nowością, którą należy zaznaczyć, było wydawanie zezwoleń na działalność sportową w ręce prywatnych podmiotów gospodarczych.

Tworzono także jednostki na poziomie gminy. Nie łączyła ich specjalna więź strukturalna z wydziałami wojewódzkimi. Można powiedzieć, że ich działalność była raczej autonomiczna. Odcięta od organów administracji państwowej.

Zmiany w zakresie organizacyjnym dotyczącym miały wpływ na istnienie wojewódzkich federacji sportu. Powstały one po 1973 roku były symbolem dążeń władzy państwowej do centralizmu, a także skłonnością podporządkowania ruchu sportowego-administracji. Miały one także pełnić rolę tłumika społecznego demokratycznego ruchu sportowego. Wojewódzkie federacje sportu mocno zakorzeniły się w lokalnych środowiskach. Dotknął je partyjny aparat biurokratyczny. Następnie partyjne układy zastępowano powiązaniami ze światem miejscowego biznesu. Było wiele regionów, w których ich działalność przyczyniła się rozwoju sportu wyczynowego. Po roku 1989 nie popierano zasadności ich funkcjonowania. Nie tylko ze względu na słabą organizację, ale też socjalistyczne naleciałości. Jednakże ten duch socjalizmu sportu pozostał w kilku ośrodkach.

Okres transformacji przyniósł warunki pełnej niezależności okręgowych związków sportowych, które o nią zabiegały. Federaci okazali się bardzo aktywni. W ogólnym nieporządku organizacyjnym w sporcie próbowano tworzyć biura obsługi związków okręgowych, które utrzymywały aparat biurokratyczny, nie zważając na związki sportowe.

Po reformie administracyjnej kraju nadal powoływano biurokratyczne twory. Powstawały wojewódzkie związki stowarzyszeń kultury fizycznej i historia zaczęła się powtarzać.

Stowarzyszeniowy model sportu obowiązywał do połowy lat dziewięćdziesiątych. W nowej sytuacji ustrojowej można się było spodziewać zmiany w tym zakresie. Przedsiębiorczość sektora prywatnego określono w postaci : sportowych spółek akcyjnych spółek z o. o., oraz działalności gospodarczej osób fizycznych. Jedną z ważniejszych form sektora prywatnego w sporcie, stały się fundacje. To była reakcja niedofinansowanie, przez spadek dotacji państwowych dla sfery budżetowej. Instytucja fundacji miała prawo działać na mocy ustawy z kwietnia 1984 roku[242]. Dopiero po nowelizacji w 1991[243] roku powstało w Polsce szereg fundacji. Chodzi między innymi o Polską Fundację Olimpijską, Fundację Piłkarskiej Reprezentacji Olimpijskiej, Fundację Gloria Victis. Z czasem powstawały także partie polityczne np. Unia Sportu.

Z początku dominowała prosta forma prawna. Z biegiem czasu zaczęto zakładać spółki akcyjne. Głównie dla sportu profesjonalnego. Ich istotny rozwój nastąpił pomiędzy 1996 a 2000 rokiem. W 2001 roku było ich 49[244].

Kuriozalne wydawało się być to, że to, co było reformą dla gospodarki narodowej stanowiło źródło zagrożenia dla struktur sportowych. Powołane były one bowiem w starym systemie i miały służyć jego potrzebom. Transformacja ustrojowa zniszczyła takie organizacje, jak Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej czy Ludowe Zespoły Sportowe. Podstawowym powodem był brak jasnych zasad polityki władz państwowych w sferze socjalnej. Co więcej podkreśla się też niestabilność sceny politycznej, zmiany kadrowe w organach centralnej i terenowej administracji sportowej. Towarzystwa i organizacje sportowe wiele straciły w wyniku ich prywatyzacji. Likwidacji uległy kluby zakładowe wojskowe kluby sportowe. Polskie związki sportowe były pod wpływem fali reform i przemian ustrojowych. Ich struktury od lat nie były modernizowane. Wiele z nich zachowywało jedynie pozory demokracji. Polityka finansowa polskich związków w praktyce w niewielkim tylko stopniu kontrolowana byłą organ nadzorujący UKFiS. Ogromne, społeczne pieniądze wydawano nieefektywnie, a społeczne zarządy nie ponosiły żadnej odpowiedzialności. Nadzór UKFiS nie zawsze był skuteczny, a w odniesieniu do Fundacji, działającej przy związkach praktycznie nie istniał.

W grudniu 2001 roku znana już była data przekształceń państwowych instytucji zarządzania sportem. W czerwcu 2002 roku zlikwidowano UKFiS. W kolejnych latach (2002-

[242] Dz. U. z 1984 nr 21, poz. 97.
[243] Dz. U. z 1991 nr 19, poz. 82.
[244] Żyśko J., Organizacja sportu w Polsce w okresie transformacji systemowej, „Kultura Fizyczna, nr 9-10, 2001 s.4-5.

2005) powstała *Polska Konfederacja Sportu (*PKS), odpowiedzialna za rozwój sportu wyczynowego. W latach 2005-2007 działało Ministerstwo Sportu (MS) powołanie Rozporządzeniem Rady Ministrów.

W tej części pracy przedstawiono zestawienie najważniejszych uregulowań prawnych (m.in. w postaci ustaw) odnoszących się do sportu i kultury fizycznej w Polsce, a obejmujących okres lat 1989-2005. Do najważniejszych autorka zalicza m.in.: Ustawę o kulturze fizycznej, z 1996 roku, zapisy z ogólnym dostępem do sportu i kultury fizycznej w Konstytucji RP z 1997 roku oraz Ustawę o sporcie kwalifikowanym z 2005 roku.

a) Ustawa o kulturze fizycznej, z dnia 18 stycznia 1996 roku

Głównym osiągnięciem działalności Sejmu II kadencji było uchwalenie ustawy o kulturze fizycznej. Podczas czytania projektu ustawy wypowiadali się różni posłowie. Jednym z nich był poseł Marek Rojszyk, który wyraził aprobatę uchwalenia ustawy, ale również komentował poszczególne istotne kwestie ze swojego punktu widzenia. Poruszył kwestię związaną z ilością godzin wychowania fizycznego w szkołach. Twierdził, że jest niewystarczająca. Zaczął też powątpiewać w jakość ich realizacji. Twierdził, że szkoły nie są przystosowane do zwiększenia liczby godzin, realizacja tego założenia, byłaby po prostu niemożliwa.

Bardzo istotną rzeczą, jaką poruszył, był jest problem dotyczący rejestracji stowarzyszeń kultury fizycznej. Do momentu uchwalenia ustawy, stowarzyszenia były obowiązkowo rejestrowane w Urzędzie Kultury Fizycznej i Turystyki lub urzędach wojewódzkich. Poseł Rojszyk nie zgodził się z propozycją przedstawioną w ustawie: „(…) aby potraktować wszystkie stowarzyszenia kultury fizycznej jako stowarzyszenia, które rejestrują się w sądzie zgodnie z obowiązującym Prawem o stowarzyszeniach”[245]. Twierdził, że nie ma uzasadnienia przekazania, jak zakładał projekt ustawy, rejestracji stowarzyszeń kultury fizycznej sądom rejestrowym, ponieważ organy rejestracyjne dobrze radziły sobie w tym temacie. Kolejnym posłem, który wypowiadał się podczas czytań projektu ustawy o kulturze fizycznej był poseł Ryszard Kalbarczyk. On również opowiedział się za tym, żeby w związku z dynamicznym rozwojem uczniowskich klubów sportowych, pozostawić wpis do ewidencji dla jednostek kultury fizycznej z osobowością prawną odpowiednim wydziałom urzędów wojewódzkich[246].

Głos zabrała także posłanka Jadwiga Błoch twierdząc, że do prac nad kształtowaniem norm prawnych, mających określać przyszłość wszystkich sfer kultury fizycznej, powinni

[245] Wypowiedź posła Marka Rojszyka, w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.
[246] Wypowiedź posła Ryszarda Kalbarczyka w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

także włączyć się przedstawiciele resortu edukacji narodowej oraz zdrowia. Mówiła zwłaszcza o tym, że stan kultury fizycznej może poprawić współudział resortu ochrony zdrowia, co miało znacząco obniżyć niedorozwój młodzieży, wady postawy i inne niedoskonałości. Chciała, aby wypracować zasady polityki państwa wobec kultury fizycznej. Apelowała o upowszechnienie projektu ustawy wśród funkcjonujących w okręgach wyborczych instytucji i agend kultury fizycznej, chcąc uzyskać w ten sposób opinie o proponowanych w projekcie ustawy rozwiązaniach prawnych, ale także rzeczywisty stan kultury fizycznej[247].

Każda uwaga poselska była wartościowa i brano ją pod uwagę, posłom nie towarzyszyło, cechujące ich zazwyczaj, dbanie o interesy własnych partii. Wypowiadający się posłowie mieli świadomość, że nowelizacja ustawy jest niezbędna, aby sytuacja kultury fizycznej miała szansę na poprawę. W sprawie pierwszego czytania komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej wypowiadało się 20 posłów.

Głos zabrał też Wiceprezes Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Eugeniusz Pietrasik, którego uwagi należałoby w tym miejscu omówić. Uwagi rządowe dotyczyły przede wszystkim następujących spraw: „(…) wyraźnego sprecyzowania w projekcie ustawy kompetencji poszczególnych naczelnych i centralnych organów w zakresie realizacji celów i zadań państwa w dziedzinie kultury fizycznej (…) uwzględnienia w strukturze kultury fizycznej jako podmiotów organizujących sport nie tylko stowarzyszeń kultury fizycznej, ale także wszelkich podmiotów gospodarczych i fundacji przez wprowadzenie powszechnie stosowanych określeń: klub sportowy, związek sportowy oraz polski związek sportowy, będący wyłącznym reprezentantem sportu polskiego w określonej dyscyplinie sportowej wobec międzynarodowych organizacji sportowych i głównym organizatorem współzawodnictwa sportowego w kraju, (…) utrzymania funkcjonującego obecnie i sprawdzonego systemu rejestracji stowarzyszeń kultury fizycznej i polskich związków sportowych oraz nadzoru nad tymi stowarzyszeniami i związkami - w zależności od terenu ich działania - przez wojewodów lub prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki,(…) wprowadzenia w projekcie ustawy regulacji dotyczących powstającego sportu profesjonalnego zarówno w odniesieniu do profesjonalnych klubów sportowych i lig, jak i zawodników uprawiających sport profesjonalnie, (…) wprowadzenia zasady licencjonowania klubów - oprócz licencjonowania zawodników - zgodnie z wymogami międzynarodowych organizacji sportowych w poszczególnych dyscyplinach sportu, (…) dostosowania do obowiązującego systemu tych rozwiązań prawnych, dotyczących zasad finansowania kultury

[247] Wypowiedź posłanki Jadwigi Błoch, w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

fizycznej, które nie są zgodne z ogólnymi zasadami wynikającymi z systemu budżetowego, podatkowego itd." [248].

Rząd dostrzegł potrzebę przeprowadzenia wszechstronnej analizy ekonomicznej proponowanych rozwiązań prawnych oraz konieczności dostosowania ich do wymogów ekonomicznych i organizacyjnych. Obiecujący wydawał się fakt, chęci pomocy, którą zaproponował rząd, aby powstająca ustawa w sposób wyczerpujący regulowała tę sferę życia. Swoje uwagi na temat ustawy wypowiedziała także posłanka Dorota Dancewicz. W jej wystąpieniu zawarta również była aprobata dla zwiększenia liczby godzin wychowania fizycznego w szkołach, ale oprócz tego posłanka zaakcentowała także kwestie związane z rehabilitacją ruchową i jej archaicznymi rozwiązaniami, zwłaszcza dotyczącymi kwestii przywracania zdolności do pracy znacznej części osób kierowanych na rentę inwalidzką. Posłanka w swojej wypowiedzi zwróciła też uwagę na marginalne potraktowanie rekreacji ruchowej. Mówiła także o bezpieczeństwie w sporcie, jak również poruszyła sprawy związane z dopingiem. Jeśli chodzi o doping, wyszła z założenia, że należałoby zamiast podejścia restrykcyjnego, położyć większy nacisk na środki wychowawcze[249].

Kolejnym posłem, który zwracał uwagę na sprawy sportu i kultury fizycznej dzieci i młodzieży był poseł Aleksander Kwaśniewski. Opowiadał się on bowiem za szerszym ujęciem w edukacji spraw sportu, kultury fizycznej dzieci i młodzieży. Podkreślał, że to nie tylko kwestia zdrowia, to także kwestia walki ze wszystkimi niebezpiecznymi patologiami, to także kształtowanie osobowości młodych ludzi[250].

Podczas prac sejmu II kadencji wielokrotnie zabierał też głos poseł Zbigniew Gorzelańczyk. Z uwagi na fakt, że finansowanie kultury fizycznej nie przedstawiało się korzystnie właściwie od lat, to poseł zwrócił uwagę, że sytuacja nie będzie się zmieniać, jeśli polski rząd nie zmieni podejścia do spraw związanych dofinansowywaniem kultury fizycznej przez np. „Totalizator Sportowy". Przypomniał podczas posiedzenia komisji o ważnej sprawie, a mianowicie o tym, że ,,Uchwałą rządu z dnia 17 grudnia 1955 r. zostało powołane z inicjatywy PKOl Przedsiębiorstwo Państwowe ″Totalizator Sportowy″, a nadzór nad tym przedsiębiorstwem powierzono GKKFiT. Od początku istnienia tej instytucji z jej wpływów wybudowano 230 hal sportowych, 1302 sale gimnastyczne, 184 kryte pływalnie, 163 otwarte pływalnie, 1106 stadionów sportowych i 100 lodowisk sztucznie mrożonych. Tak było do

[248] Wypowiedź Wiceprezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Eugeniusz Pietrasika w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.
[249] Wypowiedź Doroty Dancewicz w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.
[250] Wypowiedź posła Aleksandra Kwaśniewskiego, w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Informacja rządu o głównych kierunkach doskonalenia systemu edukacji w Polsce, stenogramy sejmowe, 09.06.1994r.

roku 1990, dopóki „Totalizator Sportowy" przekazywał do dyspozycji GKKFiT ze swych wpływów 26% środków finansowych. Można więc powiedzieć, że dochody instytucji powołanej celowo po to, by wspomagać sport, zostały przejęte przez budżet państwowy"[251]. Przytoczona powyższej wypowiedź skłania do smutnych wniosków i spotyka się również z niezrozumieniem. Środki, które były wypracowywane przez Totalizator Sportowy, nie powinny być przejmowane przez państwo, i wykorzystywane na inne cele niż kultura fizyczna i sport.

Wracając do sprawy uchwalenia ustawy należy dodać, że posłowie, występujący podczas posiedzeń sejmu, na których czytano projekt ustawy o kulturze fizycznej, doszli do konsensusu i unormowali kwestie kultury fizycznej kompleksowo. Warto jednak zwrócić uwagę na omówienie kwestii związanej z działalnością klubów sportowych, a raczej uczniowskich klubów sportowych, które istniały od 1994 roku i rozwijały się bardzo prężnie. Zapis ustawowy nieco je zmodyfikował, a mianowicie uczniowski klub sportowy nazwano szczególnym rodzajem klubu sportowego. Wprowadziło to spore zamieszanie. Ludzie nie wiedzieli bowiem, co kryje się pod tym specjalistycznym nazewnictwem. Chodziło jednak o to, aby uświadomić ludziom, że są to stowarzyszenia, które przeznaczone są dla dzieci i młodzieży szkolnej z ułatwieniami rejestracyjnymi[252].

Ustawa wprowadzała funkcjonowanie dwóch form klubów sportowych: albo jednosekcyjnych, albo wielosekcyjnych. Nie można zapominać o tym, że funkcjonowanie tych klubów sportowych stanowiło duże wsparcie dla zajęć lekcyjnych czy pozalekcyjnych. Warto dodać, że kluby sportowe mogły finansować zakup sprzętu sportowego dla poszczególnych UKS, co było potwierdzeniem ich skutecznego działania. Wszyscy ostatecznie poparli zaprezentowany projekt ustawy. Zanim to nastąpiło, Komisja Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu uznała za właściwe następujące poprawki jakie zgłosił senat:

- tak jak proponował sejm, ograniczono rolę organu, który nadzorował stowarzyszenia kultury fizycznej i ich związki jedynie do polskich związków sportowych. Pozostałe przypadki nadzorowane miały być przez wojewodę,
- określono i rozgraniczono spółki akcyjne od pozostałych, w sposób jednoznaczny określono nazwy klubów profesjonalnych, jako „sportowe spółki akcyjne", odrzucając używanie skrótów SSA,

[251] Wypowiedź posła Zbigniewa Gorzelańczyka w 1 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu, Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o poselskim projekcie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, stenogramy sejmowe 06.07.1994r.

[252] Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, art.7., Dz.U. 1996 nr 25 poz. 113

- unormowano kwestię zwolnień od opodatkowania wszystkich olimpijczyków, niepełnosprawnych również,
- objęto gwarancją bezpieczeństwa wszystkich uczestników zawodów sportowych, w tym także widzów[253]. Reszta senackich poprawek została przez sejm odrzucona.

Przyjęta ustawa z dnia 18 stycznia 1996 roku sprecyzowała, że cele kultury fizycznej, będą realizowane poprzez wychowanie fizyczne, rekreację ruchową, sport i rehabilitację ruchową. Był to akt, który spełnił oczekiwania wszystkich, którzy związani byli ze sportem i kulturą fizyczną.

Podsumowując powyższe można stwierdzić, że sejm spełnił oczekiwania polskiego narodu, jeśli chodzi o uchwalenie ustawy o kulturze fizycznej. Zajął się także sprawami finansowania kultury fizycznej, co już kolei nie było oceniane w kategoriach sukcesu. Zajmowano się także sprawami środków pochodzących z gier losowych i zakładów wzajemnych i wciąż nieskutecznie szukano nowych źródeł finansowania dla kultury fizycznej.

b) Miejsce sportu i kultury fizycznej w Konstytucji RP z roku 1997

Problematyka związana z zagadnieniami dotyczącymi szeroko rozumianej kultury fizycznej była akcentowana w dokumentach rządowych, poczynając od roku 1921. Konstytucja marcowa z 1921 roku i kwietniowa z 1935 roku nie wymieniają pojęcia kultura fizyczna wprost. To dosyć niezrozumiałe, zwłaszcza, że po roku 1926 sprawy kultury fizycznej były ogromnie istotne. Zwłaszcza dlatego, że kultura fizyczna była traktowana jako sposób na podniesienie jakości i wydajności fizyczno- bojowej wojska, ale i społeczeństwa. Przed rokiem 1926 stawiano na kulturę fizyczną łączą ją z oświatą ze zdrowiem, a tyle po tym roku stawiano na jej rozwój biorąc pod uwagę jej wpływ na jakoś polityki wojennej .

W Konstytucji z 17 marca 1921 roku można odnaleźć tylko jeden zapis, odnoszący się do kultury fizycznej, a mianowicie w artykule 108, który mówi o swobodzie koalicji, a dokładniej o możliwościach zakładania stowarzyszeń, zrzeszeń, klubów również dla celów kultury fizycznej.

W literaturze nie ma danych o miejscu sportu w Konstytucji kwietniowej (Ustawie z dnia 23 kwietnia 1935 roku), czyli o ustawie zasadniczej II Rzeczypospolitej podpisanej przez prezydenta Ignacego Mościckiego w dniu 23 kwietnia 1935 roku.

Lata 1947 – 1956 to dla Polski ciężki czas w historii naszego kraju. Sytuacja polityczna na świecie, a także w Polsce wpływała na działalność Sejmu Ustawodawczego

[253] Wypowiedź posła Zbigniewa Gorzelańczyka, w 1 dniu 71 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Sprawozdanie Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o kulturze fizycznej, 17.01.1996r.

oraz Sejmu I Kadencji . Walczono o władzę, co miało ogromne przełożenie na wybory do Sejmu Ustawodawczego w 1947 roku. Po wyborach, które były niejednoznaczne, do Sejmu Ustawodawczego najwięcej weszło przedstawicieli partii PPR i PPS. Był to pierwszy parlament w Polsce Ludowej, który pochodził z wyboru. Przywrócono urząd prezydenta, którym został wtedy Bolesław Bierut.

Zanim uchwalono Konstytucję PRL w1952 roku uchwalono ustawę (Małą lub Tymczasową Konstytucję), która określała ustrój i regulowała stosunki naczelnych organów państwa[254]. Tymczasowa Konstytucja powoływała Radę Państwa jako najwyższy organ władzy wykonawczej. W dniu 22 lipca 1952 roku Sejm Ustawodawczy uchwalił Konstytucję PRL[255] . Zmieniała ona strukturę naczelnych organów państwowych. Sejm uznany był za najwyższy organ władzy w PRL, sprawował władzę nad działalnością ustawodawczą i kontrolną, uchwalał plany gospodarcze i budżet państwowy.

Regulacje dotyczące sportu, jednego z komponentów kultury fizycznej zostały ujęte w Konstytucji PRL z 1952 roku. Należy jednak zauważyć, że miały one marginalne znaczenie. Albowiem zgodnie z art. 40 konstytucji PRL, znajdującym się w rozdziale V który nosi tytuł „Terenowe organy władzy państwowej". To rozdział poświęcony zagadnieniom organizacji państwa. W tamtym czasie na Rady Narodowe został nałożony obowiązek prawidłowego gospodarowania zasobami z terenu, między innymi w celu rozbudowy infrastruktury i urządzeń sportowych. Do potrzeby rozwoju urządzeń sportowych nawiązuje także art. 59. Organizacja tychże urządzeń, jak i innych wymienionych tam urządzeń wypoczynkowych, jak domy kultury, świetlice czy parki ma stwarzać „możliwości zdrowego i kulturalnego wypoczynku dla coraz szerszych rzesz ludu pracującego miast i wsi"[256]. Ponadto potrzeba rozwoju sportu można łączyć z wcześniej już opisywanym prawem do zrzeszania się. Co miało zapewnić obywatelom możliwość czynnego uczestnictwa w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym, obok rozmaitych organizacji (np. zrzeszeń pracujących chłopów, obronnych, spółdzielczych) wymieniono także organizacje sportowe.

Podczas analizy postanowień w/w konstytucji, dotyczących kultury fizycznej i sportu należy zauważyć, że przepisy regulujące prawa, wolności i obowiązki obywatela należało interpretować w świetle zasady, która została wyrażona w art. 57. Zapisano w nim, że Polska

[254]Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej,Dz.U. 1947 nr 18 poz. 71.
[255]Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r., Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232.
[256] Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r., Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232, art.59

Rzeczpospolita Ludowa „umacnia i rozszerza prawa i wolności obywateli", przy czym „cecha dynamiczności (rozwojowego charakteru) dotyczy wszystkich rodzajów praw"[257] .

W Konstytucji PRL narzucono autorytarny model państwa, który odrzucał zasady demokracji. Ówczesna ustawa zasadnicza mówiła o Polsce jako Republice Ludowej, która jest państwem dyktatury proletariatu, co oznaczało odebranie narodowi pozycji suwerena władzy politycznej.

Cele polityki ekonomicznej w krajach, które były zdominowane doktryną realnego socjalizmu wynikały z przyjętego modelu systemu centralnego sterowania i ich realizacja była ujęta w nakreślonym odgórnie horyzoncie czasowym. Cele rzeczywiste jednak odbiegały od założonych parametrów i wskaźników gospodarczych.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, jako monopartia, kierowała nie tylko polityką wewnętrzną, zewnętrzną, ale posiadała również całkowitą kontrolę nad gospodarką. Był to jedyny ośrodek decyzyjny w zakresie centralnego sterowania funkcjami państwa. Skład personalny centralnego organu władzy wykonawczej partii był wyłaniany przez Zjazd. Wyłaniano na nim Biuro Polityczne na którego czele stał pierwszy sekretarz. Sprawował on władztwo nad monopartią i dyrektywnie zarządzał Komitetem Centralnym PZPR[258] .

Struktura partii była hierarchiczna i skupiona na centralnym sterowaniu, który obejmował do 1975 roku instancje wojewódzkie, powiatowe i gminne, odpowiadające jednostkom podziału terytorialnego kraju. Na najniższym szczeblu tej drabiny znajdowały się podstawowe organizacje partyjne, które powołane były we wszystkich jednostkach organizacyjnych. Taki model ustrojowy oznaczał zerwanie z polską tradycją konstytucyjną okresu międzywojnia. Jak zauważa Godlewski, Konstytucja PRL nawiązywała do sportu w różnych kontekstach. Ale szczególnie w kontekście sportu wyczynowego i usadowieniu go w strukturach monopartii. Wkomponowano sport wyczynowy w strategię ideologicznej indoktrynacji społeczeństwa. Sukcesy sportowe były traktowane jako narzędzie do uprawiania propagandy, zapewniając wyższość doktryny socjalistycznej nad kapitalistyczną[259].

Kolejną Konstytucją, była ta uchwalona w dniu 23 kwietnia 1992 roku (uchwalono ustawę konstytucyjną o trybie uchwalenia i przygotowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Celem zapewnienia stabilizacji państwa dla okresu przejściowego uchwalono dnia 17 października 1992 drugą ustawę konstytucyjną, która miała regulować stosunki między

[257] Ibidem, art.57
[258]Por. Godlewski P., Sowietyzacja sportu w Polsce (1948–1956), [w:] T. Jurek (red.) Studia z dziejów kultury fizycznej. Księga pamiątkowa dla Profesora Bernarda Woltmanna, Gorzów 2002, s. 448–450.
[259] Por. Godlewski P., Sport w służbie PRL, [w:] Sport i polityka w dwudziestowiecznych państwach totalitarnych i autorytarnych, red. Gąsowski T., Bielański S., Kraków 2009, s. 25-28.

władzą ustawodawczą a wykonawczą i o samorządzie terytorialnym. Nazywano ją ,,Małą Konstytucją ". Mimo tych zabiegów, nadal w mocy utrzymano zapisy z konstytucji z 1952 roku. W związku z tym pozostał też w mocy przepis 69 konstytucji z 1952 roku. Zapewniał on każdemu obywatelowi prawo do wypoczynku, chociaż w późniejszym okresie w wyniku transformacji stracił na znaczeniu, m.in. z uwagi na duże procesy komercjalizacji i uwolnienie cen.

Zagadnieniem kultury fizycznej w konstytucji w większym zakresie zaczęto się zajmować od 1997 roku, kiedy to weszła w życie nowa ustawa zasadnicza uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe[260]. Zgodnie z zapisami tej Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej wszyscy, jako obywatele mamy zagwarantowane prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym naszego kraju.

Można spróbować analizować problem kultury fizycznej na dwa sposoby:

- jako prawo obywateli do korzystania z dóbr i urządzeń kultury fizycznej, w aspekcie ekonomicznym i socjalnym,
- jako prawo do równego, nieograniczonego uczestnictwa w kulturze fizycznej, w tym prawo do swobodnego kształtowania struktur organizacyjnych w kulturze fizycznej, w aspekcie prawa obywatelskiego, wolnościowego. Należy podkreślić, że to drugie prawo gwarantuje nie tylko konstytucja i prawo bezwzględnie wiążące w Polsce, ale także akty prawa międzynarodowego, jak również Pakty Praw Człowieka ONZ, konwencje Rady Europy, konwencje UNESCO czy Karta Olimpijska.

W ustawodawstwie III Rzeczypospolitej prawo w obu wyżej wymienionych aspektach jest zrealizowane poprzez art. 1 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej: ,, kultura fizyczna jest częścią kultury narodowej, chronionej przez prawo, a zarazem jest dobrem powszechnym dostępnym dla wszystkich obywateli"[261].

Nie można zapomnieć, że prawo do powszechnego udziału obywateli w kulturze fizycznej to prawo ekonomiczne, ale także kulturowe i socjalne. Jest ono pod silnym wpływem zmian zachodzących w polskim systemie gospodarczym, a także pod wpływem możliwości finansowych społeczeństwa[262]. Trzeba przyznać, że w dosyć minimalnym zakresie, opartym na europejskim ustawodawstwie, ustawa zasadnicza i ustawy zwykłe, określają to prawo. W kwestii wpływu politycznego, ustawodawczego na prawo do kultury

[260] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz. U. RP 1997 nr78, poz. 483.
[261] Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, DZ. U. RP 1996 nr 25, poz. 113, z późn. zm.
[262] Sarnecki P., (red.), Prawo konstytucyjne RP, Warszawa 2014, s. 152

fizycznej, należy podkreślić, ze przepisy odnoszące się do tej tematyki maja charakter norm *iuris cogentis*, czyli nie można tego prawa ograniczyć poprzez w ustawodawstwie zwykłym.

Konstytucja na przełomie omawianych lat była i jest nie tylko mechanizmem wyznaczającym granice władzy, lecz także stała się ,,swoistą kartą życia społecznego" a także zbiorem wartości, na których powinno opierać się państwo i żyjące w nim społeczeństwo[263].

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku zawiera tylko jeden zapis dotyczący badanej problematyki. Mowa o art. 68 ust. 5, który stanowi, że do obowiązków władz publicznych należy popieranie rozwoju kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Przepis ten jest zawarty w części Konstytucji zatytułowanej „Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne".

Należy zauważyć, że Konstytucyjny obowiązek wspierania sportu wynika z faktu, że sport jest dobrem publicznym, które państwo powinno wspierać ze względu na jego doniosłość społeczną oraz edukacyjną[264]. Bierna polityka w zakresie rozwoju kultury fizycznej musi się łączyć z czynną polityką, a to oznacza, że konieczność finansowania budowy i utrzymywania obiektów sportowych. To też podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych, a także organizacyjnych na rzecz rozwoju poprawy psychofizycznej człowieka. Najprościej można o to zadbać, zapewniając możliwości czynnego wypoczynku i uprawiania sportu.

W doktrynie prawniczej są dwa nurty interpretacyjne omawianego postanowienia Konstytucji RP, które są transparentne. Według Trzcińskiego obowiązki władzy publicznej w zakresie wspierania kultury fizycznej należy odnosić do prawa do ochrony zdrowia. Artykuł 68 stanowi bowiem jedną całość redakcyjną, czyli wszystkie jego postanowienia powinny być interpretowane w związku z sobą. Przepisy umieszczone w ustępach 2-5 art. 68 dopełniają ogólne prawo każdego do ochrony zdrowia, choć nie można ich odczytywać jako enumeratywne wyliczenie wszystkich składników tego prawa[265]. Ponadto przywołany autor stwierdza, iż postanowienia art. 68 Konstytucji RP, w tym nakaz wspierania kultury fizycznej to norma programowa. Ich istotą jest wyznaczenie kierunku i celów działania państwa, nie zaś przyznanie konkretnych uprawnień jednostce. „Chodzi tu o cele normodawcy, cele i zadania kierowane pod adresem władzy publicznej, a nie o prawo po stronie obywatela. Norma programowa nie wskazuje zatem, jak należy się zachować po to, aby zrealizować

[263]Ciemniewski J., Konstytucja państwa socjalnego czy konstytucja państwa liberalnego?, [w:] Prawo w okresie przemian ustrojowych w Polsce. Z badań Instytutu Nauk Prawnych PAN, Warszawa 1995, s. 69.
[264] Fundowicz S., Prawo sportowe, WoltersKluwer, Warszawa, 2013, s.30
265Zobacz szerzej: J. Trzciński, Omówienie artykułu 68 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom III, Warszawa, 2003, s. 2.

pewien cel, lecz określa, jaki cel powinien być zrealizowany" [266]. Należy jednak przyjąć, że tworzenie prawa jako normy programowej nie musi wyłączać możliwości powoływania się na nią przez obywatela. To w jaki sposób państwo realizuje prawa socjalne jest funkcją rozwoju gospodarczego i społecznego państwa. Nie można bowiem zaoferować obywatelowi więcej, niż pozwalają finanse. Nie należy jednak przyjmować interpretacji praw mających postać przepisów programowych w ten sposób, że państwo może odmówić ich realizacji argumentując, to, że władza czyni wszystko, aby „zapewnić obywatelom realizację tych praw, a przepis konstytucyjny nie nakłada na nie obowiązku osiągnięcia określonych rezultatów. Gdyby takie miało być patrzenie na charakter prawny praw społeczno-ekonomicznych, to nie mogłoby być zrozumienia dla założenia, że prawa i wolności są funkcją rozwoju społeczno-ekonomicznego"[267]. Nie można więc wykluczyć sytuacji, w których prawa socjalne, mimo programowego charakteru, mogłyby być przywoływane przez obywateli jako podstawa konkretnego roszczenia. W konsekwencji można przyznać rację Trzcińskiemu, że normy programowe zawierają pewne minimum praw obywatela, które mogą być przez niego dochodzone w formie skargi konstytucyjnej. „Nie może bowiem być tak, że postanowienia o prawach społeczno-ekonomicznych obywatela będą odczytywane jedynie jako deklaracje czy manifest określonego celu państwa, bo taka lekcja przepisów konstytucji byłaby sprzeczna z tezą o tym, że konstytucja jest najwyższym prawem"[268].

Odmienne zdanie na temat przepisu 68 ma Fundowicz, który wychodzi z założenia, że sprawy kultury fizycznej i sportu są sferą praw kulturalnych. W związku z tym nie powinny one podlegać nadmiernej reglamentacji prawnej oraz ingerencji władz publicznych[269].

Obowiązek wspierania rozwoju sportu powinno się odróżniać od ingerencji państwa w tę sferę działalności. Wspieranie wiąże się z pomocniczością, co przekłada się na poszanowanie wolności człowieka w uprawianiu sportu. Fundowicz argumentuje, że kultura fizyczna, w tym sport, nie jest domeną państwa, lecz przede wszystkim mieści się w zakresie swobodnej aktywności obywateli. Ta zasada odnosi się zarówno do procesu stanowienia i stosowania prawa. Autor wskazuje, że ta zasada jest przestrzegana dlatego, że obowiązujące przepisy, które dotyczą regulacji działalności sportowej cechuje socjalistyczny, nadmierny, szeroki zakres regulacji. Można byłoby pokusić się o stwierdzenie, że niekiedy przepisy stanowią instrukcję dla obywateli, jak właściwie organizować kulturę fizyczną i uprawiać sport[270].

266 Ibidem, s.2
267 Ibidem, s.6
268 Ibidem, s.7
269Fundowicz S., op. cit., s. 30; por. także: Rządowy projekt ustawy o sporcie (druk sejmowy nr 2313).
270Fundowicz S., op. cit., s. 1; por. także: Rządowy projekt ustawy o sporcie (druk sejmowy nr 2313).

Problematyka kultury fizycznej i sportu, zaczęła być dobrem, o którym wspomina się w konstytucjonalizmie, głównie od lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Trzeba podzielić pogląd, że „brak lub skromne ujęcie w konstytucji państwa materii społecznej nie zamyka możliwości prowadzenia przez nie szerokiej polityki społecznej, kształtującej je jako państwo socjalne, ale obecność w konstytucji precyzyjnej i rozwiniętej materii społecznej już ten kierunek rozwoju przesądza”[271].

Konstytucjonalizacja kultury fizycznej i sportu pozwala na sformułowanie nadrzędnych celów oraz wytycznych do tego, jak kształtować politykę państwa w tym zakresie. Normy konstytucyjne są powszechnie obowiązujące i im muszą podlegać zarówno ustawowe regulacje prawa sportowego, jak i konkretne mechanizmy polityki państwa. Dochodząc do pewnych wniosków po przeanalizowaniu artykułów z konstytucji, odnoszących się do kultury fizycznej czy sportu, trzeba powiedzieć, że nie są one jednolite. W literaturze wyróżnia się dwa ogólne sposoby konstytucjonalizacji omawianej problematyki. Pierwszym z nich jest wprowadzanie do konstytucji postanowień o charakterze programowym, takich, które wyznaczają kierunek aktywności politycznej państwa. Chodzi o obowiązek władz publicznych co do wspierania i promowania kultury fizycznej i sportu. Drugi model regulacji, to enucjacja wyraźnego prawo do sportu, która dotyczy części różnych praw jednostki (np. prawa do wypoczynku, czy prawa do ochrony zdrowia) lub jako prawo samoistne. Bez względu na to jaka forma regulacji zostanie przyjęta, należy pamiętać, że to, iż porusza się problematykę kultury fizycznej i sportu we współczesnej konstytucji należy uznać za bardzo ważny obszar aktywności ludzkiej, który posiada rangę wartości konstytucyjnej. Regulacja konstytucyjne w zakresie kultury fizycznej i sportu w formie prawa podmiotowego podkreślają doniosłość uprawiania sportu przez jednostki, ale też wagę obowiązków państwa w tym zakresie. Nie powinno się jednak zapominać, że prawo to należy do kategorii praw socjalnych, ekonomicznych i kulturalnych, których urzeczywistnienie wymaga znaczącej aktywności państwa, przez którą rozumie się ciągłe finansowanie i należyte organizowanie rozwoju kultury fizycznej i sportu. Tylko dzięki takim czynnym działaniom prawo do sportu, do kultury fizycznej nie będzie jedynie zapowiedzią, deklaracją, pustą normą praw podmiotowych i konstytucyjnych.

c) Ustawa o sporcie kwalifikowanym (2005)

W trakcie posiedzenia Sejmu w dniu 29 lipca 2005 roku uchwalono ustawę o sporcie kwalifikowanym[272]. Pojawienie się jej zakończyło istnienie Polskiej Konfederacji Sportu.

[271] Zawadzka B., Prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne, Warszawa 1996, s. 94.
[272] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, Dz.U. 2005 nr 155 poz. 1298, Zobacz szerzej: W.Cejsel, Ustawa o sporcie kwalifikowanym. Komentarz, CH.Beck, 2006.

Skończyły się rządy Sojuszu Lewicy Demokratycznej, a treść ustawy o kulturze fizycznej z 1996 roku została mocno okrojona. Ustawodawca pozostawił jedynie ogólne pojęcia, założenia kultury fizycznej, przepisy dotyczące powszechnego wychowania fizycznego, rekreacji, rehabilitacji i sportu niepełnosprawnych czy też kwestii związanych ze stowarzyszeniami kultury fizycznej, a także spraw związanych z bezpieczeństwem i kwalifikacjami osób biorących udział w kulturze fizycznej.

Znawcy tematyki kultury fizycznej mocno krytykowali występ polskich sportowców w Atenach w 2004 roku, nawiązując do niepowodzeń z występów w Melbourne. Wysuwano postulaty, sugerowano, żeby sprawy sportu zaczęły być traktowane poważnie i że, należy sprawy dotyczące tej dziedziny podnieść do rangi oddzielnego ministerstwa.

Należy przypomnieć, że w tym czasie 21 stycznia 2005 roku Sejm podjął uchwałę, która dotyczyła rozwoju sportu w Polsce. W tym samym czasie Sejm zawnioskował, że po likwidacji Polskiej Konfederacji Sportu uprawnienia w zakresie sportu kwalifikowanego przekazać do Ministerstwa Sportu[273]. Żądania Sejmu zostały przyjęte. Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2005 roku powołano Pełnomocnika rządu do spraw zorganizowania nowego resortu[274]. Resort miał zajmować się sprawami kultury fizycznej, ale także sportu. Trzeba wspomnieć, że w związku z wejściem w życie dnia 1 września 2005 roku ustawy o sporcie kwalifikowanym wydano rozporządzenie Rady Ministrów dnia 23 sierpnia 2005 roku, które zlikwidowało do tej pory funkcjonujące MENiS[275]. Kolejnym rozporządzeniem z kolei utworzono Ministerstwo Sportu[276].

Wspomniany wcześniej SLD, mimo, że poniósł klęskę wyborczą, dążył do uporządkowania spraw związanych z kulturą fizyczną. Od lat 1989 sport szkolny, sport kwalifikowany nadal był zdominowany przez głos tamtego środowiska.

Wygrane wybory przez partię PiS (wrzesień 2005), spowodowały, że szefem resortu stał się lekkoatleta – Tomasza Lipiec. To był moment kiedy pierwszy raz w historii, szef resortu został pełnoprawnym członkiem Rady Ministrów. Nowy minister nie rządził długo, bo niecałe 2 lata. Miał problemy związane z korupcją, dopingiem, nadużyciami w PZPN[277]. Jego niesprawne rządy zakończyły się porażką.

---

[273] Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie rozwoju sportu w Polsce, M.P. 2005 nr 6 poz. 75.

[274] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2005 r. w sprawie Pełnomocnika Rządu do spraw zorganizowania urzędu obsługującego sprawy z zakresu działu administracji rządowej - kultura fizyczna i sport, Dz.U. 2005 nr 146 poz. 1224.

275 Powrócono do koncepcji samego MEN

276 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Sportu, Dz.U. 2005 nr 165 poz. 1368.

277 Por: Nowakowski A., Zarządzanie kulturą fizyczną na szczeblu centralnym w Polsce w okresie transformacji ustrojowej (1989-2007), [w:] Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce tom VIII, L. Nowak (red.),Gorzów Wielopolski, 2008, s. 771-773.

Polska dostała razem z Ukrainą możliwość zorganizowania Mistrzostw Europy w piłce nożnej. W kwietniu 2007 roku został powołany sztab ludzi, związany z budowaniem infrastruktury niezbędnej do przeprowadzenia tego sportowego wydarzenia. Po nieudanych starciach z PZPN, UEFA i FIFA dokonano niewielkiej zmiany w ustawie o sporcie kwalifikowanym. Warto podkreślić, że nowelizacja dotyczyła tego, ze minister ds. kultury fizycznej i sportu nie będzie miał kompetencji w zawieszaniu w czynnościach władz polskiego związku sportowego. Te czynności mógł wykonać na wniosek ministra jedynie Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu, który działał przy PKOlu.

Kolejne zarzuty, czyli brak nadzoru nad działalnością Centralnego Ośrodka Sportu doprowadziły do tego, że w lipcu 2007 roku Tomasz Lipiec został odwołany. Nowakowski twierdzi, że po odwołaniu ministra w resorcie nadal kładziono nacisk na rozwój sportu kwalifikowanego, pomijając sport szkolny[278]. Najbardziej wartościową pozostałością po działalności Ministerstwa Sportu było podjęcie próby stworzenia dla sportu projektu ustawy Prawo sportowe. To miał być akt prawny, który zastępowałby dotychczas równolegle istniejące ustawy: o kulturze fizycznej i sporcie kwalifikowanym.

Po tym jak odwołano Tomasza Lipca Rada Ministrów ustanowiła w dniu 24 lipca 2007 Ministerstwo Sportu i Turystyki. W literaturze podkreśla się nawiązywanie do praktyki PRLu, zwłaszcza lat 1960-1978 a także 1985-1987. W tamtych latach kulturą fizyczną i turystyką zarządzał Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki. Nie miał on wprawdzie statusu ministerstwa, ale był centralnym urzędem państwowym. Powodem utworzenia Ministerstwa Sportu i Turystyki była z pewnością chęć docenienia turystyki. Zarówno krajowej jak i zagranicznej. Wpływ miało też wejście Polski do strefy Schengen, która miała zapewniać swobodny ruch osobowy między krajami Unii Europejskiej. Doszukiwano się także powodów politycznych: „Ministrem została Elżbieta Jakubiak, poprzednio szefowa kancelarii Lecha Kaczyńskiego, będącego w latach 2002-2005 prezydentem Warszawy, a do końca 2005 r. Prezydentem RP. Kierowanie wspólnym resortem sportu i turystyki poszerzało strefę osobistych wpływów jednej z czołowych postaci obozu rządzącego Polską od jesieni 2005 roku” [279]. W wielu wypowiedziach Elżbieta Jakubiak przekonywała, że kluczowym zadaniem resortu jest przygotowanie piłkarskich mistrzostw Europy. Wobec tego oceniając jej rządy podkreśla się zaniedbanie pozostałych spraw związanych z szeroko rozumianą kulturą fizyczną

Podsumowując okres od 1989 należy stwierdzić, że brak był jednolitej i spójnej koncepcji zarządzania kulturą fizyczną i sportem na szczeblu centralnym. Obserwowano niestety częste

[278] Por. Ibidem, s. 772
[279] Por. Ibidem, s 773.

zmiany w tym zakresie, które nie przyczyniały się do wzmacniania roli kultury fizycznej i sportu w życiu społecznym naszego kraju. Warto przypomnieć, że lata 1998 - 1999 to czas kiedy mówiono, że dobrze zarządzać kulturą fizyczną będzie jednoosobowy, pozaresortowy centralny organ administracji rządowej, który łączył sprawy kultury fizycznej i turystyki (Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki). Dalej powołano Urząd Kultury Fizycznej i Sportu, który podległy był resortowi edukacji narodowej. W latach 2001-2005 sprawy kultury fizycznej trafiły do Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. Lata 2005 to czas kiedy utworzono Ministerstwo Sportu, co wiązało się z uchwaleniem przez Sejm ustawy o sporcie kwalifikowanym. W tym czasie MEN objął sprawy wychowania fizycznego w szkołach.

Lata 1999-2007 to okres, kiedy tworzyło się demokratyczne państwo Polskie. W tym czasie zarządzanie kulturą fizyczną powinno wspomagać rozwój sportu, kultury fizycznej. Niestety nie odbyło się bez nieuzasadnionych zmian strukturalnych, gier politycznych, obsadzania stanowisk kierowniczych przez najsilniejsze partie. W sytuacji takiego chaosu i braku stabilizacji, konkretnego planu działania nie można było się spodziewać sukcesów zarówno na igrzyskach olimpijskich jak i na mistrzostwach świata.

Rok 2007 to kolejne zmiany. Utworzone Ministerstwa Sportu i Turystyki, które połączyło dwa działy administracji rządowej. Podniesiono rangę turystyki, wydzielając ją z Ministerstwa Gospodarki. Podkreśla się, że ta zmiana dała nowemu ministrowi silną pozycję w Radzie Ministrów.

Chodziło o podniesienie poziomu sportu w kraju, które oznaczało, że członek kadry narodowej mógł otrzymać stypendium sportowe. Dotychczasowa regulacja nie umożliwiała ubiegania się o stypendium sportowe znacznej liczbie sportowców. Ponadto brak jest definicji „uzyskania kwalifikacji do igrzysk olimpijskich", co powoduje znaczne komplikacje przy ustalaniu kręgu sportowców uprawnionych do otrzymania stypendium. Stypendium sportowe ma spełniać podstawową rolę motywującą dla zawodników mistrzowskich. Chodzi o mistrzostwa Europy, mistrzostwa świata czy igrzyska olimpijskie. Nie mają to być świadczenie za zasługi.

Dokonano koniecznych zmian, który przyznawały stypendium osobom, zajmującym miejsca punktowane we współzawodnictwie międzynarodowym. Do tej pory zapis ustawowy pozwalał ubiegać się o to stypendium tylko medalistom mistrzostw Europy, mistrzostw świata czy igrzysk olimpijskich. Zapewniano, że projektowana regulacja nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Planowano taki wydatek realizować w oparciu o środki budżetowe z części 25. budżetu państwa: Kultura fizyczna i sport.

Kolejnym posłem który zabrał głos, był Andrzej Walkowiak, który wyraził poparcie dla w/w przedstawianego projektu. Zaczął od tego, że ,,według informacji uzyskanych z Ministerstwa Sportu, do otrzymywania ministerialnego stypendium sportowego uprawnionych jest zaledwie 67 zawodników medalistów mistrzostw świata i mistrzostw Europy seniorów w dyscyplinach olimpijskich, 97 medalistów w kategorii młodzieżowca i juniora w letnich i zimowych dyscyplinach olimpijskich i 46 zawodników, którzy uzyskali kwalifikacje do igrzysk olimpijskich Turyn 2006. Z tego zestawienia wynika, że o stypendium sportowe przyznawane przez ministra sportu może dziś w całej Polsce na podstawie obowiązującego prawa ubiegać się jedynie 210 osób uprawiających dyscypliny olimpijskie. Poseł ukazał dane, które go bardzo zaniepokoiły[280].

Skomentował tę sytuację poseł Tomaszewski twierdząc, że ,, (…) rozporządzenie, które wydał minister Lipiec, mówi o tym, że mogą je również otrzymać osoby, które zajęły miejsca medalowe w końcowej klasyfikacji pucharu świata, pucharu Europy oraz zawodów o równorzędnej randze". Postulował, aby wprowadzić zapis, który mówił, że ubiegać się o stypendium mogą osoby zajmujące miejsca od pierwszego do ósmego, tak jak jest to przyjęte we współzawodnictwie sportowym[281].

Padały stwierdzenia, że ustawa o sporcie kwalifikowanym to bubel legislacyjny, że należy dokonać szybkiej zmiany w jej zapisach. Twierdzono również, że to, iż minister sportu nie uczestniczy w pracach komisji, jest wyrazem jego niezainteresowania problemami sportu. Wypowiedział się w kwestii zmiany ustawy kolejny poseł, Tadeusz Tomaszewski który poparł pierwszą jej nowelizację. Twierdząc, że zmiana zapisów w niej zawartych wprowadzi konieczną pomoc dla zawodników z igrzysk olimpijskich. Żeby ją jednak otrzymać, będą musieli spełnić trzy warunki, a mianowicie: zająć punktowane miejsce we współzawodnictwie międzynarodowym, zobowiązać się do realizacji programu przygotowań olimpijskich i uczestniczyć w zawodach. Poseł Stanisław Zadora stwierdził, że nie są to warunki trudne do spełnienia, zwłaszcza dla rzetelnego zawodnika, stypendium będzie dla nich motywacją do działania i odnoszenia sukcesów[282]. W rezultacie za uchwaleniem ustawy opowiedziało się 408 posłów.[283]

[280] Materiał oparto na wypowiedzi posła Andrzeja Walkowiak w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.
[281] Materiał oparto na wypowiedzi posła Tadeusza Tomaszewski w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.
[282] Materiał oparto na wypowiedzi posła Stanisław Zadora w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.
[283] Ustawa z dnia 24 lutego 2006 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, Dz. U. 2006 nr 64 poz. 448.

Senat w omawianej materii nie wniósł poprawek. Znowelizowany art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym dotyczył zmiany zakresu przedmiotowego tego przepisu, na podstawie którego członek kadry narodowej mógł otrzymywać stypendium sportowe. Należy zauważyć, że dotychczasowa regulacja w tym zakresie okazała się błędna i wyłączała spod możliwości ubiegania się o stypendium sportowe znaczną liczbę sportowców, o czym zostało już wcześniej wspomniane. Należy też zaznaczyć, że projekt ustawy został skonsultowany z polskimi związkami sportowymi i Polskim Komitetem Olimpijskim i żadnych uwag nie zgłoszono.

Przechodząc dalej, nie można zapomnieć również o tym, że przed sejmem stały również zadania, związane z organizacją i funkcjonowaniem polskich klubów sportowych i związków sportowych.

Po raz kolejny zajęto się nowelizowaniem ustawy o sporcie kwalifikowanym i niektórych innych ustawach. Jak wskazał Poseł Sprawozdawca Jacek Falfus, komisja obradowała nam projektami rządowym i poselskim jednocześnie.

W dniu 23 czerwca 2006 roku dotarł do komisji projekt rządowy ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, a 9 miesięcy później tj. 13.03.2007 roku przyjęto projekt sejmowy ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym. Materia ustawowa miała podobny zakres, więc ponownie zdecydowano się obradować nad projektami jednocześnie. Zaczęto od skierowania projektu do podkomisji, gdzie spotkały się ważne dla środowiska sportowego osobistości: ,,minister Radosław Parda jako minister sportu, przedstawiciele ministra zdrowia, ministra transportu, ministra gospodarki morskiej i ministra finansów, Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, przewodniczący Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, przedstawiciele polskich związków sportowych oraz innych organizacji sportowych. Do pomocy w pracach komisji zostali powołani eksperci: pan Marian Rudnik i pan Zbigniew Sawicki. W pracach podkomisji wykorzystano opinie merytoryczno-prawne przygotowane przez ekspertów podkomisji oraz Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu[284]".

Propozycje podkomisji w sprawie projektu ustawy były na bieżąco konsultowane z przedstawicielami ministerstw oraz z Polskim Komitetem Olimpijskim, Polskim Komitetem Paraolimpijskim i polskimi związkami sportowymi. Efektem prac podkomisji, posłów i rządu był przygotowany projekt ustawy, który zawierał trzynaście zmian w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, jedną zmianę w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku

[284] Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Jacka Falfus w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

dochodowym od osób prawnych, trzy zmiany w ustawie z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, dwie zmiany w art. 27 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Należy zauważyć, że to poprzez zbędny pośpiech Sejmu poprzedniej kadencji, uchwalono ustawę o sporcie kwalifikowanym z wieloma niedociągnięciami. Wszystko dlatego, że spieszono się, aby powstało Ministerstwo Sportu z konstytucyjnym ministrem. Należy dostrzec jednak to, że zaczęto eliminować błędy jakie popełniono. Rozpoczęto od kwestii związanych z cofaniem i uznawaniem licencji klubów sportowych. Następnie podjęto decyzję o uściśleniu warunków, jakie powinien spełniać związek, aby mógł ubiegać się o status polskiego związku sportowego. Zaproponowano wprowadzenie elementów, stanowiących o reprezentatywności danego związku sportowego i jego ogólnokrajowym charakterze. Wprowadzono również zmiany, które dotyczyły tego, że minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu mógł odmówić wyrażenia zgody na utworzenie polskiego związku sportowego, podczas gdy dana dyscyplina nie znajdowała się w wykazie dyscyplin, w których mogą działać polskie związki sportowe. W projekcie rządowym znalazł się jednak zapis mówiący o tym, że od związku sportowego wymaga się deklaracji o przystąpieniu do niego co najmniej 80% klubów działających w danej dyscyplinie sportu. Należy uznać taki wymóg za nierealny do zrealizowania w praktyce. Strona rządowa odstąpiła od tej propozycji i zrezygnowała z niego. Co więcej doprecyzowano kwestie odpowiedzialności polskich związków sportowych za niewykonywanie zadań powierzonych im ustawowo. Zajęto się również sprawami majątkowo- organizacyjnymi związków. Sprawy kosztów powołania spółek kapitałowych pozostawiono samym związkom.

Powyższe zmiany zostały przedstawiane sukcesywnie i nie wywoływały emocji. Poruszenie nastąpiło w momencie, kiedy zaproponowano wprowadzenie możliwości kontrolowania przez ministra związków sportowych i ich zarządów. Nie wyrażono również aprobaty, ażeby minister miał możliwość zawieszenia danego zarządu związku bądź też poszczególnych osób. W tym przypadku, wprowadzono drugą inicjatywę poselską, proponując odmienne rozstrzygnięcia. W tych kwestiach umocowano niezależny sąd, Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu. Odstąpiono od regulowania tych spraw decyzją administracyjną. Umożliwiono także składanie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego od orzeczeń wydanych przez Trybunał Arbitrażowy.

Idąc dalej trzeba wspomnieć o tym, że uregulowano sprawy związane z nadawaniem przyznawania przez samorządy wyróżnień i nagród trenerom i działaczom sportowym. Ustalono także liczbę członków Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, dostosowując uregulowania polskie do międzynarodowych.

Jeśli zaś chodzi o kwestie podatku od osób prawnych, to proponowano zapis rządowy, który przewidywał zwolnienie od podatku dochodów klubu sportowego w części, którą kluby przeznaczą na szkolenie i współzawodnictwo sportowe dzieci, jak również młodzieży. Doprecyzowano szczegółowe uregulowania dotyczące pojęcia klubu sportowego, czasu, w jakim zwolnione środki miałaby być wydatkowane na określone cele, oraz kategorii wiekowych dzieci i młodzieży objętych zwolnieniem.

Kolejne lata, przynosiły kolejne zmiany. Podejmowano decyzję o rozpatrywaniu projektów ustaw jednocześnie. Tak też było w przypadku: Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, Poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, Poselskiego projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym.

Pierwszy z w/w projektów Marszałek Sejmu w dniu 23 czerwca 2006 r. skierował do Komisji Kultury Fizycznej i Sportu . W efekcie prac w dniu 23 maja 2007 r. Komisja Kultury Fizycznej i Sportu, po przeprowadzeniu pierwszych czytań oraz rozpatrzeniu tych projektów ustaw na posiedzeniu w dniu 11 i 12 lipca 2006 r. oraz 12 kwietnia i 23 maja 2007 r., wnosiła, aby Sejm uchwalił projekt ustawy.

Proponowane zmiany uzyskały praktycznie pełne poparcie, z tym, że poseł Zbigniew Pecelt zgłosił poprawki do projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym. Poseł zwrócił uwagę, że Trybunał powinien składać się z 24 arbitrów, których powoływałby Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego na okres czteroletniej kadencji[285].

Z kolei poseł Tadeusz Tomaszewski zwrócił uwagę na zwolnienie podatkowe dotyczące klubów sportowych, działających na podstawie definicji z ustawy o kulturze fizycznej (gdzie klubem sportowym może być osoba prawna i osoba fizyczna, prowadząca działalność gospodarczą). Dla osób fizycznych ulgi nie przewidziano. W związku z tym poseł zaznaczył, że nie należy wyrażać zgody na nierówne traktowanie podatników wobec prawa, gdyż jest to ograniczenie możliwości przekazywania pieniędzy na sport przez osoby fizyczne, które prowadzą kluby sportowe. Ponadto zaproponował obligatoryjną kontrolę, audyt związków sportowych, które, dzięki nowelizacji, poprzez uprawnienia ministra, mogą zostać zwolnione z obowiązku posiadania i kontrolowania dóbr materialnych i niematerialnych, jeśli wystąpią z taką prośbą. Poseł twierdził, że z jednej strony mówi się, że należy zaostrzyć kontrolę wobec związków sportowych, a z drugiej strony, kiedy mechanizm działalności gospodarczej ma być przejrzysty, funkcjonujący zgodnie z Kodeksem prawa handlowego, tę

[285] Materiał oparto na wypowiedzi posła Zbigniewa Pecelt w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o:1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

możliwość likwiduje się poprzez tego typu odstępstwa. Ponadto poseł zwraca uwagę na pełną samodzielność polskiego ruchu sportowego oraz na to, jak rozumie się pojęcie niezawisłości trybunału polskiego sportu[286].

W dniu 27 czerwca 2007 Sejm skierował ponownie projekt ustawy do Komisji Kultury Fizycznej i Sportu w celu rozpatrzenia zgłoszonych w drugim czytaniu poprawek. Poprawek było osiem. Jak zauważył poseł Sprawozdawca Falfus, z uwagi na to, że siedem poprawek odrzucono, a tylko jedną przyjęto, nie ma konieczności szczegółowego omawiania pozostałych siedmiu. Można jedynie zaakcentować, że wniesione poprawki, które nie uzyskały aprobaty albo burzą przyjęte w nowelizowanej ustawie rozwiązanie, które było wynikiem przyjęcia wypracowanego podczas prac podkomisji zapisu kompromisowego, albo wykraczają poza materię nowelizacji, która nie była przedmiotem prac komisji i podkomisji.

Dodatkowo można wspomnieć, że poprawki wprowadzają całkowicie odmienną regulację, tj. odbierają możliwości zawieszania przez trybunał arbitrażowy przy Polskim Komitecie Olimpijskim poszczególnych członków władz Polskiego Związku Sportowego albo dotyczą całkowitych zwolnień z obowiązku odbywania szkoleń przez osoby przystępujące do egzaminów na określone stopnie żeglarskie, niezależnie od tego, kto prowadziłby takie szkolenie. Należy stwierdzić, że odrzucenie poprawek miało racjonalne uzasadnienie. Jednomyślnie przyjęto natomiast poprawkę, która systematyzowała podstawy formalnoprawne, które dawały możliwość, aby samorząd terytorialny wspierał sport, w tym sport kwalifikowany. Dzięki temu samorząd terytorialny uzyskał możliwość współfinansowania działalności z zakresu sportu w ramach posiadanych środków własnych[287].

Ponadto pojawiły się wątpliwości związane z tym, że wprowadzono restrykcje wobec poszczególnych członków władz Polskiego Związku Sportowego. Twierdzono, że to niewłaściwe rozwiązanie, dlatego, że władze związku funkcjonują kolegialnie, a wprowadzone zmiany umożliwiają zawieszenie poszczególnych członków Zarządu Polskiego Związku Sportowego. Uzasadniono to w ten sposób, że zawieszenie wszystkich władz

[286] Materiał oparto na wypowiedzi posła Tadeusza Tomaszewski w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

[287] Materiał oparto na wypowiedzi posła Sprawozdawcy Jacka Falfus w 3 dniu 45 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 06.07.2007.

Polskiego Związku Sportowego w sytuacji, gdy prawo naruszyła jedna bądź dwie osoby, jest wadliwe i narusza standardy demokratycznego państwa prawa[288].

Kolejne wątpliwości dotyczyły funkcjonowania Trybunału arbitrażowego, a ściślej sposobu powoływania sędziów. Proponowano, aby zostawić powoływanie sędziów w gestii ministra sportu i PKOlu. Albo, że wszystkich arbitrów trybunału ma powołać zarząd PKOl. Ostateczną decyzję w tej sprawie podjęto po tym, jak senat zabrał głos w sprawie ustawy, o czym zostanie wspomniane dalej.

Tak więc jeśli chodzi o poprawki zgłoszone przez senat, to określił on zasadę powołania arbitrów Trybunału Arbitrażowego w równej liczbie przez zarząd PKOl i ministra sportu. Komisja Kultury Fizycznej i Sportu podjęła jednak decyzję, że wszystkich arbitrów trybunału ma powołać zarząd PKOl. Ponadto komisja nie zgodziła się jeszcze z trzema innymi poprawkami senackimi, które są zmianami legislacyjnymi, mówią o technice prawodawczej. Pozytywnie zaopiniowano jednak pięć kolejnych. Tytułem przykładu należy wskazać drobne zmiany, które mówiły np. o tym, że utrzymano czasowo w mocy kwalifikacje do uprawiania żeglarstwa. Jak również zmiany dotyczące klasyfikacji statków przeznaczonych do uprawiania sportu lub rekreacji. Pozostałe dotyczą redakcji tekstu ustawy, przepisów przejściowych czy końcowych[289].

Należałoby podsumować powyższe rozważania na temat prac sejmu nad nowelizacją ustawy o sporcie kwalifikowanym. Doprowadzają one do stwierdzenia, że nowelizacja przepisów wprowadza znaczące zmiany nie tylko w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, ale także w ustawie z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zmiany o jakich mowa z zacytowanych ustawach mają na celu wyeliminowanie błędów legislacyjnych oraz dokonanie zmian, które są potrzebne z punktu widzenia stosowania przepisów ww. aktów prawnych. Należy wspomnieć dodatkowo o tym, że zmiany dotyczyły także przyznania statusu polskiego związku sportowego - Lidze Obrony Kraju. Trzeba przypomnieć, że jest to organizacja, która działając w międzynarodowych strukturach sportowych, prowadzi współzawodnictwo w zakresie modelarstwa kołowego i pływającego.

[288] Materiał oparto na wypowiedzi Tadeusza Tomaszewskiego, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu Arnolda Masin w 3 dniu 45 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 06.07.2007.

[289] Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Jacka Falfus w 1 dniu 46 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 22.08.2007.

Ustawa[290] została uchwalona (387 posłów głosowało za przyjęciem ustawy, 7 przeciw, 2 wstrzymało się od głosowania). Zmiany były bardzo istotne dla sportu kwalifikowanego, nie wpływały jednak na ustawodawstwo europejskie. Znaczący wpływ można zauważyć na polskie związki sportowe, kluby sportowe, jednostki samorządu terytorialnego, medalistów paraolimpiad, ogólnokrajowe stowarzyszenie działające w zakresie modelarstwa kołowego i pływającego, trenerów i działaczy zasłużonych w osiąganiu wysokich wyników sportowych, Ligę Obrony Kraju oraz Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie.

Projekt ustawy został skonsultowany z Polskim Komitetem Olimpijskim, Polskim Komitetem Paraolimpijskim i polskimi związkami sportowymi. Uwzględnione zostały propozycje Polskiego Związku Piłki Nożnej oraz Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Nie zostały uwzględnione propozycje Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego oraz Polskiego Związku Żeglarskiego, dlatego że jeśli chodzi o ten pierwszy związek, wykraczały poza zakres projektowanych zmian, natomiast ten drugi proponował zmiany, które sprzeczne były z obowiązującym porządkiem prawnym.

Ustawa o sporcie kwalifikowanym z 2005 r. miała zreformować prawo sportowe, w szczególności udoskonalając i zmieniając rozwiązania z ustawy o kulturze fizycznej z 1996 roku. To miały być pożądane zmiany, potrzebne dla kultury fizycznej i wymagającego społeczeństwa. Nie udało się zakończyć reformy. Przede wszystkim dlatego, że obowiązywał dualizm ustawowy. Polski sport potrzebował wskazanej reformy, ponieważ równoległe istnienie dwóch aktów prawnych, które regulowały sferę kultury fizycznej powodowały problemy interpretacyjne. Ponadto utrudniały stosowanie obowiązujących przepisów. Co więcej ustawy nie były spójne. Prawo sportowe było przeciążone normami rangi ustawowej. Rozwiązania w nich zawarte nie sprawdzały się w praktyce. Stosowanie tych ustaw było utrudnione z powodów nie związanych ze specyfiką organizowania czy uprawiania kultury fizycznej. Chodziło o sprawy wspierania sportu przez jednostki samorządu terytorialnego. Jak również nadmierne, nieuzasadnione regulacje dotyczące tzw. sportów niebezpiecznych (wysokiego ryzyka). A także sprawy dotyczące finansowego wsparcia dla sportu kwalifikowanego przez jednostki samorządu terytorialnego, które były przyczyną wielu nieporozumień i swój finał miały przed sądami administracyjnymi. Warto też dodać, że dwie ustawy o jakich mowa zawierały te zawierały regulacje, które hamowały organizacyjny, finansowy i prawny rozwój kultury fizycznej. Podsumowując można powiedzieć, że były z jednej strony bardzo szczegółowe, z drugiej z kolei nie miały potrzebnych instrumentów, które rozwijałyby kulturę fizyczną, w tym sport. Analiza porównawcza aktów prawnych

[290] Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2007 nr 171 poz. 1208.

pozwala dojść do wniosku, że regulacje ustawowe niepotrzebnie odnoszą się do kwestii szczegółowych. To regulacje związków powinny normować i kwestie szczegółowe i techniczne, ponieważ związki sportowe to podmioty samorządne i co najważniejsze najlepiej znające potrzeby środowiska sportu. W szczególności regulacje związane z międzynarodowymi organizacjami sportowymi.

4.3. Sport w debacie politycznej lat w latach 1989-2005

W tej części pracy omówione zostaną m.in. czynniki społeczno- historyczne, a także sposoby finansowania polskiego sportu i kultury fizycznej w oparciu o prace Sejmu X kadencji i I kadencji, tj. lat 1989-1991 oraz 1991-1993. Nie sposób dokonać oceny tego, jak rozwijała się kultura fizyczna po 1989 roku, bez uprzedniej diagnozy podejmowania aktywności fizycznej społeczeństwa polskiego w tym czasie. Miarodajne w tym celu będzie spojrzenie na sprawność fizyczną zwłaszcza dzieci i młodzieży, dlatego że głównie od tego okresu przedszkolno - szkolnego rozpoczyna się kształtowanie świadomości prozdrowotnej dzieci i młodych ludzi[291]. Cytowani już wcześniej Pawlak i Smoleń podsumowali okres lat 1998-2005 wyróżniając charakterystykę kierunków polityki Polskiego państwa wobec sportu następująco: lata 1989-1996 to kształtowanie autentyczności państwowo-stowarzyszeniowego modelu sportu, lata 1996-2005 to czas budowania modelu sportu zawodowego przy wykorzystaniu szczegółowych i specyficznych instrumentów prawa powszechnego[292].

Poniżej, dla zobrazowania ilości ustaw które dotyczyły sportu i kultury fizycznej a będących wynikiem debat Sejmowych, przedstawiono ich pełne zestawienie, obejmujące lata 1998-2005[293].

Tabela 3. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną w trakcie posiedzeń Sejmu (kadencje) w latach 1998-2005

Kadencja Lata	Data	Ustawy	Tekst Ustawy
IV 2001-2005	29-07-2005	o sporcie kwalifikowanym	Dz.U. Nr 155, poz. 1298
	15-04-2005	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o żegludze śródlądowej	Dz.U. Nr 85, poz. 726
	21-01-2005	w sprawie rozwoju sportu w Polsce	M.P. Nr.6, poz.75
	22-07-2004	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. Nr 187, poz. 1922
	28-03-2003	o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Dz.U. Nr 80, poz. 719
	19-09-2003	o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu	Dz.U. Nr 189, poz. 1849
	30-10-2002	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 207, poz. 1752
	07-06-2002	o Polskiej Konfederacji Sportu	Dz.U. Nr 93, poz. 820
	17-12-2001	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. z 2002 r. Nr 4, poz. 31

[291] Por. Kamińska K., Nauczyciel wychowania przedszkolnego wobec wielokulturowości, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2007, s. 186.
[292] Ptak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu Polsce w latach 1989-2014, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Z.Dziubiński, K.W.Jankowski, AWF, Warszawa, 2015, s.306
[293] W Załączniku 4 do niniejszej pracy przedstawiono pełne zestawienie podjętych ustaw w latach 1998-2019.

	05-12-2001	o zmianie nazwy Akademii Wychowania Fizycznego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku-Oliwie	Dz.U. z 2002 r. Nr 4, poz. 30
III 1997-2001	20-07-2001	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy - Prawo działalności gospodarczej	Dz.U. Nr 102, poz. 1115
	26-07-2000	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 72, poz. 839
	20-01-2000	o zmianie ustawy o utworzeniu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki	Dz.U. Nr 9, poz. 116
	20-01-2000	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych	Dz.U. Nr 9, poz.117
	04-11-1999	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 96, poz.1106
	11-12-1997	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr160, poz.1078
II 1993-1997	18-01-1996	o kulturze fizycznej	Dz.U.1996 Nr 25,poz.113
I 1991-1993	Brak aktywności		
X 1989-1991	25-01-1991	o utworzeniu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki	Dz.U. 1991 nr 16, poz. 74
	09-06-1990	o przywróceniu AWF nazwy "Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie"	Dz.U. 1990 nr 43 poz. 252

Źródło: badania własne, 2021

W sumie w omawianym okresie czasu Sejm podjął 19 ustaw (najwięcej w trakcie kadencji IV, bo 10, a w I kadencji nie było żadnej aktywności w tym względzie).

Wykres 1. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 1998-2005

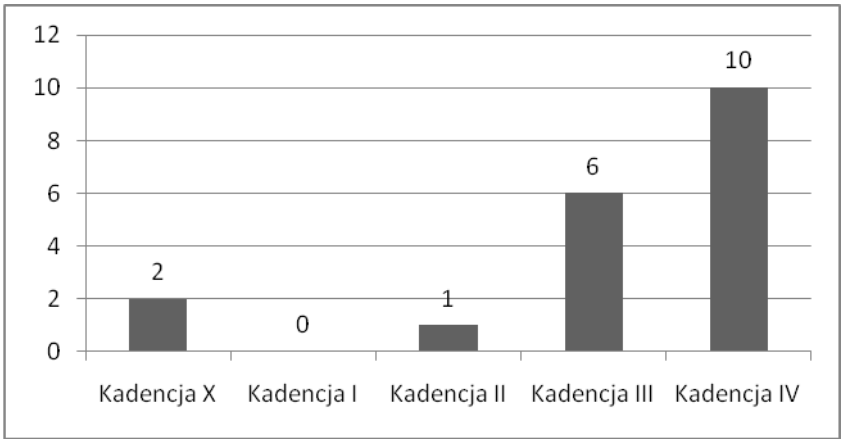

Źródło: badania własne, 2021

Miejsce sportu i kultury fizycznej w debatach sejmowych w latach 1989-1993

Jak pisze Ulatowski, w omawianych latach, głównym niekorzystnym zjawiskiem była niedostateczna ilość godzin przewidziana w ramach programowych nauczania w przedszkolach i szkołach. Stawiano na rozwój umysłowy, a rozwój fizyczny był na drugim miejscu[294]. W społeczeństwie proces uświadamiania, jak ważny jest rozwój psychofizyczny był znikomy. Ogólnie rzecz ujmując, wychowanie fizyczne dzieci i młodzieży było na niskim

[294] Ulatowski T., Z badań nad stanem kultury fizycznej w Polsce, Warszawa 1987, s. 13-14.

poziomie edukacyjnym. Wpływ na to miały również: aspekty materialne, ale także dużo zależało od miejsca zamieszkania. W gminach wiejskich temat rozwoju wychowania fizycznego ograniczał się do absolutnego minimum.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż dużo zależało od odpowiednio przystosowanych obiektów sportowych i infrastruktury do uprawiania kultury fizycznej. Zwłaszcza lata osiemdziesiąte dają niekorzystny obraz tej kwestii. Obiekty były niedostosowane do realizowania w nich szerokiej oferty programowej, ponadto miały niewłaściwe rozmieszczenie na terenie kraju[295]. Powyższe czynniki spowodowały, że bardzo nisko ocenia się rozwój sprawności fizycznej dzieci i młodzieży w okresie 2 połowy lat osiemdziesiątych. Panująca sytuacja gospodarcza w kraju, ogólne zniechęcenie i brak zainteresowania kulturą fizyczną to główne przyczyny tak dramatycznego poziomu sprawności i kondycji społeczeństwa polskiego. Do 1989 roku sport szkolny, podobnie, jak w całym kraju, działał w warunkach scentralizowanej, biurokratycznej machiny urzędniczo - politycznej (PZPR), a po 1989 roku w ramach państwa bardziej demokratycznego i pluralistycznego z coraz liczniejszymi elementami gospodarki rynkowej"[296].

Najważniejszym wydarzeniem politycznym roku 1989 były obrady okrągłego stołu z którym wiązano wielkie nadzieje na zmiany polityczne, gospodarcze i społeczne. Niestety obrady nie przyniosły kulturze fizycznej żadnych istotnych zmian. Jak piszą Klisiński i Szwaja, problematyka reformy systemu sportu i kultury fizycznej została marginalnie potraktowana podczas obrad „okrągłego stołu" [297]. Do istotnych zmian w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną w tym okresie czasu, zaliczyć można zwłaszcza ustawę o kulturze fizycznej. Ustawa ta umożliwiła tworzenie nieprofesjonalnych stowarzyszeń kultury fizycznej funkcjonujących na podstawie w pełni demokratycznych zasad określonych w nowej ustawie o stowarzyszeniach[298].

Przepisy te jednak wyłączały stowarzyszenia kultury fizycznej, które dostosowywano do rygorystycznych norm ustawy z 1984 roku. Praktyka sądowa pokazała jednak, że można rejestrować niektóre stowarzyszenia kultury fizycznej, takie jak PKOL czy AZS[299].

[295] Por. Moska W., Sport w polskiej części Euroregionu „Niemen" czynnikiem integracji europejskiej w III Rzeczpospolitej, AWFiS, Gdańsk, 2004, s.25.
[296] Cynarski W.J., Nowakowski A., Zaborniak S., Szkice z teorii i historii wychowania fizycznego, sportu i turystyki, Wydawnictwo Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, s.82.
[297] Klisiński M., Szwaja M., Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013, s.131-132
[298] Dz.U. 1989 nr 20, poz. 104 z pożń zm.
[299] Zobacz szerzej: Jaczynowski L., Kierowanie i działalność w organizacjach społecznych, Warszawa 1995, s.115-117

Jak pisze Moska, w latach 1990-1993 w trakcie obrad Sejmu RP I kadencji, „kultura fizyczna nie była przedmiotem rozważań mogących doprowadzić do nowych regulacji prawnych. W tym czasie było wiele bardzo znaczących spraw, wymagających jak najszybszego uregulowania. Kultura fizyczna – jak się okazało- nie wymagała, zdaniem posłów, szybkich regulacji prawnych, a przede wszystkim nie wykazywano wyraźnej inicjatywy w kierunku zmiany ustawy o kulturze fizycznej z dnia 3 lipca 1984 roku. W tamtym okresie odnotowano 25 wystąpień poselskich w sprawach dotyczących kultury fizycznej"[300].

Jeśli chodzi o niski poziom finansowania polskiego sportu w tamtym czasie to zauważono, że nakłady na tą działalność od momentu rozpoczęcia transformacji ustrojowej, były systematycznie zmniejszane. Poseł Tadeusz Kowalczyk akcentował tą sprawę w swoim sejmowym wystąpieniu, twierdząc, że budżet resortu na 1992 rok zmniejszono o 43%[301]. Podkreślał również, że jest to największe cięcie finansowe ze wszystkich działów gospodarki narodowej. Należy wspomnieć, że sejm I kadencji III RP, który funkcjonował w latach 1991-1993 działał w okresie kiedy to kultura fizyczna i turystyka były ze sobą powiązane. Ten centralny organ nie był jednak przedmiotem zainteresowania obrad Sejmu RP I. Analiza stenogramów sejmowych, pozwala na stwierdzenie, że sportem i kulturą fizyczną nie zajmowano się dostatecznie dobrze. Nie doprowadzono do żadnych uregulowań w tej materii, mimo tego, że spraw do usystematyzowania było bardzo wiele. Posłowie nie podejmowali inicjatywy, aby znowelizować ustawę o kulturze fizycznej z dnia 3 lipca 1984 roku. Okres I kadencji sejmu III RP zanotował 25 wystąpień poselskich. Wystąpienia poselskie i apele o zwrócenie uwagi na stan finansowy kultury fizycznej, nie dały efektu. Gdyby cofnąć się do roku 1992, można by zauważyć, że projekt ustawy o budżecie, bardzo okroił wydatki na kulturę fizyczną[302]. Stanowcze stanowisko w sprawie dyskryminowania przez rząd spraw młodzieży, kultury fizycznej i sportu zajął poseł Alojzy Pietrzyk. W swoim wystąpieniu protestował przeciwko takiej sytuacji. Podaje, że „w 1990 r. fundusze na ten cel wynosiły 993 mld zł, w 1991 r. już tylko 782 mld zł, w obecnym projekcie przewiduje się 527 mld zł, co stanowi tylko 0,34% wszystkich wydatków budżetowych na cele społeczne, podczas gdy w

[300] Moska W., Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005, Wydawnictwo Uczelniane AWFiS, Gdańsk, 2006, s. 90.
[301] Wypowiedź posła Tadeusza Kowalczyka w 1 dniu 9 posiedzenia1 kadencji Sejmu RP, Pierwszy czytanie założeń polityki społeczno – gospodarczej na 1992r., stenogramy sejmowe, 26.02.1992r.
[302] Wypowiedź posłanki Jadwigi Berak, w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 1992, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.; Wypowiedź Alojzego Pietrzyka, w 2 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Dyskusja nad projektem budżetu na 1993r., stenogramy sejmowe, 11.12.1992r.; Wystąpienie Posła Kazimierza Chełstowskiego w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy budżetowej na 1992 r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., stenogramy sejmowe 03.04.1992r.

1990 r. było to 1,51%" [303]. Można stwierdzić, że jest to znaczący spadek funduszy na te cele. Poseł w dalszej części wystąpienia mówił o słabej aktywności fizycznej młodych ludzi, o likwidowaniu zajęć dodatkowych w szkołach, o tym jak niewielki procent młodzieży bierze udział w zajęciach wychowania fizycznego. Tylko 60% aktywnej młodzieży szkolnej i dzieci, bierze udział w lekcjach wychowania fizycznego przez 60 godzin w ciągu całego roku. Ta niepokojąca sytuacja ma swój wyraz w tym, że spośród 7 mln uczniów aż 70% wykazuje anomalie rozwojowe. Poseł apelował o to, że przyjęcie budżetu z tak okrojonymi wydatkami na rozwój kultury fizycznej, spowoduje pogorszenie sytuacji i sprawi, że wydatki z budżetu państwa będą w znacznie większej sumie przeznaczane na ochronę zdrowia i bezpieczeństwo publiczne. Apeluje również o wspieranie budżetów klubowych i o to, aby gminom dać większe środki finansowe z uwagi na możliwość bardziej efektywnego działania samorządów lokalnych z zakresie realizacji zadań związanych z rozwojem kultury fizycznej. Sytuacja nie przedstawiała się lepiej w planowaniu budżetu na rok 1993, choć przewidziano podwyżkę wydatków na kulturę fizyczną, to i tak nie można było spodziewać się poprawy rozwoju tej dziedziny, ponieważ odnotowano niewielką podwyżkę.

Wypowiedź jednego z posłów Mariana Starownika ukazuje ciąg dalszy dramatycznej sytuacji kultury fizycznej w Polsce: „obserwuję już od 3 lat, jak rząd, szukając oszczędności, systematycznie „obcina" środki przeznaczane dla działu kultura fizyczna i sport. Szczególnie jaskrawo uwidoczniło się to w budżecie 1991 r., w którym w stosunku do roku 1990 zmniejszono o 50% środki kierowane do tego działu. Pomijając już fakt, że w projektowanym budżecie przewiduje się wzrost tylko o 18% - a trzeba pamiętać, że ten wzrost odnosi się do zaniżonego progu wyjściowego z 1991 r. - widać w sposób jaskrawy, jak traktujemy sport i turystykę[304]". Analiza stenogramów sejmowych, a dokładniej wypowiedzi, wystąpień czy dyskusji poszczególnych posłów nie zachęca do wystawiania pozytywnych opinii o funkcjonowaniu aparatu państwowego. Niedoceniano kultury fizycznej, zapominając, że sport to ważna dziedzina naszego życia która jest niezbędna do budowania prawidłowego poziomu zdrowia i rozwoju zwłaszcza młodego pokolenia, ale także buduje prestiż pozycję państwa, społeczeństwa na arenie i krajowej i międzynarodowej.

O ogólnie złej sytuacji społeczno-gospodarczej mówił na jedynym ze swoich wystąpień poseł Adam Sengebusch. Akcentował również problem związany z nieinwestowaniem w profilaktykę zdrowotną czy sport masowy. Uważał bowiem, że te

[303] Wypowiedź posła Alojzego Pietrzyka w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy budżetowej na 1992r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., 03.04.1992r.
304Wypowiedź posła Mariana Starownika, w 2 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Dyskusja nad projektem budżetu na 1993 r., stenogramy sejmowe, 11.12.1992r.

tematy powinny być głównym celem w założeniach społeczno-gospodarczych na rok 1992, a nie jak przyjmowano, w bardzo niewielkim zakresie[305].

Pojawiły się również koncepcje uchwalenia uchwały w sprawie młodego pokolenia, którą krytykuje krytykował poseł Juliusz Braun, twierdząc, że to działania pozorne polskiego sejmu[306]. Z kolei inny poseł Piotr Mochnaczewski uważał, że państwo polskie powinno być odpowiedzialne za młodzież, dbać i pomagać w starcie życiowym i zawodowym młodzieży[307]. W tej sprawie zabierali głos również inni posłowie. Wydaje się jednak, że należałoby się przychylić do twierdzenia, że sytuacja społeczno - ekonomiczna ówczesnej młodzieży, wymagała wsparcia od strony polskiego parlamentu, zwłaszcza dlatego że młodzi ludzie, mający często nie najlepiej ukierunkowany światopogląd, wybierali niewłaściwe drogi życiowe. Zapominali o tym, że w życiu ważna jest edukacja, dbanie o sprawność fizyczną i profilaktykę związaną z ochroną zdrowia. Słaby stan kultury fizycznej w tamtych latach, nie ułatwiał rozwoju młodzieży w kierunku mądrych, zdrowych, sprawnych ludzi.

Jednym z postępowych posłów w kwestiach reform związanych z kulturą fizyczną był Władysław Reichelt. Postulował on o zwolnienie z cła na m.in sprzęt sportowy, sprzęt rehabilitacyjny. Pokładał nadzieję w tym, że pozwoli to producentom, którzy mieli kłopoty ze zbyciem wytwarzanych towarów, aby podjęli próbę rodzimej produkcji w tej branży[308]. Uregulowania, które wprowadziłyby zwolnienia celne na sprzęt sprowadzany z zagranicy, mogłyby również spowodować duży chaos i zbyt dużą swobodę. Upadającej kultury fizycznej, niskiego poziomu sportu masowego i wyczynowego nie mogła wyleczyć kwestia obniżek celnych. Nie spowodowałoby to również dostępności wszystkich Polaków do sprzętu sportowego, rekreacyjnego czy rehabilitacyjnego. Należy podkreślić, że zaniedbania dotyczące masowej kultury fizycznej, której dopuścili się parlamentarzyści były wieloletnie. Kultura fizyczna nie była traktowana, jako ważna dziedzina w życiu społecznym.

[305] Wypowiedź posła Adama Sengebuscha w 2 dniu 9 posiedzenia 1 kadencji Sejmu RP, Pierwsze czytanie założeń polityki społeczno- gospodarczej na 1992r., stenogramy sejmowe, 27.02.1992r.
306 Wypowiedź posła Juliusza Brauna w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Poselski projekt uchwały w sprawie sytuacji młodego pokolenia, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.
307Wypowiedź posła Piotra Mochnaczewskiego w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Poselski projekt uchwały w sprawie sytuacji młodego pokolenia, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.
[308] Wypowiedź posła Władysława Reichelta, posła Adama Sengebusch, posła Alojzego Pietrzaka, posła Andrzeja Gąsienicy- Makowskiego, posła Jerzego Jaskierni w 2 dniu 34 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe 08.01.1993r.; Wystąpienie posła Władysława Reichelta, posła Zbigniewa Gorzelańczyka w 2 dniu 45 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe 28.05.1993r.

Kolejnym posłem, który opowiadał się za zwolnieniami celnymi był poseł Władysław Reiter[309]. Chciał on również wprowadzić pewne zmiany w kwestii finansowania polskiej kultury fizycznej. Jego postulat dotyczył przede wszystkim tego, aby przekazywać część zysków z gier losowych i zakładów wzajemnych na potrzeby kultury fizycznej. Warto w tym momencie zacytować część jego wypowiedzi, dlatego że zawiera ona w sobie stosowne uzasadnienie stanowiska zajętego w tej sprawie. ,,Tegoroczny budżet w dziale 87 - kultura fizyczna i sport - uległ w porównaniu do budżetu w roku 1991 drastycznemu ograniczeniu; przy uwzględnieniu bieżących cen wynosi tylko 47% ubiegłorocznego budżetu i stanowi tylko 0,34% całej kwoty przeznaczonej w tym roku na cele społeczne. W sytuacji, gdy na kulturę fizyczną i sport przeznaczane są tak małe i nie zawsze rytmicznie z budżetu państwa przekazywane - co jest bardzo istotne - kwoty, zasilenie tej strefy środkami pochodzącymi z podatku dochodowego od gier i zakładów wzajemnych wykorzystujących wyniki współzawodnictwa sportowego oraz od dochodów z totalizatorów sportowych umożliwiłoby utrzymanie zreformowanej infrastruktury i bazy sportowej tam, gdzie miejscowe władze samorządowe czy szkolne nie są w stanie samodzielnie tego dokonać"[310]. Takie rozwiązanie z pewnością pozwoliłoby zasilić na przykład budżety szkolne, które mogłyby inwestować w sport szkolny i prowadzić szerokorozumianą promocję związaną z aktywnym stylem życia młodzieży i dorosłych.

Od 1946 roku działa w Polsce Krajowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, które sukcesywnie dba o rozwój i poprawę jakości w zakresie m.in. sportu na wsiach i w miastach. To związek stowarzyszeń kultury fizycznej, który jest powszechną organizacją działającą non profit. Finansowanie tej organizacji w okresie I kadencji sejmu **(**1991-1993) również zostało znacznie ograniczone. Sprawę komentował Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów Piotr Stachańczyk, odpowiadając na interpelację posłów Mariana Starownika i Józefa Łochowskiego. Tłumaczył na jednym ze swoich wystąpień, że niefinansowanie działalności organizacyjnej związków i stowarzyszeń, to nie jest działalność celowa, która zmierza do ograniczenia środków na rozwój sportu wiejskiego. Podkreślał, że wojewodowie nie mogą przydzielać środków na działalność organizacyjną stowarzyszeń. Środki przydzielane są jedynie na realizację zadań zleconych. Warto przytoczyć część dalszej wypowiedzi: ,,Przy ich podziale wojewodowie kierować się powinni wytycznymi Urzędu Kultury Fizycznej i

[309] Wypowiedź posła Władysława Raitera, w 2 dniu 45 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe, 28.05.1993r.

[310] Wypowiedź posła Władysława Raitera w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji. Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów oraz Komisji Ustawodawczej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, stenogramy sejmowe, 29.07.1992r.

Turystyki, które m.in. przewidują przekazywanie środków stowarzyszeniom sportowym, w tym LZS, na wspieranie szkolenia i współzawodnictwa dzieci i młodzieży, w zasadzie przy akcjach obejmujących teren większy niż jedna gmina. Wojewodowie, na podstawie własnego rozeznania, decydują o tym, które stowarzyszenia sportowe najlepiej wypełnią zadania zlecone i jakie imprezy ze względu na swój charakter oraz rangę warte są dofinansowania" [311]. Wypowiedź rozjaśnia kwestię podziału środków. Nie można zapominać, że czym innym jest finansowanie sportu wiejskiego, a czym innym utrzymywanie całości kosztownej struktury stowarzyszeń sportowych. Eliminacja finansowania rad wojewódzkich LZS miała konsekwencję w tym, że obniżyła łączną sumę środków finansowych skierowanych na działalność LZS, której przyświecała zasada niefinansowania działalności organizacyjnej związków i stowarzyszeń. Można dojść do wniosku, że nie należy utożsamiać dobra sportu wiejskiego z kondycją finansową Zrzeszenia LZS. Jeśli zaś chodzi o środki finansowe na sport wiejski, a zwłaszcza masową kulturę fizyczną wśród dzieci i młodzieży, są kierowane do właściwych adresatów, w tym środowiska wiejskiego, różnymi kanałami, a Zrzeszenie LZS jest tylko jednym z nich. W sprawie finansowania działalności LZS zajmowali stanowisko również inni ministrowie i posłowie[312]. Można wobec tego również stwierdzić, że sport wiejski najpewniej mógł liczyć na przesuwanie przez wojewodów środków finansowych, nie wykorzystanych w innych dziedzinach, właśnie na kulturę fizyczną.

Prace w sejmie w okresie I kadencji, dotyczące poprawy spraw związanych z finansowaniem kultury fizycznej należy ocenić negatywnie, dlatego że nie doszło do żadnej znaczącej zmiany strukturalnej w kulturze fizycznej. Rozpatrywano sprawy związane z delegacją części kompetencji dotyczących kultury fizycznej z urzędów centralnych do samorządów lokalnych, co było przejawem decentralizacji władzy[313].

Podsumowując przytoczone powyżej wystąpienia poselskie, które dotyczą kwestii finansowania kultury fizycznej, można uznać je za nieskuteczne. Innymi słowy wystąpienia posłów związanych z sejmową Komisją Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu czy też posłów poszczególnych partii politycznych, jak również wypowiedzi przedstawicieli urzędów centralnych takich jak: Najwyższa Izba Kontroli[314] czy Urząd Rady Ministrów i premiera RP

[311] Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Urzędzie Rady Ministrów Piotra Stachańczyka, w 2 dniu 24 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Interpelacje i zapytania(dotyczące LZS), stenogramy sejmowe, 18.09.1992r.
[312] Wypowiedź Ministra Szefa Urzędu Rady Ministrów Jana Rokity, w 2 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Interpelacje i zapytania (dotyczące LZS), stenogramy sejmowe, 02.10.1992r.; Wystąpienie posła Jerzego Jaskierni, Józefa Łochowskiego w 2 dniu 24 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, interpelacje i zapytania
[313] Wypowiedź posłanki Elżbiety Michalak, w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o samorządzie powiatowym. Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o samorządzie wojewódzkim, stenogramy sejmowe , 22.01.1993r.
[314] Wypowiedź Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Lecha Kaczyńskiego, w 1 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP, 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, stenogramy sejmowe, 01.10.1992r.

Jana Olszewskiego[315], ukazywały jedynie obniżający się poziom zarządzania polskim sportem i kulturą fizyczną.

Miejsce sportu i kultury fizycznej w debatach sejmowych w latach 1994-1999

Zostało już wcześniej zaakcentowane, że działalność parlamentarna była głównym stymulatorem zmian w sporcie i kulturze fizycznej w naszym kraju. Działalność sejmu II kadencji (1993-1997) jest ważna, ponieważ od 12 lat oczekiwano w Polsce uregulowań, które będą w sposób kompleksowy regulować kwestie związane ze sportem i kulturą fizyczną. Mimo, że sejm II kadencji nadal nie zwiększał środków budżetowych na dziedzinę kultury fizycznej, to doszło do w tym czasie do uchwalenia ustawy o kulturze fizycznej[316]. Głównie dlatego, bo ustawa o kulturze fizycznej obowiązująca od 1984 roku nie regulowała należycie aktualnej sytuacji i wymagała istotnych zmian. Wprowadzona w życie nowa ustawa zapoczątkowała wiele przemian w dziedzinach związanych m.in. ze sportem profesjonalnym czy zmian dotyczących wychowania fizycznego w Polsce.

Połowa lat 90 tych to nadal nie najlepszy okres w rozwoju sportu i kultury fizycznej, jako oferty aktywnościowej skierowanej do dzieci i młodzieży. W roku 1996 ówczesny Prezes Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Stanisław Paszczyk na jednym z wystąpień powiedział, że „zapaść, jaka nastąpiła w sporcie i kulturze fizycznej po 1990 r., znalazła odzwierciedlenie m.in. w tym, że w 1993 r. tylko 4,4% populacji dzieci i młodzieży w grupie 12-18 lat uprawiało sport. Zaledwie co druga szkoła w Polsce posiadała salę gimnastyczną, żadna złotówka ze środków budżetowych przez te 4 lata nie była przekazana na inwestycje o charakterze sportowym, a połowa istniejących obiektów sportowych znalazła się w stanie ruiny”[317]. W tamtym okresie czasu młodzież szkolna stykała się ze sportem głównie poprzez lekcje wychowania fizycznego, których poziom pozostawiał wiele do życzenia, nie tylko w zakresie przygotowania merytorycznego nauczycieli, ale przede wszystkim w zakresie infrastruktury sportowej i sprzętowej szkół). W latach od 1945 do 1996 roku realizowano w szkołach jedynie 2 godziny wychowania fizycznego w ciągu tygodnia[318]. Ta praktyka nie mogła przynieść dobrego rezultatu, stan sprawności fizycznej młodzieży był bardzo zły. Nie funkcjonowały zajęcia pozalekcyjne Szkolnych Klubów Sportowych (SKS), które przed transformacja ustrojową, cieszyły się popularnością wśród młodzieży. Ustawa o kulturze fizycznej, o której wcześniej wspomniano określiła konieczność wprowadzenia trzeciej, czwartej oraz piątej godziny wychowania fizycznego w szkołach. Jednakże ostatecznie w

[315] Wypowiedź Prezesa Rady Ministrów Jana Olszewskiego w 3 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie ustawy budżetowej na 1992 r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., 04.04.1992r.
[316] Ustawa z dnia 18 stycznia 1996r., o kulturze fizycznej, Dz.U. nr 25, poz. 113, z późn. zm.
[317] Wypowiedź Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Stanisława Paszczyka w 1 dniu 86 posiedzenia Sejmu 2 kadencji, 22.08.1996.
[318] Por. Moska W., *Metodyczne….,op. cit*, s. 22.

polskich szkołach od 1 września 1996 roku wprowadzono jedynie trzy godziny wf tygodniowo. Liczba godzin, z upływem lat, miała być zwiększana. Cztery godziny chciano wprowadzić od 1 września 1998 roku, natomiast 5 godzin dopiero w 2000 roku. Proponowane 5 godzin wychowania fizycznego, nie zostało zrealizowane, dlatego że nowelizacja ustawy o kulturze fizycznej w 1997 roku, zachowała uregulowanie, z którego wynikało, że młodzież będzie miała okazję do rozwoju ruchowego jedynie przez trzy godziny wychowania fizycznego w tygodniu. Jak widać, ciągłe zmiany ustawodawcze w kwestii ilości godzin przeznaczanych na zajęcia wychowania fizycznego w szkołach, nie przyczyniały się do podnoszenia sprawności fizycznych jak również do utrwalania nawyków aktywnościowych uczniów.

Na jednym z posiedzeń Komisji 25 czerwca 1997 r. poruszono kolejną kwestię. Dotyczyła ona kompleksowego uregulowania relacji między Urzędem Kultury Fizycznej i Turystyki a Ministerstwem Edukacji Narodowej w sprawie kształcenia sportowego dzieci i młodzieży. Idea była taka, żeby rozwijać zainteresowania w szkolnych związkach sportowych. Podstawowym celem powinno stać się objęcie systematycznymi zajęciami ruchowymi ogółu dzieci i młodzieży, a zajęciami kwalifikowanymi utalentowanych sportowo. Te słowa jednak nie miały pokrycia w ustawodawstwie, albowiem podczas trzech godzin wychowania fizycznego w tygodniu trudno było rozwinąć zamiłowanie do ruchu, sportu, aktywności. Tym bardziej, że lekcje wychowania fizycznego odbywały się na nieprzystosowanej do tego bazie sportowej. Należy zaznaczyć, że były również trudności z zakupieniem odpowiedniego sprzętu do uprawiania gimnastyki czy innych urządzeń sportowych dla pozostałych form aktywności fizycznych dzieci i młodzieży. Podsumowując kwestie działalności sejmu II kadencji w zakresie zajmowania się zagadnieniami rozwoju kultury fizycznej (zwłaszcza wychowania fizycznego) w szkołach, można stwierdzić, że był to kolejny już okres niekorzystny, a wręcz hamujący jej rozwój. Wychowanie fizyczne nie spełniało ani norm jakościowych, ani ilościowych dotyczących liczby godzin w ciągu tygodnia i tym samym nie przyczyniało się ono do podnoszenia sprawności fizycznej dzieci i młodzieży.

Kolejną kwestią było znacznie niedofinansowanie sfery kultury fizycznej. Jak wskazuje Moska ,,w grudniu 1998 roku polski rząd zaplanował wydatki na masową kulturę fizyczną na poziomie o 25 % niższym, aniżeli w roku poprzednim. Wiele powiatów w ogóle nie planowało wtedy wydatków na sport. Samorządom lokalnym sugerowano, aby nie przeznaczały środków finansowych na kulturę fizyczną. Z 5 milionów PLN w 1998 r., do 50 tysięcy w 1999r. zmniejszono dotacje przeznaczone z puli Ministerstwa Edukacji Narodowej

na organizację sportowych wakacji. Zaniechano, ze względu na ograniczenia finansowe, organizowania wielu imprez w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci"[319].

Koniec lat 90 tych to z kolei czas kiedy urzędował Sejm III kadencji. Funkcjonował on w latach 1997 -2001 roku i rozpoczął swoje działania w okresie kiedy wdrażała się w życie ustawa o kulturze fizycznej. Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki w III kadencji Sejmu odbyła 143 posiedzenia. Jest to duża liczba posiedzeń w porównaniu z liczbą posiedzeń podobnej komisji działającej w Sejmie II kadencji. Mimo zwiększonej liczby posiedzeń komisji problem związany z niedofinansowaniem dziedziny kultury fizycznej, nadal był duży. Warto rozszerzyć temat działalności sejmu III kadencji głównie, dlatego że doszło do zmian o charakterze organizacyjnym w kulturze fizycznej, co miało istotny wpływ na jej funkcjonowanie. W tym momencie warto zaakcentować najważniejsze zmiany, które wprowadziła działalność parlamentarna sejmu III kadencji.

Jedną ze zmian była zmiana nazwy Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu. Została ona zastąpiona Komisją Kultury Fizycznej i Turystyki. Nie była to jednak główna zmiana. Najważniejszą przemianą było zlikwidowanie Urzędu Kultury Fizycznej, który do 2000 roku zakresem swoich kompetencji obejmował kulturę fizyczną i turystykę. Nowoutworzony Urząd Kultury Fizycznej i Sportu stał się resortem, który został pozbawiony rangi ministerialnej, z powodu podporządkowania go Ministerstwu Edukacji Narodowej. Zmiany dotyczyły także ustawy o kulturze fizycznej[320].

W III kadencji Sejmu, z inicjatywy Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki, kilkakrotnie nowelizowano ustawę o kulturze fizycznej, nawet podczas konsultacji przeprowadzonych podczas walnych zgromadzeń polskich związków sportowych. Modyfikacjom poddano parę artykułów. Na uwagę zasługują uregulowania, dotyczące świadczeń, które należały się reprezentantom Polski na igrzyskach olimpijskich zimowych i letnich za co najmniej jeden zdobyty medal. Ponadto wprowadzono zmiany dotyczące sportowych spółek akcyjnych, które mogły być klubami sportowymi. W danej dyscyplinie lub dziedzinie sportu sportowa spółka akcyjna, mogła prowadzić tylko jedną sekcję sportową. Poruszono także sprawy ligi zawodowej. Określono, że do 30 czerwca 2002 roku w skład ligi zawodowej mogą wchodzić oprócz sportowych spółek akcyjnych, także stowarzyszenia kultury fizycznej. Określono również działania ministra właściwego ds. kultury i sportu. Co więcej, podczas ostatniej nowelizacji wprowadzono rozwiązanie, które dotyczyło tego, że szczeble samorządu terytorialnego będą mogły, na mocy swoich uchwał, przydzielać

[319] Moska W., Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk, 2006, s. 15.
[320] Ustawa z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, Dz. U. 1999 nr 96 poz. 1106, z późn. zm.

stypendia sportowe oraz przyznawać nagrody za wybitne osiągnięcia sportowe, zwłaszcza w dziedzinie sportu młodzieżowego[321]. Był to niewątpliwie ukłon w stronę polskiej młodzieży, która dzięki tym zapisom ustawodawczym, miała szansę stać się bardziej usportowioną.

W dniu 5 września 2001 r. Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki, obradująca pod przewodnictwem posła Tadeusza Tomaszewskiego, rozpatrzyła sprawozdanie z działalności Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki za okres III kadencji Sejmu RP[322].

Warto dodać, że prace sejmu III kadencji dotyczyły także zmian dotyczących nowelizacji ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, której dokonano we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz polskimi związkami sportowymi. Zaznaczono, że na rezultat zmian ze znowelizowanej ustawy trzeba będzie poczekać. Zmiany dotyczące możliwości korzystania odpłatnie z usług Policji, monitorowania obiektów sportowych, a także zastosowania nowej definicji imprezy masowej czy imprezy masowej o podwyższonym ryzyku, miały się przyjąć z biegiem czasu.

Kolejne zmiany dotyczyły kwestii oddzielenia sportu od turystyki. Ponadto prezes Polskiej Organizacji Turystycznej pełnił jednocześnie funkcję podsekretarza stanu w Ministerstwie Transportu i Gospodarki Morskiej, a z kolei prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu umiejscowiono w strukturze administracji rządowej[323].

Sejm III kadencji nadal borykał się z kłopotami finansowymi. Nakłady budżetowe na sport i kulturę fizyczną z roku na rok nie były wystarczające. Jak możemy zorientować się z informacji umieszczonej w Biuletynie KKFiT „w projekcie budżetu na 1999 r. Urząd przewidywał środki budżetowe w wysokości 358,7 mln zł, jest to wzrost o 6,1% w stosunku do roku poprzedniego. (…) Dział 87 - kultura fizyczna i sport - 166,2 mln zł. Dział 88 - turystyka i wypoczynek - 46,8 mln zł. W tym przypadku nastąpiło zmniejszenie o 7%” [324]. Trudno było dojść do porozumienia w kwestii głównych kierunków przeznaczania pieniędzy ze środka specjalnego na obiekty strategiczne. Trudno było ustalić jakie kwoty będą przeznaczane na inwestycje terenowe, a jakie na wojewódzkie. Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki negatywnie oceniła współpracę z byłym prezesem Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej, czyli ministrem edukacji narodowej. Stwierdzono, że minister edukacji narodowej nigdy osobiście nie uczestniczył w posiedzeniu Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki, stąd wiele niedopracowanych kwestii związanych z rozwojem kultury fizycznej i sportu. Minister z założenia powinien brać czynny

[321] Ustawa z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1106, Ustawa z dnia 20 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, Dz.U. 2000 nr 9 poz. 117 z poźn. zm.
[322] Biuletyn nr: 4695/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki /nr 143/, 05-09-2001r.
[323] Biuletyn nr 2023/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki /nr 57/, 14-10-1999 r.
[324] Biuletyn nr: 1025/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki/nr 29/, 18-11-1998 r.

udział w debatach budżetowych, a także innych rozstrzygnięciach ustawowych dotyczących tego działu. Wszelkie próby zmian tej dziedziny działalności nie mogły się powieść, jeśli jedna z najważniejszych osób szczebla rządowego, nie angażowała się w sprawy ani kultury fizycznej, ani sportu.

Działalność sejmu III kadencji to przede wszystkim zmiany w ustawie o kulturze fizycznej, a także zmiany związane z likwidacją Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Jednakże sejm III kadencji pokładał również nadzieje, że kwestie różnych dziedzin, w tym także kultury fizycznej, zmienią się, dzięki rozpoczętym negocjacjom między Polską a Unią Europejską w sprawie członkostwa[325].

Do najważniejszych zmian w omawianym okresie czasu, a dotyczących struktur zarządzających sportem i kulturą fizyczną zaliczyć można zwłaszcza: Ustawę o kulturze fizycznej z roku 1996 oraz uchwalenie Konstytucji RP (1997 r.), a w niej miejsce sportu i kultury fizycznej (szczegółowy ich zakres omówiono w rozdziale 3).

Miejsce sportu i kultury fizycznej w debatach sejmowych w latach 2000- 2005

Najważniejsze zmiany w strukturach zarządzających sportem i kulturą fizyczną w Polsce w tym czasie, dotyczyły wielu działań na szczeblu rządowym. Zaliczyć można do nich m.in: Ustawę o „Polskiej Konfederacji Sportu" (2002 r.), powołanie Ministerstwa Sportu (2005 r.) Poniżej przedstawiono ich charakterystykę wraz z analizą.

a) Ustawa o Polskiej Konfederacji Sportu (PKS) (2002 r.)

Po tym, jak zlikwidowano Urząd Kultury Fizycznej i Sportu, jego zadania przejęło Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu oraz Polska Konfederacja Sportu. W tym momencie warto byłoby zwrócić uwagę na działalność Polskiej Konfederacji Sportu, która jako organizacja pozarządowa miała powstać głównie w celu uspołecznienia procesu zarządzania. Konfederacja powstała dzięki inicjatywie rządu i zajmowała się całokształtem problematyki związanej ze sportem wyczynowym, w tym profesjonalnym, w Polsce. Odpowiedzialna była za tworzenie warunków do jego funkcjonowania, rozwoju i promocji. Dokładnie zadania Konfederacji wynikały z art. 4 omawianej ustawy[326]. Realizowała powierzone zadania we współpracy z polskimi związkami sportowymi i innymi podmiotami działającymi w dziedzinie sportu wyczynowego oraz z jednostkami samorządu terytorialnego. Konfederacja byłą państwową osobą prawną zaliczaną do sektora finansów publicznych. Siedzibą Konfederacji było miasto stołeczne Warszawa. Nadzór nad Konfederacją sprawował minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu.

[325] Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 marca 1998 r. w sprawie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, M.P. z 1998 r. Nr 9, poz. 174

[326] Ustawa z dnia 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz.U. 2002 nr 93 poz. 820.

W momencie tworzenia PKS, zaproponowano, aby w skład rady konfederacji wchodzili wszyscy przedstawiciele wszystkich związków sportowych, aby nie wybierano tylko czternastu z nich. Dlatego też ostatecznie proponowano, aby radę konfederacji zamienić konfederację wszystkich związków sportowych, która byłaby ciałem opiniodawczym. Uważano bowiem, że tylko takie przedstawicielstwo będzie wyrazem prawdziwej opinii o tym, co się dzieje ze sportem wyczynowym w Polsce. Zaczęto również powracać w wypowiedziach do kwestii związanych z oddzieleniem sportu wyczynowego od sportu dla wszystkich i sportu niepełnosprawnych[327].

Uważano to za nieuzasadnione i złe rozwiązanie tłumacząc to dobrymi wynikami zawodników niepełnosprawnych na paraolimpiadach. Nie można pominąć kolejnej kwestii, która już wcześniej wielokrotnie była poruszana. A mianowicie chodzi o pośpiech przy uchwalaniu ustawy. Pojawiły się komentarze o tym, że dobrze byłoby, gdyby ustawa weszła w życie z początkiem roku, bo będzie można dopracować wiele kwestii. Uważano bowiem, że powołanie konfederacji w połowie roku budżetowego może przynieść dużo szkód. Postulowano również, aby dokonać zmiany nazwy tworzonej organizacji na *Polską Organizację Sportu*. Półroczne odroczenie w uchwaleniu ustawy miało pomóc między innymi w tym, aby uregulować dokładnie kwestię sponsoringu konfederacji, a także kwestię uporządkowania problemów z istniejącymi organizacjami sportowymi, które trzeba było zlikwidować, aby powstała konfederacja. Chciano stworzyć skuteczne narzędzia dla rzetelnej kontroli i weryfikowania decyzji związanych z finansami. Po drugim czytaniu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu posłowie nadal mieli sporo wątpliwości nad powołaniem tej państwowej osoby prawnej[328].

Na posiedzeniu sejmu w dniu 17 kwietnia 2002 roku podczas pierwszego czytania projektu ustaw o PKS głos zabrało wielu posłów. Wypowiedział się także Podsekretarz Stanu Ministerstwie Edukacji Narodowej Adam Giersz, przedstawiając projekt zmian struktury polskiego sportu. Stwierdził w swoim wystąpieniu, że należy przerwać złą passę dotyczącą polskiego sportu, że należy inwestować nie tylko w sport masowy, ale również pochylić się nad sportem wyczynowym. Swoją wypowiedź argumentował tym, że jedynie rozwój sportu wyczynowego sprawi, że polska młodzież będzie miała odpowiednie autorytety, że o polskim sporcie usłyszy świat, że będzie to idealny sposób na rozwój talentów. W związku z tym rząd uznał za celowe powołanie w drodze odrębnej ustawy Polskiej Konfederacji Sportu -

[327] Materiał oparto na wypowiedzi posła Zbigniewa Witaszek, posła Bartłomieja Szrajber w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.
[328] Materiał oparto na dokumentach z 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

organizacji wyspecjalizowanej, zajmującej się sportem wyczynowym. Na skutek tej reformy nastąpił w państwie podział zadań w sferze kultury fizycznej. W gestii Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu były zadania z zakresu strategii rozwoju sportu: sportu dzieci i młodzieży, sportu osób niepełnosprawnych oraz sportu powszechnego. Jeśli chodzi o kwestie związane z dopłatami do stawek w grach liczbowych, to pozostawiono je w rękach ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu. Z kolei Polska Konfederacja Sportu zajęła się sportem wyczynowym, profesjonalnym. Ściślej mówiąc miała ona przygotowywać kadrę narodową do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy. Miała także dbać, aby lepiej wykorzystywano bazę sportową centralnych ośrodków sportu, które miały zostać przekazane konfederacji. Ponadto miała także zająć się koordynacją i dofinansowywaniem szkoleń młodzieży uzdolnionej sportowo, za pomocą środków, które pochodziły z dopłat do gier liczbowych. Co więcej konfederacji powierzono nadzór nad polskimi związkami sportowymi, a także finansowanie stypendiów dla członków kadry narodowej. Utrzymywanie, modernizowanie, remonty, przebudowy obiektów sportowych również miały należeć do obowiązków konfederacji. A także sprawy związane ze zwalczaniem dopingu w sporcie i zapewnieniem bezpieczeństwa podczas imprez masowych. Konfederacja miała być swego rodzaju samorządem sportowym, który miał jasno sprecyzowane cele działania i obowiązki. Liczono no to, że przedstawiciele środowisk sportowych, związków sportowych, jednostek samorządu terytorialnego, zaczną dobrze współpracować z rządem i sport wyczynowy będzie miał dzięki temu idealne warunki do rozwoju[329].

Podsekretarz Stanu Adam Giersz wypowiadał się także na temat organów PKS, którymi mieli być: prezes, zarząd i rada konfederacji. Należałoby wspomnieć w tym momencie o paru ważnych kwestiach organizacyjnych, związanych z wewnętrzną strukturą Polskiej Konfederacji Sportu. Prezesa miał powoływać i odwoływać minister właściwy do spraw kultury fizycznej, po zasięgnięciu opinii rady konfederacji. Jego najważniejszymi zadaniami miało być koordynowanie współpracy konfederacji z administracją rządową i jednostkami samorządu terytorialnego, Polskim Komitetem Olimpijskim i związkami sportowymi. Prezes miał ponadto za zadanie pilnować rozliczeń z dotacji otrzymanych z budżetu państwa. Jeśli chodzi o bardziej szczegółowe uprawnienia to miał wykonywać zadania wyższego stopnia w stosunku do polskich związków sportowych w sprawach indywidualnych, powoływać i odwoływać wiceprezesów. Z kolei zarząd miał opracowywać

[329] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

programy działania konfederacji, plany finansowych, miał występować o dotacje budżetowe, a także sporządzać roczne sprawozdania, zarządzać majątkiem[330].

Kolejnym organem była rada konferencji, której powierzono zatwierdzanie programów, sprawozdań, zatwierdzanie projektów aktów prawnych z zakresu sportu wyczynowego, programów szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo, programów przygotowań do najważniejszych imprez i rozwoju inwestycji sportowych. W skład rady, której kadencja miała trwać 4 lata wchodzić miało 31 członków. Mieli to być reprezentanci samorządów województw, polskich związków sportowych, związków stowarzyszeń kultury fizycznej, organizacji reprezentujących ludowe, szkolne i akademickie kluby sportowe, przedstawiciele organizacji sportowych działających przy Ministerstwie Obrony Narodowej, Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Akademii Wychowania Fizycznego, a także Komisji do Spraw Zwalczania Dopingu w Sporcie, przedstawiciele organizacji reprezentujących trenerów, lekarzy sportowych i prawników działających na rzecz sportu.

Można zauważyć, że skład rady miał być bardzo zróżnicowany, jednakże wszyscy członkowie mieli być ludźmi skupionymi na sprawach związanych ze sportem i jego rozwojem. Jeśli zaś chodzi o kwestie finansowe PKS, to jako organizacja pozarządowa miała być finansowa dotacjami z budżetu państwa, dotacjami ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i środkami pochodzącymi z dopłat do stawek w grach liczbowych. Ponadto z rządowego projektu ustawy wynikało, że federacja będzie mogła prowadzić działalność gospodarczą. Dochód z tej działalności miał być przeznaczany na zadania konfederacji. Co więcej konfederacja miała mieć możliwość czerpania przychodów z tytułu sprzedaży rzeczowych składników majątkowych lub przekazania ich do odpłatnego używania. Kolejnym źródłem finansowania miały być odsetki z lokat bankowych, darowizny. Należy dodać, że dochody Polskiej Konfederacji Sportu miały być zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczonej na cele statutowe, z wyłączeniem działalności gospodarczej. To zapis, który miał na celu ukazanie szans ekonomicznych, które miały wpłynąć na to, że konfederacja posiadałaby zasoby finansowe do tego, aby należycie zająć się sportem wyczynowym. Twierdzono, że konfederacja, w skład której wchodzili członkowie o uzdolnieniach menadżerskich, będzie lepiej nadawała się do zarządzania sportem wyczynowym, niż urząd państwowy. Zwłaszcza dlatego, że jej strukturę oparto na modelu organizacji z państw Unii Europejskich, gdzie funkcjonowały one bez większych zastrzeżeń. Podkreślano de facto, ze powstanie Polskiej Konfederacji Sportu nie obciążyłoby

[330] Ibidem

znacząco budżetu państwa, i że jest to jeden z pierwszych etapów reformy, która dotyczyła rozwoju sportu[331].

Wszystkie rozwiązania jakie zostały zaprezentowane powyżej przedstawione przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Adama Giersza, zostały skomentowane przez innych uczestników posiedzenia sejmowego.

Jednym z posłów, który zabrał głos na posiedzeniu był poseł Andrzej Wojtyła, który zwrócił uwagę na to, że nie należy oddzielać sportu wyczynowego od sportu dzieci i młodzieży. A projekt ustawy chciał dokonać takiego podziału, ponieważ sportem wyczynowym miała zająć się konfederacja, a sportem dzieci i młodzieży rząd. Poseł dodał, że ogólny rozwój sportu nie tylko ludzi młodych, którzy mieli szanse na zaistnienie w sporcie wyczynowym, ale także ogólny rozwój sportu masowego, powinien należeć do domeny instytucji rządowych. Dostrzegł, że wydzielony w 2002 r. osobny dział administracji rządowej z ministrem właściwym do spraw sportu, miał pozytywne skutki w środowisku sportowym i był zalążkiem do tego, aby sport mógł stać się dla rządu priorytetem. Chociaż w rezultacie nie było to dobre rozwiązanie, bo krytykowano takie rozwiązanie, ażeby ministra sportu „dokooptowywać" jak gdyby przy okazji do Ministerstwa Edukacji[332].

Poseł Wojtyła podkreślał również, że to głównie politycy ponoszą odpowiedzialność za aktualną formę i aktywność fizyczną polskiego społeczeństwa. Mówił, że Narodowy Program Zdrowia na lata 1996-2006 zakładał, że dorosłych Polaków, którzy podejmą aktywność fizyczną będzie około 15% z całego społeczeństwa, a było ich zaledwie 5 % w 2002 roku. Nie odnotowano tendencji wzrostowej. Ponadto upominano się o raporty z realizacji programu. Poseł Wojtyła ostatecznie wyraził swoje stanowisko na temat problemów kultury fizycznej i sportu, twierdząc , że tylko wydzielony resort kultury fizycznej i sportu z ministrem do spraw sportu byłby wstanie należycie zająć się problemami sportu. Ponadto stwierdził, że utworzenie Polskiej Konfederacji Sportu ma wymiar czysto polityczny i nie będzie funkcjonowało w oparciu o dobro sportu, a w oparciu żądze posiadania wpływów, co jest niebezpiecznym zjawiskiem dla rozwoju sportu w ogóle. Poseł Wojtyła dodał, że uczestniczył w posiedzeniu Rady Konsultacyjnej przy Kwaterze Głównej WHO, którego tematem był program: ,,Dieta, żywienie, aktywność fizyczna i zapobieganie chorobom cywilizacyjnym". Konsultacjom przewodził także FAO. Polska jest członkiem obu tych organizacji międzynarodowych, dlatego też poseł postulował ,aby to o czym mówi się na

[331] Materiał oparto na dokumentach z 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.
[332] Materiał oparto na wypowiedzi posła Andrzeja Wojtyła, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

posiedzeniach WHO i FAO, było wdrożone także w życie polskiego sportu. Chodziło głównie o to, ażeby sport i kultura fizyczna były pod przewodnictwem rządu, tak jak jest w innych krajach i żeby rząd skutecznie realizował przedstawione programy obu organizacji[333].

Krytyczne stanowisko nad projektem ustawy wyraził kolejny poseł Bartłomiej Sznajber. Mówił, że sport wyczynowy, to nie tylko aktualni, dorośli zawodnicy, to także ludzie młodzi, w których powinno pokładać się nadzieje, że jeśli stworzy im się warunki do uprawiania sportu, zaczną być może w przyszłości uprawiać go profesjonalnie. W związku z tym krytykował pomysł odłączenia sportu wyczynowego od sportu dzieci i młodzieży, popierając niejako stanowisko posła Wojtyły w tej kwestii. Ponadto zapytywał o połączenie sportu wyczynowego ze sportem osób niepełnosprawnych, bo przecież można dokonać takiej kwalifikacji. No i wreszcie zabrał głos w sprawie związków sportowych, które jego zdaniem poprzez Polską Konfederację Sportu byłyby niedofinansowane, co więcej niektóre z nich w ogóle przestałyby istnieć z uwagi na mniejszą siłę przebicia i brak przedstawicieli w radzie konfederacji. Poseł apelował o ostrożność, o to, ażeby nie spieszono się z uchwaleniem ustawy i reformą dla sportu. Chciał, aby projekt skierować do prac komisji, gdzie z większą starannością należałby zając się tworzeniem nowych struktur zarządzania polskim sportem[334].

Kolejny poseł Eugeniusz Kłopotek także studził pośpiech w uchwalaniu ustawy. Mówił, że w projekcie jest wiele niedociągnięć, złych zapisów i jeśli polskim sportem wyczynowym ma rządzić samorząd sportowy w demokratycznym wydaniu, to należy projekt przekazać Komisji Kultury Fizycznej i Sportu po to, ażeby wszystkie projektowe uchybienia usunąć[335].

Następną wypowiedzią godną uwagi, była wypowiedź posła Drzewieckiego, który trafnie wskazał, że polski sport jest słaby, ponieważ jego umocowanie jest słabe. Dodał, że w ciągu siedemdziesięciu lat funkcjonowania UKFiS, pod różnymi nazwami przeszedł ten urząd około 17 reform, jednakże żadna nie doprowadziła do jasnej sytuacji, czyli takiej, która daje polskiemu sportowi ministra, urząd, zajmujący się całym sportem. Zarówno sportem dzieci, młodzieży i sportem wyczynowym. Poseł Drzewiecki krytykował również to, żeby sport dzieci i młodzieży, znajdował się w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu, a wyczynowy - w konfederacji. Można zauważyć, że jest kolejne, takie samo stanowisko na ten

[333] Materiał oparto na wypowiedzi posła Andrzeja Wojtyła, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.
[334] Materiał oparto na wypowiedzi posła Bartłomieja Sznajbera, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.
[335] Materiał oparto na wypowiedzi posła Eugeniusza Kłopotka, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

temat. Poseł zastanawiał się także nad tym, skąd wzięła się nazwa konfederacja, bo przecież niczego nie konfederowano. Poseł mówił, że Urząd Kultury Fizycznej i Sportu należałoby zamienić na ministerstwo sportu, co byłoby mniej kosztownym przedsięwzięciem, niż utworzenie Polskiej Konfederacji Sportu. Ponadto zauważył, że sam fakt przejęcia majątku Centralnego Ośrodka Sportu również wiązało się z dużymi nakładami finansowymi i zabiegami organizacyjnymi. Poza tym ze względów prawnych był to ruch niewłaściwy. Ponadto poseł stwierdził, że trudno będzie prezesowi dobrze działać w kwestii rozwoju polskiego sporty wyczynowego, skoro umożliwiono mu z drugiej strony prowadzenie działalności zarobkowej. Nie widział również sensu powoływania wiceprezesów konfederacji, ponadto poddawał pod wątpliwość dobór członków rady konfederacji. Co więcej poprosił o to, aby pozostawić UKFiS do końca roku, do 31 grudnia 2002 r., po to, aby zbyt pochopnie nie podejmować kluczowych decyzji w kwestii zarządzania polskim sportem[336].

Kolejny poseł Tadeusz Tomaszewski mówił, że nie widzi sensu w tym, żeby w Polskiej Konfederacji Sportu powoływać zarząd. Konfederacja jako państwowa osoba prawna, nie musi działać kolegialnie, dlatego też wystarczyłoby, gdyby funkcjonował jedynie prezes z pomocą wiceprezesów. Ponadto wspomniał o niewłaściwym przekazaniu kompetencji organu administracji rządowej, czyli nadzoru nad związkami sportowymi, prezesowi konfederacji. Prezes konfederacji miałby w takim wypadku możliwość zawieszenia w czynnościach członka władz związku sportowego, co byłoby absurdalne, bo członek władz związku sportowego, byłby przecież jednocześnie członkiem rady konfederacji i wcześniej zanim zostałby zawieszony w wyniku nadzoru, opiniowałby kandydaturę prezesa. Co więcej poseł Tomaszewski nie widział uzasadnienia dla 18 miesięcznego oczekiwania na przejęcie do konfederacji ośrodków szkolenia olimpijskiego i Centralnego Ośrodka Sportu, twierdząc że nie ma przeciwwskazań, aby nastąpiło to w krótszym czasie. Wnosił również o utworzenie wojewódzkich rad sportu oraz powiatowych rad sportu dzieci i młodzieży, które mogłyby współpracować z organami konfederacji. Argumentował to tym, że skoro zdecydowano się w Polsce na decentralizację, powinno się znacznie rozwinąć działalność szczebli samorządowych w kwestiach sportu. Jeśli chodzi o kwestie finansowe poseł mówił o tym, że dobrze byłoby, gdyby funkcjonowały kredyty sportowe, które byłby źródłem wsparcia głównie samorządów w ich inwestycjach sportowych. Środki na ten cel mogłyby pochodzić właśnie z dopłat, jeśli chodzi o gry liczbowe, jako różnica oprocentowania kredytu, natomiast

[336] Materiał oparto na wypowiedzi posła Mirosława Drzewieckiego, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

kapitał pochodziłby ze strony banków. Poseł podkreślał, że należałoby uściślić czy minister właściwy do spraw kultury fizycznej, wspólnie z ministrem do spraw finansów publicznych w rozporządzeniu, które dotyczyłoby wydatkowania środków na inwestycje, na sport dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, dobrze kierowałby środkami finansowymi, i czy na pewno wystarczyłoby tych środków na realizację zadań konfederacji[337].

Kolejnym z wypowiadających się posłów był Zbigniew Witaszek, który zauważył, że powołanie Polskiej Konfederacji Sportu nie zmieni problemów związanych ze sportem. Nie uzdrowi sytuacji finansowej, nie sprawi, że sport będzie lepszej jakości. Co więcej dodał, że zwolnienia podatkowe, jakie zamierzano przyznać konfederacji, mogłyby spowodować w późniejszym czasie znaczne nadużycia. Ponadto poseł żądał, aby dokładnie określono na jakich zasadach Polska Konfederacja Sportu będzie przejmowała nieruchomości, jak również na jakich zasadach będą dobierani ludzie na stanowiska utworzone w ramach nowego urzędu. Poseł powiedział, że będzie oczekiwał, aż zostaną przedstawione konkretne wyliczenia finansowe związane z powołaniem nowego urzędu. Na koniec wypowiedzi dodał, że konfederacja przypomina nowatorską formę prywatyzacji[338].

Po tym jak zabrali głos poszczególni posłowie, ponownie wypowiedział się Podsekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersz, który ze spokojem przyjął wiele krytycznych uwag pod adresem projektu, który przedłożył. Przypomniał o tym, że obok istniejącego Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, istnieje ustawa o finansach publicznych i ustawa o zamówieniach publicznych. Z tą konstrukcją zdaniem podsekretarza współgrać będzie Polska Konfederacja Sportu, która w dobie tamtejszych wyzwań, była by najlepszą odpowiedzią na problemy współczesnego sportu wyczynowego, a także profesjonalnego. Konfederacja nie mogła być organizacją samorządową, jak tego chcieli niektórzy posłowie z prostego powodu, a mianowicie nie mogła by otrzymywać dotacji z budżetu państwa czy korzystać ze środków pochodzących z wpływów z Totalizatora Sportowego (ustawa o finansach publicznych wyklucza taką możliwość). Ponadto konfederacja miała być organizacją, która miałaby charakter państwowo-społeczny. Państwowy, dlatego ze jest państwową osobą prawną, a społeczny, dlatego, bo zawiera znaczący udział czynnika społecznego. Prezes Giersz ustosunkował się także do kwestii, które budziły najwięcej zastrzeżeń, czyli tego, że projekt ustawy dąży do wyodrębnienia sportu wyczynowego z ogólnego systemu sportu i że oddziela go od sportu

[337] Materiał oparto na wypowiedzi posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Stanisława Zadory w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

[338] Materiał oparto na wypowiedzi Zbigniewa Witaszek w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r

młodzieży i dzieci. Sport wyczynowy to inaczej mówiąc rywalizacja, która prowadzona jest przez polskie związki sportowe. Jeśli jest więc tak, że ktoś uprawia sport wyczynowy, to uczestniczy w systemie współzawodnictwa prowadzonego przez polskie związki sportowe. Dotyczy to również młodzieży, bo jeżeli mamy uczniowski klub sportowy i część dzieci uczestniczy w systemie współzawodnictwa Polskiego Związku Sportowego, to uczestniczy w systemie sportu wyczynowego. Konfederacja miałaby się zajmować szkoleniem czy finansowaniem rozwoju młodzieży, mającej predyspozycje do osiągnięć sportowych, współpracując z samorządami, poprzez kadry wojewódzkie. Jeśli chodzi o współpracę z samorządami w kwestii działalności dotyczącej rozwoju sportu wśród młodzieży, miała się ona odbywać poprzez wojewódzkie stowarzyszenia kultury fizycznej. Zaproponowano, aby rozciągnąć współpracę, działalność także na poziom powiatu, tworząc powiatowe rady sportu dla dzieci i młodzieży, co wydawało się być dobrą propozycją. W związku z tym poprzez wojewódzkie i powiatowe stowarzyszenia kultury fizycznej organizacja miała uczestniczyć w kształtowaniu postawy sportowej dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej [339].

Idąc dalej podsekretarz Stanu Adam Giersz mówić, że można zrezygnować z zarządu, że nie jest niezgodne z prawem, to, aby prezesi polskich związków sportowych byli w radzie Polskiej Konfederacji Sportu i mieli wpływ na wybór prezesa, z drugiej strony natomiast ten prezes będzie ich kontrolował. Niemniej jednak nie widział również przeszkód w tym, aby nadzór przekazać ministrowi edukacji narodowej i sportu. Jeśli chodzi o kwestie majątku COS, to prezes Adam Giersz wskazał, że przekazanie go będzie długim procesem z uwagi na fakt, że kwestie własnościowe nie są należycie uregulowane. Wymaga to czasu, aby starannie dokonać likwidacji dużego majątku i zgodnie z prawem, za zgodą rządu, przekazać go konfederacji. Co do kredytów sportowych, pozostawiono zielone światło, z zastrzeżeniem, że wymagałyby specjalnego uregulowania ustawowego. Likwidacja Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu, spowodowałaby kolejne zmiany. Dysponentem środka specjalnego po likwidacji urzędu stałby się minister edukacji narodowej i sportu. Czyli prezes Urzędu Kultury Fizycznej straciłby uprawnienia do dysponowania środkiem specjalnym. Za pomocą rozporządzenia ministra, można byłoby wykorzystywać te środki przez konfederację, głównie na inwestycje o szczególnym znaczeniu dla polskiego sportu i na szkolenie młodzieży uzdolnionej. Bezpośrednie bycie dysponentem środków, nie jest możliwe, jeśli organizacja ma konstrukcję państwowej osoby prawnej, stąd konieczność unormowania sytuacji poprzez rozporządzenie o czym zostało już wcześniej wspomniane. Poruszona została też kwestia wyboru prezesa

[339] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

organizacji, konfederacji, a także rady. Co do wyboru prezesa stwierdzono, że może to być w pierwszym roku minister. A jeśli zaś chodzi o radę, to przedstawiciele samorządów, samorządów wojewódzkich, zostaną wybrani poprzez konwent marszałków, gdzie wybiorą dwóch przedstawicieli, których będą widzieć w radzie. Wybór członków w polskich związkach sportowych odbędzie się poprzez walne zgromadzenie polskich związków sportowych, co pozwoli wybrać przedstawicieli do rady. Jeśli chodzi o pozostałe stowarzyszenia, to członków powoływać będzie minister, jeśli stowarzyszenia same nie uzgodnią swoich kandydatów. Konfederacja miała być konsekwencją realizacji modelu tańsze państwo.

Tendencja była taka, ażeby likwidować ministerstwa, nie je tworzyć, stąd konfederacja miała być najlepszym rozwiązaniem dla polskiego sportu wyczynowego tamtych czasów. Powstanie tej organizacji popierali prezesi wszystkich związków sportowych. Zdaniem Podsekretarza Stanu Adama Giersza projekt ustawy był odpowiedzią na wszystkie pytania i problemy z jakimi borykał się sport wyczynowy[340].

Biorąc pod uwagę wypowiedzi posłów podczas pierwszego czytania rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, należy stwierdzić, że słusznie postąpiono, przekazując ustawę do prac w odpowiednich komisjach. W szczególności należało wziąć pod uwagę stanowisko Komisji Kultury Fizycznej i Sportu. Dzięki dalszym pracom nad ustawą udałoby się uzupełnić i poprawić zapisy, które budzą wiele kontrowersji wśród wszystkich ugrupowań politycznych i ich przedstawicieli.

Dlatego też w tym momencie należałoby się przyjrzeć temu, jak na sprawy związane z Polską Konfederacją Sportu zapatruje się komisja, o której wcześniej wspomniano (Komisja Kultury Fizycznej i Sportu). Niecały miesiąc później po posiedzeniu, które dotyczyło czytania pierwszego rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, zgromadzili się posłowie, aby wysłuchać sprawozdania Komisji Kultury Fizycznej i Sportu na temat projektowanej ustawy.

Jako pierwszy wypowiedział się poseł sprawozdawca Tadeusz Tomaszewski, który podał do informacji, że Komisja Kultury Fizycznej i Sportu, do której projekt został skierowany, powołała podkomisję. Przeanalizowano uwagi, wnioski, zastrzeżenia do projektu ustawy. Dnia 10 maja komisja przyjęła projekt ustawy zawarty w sprawozdaniu. Ustalono, że Polska Konfederacja Sportu będzie państwową osobą prawną, którą będzie się zaliczać do sektora finansów publicznych. Jej głównym celem będzie dbanie o rozwój,

[340] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

promocję sportu wyczynowego, w tym profesjonalnego. Jej działalność będzie prowadzona w oparciu o współpracę z polskimi związkami sportowymi, jednostkami samorządu terytorialnego. Będzie mogła tworzyć oddziały, po tym jak przejmie majątek COS. Nadzorować ją będzie minister właściwy do spraw kultury fizycznej. Przyjęto proponowane zadania dla Polskiej Konfederacji Sportu, pozostawiono w stanie niezmienionym kwestie rozporządzania dotacjami z budżetu i kwestie rozporządzania składnikami majątkowymi likwidowanego COS. Komisja wykreśliła jedno zadanie konfederacji, działającej jako państwowa osoba prawna, chodziło o sprawowanie nadzoru nad polskimi związkami sportowymi, uznała, że nadzór powinien pozostać w gestii prezesa konfederacji. Poza tym konfederacja miała współpracować z Polskim Komitetem Olimpijskim, polskimi związkami sportowymi, akademiami wychowania fizycznego oraz pozostałymi jednostkami funkcjonującymi w sferze szkolenia kadr kultury fizycznej, jednostkami samorządu terytorialnego, związkami stowarzyszeń kultury fizycznej o zasięgu ogólnopolskim - np. LZS, AZS czy Szkolnym Związkiem Sportowym - i wojewódzkim (chociażby interdyscyplinarne stowarzyszenia, które prowadzą szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo), z Komisją do Zwalczania Dopingu w Sporcie, z Policją, a także z radami sportu przy samorządach gminnych, powiatowych i wojewódzkich[341].

Posłowie zajęli się sprawami dotyczącymi zwolnień podatkowych w/w konfederacji i unormowano je w ten sposób, by wykreślono zapis „z wyłączeniem działalności gospodarczej", czyli jeśli dochody z działalności gospodarczej konfederacji zostaną przeznaczone na realizację celów statutowych, to zawsze będą one zwolnione z podatku dochodowego. Jeśli jednak konfederacja chciałaby podjąć jakąkolwiek inną działalność, byłaby ona opodatkowana. Co do kwestii związanej z organami komisja zadecydowała, że w skład konfederacji będzie wchodził prezes i rada. Zrezygnowano z zarządu. Ponadto dodano zapis, że prezes konfederacji nie będzie mógł być członkiem stowarzyszenia kultury fizycznej lub Polskiego Związku Sportowego, no i nie będzie mógł być członkiem organu kontrolnego tego stowarzyszenia. Organem odwoławczym od decyzji administracyjnych prezesa, będzie organ wyższego stopnia, czyli właściwy minister. Dodatkowym zapisem wprowadzono zmianę, która dotyczyła kwestii związanej z realizowaniem zadań przez prezesa. Chodziło o to, że będzie je realizował przy pomocy 1-3 wiceprezesów, których będzie powoływać i odwoływać, zasięgając opinii rady konfederacji, czego wcześniejszy projekt ustawy nie przewidywał. W projekcie przedstawiono, że będzie 31 członków, natomiast komisja

[341] Materiał oparto na wypowiedzi posła sprawozdawcy Tadeusza Tomaszewskiego, w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r

dokonała zmiany i zwiększyła liczbę do 35. Kierowała się tym, że chciała mieć swoich przedstawicieli w radzie konfederacji. Przede wszystkim takich jak: menedżerowie sportu, przedstawiciele nauk o sporcie. Jak również przedstawicieli Polskiego Komitetu Olimpijskiego, którego organy, jako organizacji pozarządowej, co do zasady nie powinny uczestniczyć w rządowych działaniach konfederacji. Tu stworzono taką możliwość, ażeby przedstawiciele Polskiego Komitetu Olimpijskiego mieli fakultatywne uprawnienia opiniodawcze. Uprawnienia rady zostały zmienione w kwestii rocznych sprawozdań z działalności konfederacji. W projekcie był zapis, że rada miała je opiniować, komisja zmieniła to jednak na zatwierdzanie. Kwestie finansowania konfederacji zostały niezmienione, uzupełniono je jednak o zapis, że sprawozdanie konfederacji będzie badać biegły rewident, i że konfederacja może zaciągać kredyty krótkoterminowe w wysokości 20% sumy funduszu statutowego i rezerwowego. Uproszczono ewidencjonowanie stowarzyszeń kultury fizycznej, klubów sportowych, które nie prowadzą działalności gospodarczej. Tymi sprawami zająć się miały starostwa, jak ma to miejsce w przypadku klubów uczniowskich. Unormowano również kwestię związaną z tym, że na wniosek Polskiego Związku Sportowego prezes konfederacji sportu może wyrazić zgodę na udział stowarzyszeń kultury fizycznej w lidze zawodowej. Chodzi dokładnie o to, że po 30 czerwca 2003 roku przywrócono możliwość, ażeby w ligach zawodowych mogły brać udział sportowe spółki akcyjne za zgodą prezesa i na wniosek Polskiego Związku Sportowego. Co więcej uregulowano sprawy związane z nieodpłatnym zarządzeniem, którym prezes Rady Ministrów przekaże konfederacji mienie, które pozostanie po zlikwidowanym Urzędzie Kultury Fizycznej[342].

Kwestie związane z likwidacją COS pozostały bez zmian. Komisja nie wprowadziła w tym temacie innych uregulowań. Zmieniła natomiast kwestię związaną z powołaniem pierwszego prezesa konfederacji. W projekcie rządowym określono, że prezes zostanie powołany na rok, natomiast komisja wydłużyła ten okres z roku do 31 grudnia 2003 roku, twierdząc, że likwidacja COS, będzie czasochłonna i nie byłoby zjawiskiem pożądanym, aby w tym czasie dokonywała się zmiana prezesa.

Podczas posiedzenia głos zabrał także poseł Bogusław Wontor, który kolejny raz głosił, to co jego przedmówcy, aby urząd, który zajmuje się sportem podnieść do rangi ministerstwa, aby usystematyzować zasady według których przyznawane są limity środków z dopłat do gier liczbowych dla województw, co w dalszej kolejności miało być przekazywane na inwestycje sportowe. Co więcej, aby ustalić kto będzie wydawał rozporządzenia,

[342] Materiał oparto na dokumentach z 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

dotyczące gospodarowania środkami z dopłat do gier liczbowych, wdrożyć nowe programy realizowane ze środka specjalnego czy też wreszcie zahamować spadek nakładów na kulturę fizyczną i sport. Postulaty te były powszechnie znane w środowisku sportowym. Uważano, że powołanie Konfederacji Sportu wiąże się ze stworzeniem nowoczesnych struktur i modelu sportu kwalifikowanego.

Od ostatniej reformy minęło 20 lat, twierdzono w związku z tym, że konfederacja to optymalne rozwiązanie bieżących problemów, które mogą zostać rozwiązane, ponieważ biorą pod uwagę uwarunkowania finansowe i prawne polskiego sportu, sportu wyczynowego. Wykorzystano podczas posiedzenia uwagę zgromadzonych posłów i zaproponowano, aby dokonać zmian w ustawie o kulturze fizycznej. Zmiana miała dotyczyć tego, że w jednostkach podległych i nadzorowanych przez ministra obrony narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej i sportu miały być wydawane rozporządzenia, dotyczące realizacji celów kultury fizycznej w tych jednostkach[343].

Poseł Drzewiecki, który również zabrał głos, wyraził swoje niezadowolenie z takiego stanu rzeczy. Konfederację uważał za protezę w polskim sporcie, którą trzeba będzie po roku czasu zmieniać, gdyż i finansowo i organizacyjnie pogrąży polski sport. Uważał za niecelowe odłączanie sportu wyczynowego, sportu dzieci i młodzieży od sportu masowego, uważał, że w Polsce powinno się przyjąć europejskie rozwiązania, które dotyczyć miały powołania ministerstwa sportu i młodzieży[344].

Ponadto stale dyskutowano nad dofinansowywaniem kultury fizycznej i sportu. Twierdzono jednak, że w Polsce sytuacja budżetowa sportu nie może wyglądać przyzwoicie jeśli sto *osób w senacie dostaje tyle pieniędzy co cała kultura fizyczna i sport w Polsce, kraju 40-milionowym*. Zaakcentowano potrzebę jasnych uregulowań prawnych w kwestii finansowania sportu. W dalszym ciągu sejm próbował wypracować strategię pozyskiwania środków finansowych na realizację działalności związanej z kulturą fizyczną i sportem[345]. Również poseł Tomaszewski w swoim wystąpieniu zauważył, że w rządowym projekcie

[343] Materiał oparto na wypowiedzi posła Bogusława Wontora w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

[344] Materiał oparto na wypowiedzi posła Mirosława Drzewieckiego w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

[345] Wypowiedź posła Tadeusza Cymańskiego oraz posła Andrzeja Wojtyły w 1 dniu 12 posiedzenia Sejmu IV kadencji, Sprawozdanie z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie 1 stycznia- 31 grudnia 2000 roku, stenogramy sejmowe, 24.01.2002r.

ustawy budżetowej na 2002 rok zahamowano tendencję obniżania systematycznie nakładów na kulturę fizyczną i sport[346].

W dniu 18 lipca 2002 r. Komisje: Kultury i Środków Przekazu, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Zdrowia, obradujące pod przewodnictwem posła Jerzego Wenderlicha, uczestniczyły w pierwszym czytaniu komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisja Kultury Fizycznej razem z polskimi związkami sportowymi, Polskim Komitetem Olimpijskim wypracowali rozwiązanie, które poprzez zminimalizowanie ograniczeń wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, doprowadziłyby do pozyskania dodatkowych środków na kulturę fizyczną i sport. Argumentowano to przede wszystkim dużymi nakładami jakie kampanie piwowarskie przeznaczają na te dziedziny działalności. W 2001 roku było to prawie 300 mln złotych. W związku z tym uznano, że należy w ustawie wprowadzić szereg poprawek. Zmiany miały dotyczyć przede wszystkim reklamowania piwa od godziny 20:00, a nie od 23:00, ponadto udzielenia zgody na reklamowanie piw na różnego rodzaju banerach czy bilboardach. Jednemu i drugiemu sposobowi reklamowania miały towarzyszyć napisy o szkodliwości picia alkoholu. Powoływano się również na to, że w krajach europejskich są regulacje, które normują w optymalny sposób czerpanie korzyści na rzecz sportu i kultury fizycznej z reklamowania piwa[347]. Znowelizowanie ustawy wymagało jednak powołania podkomisji do spraw rozpatrzenia komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi[348].

Proponowane zmiany ustawy budziły sprzeciw przede wszystkim Naczelnej Rady Lekarskiej i innych posłów. Argumentowali swoją postawę, tym, że reklamowanie alkoholu uważają za niepożądane zjawisko, które doprowadzi do zainteresowania alkoholem, do jego kupowania i spożywania, a dalej uzależnień, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Okazało się, że pozyskane środki finansowe, które otrzymywało MENiS, powinny być podzielone na 2,5 tys. gmin. Takie rozwiązanie, o którym wspominało Ministerstwo Finansów, nie doprowadziłoby do właściwego podziału. Padł wniosek o rozszerzenie przekazywanych kwot, które pozyska się w oparciu o reklamę alkoholu i przeznaczy na jednostki samorządu terytorialnego. Środki te miały być przekazywane na zasadach podobnych do tych, które finansowały zajęcia

[346] Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego w 1 dniu 13 posiedzenia Sejmu RR IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Finansów Publicznych o rządowym projekcie ustawy budżetowej na rok 2002, stenogramy sejmowe, 13.02.2002r.
[347] Biuletyn nr:838/IV, Komisja: Komisja Kultury i Środków Przekazu /nr 46/, Komisja Kultury Fizycznej i Sportu /nr 29/, Komisja Zdrowia /nr 48/, 18-07-2002r.
[348] Biuletyn nr: 1386/IV, Komisja Kultury Fizycznej i Sportu /nr 44/, Komisja Kultury i Środków Przekazu /nr 67/, Komisja Zdrowia /nr 88/,08-01-2003r.

sportowe dzieci i młodzieży z dopłat do gier liczbowych. Przepisy zmienionej ustawy miały swoich zwolenników i przeciwników[349].

Głos zabierali przedstawiciele różnych środowisk, zwłaszcza sportowych. I tam również słychać było odmienne poglądy. Ostatecznie ustawa została wprowadzona w życie, nie zawierała jednak wszystkich postulatów zwolenników tej ustawy[350]. Jej istnienie było szansą na lepszy rozwój kultury fizycznej i sportu.

W kolejnych latach posłowie ponowie musieli zająć się tzw. ustawą antyalkoholową. Poświęcono uwagę realizacji zapisów z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy zauważyć, że skrytykowano dwukrotnie znowelizowaną przez parlament w 2003 roku ustawę o wychowaniu w trzeźwości, przygotowaną przez sejmową Komisję Kultury Fizycznej i Sportu. Analiza realizacji zapisów ustawy dotyczyła reklamy napojów alkoholowych oraz sponsorowania imprez przez producentów i dystrybutorów tych napojów. Stwierdzono, że powodem znacznego wzrostu spożywania alkoholu wśród społeczeństwa w Polsce, są właśnie zliberalizowane wcześniej ograniczenia w tym temacie[351]. Zaproponowano zmiany w zakresie ograniczenia reklamy w środkach masowego przekazu, umieszczania ostrzegawczych treści odnoszących się do używania alkoholu na opakowaniach. To jedne z wielu pomysłów jakie pojawiały się podczas wystąpienia Podsekretarza Wojtyły. Cel jaki przyświecał wszystkim rozwiązaniom był jeden ograniczyć wśród społeczeństwa polskiego spożywanie alkoholu i oddzielić skojarzenia picia piwa z uprawieniem sportu.

Inną kwestią poruszaną na w/w posiedzeniach sejmu, była rola Totalizatora Sportowego jako kolejnego źródła finansowania sportu. Okazuje się jednak, że państwo polskie te pieniądze przeznaczało na inne cele, które nie są bynajmniej związane z rozwojem kultury fizycznej.

W dalszych wypowiedziach zarówno poseł Witaszek i poseł Szrajber określali ustawę mianem protezy, która była nadal według nich nie do przyjęcia. Chcieli przedłużenia

[349] Wypowiedź posła Sprawozdawcy Tadeusza Tomaszewskiego, posła Kazimierza Pietrzyka, w 1 dniu 73 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Gospodarki, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Kultury i Środków Przekazu o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stenogramy sejmowe, 14.04.2004r.; Wystąpienie posła Antoniego Stryjewskiego, posła Zbigniewa Witaszka, posła Jerzego Mullera, posła Józefa Gruszki, posła Zygmunta Ratmana w 2 dniu 44 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji , Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu, Komisji Kultury i Środków Przekazu oraz Komisji Zdrowia o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, 27.03.2003r.

[350] Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2004 nr 152 poz. 1597; Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2003 nr 80 poz. 719.

[351] Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia Andrzej Wojtyła w 2 dniu, 16 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdania z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresach: od 1 stycznia do 31 grudnia 2002 roku, 1 stycznia - 31 grudnia 2003 roku, 1 stycznia - 31 grudnia 2004 roku (druki nr 80, 77 i 256) wraz ze stanowiskiem Komisji Zdrowia, 26.04.2006.

działalności UKFiS do końca roku. Zwłaszcza z uwagi na pośpiech, jak również z uwagi na szereg wątpliwości związanych ze sprawami dotyczącymi majątku, pieniędzy, obsadzania stanowisk i sposobu podejmowania decyzji[352].

Zabrał również głos poseł Kłopotek, który przy pierwszym czytaniu podzielał zdanie posłów na temat uchwalanej ustawy, że jest to ustawowa proteza. Następie w kolejnym wystąpieniu stwierdził, że odroczenie półroczne w uchwaleniu ustawy nic nie da, bo sposób podejścia środowiska sportowego do utworzenia konfederacji rozczarowuje. Stwierdził bowiem, że padły wypowiedzi o tym, że spośród polskich związków sportowych nikt nie będzie wstanie wybrać 14 przedstawicieli do rady. Padła nawet propozycja, aby zrobił to minister, żeby sam wybrał przedstawicieli. Co byłoby posunięciem nierozważnym, dlatego, że minister wybrałby ludzi z własnego kręgu i kto wtedy dbałby o interesy związków sportowych. Co więcej poseł zwrócił uwagę na stanowisko Polskiego Komitetu Olimpijskiego, które z kolei traktowało propozycję uczestniczenia w pracach rady jako zamach na swoją niezawisłość czy samorządność. Co było nieuzasadnionym stwierdzeniem, dlatego że przecież rolą Polskiego Komitetu Olimpijskiego jest także wzięcie na siebie współodpowiedzialności za poziom, za rozwój sportu wyczynowego i masowego[353].

O tym samym mówił także poseł Stanisław Zadora, który również miał problemy ze zrozumieniem postawy Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Próbował pojąć, jak to możliwe, że nie są oni zainteresowani uczestnictwem w radzie przy prezesie Polskiej Konfederacji Sportu[354].

Ponadto ponownie zaczęto komentować sprawę związaną z przekazaniem majątku z COS na rzecz konfederacji. Proponowano w tej kwestii szczególną ostrożność, dlatego że przekształcenia własnościowe majątku skarbu państwa wymagają rozwagi i bardzo starannego podejścia do tematu. Zwrócono także uwagę na to, że konfederacja z jednej strony dotowana przez państwo, z drugiej strony mogąca prowadzić działalnością gospodarczą będzie osobą prawną o dość ułatwionym sposobie na pozyskiwanie funduszy. Nie mniej jednak zaczęto zastanawiać się czy takie rozwiązanie, nie będzie stwarzało warunków do powstawania zjawisk patologicznych.

[352] Materiał oparto na wypowiedzi posła Zbigniewa Witaszek, posła Bartłomieja Szrajber w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.
[353] Materiał oparto na wypowiedzi posła Eugeniusza Kłopotka w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r
[354] Materiał oparto na wypowiedzi posła Stanisława Zadora w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

W związku z tymi wątpliwościami poseł Zadora stwierdził, że sport wyczynowy powinien pozostać w odpowiednim departamencie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Z kolei poseł uważał, że należy powołać do życia ministerstwo sportu i położyć znacznie większy nacisk na sprawy związane z finansowaniem LZS-ów, które dbają o rozwój sportu na obszarach wiejskich, ale także w małych miasteczkach[355].

Innego zdania był kolejny poseł Józef Kubica, który zauważył, że w czasie prac legislacyjnych wprowadzono do tekstu proponowanej ustawy odpowiednie poprawki, które znacznie ulepszyły projekt rządowy[356].

W związku z tym część posłów wyrażała swoją aprobatę co do utworzenia Polskiej Konfederacji Sportu, a część stanowczo odrzucała projekt.

Dyskusja nad uchwaleniem projektu była burzliwa. Zaczęto komentować wystąpienia poselskie bardzo nerwowo. Zapomniano o tym, że sport powinien jednoczyć, bo jest z zasady ponad polityczny. Jak zauważył poseł Wojtyła, w toku prac nad ustawą zapomniano również o kwestiach zdrowotnych i tego jakie ogromne znaczenie w życiu każdego człowieka ma aktywność fizyczna. Nowa ustawa oddzielająca sport wyczynowy od sportu masowego, sportu dla wszystkich spowodowałaby, że zaniknie wychowawcze działanie sportu. Co jest zjawiskiem niepokojącym, dlatego, że dobre nawyki i zachowania dzieci i młodzież pobiera od mistrzów, z którymi razem ćwiczy i bierze ich za wzór[357].

Wypowiedzi poselskie skomentował także Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Adam Giersz, który chcąc pojednać zwaśnione sfery powiedział, że związek sportu powszechnego z wyczynowym jest oczywisty, gdyż to sport wyczynowy kreuje wzorce osobowe i przez to zachęca do rozwoju sportu powszechnego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Z kolei sport powszechny stwarza warunki do wyszukiwania najzdolniejszych osobowości spośród młodzieży dla sportu wyczynowego. Podkreślił kolejny raz, że Polska Konfederacja Sportu ma zostać utworzona na potrzeby sportu wyczynowego. To organizacja, która jest wyspecjalizowana i nie jest organem administracji rządowej, co daje jej autonomię i możliwość do samodzielnego działania. Ponadto może prowadzić działalność gospodarczą, co umożliwia lepszy rozwoju sportu wyczynowego. Podsekretarz Giersz wszystkim swoim przedmówcom chciał wytłumaczyć, że sport wyczynowy, sport profesjonalny, rządzi się

[355] Materiał oparto na wypowiedzi posła Romana Jagielińskiego w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.
[356] Materiał oparto na wypowiedzi posła Józefa Kubicy w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.
[357] Materiał oparto na wypowiedzi posła Andrzeja Wojtyła w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

specyficznymi regułami, innymi niż sport powszechny. W związku z tym wymaga specjalnego podejścia do kierowania sportem wyczynowym. Specjalnego podejścia wymaga także sponsoring, reklamą, współpraca z mediami. I tylko organizacja o znacznej autonomii może najlepiej realizować te zadania. Można zauważyć, że próba namówienia opozycyjnych posłów na łaskawsze spojrzenie na konfederację nie została poparta żadnymi nowymi argumentami[358].

Podsekretarz Giersz mówił o tym, co już wcześniej zostało powiedziane, że konfederacja wspólnie z przedstawicielami polskich związków sportowych będzie należycie zarządzać sportem wyczynowym. Mówił także o dobrej współpracy konfederacji z samorządem terytorialnym. W dalszej części wystąpienia odpowiada na zarzuty, które mówią o tym, że sport wyczynowy jest odłączony od sportu dzieci i młodzieży. Twierdzi, że młodzież uzdolniona sportowo uczestniczy w systemie współzawodnictwa sportu wyczynowego, a przecież sport wyczynowy to system współzawodnictwa prowadzonego przez polskie związki sportowe. Należy wspomnieć, że jeśli chodzi o sprawy majątku COS podsekretarz Giersz wyjaśnił, że majątek ten zostanie przejęty przez konfederację bez pośpiechu. Zapowiedział, że nastąpi to w przeciągu 18 miesięcy, dlatego też za nieuzasadnione uważał wytykanie przez posłów pośpiechu w tej kwestii. Co do kosztów związanych z przekazaniem majątku, uspokajał, że ich nie będzie. A to dlatego, że przekazanie tegoż majątku nastąpi w drodze decyzji administracyjnej ministra skarbu. Polska Konfederacja Sportu będzie zwolniona z kosztów od wpisów do ksiąg wieczystych. Co do kwestii nadzoru nad finansami konfederacji, to należy powiedzieć, że będzie ona musiała spełniać wymogi ustawy o finansach publicznych. Będzie nadzorowana przez właściwego ministra. A jeśli chodzi o popieranie projektu podsekretarz przypomniał, że projekt uzyskał akcept Unii Polskich Związków Sportowych. Jeśli chodzi zaś o kwestię uczestnictwa polskich związków w radzie podsekretarz wyjaśnia, że tylko przedstawiciele związków będą do niej powołani, tak jak zostało zaproponowane w projekcie. Dlatego, że powoływanie każdego przedstawiciela z każdego związku niejako zdublowałoby, istniejącą już Unię Polskich Związków Sportowych, która i tak z konfederacją będzie we ścisłej współpracy[359].

Podsekretarz Stanu Adam Giersz nawiązał również do tego, że przy okazji ustawy o powoływaniu Polskiej Konfederacji Sportu, nowelizuje się także ustawa o kulturze fizycznej. Zwrócił uwagę także na to, że wprowadzono zapis o uproszczonej rejestracji klubów

[358] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.
[359] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

sportowych nieprowadzących działalności gospodarczej. Ma ona następować bezpośrednio u starosty. Powiedział o radach sportu, które rozpowszechnią sport na wszystkich szczeblach samorządu. Wspomniał o tworzeniu się lig zawodowych, a co za tym idzie przekształcaniu się stowarzyszeń w spółki akcyjne. Zapewnił, że konfederacja będzie dbała o uzdolnioną sportowo młodzież, a także o trenerów. Na koniec swojego wystąpienia zapewnił, że rola sportu ministerstwie znacząco wzrośnie. Będzie nad tym czuwał minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu. „Powstaną (…) dwa departamenty zajmujące się sportem w ministerstwie: departament o charakterze strategicznym dla sportu, który będzie zajmował się sprawami infrastruktury sportowej, a więc rozwojem bazy sportowej, w związku z tym że środek specjalny przechodzi w gestię ministra edukacji narodowej i sportu, i wytyczaniem strategii rozwoju kultury fizycznej i sportu w Polsce, i drugi departament - upowszechniania kultury fizycznej począwszy od sportu dzieci poprzez sport niepełnosprawnych aż po sport dla wszystkich”[360].

Na potwierdzenie powyższych wypowiedzi należy zaprezentować drugie rządowe stanowisko Minister Edukacji i Sportu, Krystyny Łybackiej. Zwracała ona uwagę na większość zarzutów, które usłyszała pod adresem ustawy i pod adresem samego rządu. Stwierdziła, że utworzenie ministerstwa sportu uspokoiło by być może większość znawców sportu, bo w ministerstwie znalazło by się słowo sport. Ale dodała potem, że przecież sama nazwa nie jest wstanie zmieniać problemów z jakimi sport się boryka. Dlatego proponowała, aby ostudzić emocje i spojrzeć na projekt obiektywniej. Wypowiedziała się również w kwestii tego, że wie, jak duże znaczenie ma rozwój sportu wyczynowego dla sportu powszechnego i na odwrót. Podkreśliła też, że będzie zajmować się starannie sprawami, które dotyczą kondycji fizycznej Polaków. Ponadto powiedziała, że wierzy, że znikną podziały polityczne i sprawy sportu będą dla wszystkich takim samym priorytetem, bo każdego człowieka polskiego sportu jednoczy przecież wysiłek, systematyczna praca nad kondycją polskiego sportu, wiara w sukces, dążenie do celu oraz uzyskanie pożądanej skuteczności[361].

Konfederacja zaczęła działać zgodnie z ustawą i wprowadzonymi do niej poprawkami, zgłaszanymi podczas czytań. W momencie kiedy konfederacja została powołana do życia, właściwie każdy czekał z nadzieją na zmiany, których oczekiwano od zaraz. Nadal jednak w środowisku parlamentarnym wyraźnie wyróżniały się poglądy na temat konfederacji i wśród zwolenników, i przeciwników.

[360] Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersza w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.
[361] Materiał oparto na wypowiedzi Minister Edukacji Narodowej i Sportu Krystyna Łybackiej w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

W efekcie tych działań i odmiennych poglądów poselskich i rządowych na temat przekazania majątku z Centralnego Ośrodka Sportu do konfederacji Prezes Rady Ministrów Leszek Miller przedstawił projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu. Ten problem stanowił główną przyczynę dyskusji sejmowych. Termin przekazania majątku datowany był na 1 stycznia 2004 roku. Okazało się jednak, że przekazanie majątku nie jest możliwe z uwagi na to, że wiązało się to z dużymi kosztami. Sama wycena majątku szacowana była na 3 do 5 % wartości majątku, czyli w grę wchodziły bardzo duże pieniądze. Poza tym chciano, aby nie został zakłócony przebieg przygotowań olimpijskich, wzięto także pod uwagę kwestię zatrudnienia około 700 osób w Centralnym Ośrodku Sportu. Przekazanie majtku konfederacji wiązałoby się z niestabilnością zatrudnienia osób pracujący w ośrodku, prościej mówiąc, z licznymi zwolnieniami z pracy. Tak więc z związku z powyższym Komisja Kultury Fizycznej i Sportu odmówiła realizacji jednego z zapisów ustawy o konfederacji sportu. W związku z tym od 1 stycznia czy od 31 grudnia 2003 r., nie dokonano planowanego przemieszczenie majątku. Majątek pozostał w rękach ministra sportu i edukacji. Taką decyzję i takie zdanie zostało zaprezentowane przez większość posłów, którzy stwierdzili, że podczas uchwalania ustawy o PKS, wszyscy, którzy brali udział w procedurze legislacyjnej bardzo pobłażliwie podeszli do kwestii rozporządzenia majątkiem COS. Pozostawienie majątku w Centralnym Ośrodku Sportu miało w dalszym ciągu służyć inwestowaniu w ten majątek, dawać stabilizację pracownikom tam zatrudnionym i kontynuować jego rzetelne i prawidłowe wydatkowanie na olimpiady i inne zadania ośrodka. W efekcie zaakceptowały to również związki sportowe, jak również Rada Konfederacji, dlatego też zachowanie majątku pozostało w rękach Centralnego Ośrodka Sportu[362].

Wyrażono powszechne zadowolenie, że Rada Ministrów wraz ministrem edukacji narodowej i sportu czujnie obserwowali, jak wygląda zarządzanie polskim sportem po wejściu w życie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu[363]. Podkreślano, że rząd RP stara się realizować program kultury fizycznej zgodnie z planem, że zwraca uwagę na komplikacje, które wynikają z pierwszych chwil funkcjonowania konfederacji[364]. Zauważono, że wykreślenie zapisu o likwidacji Centralnego Ośrodka Sportu i nieodpłatnym przekazaniu jego

362Materiał oparto na wypowiedzi posła Michała Kaczmarka w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

363Ustawa z dnia 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz. U. 2002 nr 93 poz. 820, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Konfederacji i Sportu, Dz.U. 2003 nr 232 poz. 2323, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 stycznia 2003 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Konfederacji Sportu, Dz.U. 2003 nr 14 poz. 141

364Materiał oparto na wypowiedzi posła Bogusława Wontor w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

majątku Polskiej Konfederacji Sportu, było trafnym posunięciem. COS nadal działał jako państwowy zakład budżetowy, który pozostawał pod nadzorem ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu. Stwierdzono, że dzięki temu, że nie dokonały się zmiany w zakresie funkcjonowania Centralnego Ośrodka Sportu, podtrzymana została jego dalsza, działalność. To z kolei zapewniło ciągłość realizowanych zadań i planów. Stwierdzono, że baza sportowa jednostek COS nie służy tylko sportowi wyczynowemu. Podkreślano, że służy także sportowi powszechnemu, dla osób niepełnosprawnych, a także dla dużej liczby dzieci i młodzieży.

Można zauważyć, że zostały przedstawione argumenty przemawiające za tym, że COS nie powinien zostać pozbawiany majątku na rzecz konfederacji. Należy dostrzec, że wprowadzona ustawą zmiana nie spowoduje także skutków finansowych dla budżetu państwa. Podczas sprawozdania padały stwierdzenia, że ustawa o zmianie Polskiej Konfederacji Sportu powinna zostać wprowadzona szybciej. Można było usłyszeć również głosy, które mówiły, że rząd, którego decyzję o przeniesieniu majątku z COS do PKS popierał w szczególności Sojusz Lewicy Demokratycznej, nie powinna była znaleźć się w zapisie ustawowym. Niektórzy posłowie podnosili fakt, że nie było to możliwe, aby bez ujemnych skutków dla budżetu państwa przenieść majątek z COS do PKS. Zwłaszcza dlatego, że obejmował on cztery podstawowe ośrodki i dwie filie, czyli sześć ośrodków w Polsce. Uniknięto wydatku kilkudziesięciu milionów złotych i uchroniono od konieczności płacenia co rocznego podatku wraz z amortyzacją w wysokości o 11 mln zł więcej[365].

Posłowie twierdzili, że decyzja rządu o przeniesieniu majątku z COS do PKS była nierozważna i że mają nadzieję, że projekt zmiany ustawy o PKS to początek zmian na lepsze. Liczono na to, że kolejny krokiem polskiego rządu w kierunku sportu, będzie utworzenie dla niego ministerstwa młodzieży i sportu czy ministerstwa sportu. Pokładano ogromne nadzieje w tym, że jeśli takie ministerstwo zostanie utworzone, to będzie to dla polskiego sportu i powszechnego i wyczynowego najlepsze rozwiązanie, bo nikt nie będzie już próbował wprowadzać irracjonalnych i kosztownych decyzji w zakresie o jakim mowa. Twierdzono bowiem, że gdyby utworzono ministerstwo tylko dla sportu, wzmocniłby się nadzór nad przebiegiem szkoleń talentów sportowych. Co w efekcie doprowadziłoby do sytuacji, że za kilka lat z dopilnowanej młodzieży, z doszkolonych zawodników byłby grad złotych medali,

365 Materiał oparto na wypowiedzi posła Mirosława Drzewieckiego, posła Mieczysława Aszkiełowicza, posła Stanisław Zadora w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

a nie tylko pojedyncze złote wyjątki[366]. Wyciągnięto takie wnioski na podstawie słabego występu polskiej reprezentacji na mistrzostwach świata w lekkiej atletyce.

Na zakończenie przedstawiono sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, wypowiedział się Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersz. Opozycjoniści ustawy o PKS oczekiwali, że przedstawiciel rządu przyzna się do wielu błędów, które popełnił rząd przy konstruowaniu ustawy o PKS. Po zapoznaniu się z wypowiedzią podsekretarza, można stwierdzić, że nie ma w niej jednoznacznego stwierdzenia, że rząd jest winny temu, że uchwalono ustawę, która mogła źle wpłynąć na polski sport, a skarb państwa narazić na poważne koszty. Podsekretarz mówił, że nie potrzebny był pośpiech w związku z profesjonalizacją polskiego sportu. Przyznał, że wiele spraw własnościowych w Centralnym Ośrodku Sportu (COS) było nieuporządkowanych. Zmiana właściciela majątku COS spowodowałaby wzrost podatków lokalnych i wiązałoby się z innymi obciążeniami finansowymi. To w efekcie spowodowało stwierdzenie, że koszty tego przekształcenia byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do pożytków. Podsekretarz zwracał także uwagę, odpierając ataki, na to, że sytuacja związana z osiągnięciami na mistrzostwach świata nie była zła. Mówił o 12 zdobytych medalach, w tym 4 złotych i pokładał nadzieję w kolejnych sportowcach. Miał nadzieję, że Polska osiągnie wynik przynajmniej taki, jak w Sydney. Warto przypomnieć, że wygrane konkurencje olimpijskie z Sydney przyniosły Polsce wynik 14 medali[367].

W dalszej części wystąpienia podsekretarza Adama Giersza padło stwierdzenie, że nie należy mieszać reguł sportu profesjonalnego ze sportem amatorskim. Co więcej, że należy podjąć się rozmów związanych z nową ustawą o sporcie. Można by pomyśleć, że aby odwieźć trochę uwagę o spraw związanych z Konfederacją, zostało zaproponowane, aby zająć się ustawą o kulturze fizycznej. Myśląc perspektywicznie, można powiedzieć, że to była dobra propozycja. Albowiem polski sport, mający ogromne zaległości ustawowe, nie mógł być reformowany, bez rozpoczęcia działań podstawowych, czyli od zajęcia się wychowaniem fizycznym, a ściślej mówiąc od zwiększenia ilości godzin lekcji wf w szkołach. Propozycja wprowadzenia czwartej godziny wychowania fizycznego do szkół, miała być realizowana w formie zajęć pozalekcyjnych, ponieważ polskie szkoły nie posiadały w większości gmin

366Materiał oparto na wypowiedzi posła Romana Jagielińskiego w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

367 Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersza 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

pełnowymiarowej sali, czyli takiej 24x12. Nie były zatem przygotowane do tego, aby wpleść 4 godzinę zajęć wychowania fizycznego w plan zajęć. Stwierdzono, że około 300 gmin w Polsce nie posiada pełnowymiarowej sali. To smutna statystyka, która świadczy o tym, że polski sport, aktywność fizyczna nie ma gdzie się rozwijać[368].

Na koniec wypowiedzi podsekretarz stanu poruszył sprawę związaną z polskimi klubami sportowymi. W wyniki transformacji ustrojowej przestały w Polsce funkcjonować kluby związkowe, kluby wojskowe i gwardyjskie. Przed transformacją były one dużą siłą polskiego sportu. Od czasu transformacji do roku o którym mowa, nie został w Polsce stworzony właściwy system finansowania klubów, dlatego z każdym rokiem powstaje ich mniej, a coraz więcej upada. Są niedofinansowane i zmiany związane z uproszczoną rejestracją klubów niewiele w tej sytuacji byłyby w stanie zmienić. Wysoki poziom czołówki polskiej utrzymywany był poprzez system centralnego szkolenia sportowego: COS-y i system szkolenia centralnego kadry olimpijskiej, kadry A, B, C. To jednak nie mogło być podstawą odbudowania polskiego sportu, trzeba było zacząć od porządkowania spraw niżej, co nie było prostym zadaniem, ale należało je niezwłocznie podjąć, zaczynając od ustawy o sporcie[369]. Posiedzenie zakończyło się jednomyślnym uchwaleniem ustawy[370].

Na zakończenie prac, posłowie w krótkich wystąpieniach odnieśli się do wyżej poruszonych spraw. Mimo niefortunnego uchwalenia wcześniejszej ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, nie było nieporozumień pomiędzy parlamentem a rządem. Osiągnięto konsensus, utrzymano COS w niezmienionym stanie i zapowiedziano kolejne zmiany, które miały przyczynić się do kompleksowego rozwoju polskiego sportu.

b) Powołanie Ministerstwa Sportu (2005 r.)

Wiele niedoskonałych rozwiązań zostało ujawnionych w polskim systemie prawnym i organizacyjnym w odniesieniu do kwestii sportu. Ostra krytyka nie podobała się jednak wszystkim. Zwłaszcza tym, którzy nie chcieli, aby zmiany, które miały zostać wprowadzone spowodowały, że osoby zarządzające sportem będą mieli zwierzchników, przed którymi będą musieli dokonywać rozliczeń z działalności i kwestii finansowych. Powstało zamieszanie, które premier Belka chciał uspokoić, twierdząc, że w Polsce nie zostanie utworzone Ministerstwo Sportu. Posłowie, którzy jednak nadal uważali, że powstanie samodzielnego organu zarządzającego sportem jest konieczne, doprowadzili do takiego stanu rzeczy 23

[368] Materiał oparto na wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersza 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

[369] Ibidem

[370] Ustawa z dnia 19 września 2003 r. o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz. U. 2003 nr 189 poz. 1849.

sierpnia 2005 roku podzielono Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu i od 1 września 2005 roku, zgodnie z decyzją rządu powstało Ministerstwo Sportu. O tych zmianach traktuje ustawa o sporcie kwalifikowanym, zaczęła obowiązywać od lipca 2005 roku[371].

Warto jednak wspomnieć, że powołanie ministerstwa nie przeszło bez echa. Dyskutowano, toczono polemikę. Jedni przedstawiali argumenty za powierzeniem spraw sportu odrębnemu ministrowi. Twierdzono, że Ministerstwo Sportu jest potrzebne, ponieważ:

- stanowi świadectwo doceniania roli sportu przez władze państwowe,
- sport jest postrzegany jak wizytówka państwa,
- że ministerstwo sportu będzie równorzędnym partnerem i będzie miało większą siłę przebicia w kontaktach z innymi ministerstwami, że dzięki temu będzie można łatwiej i sprawniej wpływać na rozwiązania korzystne dla sportu,
- zapewni odpowiednią rangę państwowej koordynacji i kontroli działalności sportowej, zwłaszcza w zakresie sportu wyczynowego i jego udziału we współzawodnictwie międzynarodowym, tylko wówczas będą zapewnione niezbędne warunki dla rozwoju sportu wyczynowego.

Z kolei oponenci wysuwali inne wnioski i twierdzili, że mają argumenty przeciwko powierzeniu spraw sportu odrębnemu ministrowi. Uważali bowiem, że Ministerstwo Sportu nie jest potrzebne, ponieważ:

- jest to tylko pozorność dbania o sprawy sportu, a generacja kosztów, obciążająca budżet,
- jego istnienie zwalnia inne ministerstwa z powinności wspomagania działalności sportowej,
- niekorzystne dla rozwoju sportu, zwłaszcza wyczynowego, jest zarządzanie nim przez niestabilne politycznie państwowe „centrum",
- sport to domena stowarzyszeń pozarządowych, działających w oparciu o statuty, jako samodzielne podmioty samorządowe,

[371] Ustawa o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 r., Dz.U. z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 września 2009 r. w sprawie wykazu dyscyplin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe Dz.U. 2009 nr 147 poz. 1196, Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 17 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2008 nr 17 poz. 109, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 3 października 2006 r. w sprawie kwalifikacji lekarzy uprawnionych do wydawania zaświadczeń lekarskich, a także rodzaju niezbędnych badań lekarskich dla osób ubiegających się o przyznanie licencji zawodnika lub licencji trenera, Dz.U. 2006 nr 189 poz. 1396, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 22 września 2006 r. w sprawie wyróżnień i nagród dla zawodników Dz.U. 2006 nr 181 poz. 1332, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 20 września 2006 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2006 nr 169 poz. 1213, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 4 września 2006 r. w sprawie podmiotów przeprowadzających analizy antydopingowe Dz.U. 2006 nr 169 poz. 1212, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu opieki medycznej nad zawodnikami zakwalifikowanymi do kadry narodowej w olimpijskich dyscyplinach sportu Dz.U. 2006 nr 83 poz. 577, Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2005 nr 250 poz. 2112, Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2005 r. w sprawie dokonania przeniesień wydatków oraz zwiększenia limitów zatrudnienia i kwot wynagrodzeń określonych w ustawie budżetowej na rok 2005 w dotacji na funkcjonowanie Polskiej Konfederacji Sportu Dz.U. 2005 nr 166 poz. 1385.

- stowarzyszenia pozarządowe i PKOl- są najbardziej zainteresowane sprawami sportu, sukcesem światowym i jego rozwojem,
- koordynatorem między stowarzyszeniami a rządem, jak również wobec instytucji i organizacji międzynarodowych może być PKOl.

Argumenty przeciwko utworzeniu ministerstwa nie zostały przyjęte przez większość.

Przyjęcie ustawy, o której wyżej mowa, była niejako warunkiem do tego, aby prezes Rady Ministrów rozważył możliwość powołania urzędu ministra sportu. ,,Ustawa o sporcie kwalifikowanym określa zasady prowadzenia współzawodnictwa sportowego przez polskie związki sportowe. Określa również działalność w zakresie sportu kwalifikowanego, zadania organów administracji rządowej i samorządowej oraz innych podmiotów, które będą uczestniczyć w uprawianiu sportu kwalifikowanego, i ewentualnie prowadzenie współzawodnictwa"[372].

Co jednak z punktu widzenia niniejszego opracowania najważniejsze, ustawa określiła, kim będą pracownicy nowoutworzonego Ministerstwa Sportu. Mieli to być urzędnicy wywodzący się z Polskiej Konfederacji Sportu. Uwaga urzędu miała być skupiona na rozwoju sportu powszechnego, ale także wyczynowego. Stawiano także na nadzór nad wszystkimi związkami sportowymi. Nowe ministerstwo miała sprawować pieczę nad finansami pochodzącymi z totolotka oraz pieniędzmi z reklam piwa. Zostały wyodrębnione działy kultura fizyczna i sport, zawierający: kulturę fizyczną, rehabilitację ruchową, rekreację, sport dzieci i młodzieży, sport kwalifikowany, sport niepełnosprawnych. Ze względu na oszczędności i wybory parlamentarne, stanowisko ministerialne objął premier RP.

Jak już wcześniej wspomniano minister sportu został ostatecznie powołany w 2005 roku, czyli w momencie utworzenia nowego rządu. Można zauważyć, że podczas działalności sejmu IV kadencji doszło do wielu zmian organizacyjnych i prawnych. Efekt końcowy był dobry, utworzono ministerstwo sportu. Należy jednak zastanowić się nad tym, czy zabiegi prowadzące do wyodrębnienia nowego urzędu sprawią, że polski sport zacznie odnosić sukcesy na medal. Częste zmiany w planowaniu nowej koncepcji organizacji polskiego sportu sprawiały, że nie mogło dojść do konsekwentnej realizacji zamierzeń, które zakładano. W związku z tym należało się spodziewać, że tylko szczęście może przynieść polskim zawodnikom wysokie wyniki sportowe. Na pewno nie byłby to sukces odniesiony, dzięki dobremu zarządzaniu polskim sportem, który zmieniał się w ostatnich miesiącach i latach wiele razy. Co było niekorzystnym zjawiskiem i wskazywało na marny efekt końcowy.

[372] Wypowiedź posła Sprawozdawcy Tadeusza Tomaszewskiego w 2 dniu 96 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 06.07.2005r.

4.4. Konsekwencje przystąpienia Polski do Unii Europejskiej dla sportu

Przyspieszeniu wzrostu gospodarczego Polski na pewno sprzyjała integracja z Unią Europejską, która pozwoliła na likwidację w szybkim tempie luki rozwojowej dzielącej nasz kraj od krajów wysoko rozwiniętych. Integracja z UE oznaczała przede wszystkim włączenie gospodarki kraju do Jednolitego Rynku UE, tj. wdrożenia reguł dotyczących swobodnego przepływu towarów i usług, kapitału i osób.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej przyniosło również istotne zmiany w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym, ale również przyczyniło się do w zmiany postrzegania sportu i kultury fizycznej, jako ważnych części kultury. Zmiany wynikały także z przenikania na grunt krajowy m.in. nowych trendów w zakresie uprawiania aktywności wolnoczasowych, aktywności fizycznych, zdrowia i aktywnego stylu życia itp. oraz wzorowanie się społeczeństwa polskiego na aktywnym stylu życia wielu społeczeństw europejskich. Także coraz większa świadomość społeczna potrzeby aktywności, wpływ mediów (zwłaszcza społecznościowych), zindywidualizowanie potrzeb społecznych w zakresie spędzania czasu wolnego, zdrowia itp.

Jak pisze T.Maszczak, istotną rolę w zmianie podejścia Polaków do sportu odegrało upowszechnienie się tzw. paradygmatu zdrowia który zastąpił dotychczas dominujący biomedyczny[373]. Podobnie zauważa Dziubiński twierdząc że, zmiana dominującego paradygmatu zdrowia uczyniła z członków naszego społeczeństwa osoby suwerenne w wymiarze odpowiedzialności za swoje zdrowie i wpłynęło na zwiększony udział naszego społeczeństwa w aktywności sportowej[374]. Również Czekalski uważa, że sport rezonuje zmiany dokonujące się w społeczeństwie, dopasowuje się do nowych możliwości i oczekiwań ludzi, a te możliwości są coraz większe[375].

Zmiany dokonujące się w świadomości społecznej i tym samym w zachowaniach prozdrowotnych Polaków, wymusiły w pewnym sensie na elitach rządzących zmianę sposobu podejścia do zagadnień związanych z zarządzaniem kulturą fizyczną i sportem (zwłaszcza na poziomie narodowym - krajowym, ale również regionalnym i lokalnym). Stąd dokonujące się w końcu ważne zmiany legislacyjne w tym względzie (w zakresie m.in. systemu organizacji sportu w Polsce). By w/w zmiany w sferze kultury fizycznej i sportu mogły nastąpić, niezbędne były m.in. zmiany w działaniach i zadaniach administracji publicznej. Pisze o tym

[373] Maszczak T., Zdrowie jako wartość, w:Wychowanie przez rozwój. Edukacja, olimpizm, edukacja inkluzyjna, zdrowie, Warszawa, 2014, s.168
[374] Dziubiński Z., Struktura społeczna a sport, w: Kultura fizyczna a struktura społeczna, red. Dziubiński Z., Lenartowicz M., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa, 2016, s.40
[375] Czekalski R., Sport nie jest samotną wyspą, w: Kultura fizyczna a struktura społeczna, red. Dziubiński Z., Lenartowicz M., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa, 2016, s.282

Kieżun, zaznaczając, że wobec upowszechnionej społecznie chęci i realnej perspektywy wejścia do Unii Europejskiej zaszła potrzeba dostosowania reformowanej administracji publicznej do wymogów ustawodawstwa europejskiego[376].

Jak zauważa Kisielnicki sport do tej pory silnie związany był ze sferą budżetową i dotacjami publicznymi, był chroniony przez państwo i rządził się swoimi sztywnymi prawami, coraz bardziej podlegając nieubłaganym kryteriom ekonomii i rynku[377].

Dokonująca się globalizacja w sferze sportu i kultury fizycznej w Europie, przejawia się m.in. wzrastającą liczbą ponadnarodowych instytucji i organizacji działających w tej sferze.

Działania Unii Europejskiej w zakresie zarządzania kulturą fizyczną, a zwłaszcza sportu zmierzają do: „rozwoju europejskiego wymiaru sportu, przez popieranie uczciwości i dostępności we współzawodnictwie sportowym oraz współpracy między podmiotami odpowiedzialnymi za sport, jak również przez ochronę integralności fizycznej i psychicznej sportowców, w szczególności tych najmłodszych"[378]. Tak należałoby podchodzić do gospodarki, która oparta jest na wiedzy. Dla takiej gospodarki najwyższymi wartościami będą: kształcenie, szkolenie i polityka na rzecz młodzieży i sportu.

Rada Europy już w roku 1966 wprowadziła pojęcie „sportu dla wszystkich". Jak pisze o tym Maszorek-Szymala *„pojęcie to było traktowane jako reklama uprawiania sportu, jednak zostało ono przekształcone w ideę, którą możemy połączyć z pojęciem ruchu przez całe życie. Obecnie hasło to funkcjonuje w oficjalnej terminologii kultury fizycznej. Jego odpowiednikiem w całościowo rozumianym systemie kształcenia jest pojęcie permanentnej edukacji. Znaczenie aktywności fizycznej we współczesnym świecie potwierdza uczestnictwo w sporcie dla wszystkich."*[379].

Dokumentem, w którym po raz pierwszy zwrócono uwagę na znaczącą rolę sportu, był raport „Europa Obywateli" z roku 1985 r., przygotowany przez Komitet Adonnino[380]. Natomiast w 1991 roku na podstawie komunikatu „Wspólnota Europejska i sport", przyjętego przez Komisję Europejską, utworzono Europejskie Forum Sportu, które działało do 2003 r. Forum skupiało przedstawicieli Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, ministrów sportu państw członkowskich, Narodowe Komitety Olimpijskie, pozarządowe organizacje sportowe.

---

[376] Kieżun W., Patologia transformacji, Wydawnictwo Poltext, Warszawa, 2012, s. 283
[377] Kisielnicki J., Zarządzanie. Jak zarządzać i być zarządzanym, 2008, PWE, Warszawa, s.8
[378] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - tekst skonsolidowany uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony Dz.U.2004.90.864/2, art. 165
[379] Marszorek-Szymala Z., Aktywność ruchowa dzieci i młodzieży w czasie wolnym - teoretyczne podstawy i praktyczne implikacje, w: Kultura fizyczna a globalizacja, red.Z.Dziubński i P.Rymarczyk, Warszawa 2010, AWF i SOO, s.378.
[380] www.ombudsman.europa.eu, dostęp 21.09.2019

Kolejnym, można nawet określić doniosłym aktem unijnym, o szerokim spektrum oddziaływania na społeczeństwa europejskie popularyzującym kulturę fizyczną (w tym zwłaszcza sport) była Biała księga na temat sportu która została przyjęta przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 24 września 1992 r. (zmian dokonano m.in. w 2001 roku). Głównym mottem księgi są słowa ojcem pomysłodawcy i twórcy nowoczesnych igrzysk olimpijskich Pierr'a de Coubertin „*sport jest częścią dziedzictwa każdego człowieka i nic nigdy go nie zastąpi*"[381].

Dokument ten został przedstawiony przez Komisję Europejską Radzie, Parlamentowi, Komitetowi Regionów oraz Europejskiemu Komitetowi Społeczno-Ekonomicznemu. Jako jedyny dokument wyczerpująco przedstawia zagadnienia związane ze sportem. miał za zadanie określać kierunki w zakresie rozwoju sportu w Unii, biorąc pod uwagę aspekt gospodarczy i społeczny. Jej głównym celem jest: nakreślenie kierunków strategicznych, zachęcenie do rozmów o sporcie, podkreślenie roli sportu w procesie decyzyjnym Unii, ukazanie potrzeb i możliwości tego sektora gospodarki. Księga ma wzmacniać również przejrzystość prawną stosowania wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie sportu wśród wszystkich państw członkowskich UE. Co w efekcie ma przyczyniać się do efektywniejszego sposobu zarządzania sportem na arenie europejskiej.

Jak zauważa Olszewski-Strzyżowski, podstawowe dokumenty tworzące standardy, na których budowana jest europejska wizja sportu, to: *Konwencja w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej* (1985), *Konwencja o zwalczaniu dopingu w sporcie* (1990) oraz *Europejska karta sportu* (1992). Te trzy konwencje stały się punktem odniesienia dla wszystkich rządów europejskich w ich dążeniach do opracowania lub udoskonalenia polityki wobec sportu wyczynowego, jak i sportu dla wszystkich[382].

Doniosłość znaczenia kultury fizycznej i sportu dla społeczeństw europejskich została potwierdzona w wielu innych deklaracjach politycznych na najwyższym europejskim szczeblu, m. in. w 1997 r. w deklaracji amsterdamskiej i w 2000 r. w deklaracji nicejskiej. Ten drugi dokument, nazwany deklaracją Rady Europejskiej w sprawie szczególnego charakteru sportu i jego funkcji społecznej w Europie szczególnie uznaje wysoką rangę sportu. W deklaracji stwierdzono, że organizacje sportowe i państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za prowadzenie spraw związanych ze sportem, a główną rolę odgrywają w

[381] Komisja Wspólnot Europejskich, Biała Księga na temat sportu, COM(2007) 391 wersja ostateczna, Bruksela,11.7.2007, s.1, www.msport.gov.pl, 2018.
[382] Olszewski-Strzyżowski D.J., *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych,* Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.76-77

tym federacje sportowe[383]. W związku z tym można powiedzieć, że za realizację polityki sportowej odpowiedzialne są: rządy centralne, samorządy terytorialne, sektor sportu zorganizowanego oraz sektor sportu niezorganizowanego.

Należałoby odnieść się do swobód jakie zapewnia Unia, potępiając wszelkie formy dyskryminacji ze względu na obywatelstwo lub jakikolwiek nieuzasadnione lub nieproporcjonalne dyskryminowanie pośrednie. Jak możemy przeczytać w w/w Białej księdze „Sport może służyć jako efektywne narzędzie do integrowania obywateli w społeczeństwie, rozwija takie zdolności i cechy jak działalność zespołowa, tolerancja, uczciwa rywalizacja, odgrywa znaczącą rolę w walce z rasizmem i wszelkiego rodzaju dyskryminacją. Coraz częściej dostrzega się także znaczenie działalności sportowej jako czynnika ułatwiającego integrację społeczeństw z imigrantami oraz jako katalizatora dialogu międzykulturowego" [384].

O pozytywnym wpływie sportu, pisze również Olszewski-Strzyżowski, który stwierdza, że „sport przybiera na znaczeniu jako zjawisko społeczne i gospodarcze, przyczyniając się w dużym stopniu do realizacji strategicznych celów UE, takich jak solidarność i dobrobyt, promocja pokoju, zrozumienie między narodami i różnymi kulturami oraz wychowanie młodzieży. Dostępność do sportu zagwarantowana być powinna wszystkim, niezależnie od wieku, pochodzenia społecznego, orientacji seksualnej, wyznania, płci, niepełnosprawności, przyczyniając się tym samym do rozbudzania m.in. takich wartości jak duch zespołowy, solidarność, tolerancja oraz zasada fair play, promocji aktywnego i zdrowego stylu życia. Wszyscy obywatele Unii Europejskiej powinni mieć dostęp do sportu, i dlatego należy zająć się szczególnymi potrzebami i sytuacją grup, które nie są wystarczająco reprezentowane i wykluczone z dostępu do niego" [385].

Innymi ważnymi prawami, związanymi z rozwojem kultury fizycznej na terenie UE, a mającymi odniesienie do społeczeństw państw członkowskich, jest m.in. prawo do swobodnego przemieszczania się, bo o nim mowa, jest jednym z najważniejszych praw, które Unia Europejska gwarantuje swoim obywatelom. Prawo to przysługuje także sportowcom, zarówno zawodowym, jak i amatorom, eliminując wszelkiego typu przeszkody utrudniające sportowcom korzystanie z prawa do swobodnego przepływu. To prawo, które wywodzi się z artykułu 18 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), który mówi o tym, że zakazana jest dyskryminacja ze względu na przynależność państwową, co odnosi się również do sytuacji, kiedy obywatele UE korzystają z przysługującego im prawa do swobodnego

[383] Zobacz szerzej. Godlewski P., *Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu*, w: Sport *i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji*, red. P.Niedzielski, J.Witek, Uniwersytet Szczeciński i Zeszyty Naukowe nr 689, Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, s.12-15.
[384] www.eur-lex.europa.eu, dostęp z dnia 28.10.2019
[385] Olszewski-Strzyżowski D.J., 2018, *European societies' access to sport – the European Union actions*, GeoSport for Society, Volume 9, no. 2/2018, University of Oradea (Romania), s.71-72

przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich (art. 21 TFUE). W traktacie przewidziana jest także swoboda przepływu pracowników w UE. Obejmuje ona zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich (art. 45 TFUE), oraz swobodę przedsiębiorczości i swobodę świadczenia usług (art. 49 i 56 TFUE)[386].

Został już wcześniej zaakcentowany gospodarczo- społeczny wymiar sportu, który jest realizowany przez różne programy unijne. Społeczny wymiar sportu jest niewątpliwie realizowany przez program Erasmus+ na lata 2014–2020, gdzie szczególne miejsce ma sport masowy. To program, który udostępnia fundusze na współfinansowanie inicjatyw sportowych oraz opracowywanie i wdrażanie innowacyjnych pomysłów i praktyk w całej UE, na szczeblu krajowym, lokalnym i regionalnym. Jego zasięg jest szeroki, dlatego można stwierdzić, że to program, który kształtuje europejski wymiar sportu, wspomaga współpracę między organizacjami sportowymi, organami publicznymi i innymi podmiotami. Z kolei promowaniem ćwiczeń fizycznych poprzez doświadczenie wywodzące się z dobrych praktyk między państwami UE oraz między organizacjami działającymi w tej dziedzinie, proponuje Unia w wytycznych z 2008 roku, które dotyczą aktywności fizycznej[387]. Dokument ten stworzyła grupa ekspertów z różnych krajów Unii (niestety polskiego specjalisty przy tworzeniu tego dokumentu nie było). Niemniej jednak można powiedzieć, że wytyczne są uzupełnieniem Białej Księgi na temat sportu i cennym zasobem wiedzy o wartościach zdrowotnych, jakie niesie za sobą uprawianie aktywności fizycznej. Nie należy zapominać, że „aktywność fizyczna jest warunkiem wstępnym zdrowego trybu życia i dobrego stanu zdrowia pracowników, przyczynia się do osiągnięcia głównych celów określonych w strategii „Europa 2020", zwłaszcza w odniesieniu do wzrostu gospodarczego, wydajności i zdrowia"[388]. Do takiego międzysektorowego wspierania działalności w sprawie aktywności fizycznej zachęca Rada Europejska. Jej zalecenia mają sprzyjać powstawaniu strategii, a także pomóc zaobserwować, jak skutecznie propagować ćwiczenia fizyczne, ażeby zdążyć za bieżącymi trendami i strategiami politycznymi w tej dziedzinie. Dla lepszego rozeznania w sprawach związanych z ćwiczeniami fizycznymi, w sprawach ze właściwym odżywianiem,

[386] www.eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=cellar:148f40b9-c35e-4823-be45-08d81ff4cf77, dostęp dnia 14.08.2019 ; Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

[387] Wytyczne UE dotyczące aktywności fizycznej, Zatwierdzony przez Grupę Roboczą UE „Sport i Zdrowie" na zebraniu w dniu 25 września 2008 r., Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno Społecznego i Komitetów Regionów, z dnia 18.01.2011r., Sprawozdanie w sprawie europejskiego wymiaru sportu (2011/2087(INI)) Komisja Kultury i Edukacji Sprawozdawca: Santiago FisasAyxela.

[388] Zalecenie Rady z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie propagowania we wszystkich sektorach prozdrowotnej aktywności fizycznej, (2013/C 354/01).

powstała platforma UE ds. żywienia, aktywności fizycznej i zdrowia, którą kieruje Komisja. To forum dla organizacji na szczeblu europejskim, które stawiają sobie za cel walkę z dominującymi tendencjami i trendami w dziedzinie żywienia i aktywności fizycznej[389].
W 2020 roku mija 16 lat, odkąd Polska jest członkiem Unii Europejskiej. Przygotowanie do integracji zaczęło się na kilka lat wcześniej. Fakt, że Polska przystąpiła do Członkostwa w Unii zobowiązała do stałego sprawdzania zgodności przepisów krajowych z prawem unijnym. Wymagało to również dostosowywania-unifikacji prawa krajowego (polskiego ustawodawstwa) do wymogów europejskich (unijnego ustawodawstwa) odnoszącego się również do działań w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną.

Już w 1991 roku Polska poczyniła w tym kierunku pewne kroki. Został podpisany Układ Europejski, który ustanowił stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi. Układ wszedł w życia dnia 1 lutego 1994 roku. Niedługo później, bo 5 kwietnia 1994 roku Polska przedstawiła wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej. Cztery lata później rozpoczęły się negocjacje w sprawie członkostwa. Czas, który minął od złożenia przez Polskę wniosku do czasu, kiedy zaczęto negocjować, był długi. W tym okresie Polska uświadomiła sobie, że system prawny ma wiele wad, i że Układ Europejski będzie wymagał, aby zharmonizować prawo wewnętrzne z prawem europejskim. W artykule 69 został spisany rejestr dziedzin, które w pierwszej kolejności powinny być objęte obowiązkiem harmonizacji. Były to w szczególności następujące dziedziny: „prawo celne, prawo o spółkach, prawo bankowe, rachunkowość przedsiębiorstw, opodatkowanie, własność intelektualną, ochronę pracownika w miejscu pracy, usługi finansowe, zasady konkurencji, ochronę zdrowia i życia ludzi, zwierząt i roślin, ochronę konsumenta, pośredni system opodatkowania, przepisy techniczne i normy, transport i środowisko naturalne, tezy z piśmiennictwa”[390]. Sport czy wychowanie fizyczne nie jest dziedziną wymienioną w tym spisie, nie można jednak zaprzeczyć temu, że szeroko rozumiane prawo finansowe czy podatkowe nie ma wpływu na działalność ukierunkowaną na rozwój sportu czy turystyki.

Przebudowa prawa wewnętrznego Polski miała związek nie tylko ze staraniami o członkostwo w Unii, ale także widoczny był wpływ działań o szerszym, międzynarodowym zakresie. Polska jako kraj suwerenny zaczęła samodzielnie decydować, jakimi umowami chce być związana.

W 1997 roku Polska wstąpiła do Paktu Północnoatlantyckiego. Poprzez zaakceptowanie zasad prawa międzynarodowego: zasady tożsamości i ciągłości państwa,

[389] www.ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/platform/index_pl.htm, dostęp z dnia 20.06.2019.
[390] Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczypospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi ich Państwami Członkowskimi, z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r., Dz. U. z dnia 27 stycznia 1994 r.

Polska uznała, że wszystkie umowy zawarte przez PRL zachowują moc obowiązującą. Duże zdziwienie w literaturze budzi fakt, podejścia Polski do spraw związanych z ochroną jednostki, praw człowieka. Polska przestała traktować prawa człowieka jako za sprawę wewnętrzną państwa Po 1989 roku Polska przystąpiła do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, która ratyfikowana była w 1992 roku. Uznała kompetencję Europejskiej Komisji Praw Człowieka oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, a także Komitetu Praw Człowieka w Genewie. Podporządkowała się Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości od 1990 roku. Uzyskała członkostwo w Radzie Europy od 1991 roku, w OECD od 1996 roku. Rozpoczęła uczestnictwo w umowie wolnym handlu CEFTA[391]. Można stwierdzić, że aktywność Polski na arenie międzynarodowej była znaczna i to był bardzo dobry początek do tego, aby kraj zaczął iść w kierunku całkowitej decentralizacji o europejskich wpływach.

Zdarza się, że polski Sejm niechętnie przyjmuje próby ingerencji w krajowe prawo. Sprawami dostosowywania prawa krajowego do przepisów unijnych zajmuje się sejmowa Komisja do Spraw Unii Europejskiej. Analizuje projekty aktów prawnych przygotowywanych przez Komisję Europejską i tych, które dyskutowane są na posiedzeniach Rady. To moment, kiedy polski Sejm ściśle współpracuje z Parlamentem Europejskim. Ponadto Sejm implementuje przyjęte unijne akty prawne do krajowego porządku prawnego. Można w związku z tym powiedzieć, że na Sejmie spoczywa i analiza, i implementacja prawa unijnego.

Bywały jednak sytuacje, gdy Polska spóźniała się ze wprowadzaniem dyrektyw unijnych, takich jak: ograniczanie pestycydów, promowanie zielonej energii. Przedstawiciele polskiego Sejmu nie mieli zbyt wielu racjonalnych uzasadnień takich sytuacji, a trzeba w tym momencie wspomnieć o tym, że tego typu opóźnienia, to dla Polski procesy sądowe i duże kary finansowe za niedopełnienie obowiązków.

Unia Europejska ingeruje prawie we wszystkie dziedziny życia obywateli UE. Jeśli chodzi o sprawy kultury fizycznej, sportu, to również należy podkreślić jej ogromny wpływ. W Strategii Rozwoju Sportu możemy przeczytać, że „instytucje UE takie jak Komisja, Rada oraz Parlament przyjęły szereg dokumentów stanowiących wskazówki dla państw członkowskich, w jaki sposób formułować politykę sportową, tak aby wychodziła naprzeciw wspólnym wyzwaniom[392].

Przy omawianiu każdego projektu ustawy, każdej ustawy, znajduje się informacja, czy projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej czy jest to projekt, zawierający

[391] Por. Jabłońska- Bonca J., *Podstawy prawa dla ekonomistów*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2005, s. 339.
[392] Program Rozwoju Sportu do 2020 roku, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, 2015, s.11

przepisy dostosowujące prawo polskie do prawa unijnego. Z dostosowywaniem prawa krajowego do prawa Unii Europejskiej mamy do czynienia głównie w aktach prawnych uchwalonych podczas prac sejmu IV kadencji i wcześniejszych.

Prawodawstwo krajowe w zakresie zarządzania kulturą fizyczną, a zwłaszcza sportem, musiało być dostosowane do wymogów europejskich i spełniać standardy stawiane krajom członkowskim, zwłaszcza promujące wartości społeczne . Dlatego rząd Polski podjął szereg działań ustawodawczych które w swym charakterze miały charakter jak najbardziej prospołeczny. Jak możemy przeczytać w „Europejskiej Karcie Sportu": „sport to każda forma aktywności fizycznej, która praktykowana, czy to sporadycznie, czy to w sposób zorganizowany, zmierza do wyrażenia lub też zwiększenia sprawności fizycznej i dobrego samopoczucia, służy tworzeniu więzi społecznych oraz może przyczynić się do tworzenia miejsc pracy oraz do wzrostu i ożywienia gospodarczego, zwłaszcza na słabo rozwiniętych obszarach"[393].

Również omawiany zakres zagadnień poruszany był w „Traktacie Amsterdamskim" (1997 rok), gdzie podkreślono jego rolę w kształtowaniu poczucia tożsamości oraz jego znaczenie w procesie zbliżania ludzi „sport może służyć jako efektywne narzędzie do integrowania obywateli w społeczeństwie, rozwija takie zdolności i cechy jak działalność zespołowa, tolerancja, uczciwa rywalizacja, odgrywa znaczącą rolę w walce z rasizmem i wszelkiego rodzaju dyskryminacją. Coraz częściej dostrzega się także znaczenie działalności sportowej jako czynnika ułatwiającego integrację społeczeństw z imigrantami oraz jako katalizatora dialogu międzykulturowego[394]. Innym dokumentem w którym podkreślono te zagadnienia była m.in. *„Deklaracja Nicejska w sprawie szczególnego charakteru sportu i jego funkcji społecznej w Europie"* (2000 rok), gdzie zaznaczono, że „w naszych wielokulturowych społeczeństwach sport powinien, a nawet musi stać, się narzędziem wykorzystywanym w kształceniu formalnym i nieformalnym. Należy uwzględnić szczególną rolę, którą sport może odegrać dla młodych ludzi, ludzi niepełnosprawnych oraz osób z mniej uprzywilejowanych środowisk. Sport może również sprzyjać integracji imigrantów i osób obcego pochodzenia w społeczeństwie oraz wspomagać dialog międzykulturowy. Sport propaguje poczucie wspólnej przynależności i uczestniczenia w życiu społecznym, dzięki czemu może stać się istotnym narzędziem służącym integracji imigrantów. Udostępnianie obiektów sportowych i wspieranie działań z nim związanych jest w tym kontekście istotne,

[393] Europejska Karta Sportu, 1992, www.ukie.gov.pl, dostęp z dnia 12.02.2020
[394] www.eur-lex.europa.eu, 2018, dostęp z dnia 10.09.2019

aby umożliwiać pozytywną interakcję między imigrantami a społeczeństwem przyjmującym"[395].

Pierwszym aktem prawnym w Polsce (2002), który dostosowywał polskie ustawodawstwo do prawa Unii Europejskiej, a dotyczył kultury fizycznej, była ustawa o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności[396]. Wyrażała ona swobodę przepływu osób, należy uznać wprowadzenie jej za właściwe, dlatego że zapewniła ochronę przed dyskryminacją z powodu przynależności narodowej dotyczącej podejmowania działalności i świadczenia usług. Chodziło o ustalenie zasad uznawania obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji nabytych w tych państwach opartą na dyrektywach unijnych[397]. To akt prawny, który w obowiązującym systemie prawnym został uznany za uchylony. Wprowadzono nowe akty prawny, który zmienił poprzednią ustawę[398].

Dwa lata później (2004) z inicjatywy rządu wpłynął do sejmu projekt ustawy, który miał zmienić tą z 2003 roku o uznawaniu kwalifikacji zawodowych.[399]. Nie doszło jednak do uchwalenia ustawy, z uwagi na to, że zmiany w prawie unijnym, nie zobowiązywały państw członkowskich do implementacji dyrektywy. Jej wprowadzenie do porządku krajowego z

[395] Ibidem, dostęp z dnia 10.09.2019

[396] Ustawa z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2002 nr 71 poz. 655, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie wzoru formularza składanego w postępowaniu o uznanie kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2005 nr 90 poz. 761.

[397] Do najważniejszych dyrektyw unijnych w tym względzie, zaliczyć można zwłaszcza następujące dokumenty: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 czerwca 1999 r. ustanawiająca procedurę uznawania kwalifikacji w zakresie działalności zawodowych, objętych dyrektywami w sprawie liberalizacji i środków przejściowych oraz uzupełniająca ogólne systemy uznawania kwalifikacji, 31999L0042; Dyrektywy Rady nr 89/48/EWG z dnia 21 grudnia 1988 roku, dotyczącej ogólnego systemu uznawania dyplomów szkół wyższych, przyznanych na zakończenie przynajmniej trzyletniego kształcenia i doskonalenia zawodowego; Dyrektywy Rady nr 92/51 EWG z dnia 18 czerwca 1992 roku, w sprawie drugiego ogólnego systemu uznania kształcenia i doskonalenia zawodowego, jako uzupełnienia Dyrektywy 89/48 EWG, wraz ze zmianami wynikającymi z Dyrektyw Komisji: 94/38/WE, 95/43/WE, 97/38/WE i 2000//5/WE.

[398] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, Dz.U. 2001 nr 87 poz. 954; Ustawa z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2002 nr 71 poz. 655; Ustawa z dnia 12 września 2003 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 2003 nr 190 poz. 1864; Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodowych regulowanych, Dz.U. 2006 nr 12 poz. 62, Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych oraz ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 2007 nr 147 poz. 1028; Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejski, Dz.U. 2008 nr 63 poz. 394.

[399] Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, druk nr 4410, wpłynął 12-07-2005; Rządowy projekt ustawy o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, druk 1685, wpłynął 27-04-2007.

pewnością przyczyniłoby się do czytelności przepisów krajowych, które dotyczyły uznawania kwalifikacji zawodowych. Z uwagi na brak obligatoryjności, prace nad projektem zostały zawieszone. Projekt, który wpłynął w roku 2007 dotyczył wdrożenia części przepisów dyrektywy 2005/36/WE dotyczących systemu ogólnego uznawania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodów i świadczenia usług trans granicznych, ale również nie został uchwalony. Oba projekty mają status niezamkniętych.

Zostało już wcześniej zasygnalizowane, że Polska podjęła się uchwalenia ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, tzw. ustawy horyzontalnej[400]. Było to konieczne z uwagi na wprowadzenie wielu zmian, które miały na celu to, żeby dostosować, wdrożyć lub wykonać prawo wspólnotowe.

Zgodnie z postanowieniami wynikającymi z art. 249 TWE państwa członkowskie muszą wykonywać oraz stosować prawo wspólnotowe. Należy podkreślić, że zobowiązanie to ma charakter ciągły. Ma związek z wewnątrzkrajową analizą skuteczności, pełności i prawidłowości dotychczasowego procesu implementacji. Dotyczy także dynamiki wspólnotowego procesu legislacji. Trzeba zwrócić uwagę na ciągłą konieczność dokonywania ocen jak i czy w ogóle wdrożone zostały do polskiego porządku prawnego akty prawa wspólnotowego. Stałej kontroli i analizie podawano to czy przyjęte akty są zgodne z celem i miejscem, na które wskazują akty wspólnotowe. Nie można było zapomnieć, że należało dokonać analizy związanej z praktyką funkcjonowania wypracowanych unormowań w kontekście polskiego systemu prawnego. Prawo wspólnotowe implementowane przed akcesją narażone było na dynamikę przemijającego czasu, w związku z tym wymagało korekt a także dopracowania, dzięki czasu zapewniło właściwe stosowanie przepisów prawa. Urząd KIE wraz z poszczególnymi ministerstwami dokonywało analizy pełności i poprawności implementowanego prawa wspólnotowego.

Konieczność wprowadzania zmian w prawie krajowym jest spowodowana również tym, że Komisja Europejska wszczyna wiele postępowań w związku z naruszeniami prawa unijnego. Należy podkreślić, że Komisja działa w oparciu o art. 226 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE). Postępowania o jakich mowa, mogą zakończyć się dla Polski wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich. Na podstawie takiego rozstrzygnięcia Polska może zostać zobowiązana do tego, aby usunąć powstałe zaległości, sprzeczności, niedociągnięcia w prawie krajowym i podciągnąć je pod prawo wspólnotowe.

[400] Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, Dz.U. 2004 nr 96 poz. 959, 01.05.2004 Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, Dz.U. 2007 nr 176 poz. 1238.

Polska nie wykonując wyroku, naraża się na to, że Komisja Europejska może zwrócić się Trybunału Sprawiedliwości, z propozycją zastosowanie dotkliwych kar finansowych. Nawiązując do tego, o czym była mowa powyżej, Polska przygotowała projekt ustawy horyzontalnej, która wykonała zobowiązanie ustanowione w art. 249 TWE w projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Wprowadzona w życie ustawa uporządkowała akty prawne pod względem merytorycznym, ale i formalnym.

Poza dyrektywami, które dotyczą sportu, występują również konkluzje Rady, których jako dokumentów unijnych jest najwięcej. Ministrowie państw członkowskich Unii właściwi do spraw sportu spotykają się dwa razy w roku podczas posiedzeń Rady UE ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu, a także raz do roku w trakcie nieformalnych spotkań. Podczas posiedzeń Rady przyjmowane są dokumenty, w formie konkluzji. Ministrowie debatują również na temat kluczowych wyzwań, wspólnych dla państw członkowskich. Podobna tematyka rozmów prowadzona jest podczas nieformalnych spotkań ministrów. Stanowiska przedstawiane przez poszczególne delegacje mają wpływ na tworzone w ramach UE konkluzje, rekomendacje, badania i analizy oraz wytyczane kierunki koordynacji polityki sportowej[401]. Te formalne i nieformalne spotkania, debaty są podstawą do wydawania rezolucji przez Radę Unii Europejskiej samodzielnie albo wraz z przedstawicielami rządów państw członkowskich. Tematyka konkluzji czy rezolucji jest szeroka, dotyczy wielu ważnych i kluczowych kwestii związanych ze sportem[402].

Należy przyjrzeć się szczególnie ważnej konkluzji, która traktuje sport jako ważny element sektora gospodarczego. Mowa o Konkluzji Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich na temat sportu jako siły napędowej innowacji i wzrostu gospodarczego. Wczytując się w ten akt, nie można mieć wątpliwości, że sport ma ogromny wpływ na gospodarkę UE, w szczególności w walce z bezrobociem młodzieży i na zwiększanie

[401] www.msport.gov.pl/spotkania-ministrow, dostęp z dnia 01.04.2019.

[402] Jako przykłady podać można m.in.: Konkluzje Rady w sprawie maksymalizowania roli sportu powszechnego w rozwijaniu umiejętności przekrojowych, zwłaszcza wśród młodzieży, (2015/C 172/03), Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie walki z dopingiem w sporcie rekreacyjnym (Dz.U. C 169 z 15.6.2012), Konkluzje Rady z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie roli sportu jako źródła i podstawy aktywnego włączenia społecznego (2010/C 326/04), Konkluzje Rady w sprawie roli wolontariatu sportowego w propagowaniu aktywności obywatelskiej (2011/C 372/06), Konkluzje Rady w sprawie walki z manipulowaniem wynikami sportowymi (2011/C 378/01), Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie propagowania aktywności fizycznej sprzyjającej zdrowiu (2012/C 393/07), Konkluzje Rady w sprawie wpływu sportu na gospodarkę UE, a zwłaszcza na walkę z bezrobociem młodzieży i na zwiększanie włączenia społecznego (2014/C 32/03), Konkluzje Rady z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie równości płci w sporcie (2014/C 183/09), Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie na temat sportu jako siły napędowej innowacji i wzrostu gospodarczego (2014/C 436/02), Konkluzje Rady w sprawie maksymalizowania roli sportu powszechnego w rozwijaniu umiejętności przekrojowych, zwłaszcza wśród młodzieży (2015/C 172/03), Konkluzje Rady w sprawie promowania zajęć w zakresie sprawności ruchowej, aktywności fizycznej i zajęć sportowych dla dzieci (2015/C 417/09).

włączenia społecznego. W dokumencie o jakim mowa, uznano potencjał sportu dla tworzenia miejsc pracy i wspierania rozwoju gospodarczego na szczeblu lokalnym oraz jego wpływ na inne sektory. ,,Sport jest sektorem gospodarczym o istotnym znaczeniu dla Unii Europejskiej, gdyż generuje 1,76 % wartości dodanej brutto w UE , a jego udział w gospodarkach krajowych jest porównywalny do udziału rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa razem wziętych. Niezależnie od tych bezpośrednich wyników, dzięki efektowi mnożnikowemu pośrednio generuje się dodatkowo 1,22 % wartości dodanej brutto w UE. W odniesieniu do rynku pracy zatrudnienie związane ze sportem stanowi 2,12 % całkowitego zatrudnienia w UE. Ponadto działalność gospodarcza powiązana z sektorem sportu okazała się być wyjątkowo odporna na skutki kryzysu gospodarczego[403]". Jak widać wskazania są zadawalające, sport to napęd do rozwoju gospodarczo – społecznego, to swoiste „*antidotum*" na walkę z rozchwianą polityką zatrudnienia, a co najważniejsze trzeba podkreślić, że to dziedzina gospodarki, która jest bardzo stabilna, odporna na wahania cen na rynku, wskaźniki giełdowe czy ruchy polityczne.

Nie ma zbyt wiele publikacji naukowych na temat poruszanej w niniejszym opracowaniu problematyki znaczenia kultury fizycznej i sportu w gospodarce. Wybitną wiedzę w tym zakresie ma znawca tematu Piotr Godlewski, który mówi o tym, że sport to ważna gałąź dla gospodarki, ponieważ generuje około 2% światowego PKB[404]. Według niedawnego ogólnounijnego badania udział sportu w całkowitej wartości dodanej brutto w UE wynosi 1,76 % . Kiedy uwzględni się efekty mnożnikowe udział sportu dochodzi nawet do 2,98 % całkowitej wartości dodanej brutto w UE[405]. W dniu 21 maja 2014 r. przyjęto drugi plan prac Unii Europejskiej w dziedzinie sportu na lata 2014–2017, w którym podkreślono, że sport w znacznym stopniu wnosi wkład w realizację celów strategii „Europa 2020". Jego duży potencjał, który powyżej podkreślono ma wpływ na zrównoważony rozwój[406].

Jednym z ważniejszych dokumentów strategicznych w zakresie przystosowania organizacji systemu sportu w naszym kraju do wytycznych stawianych przez Unię Europejską, jest ten przygotowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki pn. „Program Rozwoju Sportu do 2020 roku". Czytamy w nim m.in. „Program Rozwoju Sportu do roku 2020 jest pierwszym dokumentem strategicznym dotyczącym obszaru sportu, wpisującym się w nowy porządek zarządzania strategicznego, określony w ustawie o zasadach prowadzenia

403Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie na temat sportu jako siły napędowej innowacji i wzrostu gospodarczego, (2014/C 436/02).
404 Godlewski P., *Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu,* w: Sport *i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji*, red. Piotr Niedzielski, Jolanta Witek, Uniwersytet Szczeciński i Zeszyty Naukowe nr 689, Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, s.11.
405Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 27 listopada 2012 r. na temat wzmocnienia bazy dowodowej w procesie kształtowania polityki sportowej (2012/C 393/06)
406 Godlewski P., *Geneza i rozwój sportu spektakularnego (w europejskiej perspektywie),* w: *Zarządzanie imprezami sportowo-rekreacyjnymi,* red. B. Ryba. Warszawa 2010, s. 17–27.

polityki rozwoju. PRS 2020 jest średniookresowym dokumentem strategicznym określającym cele, priorytety oraz kierunki interwencji. Dokument zastąpi obowiązującą Strategię rozwoju sportu w Polsce do roku 2015. Wnioski z jej ewaluacji zostały wykorzystane w procesie przygotowywania PRS 2020. Projektując schemat kierunków interwencji w ramach PRS 2020 przyjęto za cel zapewnienie maksymalnej zgodności dokumentu z obowiązującymi krajowymi dokumentami strategicznymi, wytycznymi Unii Europejskiej dotyczącymi obszaru sportu i aktywności fizycznej oraz Umową Partnerstwa regulującą zakres wsparcia ze środków unijnych w perspektywie finansowej 2014-2020. Efektem takiego podejścia jest uwzględnienie wielowymiarowości sportu i aktywności fizycznej oraz zapisanie w dokumencie takich działań, których realizacja będzie wymagała współpracy z podmiotami zewnętrznymi w stosunku do ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. Podstawą do projektowanych działań są również wnioski z przygotowywanej diagnozy opartej o reprezentatywne, cykliczne i, w dużej mierze, porównywalne międzynarodowo badania statystyczne[407].

Pozostaje wyrazić zadowolenie z tego, że Polska wstąpiła do Unii, dzięki temu jest uczestnikiem takich działań z zakresu sportu, w których zachęca się do „podejmowania inicjatyw, które przyczyniłyby się do przyspieszenia wzrostu i lepszego zbadania potencjału innowacji, jaki branża sportowa może zaoferować gospodarce w ogóle, oraz do zwiększenia efektów zewnętrznych poprzez zachęcanie między innymi do transferu i stosowania innowacji technologicznych pochodzących z branży sportowej w innych sektorach gospodarki oraz ułatwianie takiego transferu. Mogłoby to ułatwić branży sportowej dostęp do szerszego wachlarza opcji finansowania, takich jak innowacyjne źródła finansowania i kapitał wysokiego ryzyka mające na celu zapewnienie samowystarczalności finansowej”[408].

Należy podkreślić także, że Rada Unii, mając na uwadze poszanowanie zasady pomocniczości, zwraca się do państw członkowskich i Komisji, aby zachęcały do tego, żeby korzystać z dostępnych instrumentów finansowych, takich jak: Horyzont 2020, Erasmus+, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i unijnego programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw, a także małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)[409].

[407] Program Rozwoju Sportu do 2020 roku, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, 2015, s.6
[408] Godlewski P., *Geneza i rozwój sportu spektakularnego (w europejskiej perspektywie),* w: *Zarządzanie imprezami sportowo-rekreacyjnymi,* red. B. Ryba. Warszawa 2010, s.16
[409] „Horyzont 2020” - nowy program w zakresie badań naukowych i innowacji stanowiący realizację Unii innowacji (inicjatywy przewodniej w ramach strategii „Europa 2020”, której celem jest zagwarantowanie konkurencyjności Europy na światowych rynkach), uznaje kluczowe znaczenie strategicznych inwestycji w technologie i zaawansowane technologicznie materiały. Stanowi on zatem użyteczne narzędzie w dziedzinie sportu. Ponadto COSME, unijny program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, może przyczynić się do tworzenia przedsiębiorstw i do wzrostu gospodarczego m.in. poprzez tworzenie klastrów i umiędzynarodowienie w dziedzinie sportu. Więcej na: www.kpk.gov.pl/h2020-i-inne-programy/horyzont-2020

Można w związku z tym stwierdzić, że w uzasadnionych przypadkach, państwa członkowskie mogą liczyć na wsparcie w postaci kapitału i wszelakich dofinansowań. Omawiana Konkluzja ma ścisły związek z Rezolucją Rady w sprawie planu prac Unii Europejskiej w dziedzinie sportu na lata 2014-2017, a także następnymi rezolucjami, które powstały na podstawie funkcjonujących już dokumentów[410]. Ta trzyletnia uchwała określa plan prac Unii w dziedzinie sportu.

Jej główne cele to: walka z nielegalnymi i nieuczciwymi zachowaniami i dyskryminacją w sporcie, stałe rozwijanie społeczno gospodarczego wymiaru sportu. W dokumencie tym można wyczytać o tym, że: ,,Rządy państw członkowskich porozumiały się w sprawie utworzenia pięciu grup eksperckich. Koncentrują się one na następujących zagadnieniach:

1) Ustawianie wyników zawodów sportowych (w szczególności wszelkich powiązań z zakładami)

2) Dobre zarządzanie (ochrona dzieci i nastolatków, procedury przyznawania prawa do organizacji dużych imprez sportowych i równości płci),

3) Gospodarczy wymiar sportu (tzn. stabilność finansowania i dziedzictwo dużych imprez sportowych w zakresie miejsca ich organizacji, np. nowoczesna infrastruktura),

4) Prozdrowotna aktywność fizyczna (zwłaszcza w przypadku szkół i kontaktów z władzami lokalnymi oraz sektorem prywatnym)

5) Rozwój zasobów ludzkich (za sprawą kształcenia, szkoleń, zatrudnienia i wolontariatu)"[411].

W związku z powyższym należy stwierdzić, że jest to dokument, który odnosi się do najważniejszych zagadnień o sporcie.

Szczególna waga sportu podkreślona jest w traktatach Unijnych, gdzie sport to dziedzina gospodarki, którą Unia wspiera, koordynuje. Jej pomocniczość ma polega również na tym, że Unia współpracuje z krajowymi, europejskimi i międzynarodowymi organizacjami, np. z Radą Europy, Światową Agencją Antydopingową oraz Światową Organizacją Zdrowia.

Rok 2015 to dla Unii moment, kiedy zastanowiono się nad funkcjonowaniem rezolucji w sprawie reprezentacji państw członkowskich UE w Radzie Założycielskiej Światowej Agencji Antydopingowej oraz koordynowania stanowisk UE i jej państw członkowskich

[410] Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie dnia 21 maja 2014 r., w sprawie planu prac Unii Europejskiej w dziedzinie sportu na lata 2014-2017 (2014/C 183/03), Rezolucja Rady z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie zorganizowanego dialogu w obrębie UE na temat sportu (2010/C 322/01), Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie reprezentacji państw członkowskich UE w Radzie Założycielskiej Światowej Agencji Antydopingowej oraz koordynowania stanowisk UE i jej państw członkowskich przed posiedzeniami tej agencji (2011/C 372/02)

[411] Ibidem, s. 12-17

przed posiedzeniami tej agencji. W dniach 6–7 lipca 2015 roku dokonano przeglądu doświadczeń uzyskanych w wyniku stosowania tego dokumentu na nieformalnym posiedzeniu ministrów sportu w Luksemburgu. Stwierdzono, że system reprezentacji i ustalenia dotyczące koordynowania przedstawione w rezolucji z 2011 r. powinny pozostać w mocy. Zmian i znaczącego wzmocnienia wymagają:

– „bardziej regularne zaangażowanie prezydencji Rady w posiedzenia Rady Europy (w tym posiedzenia komitetu CAHAMA - Ad Hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency) i Światowej Agencji Antydopingowej;

– systematyczniejsze przekazywanie informacji przez Komisję w trakcie przygotowań do opracowania projektu mandatu UE w zakresie kwestii należących do kompetencji UE;

– zwiększenie poziomu specjalistycznej wiedzy naukowej państw członkowskich i prezydencji Rady np. poprzez wykorzystanie istniejącej nieformalnej sieci ekspertów;

– usprawnienie organizacji posiedzeń koordynacyjnych ad hoc i na miejscu obrad, a także prac przygotowawczych do „posiedzeń organów publicznych”[412].

Nie zostały jednak ustalone konkretne sposoby na wprowadzenie w życie postulowanych zmian, nie zaproponowano też żadnego terminu, do którego konkretne organy unijne miałyby zastosować się do wskazań. Wyznaczono jednak datę 31 grudnia 2018 r., kiedy to Rada oraz przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie mieliby dokonać kolejnego przeglądu doświadczeń wynikających z dalszego stosowania rezolucji z 2011 r. i rozważyć czy konieczne są kolejne zmiany.

Odnosząc się do możliwości rozwoju sportu i kultury fizycznej w Polsce w kontekście unijnych, pozostałych uwarunkowań organizacyjnych i prawnych w latach 2004- 2015r, należy stwierdzić, że są one znaczące. Obserwuje się same korzyści ze wstąpienia Polski do Unii w tym względzie. Można jednak w literaturze napotkać negatywne oceny takie jak: nadmierna biurokracja, która spowodowana jest tym, że Unia to około 2000 dyrektyw i niemal 700 rozporządzeń. Poza tym sceptycy twierdzą, że po otrzymaniu dotacji z Unii, niewiele osób widzi koszty, jakie są z tym związane, a chodzi o: składkę unijną, koszty biurokracji, koszty obiegu pieniądza, przygotowania projektów. Bilans z ekonomicznego punktu widzenia wychodzi mniej korzystny, niż się można spodziewać. A rezultat taki, że Polska otrzymuje dużo mniejsze pieniądze. Poza tym mówi się o osłabieniu autonomii

[412] Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie dotyczących przeglądu rezolucji z 2011 r. w sprawie reprezentacji państw członkowskich UE w Radzie Założycielskiej Światowej Agencji Antydopingowej oraz koordynowania stanowisk UE i jej państw członkowskich przed posiedzeniami tej agencji z dnia 24 listopada 2015 r., 14445/15.

systemu Unii przez to, że jej system otworzył się na prawo międzynarodowe, a także na system ONZ.[413]

Fakty są jednak takie, że mimo tych kosztów, otwarcia na inne systemy prawne, Polska otrzymuje od Unii duże dotacje. Trzeba też podkreślić, że dobrze wykorzystuje większość unijnych pieniędzy w ramach prowadzonej polityki spójności. Ocenia się w tym momencie całokształt działań, pomijając niedociągnięcia. Można zauważyć postęp gospodarczy w Polsce, rozwinęła się infrastruktura sportowa, zaczęto dofinansowywać sport masowy. Rozpropagowano modę na uprawianie aktywności fizycznej, co jest z pewnością krokiem ku poprawy zdrowia psychofizycznego większości Polaków, a to należy ocenić pozytywnie i uważać za korzystne zjawisko.

Jako potwierdzenie udziału Polski w europejskiej wspólnocie sportowej, niech będą poniższe dane dotyczące otrzymanych dotacji na rozwój kultury fizycznej i sportu w Polsce, dzięki dotacjom UE. Według danych zawartych na stronach internetowych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w latach 2004-2006, w Polsce zrealizowano 346 projektów z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki. Natomiast w okresie 2007-2013, aż 1106 projektów oraz w latach 2014-2020 - 511 projektów[414]. W sumie w omawianym okresie czasu (2004-2020) zrealizowano 1963 projekty[415].

Jednocześnie z danych uzyskanych ze strony www Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w latach 2004- 2006, w ramach projektów unijnych wybudowano **571** nowych obiektów sportowych, odrestaurowano **122** obiekty historyczne i zabytkowe oraz wybudowano lub zmodernizowano **296** obiektów infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej.[416]

Jako przykłady podać można następujące wybrane, zrealizowane projekty z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki, w omawianym okresie czasu. Szczegóły w tabeli poniżej.

Tabela 4. Przykład wybranych projektów z zakresu m.in. sportu, zrealizowanych z funduszy UE, w latach 2004 - 2020

Przykład projektów	Beneficjent	Wartość projektu/ Dofinansowanie z UE (zł)
2004-2006		
Odnowa wsi poprzez budowę Gminnego Centrum Rekreacji, Turystyki i Sportu w Rdzawie	Gmina Trzciana (woj.małopolskie)	647.447,40/ 422.470,00
Rozwiązywanie problemów socjalnych przez sport	Urząd Miejski w Suwałkach (woj. podlaskie)	339. 441,64 /253.664,74
Budowa Wojewódzkiego Ośrodka Sportu i	Województwo podlaskie	14.296 636,49/6148. 995,15

[413] Por. Sozański J., *Prawo Unii Europejskiej. Analiza krytyczna systemu i doktryny*, wyd. Adam Marszałek, 2014r.
[414] Dane oparto na www.mapadotacji.gov.pl/projekty/, dostęp dnia 25.04.2020
[415] Dane nie są do końca miarodajne gdyż w momencie pisania dysertacji, nie zakończył się jeszcze rok rozliczeniowy 2020.
[416] www.gov.pl/web/fundusze-regiony/efekty-funduszy-europejskich, dostęp: 13.05.2020

Rekreacji Szelment na Górze Jesionowej nad jeziorem Szelment Wielki w gminach Szypliszki i Jeleniewo - etap pierwszy		
2007-2013		
Rozwój turystyki, rekreacji i sportu na terenie Pojezierza Krajeńskiego	Gmina Sępólno Krajeńskie (woj. kujawsko-pomorskie)	17.262.640,65/10.357.584,38
Budowa ogólnodostępnej sali sportowej Calasanz Arena Olsza Sport przy Publicznym Gimnazjum oo. Pijarów w Krakowie	Polska Prowincja Zakonu Pijarów (woj.małopolskie)	5.331.434,00 /2.549.998,30
Rozwój kompetencji kluczowych poprzez sport	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego/Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego/ Departament Sportu (woj.warmińsko-mazurskie)	2.928 040,00 /2.488.834,00
2014- 2020		
Rewitalizacja przez sport – rozbudowa kompleksu sportowego przy Powiatowym Zespole Nr 10 Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. Mikołaja Kopernika w Kętach	Powiat Oświęcimski	1.769.955,98/2.723.009,22
Sport i nauka - edukacja przyszłości w Gedanii	Gdański Klub Sportowy Gedania 1922 (woj.pomorskie)	1.844.038,51/1.567.432,73
Komfortowy pakiet turystyczny na mazurach. wypoczynek, sport i rekreacja dla dzieci i dorosłych. Woda, Powietrze, Ziemia	PPHU TOPIKO Tomasz Łohutko (woj. warmińsko-mazurskie)	2.091.000,00/815.830,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl/projekty, dostęp dnia: 25.04.2020

4.5. Zadania samorządów lokalnych w zakresie sportu

Jedną z bardziej istotnych zmian w okresie transformacji systemowej było przekazanie znacznej części władzy, obowiązków i kompetencji z organów administracji rządowej (centralnej) na szczebel niższy czyli lokalny-samorządowy.

Administracja rządowa, kierująca sprawami kultury fizycznej była krytykowana głównie za nadmierną ingerencję w działalność społecznych organizacji sportu i kultury fizycznej. Podkreślano zbytni przerost funkcji nakazowej i regulacyjnej, nadmierną centralizację decyzji. Wielu autorów opisywało zjawisko działalności administracji rządowej, zwłaszcza organu centralnego. Trafne stanowisko zajął w tej sprawie zajął Doktor, który stwierdził, że ,,system kultury fizycznej wytworzył mieszankę tradycyjnych i nowoczesnych subsystemów organizacji i kierowania kulturą fizyczną. Ta *hybrydowa* organizacja polega na zachowaniu starych tradycyjnych struktur i procesów organizujących działalność w zakresie kultury fizycznej, opartych na dobrowolnej aktywności działaczy i zawodników oraz nowoczesnej administracji państwowych organów kierujących kulturą fizyczną w warunkach niskiego stopnia formalizacji, ale przy rosnących wskaźnikach biurokratyzacji kierowania i centralistycznego zarządzania. Kultura fizyczna (w tym sport wyczynowy) dała sobie

narzucić styl dyrektywnego i centralnego planowania i zarządzania, który okazał się wielce niesprawny”[417].

Należy podkreślić również, że przesłanką do ograniczenia roli administracji rządowej w kierowaniu sprawami kultury fizycznej były przeobrażenia społeczne i ekonomiczne. Samorządy przejmowały wiodącą rolę w wielu dziedzinach , w tym także w sprawach kultury fizycznej[418]. Organy administracji rządowej, zajmującej się kulturą fizyczną miały status organów państwowo- społecznych, kolegialnych. Ten status trwał w latach 1950- 1974 na szczeblach administracji rządowej, a na szczeblu centralnym do 1990 roku. Można powiedzieć, że był to przejaw demokratyzacji podejmowania decyzji. Mimo, że organ kolegialny nie pochodził z wyboru a był powoływany, utrzymywano, że właściwe jest funkcjonowanie centralnego organu administracji rządowej.

Początków w/w zmian można upatrywać już w roku 1983, kiedy uchwalono ustawę o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego[419]. Był to akt prawa ustrojowego, który stanowił o rozwinięciu zasad naszego ustroju politycznego (określonych w Konstytucji) w odniesieniu do władz lokalnych[420]. Ustawa ta określała trzy funkcje rad narodowych, które były organami przedstawicielskimi władzy państwowej, podstawowymi organami samorządu społecznego oraz organami samorządu terytorialnego w województwach, gminach i miastach[421]. Ustawa ta jednocześnie zmieniała dotychczasową sytuację prawną samorządu mieszkańców miast i wsi (z instytucji pomocniczej dla terenowej administracji, samorząd ten stawał się integralnym ogniwem samorządu terytorialnego). Jednakże na rzeczywiste zwiększenie wpływów społeczności lokalnych na funkcjonowanie organów administracji terenowej, musieliśmy czekać do czasów transformacji systemowej tj. do 1989 roku.

Rok 1984 to uchwalenie ustawy o kulturze fizycznej. Zgodnie z tą ustawą organom gminy zostały również przekazane inne kompetencje, takie jak m.in.: „*24 a) współdziałanie w rozwoju kultury fizycznej ze stowarzyszeniami kultury fizycznej oraz udzielanie im pomocy w realizacji zadań (art. 4 ust. 2), b) tworzenie miejskich, dzielnicowych, miejsko-gminnych i gminnych funduszy rozwoju kultury fizycznej (art. 42 ust. 3), c) dysponowanie środkami terenowych funduszy rozwoju kultury fizycznej w odniesieniu do funduszy miejskich, dzielnicowych, gminnych i miejskogminnych (art. 44 ust. 2), f) realizacja zadań związanych z*

[417] Wypowiedź Doktora K, podczas obrad Zespołu VI ds. organizacji i zarządzania Sejmiku Kultury Fizycznej, Sprawozdanie, Warszawa 1981, s.81.
[418] Por. Jaworki Z. , Struktury organizacyjne kultury fizycznej w skali makro, Trening 1973, nr 3, s. 149-154.
[419] Por. Ustawa z dnia 20 lipca 1983 roku o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U.Nr .41, poz. 185 z późń.zm.)
[420] Por. Fuks T., Ustrój polityczny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, PWN, Warszawa, 1986
[421] Ustawa z dnia 20 lipca 1983 roku o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U.Nr .41, poz. 185 z późń.zm.) Art.1.

budową urządzeń kultury fizycznej na terenach wiejskich (art. 46 ust. 3), g) zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających w górach (art. 54 ust. 1), h) zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się oraz uprawiających sporty wodne (art. 54 ust. 2), i) współdziałanie z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających w górach (art. 55 ust. 2 pkt 2), j) współdziałanie z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w dziedzinie zapewnienia bezpieczeństwa osób kąpiących się, pływających i uprawiających sporty wodne (art. 56 ust. 2 pkt 3)"[422].

Kolejną ustawą była ta z roku 1990 o zmianie Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej, która stanowi, że gmina posiadającą osobowość prawną realizuje zadania publiczne które zaspokajają zbiorowe potrzeby lokalnej społeczności[423].

Również w Ustawie o samorządzie terytorialnym z 1990 mówi się w Art. 7. 1. o „*zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty która należy do zadań własnych gminy. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej; (...) 5) ochrony zdrowia; (...)10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych; (...) 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej; 18) promocji gminy*"[424].

Innym aktem prawnym który reguluje funkcjonowanie organów gminy jest ustawa (z 17 maja 1990) o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, w której czytamy (Art. 1.), że „*do właściwości organów gminy przechodzą - jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej - jako zadania własne, określone w ustawach zadania i odpowiadające im kompetencje należące dotychczas do rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego*"[425]. Ustawa odnosi się także do zadań związanych z rozwojem kultury fizycznej (dotychczas, zgodnie z ustawą o kulturze

[422] Zob. Ustawa z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, Nr 41, poz. 324 oraz z 1989 r. Nr 6, poz. 33, Nr 34, poz. 181 i Nr 35, poz. 192):
[423] Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 1990 nr 16 poz. 94.
[424] Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95
[425] Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 1990 nr 34 poz. 198

fizycznej z 1984 roku należały do kompetencji rad narodowych i organów terenowych administracji państwowej stopnia podstawowego)[426].

Rola samorządu terytorialnego polega także na nadzorze i zapewnieniu realizacji obowiązku szkolnego i przedszkolnego w zakresie wychowania fizycznego, zwłaszcza w kontekście przejęcia szkól podstawowych przez gminy. Takie zapisy znalazły się w ustawie o systemie oświaty z roku 1994. W ustawie czytamy, że szkoła ma wiele zadań w zakresie dbania o potencjał sportowy swoich wychowanków (m.in. zapewnienie w ramach wypoczynku uczniom odpowiedniej kadry trenerskiej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, zapewnieniu prowadzenia zajęć rozwijających sprawność fizyczną poprzez zapewnienie udziału dzieci w zajęciach ruchowych, grach i zabawach, ustalający obowiązek prowadzenia określonej ilości zajęć wychowania fizycznego w wymiarze tygodniowym oraz przydzielanie stypendiów za osiągnięcia sportowe"[427].

Mnogość pozarządowych organizacji sportowych o zasięgu krajowych należy uznać za wyraz pluralizmu i demokracji, co szczególnie dostrzeżono w latach dziewięćdziesiątych w trakcie globalnych przemian ustrojowych w Polsce. L.Janczykowski zauważa, że „w miarę upływu czasu zaczęły pojawiać się jednak także krytyczne uwagi. Wskazywano na nadmierne rozczłonkowanie makrostruktury organizacji kultury fizycznej, na zbędną biurokratyczną i kosztowną nadbudowę nad podstawowymi jednostkami organizacyjnymi kultury fizycznej"[428].

Rok 1999 to szczególna data dla całego kraju. Przeprowadzona w dniu 1 stycznia 1999 roku reforma administracyjna kraju, była istotnym elementem transformacji ustrojowej i doprowadziła do głębokiej transformacji ustroju administracyjnego Polski. Reforma przeniosła kompetencje związane z publicznym zarządzaniem zadaniami w obszarze sportu na szczeblu regionalnym, do utworzonych samorządów

Jak zauważa T.Fuks, wdrożona reforma administracyjna, miała wpływ na zmiany w funkcjonowaniu podmiotów organizacyjnych w tym także pomiotów kultury fizycznej[429]. Przeniesiono kompetencje związane z publicznym zarządzaniem zadań związanych ze

[426] Zob. Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 1990 nr 34 poz. 198 pkt. 24) z ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, Nr 41, poz. 324 oraz z 1989 r. Nr 6, poz. 33, Nr 34, poz. 181 i Nr 35, poz. 192): a) współdziałanie w rozwoju kultury fizycznej ze stowarzyszeniami kultury fizycznej oraz udzielanie im pomocy w realizacji zadań (art. 4 ust. 2), b) tworzenie miejskich, dzielnicowych, miejsko-gminnych i gminnych funduszy rozwoju kultury fizycznej (art. 42 ust. 3), c) dysponowanie środkami terenowych funduszy rozwoju kultury fizycznej w odniesieniu do funduszy miejskich, dzielnicowych, gminnych i miejsko-gminnych (art. 44 ust. 2),

[427] Zob. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327

[428] Janczykowski L., Prakseologiczne ujęcie struktury organizacyjnej sportu w Polsce, Roczniki Naukowe AWF, Warszawa 1979, t. XXIV, s. 137-145.

[429]Por. Fuks T., Kształt reformy samorządowej, Państwo i Prawo nr 1, 1999, s. 19 i n.

sportem i kulturą fizyczną na poziom/szczebel regionalny - wojewódzki oraz lokalny - miejski i wiejski. Działania te doprowadziły do stworzenia ośrodków decyzyjnych - regionalnych i lokalnych zmieniając dotychczasowy układ centralizacji zadań w zakresie zwłaszcza dystrybucji środków finansowych do regionów i gmin-miast. Następująca decentralizacja zadań publicznych w sferze sportu i kultury fizycznej postawiła przed regionami i lokalnymi władzami zupełnie nowe, jakże trudne zadania.

Do istniejącego od 1990 roku samorządu gminnego dodano samorząd powiatowy oraz wojewódzki, zachowując organ administracji rządowej na szczeblu wojewódzkim. Reforma ta przedstawiła koncepcję, która umożliwiła społeczeństwu korzystanie w większym zakresie z dobrodziejstw ważnej dziedziny życia, jaką jest sport. Obywatele uczestniczyli w kulturze fizycznej poprzez to, że ćwiczyli w poszczególnych, podstawowych jednostkach organizacyjnych. Każdy zdaje sobie sprawę, że mowa jednostkach organizacyjnych, które mają różne wewnętrzne rozwiązania strukturalne i realizują bardzo różne albo podobne cele. Na przykład wychowanie fizyczne w szkole czy sport zawodowy w sportowej spółce akcyjnej. Jeśli chodzi o rekreację fizyczną to takie same cele można realizować w stowarzyszeniu albo przedsiębiorstwie komercyjnym, gdzie cel będzie podobny, ale struktura organizacyjna będzie całkiem inna.

Każda w podstawowych jednostek organizacyjnych: szkoła, sportowa spółka akcyjna, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo będzie miała inne modelowe, poparte przepisami prawa modelowe rozwiązania strukturalne. W tym momencie nie będą charakteryzowane wybrane jednostki organizacyjne. Trudno je bowiem pokazać właściwie, gdyż ciągłe reorganizacje powodują dezaktualizację konkretnych wniosków czy rozwiązań[430].

Problematyka podziału zasobów publicznych między administrację rządową i jednostki samorządu terytorialnego jest przedmiotem zainteresowania nauk prawnych, w tym nauki prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego oraz prawa finansowego, a także nauk ekonomicznych. Z punktu widzenia regulacji prawnej realizacja zasady podziału zasobów publicznych odpowiednio do zadań wymaga zapewnienia, aby konstrukcja poszczególnych źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego uwzględniała zarówno ustrojowe, jak i fiskalne czynniki określające charakter i zakres zadań przypisanych jednostkom samorządu terytorialnego[431]. W ujęciu ekonomicznym o odpowiedniości zasobów

[430] Należy jednak w tym momencie podkreślić, że opisując podmioty wchodzące w skład gospodarki narodowej, należy wyjść od analizy zaproponowanej przez GUS z 1994 roku, która dotyczy struktury podmiotów gospodarki narodowej. Ma ona zaletę, ponieważ konkretnym formom prawnym podporządkowane są numery systemu identyfikującego REGON, dzięki temu na bieżąco można śledzić ilość i rodzaj podmiotów organizacyjnych, działających w różnych dziedzinach życia, w tym także kultury fizycznej.
[431] https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/monografie/podzial-zasobow-publicznych-miedzy-administracje-rzadowa-i-369255531, dostęp z dnia 28.11.2020 r.

w stosunku do zadań można natomiast mówić, jeżeli środki przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego umożliwiają sfinansowanie wszystkich nałożonych na nie zadań. Warto jednak zaznaczyć że oszacowanie wydajności źródeł dochodów i potrzeb wydatkowych samorządu związanych z realizacją zadań, które są na niego nałożone jest w praktyce bardzo trudne.

Rozdział V. System organizacji sportu w Polsce w latach 2005-2019

5.1. Sport w debacie politycznej w latach 2005-2019

Wskazani już wcześniej Pawlak i Smoleń podsumowali okres po roku 2005 w zakresie kierunków polityki państwa wobec sportu w taki sposób: zwiększanie możliwości zaangażowania kapitału publicznego w rozwój sportu zawodowego (po 2005 roku), rozbudowywanie infrastruktury sportowej (2007-2012) oraz rozwój rynku sportowego poprzez ograniczanie ingerencji państwa w niektóre obszary sportu (zwłaszcza po roku 2010)[432].

Poniżej, dla zobrazowania ilości ustaw które dotyczyły sportu i kultury fizycznej a będących wynikiem debat Sejmowych, przedstawiono ich pełne zestawienie, obejmujące lata 2005-2019.

Tabela 5. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną w trakcie posiedzeń Sejmu (kadencje) w latach 2005-2019

Kadencja Lata	Data	Ustawy	Tekst Ustawy
VIII 2015-2019	16-10-2019	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2019 poz. 2251
	04-04-2019	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki	Uchwała niepublikowana w M.P.
	22-11-2018	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. 2019 poz. 61
	06-12-2018	o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie	Dz.U. 2018 poz. 2320
	20-07-2017	o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów	Dz.U. 2017 poz. 1600
	21-04-2017	o zwalczaniu dopingu w sporcie	Dz.U. 2017 poz. 1051
	21-04-2017	o wypowiedzeniu Europejskiej konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 r.	Dz.U. 2017 poz. 1107
	21-04-2017	o ratyfikacji Konwencji Rady Europy w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 4 maja 2016r.	Dz.U. 2017 poz. 1108
	23-03-2017	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. 2017 poz. 799
	07-07-2016	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2016 poz. 1171
	06-07-2016	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2016 poz. 1170
	23-07-2015	o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych	Dz.U. 2015 poz. 1321

[432] Ptak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu Polsce w latach 1989-2014, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Z.Dziubiński, K.W.Jankowski, AWF, Warszawa, 2015, s.306

VII 2011-2015	11-09-2015	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. 2015 poz. 1707
	13-04-2012	o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych oraz ustawy o sporcie	Dz.U. 2012 poz. 490
	31-08-2012	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012	M.P. poz. 169 wyrok TK
VI 2007-2011	31-08-2011	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 217, poz. 1280
	26-05-2011	o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 134, poz. 779
	22-07-2010	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy - Kodeks karny	Dz.U. Nr 152, poz. 1021
	25-06-2010	o sporcie	Dz.U. Nr 127, poz. 857
	05-08-2010	o zmianie ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym oraz ustawy o sporcie	Dz.U. Nr 151, poz. 1014
	22-05-2009	o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 97, poz. 801
	05-11-2009	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 226, poz. 1809
	28-08-2009	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 oraz ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego	Dz.U. Nr 161, poz. 1281
	03-04-2009	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012	Dz.U. Nr 68, poz. 575
	03-10-2008	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 195, poz. 1200
	23-01-2008	o nadaniu nowej nazwy Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach	Dz.U. Nr 39, poz. 228
V 2005-2007	12-01-2007	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 34, poz. 206
	09-05-2007	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. Nr 99, poz. 663
	23-08-2007	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 171, poz. 1208
	08-09-2006	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 208, poz. 1531
	24-02-2006	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym	Dz.U. Nr 64, poz. 448

Źródło: badanie własne, 2021

W omawianym okresie czasu Sejm podjął w sumie 31 ustaw (najwięcej w trakcie kadencjach VI i VIII (po 11), a najmniej w trakcie trwania VII kadencji).

Wykres 2. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 2005-2019

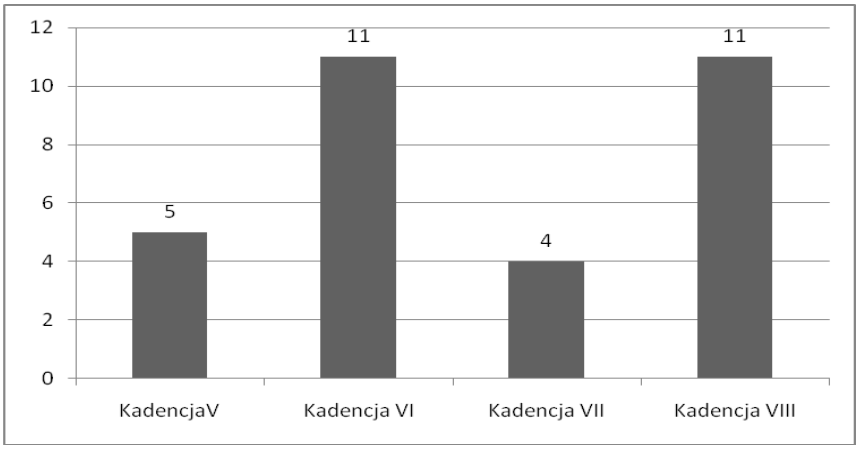

Źródło: badania własne, 2021

W omawianym okresie czasu prace Sejmu koncentrowały się zwłaszcza na powołaniu Ministerstwa Sportu (2005 rok)[433].

[433] Zob. Podr. 4.3. a) niniejszej dysertacji

Kolejnymi ustawami: Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 roku, Ustawa o sporcie z roku 2010 oraz powołanie Ministerstwa Sportu i Turystyki.

a) Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych, z dnia 20 marca 2009 roku

Zanim zostanie omówiona ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych, z dnia 20 marca 2009 r. nie można nie wspomnieć o tym, że w parlamencie pojawił się projekt z inicjatywy rządu i posłów dotyczący wprowadzenia nowych regulacji prawnych, które umożliwiałyby zapobieganie i zwalczanie przejawów przemocy i chuligaństwa kibiców sportowych. Nad rządowym, poselskim projektem pracowano wspólnie od lipca 2006 roku do kwietnia roku 2007.

Okres może wydawać się dość długi, nie było jednak możliwe, aby przyspieszyć sejmowe posiedzenia z uwagi na fakt, że projekt został skierowany do Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka i każda z komisji potrzebowała czasu, aby zająć stanowisko w sprawie. Poza tym należy zaznaczyć, że podczas posiedzeń obradowano także nad projektem dotyczącym rozszerzenia katalogu czynów stanowiących podstawę orzeczenia zakazu wejścia na imprezę masową. Wypowiedziało się w temacie około 37 posłów, członkowie podkomisji, jak również eksperci związków sportowych. Zdecydowano rozpatrywać się oba projekty ustaw wspólnie, ponieważ oba traktują o takich samych celach, jakie mają być osiągnięte. Poseł Sprawozdawca Krzysztof Mikuła stwierdził wtedy, że ,,pierwszym jest bezwzględne egzekwowanie zakazów stadionowych, następnie zlikwidowanie anonimowości kibiców oraz zwiększenie obowiązków i odpowiedzialności organizatorów imprez masowych, szczególnie tych o podwyższonym ryzyku” [434].

Należy podkreślić, że autorzy obydwu projektów proponowali rozszerzenie katalogu wykroczeń, co już wcześniej zaakcentowano. Chodziło głównie o zakaz przebywania w miejscach, w których publiczność przebywać nie powinna, zakaz rzucania przedmiotami niebezpiecznymi oraz sankcje za nieprzestrzeganie zakazu stadionowego. Należy zauważyć, że poruszono problemy, zjawiska które w środowisku kibiców występowały bardzo często. Trzeba przypomnieć, że nowelizacja ustawy dotyczyła imprez o podwyższonym ryzyku, czyli takich, o których mówi art.3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Są to imprezy w czasie których, jak wynika z posiadanych informacji i dotychczasowych doświadczeń dotyczących zachowania osób w nich uczestniczących, istnieje obawa występowania aktów przemocy lub agresji. Dyskusje nad projektami przebiegały w zgodnej atmosferze. Sytuacja

[434] Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Krzysztofa Mikuła w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

rozgorzała w momencie, gdy poruszono problem identyfikacji kibiców. W sprawie wypowiedział się także generalny inspektor ochrony danych osobowych. Określono zakres i czas przetwarzania danych osobowych. Podczas posiedzenia komisji zwrócono również uwagę na to, że oba projekty mają takie same cele, nie mniej jednak w wielu przypadkach sankcje za naruszenie określonych zakazów przedstawiają się inaczej, dlatego też proponowano, aby problem ujednolicić[435].

Zaproponowano również, aby doprecyzować zapis, który dotyczył wtargnięcia kibiców na boisko. Poza karą aresztu, ograniczenia wolności oraz grzywny zaproponowano, aby określić wysokość kary grzywny w kwocie 1000 zł. Do tej pory wysokość grzywny określały sądy. Stwierdzono, że niejednokrotnie były to kary niewspółmiernie niskie. Pionierami w walce z chuligaństwem stadionowym osiągnęły Wielka Brytania, Niemcy, Holandia. W tamtych krajach dostosowano przepisy prawa do skali realnych zagrożeń. Nowelizacja ustawy miała również zaostrzyć przepisy, porównywano bowiem polskie ustawodawstwo do obowiązującego w krajach sąsiednich. Co więcej proponowano wprowadzić zapis w ustawie, który uprawniałby do przekazywania nieopodatkowanych darowizn na cele bezpośrednio związane z bezpieczeństwem na stadionach, zwalniałyby z podatków firmy, kluby, opracowujące wszelkiego rodzaju systemy zabezpieczenia, rejestracji widzów czy monitoringu obiektów sportowych i innych, na których odbywają się imprezy masowe[436].

Ponadto proponowano, aby osoby, które otrzymają zakaz stadionowy obligatoryjnie kierowane były na komisariaty policji. Do tej pory orzekały o tym sądy, wydając zakaz stadionowy[437].

Poruszono również kwestie związane ze sposobem identyfikacji osób, które wchodzą na stadion. Stwierdzono, że dobrze byłoby wiedzieć, kto uczestniczy w imprezach podwyższonego ryzyka, ale nie ma fizycznie możliwości, żeby to sprawdzić. Weryfikacja dokumentu tożsamości trwa około 30 sekund, więc jeśli chciałoby się sprawdzić około 15 tysięcy kibiców, to potrzeba byłoby nawet 5 dni. Trudno wyobrazić to sobie w praktyce.

435 Wypowiedź posłanki Moniki Ryniak w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

436 Wypowiedź posła Romana Koseckiego w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

437 Wypowiedź posła Janusza Marka Wójcika w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

Gdyby natomiast założyć inny tryb, który zakłada konieczność wykupienia specjalnej karty, to spowodowałoby to znaczne podrożenie biletów wstępu na mecze. Wiązałoby się to z tym, że widowiska sportowe stałyby się mniej dostępne zwłaszcza dla młodych i biednych ludzi[438].

Senat wniósł 9 poprawek do projektu ustawy. W dalszej części będzie mowa jedynie o projekcie rządowym, dlatego że został uznany jako wiodący. Jeśli chodzi o poprawki senatu, to odrzucono głównie jedną podstawową, która miła dotyczyć zmiany definicji imprezy masowej[439].

Ponadto odrzucono zapis mówiący o tym, żeby wyłączyć z definicji imprezy masowej imprezę, odbywającą się na stadionach lub w obiektach niebędących budynkami, na których liczba miejsc udostępnionych przez organizatora imprezy jest mniejsza niż 300. Zwrócono uwagę, że problem chuligaństwa nie zawsze zależy od ilości kibiców, w większości wypadków od charakteru imprezy[440].

Posłowie szczegółowo odnieśli się do poszczególnych zmian wynikających z projektu ustawy. Zwłaszcza dlatego, że zaczęto przygotowywać się do organizacji piłkarskich mistrzostw Europy w 2012. Wydłużono vacatio legis do 30 dni, aby organizatorzy imprez sportowych, mogli odpowiednio przygotować się do nowych zmian w przepisach prawnych. Poruszono również sprawę dotyczącą spikerów na meczach piłki nożnej. Zdarzało się bowiem dosyć często, że osoby te zamiast skoncentrować się na przekazywaniu informacji niezbędnych dla danego meczu przez, mikrofon eskalowały (potęgowały) napięcie i prowokowały publiczność. W związku z powyższym wprowadzono odpowiedzialność karną za tego typu zachowania. Za przyjęciem ustawy głosowało 382, 6 było przeciw, 10 wstrzymało się od głosowania. Uchwalono ustawę, mając nadzieję, że wprowadzi ona nienaganny ład i porządek na stadionach, zapewniając bezpieczeństwo kibicom, eliminując chuligaństwo[441].

W roku 2007 w Ministerstwie Sportu i Turystyki pojawiła się następna zmiana w zakresie omawianej ustawy. Debatowano na temat komisyjnego projektu ustawy o zmianie

438Wypowiedź posła Sprawozdawcy Krzysztofa Mikuły, posła Czesława Fiedorowicza, posła Wiesława Woda, w 2 dniu 37 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 15.03.2007.

439 Wypowiedź posła Sprawozdawcy Andrzeja Mikołaja Dera, posłanki Moniki Ryniak, w 3 dniu 40 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 25.04.2007.

440 Wypowiedź posła Kazimierza Chrzanowskiego w 3 dniu 40 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 25.04.2007.

441 Ustawa z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. 2007 nr 99 poz. 663.

ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy - Kodeks karny. Uchwalenie ustawy miała na celu wprowadzenie obowiązku przechowywania przez okres 12 miesięcy materiałów zgromadzonych podczas utrwalania przebiegu imprezy masowej, z możliwością dokonania wcześniejszego ich zniszczenia i zamieszczenia w Kodeksie karnym regulacji dotyczącej orzekanego przez sąd środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową. Problematyka chuligańskich zachowań podczas imprez sportowych różnego rodzaju nie należy do rzadkości. Trudno określić jednoznacznie, jakie są powody tego typu nieprzyjemnych sytuacji. Jedno jest pewne tego typu zdarzenia nie powinny mieć miejsca i powinny spotkać się z potępieniem. Bezpieczeństwo imprez masowych, w tym imprez sportowych, to podstawa utrzymania jakości widowisk sportowych na należytym poziomie. Jeżeli nawet jakaś dyscyplina sportowa będzie dobrze finansowana, będą uroczyste mecze, zainteresowanie widzów, dobra infrastruktura, to każda tego typu impreza może zostać zniszczona poprzez naganne zachowania pseudokibiców. Stwierdzenie jest oczywiste, ale trudne do usystematyzowania ze względu na to, że dotyczy specyficznej grupy osób, które nie znają podstawowych zasad współżycia społecznego i stwarzają zagrożenie dla innych osób. Podjęto się penalizacji zachowania polegającego na niestosowaniu się do orzeczonego przez sąd środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową. Z punktu widzenia praktycznego ustawy chodzi też o to, aby umożliwić organizatorom imprez możliwości dokonania wcześniejszego zniszczenia materiałów zgromadzonych podczas utrwalania przebiegu imprezy masowej[442].

Uchwalona ustawa nie była poddawana konsultacjom społecznym, nie była objęta prawem Unii Europejskiej. Pojawiła się nadzieja, że kara za nierespektowanie orzeczeń sądowych, która zagrożona jest pozbawieniem wolności do lat 3, wpłynie na to, że na stadionach będzie bezpiecznie. Ustawę przyjęto praktycznie jednomyślnie, tylko jedna osoba była przeciwko jej uchwaleniu.

[442] Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zbigniewa Wrona, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Tomasza Półgarbskiego, posła Michała Jaros, posła Tadeusza Woźniak, posła Mirosława Pawlaka, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Piotra Stanke, posła Zbigniewa Babalskiego, posła Jan Kulas, posła Andrzeja Szlachta, posła Ireneusza Raś w 1 dniu 67 posiedzenie sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 19.05.2010; Wystąpienie Posła Sprawozdawcy w 3 dniu 68 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 11.06.2010, Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, posła Michała Jaros, posła Tadeusza Woźniaka, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Mirosława Pawlaka w 2 dniu 71 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 22.07.2010.

Wspomniane zostało wcześniej, że posłowie, rząd zajmowali się kwestiami bezpieczeństwa przy okazji organizacji imprez masowych, w tym imprez sportowych. 11 maja i 6 czerwca 2011 roku wpłynęły równolegle dwa projekty ustaw, kolejno poselski i rządowy. Projekty rozpatrywano wspólnie. Projekt poselski dotyczył zaostrzenia kar finansowych za poszczególne akty wandalizmu, między innymi za wdzieranie się na teren, na którym są rozgrywane zawody sportowe albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej nie opuszczenie takiego miejsca. Projekt dotyczył także zaostrzenia kar za rzucanie przedmiotów, które mogły być zagrożeniem dla zdrowia lub życia, ukrywania twarzy. Projekt dotyczył także wprowadzenia instytucji dożywotniego wstępu na imprezę masową. Jeśli zaś chodzi o projekt rządowy, to dotyczył głównie kwestii związanych z organizacją i bezpieczeństwem imprezy UEFA EURO 2012.

Jeśli chodzi o poselski projekt ustawy, to należy powiedzieć, że był on spełnieniem oczekiwań społecznych. Ludzie, kibice po wielu niebezpiecznych wydarzeniach, które miały miejsca na stadionach, zwłaszcza podczas meczów piłki nożnej, żądali od polskiego parlamentu, że zajmie się z tymi niedopuszczalnymi zachowaniami. To naturalne, że kibice chcą być bezpieczni podczas imprez sportowych, naturalne też, że poczyniono w tym kierunku zmiany w przepisach prawnych, dlatego że dotychczas obowiązujące nie dawały pożądanego rezultatu. Najważniejszą zmianą projektowanej ustawy jest dodanie nowego przepisu karnego. Przepis dotyczył uczestniczących w imprezie masowej, którzy używają elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy celem uniemożliwienia lub utrudnienia rozpoznania jego osoby. Należy dodać, że osoba, która skrywa swoją postać, nie musi dopuszczać się czynów określonych w art. 60 ust 1 – 3. Sam fakt zakrywania twarzy, będzie karany grzywną nie mniejszą niż 240 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 2[443].

Ponadto wprowadzono instytucję dożywotniego zakazu wstępu na imprezę masową, która będzie orzekana w przypadku powtórnego skazania sprawcy za wykroczenie określone w ustawie. Zakaz połączono z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub miejscu określonym przez właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ukaranej komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, wtedy kiedy ma trwać masowa impreza sportowa. Projektodawcy zaproponowali również, aby każdy klub sportowy zobowiązać do prowadzenia rejestru kibiców. To dość trudne

[443] Wypowiedź posła Marka Ast w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011.

wyzwanie, albowiem kluby musiałyby zbierać o kibicach dane takie jak: imię i nazwisko, adres zamieszkania, data urodzenia, dokumentacja przebiegu pobytu kibica na stadionie klubu sportowego. Karą dla klubu za nieprowadzenie takiej kary kibica, byłoby nie wydanie lub cofnięcie zgody na prowadzenie imprezy masowej przez organ upoważniony.

Co do projektu rządowego, należy zaznaczyć to, co podkreślał Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adam Rapacki, że zmiana ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw jest realizacją zobowiązań wynikających ze zgłoszonych wobec UEFA gwarancji rządu Rzeczypospolitej Polskiej w fazie kandydowania przez Ukrainę i Polskę do organizacji tego Turnieju. Projekt stanowi kompilację dwóch opracowanych odrębnie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwie Sprawiedliwości projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa imprez masowych oraz stworzenie właściwego otoczenia prawnego w celu zapewnienia bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 zarówno w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również w obszarze działań wymiaru sprawiedliwości[444].

Projekt połączono w jeden dokument, który następnie przekazano do prowadzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie wspólnie podjętej decyzji w tym przedmiocie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Sprawiedliwości. Niektóre grupy zmian miały dotyczyć tylko organizacji turnieju- Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej, które są trzecią co do wielkości imprezą sportową na świecie. Podsekretarz mówił także o tym, żeby zobligować ekstraklasy, a w dalszej kolejności inne kluby piłkarskie do tego, aby wprowadziły elektroniczny system identyfikacji osób, które wchodzą na imprezę masową. Te przepisy, które nakazują, aby system elektroniczny funkcjonował obowiązują, niemniej jednak kluby ekstraklasy tego systemu nie wdrożyły. Dlatego też zaznaczone zostało, że w przypadku niewdrożenia tego systemu stadion nie będzie dopuszczony do tego, aby mogły być na nim rozgrywane imprezy masowe. Chodzi o całkowitą eliminację z uczestniczenia w imprezie sportowej osoby, która posiada zakaz stadionowy.

Zgodnie z przepisami art. 23 projektu, przepisy dotyczące elektronicznego sytemu identyfikacji powinny być zainstalowane na obiektach:

– ligi zawodowej z chwilą wejścia w życie ustawy,

[444] Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adam Rapacki w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011.

– I ligi piłki nożnej do dnia 1 stycznia 2013 r.,
– pozostałych klas rozgrywkowych do dnia1 stycznia 2014 r.

Projekt rządowy zakładał również, że należy rozszerzyć zakaz klubowy na mecze wyjazdowe. Wyjaśniono to w ten sposób, że klub, którego kibice zakłócają spokój i nie stosują się do regulaminu imprezy, do regulaminu stadionu, będzie mógł orzec zakaz klubowy w odniesieniu do tych kibiców w przypadku meczów wyjazdowych, w których uczestniczy drużyna. Zaproponowano, aby w tej nowelizacji zakaz klubowy wprowadzić także dla innych organizatorów, na przykład Polskiego Związku Piłki Nożnej.

Kolejnymi zmianami było rozszerzenie definicji imprezy masowej, artystyczno-rozrywkowej, o strefy tzw. publicznego oglądania przekazów telewizyjnych z meczów piłki nożnej. Jak mówi jeden z posłów, chodzi też o strefy kibica (*fan zone*), które muszą 12 funkcjonować podczas finałowego turnieju Euro 2012. Co raz powszechniejsze staje się wspólne oglądanie meczy piłki nożnej, dlatego należy mieć to na uwadze, nie tylko dlatego, że Polska zajmować się będzie organizacją Euro 2012[445].

Należy powiedzieć, że podczas pierwszego czytania ustawy głos zabrało 12 posłów[446]. Należy polecić uwadze ich wystąpienia. Trzeba dodać, że tematyka jaką się zajmowano była na tyle ważna, że w celu rozpatrzenia projektów ustaw 9 czerwca 2011 roku, komisje powołały podkomisję nadzwyczajną, która na trzech kolejnych posiedzeniach, 9 i 21 czerwca oraz 1 lipca 2011roku, przygotowała sprawozdanie. Sprawozdanie to było rozpatrzone i przyjęte przez połączone komisje 12 lipca 2011 roku. Podkomisja utrzymała zapisy rządowe w takim samym brzmieniu. Najwięcej kontrowersji wzbudził sam tytuł ustawy[447].

Posłowie podkreślali, że ustawa obecnie (2011) obowiązująca nie wytrzymała próby czasu. Znowelizowana ustawa wprowadza zatem wiele zmian w obowiązującej ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych, a także w 11 innych ustawach i w 5 kodeksach.

[445] Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011.

[446] Wypowiedź posła Adama Rogackiego, posła Jarosława Matwiejuk, posła Szymona Stanisława Giżyńskiego, posła Zbigniewa Babalskiego, posła Kazimierza Gwiazdowskiego, posła Jana Warzecha, posła Jana Kulas, posła Grzegorza Janik, posła Andrzeja Szlachty, posła Ryszarda Zawadzkiego w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012.

[447] Wystąpienie Posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

Najważniejsze zmiany to te, które są wprowadzone na stałe. Trzeba jednak zauważyć, że jest grupa zmian, która obowiązywać będzie na czas mistrzostw Europy. Jedną ze zmian, które będą obowiązywać na stałe w ustawie jest delegacja ustawowa do wydania rozporządzenia, która ma określić minimalne wymogi pod względem zabezpieczenia medycznego imprezy masowej w stopniu proporcjonalnym do liczby uczestników.

Kolejną zmianą, o której wspominają posłowie jest wprowadzenie kontrowersyjnej praktyki, która dotyczy zezwolenia na spożywanie przez kibiców w wydzielonych strefach podczas imprez masowych niskoprocentowych napojów alkoholowych zawierających nie więcej niż 3,5% alkoholu. Głosy w tej sprawie były podzielone. Niektórzy posłowie twierdzili, że takie zezwolenie, które obowiązuje w Europie nie wpłynęło dotąd na ilość chuligańskich zachowań. Idąc dalej trzeba wspomnieć, że projekt ustawy miał wprowadzić tzw. rozprawy odmiejscowione, czyli rozprawy w miejscach związanych z imprezą masową,. Przebywałby tam asesor sądowy lub inny uprawniony do tego przedstawiciel sądu, a sędzia prowadziłby rozprawę przez teletransmisję. Miało to zapewnić szybkość procesów dla osób dopuszczających się chuligaństwa czy wandalizmu[448].

Nie wszyscy jednak ten pomysł popierali, opierając się na wypowiedziach specjalistów prawa karnego, którzy zwracają uwagę na możliwość niekonstytucyjności tych przepisów. Chodzi o to, że może dojść do niespełnienia podstawowych warunków prowadzenia procesu karnego[449].

Należy zachęcić do lektury stenogramów sejmowych, albowiem posłowie, którym przyświecał ten sam cel czyli zapewnienie bezpieczeństwa przy organizowaniu imprez masowych, różnie wypowiadali się na temat poszczególnych unormowań[450].

448 Wypowiedź posła Tomasza Grabowskiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

449 Wypowiedź posła Adama Rogackiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

450 Wypowiedź posła Andrzej Biernat, posła Jana Kamińskiego, posłanki Elżbiety Jakubiak, posła Zbigniewa Babalski, posła Antoniego Błądek, posła Dariusza Lipińskiego,posła Grzegorza Raniewicz, posła Bogdana Bojko, posłanki Anny Sobeckiej, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Marka Łatas, posła Romana Koseckiego, posła Jakuba Rutnickiego, posła Tomasza Latos, posła Waldemara Andzel, posła Andrzeja Bętkowski, posła Grzegorza Janik, posłanki Marii Nowak, posła Tadeusza Woźniak, posła Andrzeja Szlachta, posłanki Magdaleny Gąsior-Marek, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adama Rapackiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu

Rozbieżności dają się zauważyć nawet poprzez głosowanie. Po trzecim czytaniu projektu ustawy 277 posłów było za, 150 przeciw, 2 wstrzymało się od głosu. Zgłoszono 19 poprawek do omawianych projektów ustaw[451].

Kontrowersje budziły przepisy zezwalające na dystrybuowanie alkoholu na stadionach. Posłowie domagali się, aby rząd zobowiązał się, że za skutki wprowadzenia tych przepisów weźmie odpowiedzialność[452].

Trudno zrozumieć tych, którzy opowiadali się za sprzedażą alkoholu na stadionach. Tłumaczono to względem ekonomicznym, przychód ze sprzedaży alkoholu mógłby być dofinansowaniem polskiego sportu. Projekty ustaw miały za zadanie stworzyć przepisy, które zapewnią kompleksową obsługę w zakresie bezpieczeństwa przy organizacji imprez masowych. Trudno zgodzić się z tym, że kibice będący pod wpływem alkoholu są osobami, które mają pokojowe zamiary wobec pozostałych uczestników imprezy, zwłaszcza z drużyny przeciwnej. Wobec powyższego należy alkohol wyeliminować z życia kibica, nie udostępniać jego sprzedaży, a zapewne wzmocni to poziom bezpieczeństwa. Rząd odpowiadając na zapytania poselskie, stwierdził, że weźmie całkowitą odpowiedzialność za bezpieczeństwo kibiców, zwłaszcza podczas Euro 2012. Nie chodziło tu tylko o bezpieczeństwo stadionowe, ale również o bezpieczeństwo przy przemieszczaniu się kibiców z miasta do miasta[453].

Co do kwestii związanych z bezpieczeństwem posłowie zapytywali o środki finansowe, jakie muszą być przeznaczone dla policji, aby była w stanie spełnić wymogi ustawowe. Początkowo przeznaczono na to 20 800 tys. zł, okazała się to jednak kwota niewystarczająca, padły liczby wskazujące na 46 mln złotych. Wnioskiem mniejszości, chciano przyznać na ten cel kwotę 40 mln. W sejmie wywołało to kolejną dyskusję o nadgodziny dla policjantów, padły również wątpliwości o to, że jeśli nie ma pełnego

---

bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

451 Materiał oparto na wypowiedzi posła Sprawozdawcy Pawła Orłowskiego w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

452 Wypowiedź posła Jarosława Zielińskiego, w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

453 Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adama Rapackiego, w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

zagwarantowania sfinansowania zadań wynikających z ustawy, to nie ma możliwości, aby bezpieczeństwo było na odpowiednim poziomie.

Rząd wraz z Ministrem Finansów Janem Vincentem-Rostowskim zapewniał, że Polskę stać na to, aby zapewnić środki finansowe dla pracy policji na czas organizacji mistrzostw Ponadto zapewniał, że będzie to impreza bezpieczna, i że nie należy mieć obaw o to, że przepisy ustawy będą niewystarczające do opanowania imprezy pod względem organizacyjno - prawnym[454].

Następna w kolejności zmiana ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw nawiązywała do skarg kibiców, którzy twierdzili, że dostanie się na imprezę masową jest niezwykle utrudnione. Co więcej nie można swobodnie prowadzić działalności biznesowej przez kluby sportowe. Komisja postanowiła zmienić zapisy ustawy.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych jest aktem prawnym, który kompleksowo reguluje kwestie związane z bezpieczeństwem na imprezach masowych. Komisja stwierdziła jednak, że ustawę cechuje zbyt duży rygoryzm. Zdecydowano się w związku z powyższym na to, żeby wprowadzić przepisy, które wyeliminują z imprez masowych, w szczególności z meczów piłki nożnej, chuliganów i pozwolą prawdziwym kibicom na bezpieczne uczestniczenie w meczach, szczególnie piłki nożnej. Jako przykład można wskazać, że obecne rozwiązanie zawarte w art. 13 ustawy wstrzymuje rozwój piłki nożnej w niższych klasach rozgrywkowych. Wszystko dlatego, że samorządy mają olbrzymie koszty przeznaczyć na instalacje elektroniczne systemów, o jakich mówi powołany artykuł. Komisja twierdziła, że rozwiązanie to, poza meczami rozgrywanymi w ramach szczebla centralnego (Ekstraklasa, I i II liga piłki nożnej mężczyzn), nie ma racjonalnego uzasadnienia. Wyrażone zostało niezadowolenie, że kluby i samorządy, zamiast przeznaczać środki finansowe na rozwój sportu i wychowanie młodzieży, są zobligowane do tego, aby instalować kosztowne systemy elektroniczne. Komisja pochyliła się nad wieloma zagadnieniami. Jeden z posłów w imieniu komisji powiedział, że: „Chcielibyśmy, aby z jednej strony nowa ustawa definiowała przejazd zorganizowanej grupy uczestników masowej imprezy sportowej jako pozostającej w związku z imprezą masową. Czyli chodzi o to, żeby te wszystkie patologie, które mają miejsce podczas podróży zorganizowanych grup kibiców na tzw. wyjazdy, również były obłożone sankcjami zakazu stadionowego, oczywiście w wyniku pewnej procedury postępowania służb, a na końcu aby o tym rozstrzygał sąd. Chcielibyśmy, aby z

[454] Wypowiedź posłanki Krystyny Łybackiej, posłanki Beaty Kempy, Ministra Finansów Jana Vincenta-Rostowskiego w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

drugiej strony, na wniosek Ministerstwa Sportu i Turystyki, zapisy ustawy dawały mocniejszą podstawę do działań, które mogłyby w znaczący sposób ułatwić działania profilaktyczne ministerstwa sportu, jakie są dzisiaj prowadzone w ramach projektu profilaktyczno-edukacyjnego ″Kibice razem″. Proponujemy więc wpisać do ustawy możliwość finansowania tego programu z budżetu państwa"[455].

Do projektu zgłaszali poprawki także przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Rady Sądownictwa, Ekstraklasy SA, PZPN oraz przedstawiciele stowarzyszeń kibiców. Po wielu konsultacjach i próbach przeforsowania zapisów ustawy, udało się przekonać stronę rządową do tego, że są to słuszne rozwiązania. Komisja chciała zapełnić stadion prawdziwymi kibicami, aby tak zwani pseudo kibice, którym zależy na przestrzeni do chuligaństwa, nie mieli miejsca na prezentowanie swoich wybryków. Twierdzono, że im stadion pełniejszy, tym bezpieczniejszy. Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw przyjęto praktycznie jednomyślnie i uchwalono 11 września 2015 roku[456].

b) Ustawa o sporcie (2010 r.)

Od lat osiemdziesiątych minionego stulecia sejm uchwalił dziesiątki ustaw. Każda z nich miała zbliżyć kulturę fizyczną do tego, aby składniki, z jakich ona się składa, działały nienagannie zarówno pod względem organizacyjnym, jak i funkcjonalnym. Uaktualniano przepisy prawne dotyczące zarówno sportu profesjonalnego, sportu niepełnosprawnych, jak i sportu masowego. Wszystkim zmianom przyświecała główna myśl, że kultura fizyczna to też część kultury społeczeństwa, dlatego że związana jest z rozwojem fizycznym człowieka, dbałością o zdrowie, sprawnością, wydolnością fizyczną, pięknem ciała i urodą.

Każda następna kadencja sejmu próbowała wielu zabiegów, aby usprawnić podmioty funkcjonujące w sferze sportu. Sejm VI kadencji podjął wyzwanie, aby stworzyć powszechnie obowiązujący akt prawny, który miał stanowić kompleksową regulację w dziedzinie sportu i zastąpić ustawy o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 r. oraz o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 r. Ten niebagatelna próba okazała się właściwa i korzystna dla polskiego sportu, kultury fizycznej. Albowiem projekt ustawy określał zasady prowadzenia działalności w zakresie sportu, organizację i zasady uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym, zadania administracji publicznej i innych podmiotów w zakresie wspierania uprawiania sportu i organizacji współzawodnictwa sportowego.

[455] Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 1 dniu 80 posiedzenia sejmu VII kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 26.11.2014r.

[456] Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015 poz. 1707.

Do sejmu wpłynęły dwa projekty, a mianowicie: poselski 18.05.2009 roku i rządowy 31.08.2009 roku. Oba projekty rozpatrywane były wspólnie.

Rząd oraz posłowie znając realia życia sportowego a także widząc, jak funkcjonuje sport pod rządami obecnych przepisów uznali, że jest konieczność dokonania określonych zmian i uzupełnień. Dokonano transformacji w przepisach dotyczących struktur organizacyjnych zarządzających sportem, wymagań które stawia się przed podmiotami pełniącymi funkcje zarządcze w stosunku do określonych dyscyplin sportowych. Należy wymienić korzyści płynące z przedłożonego projektu ustawy, a właściwie projektów ustaw, są nimi między innymi:

1) doprowadzenie do sytuacji, w której całokształt przepisów regulujących uprawianie sportu zawarty będzie w jednym akcie prawnym

2) wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych, które jasno i precyzyjnie określają zadania i uprawnienia organów władzy rządowej i samorządowej w zakresie dotyczącym sportu

3) wprowadzenie przepisów, które określą, jaką rolę pełni państwo w procesie wspierania rozwoju, upowszechniania i popularyzacji sportu, poza zapewnianiem finansowania przygotowań olimpijskich

4) określenie funkcjonowania w sporcie w określonych sposobów na nowocześnie ukształtowane jednostki organizacyjne i ich struktury oraz realizowanie w pożądany sposób określonych ról przez osoby fizyczne,

5) określenie możliwości finansowania sportu przez podmioty gospodarcze, oraz stymulowania współpracy podmiotów gospodarczych i organizacji sportowych poprzez system zachęt podatkowych

6) ograniczenie rozbudowanego systemu nadzoru nad działalnością polskich związków sportowych i oddania ostatecznych decyzji w tym zakresie niezawisłym sądom

7) stworzenie specjalnych regulacji prawnych dla sportu w niektórych dziedzinach np. regulacji finansowania sportu ze środków publicznych, regulacji podatkowych itp.

Wyżej wymienione korzyści, wydają się być szansą na doprecyzowanie istniejących regulacji prawnych, a także wprowadzenie tych nowych. Regulacja ma objąć sport rozumiany w przepisach projektu jako ta część aktywności sportowej, która związana jest z uczestnictwem we współzawodnictwie sportowym, organizowanym lub prowadzonym przez międzynarodowe organizacje sportowe, polskie związki sportowe lub podmioty działające z ich upoważnienia.

Nowe, znowelizowane przepisy, będą sprzyjać dalszemu rozwojowi. W projektowanej ustawie zawarto także informacje o tym, że sport nie może rozwijać się bez określonych środków finansowych. Zwrócono uwagę, że środki powinny pochodzić nie tylko z budżetu

państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, ale także z innych źródeł, takich jak: środki pochodzące od sponsorów, z reklamy, a także od podmiotów inwestujących udziały i akcje spółek prawa handlowego, prowadzących działalność w sporcie na różnych poziomach organizacyjnych. Zakres przedmiotowy projektu ustawy dotyczy zagadnień związanych ze wspieraniem sportu przez władze publiczne, a także prowadzeniem działalności w zakresie sportu przez podmioty funkcjonujące na różnym stopniu organizacji sportu i zarządzania sportem, w tym w szczególności działalnością polskich związków sportowych.

Należałoby przyjrzeć się dokładniej projektowanemu aktowi prawnemu, który jest całkowicie nową prawną regulacją sportu w Polsce. Minister Sportu i Turystyki podczas swojego wystąpienia zaznaczył, że konieczność przyjęcia nowych rozwiązań uzasadniona jest trzema głównymi powodami, które determinują treść i zakres proponowanych rozwiązań[457].

Wspomina o uwarunkowaniach Konstytucyjnych, ściślej art. 68 ust. 5, z którego wynika, że sport, a co za tym idzie kultura fizyczna nie jest domeną państwa, lecz przede wszystkim wolności obywatelskiej. Kultura fizyczna, sport należą do sfery jednych z najważniejszych praw obywatelskich, w związku z tym biorąc pod uwagę ich szczególny i specyficzny charakter, nie mogą być one obciążone nadmiernym ingerowaniem ustawodawcy w tę sferę życia. Co nie oznacza, że powołany wyżej artykuł konstytucyjny nie nakazuje, aby władze publiczne wspierały kulturę fizyczną. Z przywołanej normy wynika, że jest to obowiązek władz państwowych i samorządowych, dlatego że kultura fizyczna jest dobrem publicznym, które powinno być wspierane przez państwo zwłaszcza dlatego, że ma i niesie za sobą ważne wartości społeczne i edukacyjne. Minister zaznaczył, że należy zwrócić uwagę na to, że powinno się wyznaczyć granice wspierania i ingerowania państwa w kulturę fizyczną i sport. Jeśli chodzi o tą pierwszą powinność, powinna się ona opierać na pomocniczym działaniu sportu, który już istnieje i jest realizowany przez obywateli jako wolna kultura fizyczna obywatela[458].

Należy w związku z wypowiedzią Ministra Adama Giersz, dojść do konkluzji, że przepis art. 68 ust. 5 Konstytucji sformułuje dwie główne zasady w zakresie reglamentacji prawnej kultury fizycznej, sportu. Jedną jest podstawowa zasada wolności uprawiania i organizowania kultury fizycznej oraz uzupełniająca ją zasada pomocniczości państwa we wskazanym zakresie. Jak powiedział Minister „analiza obecnie obowiązujących ustaw dotyczących kultury fizycznej pozwala stwierdzić, że realizacja wskazanych zasad odbywa się w niewłaściwy sposób. Ustawy są nacechowane naleciałościami minionego ustroju,

[457] Materiał oparto na wypowiedzi Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersz, 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.
[458] Ibidem

szerokim i głębokim zakresem regulacji. W związku z tym ustawy powinny być zastąpione nowymi regulacjami, opartymi na odmiennych założeniach konstytucyjno- aksjologicznych. A nie, jak to jest do tej pory stanowią instrukcje organizowania i uprawiania kultury fizycznej, w tym sportu, przez obywateli"[459].

Idąc dalej nie można zapominać o drugim z kolei uwarunkowaniu do wprowadzenia w życie nowej ustawy, mianowicie chodzi o uwarunkowania prawne, a te z kolei ważne są z punktu prawodawczego. W momencie, kiedy zaczęto pracować nad nowym projektem ustawy istniały dwa akty prawodawcze, które w praktyce powodowały trudności interpretacyjne i trudności z zastosowaniem poszczególnych przepisów.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym rozpoczęła reformę prawa sportowego przez udoskonalenie i rozwinięcie rozwiązań z ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. Jednakże reforma bardzo potrzebna dla ówczesnego państwa i społeczeństwa, nie została dokończona. Nadal materia dotycząca prawa związanego ze sportem, kulturą fizyczną utknęły w dualizmie ustawowym, a także szeregiem instytucji, które stanowiły swoistego rodzaju porozumienie pomiędzy regulacjami starymi i nowymi. Można stwierdzić, że omawiane ustawy nie są także w pełni spójne. Każda z ustaw zawiera szereg unormowań, pojęć i instytucji, które w praktyce przysparzają kłopoty interpretacyjne. Prawo sportowe przeładowane jest normami rangi ustawowej. Co więcej niektóre z rozwiązań wynikających z wtedy obowiązujących ustaw nie sprawdziły się w praktyce. Stosowanie tych ustaw spowodowało trudności z powodów niezwiązanych ze specyfiką organizowania i uprawiania kultury fizycznej. Takich jak sprawy wspierania sportu przez jednostki samorządu terytorialnego, jak również nadmiernych i bez szczególnego uzasadnienia regulacji dotyczących tzw. sportów niebezpiecznych. Nie można zapominać, że sprawy finansowego wspierania sportu kwalifikowanego przez jednostki samorządu terytorialnego były podstawą sporów interpretacyjnych, które niejednokrotnie kończyły się orzeczeniami sądów administracyjnych.

Kolejnym powodem do tego, aby wprowadzić w życie nowe uregulowanie dotyczące prawa sportowego, były uwarunkowania praktyczno- społeczne. Należy zacząć od tego, że duża część aktywności w zakresie kultury fizycznej czy sportu odbywa się poza sferą regulacji prawnych. Dzieje się tak nawet w ramach organizacji, które podlegają reżimowi obowiązujących ww. ustaw (polskich związków sportowych). Można dostrzec, że istnieje tu zjawisko dotyczące ważnej sfery regulacji o charakterze autonomicznym, jest to następstwem

[459] Materiał oparto na wypowiedzi Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersz, 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

tego, że działają one w formie stowarzyszeń, a więc jednostek samorządnych, które samodzielnie określają swoje cele i programy działania[460].

W związku z tym obowiązujące ustawy ingerują w aktywność sportową obywateli oraz polskich związków sportowych w obszarach, gdzie nie jest to konieczne z punktu widzenia interesu państwa. Ustanawia się normy prawne, których istnienie jest niekorzystne dla rozwoju kultury fizycznej. Stąd wynika konieczność ograniczenia reglamentacji prawnej sportu do niezbędnego minimum. Jeśli zaś chodzi o aspekt społeczny, to nie należy zapominać, że kultura fizyczna Polaków, związana jest z kulturą fizyczną krajów europejskich, dlatego tez należałoby dostosować polskie przepisy prawne do standardów europejskich. Ponadto należy zwrócić uwagę na to, że społeczeństwo, oczekuje ingerencji państwa w sport, ale zwłaszcza na szczeblu wyższym (państwowym/rządowym), czyli jeśli chodzi o organizację imprez sportowych takich jak olimpiady, paraolimpiady, mistrzostwa świata czy Europy. W pozostałym zakresie społeczeństwo oczekuje raczej stworzenia korzystnych dla obywateli organizacyjno-finansowych warunków do jego uprawiania.

Jeśli chodzi o ograniczenie reglamentacji prawnej sportu nie oznacza, że poza regulacją prawną będzie aktywność fizyczna osób niepełnosprawnych. Projekt ustawy przewidywał zapewnienie dostępu do aktywności wszystkim na równych zasadach. Trzeba przy tym podkreślić, że rezygnuje się z dotychczasowego podziału na sport osób zdrowych i sport osób niepełnosprawnych. Sportowcy niepełnosprawni będą objęci takimi samymi regulacjami, jak inni sportowcy. Co więcej ich uczestnictwo we współzawodnictwie sportowym będzie się odbywać na tych samych zasadach i w ramach tego samego systemu.
Projekt tej ustawy pomógł znaleźć tak zwany *złoty środek* między zasadą respektowania autonomii ruchu sportowego, autonomii organizacji sportowych, a zakresem niezbędnej interwencji państwa. Zajęto się najbardziej istotnym elementem kultury fizycznej- sportem. Projektowana ustawa to duży krok w przód, można pokusić się o stwierdzenie, że to rewolucja prawa sportowego, którą określono mianem jednej kompleksowej konstytucji sportu polskiego[461].

Z uwagi na tak istotny, przełomowy moment w historii polskiej kultury fizycznej, polskiego sportu, należałoby skupić się na omówieniu tych najważniejszych zmian, jakie miała wprowadzić w życie projektowana ustawa. To miało być nowe spojrzenie na problemy związane ze sportem, swoistego rodzaju uproszczenie procedur w dochodzeniu do sukcesu.

[460] Ustawa prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r., Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, (z późn. zm.). art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r.
[461] Wypowiedź posła Jerzego Szmajdzińskiego w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wiele się o tym sukcesie mówiło we wcześniejszych zdaniach, można było, czytając wystąpienie Pana Ministra mieć wrażenie, że projekt ustawy to *lek za każde zło,* które dotyka polski sport.

Jednakże nieco innego zdania był poseł Jerzy Szmajdziński, który wyraził aprobatę powstania ustawy, ale dostrzegł w niej pewne sprzeczności. Wiele mówiło się o nowych założeniach konstytucyjno-aksjologicznych, o tym, że postuluje się ograniczenie reglamentacji prawnej sportu, a zapomniano uniezależnić decyzje w sprawie ustalania składu reprezentacji na olimpiady od ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. W tej chwili Polski Komitet Olimpijski decydować miałyby o tym wraz z rządem, co za tym idzie byłoby to finansowanie ze środków publicznych. Poseł zwraca uwagę, że nie jest to zgodne z Kartą Olimpijską. W związku z tym należałoby nadać PKOl-owi uprawnienia do współpracy z prezydentem, Sejmem, Senatem oraz organami administracji we wszystkich sprawach dotyczących sportu, zwłaszcza przy opracowaniu i realizacji strategii jego rozwoju, a także programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla rozwoju sportu w Rzeczypospolitej. Ponadto należałoby wprowadzić zmiany dotyczące tego, że rząd byłby zobowiązany do zasięgnięcia opinii Polskiego Komitetu Olimpijskiego co do projektu budżetu państwa w części dotyczącej sportu. Co więcej minister właściwy do spraw sportu byłby zobowiązany do zasięgania opinii PKOl-u we wszystkich sprawach istotnych dla upowszechniania, popularyzacji i rozwoju sportu. Poseł postulował, aby Polski Komitet Olimpijski miał kompetencje do opiniowania projektów aktów prawnych z zakresu sportu.

W tym momencie, mając na uwadze powyższe założenia i wypowiedzi, należy stwierdzić, że wychowanie fizyczne związane jest ze specyficznymi instytucjonalnymi zasadami jego organizowania i uczestniczenia, dlatego też powinno być unormowane w ustawach, które bezpośrednio regulują funkcjonowanie tych instytucji. Regulacji dotyczących tych kwestii należało do tej szukać w art. 19 ustawy o kulturze fizycznej. W projekcie ustawy o sporcie zostały one przeniesione i będą przedmiotem regulacji kolejni: ustawy o systemie oświaty, ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz ustawy o Biurze Ochrony Rządu. Należy idąc dalej wspomnieć, że zrezygnowano z art. 20 ustawy o kulturze fizycznej, ponieważ możliwość tworzenia szkół sportowych i mistrzostwa sportowego ma już swoją regulację, która wynika z art. 5 ust. 5a ustawy o systemie oświaty. Ponadto nie wydaje się uzasadnione utrzymywanie regulacji, która upoważniałaby ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do dopuszczania do użytku szkolnego programów szkolenia w określonym sporcie w sytuacji, gdy odstąpiono od zasady dopuszczania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do użytku szkolnego programów nauczania.

Analizując zmiany, które wynikają z nowego projektu ustawy, należy wspomnieć o tym, że rezygnuje się także z regulacji zawartych w art. 18a – 18e ustawy o kulturze fizycznej. Przywołane artykuły dotyczą tworzenia i funkcjonowania rad sportu. Należy stwierdzić, że to dobre posunięcie, które uzasadnia fakt, że tworzenie określonych struktur o charakterze opiniodawczo-doradczym, powinno pozostać do swobodnego uznania zainteresowanych podmiotów.

W nowym akcie prawodawczym przyjmuje się definicję sportu, którą ustaliła Rada Europy, a którą posługuje się Komisja Europejska w tworzeniu polityki Unii Europejskiej w tym obszarze w Białej Księdze Sportu.

Jak zauważył poseł Biernat „sport oznacza wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane, wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Następnie należy zaakcentować, że w projekcie odstąpiono od definiowania pojęć: kultura fizyczna, współzawodnictwo sportowe, kadra narodowa czy zawodnik. Definicje, które obowiązywały dotychczas nie zawsze prawidłowo i wyczerpująco opisywały rzeczywistość, a co za tym idzie nie były powszechnie zrozumiałe lub stosowano je niewłaściwie”.[462]

Jednocześnie odstąpiono od podziału sportu na „profesjonalny” i „amatorski” oraz „zorganizowany”, „kwalifikowany”, czy też „indywidualny”. Pojęcia te są trudne do zdefiniowania, ale także niekoniecznie pasują do aktualnej rzeczywistości sportowej. Dotychczasowa praktyka wykazała, że pojęcie „sport kwalifikowany” jest wielokrotnie utożsamiane ze „sportem profesjonalnym”. Ukształtowana praktyka orzecznicza w istocie spowodowała znaczne trudności w możliwości finansowego wspierania sportu przez jednostki samorządu terytorialnego. Przyjęto bowiem rozumowanie, że „sport kwalifikowany” nie może być utożsamiany z realizowaniem przez jednostki samorządu terytorialnego zadań własnych związanych z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb wspólnoty lokalnej.[463]

Z uwagi na to, że projekt, o którym mowa ma stanowić kompleksową regulację w dziedzinie sportu, należy wspomnieć, jak wyglądają zapisy jego części szczegółowej. Wybrane i omówione zostaną te najważniejsze.

Pierwszą sprawą, o której należy wspomnieć, jest to, że w ustawie są pewne, podstawowe założenia, które są podstawą tworzenia nowej regulacji w obszarze sportu.

---

[462] Wypowiedź posła Andrzeja Biernat w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

[463] Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 19 lipca 2006 r., sygn. akt I SA/GI 927/06, Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 19 czerwca 2006 r., sygn. akt I SA/Rz 400/06).

Można wśród tych założeń wymienić to, że:

- państwo nie powinno ingerować w sport, jeśli nie jest on związany ze współzawodnictwem organizowanym przez polskie związki sportowe lub z ich upoważnienia przez inne podmioty,
- uprawianie sportu, które jest poza ramami systemu współzawodnictwa sportowego organizowanego przez polskie związki sportowe nie jest objęte jakąkolwiek reglamentacją prawną,
- zasady, które dotyczą uprawiania sportu, są określane przez właściwe polskie związki sportowe przy uwzględnieniu zasad międzynarodowych federacji sportowych. Ustanawianie norm w danym sporcie zostawia się w gestii polskich związków, wszystko to w zakresie przypisanym im przez projektowaną ustawę,
- honoruje się podstawową zasadę wywodzącą się z europejskiego modelu sportu. Mówi ona, że w państwie działa jedna narodowa federacja w danym sporcie. Polskiemu związkowi sportowemu przyznaje się w tym zakresie wyłączne kompetencje. Takie jak to, że wyznacza on samodzielnie sportowe i organizacyjne reguły w danym sporcie oraz zapewnia ich przestrzeganie przez prowadzenie i nadzór nad współzawodnictwem sportowym.[464]

Idąc dalej należy nawiązać do definicji sportu, o której zostało już wcześniej wspomniane, że została ona zaczerpnięta z Białej księgi na temat sportu. Definicja ta jest istotna, dlatego że zwraca uwagę na to, iż zadania władz publicznych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mogą wspierać kulturę fizyczną jako całość. W rozumieniu projektu ustawy, sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane, wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Ponadto taka definicja zrywa z błędnym myśleniem i przekonaniem jakoby pojęcia „sport" oraz „kultura fizyczna" miały by być traktowane rozłącznie. Zgodnie z art. 2 ust. 2 projektu ustawy sport wraz z wychowaniem fizycznym i rehabilitacją ruchową składają się na kulturę fizyczną. Pojęcie rekreacji ruchowej, która wymieniona była w ustawie o kulturze fizycznej, teraz zawiera się w szerokiej definicji sportu przyjętej w projekcie ustawy o sporcie. Dzięki takim zabiegom porządkowym, została usystematyzowana terminologia w zakresie kultury fizycznej.

Przechodząc dalej do rozdziału II projektowanej ustawy, znajdują się tam przepisy związane z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi klubów sportowych i związków sportowych. Należy zaznaczyć, że są to podmioty najważniejsze i najczęściej występujące w sferze kultury fizycznej. Przepis art. 3 stanowi, że działalność sportowa może być

[464] Niniejsze zapisy zaczerpnięto z druku nr 2313 z dnia 28 sierpnia 2009 r., projekt ustawy- o sporcie wraz z projektami aktów wykonawczych.

prowadzona w szczególności w formie klubu sportowego. Jednocześnie zawarta jest informacja, że klub sportowy działa jako osoba prawna utworzona na podstawie ustawy lub odrębnych przepisów.

Dosyć ciekawym rozwiązaniem jest to, że projekt ustawy nie wprowadza ograniczeń co do formy prawnej klubu sportowego. Osoby, które są zainteresowane, aby taki klub prowadzić czy stworzyć same powinny decydować o formie klubu zgodnie z ich określonymi potrzebami i założeniami. Daje to większe spektrum działania osobom zaangażowanym w konkretną dziedzinę sportu. Należy wspomnieć, że kluby sportowe mogą działać m.in. w formie spółek kapitałowych, tj. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej. Rzeczywistość jednak stwarza odmienną praktykę, w której najczęstszą formą prawną klubów sportowych jest stowarzyszenie.

I w tym momencie warto utrzymać rozwiązania, które dotyczą UKSów. Zwłaszcza jeśli chodzi o uproszczoną formę rejestracji takich klubów oraz innych niż uczniowskie klubów sportowych, które działają w formie stowarzyszenia, a których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej. Takie zapisy wynikają wprost z art. 4 projektu. W art. 5 jest zapis o tym, że klub może ustanawiać i finansować okresowe stypendia dla zawodników. Jest to rozwiązanie zaczerpnięte z art. 34 ustawy o sporcie kwalifikowanym. Projekt ustawy częściowo utrzymuje regulacje, które zawarte są w art. 8 ustawy o kulturze fizycznej. Określa się, że kluby sportowe, w liczbie co najmniej 3, mogą tworzyć związki sportowe. Związki sportowe będą działać w formie stowarzyszenia lub związku stowarzyszeń, wynika to z zapisu w art. 6 projektu. Taka forma organizacyjno-prawna bardzo dobrze funkcjonuje w sferze kultury fizycznej. Należy również wyjaśnić, że do kategorii związków sportowych, w rozumieniu projektu ustawy, zalicza się m.in. funkcjonujące obecnie wojewódzkie czy okręgowe związki sportowe.

Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że sport, który jest organizowany przez polskie związki sportowe wymaga specjalnej reglamentacji. Wszystko dlatego, że związki sportowe są regulatorem i gwarantem odpowiedniego zorganizowania określonego sportu w skali ogólnokrajowej. Ważność tego obowiązku podkreśla art. 7 ust. 1 projektu, gdzie wskazuje się, że polski związek sportowy może być utworzony w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie[465]. Wynika z tego zapisu, jaka szczególna jest rolę polskich związków sportowych, podkreśla się ich nadrzędną pozycję w strukturze organizacyjnej sportu.

[465] Niniejsze zapisy zaczerpnięto z druku nr 2313 z dnia 28 sierpnia 2009 r., projekt ustawy- o sporcie wraz z projektami aktów wykonawczych.

Idąc dalej należy wspomnieć, że utrzymana została obowiązująca już zasada, na podstawie której stwierdza się, że polski związek sportowy może być utworzony przez związek sportowy po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (art. 7 ust. 2 projektu). Przepisy ustawy- Prawo o stowarzyszeniach będą odnosiły się do polskiego związku sportowego, który jest szczególną formą związku sportowego, dlatego że działa on w formie stowarzyszenia lub związku stowarzyszeń.

Przyjęto, że obecne rozwiązania w tym zakresie są prawidłowe. Przyjęto, że członkiem polskiego związku sportowego może być klub sportowy, związek sportowy oraz inna osoba prawna, której statut, umowa albo akt założycielski przewiduje prowadzenie działalności w danym sporcie. Klub sportowy będący członkiem polskiego związku sportowego uczestniczy jednocześnie we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez ten związek (art. 8 projektu). Jeszcze raz należy zaznaczyć, że nowy projekt ustawy przyznaje polskiemu związkowi sportowemu naczelną roli w zakresie organizowania określonego sportu. Trzeba tez powiedzieć, że polskie związki sportowe mogą zbyt mocno wpływać na sferę praw i obowiązków uczestników współzawodnictwa sportowego. Są do tego niezbędne odpowiednie regulacje prawne.

W związku z tym w art. 9 projektu ustawy przewiduje się wymogi, których realizacja ma być ujęta w postanowieniach statutu polskiego związku sportowego. Są nimi m.in.: kadencyjność władz, ograniczenia w pełnieniu funkcji prezesa zarządu związku, obowiązek corocznego rozpatrywania przez walne zgromadzenie członków albo delegatów sporządzonego przez zarząd sprawozdania z działalności zarządu oraz sprawozdania finansowego, ocenionego przez biegłego rewidenta.

Aktualna sytuacja nie przedstawiała się należycie. W zarządzie jest kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu członków zarządu, którzy są tak zwanymi delegatami terenowymi. W praktyce nie są oni w ogóle zaangażowani w działalność związku sportowego. Dlatego też wprowadza się zapis art. 9 pkt 1 projektu ustawy, który mówi, że liczba członków zarządu polskiego związku sportowego nie powinna przekraczać 12 osób. Wprowadzenie tego przepisu ma na celu to, aby uczynić z zarządów polskich związków sportowych sprawne organy wykonawczych. W momencie, gdy zarządzaniem zajmuje się wiele osób na raz, nie można mówić o jakości zarządzania czy odpowiedzialności za podejmowane decyzje, stąd konieczność wprowadzenia ograniczeń co do liczby członków. Należy dodać, że jeśli chodzi o zmiany to w art. 83 ust.3 projektu, że polskie związki sportowe są obowiązane do stosowania tego wymogu, od kadencji następującej po kadencji władz związku wybranych przed dniem wejścia w życie ustawy.

Krytycznie na temat proponowanych zmian wypowiedział się poseł Hofman, który odniósł się do spraw związanych ze związkami sportowymi oraz z Polskim Komitetem Olimpijskim, twierdząc że pozbywanie się przez pana ministra pewnych obszarów władztwa jest niedemokratyczne. Poza tym dodał, że w Polsce obowiązuje ustawa antykorupcyjna, którą należałoby rozszerzyć i w myśl tej ustawy uznać członków zarządów, a także prezesa związków sportowych, za funkcjonariuszy publicznych. Chodziło o to, aby osoby, które są z zarządzie związków zmusić do składania oświadczeń majątkowych, co zapewniłoby większą kontrolę nad ich działalnością. Nie jest jednak tajemnicą, że i kwestie oświadczeń majątkowych udaje się niektórym ominąć. Posłowi chodziło raczej o to, ażeby przeciwdziałać szeroko rozumianej korupcji, o której wspominał w swoim wystąpieniu, nawiązując do PZPN. Z kolei odpowiedzią na rządowy projekt ustawy, było stanowisko Sojuszu Lewicy Demokratycznej, które jak twierdzi, nie wprowadza sztucznych barier, jak na przykład dwie kadencje zarządu, o czym mowa była wyżej, ale proponuje rozwiązania systemowe[466].

Jak zauważył Poseł Garbowski ,,po pierwsze wprowadza zasadę działania przez członków zarządu z należytą starannością i powiązanie tej zasady z odpowiedzialnością wobec związku za szkody spowodowane działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem. Po drugie, wprowadza instytucję rady nadzorczej jako organu nadzoru i kontroli wewnętrznej, który to organ w imieniu członków związku sprawuje bieżący nadzór nad działalnością polskiego związku sportowego we wszystkich obszarach jego działalności. Po trzecie, dopuszcza możliwość działania polskich związków sportowych w formie spółki akcyjnej, która to forma jest czytelna dla ewentualnych partnerów finansowych związków, oraz wprowadza standardy działania właściwe podmiotom prawa handlowego, takie jak przejrzystość działania czy odpowiedzialność organów. Kolejną kwestią jest minimalizowanie ryzyka korupcji poprzez wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych, takich jak na przykład zakaz zajmowania stanowisk w organach związku przez czynnych sędziów i osoby dokonujące oceny sędziów. Ponadto wprowadza się cały pakiet przepisów regulujących kwestię postępowań i kar dyscyplinarnych. Zmienia się też formułę nadzoru nad działalnością polskich związków sportowych przez rząd" [467].

Ponadto poseł akcentował konieczność zmian, co do możliwości założenia klubów sportowych, nie tylko w formie osoby prawnej. Proponował wzmocnienie znaczenia PKOl, przypisanie mu pozycji parlamentu polskiego sportu oraz głównego partnera organów władzy

[466] Materiał oparto na wypowiedzi posła Adama Hofman w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

[467] Wypowiedź posła Tomasza Garbowski w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374)., 23.10.2009.

w sprawach sportu. Postulował o obowiązek powoływania rad sportu na szczeblu samorządu terytorialnego i ustalenie kompetencji tych rad. Co do orzecznictwa w sprawach sportowych, powinno być maksymalnie uproszczone i przyspieszone. Trybunał nie powinien działać w obszarze jurysdykcji sądów powszechnych, jeśli chodzi o np. zawieszanie członków władz , jego orzeczenia powinny być ostateczne[468].

Z kolejnych zapisów stenogramów sejmowych mamy kolejne ważne informacje. W trakcie prac nad projektem dochodziło do porównywania obu projektów ustawy o sporcie. Rozpatrywane były razem, wygląd graficzny był podobny, a jednak zawierały dość znaczące różnice na co wskazał poseł Eugeniusz Kłopotek.

Poseł wskazał, że inaczej w obu projektach mówi się o roli sportu. Ponadto, idąc dalej poseł mówi o szeroko rozumianej kulturze fizycznej. W obu projektach zawarte są następujące elementy: sport i wychowanie fizyczne. Jednak w jednym projekcie jest rekreacja ruchowa, a w drugim - rehabilitacja ruchowa. W uzasadnieniu rządu wyjaśnione zostało, że element rekreacji ruchowej zawiera się w pojęciu sportu. Poseł zaakcentował podczas swojego wystąpienia, że niekoniecznie trzeba z czegoś rezygnować, cztery elementy mogłyby zostać na określenie szeroko rozumianej kultury fizycznej. Sport kojarzy się z wyczynem, z rywalizacją, ze współzawodnictwem, a nie z rekreacją, która jest pewnego rodzaju zabawą i w efekcie ma która ma służyć zdrowiu, samopoczuciu.[469]

Poseł Kłopotek poruszał również zagadnienia związane z odpowiedzialnością państwa za sprawy sportu. Z projektu rządowego wynika, że państwo ma odpowiadać tylko i wyłącznie, za tzw. sport olimpijski, wysoko wyczynowy: kadra narodowa, mistrzostwa Europy, świata i igrzyska olimpijskie. Ta odpowiedzialność byłaby realizowana przez związki sportowe, z którymi zawierane byłyby umowy. Poseł zauważył, że przy takim rozwiązaniu upowszechnianiem sportu i z rekreacją zająć by się musiały samorządy, stowarzyszenia, obywatele, sponsorzy. Nie tylko państwo musi być odpowiedzialne za wszystko. Poseł apelował jednak o to, by uwzględnić obok sportu olimpijskiego także sport dzieci i młodzieży. Chodzi nie tylko o wychowanie fizyczne, ale także rywalizację sportową. Zbyt dużo jest niedociągnięć w związku z organizacją sportu dzieci i młodzieży, dlatego należy zadbać o to, aby państwo było odpowiedzialne obok sportu olimpijskiego również za sport dzieci i młodzieży. Poseł Kłopotek dodał również, że jest jedna sprawa, co do której w obu projektach jest porozumienie. Sprawa dotyczy możliwości dotowania sportu i

[468] Materiał oparto na wypowiedzi posła Tomasza Garbowski w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

[469] Materiał oparto na wypowiedzi posła Eugeniusza Kłopotek w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

upowszechniania go przez samorządy terytorialne. Do tej pory sytuacja była patowa, wójtowie nie wiedzieli czy gminy mogły przekazywać jakiekolwiek środki finansowe np. na wyjazd drużyny na zawody sportowe. W tej chwili sytuacja została jasno określona w obu projektach ustawy. Oba projekty ustaw kładą duży nacisk na zwalczanie korupcji i dopingu w polskim sporcie, co jest bardzo potrzebne, dlatego że założono, iż patologie występujące w polskim sporcie należy skutecznie wyeliminować[470].

Na pierwszym posiedzeniu sejmu zabrało głos około 33 posłów. Omówione zostały szczegółowo poszczególne przepisy ustawy. Odnoszono się również ze starannością do unormowań części szczegółowej ustawy. Główne i jako najważniejsze z części szczegółowej będą rozwiązania dotyczące: tego, że w nawiązaniu do art. 1 projektu ustawy w zakresie przedmiotowym przyjęto, że szereg spraw nie wymaga tworzenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Zostało już wcześniej zaakcentowane, że zaproponowano, aby objęto te sprawy regulacjami wewnętrznymi jednostek organizacyjnych działających w sferze sportu.

Dalej ustawa zawierała uregulowania podstawowych zagadnień dotyczących klubów sportowych i związków sportowych, jako podmiotów najczęściej występujących w sferze kultury fizycznej.

Kolejne przepisy ustawy dotyczą specjalnej reglamentacji jakiej powinien podlegać sport uprawiany i organizowany w ramach polskich związków sportowych. Należy zaznaczyć, to co zostało już powiedziane o szczególnej roli polskiego związku sportowego, który jest regulatorem i gwarantem odpowiedniego zorganizowania określonego sportu w skali ogólnokrajowej.

Trzeba wspomnieć, że projekt ustawy o sporcie nie przewiduje istotnych zmian w odniesieniu do modelu nadzoru, którym jest objęta działalność polskich związków sportowych. Nadal nadzór ten będzie spoczywał w rękach ministra właściwego do spraw kultury fizycznej, informacja na ten temat również została poruszona w niniejszym opracowaniu. Warto tylko dodać, że nowym rozwiązaniem jest przewidziane w art. 16 ust. 3 pkt 1 projektu uprawnienie ministra właściwego do spraw kultury fizycznej do żądania udostępnienia wszelkich dokumentów oraz udzielania pisemnych wyjaśnień dotyczących działalności polskiego związku sportowego, a nie jak dotychczas wyłącznie żądania

[470] Wypowiedź posła Andrzeja Walkowiak w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374)., 23.10.2009.

dostarczenia przez władze polskiego związku sportowego, w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał zebrania członków lub delegatów[471].

Podsumowując dalszy ciąg części szczegółowej ustawy, należy wspomnieć ponownie o tym, że projektowana ustawa umacnia rolę Polskiego Komitetu Olimpijskiego i Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego odpowiednio w sporcie olimpijskim i paraolimpijskim. Polski Komitet Olimpijski i Polski Komitet Paraolimpijski mają współpracować z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej w zakresie opracowania i realizacji strategii rozwoju sportu. Jeśli zaś chodzi o organy administracji rządowej, to będą one zobowiązane do przedstawiania Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu i Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu do zaopiniowania projekty aktów prawnych w przedmiotowym zakresie. Utrzymane zostają rozwiązania dotyczące możliwości ustanawiania przez polskie związki sportowe stałych sądów polubownych.

Kolejną poruszoną sprawą w części szczegółowej ustawy jest kwestia zapewnienia podstawowych warunków prawidłowej organizacji i uprawiania sportu przez zapewnienie bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w danym rodzaju aktywności. Jeśli chodzi o bezpieczeństwo uznaje się prymat obowiązujących przepisów prawa, dlatego też zawarte w projekcie ustawy przepisy dotyczące bezpieczeństwa w sporcie ograniczono do niezbędnego minimum wynikającego ze specyfiki sportu.

Idąc dalej należy zauważyć, że w projekcie ustawy zawarte są przepisy dotyczące tytułów zawodowych w sporcie. Dotyczą uzyskiwania tytułów zawodowych trenera i instruktora sportu.

Następnie poruszone są kwestie związane z tym, że stosowanie dopingu jest zabronione. Regulacja tej problematyki również została już wcześniej zaakcentowana. Przyjmuje się, że dopingiem w sporcie są wskazane enumeratywnie szczególne formy zachowania.

Kolejno w projekcie ustawy przewiduje się pozostawienie przepisów zawartych obecnie w art. 56 ustawy o sporcie kwalifikowanym w zakresie ochrony symboliki olimpijskiej oraz nazw związanych z igrzyskami olimpijskimi, jak również paraolimpijskimi. Naruszenie przepisów ustawy w tym zakresie będzie rozpatrywane w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 54 projektu).

Nawiązując wcześniej do spraw związanych z wykroczeniami, należy wspomnieć również o nowej kategorii przestępstw związanych z negatywnymi zjawiskami występującymi w sporcie (art. 66 projektu). Z uwagi na to, że przepisy te będą stanowiły

[471] Art. 18 ust. 2 pkt 1 ustawy o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, Dz.U. 2005 nr 155 poz. 1298.

nowy rozdział Kodeksu karnego, proponowane rozwiązania zostały omówione wraz z pozostałymi przepisami zmieniającymi.

Kwestią najważniejszą co do zmian w przepisach obowiązujących jest to, ażeby przenieść z ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o sporcie kwalifikowanym te wszystkie regulacje, które nie są bezpośrednio związane ze sportem (art. 55-82 projektu).

Idąc dalej należy wspomnieć, że ważnym aspektem dokonywanych zmian w związku z projektowaną ustawą jest przeniesienie dotychczasowych przepisów ustawy o kulturze fizycznej:

1) dotyczących uprawiania sportów strzeleckich – do ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999 nr 53 poz. 549 (art. 67),

2) związanych z uprawieniem żeglarstwa – do ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, Dz.U. 2001 nr 5 poz. 43 (art. 69).

Wymienione kwestie dotyczące uprawiania sportów strzeleckich, żeglarstwa nie są związane z przedmiotem regulacji projektowanej ustawy, tj. zasadami uprawiania i organizowania sportu. W związku z tym powinny zostać przeniesione do innych ustaw, których zakres przedmiotowy odpowiednio reguluje daną materię.

Podobne rozwiązanie zostało zaproponowane w art. 60 przewidującym zmianę ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Zakres przepisów przenoszonych do tej ustawy dotyczy zajęć wychowania fizycznego, a więc tego aspektu kultury fizycznej, który nie podlega regulacji w projektowanej ustawie. Analogiczną zmianę zawiera art. 77, który dotyczy zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Idąc dalej co do zmian, to należy zaznaczyć, że podobne regulacje zostały zawarte w :

1) ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179 (art. 57),

2) ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej Dz.U. 1990 nr 78 poz. 462 (art. 58),

3) ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej Dz.U. 1991 nr 88 poz. 400 (art. 59),

4) ustawie z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu Dz.U. 2001 nr 27 poz. 298 (art. 70),

5) ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych Dz.U. 2003 nr 179 poz. 1750 (art. 74).

Ważną częścią zmian dokonywanych w związku z projektowaną ustawą są te, które wynikają z przyjęcia nowych przepisów karnych. Nawiązują one do zwalczania dopingu i korupcji w sporcie, co zostało już wcześniej zaakcentowane. Przepisy, o których mowa zostały wprowadzone w:

1) ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179 (art. 57),

2) ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym Dz.U. 1997 nr 114 poz. 738 (art. 64),

3) ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 (nowy rozdział XXXII a) (art. 66),

4) ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary Dz.U. 2002 nr 197 poz. 1661 (art. 72),

5) ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym Dz.U. 2006 nr 104 poz. 708 (art. 78).

Regulacje wymienionych ustaw w sposób bezpośredni wiążą się z problemem korupcji w sporcie, zatem ich zmiany są pożądane.

Projektowana ustawa zawiera także szereg niezbędnych przepisów przejściowych i dostosowujących, umożliwiających przede wszystkim zachowanie praw nabytych i również bezkolizyjne wprowadzenie jej w życie.

Ustawa o sporcie to jedna z najważniejszych zmian w polskiej kulturze fizycznej. Jej uchwalanie trwało długi czas, głos w sprawie poszczególnych zapisów projektu ustawy zabierało wielu posłów, Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki. Podczas posiedzeń padały zapytania o szkolenie menadżerów sportu. Ustalono, że obiektami sportowymi będą zarządzali menedżerowie, ale ich kształcenie będzie odbywać się na zasadach ogólnych, na uczelniach, gdzie funkcjonują wydziały zarządzania. Stwierdzono, że nie ma powodu, żeby w ustawie określać specjalność menedżera sportu[472].

Poruszano także sprawy związane z dotacjami, finansowaniem klubów i związków sportowych. Jeden z posłów (Tomaszewski) powiedział w tej sprawie, że ,,jest stosowny rozdział, ale w tym rozdziale jest mowa o tym, że w ramach procedury, o której mówimy w ustawie o sporcie, kluby sportowe będą mogły otrzymywać dotacje celowe tylko wówczas, jeśli nie działają dla zysku, nie są w sektorze finansów publicznych. Stąd istnieje niebezpieczeństwo, że po uchwaleniu tej ustawy będą dwa tryby przyznawania dotacji z samorządu dla stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie zadań własnych samorządów: jeden dla klubów sportowych, zgodnie z uchwałą rady, i drugi dla podmiotów, które nie są klubami sportowymi, np. szkolnego związku sportowego, ludowych zespołów sportowych, akademickiego związku sportowego, okręgowego związku sportowego. Dla tych

[472] Wypowiedź Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersz, posłanki Zdzisławy Janowskiej w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

podmiotów samorząd będzie musiał organizować konkursy, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego"[473].

Dla niektórych posłów nie było to rozsądne rozwiązanie. Minister Sportu i Turystyki uznał, że związki sportowe będą wyłączone z otwartego konkursu ofert.

Padały również zapytania w sprawie przyznania sędziemu sportowemu tytułu zawodowego w sporcie[474]. Stwierdzono, że obszary sportu nie są tożsame z obszarami oświaty i Karty Nauczyciela dla trenera wprowadzić się nie da[475].

Nie można zapomnieć również o tym, że wywołała się dyskusja, jeśli chodzi o zapewnienie odpowiedniej ilości godzin wychowania fizycznego w szkołach. Rząd zapewnił, że ilości godzin nie zmniejszy. Nie był to wariant, który dawałby pewność w tej kwestii. Nie chciano dopuścić do tego, ażeby o ilości godzin wychowania fizycznego decydowano przez rozporządzenia ministra edukacji narodowej. To mogłoby spowodować, że ilość godzin zostałaby zmniejszona[476]. Lakoniczne stwierdzenie rzucone ze story rządu, że ilość godzin nie będzie zmniejszona, nie uspokajały posła Schetyny, Kłopotka czy Wontor[477].

Niejednokrotnie można spotkać się z niezrozumiałymi postępowaniami przedstawicieli rządu. Ich wypowiedzi sprawiają, że można odnieść wrażenie, że nie zależy im na poprawie sytuacji kultury fizycznej. Jednym ruchem, jedną decyzją degradują sprawy ważne z punktu rozwoju polskiego wychowania fizycznego.

Zastanawiano się także nad tym ile związków sportowych straci swój status w rozumieniu projektowanej ustawy. Stwierdzono, że nie będzie to duża liczba, nie podając nawet w przybliżeniu jakiejś ilości. Albowiem nie wszystkie dotychczas działające związki sportowe w Polsce spełniaj kryteria ruchu olimpijskiego, przyjmując Kartę Olimpijską, akceptując kodeks antydopingowy.

Na temat projektowanej ustawy głos zabrali również senatorowie. Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki rozpatrzyła uchwałę Senatu. Senat do uchwalonej przez Sejm

[473] Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.
[474] Wypowiedź posła Tomasza Grabowski w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.
[475] Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.
[476] Wypowiedź poseł Krystyny Łybackiej, posła Eugeniusza Kłopotka w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.
[477] Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Krystyna Szumilas w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

ustawy złożył 21 poprawek. Większość z nich to poprawki redakcyjne i legislacyjnych, doprecyzowujących[478].

Jeśli chodzi o zmiany, jakie zaproponował Senat, które mogłyby wnieść konkretne zmiany dla polskiej kultury fizycznej. Jako pierwszą można byłoby wymienić zmianę dotyczącą jednostek samorządu terytorialnego, że nie muszą one powoływać rad sportu. Chodziło o zmianę w zapisie „*działają rady*" na słowa „*mogą działać rady*". Była to zbyt głęboka ingerencja w niezależność jednostek samorządu terytorialnego. Dalej senat zaproponował, aby zdjąć z przedszkoli oraz placówek oświatowo-wychowawczych obowiązek prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz zajęć pozalekcyjnych w zakresie sportu. Zostało to zastąpione obowiązkiem prowadzenia zająć rozwijających sprawność fizyczną dzieci. Pozostawiono zapis w ustawie o 4 godzinach lekcyjnych wychowania fizycznego dla uczniów klas IV, V i VI szkół podstawowych i gimnazjów, a dla uczniów szkół ponad gimnazjalnych - trzy godziny lekcyjne w ciągu tygodnia.

Jednocześnie trzeba wspomnieć o ważnych poprawkach, które zmieniały zapisy uchwalone przez Sejm. Chodzi o poprawki, które umożliwiają przeprowadzanie egzaminów potwierdzających posiadanie uprawnień do uprawiania turystyki na jachtach żaglowych o długości kadłuba powyżej 7,5 m lub motorowych o mocy silnika powyżej 10 kW także podmiotom upoważnionym przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. Poprawka przyjęta z aprobatą, gdyż poprawi dostęp do egzaminów szczególnie młodym ludziom. Nie będzie skutkowało obniżeniem standardów, minister będzie sprawdzał, czy dana organizacja, która będzie się starała o możliwość przeprowadzania takich egzaminów, spełnia określone kryteria. Tak więc obawy ze strony senatu, że egzamin będzie można łatwiej zdać, przez co nie zostanie zachowany odpowiedni poziom bezpieczeństwa, zostały bardzo szybko wyjaśnione. Co do rejestracji statków pozostawiono obowiązek rejestracji tylko w Polskim Związku Żeglarskim. Odrzucono propozycję senatu, ponieważ mogło to doprowadzić do nadmiernej biurokracji- rejestrowanie i w Polskim Związku Żeglarskim, i u starosty.

Istotną zmianą jest również to, że przywrócono wcześniejszy zapis przedłożenia rządowego, który dotyczył zmniejszenia ulgi w opłatach za egzamin potwierdzający posiadanie uprawnień żeglarskich dla uczniów i studentów z 70% do 50%. Uprawnienie do korzystania z 50 % ulgi jest wystarczające, taką decyzję podjęto. Powyżej omówione kwestie w najistotniejszy sposób zmieniają przedłożenia sejmowe.

[478] Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, Andrzeja Biernat, Andrzeja Bętkowskiego, Andrzeja Walkowiak w 2 dniu 69 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o sporcie, 24.06.2010.

Minister Sportu i Turystyki ustosunkował się do wszystkich pytań poselskich. Co do spraw związanych z finansowaniem sportu, zaznaczył, że odbywa się głównie poprzez tzw. reklamę publiczną, to znaczy że większość przedsiębiorstw może wliczyć sponsorowanie sportu w koszty, traktując to jako reklamę publiczną. Natomiast możliwe są darowizny na rzecz stowarzyszeń sportowych na ogólnych zasadach, zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych[479]. Dużo kontrowersji wzbudziło wpieranie sportu przez ministra właściwego do spraw oświaty i szkolnictwa. Użyto sformułowania „*może wspierać*". Chodzi o to, że może dofinansowywać to minister sportu, minister obrony. Brak jest znaczenia obligatoryjnego, że musi wspierać. To zapis analogiczny do ustawy o sporcie kwalifikowanym, tam też jest brak obligatoryjności, a wspieranie sportu ma miejsce.

Podsumowując pracę nad tym projektem ustawy trzeba powiedzieć, że wykonano ogromną merytoryczną pracę. Obejmuje ona swym zasięgiem wszystkich obywateli, począwszy od dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół, na osobach uprawiających sport zawodowy kończąc, dotyczy tych, którzy uprawiają sport, i tych, którzy są z nim związani pośrednio. Udało się ograniczyć ingerencję państwa do działalności polskich związków sportowych. To zmiany przełomowe dla polskiego sportu i polskiej kultury fizycznej. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy w sejmie odbyło się 08 września 2009 roku. W dniu 05 lipca 2010 roku Prezydent podpisał ustawę uchwaloną 25 czerwca 2010 roku. Zaledwie 9 miesięcy zajęło posłom, rządowi stworzenie aktu prawnego, który w sposób wyczerpujący normuje najważniejsze kwestie związane ze sportem, kulturą fizyczną. 394 posłów głosowało po 3 czytaniu ustawy za jej przyjęciem, tylko 1 wstrzymał się od głosu i tylko 1 był przeciwny. Taka zgoda i wreszcie można powiedzieć konsensus w sejmie nie panował przy okazji uchwalania żadnej innej ważnej ustawy. Owocem poselskiej zgodności była uchwalona ustawa o sporcie, która znaczą zmieniała oblicze kultury fizycznej i polskiego sportu w przyszłości[480].

Analiza zapisów stenogramów sejmowych pozwala zauważyć brak zgodności i spójności w działaniu ówczesnego Sejmu. Stąd m. in. częste zmiany w materii ustawowej.

Posłowie zdecydowali, że należy dokonać zmian z ustawie o sporcie. Chodziło o zmiany w zakresie nadzoru nad funkcjonowaniem polskich związków sportowych poprzez m.in. rozdzielenia uprawnienia do zawieszenia w czynnościach władz polskiego związku sportowego oraz do jego rozwiązania pomiędzy ministra właściwego do spraw kultury fizycznej oraz sąd. Stan prawny wynikający z ustawy o sporcie wyłącznie sędziemu

[479] Wypowiedź Ministra Sportu i Turystyki Adam Giersz w 2 dniu 69 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o sporcie, 24.06.2010.
[480] Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. 2010 nr 127 poz. 857.

rejestrowemu przyznaje kompetencje, które wiążą się z zawieszaniem w czynnościach władz polskich związków sportowych. Ponadto sędzia rejestrowy ma możliwość rozwiązania polskiego związku sportowego. Stanowisko rządu wobec projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie, było negatywne. Stwierdzono bowiem, że nie jest to żadna rewolucyjna zmiana, która uzdrowi sytuację, że przepisy i postanowienia statuty w związkach nie będą łamane. Co więcej powołanie tych przepisów w życie sprawi, że w razie naruszenia prawa przez związek, minister ma obowiązek zawiesić w czynnościach władze związku i powołać kuratora. A kurator będzie miał dzięki nowym przepisom czas na powołanie nowych władz aż rok czasu. Aktualnie przewidziany był okres 6 miesięcy. Czas wydłużyłby się znacząco, co nie niosłoby za sobą dobrych konsekwencji, dlatego też należało uznać zmiany projektowanej ustawy za zbyteczne. Projekt wpłynął do sejmu 22 czerwca 2012 roku, wycofano go 21 listopada 2012 roku[481].

Dwa lata później (2014) kolejny raz postanowiono zmienić zapisy ustawy o sporcie. Tym razem do sejmu wpłynęły trzy projekty: poselski, rządowy i komisyjny. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw. Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Rozpatrywano je wspólnie.

Projekt rządowy dotyczył następujących regulacji szczegółowych:

,,1) rozszerzenie zawartego w art. 9 ust. 3 ustawy o sporcie zakazu pełnienia funkcji członka zarządu polskiego związku sportowego (dalej „PZS") przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą związaną z realizacją przez ten PZS jego zadań statutowych na osoby posiadające więcej niż 10% udziałów lub akcji w spółce kapitałowej, która prowadzi taką działalność, oraz wspólników spółek osobowych prowadzących taką działalność;

2) zmiany w art. 9 ustawy o sporcie, w tym dodanie nowego ust. 6 i zmiana treści obecnie obowiązującego ust. 4, dotyczące doprecyzowania roli organu władnego rozpatrywać i zatwierdzać sprawozdanie finansowe oraz doprecyzowania rodzajów sprawozdań przywołanych w ww. przepisie;

3) skreślenie art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy o sporcie, który zobowiązuje do dołączenia do wniosku o wyrażenie zgody na utworzenie PZS aktualnego na dzień składania wniosku odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wnioskodawcy;

4) wprowadzenie możliwości wydania przez organ sprawujący nadzór decyzji skutkującej utratą statusu polskiego związku sportowego w przypadku nieposiadania przez PZS przynależności do międzynarodowej organizacji sportowej właściwej dla danego sportu;

[481] www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=744, dostęp z dnia 02.05.2019.

5) wprowadzenie w art. 29 ustawy o sporcie zmian, które odnosiłyby się wprost do możliwości dofinansowania dotacją celową przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Centralny Ośrodek Sportu" w Warszawie;

6) wprowadzenie zmian w art. 37 ust. 2 ustawy o sporcie mających na celu doprecyzowanie upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia w sprawie kwalifikacji lekarzy uprawnionych do wydawania zawodnikom orzeczeń lekarskich o stanie zdrowia oraz zakresu wymaganych badań lekarskich niezbędnych do uzyskania orzeczenia lekarskiego przez określenie częstotliwości tych badań;

7) dokonania zmian w rozdziale 9 – Zwalczanie dopingu w sporcie, z uwagi na zmiany standardów międzynarodowych w tym zakresie;

8) zmiana art. 46 ust. 1 oraz art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o sporcie przez objęcie dyspozycją tych przepisów zachowań polegających na przyjmowaniu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub żądaniu takiej korzyści albo jej obietnicy w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik „lub przebieg" tych zawodów;

9) rozwiązanie kwestii ewentualnego niedostosowania do ustawy przez PZS, które zgodnie z przepisami ustawy o sporcie kwalifikowanym były stowarzyszeniami i posiadały status PZS (Aeroklub Polski, LOK, Polski Związek Wędkarski); wskazane powyżej organizacje, nie dostosowując się do ustawy o sporcie, nie tyle ryzykują utratę statusu polskiego związku sportowego, lecz jako polskie związki sportowe mogą zostać rozwiązane, a więc utracić byt prawny; nie można wykluczyć bowiem, że brak dostosowania do ustawy o sporcie, pomimo upływu dwuletniego okresu dostosowawczego, zostanie uznany za rażące i uporczywe naruszanie prawa, a podnoszone przez te podmioty argumenty o niemożności dostosowania swojej struktury do art. 8 ust. 1 ustawy o sporcie uznane za brak warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem[482]".

Projekt nowelizacji został wcześniej poprzedzony wieloma konsultacjami, przede wszystkim dlatego, że jego zapisy miały oddziaływać na wszystkie polskie związki sportowe i między innymi Centralny Ośrodek Sportu. Projekt ustawy nie miał obciążać budżetu państwa. Miał być zgodny z prawem europejskim.

Za najważniejsze zmiany można uznać to, że uczniowski klub sportowy podlegać będzie wpisowi do ewidencji prowadzonej przez starostę właściwego ze względu na siedzibę klubu, że do polskiego związku sportowego stosować się będzie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, że Polski związek sportowy

[482] www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2674, dostęp z dnia 12.08.2019 r.

obowiązany będzie należeć do właściwej międzynarodowej federacji sportowej działającej w sporcie olimpijskim lub paraolimpijskim lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski, że Centralny Ośrodek Sportu może otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań publicznych związanych z zapewnieniem warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych do szkolenia sportowego. Poruszono również kwestie dopingu sportowego, a także odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz rozstrzygania sporów w sporcie przez Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu.

Z kolei poselski projekt miał dotyczyć szeregu uregulowań związanych z wykonywaniem zadań i uprawnieniami organów władzy rządowej i samorządowej w zakresie dotyczącym sportu. Znowelizowane przepisy miały także określić rolę państwa w procesie wspierania rozwoju sportu, upowszechniania i popularyzacji. Chodziło także o to, aby stworzyć dodatkowe możliwości finansowania sportu przez podmioty gospodarcze, zmienić zapisy w zakresie sponsorowania wydarzeń sportowych.

Należy zauważyć, że projekt wprowadzał wiele zmian. Powodem powstania projektu były nieudany start polskich sportowców w Igrzyskach Olimpijskich w Londynie (2012), gdzie Polska miała najsłabszy dorobek medalowy. Jak można przeczytać w uzasadnieniu: ,,Aktualna kondycja polskiego sportu, jak również kilkuletnie doświadczenia w obszarze funkcjonowania sportu w ramach obowiązującego ustawodawstwa i regulacji prawnych, wskazują na konieczność dokonania określonych zmian i uzupełnień, w tym zmian w przepisach dotyczących struktur organizacyjnych zarządzających sportem, wymagań stawianych przed podmiotami pełniącymi funkcje zarządcze w odniesieniu do określonych dyscyplin sportowych i wyposażonymi w swoisty monopol w tym zakresie oraz zmian w niektórych obowiązujących regulacjach prawnych w celu ich dostosowania do wymagań stawianych organom władzy publicznej i organizacjom biorącym udział w zarządzaniu sportem”[483].

Wielokrotnie podczas omawiania w/w stenogramów sejmowych, począwszy od transformacji ustrojowej do czasów współczesnych, zaznaczano fakt, że zarządzanie administracją sportową, kwestie organizacyjne i prawne mają ogromne przełożenie na funkcjonowanie całej polityki sportowej. Była mowa o centralizacji i decentralizacji władzy związanej z zarządzeniem sportem. Zapisy ustawy o jakiej mowa, przypominają powrót o rozważaniach na temat decentralizacji władzy.

Obecna regulacja prawna określa, że klub sportowy musi być prowadzony wyłącznie jako osoba prawna. Ten zapis usiłowano zmienić, twierdząc, że jest to zapis wbrew

[483] www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2715, dostęp z dnia 12.08.2019r.

deklarowanej przez ustawodawcę w uzasadnieniu do projektu ustawy o sporcie tendencji do liberalizacji wymogów w zakresie organizacji sportu w Polsce. Kluby tak działające, nie mają charakteru korporacyjnego. Stwierdzono, że przepisy aktualnie obowiązujące w tym zakresie, powodują wyłącznie utrudnienia biurokratyczne w tworzeniu klubów sportowych oraz zdecydowanie wyższe koszty ich działania. Zmiana, jaka została zaproponowana wprowadzała opcję prowadzenia klubu sportowego w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej lub w formie spółek osobowych. Miało to na celu umożliwienie osobom zainteresowanym na swobodne decydowanie o formie klubu, biorąc pod uwagę jego możliwości osobowe i kapitałowe. Propozycje zmian nie spotkały się jednak z akceptacją senatu.

Trzecim komisyjnym projektem ustawy był projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Podjęto decyzję, że należy ocenić funkcjonowanie ustawy o sporcie i wprowadzić stosowne zmiany. Dlatego, że od momentu wejścia w życie ustawy, czyli od momentu reformy w polskim ustawodawstwie sportowym, nie dokonano takiej analizy. Trzeba przypomnieć, że przed ustawą o sporcie, funkcjonowała ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, która zapoczątkowała zmiany w prawie sportowym przez udoskonalenie i rozwinięcie rozwiązań z ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. Funkcjonowanie tych dwóch ustaw, które dotyczyły pokrewnej materii uznano za niekorzystne dla sportu i zdecydowano się na zastąpienie ich poprzez jeden akt prawny. Zostało już zaakcentowane, jak znaczące zmiany w polskiej kulturze fizycznej wprowadziła ustawa o sporcie. Projekt komisyjny miał na celu wprowadzenie następujących zmian w ustawie z dnia 25 czerwca 2010r. o sporcie:

,,1) wyraźnego uregulowania w art. 4 ust.4 możliwości dokonania wykreślenia wpisu z ewidencji uczniowskich klubów sportowych;

2) uzupełnienie przepisu art. 7 ust. 3 wprowadzając możliwość ”odpowiedniego” stosowania ustawy Prawo o stowarzyszeniach;

3) poszerzenie art. 8 ust. 2 umożliwiające członkostwo z polskim związku sportowym klubom sportowym realizującym cele statutowe tego związku;

4) wprowadzenie zmiany w art. 9 dotyczącej łączenia funkcji we władzach polskich związków sportowych;

5) doprecyzowanie przepisów regulujących uprawnienia polskiego związku sportowego do ustanawiania i realizacji reguł we współzawodnictwie sportowym;

6) ograniczenie obowiązku tworzenia ligi zawodowej do najwyższej klasy rozgrywkowej;

7) dookreślenie podstawy prawnej do udzielenia przez jednostki samorządu terytorialnego dotacji celowej dla klubów sportowych, niedziałających w celu osiągnięcia zysku;

8) rozszerzenie na zawodników zakwalifikowanych do kadry narodowej w igrzyskach głuchych obowiązku objęcia opieką medyczną, która przewidziana jest przez art. 29 ust. 4 ustawy dla zawodników zakwalifikowanych do kadry narodowej w sportach olimpijskich, paraolimpijskich;

9) objęcie świadczenia pieniężnego, przyznawanego ze środków budżetu państwa, na podstawie art. 36 ustawy o sporcie, coroczną waloryzacją w oparciu o przepisy art. 88 i art. 89 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

10) wprowadzenie, w rozdziale 9a, przepisów regulujących zagadnienie odpowiedzialności regulaminowej i dyscyplinarnej oraz rozstrzygania sporów w sporcie;

11) wyodrębnienie terenowych jednostek organizacyjnych Aeroklubu Polskiego zrzeszających członów będących osobami fizycznymi w samodzielne stowarzyszenia, a co za tym idzie, samodzielne kluby sportowe w rozumieniu przepisów ustawy o sporcie.

II. Wprowadzenie następujących zmian w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.):

12) zwolnienie z podatku dochodowego: wartości otrzymanego ubioru reprezentacyjnego i sportowego członka polskiej reprezentacji na igrzyska głuchych, nagród wypłacanych przez Polski Związek Sportu Niesłyszących za uzyskanie wyników na igrzyskach głuchych oraz świadczeń pieniężnych ze środków budżetu państwa, przysługujących na podstawie art. 36 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie" [484].

Jak każdy projekt ustawy, miał swoich zwolenników i przeciwników, polecić należy w szczególności wypowiedzi niektórych[485].

---

[484] www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3161, dostęp z dnia 23.04.2019 r.

[485] Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Agnieszki Kołacz Leszczyńskiej, posła Sławomira Kowalskiego, posła Jana Łopaty, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów Janusza Cichoń w 1 dniu 75 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Finansów Publicznych o:
- rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw,
- senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych
(druki nr 2603, 2421 i 2726), 24.09.2014r.; Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Ireneusza Raś, posła Grzegorze Schreiber, posła Eugeniusza Kłopotek, posła Bogusława Wontor, posła Jerzego Borkowskiego, posła Jana Ziobro, posłanki Jagny Marczułajtis-Walczak, posła Marka Matuszewskiego, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Doroty Idzi w 1 dniu 88 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, 03.03.2015r.; Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś 1 dniu 94 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o:
- rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie,
- poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw,

Po ponad 13 miesiącach od złożenia do Sejmu 3 projektów ustaw, które rozpatrywano wspólnie, uchwalono ustawę, która została podpisana przez Prezydenta 12 sierpnia 2015 roku[486].

c) Powołanie Ministerstwa Sportu i Turystyki

Przez 12 lat, od 2007-2019 roku działało w Polsce Ministerstwo Sportu i Turystyki[487]. Była to instytucja uporządkowana, która działała w obszarze dwóch działów administracji rządowej: kultury fizycznej i turystyki. Zostało już wielokrotnie wspomniane, że zmiany w strukturach administracji rządowej nie były dobre i często polegały na zmianie nazwy, dlatego należy docenić długi okres funkcjonowania ministerstwa w niezmienionej strukturze. Na stronie internetowej Ministerstwo Sportu i Turystyki przedstawia szczegółowy plan działania na poszczególne lata działania, poparte konkretnymi programami. Należy mieć wobec powyższego przekonanie, że zarządzanie polskim sportem w tym okresie czasu było usystematyzowane, spójne, a zasługuje na uznanie. Połączenie sportu z turystyką funkcjonowało dobrze. Chociaż zawsze finansowanie sportu zajmowało więcej środków budżetowych, niż turystyka, to wydaje się zasadne połączenie tych dwóch obszarów w jedną instytucję. Prace ministerstwa należy ocenić pozytywnie, zwłaszcza przez konsekwentne wdrażanie długofalowej strategii rozwoju polskiego sportu, który oparto na spójnej piramidzie szkoleniowej. Zwiększano środki na sport powszechny. W 2019 roku przeznaczono na ten cel blisko 95% więcej środków niż w 2015[488]. Celem było stworzenie ogólnopolskich, systemowych rozwiązań, służących aktywizacji społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Wydawało się, że czas zmian w zakresie administracji rządowej odpowiedzialnej za sprawy sportu w Polsce minął. Że jeśli coś jest dobre, to z reguły się tego nie zmienia. Polski rząd zdecydował jednak inaczej i pojawiały się nawet głosy o zupełnym zlikwidowaniu tego ministerstwa. Stało się jednak inaczej. Turystyka została kolejny raz odłączona od sportu i

---

- komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druki nr 2674, 2715, 3161 i 3318), 10.06.2015r.; Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, posła Tadeusza Tomaszewskiego, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Doroty Idzi w 1 dniu 97 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o uchwale Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o sporcie, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druki nr 3655 i 3698), 21.07.2015r.

[486] Ustawa z dnia 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2015 poz. 1321.

[487] Ministerstwo Sportu i Turystyki, utworzone na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Sportu i Turystyki (Dz. U. Nr 165, poz. 1368, z późn. zm.), zapewnia obsługę Ministra Sportu i Turystyki, kierującego działami administracji rządowej: *1.kultura fizyczna* – na zasadach określonych w szczególności w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.); *2.turystyka* – na zasadach określonych w szczególności w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.).

[488]https://msit.gov.pl/pl/aktualnosci/8599,4-lata-w-MSiT-pod-kierownictwem-ministra-Witolda-Banki.html, dostęp 07.06.21r.

umieszczona tym razem w Ministerstwie Rozwoju, a sport w randze ministerstwa utrzymano po to, aby nie stracił na znaczeniu. Sport musi mieć swojego przedstawiciela w Radzie Ministrów. Trudno wyobrazić sobie bowiem jakiekolwiek środowisko, które nie ma swojego resortu, nie ma swojego budżetu, którym może dysponować. Potraktowanie sportu w ten sposób, pokazałoby to, jak sport jest traktowany, że się go degraduje, nie docenia. Ministerstwo Sportu jest dla środowiska sportowego pożądanym organem, dlatego nie słuszne byłyby jakiekolwiek zmiany.

Inna działalność komisji sejmowej w latach 2016- 2019 dotyczyła szeroko rozumianych spraw sportu, kultury fizycznej i turystyki. Wpłynęło do niej 16 projektów ustaw w szczególności związanych rozwojem kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, a także systemem finansowania współzawodnictwa sportowego, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych. Ponadto zajmowano się budową nowoczesnych kompleksów sportowych i zaplecza do uprawiania sportu. Co więcej uwagę poświęcono temu, jak wyglądają przygotowania reprezentacji narodowych do igrzysk olimpijskich i imprez mistrzowskich[489].

Podczas działalności sejmu VIII kadencji, tj. lat 2015-2019 komisja zajmowała się ponadto rozpatrywaniem spraw, wniosków, które zgłaszano w związku z funkcjonowaniem Ministerstwa Sportu i Turystyki. Koncentrowano swoją uwagę na m.in. zreformowaniu struktury zarządzania w sporcie i zmianą kierunków działań, a także na współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwoju sportu dzieci i młodzieży, osób dorosłych i osób niepełnosprawnych. Ponadto debatowano nad wypracowaniem rozwiązań dotyczących funkcjonowania nowej dyscypliny sportowej ją stał się e-sport, rządowego programu rozwoju sportu do 2020 roku, dystrybucją środków unijnych w latach 2014 – 2020 przeznaczonych na działania w obszarze sportu, podnoszeniem kwalifikacji trenerów sportowych i instruktorów.

Ważnym zagadnieniem poruszanym w trakcie omawianych posiedzeń była walka z dopingiem w sporcie. W trakcie jednym z posiedzeń Sejmu (Posiedzenie nr 22 w dniu 06 lipca 2016 roku) zabrał głos poseł Szlachetka mówiąc: „ostatnie uregulowania prawne dotyczące spraw walki z nielegalnym i niedopuszczalnym dopingiem w polskim prawie znalazły swoje miejsce w przepisach ustawy przywołanej już przeze mnie – o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 roku. Od tego czasu znacznie uległy zmianie i były aktualizowane przepisy

[489]Komisja zajmowała się m.in.: przygotowaniami do XXIII Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pjongczang (2018), wynikami osiągniętymi przez polską reprezentację narodową podczas Turnieju Finałowego Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2016, organizacją i przebiegiem organizowanych w Polsce Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO–21,Turnieju Finałowego FIFA U-20 Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej, Turnieju Finałowego Mistrzostw Europy w Piłce Ręcznej Mężczyzn, wynikami osiągniętych przez reprezentacje olimpijską i paraolimpijską na Letnich Igrzyskach w 2016 r. w Rio de Janeiro, sytuacją organizacyjno-finansowa poszczególnych związków i klubów sportowych

Światowego Kodeksu Antydopingowego, przede wszystkim w zakresie definiującym, czym w sporcie jest niedozwolony doping. W tym czasie również zmieniły się znacznie kierunki ograniczania rozwoju niedopuszczalnych metod dopingu w sporcie, w związku z kolejnymi skandalami, których bohaterami byli Lance Armstrong, Usain Bolt czy Marija Szarapowa. Po ujawnieniu kolejnych afer dopingowych swoje stanowisko wobec tych niedopuszczalnych praktyk w sporcie w zdecydowany sposób zaostrzyły władze MKOl[490]".

Posłowie zajęli się ustanowieniem katalogu zachowań, które traktowane są jako doping w sporcie, dostosowując je do Światowego Kodeksu Antydopingowego (Word Anti-Doping Agency - WADA). Głównym celem projektu ustawy rządowej było wprowadzenie i wyodrębnienie przepisów pozwalających na skuteczną walkę ze stosowaniem dopingu przez sportowców. Podjęto także starania o ustanowienie komisji do zwalczania dopingu w sporcie, która miała być główną instytucją do przestrzegania Kodeksu[491]. Sejm przyjął zmiany dostosowując art. 4 ust. 1 Międzynarodowej konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie, sporządzonej w Paryżu w dniu 19 października 2005 r., do ustawy o sporcie[492].

W kolejnym roku (2017) posłowie powrócili do zagadnień związanych z dopingiem, a mianowicie złożyli projekt, który zakładał wyodrębnienie przepisów o zwalczaniu dopingu w sporcie. Zrezygnowano z regulacji spraw z tego zakresu w ustawie o sporcie. Chodziło o kompleksowe zwalczanie dopingu oraz ujęcie wszystkich spraw z tym związanych w sposób instytucjonalny, w tym powołanie, organizacja i gospodarki finansowej Polskiej Agencji Antydopingowej czy współpracy Agencji ze służbami takimi jak Policja, Straż Graniczna i Służba Celna w jednym akcie.

W dniu 3 stycznia 2017 r. Sejm skierował projekt do pierwszego czytania. W toku prac legislacyjnych zostały zgłoszone i przyjęte poprawki dotyczące m.in. prewencji ogólnej, odciągającej zawodników od zamiaru stosowania substancji lub metod zabronionych w sporcie, umożliwienia ministrowi właściwemu do spraw kultury fizycznej dofinansowania działań mających na celu przeciwdziałanie dopingowi w sporcie, zwiększenia maksymalnego

[490] Wypowiedź posła Jarosława Szlachetka w dniu 06 lipca 2016 roku w sprawie Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie (druki nr 627 i 663).

[491] Prace nad aktualizacją Światowego Kodeksu Antydopingowego rozpoczęły się 12 grudnia 2017 r. Ostatnie zmiany wprowadzono pod koniec 2019 roku. Obowiązująca wersja Kodeksu weszła w życie 1 stycznia 2015 r. Najnowsza wersja wraz z Międzynarodowymi Standardami będzie obowiązywać od 1 stycznia 2021 r., https://www.gov.pl/web/sport/swiatowa-agencja-antydopingowa-wada dostęp z dnia 21.10.2020 r., https://www.antydoping.pl/wp-content/uploads/2019/12/Lista-Substancji-i-Metod-Zabronionych-2020.pdf dostęp z dnia 21.10.2020 r.

[492] Ustawa z dnia 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie, Dz.U. 2016 poz. 1171.

limitu wydatków budżetu państwa na zwalczanie dopingu"[493]. Projekt ustawy został przyjęty jednomyślnie w dniu 21 kwietnia 2017 roku[494]. Polską Agencję Antydopingową (PAA) powołano w dniu 1 lipca 2017 roku. Rok później wprowadzono zmiany w ustawie o zwalczaniu dopingu w sporcie. Chodziło o wydzielenie Zakładowi Badań Antydopingowych z Instytutu Sportu - Państwowego Instytutu Badawczego. Zmiany miały dotyczyć także powołania Polskiego Laboratorium Antydopingowego, wyposażenia go podmiotowość prawną, określenia zakresu działania oraz wskazania jego organów wraz z zakresem ich zadań. Projektowana ustawa został przyjęty[495].

Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki poświęciła czas także na sprawy europejskie. Wypowiedziano bowiem konwencję w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, która została podpisana w Strasburgu dnia 19 sierpnia1985 r. Powodem wypowiedzenia umowy była dezaktualizacja przepisów wynikających z konwencji odnoszących się do bezpieczeństwa i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych[496]. Kwestie bezpieczeństwa zostały poruszone także w dniu 4 maja 2016 r. na posiedzeniu Komitetu Delegatów Ministrów Rady Europy. Został tam przyjęty projekt Konwencji Rady Europy w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych. Umowa międzynarodowa otwarta została do podpisu w dniu 3 lipca 2016 r. w Saint-Denis (Francja) podczas meczu ćwierćfinałowego Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Mężczyzn UEFA EURO 2016. Głównym celem było zapobieganie incydentom i zakłóceniom porządku publicznego przez osoby, które uczestniczą w meczach piłki nożnej i innych imprezach sportowych. Innowacyjnym rozwiązaniem w tym obszarze była współpraca trzech filarów (bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi), w oparciu o zintegrowane, wielopodmiotowe podejście do bezpieczeństwa przez współpracę wszystkich instytucji i zainteresowanych stron. „Nowa konwencja Rady Europy podpisana została przez ministra sportu i turystyki w dniu 29 listopada 2016 roku[497]. Reguluje ona obszar, który uznawany jest przez MSiT za priorytetowy. Wprowadza nowatorskie rozwiązania na rzecz poprawy bezpieczeństwa imprez masowych oraz obsługi ich widzów. Ministerstwo już obecnie

[493] Wypowiedź Jacka Falfus w 1 dniu 40 posiedzenia komisji w dniu 20.04.2017r., Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym projekcie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie (druki nr 1184 i 1474).
[494] Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie, Dz.U. 2017 poz. 1051.
[495] Ustawa z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie, Dz.U. 2018 poz. 2320.
[496]Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o wypowiedzeniu Europejskiej konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 r., Dz.U. 2017 poz. 1107.
[497] Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 4 maja 2016 r., Dz.U. 2017 poz. 1108.

prowadzi działania w wyżej wymienionym zakresie. Flagowym projektem MSiT jest program ministra sportu i turystyki „Kibice Razem" dotyczący poprawy organizacji i bezpieczeństwa imprez sportowych w Polsce poprzez budowę struktur dialogu i współpracy ze środowiskiem kibiców na lata 2016-2018"[498].

Kolejnym ważnym projektem, którym zajęli się posłowie, była kolejna zmiana ustawy o sporcie. Projekt dotyczył rozwiązań umożliwiających podmiotowi ubiegającemu się o zgodę ministra sportu i turystyki na utworzenie polskiego związku sportowego poprzez dołączenie stosownego wniosku o przynależności do międzynarodowej federacji sportowej. To ważna zmiana, odnosiła się do problemu, który dotyczył kryterium tworzenia polskich związków sportowych. Chodziło o sporty nieolimpijskie, nieprzynależące do organizacji międzynarodowych, o których mowa w art. 11 ust. 2 pkt 4 u.s. Należy pamiętać, że władze publiczne powinny popierać rozwój kultury fizycznej, co zostało już w niniejszej dysertacji wielokrotnie podkreślane. Wsparcie to powinno przybrać formę zorganizowaną, pewną, bezpieczną dla osób uczestniczących. Dzięki temu zwiększy się bezpieczeństwo zawodników uczestniczących we współzawodnictwie sportowym, które organizują związki sportowe uzyskujące w konsekwencji status polskich związków sportowych, ze względu na objęcie ich rygorami ujętymi w ustawie o sporcie (w szczególności w rozdziale 7 u.s.). Rozwiązanie było istotne, bo wprowadzało dodatkową przesłankę, której spełnienie umożliwiłoby ubieganie się o status polskiego związku sportowego podmiotom, które nie spełniały warunku przynależności do międzynarodowej federacji sportowej działającej w sporcie olimpijskim lub paraolimpijskim lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski. W projekcie ustawy zapisano, że minister właściwy do spraw kultury fizycznej, w drodze rozporządzenia, będzie określał pewne wytyczne, których spełnienie zapewni zgodę o utworzeniu związku sportowego[499]. Projektowana ustawa nie została przyjęta jednomyślnie, 273 posłów było za, 147 przeciw, 5 wstrzymało się[500].

Ponadto posłowie zajmowali się również innymi zagadnieniami, a mianowicie:

− zmianami ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk nr 1376 - Projekt dotyczył rezygnacji z warunku podania imienia i nazwiska przez osobę nabywającą bilet na mecze

[498] Wypowiedź Podsekretarza stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Jana Widery podczas posiedzenia Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki (nr 67) z dnia 6.04.2017 r

[499] W uzasadnieniu do projektu, w art. 11 ust. 1–4 u.s. wymienia się: aktywny udział w systemie walki z dopingiem (przez posiadanie aktualnego porozumienia ze Światową Agencją Antydopingową – WADA), zasięg działania danego podmiotu (w tym m.in. funkcjonowanie struktur organizacyjnych na różnych kontynentach, liczbę federacji krajowych zrzeszonych w federacji międzynarodowej itp.), popularność (w tym m.in. oglądalność, medialność) oraz poziom rozwoju danego sportu (system współzawodnictwa sportowego na świecie i kontynentach).

[500] Ustawa z dnia 16 października 2019 r. o zmianie ustawy o sporcie, Dz.U. 2019 poz. 2251.

Turnieju Finałowego Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO U-21 Polska 2017);

− zmianami ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk nr 2933 - Projekt dotyczył rezygnacji z wymogu podawania danych identyfikujących osoby nabywające bilety na turniej finałowy FIFA U-20 Mistrzostw Świata Polska 2019).

Aktywność parlamentarną w omawianym okresie czasu w zakresie zagadnień związanych ze sportem należy ocenić pozytywnie. Zwłaszcza, że komisja kładła nacisk na współpracę międzynarodową w zakresie sportu i turystyki z komisjami ds. sportu innych parlamentów europejskich[501]. Należy powiedzieć, że efekt działań parlamentarnych to wyraz kolektywnego i względnie zgodnego działania wszystkich posłów, którzy potrafili wyjść poza podziałały polityczne. W związku z tym z 16 projektów ustaw, udało się uchwalić 14. Na pewno można powiedzieć o dobrej współpracy komisji z organami władzy wykonawczej, zwłaszcza z Ministerstwem Sportu i Turystyki. Praca poselska jest szczególnie widoczna poprzez działalność w Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki. Należy podkreślić jej wagę ze względu na poruszane, ważne społeczne i gospodarcze zagadnienia. Szczególnie ważne były prace komisji, które odnosiły się do kwestii bezpieczeństwa, zdrowia i kształtowania właściwych, sportowych postaw zarówno w sporcie powszechnym, jak i profesjonalnym. Komisja pod koniec działalności zawnioskowała o zmianę nazwy w Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej na Komisję Sportu i Turystyki. Do dnia dzisiejszego (grudzień 2020) zmiany takiej nie dokonano.

5.2. Sport w programach partii politycznych –wybrane przykłady

Partie i ugrupowania polityczne prowadzą określoną politykę partyjną, obejmującą wybrane sfery życia społecznego i gospodarczego, na które (w zależności od znaczenia i miejsca danej partii na „arenie partyjnej") jest w stanie oddziaływać. Swoje kierunki działania każda z partii określa w dokumentach strategicznych, zwanych potocznie programami partyjnymi. W wielu przypadkach wydźwięk w/w działań ma charakter wyłącznie propagandowy i często nie przekłada się na konkretne działania określonego ugrupowania politycznego.

[501] W ramach aktywności międzynarodowej zaliczyć można m.in. współpracę z Komisją Sportu Niemieckiego Bundestagu ws. wdrażania zasad zabezpieczania dużych imprez sportowych, finansowania sportu powszechnego i wyczynowego, a także zacieśniania współpracy na rzecz traktowania sportu, jako czynnika integracyjnego współpracy niemiecko-polskiej i ogólnoeuropejskiej; Komisja Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Republiki Korei (rozmowy na temat: organizacji dużych imprez sportowych oraz funkcjonowania i finansowania komitetów olimpijskich w obu krajach), dane z http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/opis_KFS/$file/opis_KFS.pdf , dostęp z 22.10.2020r.

Według Pawlaka i Smolenia, również „sport, jako ważna składowa polityki w danym kraju „bywa narzędziem propagandy politycznej[502]", Dziubiński uważa natomiast, że nie ma sportu bez polityki, poza polityką czy też sportu wyizolowanego od procesów i zjawisk społecznych oraz kulturowych, które zawsze, w mniejszym lub większym stopniu, naznaczone są wpływami mniejszej (lokalnej) i tej większej polityki[503].

Dla pełniejszego obrazu działań programowych poszczególnych ugrupowań i partii politycznych działających w Polsce w latach 2005-2019, postanowiono przyjrzeć się ich założeniom programowym. Analizę przeprowadzono pod kątem znajdujących się tam zapisów zwłaszcza z zakresu sportu, kultury fizycznej, rekreacji i turystyki.

Analiza obejmuje okres lat 2005-2019, jednak dla pełniejszego obrazu w/w założeń programowych partii, w Załączniku do pracy przedstawiono bardzo szczegółowe zestawienie tych dokumentów wraz z ich treścią, a obejmujące lata 1989-2019.

Do analizy przyjęto następujące dokumenty programowe następujących partii politycznych: Kukiz 15, Liga Polskich Rodzin, NSZZ „Solidarność", Partia Zieloni, PiS, PO, Polska Partia Socjalistyczna, PSL, Ruch Narodowy, SLD, Solidarna Polska oraz ZZR „Samoobrona".

Poniżej pokazano ilość programów posiadanych przez w/w partie które w swych założeniach poruszały zagadnienia związane m.in. ze sportem i kultura fizyczną, a obejmujące lata 2005-2019.

Wykres 3. Ilość posiadanych przez partie programów które w swych założeniach poruszają zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną

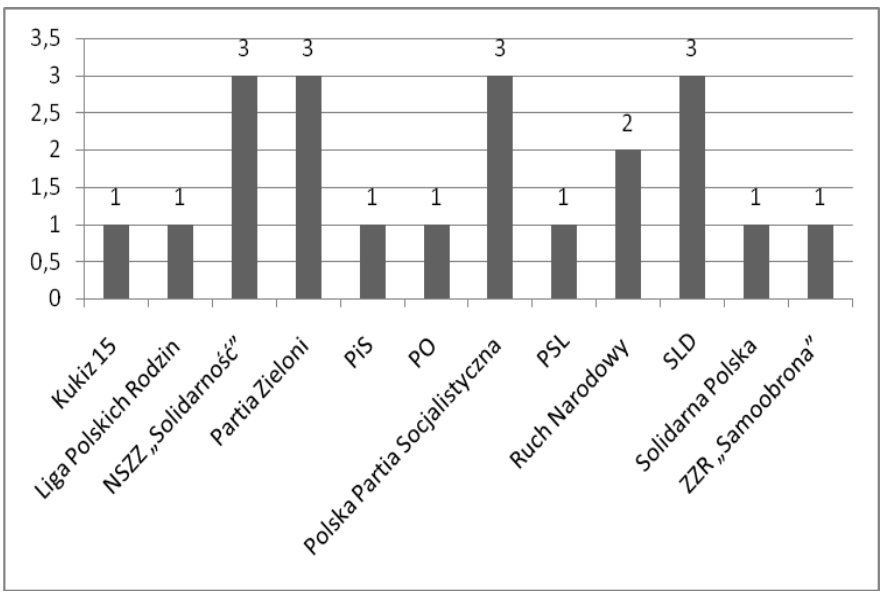

[502] Pawlak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu w Polsce w latach 1989-2014 [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015, s.300
[503] Dziubiński Z., Polityka i sport: antynomie i konwergencje, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015, s.27-28

Źródła: badania własne, 2021

Jak widać z powyższego, najwięcej programów zawierających m.in. zagadnienia związane ze sportem posiadały takie ugrupowania polityczne jak: NSZZ „Solidarność", Partia Zieloni, PPS oraz SLD (po 3), natomiast pozostałe miały takich programów po jednym.

W tabeli poniższej przedstawiono natomiast bardziej szczegółowe zestawienie w/w programów a odnoszących się do zagadnień z zakresu: sportu wraz z jego funkcją społeczną, aktywności fizycznej, kultury fizycznej, rekreacji, turystyki oraz działań innych, do nich zaliczono m.in. zdrowie, niepełnosprawni, zdrowy styl życia, oświata-edukacja, kultura, polityka społeczna, środowisko, ekologia, zagospodarowanie przestrzenne, itp.)

Tabela 6. Zestawienie poruszanych zagadnień z zakresu m.in. sportu i kultury fizycznej, w dokumentach planistycznych (programach) partii politycznych w Polsce, w latach 2005-2019

Rok	Programy	Poruszane zagadnienia							Razem
		Sport	Funkcje społeczne sportu	Aktywność fizyczna	Kultura fizyczna	Rekreacja	Turystyka	Inne[504]	
Kukiz 15									
2018	*„Strategia Zmiany KUKIZ15 dla Samorządów"*	+					+	+	3
Liga Polskich Rodzin									
2019	*„Program Ligi Polskich Rodzin"*	+	+		+			+	4
NSSZ „Solidarność"									
2010	*Uchwała Programowa XXV KZD NSZZ „Solidarność"*							+	1
2014	*Uchwała Programowa XXVII KZD NSZZ „Solidarność"*						+	+	2
2018	*Uchwała Programowa XXIX KZD NSZZ „Solidarność"*		+			+	+	+	4
Partia Zieloni									
2018	*„Partia Zieloni - Program 2018 Ekologicznie - Demokratycznie-Solidarnie"*	+	+	+		+	+	+	6
2018	*„Ponadpartyjny plan transformacji energetycznej i ochrony klimatu dla Polski. Apel Partii Zieloni"*	+	+				+	+	4
2018	*„Zielone Sejmiki - Program Partii Zieloni na Wybory do Sejmików Wojewódzkich w 2018 roku"*	+	+	+	+	+	+	+	7
PiS									
2019	*„Polski Model Państwa Dobrobytu. Program Prawa i Sprawiedliwości"*	+	+	+	+	+	+		6
PO									
2019	*„Twoja Polska- Program Koalicji Obywatelskiej"*	+	+					+	3
Polska Partia Socjalistyczna									
2005	*„Deklaracja programowa PPS przyjęta przez XXXVIII Kongres PPS"*							+	1
2018	*„Założenia programowe PPS"*	+				+	+		3
2019	*„Założenia programowe PPS"*	+						+	2

[504] Do tych zadań zaliczyć można m.in.: zdrowie, niepełnosprawni, zdrowy styl życia, oświata-edukacja, kultura, polityka społeczna, środowisko, ekologia, zagospodarowanie przestrzenne, itp.

PSL									
2019	*„Program Wyborczy 2019”*	+	+	+		+		+	5
Ruch Narodowy									
2016	*„Suwerenny Naród w XXI wieku - Program Ruchu Narodowego”*	+	+	+	+	+	+	+	7
2018	*„Siła Polskości! Program Samorządowy Ruchu Narodowego”*	+	+	+	+	+	+	+	7
SLD									
2017	*„Przywrócimy Normalność. Godne życie, sprawiedliwa i normalna Polska”*	+	+	+	+	+	+	+	7
2018	*„Silny samorząd, Demokratyczna Polska”*	+	+	+	+	+	+	+	7
2019	*„Polska Jutra Główne Postulaty Lewicy”*								
Solidarna Polska									
2012	*Założenia programowe SP Zbigniewa Ziobro w latach 2012–2014*							+	1
ZZR „Samoobrona”									
2019	*ZZR „Samoobrona” Program*							+	1
Razem – ilość zapisów		**14**	**12**	**8**	**7**	**10**	**12**	**18**	**81**

Źródło: badania własne, 2021

Opierając się na zebranym materiale, wszystkie przebadane partie, choć w sposób minimalny zawarły w swych programach partyjnych informacje które dotyczyły spraw z zakresu rozwoju sportu i kultury fizycznej, a także w innych powiązanych z nimi zakresach.

Wykres 4. Zagadnienia z zakresu m.in. sportu i kultury fizycznej, obejmujące deklaracje programowe wybranych partii politycznych w latach 2005-2019

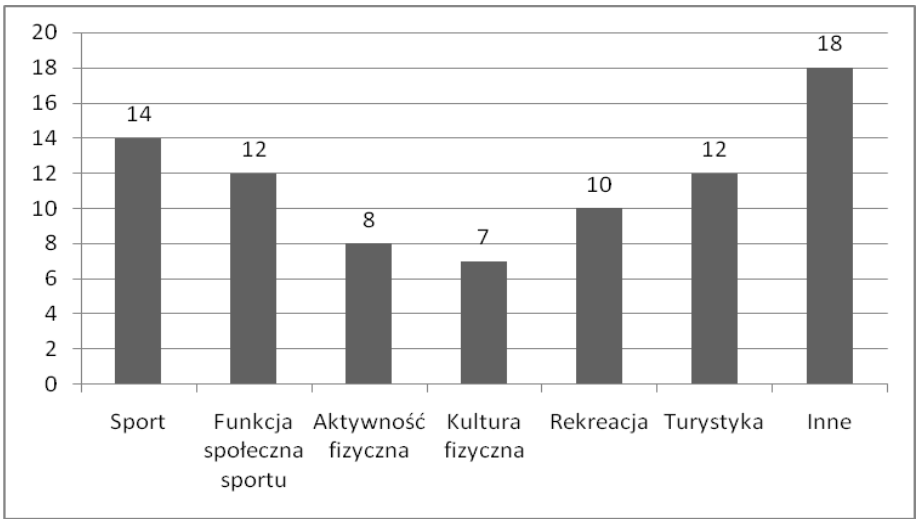

Źródło: badania własne, 2021

Jak widać z powyższego, najwięcej zagadnień z badanego zakresu tematycznego, które znalazły się w analizowanych programach partyjnych (w sumie 21) było najwięcej z zakresu planowanych działań innych (m.in. zdrowie, niepełnosprawni, zdrowy styl życia itp.) tj. 18, następnie w zakresie sportu (14) oraz funkcji społecznych sportu i turystyki (po 12), a najmniej z zakresu kultury fizycznej, tylko 7.

Partie które w swoich programach zawarły najliczniejszą gamę zagadnień związanych ze sportem, były w kolejności:

- „***Partia Zieloni***” która w większości swych programów (w sumie 3), zwróciła szczególną uwagę na aspekt wychowawczy, proekologiczny, skierowany zwłaszcza do młodych ludzi oraz rodzin. Wymiar deklaracji zawartych w programach był zdecydowanie pro-społeczny. W

zakresie sportu partia m.in. sprzeciwiała się „*liberalizacji przepisów dotyczących możliwości reklamowania wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez nie wydarzeń sportowych. Promocja sportu i form aktywnego wypoczynku powinna pochodzić z akcyzy na wyroby tytoniowe i alkoholowe"*[505]. Opowiadała się za równym dostępem do sportu kobiet i mężczyzn, *za „tworzeniem i rozwijaniem już istniejących wojewódzkich budżetów obywatelskich przeznaczonych na wydarzenia kultury, sportu i turystyki"*[506]**.** Partia promowała aktywne spędzanie czasu praz stawiała na rozwój sportu amatorskiego i rekreacyjnego. *„Sport to zdrowie. Możemy uprawiać go na siłowniach, basenach, ale także bezpłatnie w dostosowanej do tego przestrzeni publicznej i podczas ogólnodostępnych wydarzeń sportowych; potrzebujemy tylko odpowiedniej infrastruktury, a czasem organizacji wydarzeń przez władze samorządowe lub organizacje pozarządowe. Sport, w określonym zakresie, może uprawiać większość z nas; poranne bieganie w parku, gra w piłkę z przyjaciółmi na boisku, gimnastyka na siłowni na świeżym powietrzu, joga w parku, wycieczki rowerowe czy nornic wal king na terenach zielonych czy nadrzecznych. Uprawianie sportu, podobnie jak spożywanie jedzenia dobrej jakości, pomaga nam zachować zdrowie i sprawność, utrzymać ciało w dobrej kondycji i bez nadwagi"*[507]. „Partia Zieloni" stawiała również na *„młodych sportowców - Często samorządy wydają dużo pieniędzy na utrzymanie profesjonalnych drużyn sportowych i wielkie stadionowe inwestycje, a zapominają o wspieraniu sportu amatorskiego, a nawet zawodowego dzieci i młodzieży. Chłopcy i dziewczęta reprezentujący swoje miasto na zawodach sportowych często nie maja zapewnionych strojów sportowych, ich rodzice muszą z własnej kieszeni finansować wyjazdy na mecze czy zawody, a trenerzy zamiast skupić się na szkoleniu młodzieży – szukać prywatnych sponsorów. Brakuje infrastruktury, tj. boisk lekkoatletycznych, bieżni, pływalni, dostępnych hal sportowych, w których dzieci i młodzież mogliby ćwiczyć, rozwijając sportowe umiejętności, dbać o zdrowie i kondycję fizyczną. Musimy inwestować upowszechnienie wśród młodzieży zajęć sportowych, i tych zorganizowanych, i indywidualnych, i stworzyć równe dla chłopców i dziewcząt warunki do uprawiania sportu"*[508].

- „***Ruch Narodowy***" traktuje sport jako aktywność „paramilitarną" tj: „*dziedzinę obok kultury czy mediów które są nie do przecenienia w obszarze kreowania postawy Polaka, aktywnego obywatela, lokalnego działacza i społecznika (...)Wielką rolę odgrywają tutaj kluby sportowe,*

[505] PARTIA ZIELONI PROGRAM 2018 EKOLOGICZNIE -DEMOKRATYCZNIE - SOLIDARNIE https://partiazieloni.pl/wp-content/uploads/2018/10/program_2018-calosc-rozk%C5%82ad-2.pdf
[506] Ibidem
[507] Zielone Sejmiki – Program Partii Zieloni na Wybory do Sejmików Wojewódzkich w 2018 roku https://issuu.com/partiazieloni/docs/pe_en-program-partii-zieloni-do-sej
[508] Ibidem

harcerstwo, organizacje paramilitarne”[509]. Partia proponowała *„wprowadzanie do szkól przedmiotów nieszablonowych (...) takich jak np. sporty walki”*[510]. „Ruch Narodowy” uważał, że *„aktywne spędzanie czasu odbija się pozytywnie na zdrowiu i sile narodu. Stoimy obecnie wobec wyzwania chorób cywilizacyjnych związanych z siedzącym trybem życia. Państwo zapewniające bezpłatną opiekę zdrowotną powinno być zainteresowane promocją zdrowego stylu życia. Inwestycje w sport w długiej perspektywie pozytywnie odbijają się na kondycji Polaków i budżecie służby zdrowia”*[511].

- „***Sojusz Lewicy Demokratycznej***” uważał, że „*Państwo powinno wspierać przede wszystkim sport masowy – aktywność ruchową od wieku przedszkolnego aż do jesieni życia. Wypoczynek w ogrodach działkowych jest dla blisko miliona Polaków podstawową formą rekreacji. Dlatego państwo powinno objąć je specjalną ochroną (...)Ulgi podatkowe dla rodziców dzieci uprawiających sport. Możliwość odliczenia od dochodu do opodatkowania kwot przeznaczonych na udział dzieci w zajęciach sportowych prowadzonych przez kluby sportowe. Wsparcie sportu osób niepełnosprawnych. Boisko, sala gimnastyczna i inne urządzenia sportowe w każdej szkole. Nadal duża cześć placówek oświatowych, szczególnie na obszarach wiejskich i w małych miastach, nie dysponuje odpowiednią bazą sportową umożliwiającą prowadzenie zajęć wychowania fizycznego. Preferencyjne stawki dla uczniowskich klubów sportowych i amatorskich klubów sportowych za wynajmowanie publicznych obiektów sportowych. Wprowadzenie powszechnego programu aktywizacji sportowo-re□kreacyjnej osób starszych. Umożliwienie wszystkim osobom powyżej 60. roku życia udziału w bezpłatnych zajęciach rekreacyjno-sportowych”*[512].

Ciekawostką jest informacja która można znaleźć na stronie Internetowej ZZR „Samoobrony” gdzie możemy przeczytać, że partia promuje kolonie z Fundacją „Szansa dla Gmin”. Jednocześnie informują, że m.in. kolonie zimowe są dofinansowane ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników[513].

Pozostałe partie w mniejszym zakresie w swoich programach partyjnych, zwracały uwagę na zagadnienia związane ze sportem, kulturą fizyczną lub innymi powiązanymi zagadnieniami. Niestety w przeważającym stopniu, deklaracje partyjne w omawianym zakresie badawczym pozostały wyłącznie na papierze, nie mając przełożenia na faktyczne działania publiczne.

---

[509] Suwerenny Naród w XXI Wieku. Program Ruchu Narodowego, https://ruchnarodowy.net/wp-content/uploads/Program-Ruchu-Narodowego.pdf
[510] Ibidem
[511] Suwerenny Naród w XXI Wieku. Program Ruchu Narodowego, https://ruchnarodowy.net/wp-content/uploads/Program-Ruchu-Narodowego.pdf
[512] Przywróćmy Normalność. Godne życie, sprawiedliwa i normalna Polska https://lewica.org.pl/images/dokumenty/SLD_program_Przywrocimy_Normalnosc.pdf
[513] http://szansadlagmin.pl

Jednocześnie dla pełnego obrazu działań partyjnych w zakresie sportu i kultury fizycznej w Załączniku do niniejszej rozprawy, przedstawiono bardziej szczegółowe zestawienie zapisów znajdujących się w dokumentach strategicznych w/w ugrupowań politycznych, a obejmujących lata 1989-2019.

5.3. Regionalna i lokalna administracja samorządowej w realizacji zadań publicznych w zakresie sportu i kultury fizycznej

Jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania publiczne w wielu różnorodnych dziedzinach, nie tylko w sporcie. Wynika to przede wszystkim ze stosowania od 1990 r. zasady decentralizacji władzy publicznej, nakazującej przekazanie możliwie dużej liczby zadań publicznych podmiotom działającym na własną odpowiedzialność przy prawnym zapewnieniu odpowiedniej niezależności oraz niezbędnych środków[514]. Poza tym należy wspomnieć o tak zwanym domniemaniu kompetencji gminy. Zasada domniemania kompetencji samorządu, jeżeli ustawy szczegółowe nie wprowadzają innych ustaleń, w każdym z możliwych przypadków domniemywa się kompetencję gminy[515].

Sport i kultura fizyczna pozostają nadal przedmiotem uregulowań prawa publicznego. Jak już zostało wspomniane przepis konstytucyjny nakazuje państwu polskiemu wspieranie upowszechnienia kultury fizycznej, zwłaszcza dzieci i młodzieży. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb z zakresu sportu i kultury fizycznej należy do zadań własnych gminy, nie ulega wątpliwości, że powiat i województwo również dbają o rozwój szeroko rozumianej kultury fizycznej. Albowiem rozwój sportu został uznany jako zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego. Z art. 27 ustawy o sporcie z 2010 roku wynika, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może w drodze uchwały określić, warunki i tryb finansowania zadań związanych z rozwojem sportu, wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć. Odnosząc się do nieobowiązującej regulacji zawartej w ustawie z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej znacznie poszerzono zakres obowiązków jednostek samorządu terytorialnego [516].

Poprzednia ustawa w art. 42 u.o.k.f. obejmowała jedynie organizowanie działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej oraz tworzenie odpowiednich warunków materialno-technicznych dla jej rozwoju. Rekreację ruchową rozumiano jako formę aktywności fizycznej, którą podejmuje się dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych. Zgodnie z

[514] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.; dalej – Konstytucja RP), art. 15 ust. 1, zobacz szerzej: M. Obrębalski, Wspieranie rozwoju sportu jako zadanie jednostek samorządu terytorialnego, Prawno-ekonomiczne uwarunkowania finansowego wspierania rozwoju sportu ze środków publicznych, (w:) A. Babczuk, A. Talik (red.), Finansowanie sportu ze środków publicznych, CH Beck, s. 3-10
[515] art. 163 Konstytucji RP
[516] Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 ze zm., dalej jako u.o.k.f.

ustawą o sporcie, sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach.

Ustawa o sporcie utrzymała istnienie rad sportu w j.s.t. powoływanych przez właściwe organy wykonawcze j.s.t. spośród przedstawicieli organizacji i instytucji realizujących zadania w zakresie kultury fizycznej. Unormowanie to wynika z art. 30 ustawy. Zmiana dotyczy zapisu, że organ wykonawczy j.s.t., ustala skład i zasady powoływania członków rady sportu, a także regulamin jej działania.

Jeśli chodzi o ewidencję uczniowskich klubów sportowych oraz klubów sportowych działających na prawach stowarzyszenia, to nadal prowadzą je starostowie właściwi ze względu na siedzibę klubu, a w miastach (na prawach powiatu) prezydenci miast.

Należy podkreślić, że zmianie dotyczy zasad przyznawania wspierania finansowego sportowców. W art. 31 ustawy czytamy, że jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać i finansować okresowe stypendia sportowe oraz nagrody i wyróżnienia dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe. Co więcej stypendia lub nagrody dla trenerów prowadzących szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym mogą być przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego i finansowane z budżetu tych jednostek. Idąc dalej, art 35 pkt 6 ustawy o sporcie mówi, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa równocześnie, w drodze uchwały, szczegółowe zasady, tryb przyznawania i pozbawiania oraz rodzaje i wysokość stypendiów sportowych, nagród i wyróżnień wspomnianych wyżej, biorąc pod uwagę znaczenie danego sportu dla tej jednostki samorządu terytorialnego oraz osiągnięty wynik sportowy. Jednocześnie organ stanowiący może ustanawiać, w drodze uchwały, wyróżnienia i nagrody pieniężne dla trenerów oraz innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej. Przywołane przepisy dają możliwość j.s.t większą swobodę z zakresie dysponowania środkami finansowymi pochodzącymi z ich budżetu. Ważne jest uregulowanie tych kwestii, ponieważ w Polsce sporo było konfliktów w związku z wypłatą stypendiów i żeby gmina nie musiała wybierać, który sport jest dla niej ważniejszy, warto poza znaczeniem danego sportu dla jednostki samorządowej kierować się też osiągniętym wynikiem sportowym[517].

Warto w tym momencie, odnieść się do kolejnej ważnej kwestii, jaką jest bezpieczeństwo. Ustawa zawierała uregulowania dotyczące obowiązków j.s.t. w zakresie

[517] https://www.rp.pl/Zadania/310169979-Wyrok-WSA-w-sprawie-rozstrzygania-przez-samorzady-ktory-sport-jest-wazniejszy.html , dostęp z dnia 29.11.2020r.

zapewnienia bezpieczeństwa osób korzystających ze szlaków górskich, tras narciarskich oraz uprawiających sporty górskie, osób pływających, kąpiących się w wyznaczonych do tego miejscach oraz uprawiających sporty wodne (art. 39 ustawy). Nowelizacja ustawy wprowadziła zmiany i przepis jest już nieaktualny.

Do 2019 roku obowiązkiem j.s.t. było odpowiednie oznakowanie terenów, obiektów i urządzeń służących do uprawiania w/w sportów, określanie i upowszechnianie zasad korzystania z danego terenu, obiektu i urządzenia, zapewnianie podmiotom zobowiązanym do niesienia pomocy (GOPR, TOPR, WOPR) warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, informowanie o warunkach pogodowych i grożących niebezpieczeństwach a także prowadzenie działalności informacyjnej i profilaktycznej. Katalog ustawowy nie był katalogiem zamkniętym, a zatem możliwe były inne działania dla zapewnienia bezpieczeństwa ludności ze względu na specyfikę danego obszaru.

a) Działania jst w stosunku do sportu powszechnego

Samorząd terytorialny jest częścią administracji publicznej, której podstawowym celem jest zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności, a także dbanie o jej rozwój. Cel ten realizowany jest poprzez wykonywanie szerokiego spektrum zadań[518]. Zadania samorządów dzielimy na własne, zlecone, powierzone. To z Konstytucji wynika, że zadania własne to takie, których celem jest zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej[519].

Samorząd będzie te zadania wykonywał ze środków własnych, ponosząc za wykonanie tych zadań pełną odpowiedzialność. Z kolei zadania zlecone to takie, które przydzielają

[518] Zobacz szerzej: M. Podstawka (red.), 2013, Finanse. Instytucje, instrumenty, podmioty, rynki, regulacje, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s.198

[519] Nadrzędnym dokumentem regulującym rolę samorządów lokalnych w rozwoju i promocji sportu w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie w art. 68 Ustawy zasadniczej „władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży". Samorząd terytorialny jest wykonawcą zadań publicznych i uczestniczy w działaniach na rzecz upowszechnienia kultury fizycznej i sportu, w tym wśród społeczności lokalnej. Jednocześnie zgodnie z art. 166 samorząd ten wykonuje zadnia publiczne służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców i zadania te traktowane są jako zadania własne. Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym precyzuje te zapisy w zakresie określenia zadań własnych. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 10 tej ustawy są to zadania w zakresu kultury fizycznej i turystyki, w szczególności terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Analogiczne zapisy znajdują się w ustawach regulujących działalność samorządu powiatowego i wojewódzkiego (w Ustawie z dnia r. 5 czerwca 1998 o samorządzie województwa jest mowa w art. 14 ust. 1 pkt 15 11, że działania prowadzące przez samorząd województwa dotyczą kultury fizycznej i turystyki). Istotnym dokumentem regulującym rozwój i promocję sportu w Polsce jest Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. Celem tej ustawy było wprowadzenie jednolitych, europejskich standardów w zarządzaniu sportem. Wzmacnia ona pozycję klubów sportowych oraz znosi bariery w finansowaniu sportu przez instytucje publiczne. Uwzględniając cel publiczny samorządy terytorialne mogą określić na podstawie tej ustawy własne zasady wpierania sportu. Ustawa wskazuje, jakie grupy zadań w zakresie sportu mogą podlegać temu wsparciu. Wprowadzeniem do analizy i diagnozy stanu sportu w województwie dolnośląskim jest przegląd dokumentów opracowywanych w przedmiotowym zakresie na poziomie rządowym, ponieważ dokumenty te programują i regulują działania podejmowane w sporcie na poziomie regionalnym i lokalnym. W Polsce resortem odpowiedzialnym za ten obszar jest Ministerstwo Sportu i Turystyki (MSiT).

samorządom władze rządowe. Występują one, gdy państwo zauważa potrzebę podjęcia doraźnych działań na szczeblu regionalnym lub lokalnym, czy w przypadku inwestycji przeprowadzanych w ramach konkretnego programu polityki regionalnej. Koszty zadań zleconych pokrywane są ze środków pochodzących z dotacji celowych. Daje to państwu prawo do weryfikowania efektywności realizowania danego zadania, a także zgodności z narzuconymi wytycznymi[520]. Jeśli zaś chodzi o zadania powierzone to pisze o nich Dylewski, zwracając uwagę, że samorządy terytorialne mogą również wykonywać zadania powierzone. Są to zadania, które dana jednostka wykonuje dobrowolnie, a ich przyjęcie następuje poprzez zawarcie porozumienia lub umowy. Mogą być one przyjmowane zarówno od organów władzy rządowej, jak również od innych jednostek samorządu terytorialnego[521].

Zgodnie z ustawą o sporcie z 2010 r. „tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego[522]

Powołując się na kolejną podstawę prawną – ustawę o samorządzie gminnym z 2001 r., warto dodać, że samorządy lokalne zobowiązane są do tego, aby zaspokajać zbiorowe potrzeby wspólnoty mieszkańców przez kulturę fizyczną i turystykę[523]. Ustawodawca zwraca również uwagę na fakt utrzymywania terenów do rekreacji a także urządzeń sportowych. Z kolei miasta, realizując zadania, które wchodzą w kompetencje powiatów, zobowiązuje się do realizacji zadań publicznych o zasięgu ponadgminnym w zakresie kultury fizycznej i turystyki. W związku z tym można stwierdzić, że jednostki samorządu lokalnego na mocy przywołanych przepisów są odpowiedzialne za tworzenie warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych do rozwoju kultury fizycznej[524]. A także są zobowiązane do współpracy w tym zakresie z organami administracji rządowej, klubami sportowymi oraz ich związkami.

Zarówno strategia rozwoju sportu w Polsce 2007r., Strategia rozwoju sportu w Polsce 2015 r., wojewódzkie programy wsparcia kultury fizycznej i sportu wyznaczają główne priorytety i kierunki rozwoju kultury fizycznej. Jak twierdzi Kogut- Jaworska poprzez aktywność lokalną można zapewnić stabilizację i wzmocnienie merytoryczne funkcjonujących systemów szkolenia i współzawodnictwa, określenie kierunków i uwarunkowań rozwoju metodyczno- -organizacyjnego sportu kwalifikowanego, wskazanie

[520]B. Pietrzak, Z. Polański, B. Woźniak (red.), 2008, System finansowy w Polsce, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s.31
[521]M.Dylewski, B. Filipiak ., Gorzałczyńska-Koczkodaj M., 2006, Finanse samorządowe. Narzędzia, decyzje, procesy, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s.24
[522]Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r…, Dz.U. 2010, nr 127, poz. 857, ze zm., art. 27, ust. 1
[523]Ustawa z dnia 8 marca 1990 r…, Dz.U. 1998, nr 162, poz. 1126, art. 6, 7
[524] Zobacz także, K. Kowalczyk, Finansowanie sportu przez jednostki samorząduterystorialnego w Polsce – studiów przypadku gminy miejskiej Skierniewice, Journal od Finance and Financial Law, val.3(23): 25-48, Łódź, s. 26-28.

kierunków programowych sportu powszechnego i osób niepełnosprawnych, wspieranie organizacji sportowych w pozyskiwaniu środków pomocowych na zadania związane z rozwojem infrastruktury sportowej[525]. Dla każdej jednostki samorządy terytorialnego strategie powinny być niezbędnym dokumentem, który pokazuje aktualny stan infrastruktury, finansów, walorów, ale także ambitnie wyznacza cele wraz z możliwościami ich realizacji.

W odniesieniu do sportu chodzi głównie o cele dla szeroko pojętego sportu dzieci i młodzieży, sportu masowego, sportu niepełnosprawnych , sportu kwalifikowanego. Strategie pozwalają organom administracji samorządowej tworzyć warunki formalne, ekonomiczne, organizacyjne do rozwoju społeczno- gospodarczego. Zwiększając tym samym możliwości na podniesienie jakości życia mieszkańców[526].

b) Działania jst w stosunku do sportu wyczynowego

Sport, a w tym kluby sportowe, związki sportowe długo jeszcze nie będą samowystarczalne. Podaje się, że do celów organizacji sportu profesjonalnego należy zaliczyć:

- Zwycięstwa sportowe,
- Zyski finansowe,
- Satysfakcję menedżerów klubu lub innej organizacji sportowej ze sposobu zarządzania, co potwierdzają liczne trofea sportowe,
- Integrację lokalnego środowiska[527].

Okazuje się, że ostatni z wymienionych celów ma kluczowe znaczenie, jeśli chodzi o aspekt społeczny, organizacyjny, ale i komercyjny funkcjonowania klubów sportowych. Jeśli samorządy lokalne nie będą wspierać klubów sportowych, trudno będzie mówić o rozwoju sportu kwalifikowanego w ogóle. Samorząd powinien mieć przede wszystkim za zadanie finansowanie infrastruktury. W tej chwili gminy dbają głównie o obiekty, które są ich własnością. Jak twierdzi Michał Tomczyk: ,,może jednak się zdarzyć tak, że infrastruktura powstanie w ramach partnerstwa albo wręcz samorząd za stosowne dofinansowanie projektu komercyjnego"[528]. Największym wyzwaniem finansowym dla gmin jest dotowanie bieżącej działalności klubów. Wsparcie finansowe powinno się oprzeć na rozwoju sportu, a nie na zaspakajaniu bieżących potrzeb. Należałoby przez zmianę przepisów wprowadzić w klubach audyt i weryfikować prawidłowe dysponowanie środkami. Tomczyk podkreśla ponadto, że ,,modelowo sport kwalifikowany powinien albo zarabiać na siebie, albo co najmniej być

[525] M. Kogut- Jaworska, Wdrażanie…, dz.cyt., s. 376-377.
[526] Zob. szerzej: T. Dziurbejko, Planowane rozwoju gminy jako instrument pozyskiwania funduszy pomocowych Unii Europejskiej, Difin, Warszawa 2006, s. 6-34.
[527] Zob. szerzej: A. Sznajder, Marketing sportu, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012, s. 59-60
[528] Wypowiedź Michała Tomczyk – Przewodniczącego Wydziału Dyscypliny PZPN, https://samorzad.pap.pl/kategoria/prawo/samorzad-dla-sportu z dnia 26.05.21 r.

uznawany za priorytet rządowy i finansowany ze środków rządowych. Pojawia się tu aspekt przesuwania zakresu odpowiedzialności za kluby sportowe z poziomu rządowego na samorządowy.

Z obowiązującego aktu prawnego, ustawy o sporcie wynika, że, samorząd ma za zadanie finansować tylko te kluby sportowe, które mają siedzibę na terenie ich gminy. W tym akcie prawnym szczegółowo przedstawione są cele, na jakie kluby mogą otrzymać dotacje, omówiony jest też aspekt przyznawania stypendiów.

Wsparcie ze strony samorządu może polegać na przyznawaniu dotacji, jak wspomniane było wyżej albo może dotyczyć także innych działań: zwolnień z podatku od nieruchomości, które są zajmowane przez klub, odroczenia terminu płatności zobowiązań ratalnych[529]. Zwyczajowo dotacje przekazywane są na remont, budowę obiektów sportowych, programy szkoleniowe, sportowe zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży czy zakup sprzętu sportowego. Wsparcie może dotyczyć również pokrywania kosztów, które są związane z organizowaniem zawodów sportowych czy uczestnictwa w nich.

Bończak- Kucharczyk zwraca uwagę, że: „gmina, oprócz udzielania wsparcia finansowego organizacjom, posiada prawo do wspomagania ich poprzez darowizny. Ustawa o gospodarce nieruchomościami stanowi, że nieruchomość może być przedmiotem darowizny na cele publiczne, a także przedmiotem darowizny dokonywanej między Skarbem Państwa a jednostką samorządu terytorialnego, a także między tymi jednostkami. W umowie darowizny określa się cel, na który nieruchomość jest darowana[530]. Oznacza to, że samorząd gminny może w formie darowizny przekazać klubowi sportowemu nieruchomość do realizacji celów publicznych.

Warto podkreślić, że sport jest ważnym obszarem dla gmin, dlatego mówi się o nim w strategiach rozwoju lokalnego. Należy przecież zauważyć, że zarządzanie sportem na poziomie lokalnym nie ogranicza się tylko do pojedynczych imprez. Okazuje się, że tak jak sport potrzebuje samorządów, to i samorządy potrzebują sportu albowiem, aby samorządy lokalne mogły odnieść sukces, potrzebują długofalowej, konsekwentnie realizowanej strategii wsparcia sportu i rekreacji.

Władze samorządowe stanowią ważny ośrodek decyzyjny. Wszystko w powiązaniu z władzą, administracją centralną w państwie. O roli i zadaniach samorządu w rozwoju sportu i rekreacji pisze Magdalena Kogut- Jaworska, podając, że: „ Ich zadaniem jest przestrzeganie zasad uczestnictwa mieszkańców w sporcie i rekreacji, tworzenie infrastruktury służącej tej

[529]Zobacz szerzej: M. Leciak (red.), Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć, C.H. Beck, Warszawa 2017, s. 39
[530]Zobacz szerzej: E. Bończak-Kucharczyk, Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, WoltersKluwer, Warszawa, 2013, s. 124

działalności, promocji i szerzeniu idei propagujących działalność sportową i rekreacyjną. Władze samorządowe są także inicjatorami budowania płaszczyzn współpracy między różnymi grupami lokalnego wsparcia rozwoju sportu i rekreacji: autonomicznych stowarzyszeń, organizacji sportowych, przedsiębiorców, lokalnych środowisk zawodowych, szkół, kościołów, służb publicznych i innych podmiotów"[531].

Warto wspomnieć, że lokalni włodarze są gospodarzami na swoich obszarach i to oni będą najlepiej potrafili zdefiniować potrzeby gminy czy mieszkańców. Poza tym są w posiadaniu wiarygodnych danych dotyczących stanu organizacyjnego czy technicznego bazy sportowej.

Poniżej w tabeli 7 przedstawiono zestawienie posiadanych w regionach strategii rozwoju (ogólnych, najczęściej gospodarczych lub w zakresie rozwoju sportu, a czasem dodatkowo i kultury fizycznej) które w sposób zdecydowany ułatwiają zarządzaniem zagadnieniami związanymi z rozwojem sportu (tak amatorskiego jak i wyczynowego) i kultury fizycznej.

Tabela 7. Zestawienie posiadanych przez regiony dokumentów strategicznych dotyczących zagadnień związanych ze sportem i kulturą fizyczną

Województwo	Typ Strategii	
	Ogólna	Sport i kultura fizyczna
Dolnośląskie		1
Kujawsko-pomorskie		1
Lubelskie	1	
Lubuskie	1	
Łódzkie		1
Małopolskie	1	
Mazowieckie	1	
Opolskie	1	
Podkarpackie	1	
Podlaskie		1
Pomorskie		1
Świętokrzyskie	1	
Śląskie		1
Warmińsko-mazurskie	1	
Wielkopolskie	1	
Zachodnio-pomorskie	1	
Razem	**10**	**6**

Źródło: badania własne na podstawie dokumentów strategicznych z 16 województw, 2021

W przypadku 10 województw mamy do czynienia z posiadaniem przez nie ogólnych strategii rozwoju (najczęściej rozwoju gospodarczo-społecznego, w których w różnym stopniu zagadnienia związane ze sportem i kf znajdują miejsce), a w przypadku 6 ze strategiami sportu i rozwoju kultury fizycznej. Należy przyjąć że, posiadanie zwłaszcza

[531] M. Kogut- Jaworska, Wdrażanie i monitorowanie strategii rozwoju sportu i rekreacji w samorządach lokalnych, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr690, Ekonomiczne problemy usług nr79, 2011, s. 376.

strategii dot. bezpośrednio zagadnień związanych z rozwojem potencjału sportowego, w sposób zdecydowany wyznacza w w/w województwach długofalowe kierunki rozwoju sportu, tak amatorskiego („dla wszystkich") jak i wyczynowego, jak również ułatwia pozyskiwanie przez jednostki budżetowe funduszy (w tym i funduszy UE) na rozwój sportu.

5.4 Stosunki własnościowe w sporcie (spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki cywilne)

Jak zauważa Fuks, rok 1999 był istotny dla całego kraju ze względu na wdrożenie reformy administracyjnej. Wywołała ona szereg zmian w funkcjonowaniu podmiotów organizacyjnych – w tym sportu i kultury fizycznej[532].

O postępujących zmianach organizacyjnych w zakresie zarządzania sportem i kulturą fizyczną pisze również Jaczynowski: „nowe koncepcje organizacyjne umożliwiały na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat korzystanie naszemu społeczeństwu z dobrodziejstw interesującej nas tu dziedziny. Ludzie uczestniczyli w kulturze fizycznej poprzez fakt ćwiczenia w podstawowych jednostkach organizacyjnych. Jednak oczywistym jest dla każdego, że poszczególne jednostki organizacyjne składające się na tą makrostrukturę mogą mieć bardzo różne wewnętrzne rozwiązania strukturalne. Z jednej strony dlatego, że realizują one bardzo różne cele jak np. wychowanie fizyczne w szkole czy sport zawodowy w sportowej spółce akcyjnej. Z drugiej jednak strony, nawet realizując taki sam cel jak np. stawia się przed rekreacją fizyczną, można to robić w stowarzyszeniu lub przedsiębiorstwie specjalizującym się w komercyjnym świadczeniu tego typu usług . Ich struktura będzie więc siłą rzeczy zupełnie inna. Każda z takich podstawowych jednostek organizacyjnych – szkoła, stowarzyszenie, sportowa spółka akcyjna, przedsiębiorstwo-będzie miała inne modelowe rozwiązanie swojej struktury[533].

Poniżej przedstawiono charakterystykę następujących struktur organizacyjnych stosowanych w sporcie, a mianowicie: spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki cywilne.

Spółki akcyjne

Spółka akcyjna może być utworzona w prawnie dozwolonym celu, nie musi być to cel zarobkowy. Można ją więc utworzyć do prowadzenia działalności klubu sportowego. W związku z tym ustawie o kulturze fizycznej ustawodawca zaproponował także ten rodzaj

[532] Fuks T., Kształt reformy samorządowej, Państwo i Prawo, Nr 1, Warszawa, 1999, s.19
[533] Jaczynowski L., Jednostki organizacyjne kultury fizycznej w strukturze podmiotów gospodarki narodowej, [w:] Organizacja kultury fizycznej. Teoria i praktyka, TII Struktury organizacyjne, red. L.Jaczynowski, Z., Jaworski, J.Zyśko, Wydawnictwo AWF Warszawa, Warszawa, 2001, s. 71-72

formy prawnej do powstania klubu sportowego, który uczestniczy we współzawodnictwie sportowym.

Działalność w zakresie sportu profesjonalnego może być prowadzona wyłącznie przez spółki akcyjne, współzawodnictwo sportowe z kolei może być organizowane przez polskie związki sportowe. Po 1989 roku wiele przedsiębiorstw zostało skomercjalizowanych. Przedsiębiorstwa stawały się jednoosobową spółką skarbu państwa. Nie interesowano się jednak sportowymi spółkami handlowymi. W literaturze padały jednak głosy, że biorąc pod uwagę sport wyczynowy, państwo mogłoby się zająć i nimi.

Spółki akcyjne w kulturze fizycznej tworzone były wcześniej, zanim weszły w życie przepisy ustawy o kulturze fizycznej z 1996 roku. W starej ustawie nie było przepisu, który mówiłby, że można poza stowarzyszeniami, w innej formie prawnej można tworzyć kluby sportowe. Mimo tego kluby szukały rozwiązań i podejmowały się zmian swoich statusów prawnych, także w oparciu o kodeks handlowy. Wchodziły jako stowarzyszenia do spółek prawa handlowego, stając się udziałowcami albo akcjonariuszami, następnie przejmując ich status prawny. Niewiele jednak stowarzyszeń decydowało się na takie posunięcia. L. Janczykowski i A. Smoleń podjęli się badań, gdzie wykazali, że akcjonariuszami czy udziałowcami były zwykle nie całe kluby, a sekcje. „Najczęściej były to sekcje piłki nożnej, choć w przypadku KS „Polonia" Warszawa S.S statut taki przyjęły dwie sekcje- piłki nożnej i piłki koszykowej"[534]. Takie działania wprowadzały zamieszanie, ponieważ dochodziło do sytuacji, gdzie w strukturze organizacyjnej było: walne zgromadzenie członków klubu i zebranie akcjonariuszy spółki. Naruszało to zasady jedności kierowania. Powodowało to także niezgodności na linii klub sportowy, który był spółką, a klubem sportowym, który był stowarzyszeniem.

Ustawą o kulturze fizycznej z 1996 roku wprowadzono przepisy, dzięki którym była formalna możliwość zakładania klubów sportowych w formie spółek akcyjnych. Miały one zawiązywać się i działać na podstawie kodeksu spółek handlowych, ale także na podstawie ustawy o kulturze fizycznej. W rozdziale V tej ustawy, o sporcie profesjonalnym, wprowadzono odrębne uregulowania, niż formułował to kodeks handlowy dla tego typu spółek.

Ustawodawca w art. 31 ust. 1 wskazał, że „do podstawowych zadań spółek akcyjnych należy uczestnictwo w profesjonalnych zawodach sportowych, promocja sportu oraz prowadzenie działalności na rzecz jego rozwoju". Należało wpisać do przedmiotu działalności spółki wyżej wymienione zadania, dopiero to dawało możliwość bycia sportową spółką

[534]Żyśko J., dz.cyt, s. 132.

akcyjną. Z ustawy wynikało, że kapitał akcyjny takiej spółki musiał wynosić nie mniej, niż milion złotych, inaczej, niż wynikało to z art.311 i nast. ksh, z którego wynikało, że kapitał miał wynosić sto tysięcy złotych. Nie było jednak ustalone w jaki sposób ten kapitał miał zostać pokryty. Czy w postaci gotówki czy aportu.

Z kolei art. 31 ust. 6 miał na celu przeciwdziałanie uzależnieniom podmiotów gospodarczych, które brały udział we współzawodnictwie sportowym. Chodziło o to, że obowiązywał zakaz udzielania przez akcjonariuszy albo członków władz sportowej spółki akcyjnej pożyczek dla innej tego typu spółki, jeśli działała ona w tej samej dyscyplinie sportu.

Następny ważny przepis, to art. 34, który regulował inaczej, niż kodeks spółek handlowych w art. 427§1 kwestie związane z zasadami i sposobem tworzenia kapitału zapasowego i jej minimalnej wysokości. W sportowych spółkach akcyjnych kapitał zakładowy tworzony miał być w wysokości co najmniej połowy średniej wydatków z ostatnich 2 lat obrachunkowych. W innych spółkach liczony jest od zysku. Tym przepisem wprowadzono także zakaz dysponowania kapitałem zapasowym spółki. Mógł on być przeznaczony jedynie na pokrycie roszczeń cywilno- prawnych zawodników. Czyli nie mógł być przeznaczany, jak to wynika z art. 427 Kodeksu spółek handlowych na wsparcie działalności statutowej, pozastatutowej czy na pokrycie strat bilansowych.

Rok po wejściu w życie przepisów o kulturze fizycznej, nie powstały żadne sportowe spółki akcyjne. To był początek zmiany obrazu struktury organizacyjnej. Ustawa przyniosła jednak swobodę w zakresie wyboru formy organizacyjno- prawnej tych klubów sportowych, które nie uczestniczyły we współzawodnictwie sportowym. Ustawodawca przewidział, że mogą być utworzone w dowolnej formie, czyli mogą to być osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki samorządowe czy też państwowe.

Niektóre podmioty miały problemy formalne, finansowe z tworzeniem zaproponowanych struktur organizacyjnych, wobec powyższego kluby sportowe próbowały być stowarzyszeniami, spółdzielniami czy też fundacjami. Te ostatnie są organizacjami społecznymi. Tworzy się je w ściśle określonym celu. W dzisiejszych czasach klubów sportowych w tej formie organizacyjno prawnej jest dużo.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Jak zostało już wcześniej zaakcentowane najbardziej popularnymi formami prawnymi dopuszczanymi przez Kodeks handlowy były w roku 1999 w kulturze fizycznej- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jak podaje Jaczynowski odnotowano funkcjonowanie 130 takich spółek[535]. Ten typ spółek posiada osobowość prawną i zaliczany jest do spółek

[535]Por. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Organizacja kultury fizycznej. Teoria i praktyka, tom II, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego, Warszawa 2001, s. 95-104.

kapitałowych. Na początku lat dziewięćdziesiątych kilka klubów, weszło do spółki z o.o. , dzięki aportowi, poprzez jedną sekcję sportową. Jednakże z uwagi na hybrydowy podział władzy, czyli walne zgromadzenie klubu i zgromadzenie wspólników spółki nie były wstanie podołać pokładanym w nich oczekiwaniom. Dochodziło do wielu konfliktów, bo organy miały najczęściej odmienne interesy.

Jeśli chodzi o kluby, które prowadziły i prowadzą działalność np. w formie stowarzyszeń, fundacji czy spółdzielni, ich przystąpienie do ligi zawodowej przedstawia się dwojako. Albo przez awans sportowy albo organizację takiej ligi w danym sporcie (danej dyscyplinie sportowej). Taka dwoistość stwarza niestety poważne problemy natury prawnej i organizacyjnej. Struktury właścicielskie czy operacyjne w stowarzyszeniach, fundacjach i spółdzielniach są dużo bardziej przejrzyste. To właśnie one i dominują na niższych szczeblach rozgrywek sportowych. Jeśli jednak chcą wejść na wyższy stopień rozgrywkowy muszą mieć na uwadze niełatwe zmiany. Niestety, ale przepisy ustaw, które regulujących działalność fundacji, stowarzyszeń i spółdzielni oraz kodeks spółek handlowych nie przewidują procedury przekształcenia tych podmiotów w spółkę kapitałową[536]. Mając więc na uwadze art. 15 ust. 3 u.o.s., który mówi, że w skład ligi zawodowej w grach zespołowych wchodzą wyłącznie kluby sportowe działające jako spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należy stwierdzić, że jedyną możliwością aby przystąpić do ligi zawodowej dla klubu prowadzonego dotychczas w formie spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia wydaje się być założenie nowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółki akcyjnej. Należy również dodać, że wymaga się od takiego podmiotu wniesienia majątku na pokrycie kapitału zakładowego spółki prawa handlowego np. w formie aportu. Nowa spółka ma wówczas prawo korzystać ze wszystkich składników majątkowych danego podmiotu i wstąpi we wszystkie przeniesione na nią prawa, a także uprawnienia, które wynikają ze współzawodnictwa sportowego. Należy jednak dodać, że wcześniej opisane spółki akcyjne są strukturalnie najbardziej rozwiniętą spółką spośród wszystkich spółek z Kodeksu handlowego i gdy ponad połowa klubów sportowych biorących udział w rozgrywkach ligowych w najwyższej klasie rozgrywkowej w danym sporcie działa w formie spółki akcyjnej, to polski związek sportowy tworzy ligę zawodową.

Spółki cywilne

Największym zainteresowaniem w kulturze fizycznej cieszyły się spółki cywilne, które powstają na podstawie umowy dwóch osób, wspólników, którzy prowadzą działalność

[536] Poza spółdzielnią pracy, ale ta forma organizacyjna nie jest odpowiednia do prowadzenia klubu sportowego.

gospodarczą mającą ten sam cel. Prawa udziałowe w spółce cywilnej mają charakter osobisty, a za zobowiązania spółki odpowiadają solidarnie, czyli całym swoim majątkiem.

5.5. Organizacje pozarządowe- stowarzyszenia i fundacje w działaniach na rzecz sportu

W celu przybliżenia zagadnień związanych z zarządzaniem sportem i kulturą fizyczną w Polsce, w tej części przedstawiono przegląd podejmowanych działań organizacyjnych i funkcjonowania stowarzyszeń oraz fundacji sportowych.

Tego typu podmioty (podmioty organizacji pozarządowych) umożliwiają rozwój sportu powszechnego i profesjonalnego. Należy wspomnieć, że dzięki stowarzyszeniom sportowym postało wiele klubów sportowych, które na wzór modelu europejskiego stały się podstawową jednostką organizacyjną w zakresie danej dyscypliny sportu.

Zgodnie z treścią art. 58 ustawy z dnia 3 lipca 1984 roku o kulturze fizycznej w stowarzyszeniach kultury fizycznej mogły zrzeszać się osoby, które miały zamiar uczestniczyć w zajęciach sportowych lub w innych zajęciach z zakresu kultury fizycznej albo prowadzić działalność społeczną w tych dziedzinach. W tematykę kształtowania się regulacji prawnej odnoszonej się do stowarzyszeń wprowadza Kołaczkowski i Sidi Diallo. Szczegółowo przedstawiając zapisy ustawowe, które regulowały działalność stowarzyszeniową[537].

Kolejne zmiany wprowadziła ustawa z dnia 18 stycznia 1996 roku o kulturze fizycznej. Dotyczyły one nowej klasyfikacji podmiotów, które realizowały zadania i cele w zakresie kultury fizycznej. Nieobowiązujący aktualnie przepis art 6 ust 1 ustawy wprowadził jako podstawową jednostkę organizacyjną- klub sportowy, który mógł być tworzony w formie stowarzyszeń lub spółek akcyjnych. Należy jednak wspomnieć, że obydwa akty prawne nie zmieniły w istotny sposób zadań ani środków działania organizacji sportowych.

Podwaliny prawne dotyczące swobody zrzeszania się regulowała obowiązująca Konstytucja RP z 2 IV 1997 roku, gwarantując wszystkim obywatelom możliwość (tzw. koalicji) w różnych formach organizacyjnych, w tym w formie stowarzyszeniowej. Jak zauważają Nowakowski i Drozd „należy podkreślić, że wspomniany art. 12 ustawy zasadniczej został zamieszony w rozdziale dotyczącym podstaw ustroju społeczno-politycznego państwa. Konstytucja z 1997 r. antycypowała wcześniejsze zasady zawarte w Prawie o stowarzyszeniach z 1989 r. (podobne konstrukcje prawne w zakresie stowarzyszeniowego ruchu sportowego zawiera ustawa z 18 I 1996 r. o kulturze

[537] Kołaczkowski B, Sidi Diallo B, Kształtowanie się regulacji prawnej zrzeszeń sportowych, Wybrane aspekty krajowe i międzynarodowe, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016, s 37 i n.

fizycznej)”[538]. Na temat wolności zrzeszania się wypowiedział się też Trybunał Konstytucyjny, podkreślając, że ,,społeczeństwo obywatelskie, kształtujące się od 1989 r, to społeczeństwo wolnych, świadomych, aktywnych i zaangażowanych w sprawy publiczne obywateli. Obywatele nie mają żadnych przeszkód prawnych organizowania się w sposób odpowiadający ich potrzebom, celom i interesom. (…) Konstytucja tworzy przesłanki dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, w którym właśnie obywatele, zorganizowani w różnych strukturach formalnych (partie polityczne, stowarzyszenia, organizacje społeczne, fundacje) realizują swoje cele wpływając na sprawy publiczne”[539]

Transformacja gospodarki nakazowo-rozdzielczej w gospodarkę rynkową miała znaczący wpływ na funkcjonowanie różnych organizacji, także w dziedzinie sportu. Według Smolenia i Pawlaka ,,w przypadku klubów sportowych w pionie związków zawodowych wpływ ten dał się już odczuć w latach 1980-1981, kiedy to w następstwie społecznej fali strajków nastąpił rozpad Związkowej Rady Kultury Fizycznej i Turystyki, działającej przy Centralnej Radzie Związków Zawodowych oraz rad kultury fizycznej i turystyki przy wojewódzkich radach związków zawodowych, zarządach głównych związków zawodowych, a więc centralnego i pośrednicz szczebli struktury organizacyjnej instytucji sprawującej patronat nad zakładowymi klubami sportowymi”[540].

Nie był to jednak koniec zmian systemowych w Polsce, kolejne miały miejsce po 1989 roku. Efektem tych reform było niszczenie pionów sportowych, które powołano do życia w warunkach gospodarki nakazowo- rozdzielczej. Mowa o pionie Szkolnego Związku Sportowego, Zrzeszenia ,,Ludowe Zespoły Sportowe”, wojskowy, spółdzielczy czy gwardyjski[541].

Jeśli chodzi o kluby sportowe, w tym przede wszystkim profesjonalne, zaczęto zarządzać nimi inaczej, niż w okresie 45 lecia PRLu[542].

W XIX wieku Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich nastąpił rozwój ruchu sportowego, spowodowany pojawieniem się nowych, wcześniej nieznanych dyscyplin sportowych oraz chęć ogólno dostępnej rywalizacji sportowej. Od połowy XIX wieku

[538]Nowakowski A., Drozd S., Pluralizm prawno- organizacyjny kultury fizycznej w szkołach wyższych- postulat a rzeczywistość, w: Z tradycji prawa w Polsce, pod red. Nowakowski A., Drozd S., Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2010, s. 167-177; Krzydło W, Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej, Komentarz, Kraków 1998, s.19 i n.

[539] Wyrok TK z dnia 27 maja 2003 r., K 11/03.

[540]Smoleń A., Pawlak Z, Wpływ otoczenia na zarządzanie klubami sportowymi w nowoczesnej gospodarce rynkowej, w: Kultura fizyczna w społeczeństwie nowoczesnym, pod red. Dziubiński Z., Jankowski K, Warszawa 2009, s.520.

[541] Ibidem, s. 520

[542] Kluczowe decyzje dot. klubów zapadały na poziomie tzw. zewnętrznego poziomu zarządzania tymi klubami: centralne i terenowe ogniwa Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Centralnej Rady Związków Sportowych czy rady patronackie tworzone przy przedsiębiorstwach państwowych.

obserwować można rozwój różnorodnych form organizowanych aktywności fizycznych, w postaci sformalizowanych form organizacyjnych, a mianowicie zrzeszeń i klubów sportowych. Intensywny rozwój sportu spowodował, iż powstawały pierwsze międzynarodowe federacje sportowe oraz ogólnokrajowe związki sportowe które zajmowały się organizacją poszczególnych dyscyplin oraz ujednolicaniem zasad ich uprawiania, a także organizacją zawodów na różnych szczeblach (krajowych i międzynarodowych). W wielu krajach zaczęła ukazywać się również prasa sportowa która przyczyniła się do rozwoju i popularności poszczególnych dyscyplin sportowych.

Ruch stowarzyszeniowy w zakresie kultury fizycznej w Polsce rozwijał się niestety wolniej, niż innych krajach europejskich. Tym przykładem są m.in. trudne losy funkcjonowania Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół" (powstałego w 1919 roku), które powstało długo po innych narodowych stowarzyszeniach w Anglii czy Szwajcarii[543]. Rozwój kultury fizycznej utrudniony był faktem, iż nasz kraj znajdował się w tamtym czasie pod zaborami. Zaborcy obawiali się, że ruch gimnastyczny, w szczególności „sokoli" , będzie stanowił aspiracje narodowe. Łatwiej miały stowarzyszenia sportowe, które opierano na tzw. modelu angielskim. Jak podaje literatura, działo się tak dlatego, ponieważ według władz zaborczych, w/w podejmowane działania organizacyjne osłabiały element narodowy polski. Koniec XIX wieku ruch stowarzyszeniowo – klubowy miał zdolność do przemiany w organizacje wyższego rzędu. Nie można było jednak tworzyć federacji ogólnonarodowych z powodu politycznej sytuacji w kraju.

Początek lat XX w. to czas, kiedy nastąpiło rozluźnienie elitaryzmu stowarzyszeń sportowych. Powodował to rozwój dyscyplin sportu, które znalazły swój oddźwięk w większej przestrzeni społecznej, takich jak piłka nożna czy lekka atletyka. Po roku 1903 powstawały stowarzyszenia wielosekcyjne, dalekie od stowarzyszeń mieszczańskich, które związane były z jedną dyscypliną sportu.

Przed wybuchem I wojny światowej zaczęły powstawać w Polsce pierwsze kluby robotnicze. Najbardziej znane to: śląska Siła, warszawski Marymont, łódzki Widzew. Ze względu na to, ze położenie polskich ziem w roku 1918 było trudne, to ni sposób było nie zauważyć, że każde stowarzyszenie sportowe stawało się organizacją, która ma krzewić polskość. Poza oczywistymi sprawami takimi, jak trening i ćwiczenia, kładziono nacisk na działalność polityczną i kulturalną. Uroczyście obchodzono w poszczególnych klubach sportowych i stowarzyszeniach gimnastycznych ważne historycznie wydarzenia takie jak : Konstytucja 3 Maja, odsieczy pod Wiedniem czy bitwy pod Grunwaldem. W roku 1905

[543] Wroczyński R., Dzieje wychowania fizycznego i sportu, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Warszawa, 1971, s. 126-138

ludność żyjąca pod zaborami zaczęła interesować się patriotyzmem szczególnie bardzo, ponieważ zbliżający się nieuchronnie konflikt zbrojny miał dać szansę na odzyskanie niepodległości. Towarzystwo Gimnastyczne ,,Sokół", chcąc przygotować się do czynu zbrojnego zmieniło się w organizację paramilitarną[544].

Poniżej przedstawiono przykłady form prawnych zarządzania sportem i kulturą fizyczną w Polsce, do których w kolejności zaliczyć można:

Stowarzyszenia i fundacje

W Polsce jest zarejestrowanych ponad 22 tys. fundacji oraz ok. 112 tys. stowarzyszeń (rok 2019)[545]. Aktywnych jest około 70 % z nich. Największą popularnością cieszą się stowarzyszenia, niż fundacje. Warto dodać, że najwięcej organizacji pozarządowych, bo aż 35%, zajmuje się sportem, rekreacja i turystyką, co z punktu omawianego tematu jest bardzo dobrą wiadomością. Pozostałe organizacje, które zajmują się takimi dziedzinami jak edukacja czy wychowanie, stanowią 15% sektora pozarządowego. Odnotowano niewielki spadek aktywności organizacji zajmujących się kulturą i sztuką, dane z 2019 roku, wskazują na ich 15% udział w sektorze. Pomija się wymienianie pozostałych dziedzin życia, w jakich działają organizacje pozarządowe, z uwagi na to, że mają mniejsze znaczenie dla rozwoju kultury fizycznej.

Z badań wynika, że od 2002 roku obserwujemy wzrost powstawania tego typu stowarzyszeń i fundacji. Podaje się też, że w roku 2015 organizacje działające 11 lub więcej lat stanowiły 43% sektora pozarządowego. NGO (*non goverment organisation*), to organizacje, które nie są jednostkami albo organami administracji publicznej oraz takie, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Odseparowanie od rządu daje organizacjom większą swobodę w działaniu, kierowaniu i gospodarowaniu finansami. Podkreśla się również ich niezależność od polityki. Samodzielność działania organizacji nie oznacza, że nie utrzymują one kontaktów z lokalnymi samorządami. Badania wskazują, że aż 92% organizacji polega na kontakcie z samorządami. Zapewne dużą rolę odgrywa znaczące wsparcie finansowe ze strony samorządów dla organizacji. W 2014 roku 52% stowarzyszeń i fundacji ubiegało się o dotację od lokalnego samorządu, dla 43% organizacji te starania zakończyły się powodzeniem. Aż 46% organizacji polega na ciągłej współpracy z samorządami. Ponadto podkreśla się także wzajemną współpracę z innymi fundacjami i stowarzyszeniami, lokalną społecznością, mediami lokalnymi, publicznymi szkołami, przedszkolami, ośrodkami sportowymi oraz firmami.

[544] Lipoński W., Historia Sportu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 479-487.
[545] Por: https://publicystyka.ngo.pl/podstawowe-informacje-o-organizacjach-pozarzadowych, dostęp z dnia 29.07.2020

Kultura fizyczna obejmuje następujące komponenty: sport, wychowanie fizyczne i rehabilitację ruchową. Zdrowie to wartość najważniejsza dla człowieka, a ta ściśle związana jest z wymienionymi komponentami. Nie można się więc dziwić, że tak wiele organizacji działa w obszarze kultury fizycznej. Zostało już zaakcentowane, że najwięcej w Polsce funkcjonuje stowarzyszeń, fundacji jest znacznie mniej. Bez względu jednak na to czy mowa o stowarzyszeniach czy o fundacjach, dla obu, od lat najdotkliwszym problemem było pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych[546]. Wiele organizacji, bo aż 60% zgłasza problemy z trudnymi procedurami, które związane są z pozyskiwaniem funduszy unijnych czy grantów. Niezrozumiałe jest stwarzanie formalnych trudności w pozyskiwaniu środków organizacjom, które działają społecznie na rzecz wybranej przez siebie dziedziny życia. Wydaje się, że rząd popiera działalność organizacji pozarządowych, chociaż biorąc pod uwagę problemy zgłaszane przez organizacje, chyba nie do końca rozumie ich znaczenia w rozwoju demokracji, swobód obywatelskich.

Należałoby się przyjrzeć prawnym aspektom działania fundacji. Znawcy tematu mówią o lakonicznych przepisach ustawy o fundacjach, które tworzą przez to wiele problemów praktycznych[547]. Stąd podczas odwołania się do konkretnych przepisów ustawy o fundacjach, trzeba odwoływać się do fachowej literatury. Aby fundacja miała szansę powstać, należy pozyskać dla niej fundatora, który przeznaczy określony majątek na publicznie użyteczny cel. Fundator tworząc fundację, określa jaki majątek przeznaczony będzie na wybrany cel i to nazywa się funduszem założycielskim. Mogą to być pieniądze, papiery wartościowe, rzeczy ruchome i nieruchome oddane na własność fundacji (art. 3 ust. 2-3 ustawy o fundacjach). Cel i wysokość majątku przeznaczona na realizacje celu jest kluczowa dla utworzenia fundacji. Zgodnie z przepisami cel musi być społecznie lub gospodarczo użyteczny i zgodny z podstawowymi interesami Rzeczpospolitej Polskiej w szczególności takimi jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami (art. 1 ustawy o fundacjach). Ustawodawca używając wyrażenia „w szczególności" stwarza możliwość działania w dowolnym, publicznym, charytatywnym celu społecznie lub gospodarczo użytecznym, nie tylko tym wymienionym wprost w przepisie.

Należy przy tym pamiętać o tym, aby nie mylić pojęć. Cel użyteczny, prywatny, osobisty nie może być finansowany przez fundację. Należy przez działanie fundacji zaspakajać cel użyteczny, ale publiczny, ogólny. Cechą charakterystyczną fundacji jest niedochodowość celu, dla którego została ona ustanowiona. Aktualnie dla polskiej kultury

[546] Barański R., *Fundacje i stowarzyszenia*, CH. Beck, Warszawa, 2016, s. 99-112.
[547] Staszczyk P., *Ustawa o fundacjach*, Difin, Warszawa, 2016, s. 54

fizycznej, działają fundacje ze ściśle określonymi celami, czytając ich statuty można wymienić takie jak: wspieranie, rozwój i promocja polskiego sportu, podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej poprzez upowszechnianie sportu i kultury fizycznej, upowszechnianie i propagowanie kultury fizycznej i sportu jako przeciwdziałanie patologiom społecznym, wspieranie działalności klubów sportowych, udzielanie pomocy materialnej klubom i organizacjom sportowym, promocja klubów i organizacji sportowych, wsparcie w promocji młodych sportowców, działania podnoszące rangę współzawodnictwa w kraju i zagranicą, tworzenie publikacji i wydawnictw o tematyce sportowej, organizacja i współorganizacja zawodów sportowych, turniejów, pokazów, gal, promujących młode talenty sportowe, budowa, rozbudowa, remont i wyposażenie obiektów sportowych w sprzęt do ćwiczeń przy placówkach edukacyjnych i nie powiązanych z nimi oraz adaptacja różnych obiektów na cele sportowe i rekreacyjne. Wymienione cele wybranych fundacji od razu zwracają uwagę na ich kluczowe znaczenie dla rozwoju szeroko rozumianej kultury fizycznej. Niektóre inicjatywy w ogóle nie miałyby szansy na rozwój, gdyby nie wsparcie organizacji.

Dziś można znaleźć sporo informacji (zwłaszcza w Internecie) o tym, jak założyć fundację. Takim przykładem jest Stowarzyszenie Klon/Jawor które prowadzi portal o organizacjach pozarządowych, które stanowi największe internetowe źródło informacji o stowarzyszeniach, fundacjach i aktywności obywatelskiej[548]. Wartościową i fachową poradą, jak założyć czy prowadzić fundację mogą stanowić komentarze wydane do ustawy o fundacjach[549].

Dużą swobodę dla społeczności stwarza ustawodawca, przez to, że nie tylko polskim obywatelom przyznaje swobody w działaniu na rzecz rozwoju różnorodnych organizacji. Okazuje się, że fundatorem może być obywatel polski, ale także cudzoziemiec (art. 2 ust. 1 ustawy o fundacjach). Co więcej Fundację może powołać również osoba prawna z siedzibą w Polsce lub za granicą. Na tym komu przysługuje tworzenie fundacji, jakie ma obowiązki w związku z tym, należałoby się skupić. Nie jest także powiedziane, ze fundator musi działać sam, przewiduje się działanie np. kilku osób fizycznych. Fundator musi dokonać najważniejszych czynności. Powołując fundację zobowiązany jest złożyć, w formie aktu notarialnego, oświadczenia o ustanowieniu fundacji i przeznaczeniu na jej rzecz określonego majątku, sporządzeniu statutu oraz zarejestrowaniu fundacji w Krajowym Rejestrze

[548] Por. http://www.klon.org.pl/, dostęp z dnia 06.01.2019
[549] H. Cioch, A. Kidyba, Ustawa o fundacjach. Komentarz, Wolters Kluwer Polska, 2010.

Sądowym[550]. Przepisy przyznają fundatorowi możliwość wyznaczenia innej osoby do sporządzenia statutu czy rejestracji, ale tylko takiej, która ma od niego stosowne pełnomocnictwo. Akt notarialny można też sporządzić za granicą, przed polskim konsulem, będzie miał wówczas taką samą moc, jak takie, które składa się w Polsce przed notariuszem. Warunkiem jest jednak uzyskanie od Ministra Sprawiedliwości pisemnego upoważnienia wydanego na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Była już wcześniej mowa o konieczności przekazania przez fundatora określonego majątku na utworzenie fundacji. Ustawa nazywa to aktem fundacyjnym, który ma charakter zobowiązania. Obowiązek wywiązania się z tego zobowiązania musi zostać zrealizowany po uzyskaniu przez fundację osobowości prawnej. Do tego momentu fundator może odwołać akt fundacyjny (art. 61 par. 1 k.c.). Odwołanie jest możliwe do czasu wpisu fundacji do KRS, a powinno mieć formę aktu notarialnego. Oświadczenie o odwołaniu aktu fundacyjnego może złożyć fundator, a jeśli fundatorów było kilku – to analogicznie wszyscy fundatorzy łącznie. Brak wywiązania się ze zobowiązania, a po dokonaniu przez sąd wpisu do KRS, fundacja może dochodzić swoich praw na zasadach ogólnych, które przewiduje kodeks cywilny.

Fundator decyduje o wysokości funduszy założycielskiego. Wszystko zależy od tego czy fundacja będzie chciała prowadzić działalność gospodarczą. Tym fundacjom, które rezygnują z prowadzenia działalności gospodarczej ustawa nie określa jaką mają mieć minimalną wartość majątku. Przyjęto, że za minimalną wysokość funduszu założycielskiego, uznaje się kwoty od 500 do 1000 zł. Zdarzają się jednak sytuacje, gdzie, fundatorzy wyznaczają mniejsze kwoty dla utworzenia funduszu nowej organizacji i sądy dokonują ich rejestracji. Sytuacja wygląda inaczej, jeśli fundacje tworzy się też w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Wówczas fundusz założycielski powinien wskazywać, że działalność statutowa jest działalnością podstawową fundacji, dlatego kwota przeznaczona na nią powinna być wyższa od przeznaczonej na działalność gospodarczą. Ustawodawca określa, że minimalną kwotą jaka fundator musi przeznaczyć na prowadzenie działalności gospodarczej, jest kwota 1000 złotych. Wygląda na to, że jeśli fundacja będzie prowadzić działalność gospodarczą, to na tą działalność powinna przeznaczyć minimum 1000zł, a na działalność statutową przynajmniej 1000zł.

Ciekawą możliwość stwarza polski system prawny dla fundacji zagranicznych, które chcą powołać w Polsce swoje przedstawicielstwa. Wystarczy, aby uzyskały stosowne zezwolenie od ministra właściwego ze względu na cel utworzenia przedstawicielstwa. Należy przy tym pamiętać, że cel, tak, jak w przypadku polskich fundacji, musi być społecznie lub

[550] H. Cioch, *Prawo fundacyjne*, Wolters Kluwer Polska S.A., 2011, s. 78, H. Cioch, A. Kidyba, *Ustawa o fundacjach, Komentarz*, Wolters Kluwer Polska S.A., 2016.

gospodarczo użyteczny. Warto również dodać, że przedstawicielstwo fundacji zagranicznej może prowadzić działalność gospodarczą, opierając się na przepisach, które mówią o prowadzeniu działalności gospodarczej przez przedstawicielstwa podmiotów zagranicznych[551].

Z wyżej przywołanych przepisów konkretnych aktów prawnych i porad Stowarzyszenia Jawor/Klon wynika, że fundator, to kluczowa osoba, na której opiera się inicjatywa organizatorsko - założycielska fundacji. To na nim spoczywają najważniejsze obowiązki. W polskiej kulturze fizycznej fundatorami zostają najczęściej przedstawiciele dużych firm, trenerzy, sportowcy, ludzie ściśle powiązani ze środowiskiem sportowym. Należy kolejny raz podkreślić, że inicjatywy w zakresie tworzenia organizacji związanych z tematyką sportu są ogromne. Dane pokazują potencjał, ale i potrzebę dalszego rozwoju fundacji i stowarzyszeń działających dziedzinie kultury fizycznej. Pozostaje mieć nadzieję, że obywatele chętnie będą uczestniczyć w tworzeniu fundacji, stowarzyszeń, tą swobodę gwarantuje im przecież Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., (art.12,13,58,59). Warto również dodać, że o wolności zgromadzania się i stowarzyszania się traktuje Europejska Konwencja Praw Człowieka, sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r. Zachętą dla polskich fundatorów może być fakt, że dochody fundacji, te które przeznaczone są na cele statutowe, są zwolnione z podatku CIT. Może się okazać, że fundatorowi wygodniej będzie prowadzić fundację z uwagi na stworzony przez państwo system zachęt i udogodnień, niż spółkę handlową. Z pewnością nie uniknie się sytuacji, gdzie będzie można zaobserwować naginanie użyteczności społeczno-gospodarczej do celów czysto gospodarczych[552].

Należy stwierdzić, że tworzenie organizacji pozarządowych działających w sporcie, to same korzyści dla jego rozwoju. Aktywność społeczna w tym zakresie plus możliwości, które stwarza prawo, daje w efekcie działanie, które przynosi rozwój nie tylko środowiskom lokalnym, ale także regionalnym i całemu krajowi. Niewiadomo jakie nowe problemy społeczne będą musiały być włączone do dość szerokiego katalogu obecnie istniejących, którymi zajmują się organizacje. Już od lat wiadomo, że instytucje publiczne powołane do tego, aby rozwiązywać problemy społeczne nie działają efektywnie. Stąd powszechne przekonanie, że w wielu dziedzinach życia, w jakich działają organizacje, każda instytucja niepubliczna, będzie sprawniejsza od istniejącej równolegle do niej instytucji publicznej[553].

[551] Dominowska J., 2015, Prowadzenie działalności gospodarczej przez fundacje. Studium prawne, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa, s. 49-51.
[552] Wawrzyński M., 1997, Fundacje w Polsce, Centrum informacji dla organizacji pozarządowych, Bordo, Warszawa, s. 26-30.
[553] Ibidem, s. 26-30

Dlatego popiera się działalność fundacyjną, stowarzyszeniową w szerokim zakresie. Należy przy tym mieć nadzieję, że nie dojdzie do sytuacji, gdzie dojdzie do ustanawiania monopoli w organizacjach pozarządowych, gdzie będzie widać rozgrywki polityczne. Niech fundatorzy, miłośnicy sportu, ludzie pasji, chcący nieść pomoc, dokonują obiektywnych ocen i wybierają możliwości najbardziej korzystne dla rozwoju kultury fizycznej.

5.6. Rozwój infrastruktury sportowej (poziom narodowy, regionalny i lokalny)

Jak pokazano w poprzednich częściach pracy, dotychczasowy rozwój infrastruktury sportowej w Polsce nie był zadowalający. Przejawiało się to zwłaszcza w sferze dofinansowywania, poziomu technicznego oraz niewystarczającej ilości obiektów i urządzeń i ich poprawy stanu technicznego. Skutkowało to narastającym brakiem aktywności fizycznej Polaków, a tym samym i obniżeniem stanu zdrowia społeczności. Tylko nowoczesna infrastruktura sportowa jest warunkiem koniecznym w rozwoju sportowców i ich wyników, ale przede wszystkim w odniesieniu do rozwoju sportu powszechnego (bo w tym właśnie znaczeniu „powszechność dostępności do sportu" może być wyłącznie realizowana).

Jednym ze sposobów przeciwdziałania tym dotychczas niekorzystnym zmianom, są działania edukacyjne połączone z konsekwentnym tworzeniem odpowiedniego zaplecza technicznego wspierającego powszechny rozwój sportu i rekreacji, w tym w szczególności działań prowadzących do większej dostępności oraz poprawa jakości obiektów sportowych i innych obiektów rekreacyjnych. Jak piszą A.Nagy i J.Tobak, jeśli chcemy, aby społeczeństwo żyło zdrowiej i uprawiało więcej sportu, sama edukacja i motywacja (wyrabianie nawyków aktywnościowych) nie wystarczą. Bardzo ważne jest, aby zapewnić również odpowiednie zaplecze infrastrukturalne w sferze sportowej i rekreacyjnej dla wszystkich obywateli. Zapewnienie obiektów i obiektów sportowych oraz inicjowanie takich inwestycji jest bardzo ważne dla każdego kraju i regionu[554]. Również różnice w podejmowaniu aktywności sportowo-rekreacyjnych (częstotliwość, powszechność) podejmowane przez mieszkańców UE, wynikają, jak potwierdza Komisja Europejska, w szczególności z udogodnień technicznych i dostępności do w/w infrastruktury[555].

O potrzebie rozwoju infrastruktury rekreacyjno-sportowej i jej dostępności w kontekście jej znaczenia w budowaniu społecznych postaw pro-aktywnościowych pisali m.in.

[554] A., Nagy, J.Tobak, The role of sport infrastructure: use, preferences and needs, Applied Studies in Agribusiness and Commerce, Vol. 9. Number 1-2. 2015, s.47
[555] European Commission, Sport and physical activity. Special Eurobarometer 472, 2018, www.europarl.europa.eu

Limstrand (2008)[556]; McCormack & Shiell (2011)[557]; Hallmann i in. (2012)[558]; Wicker i in. (2013)[559]; oraz Mackenbach i in., (2018)[560]. Wymienieni autorzy zgodnie zauważają, że sport i aktywność fizyczna i związana z nimi poprawa zdrowia wydaje się niemożliwa bez tworzenia i rozwoju infrastruktury sportowej, która jest dostępna dla wszystkich grup społecznych.

Jeśli chodzi o nasz kraj, to powolne i zauważalne zmiany na lepsze w omawianym względzie nastąpiły od okresu przemian ustrojowych i końca lat 90 tych. W kolejnych latach nastąpiła liberalizacja polityki sportowej zwłaszcza w zakresie „*sportu dla wszystkich*", z jednoczesnym zjawiskiem komercjalizacji i prywatyzacji klubów sportowych, ale też z drugiej zachowaniem strategicznych decyzji po stronie państwa w odniesieniu do wydatkowania dużych środków budżetowych na sport wyczynowy (rozwój bazy sportowej, infrastruktury i obiektów, sprzętu, pokrycie kosztów zgrupowań szkoleniowych itp.).

Jednak należy przyjąć, że znaczące zmiany w stanie i ilości infrastruktury w Polsce nastąpiły dopiero od momentu przystąpienia naszego kraju do struktur Unii Europejskiej (2005), które dały nam możliwość m.in. czerpania wzorców europejskich w zakresie funkcjonowania tego typu infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej (planowanie, budowa, zarządzanie itp.) oraz pozyskiwania funduszy na rozwój w/w infrastruktury.

Jak pisze Olszewski-Strzyżowski, sport w krajach UE jest sektorem dynamicznym i wciąż zyskującym na znaczeniu, który może służyć za narzędzie rozwoju lokalnego i regionalnego, gospodarczej regeneracji miast lub rozwoju terenów wiejskich oraz oddziałuje synergicznie z turystyką i może pobudzać podnoszenie standardu infrastruktury oraz pojawianie się nowych partnerstw finansujących sport i obiekty rekreacyjne"[561].

---

[556] Limstrand, T., Environmental characteristics relevant to young people's use of sports facilities: A review. Scandinavian JournalofMedicine&Sciencein Sports, 18(3), 275-287, 2008, https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2007.00742.x;

[557] McCormack, G. &Shiell, A., In search of causality: A systematic review of the relationship between the built environment and physical activity among adults. International JournalofBehavioral Nutrition and Physical Activity, 8, 125, 2011, https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-125.

[558] Hallmann, K., Wicker, P., Breuera, C. & Schönherr, L., Understanding the importance of sport infrastructure for participation in different sports – findings from multi-level modelling. European Sport Management Quarterly, 12(5), 525-544, 2012, https://doi.org/10.1080/16184742.2012.687756.

[559] Wicker, P., Hallmann, K. & Breuer, Ch., Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models. Sport Management Review, 16(1), 54- 67, 2013, https://doi.org/10.1016/j.smr.2012.05.001.

[560] Mackenbach, J. D., de Pinho, M. G. M., Faber, E., den Braver, N., de Groot R. , Charreire, H., Oppert, J-H, Bardos, H., Rutter, H., Compernolle, S., Bourdeaudhuij, I. D. &Lakerveld, J., Exploring the cross sectional association between outdoor recreational facilities and leisure-time physical activity: The role of usage and residential self-selection. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 15(1), Article 55, 2018, https://doi.org/10.1186/s12966-018-0689-x.

[561] Olszewski-Strzyżowski D.J., *Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych*, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.81-82

Zagadnienia związane z rozwojem i funkcjonowaniem infrastruktury w naszym kraju, powinniśmy rozpatrywać na szczeblu krajowym oraz regionalnym i lokalnym. Pierwszy poziom, i związane z nim zadania, dotyczą zwłaszcza działań podejmowanych w omawianym czasie przez Ministerstwo Sportu (funkcjonujące w latach 2005-2007) oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki (2007-2019). Poziom drugi to zadania i działania realizowane przez samorządy (wojewódzki, regionalny, gminny i miejski). Jak zauważa Moska, doprowadzenie do masowego uprawiania sportu i kultury fizycznej w Polsce można uczynić poprzez m.in. budowę i rozbudowę obiektów i urządzeń sportowych[562].

Poniżej przedstawiono wybrane działania MS i MSiT oraz podmiotów samorządowych (urzędy marszałkowskie i gminy) odpowiedzialnych m.in. właśnie za rozwój infrastruktury sportowej. Działania powyższych struktur organizacyjnych odnoszą się do zapewnienia odpowiedniego rozwoju sportu w stosunku do sportu powszechnego, wyczynu sportowego oraz osób niepełnosprawnych.

Powiązania zagadnień rozwoju infrastruktury sportowej z dokumentami strategicznymi szczebla rządowego

Zadania odnoszące się do m.in. dbałości o rozwój infrastruktury sportowej znalazły pośrednio się w wielu dokumentach strategicznych szczebla rządowego, narodowego. Poniżej przedstawiono wybrane dokumenty.

Ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 roku (Dz. U. Nr 25, poz. 113 z późn. zm.) określa najistotniejsze obowiązki administracji rządowej (jak i jednostek samorządu terytorialnego) w zakresie zapewnienia prawidłowej realizacji takich zadań jak uprawianie sportu i rekreacji ruchowej, realizacja procesu wychowania fizycznego, oraz prowadzenia rehabilitacji ruchowej. W Art. 4 tej ustawy czytamy, że (…) *jednostki samorządu terytorialnego tworzą warunki prawno – organizacyjne i ekonomiczne dla rozwoju kultury fizycznej*[563]. Sprecyzowanie tych zadań zawarto w Art. 5 ust. 5, a mianowicie: „*jednostki samorządu terytorialnego realizują zadnia w zakresie kultury fizycznej jako zadania własne*”[564].

Dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie obywateli realizowana jest nie tylko poprzez wychowanie fizyczne i sport, ale również poprzez zapewnienie dostępności do aktywności rekreacyjno-ruchowej i rehabilitacji ruchowej. Art. 42 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że: „o*rganizowanie działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej oraz tworzenie odpowiednich warunków materialno-technicznych dla jej rozwoju jest obowiązkiem*

[562] W.Moska, Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005, Wydawnictwo Uczelniane AWFiS, Gdańsk, 2006, s. 255-256.
[563] Ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 roku, Art. 4 (Dz. U. Nr 25, poz. 113 z późn. zm.)
[564] Ibidem, Art. 5 ust. 5

organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego i klubów sportowych"[565]. Natomiast ust 2 stanowi, iż zadania określone w ust. 1 realizowane są w szczególności poprzez: „*1) popularyzację walorów rekreacji ruchowej, 2) organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo - rekreacyjnych, 4) tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo – rekreacyjnej*"[566].

Innym dokumentem traktującym omawiane zagadnienia, jest Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z 2000 roku ws. przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006 gdzie czytamy, że „*dla dywersyfikacji działalności gospodarczej istotne znaczenie ma rozwój usług, w tym w szczególności rozwój turystyki i różnych form rekreacji* (...) *realizowane będą działania ukierunkowane na wsparcie MSP świadczących usługi turystyczne, rozbudowę i modernizację infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, promocję alternatywnych form turystyki oraz wykorzystanie możliwości gospodarczych, społeczno - kulturowych oferowanych przez środowisko naturalne*[567] i dalej*:* „*wsparcia rozwoju regionalnego w zakresie aktywizacji terenów wiejskich będzie dotyczyło trzech celów szczegółowych: rozwój i modernizacja infrastruktury na obszarach wiejskich i w małych miastach; działania będą ukierunkowane zarówno na wsparcie rozbudowy infrastruktury technicznej* (...) *jak i infrastruktury społecznej (w pierwszym rzędzie modernizacji i wyposażenia szkół oraz ochrony dorobku kulturowego i tożsamości wsi). Realizacja projektów infrastrukturalnych będzie prowadzona za pomocą funduszu małych dotacji"*[568].

Kolejnym dokumentem jest ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych (2009) która określa zasady uczestnictwa w imprezach sportowych, z wykorzystaniem infrastruktury sportowej (stadiony, hale sportowe itp.). W Art.5.1.2. czytamy, że organizator imprezy (w tym m.in. wójt, burmistrz, prezydent, wojewoda), zapewnienia odpowiedni stan techniczny obiektów budowlanych wraz ze służącymi tym obiektom instalacjami i urządzeniami technicznymi (…)[569].

Pozostałymi dokumentami traktującymi już bezpośrednio o zagadnieniach odnoszących się do infrastruktury sportowej są strategie i programy rozwoju, wskazujące konkretne kierunki rozwoju i działania w tym względzie (obejmujące lata 2003-2020). Ich przegląd przedstawiono poniżej, w kontekście działań Ministerstwa Sportu i Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz samorząd wojewódzki i jst.

[565] Ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 roku, Art. 42 ust.1 (Dz. U. Nr 25, poz. 113 z późn. zm.)
[566] Ibidem, Art. 42 ust.2
[567] Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 roku w sprawie przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006, W III.3.B.C., (Monitor Polski Nr 43, poz. 851)
[568] Ibidem, W III.3.B.D.
[569] Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, Art.5.1.2. (Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504)

Niestety na etapie analizy w/w zadań po stronie Ministerstw, autorka natrafiła na bardzo duże trudności z dotarciem do materiałów zawierających dane i sprawozdania z działalności zwłaszcza MS z lat 2005-2007. Natomiast pełne dane na temat realizacja zadań po stronie MSiT z zakresu rozwoju infrastruktury sportowej dotyczą dopiero okresu lat 2011-2019.

Jedyne pełne informacje nt. stanu i rozwoju infrastruktury w w/w okresie czasu (2005-2019) oparto na danych uzyskanych z roczników statystycznych GUS.

Działania Ministerstwa Sportu oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej

Ministerstwo Sportu (2005-2007)

Sejm w dniu 21 stycznia 2005 roku podjął uchwałę w sprawie rozwoju sportu w Polsce, wnioskując o powołanie Ministerstwa Sportu. Pośrednio zadania Ministerstwa w zakresie rozwoju infrastruktury zawarte zostały w w/w uchwale, gdzie możemy przeczytać w Art.1.: „(…) *Sejm RP docenia społeczną, edukacyjną, kulturową (...) rolę sportu w życiu społeczeństwa, podkreślając przy tym jego ogromny wpływ na rozwój fizyczny, intelektualny i duchowy człowieka*", w Art. 2. „*problematyka sportu powinna stać się wspólną, narodową sprawą i podlegać szczególnej trosce władzy publicznej wszystkich szczebli* (…) oraz w Art. 4: „Sejm RP oczekuje (…) (od powoływanego Ministerstwa Sportu) *systematycznego zwiększenia nakładów finansowych na sport w kolejnych budżetach państwa*"[570].

Zadania Ministerstwa wynikały w dużej mierze z realizacji założeń dokumentu strategicznego pn.„Strategii rozwoju sportu w Polsce do 2012 roku" z roku 2003 (w/w uchwała wskazywała na potrzebę realizacji przez MS zadań tam określonych – Art. 3).

Do głównych celów określonych w tym dokumencie zaliczono zwłaszcza „podjęcie działań niezbędnych dla osiągnięcia poziomu wychowania fizycznego i sportu na miarę standardów rozwiniętych krajów Unii Europejskiej, w perspektywie roku 2012"[571].

Natomiast w odniesieniu do rozwoju infrastruktury zadania dotyczyły zwłaszcza rozwoju:

a) *sportu dla wszystkich, zwiększenie powszechności i dostępności sportu w społeczeństwie* (działania umożliwiające dostęp do aktywności fizycznej jak najszerszym grupom społeczeństwa, w formach odpowiadających zainteresowaniom i indywidualnym możliwościom każdego uczestnika. Szczególne znaczenie przypisuje sie tu sportowi w środowisku wiejskim i na terenach o niskim poziomie urbanizacji, tak by rozwój

[570] Uchwała Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie rozwoju sportu w Polsce, Monitor Polski Nr 6, poz.75

[571] Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012, MSiT, Warszawa, 2003, s.3

infrastruktury sportowej i aktywizacji mieszkańców tych obszarów do udziału w różnych formach sportu niwelował nierówności w stanie zdrowia i sprawności fizycznej w stosunku do ogółu obywateli;

b) *poprawa jakości, rozbudowa, modernizacja infrastruktury i wyposażenia*[572].

Niestety brak jest jakichkolwiek źródeł dotyczących konkretnych danych na temat ilości planowanych jak i zrealizowanych nowych obiektów, urządzeń i nowej infrastruktury sportowej w Polsce w tamtym okresie. Jedynie w przytoczonej powyżej strategii wskazano, że planowane działania obejmują dwa obszary: „*pierwszy - to obiekty o charakterze ważnym dla sportu polskiego, do których zalicza sie w szczególności: bazę Centralnego Ośrodka Sportu, akademii wychowania fizycznego oraz obiekty niezbędne dla polskich związków sportowych w realizacji programu centralnego szkolenia. Drugi obszar to obiekty modernizowane i budowane w poszczególnych województwach, dla potrzeb społeczności lokalnych, w tym wspomniane juz osiedlowe, miejskie, gminne, czy wojewódzkie ośrodki sportowe oraz realizacja programu "Sala gimnastyczna w każdej szkole". Szansa na rozwój infrastruktury sportowej jest szerszy dostęp do funduszy strukturalnych przeznaczonych na wspieranie rozwoju regionalnego - w związku z przystąpieniem Polski do UE"*[573].

Niestety (jak powyżej wskazano) z braku dostępu do jakichkolwiek danych dotyczących stanu i ilości ówczesnej infrastruktury sportowej w Polsce, a zawartych na stronach MS, informacje oparto na danych statystycznych GUS z kolejnych lat (Roczniki Statystyczne GUS z lat 2000-2020)[574].

Poniżej przedstawiono zestawienie ilości funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania Ministerstwa Sportu (2005-2007).

Wykres 5. Ilość funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania MS (2005-2007)

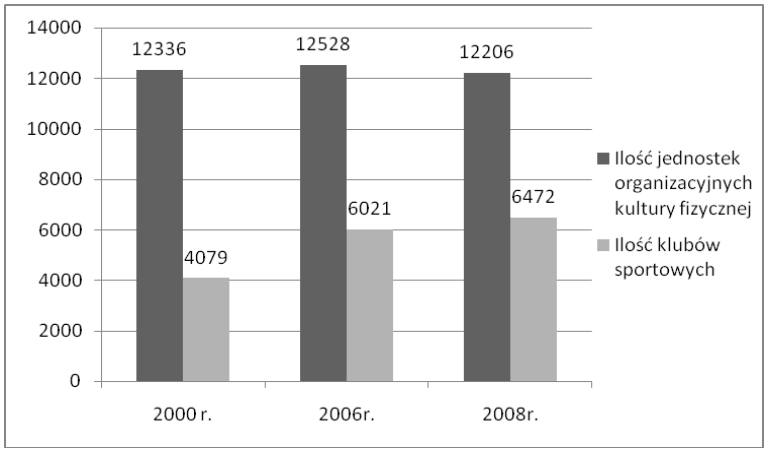

[572] Ibidem, s.7
[573] Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012, 2003, s.13
[574] www.rocznik_statystyczny_rp.pdf

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Jak widać z powyższych danych w omawianym okresie funkcjonowania MS, działała mniej więcej podobna ilość jednostek organizacyjnych kultury fizycznej (powyżej 12 tysięcy), natomiast ilość funkcjonujących klubów sportowych systematycznie zwiększała się (do 6472 w 2008 roku).

Poniżej przedstawiono zestawienie ilości oddawanych ówcześnie nowych budynków kultury fizycznej.

Wykres 6. Oddane do użytku nowe budynki kultury fizycznej w okresie działania MS (2005-2007)

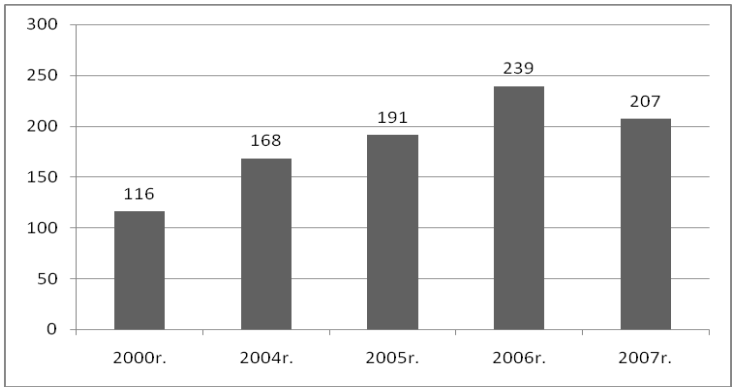

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Z powyższe dane jasno wskazują, iż systematycznie wzrastała ilość nowo oddawanych do użytku budynków kultury fizycznej (z niewielkim spadkiem w roku 2007 – 207 obiektów).

Na wykresie 3 przedstawiono wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną.

Wykres 7. Wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną w okresie działania MS (2005-2007)

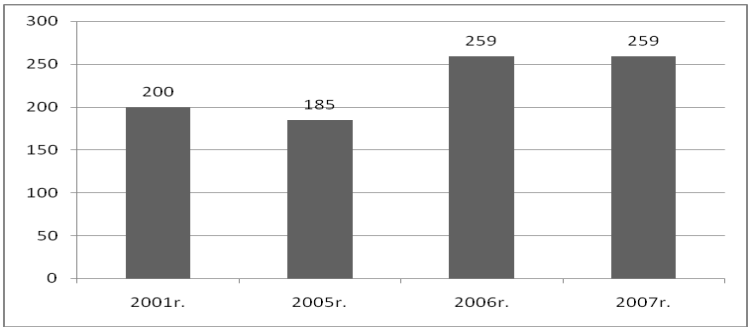

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Powyższe zestawienie wskazuje na dość systematyczny wzrost nakładów budżetowych państwa na zadania z zakresu rozwoju sportu i kultury fizycznej (od 185 mln zł w 2005 roku do 259 mln zł. w roku 2007).

W tabeli poniższej przedstawiono bardziej szczegółowe dane na temat podziału środków budżetowych na cele sportu i kf.

Tabela 8. Szczegółowe zestawienie budżetu na sport i kf w okresie działania MS (2005-2007)

Budżet na sport i kf (w mln/zł)	Lata			
	2001r.	2005r.	2006r.	2007r.
Dotacje państwa na zadania instytucji kf i sportu	15,6	17,2	17,1	17,5
Wydatki bieżące jednostek budżetowych budżetu państwa na kulturę fizyczną i sport	8,9	5,4	15,9	16,1
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę fizyczną i sport (gminy, miasta, powiaty, województwa)	1232	1725	2315	2696

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Wyniki wskazują jasno, że tak w sferze dotacji państwowych na zadania instytucji kf i sportu, wydatków bieżących jednostek budżetowych budżetu państwa na kf i sport oraz w zakresie wydatków budżetowych jst na kf i sport (realizowanych przez gminy, miasta, powiaty i województwa), w kolejnych latach systematycznie wzrastał.

Ministerstwo Sportu i Turystyki (2007-2019)

Do zadań Ministerstwa Sportu i Turystyki, którego działalność przypadła na lata 2007-2019, należało m.in. stwarzanie warunków do rozbudowy sieci ogólnodostępnych obiektów sportowych, służących upowszechnianiu sportu dla wszystkich. Działania te wpływały zarówno na poprawę oraz unowocześnienie istniejącej już wtedy bazy sportowej, jak i na zwiększenie liczby nowych obiektów sportowych (zwłaszcza w wymiarze społecznym, co przekładało się na zwiększenie dostępu społeczeństwa do infrastruktury sportowej). Ważność tych zadań podkreślał fakt, że działania te przyczyniały się do zmniejszania dystansu, jaki w dziedzinie infrastruktury sportowej dzielił Polskę od krajów UE, jak również wyrównanie dysproporcji w nasyceniu infrastrukturą sportowo-rekreacyjno-turystyczną poszczególnych regionów kraju. Szczególnie problem ten dotyczył stadionów piłkarskich, pełnowymiarowych basenów pływackich i ogólnodostępnych obiektów rekreacyjnych (ważne by nowo powstające obiekty miały najwyższy standard wykonawczy, spełniający normy m.in. międzynarodowych federacji sportowych).

W ramach funkcjonowania MSiT działał Departament Infrastruktury Sportowej który odpowiadał za kreowanie polityki rozwoju infrastruktury sportowej, jak również za realizację pozostałych zadań związanych z rozwojem infrastruktury sportowej[575]. Ministerstwo prowadzi również szereg badań określających stan infrastruktury w Polsce[576].

[575] Zob. Zarządzenie nr 6 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Sportu i Turystyki, (Dz.Urz.MSiT.2016.6). W § 25.pkt 1 przeczytać możemy, że do zakresu działania Departamentu należą w szczególności następujące zadania: 1) realizacja polityki w obszarze inwestycji sportowych, wynikającej z dokumentów o charakterze strategicznym; 2) prowadzenie spraw związanych z dofinansowaniem ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej i budżetu państwa zadań

Działania Ministerstwa wynikały z zapisów w dokumentach strategicznych, a mianowicie: kontynuacja „*Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2012*" (2003), *Program* „*Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012*" (2008), „*Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015*" (2008), „*Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015*" (2006), „*Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015*" (2007) oraz „*Program Rozwoju Sportu do roku 2020*" (2015). Jednocześnie MSiT realizowało inne programy które w swych założeniach odnosiły się również do rozwoju infrastruktury sportowej[577].

Poniżej przedstawiono charakterystykę w/w dokumentów w zakresie traktowania zagadnień związanych z rozwojem infrastruktury sportowej. Jednocześnie ważnym zagadnieniem w realizacji zakładanych celów rozwojowych bazy sportowej (w zakresie dostępu dla sportowców jak i społeczeństwa), jest powszechne z niej korzystanie osób niepełnosprawnych (o tym w dalszej części tego rozdziału).

I) Program „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012" (2008)

Celem programu była koordynacja i przyśpieszenie prac związanych z realizacją inwestycji stadionowych niezbędnych do przeprowadzenia finałowego turnieju ME w PN UEFA EURO 2012. W ramach Programu zakładano realizację następujących inwestycji finansowanych z budżetu państwa: „Budowa Narodowego Centrum Sportu – Stadion Narodowy", Stadionu „Arena Bałtycka" w Gdańsku, rozbudowa Stadionu Miejskiego w Poznaniu, budowa stadionu przy ul.Drzymały we Wrocławiu, przebudowa Stadionu Śląskiego w Chorzowie oraz rozbudowa Stadionu „WISŁA" w Krakowie. Program realizacji

---

inwestycyjnych obiektów sportowych w ramach: a) programie inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu, b) programu rozwoju regionalnej infrastruktury sportowej (…); 3) prowadzenie prac koncepcyjnych dotyczących opracowania i wdrażania nowych programów mających na celu rozwój infrastruktury sportowej;4) prowadzenie prac związanych z inwentaryzacją bazy infrastruktury sportowej w Polsce celem tworzenia opracowań na podstawie zebranych informacji.

[576] Do takich najważniejszych materiałów zaliczyć można m.in.: „*Utrzymanie i wykorzystanie hal widowiskowo-sportowych*" (NIK, 2014), „*Braki w infrastrukturze - sale gimnastyczne*" (2015), „*Pływalnie kryte w Polsce - Inwentaryzacja bazy sportowej*" (2015), „*Podsumowanie efektów Programu Rozwoju Inwestycji Sportowych w latach 2013-14*" (2015), „*Duże hale sportowo widowiskowe w Polsce - Inwentaryzacja bazy sportowej*" (2016), „*Diagnoza społeczna zapotrzebowania na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną*" (2016), „*Najlepsze praktyki: zarządzanie obiektami sportowymi*" (2017), „*Obiekty lekkoatletyczne w Polsce - inwentaryzacja bazy sportowej*" (2017), więcej na: https://www.gov.pl/web/kulturaisport/infrastruktura1.

[577] Do takich projektów zaliczyć można m.in.: „*Sport dla wszystkich w przestrzeni miasta. Przegląd rozwiązań przestrzennych i programów aktywizujących w wybranych miastach*" (2016) - więcej na: file:///C:/Users/User/Downloads/Sport_dla_wszystkich_w_przestrzeni_miasta2781.pdf; Program „*Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej*" - więcej na: https://www.gov.pl/web/kulturaisport/program-sportowa-polska. Pośrednio z omawianym tematem łączy się również inny realizowany projekt (w którym MSiT bezpośrednio nie uczestniczy, ale patronują mu m.in. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego), a mianowicie Program „*Promujemy Polską Architekturę*" (gdzie swoje miejsce ma również infrastruktura sportowa) - więcej na: http://www.sportowapolska.eu/wiadomosci/konkurs-budowniczy-polskiego-sportu lub program w zakresie wspierania i promocji rozwoju infrastruktury sportowej, zwłaszcza w regionach, który jest realizowany przez Klub Sportowa Polska pn "budujemy Sportową Polskę" - więcej na http://www.sportowapolska.eu/o-programie.

obejmował lata 2008-2012, a całkowita wartość nakładów planowano na 3.476.186,0 tys. zł (w tym 1.752.900,0 tys. zł. ze środków budżetu państwa).[578]

II) Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015 (2008)

Zgodnie z zapisami Strategii, Rada Ministrów w dniu 8 kwietnia 2008 zdecydowała o rozpoczęciu finansowania z budżetu państwa inwestycji planowanych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012"[579]. Był to program realizowany w latach 2008-2012, a za jego przebieg odpowiedzialne było Ministerstwo Sportu i Turystyki które współpracowało z m.in. jednostkami samorządu terytorialnego (gminnymi), z Instytutem Sportu, Centralnymi Ośrodkami Sportu oraz Polskim Komitetem Olimpijskim. Program zakładał budowę w każdej gminie w Polsce ogólnodostępnych, bezpłatnych kompleksów boisk sportowych wraz z ich zapleczem. W jego ramach powstało 2479 obiektów za kwotę 970 mln. złotych które wybudowano w 1664 gminach[580]. W latach 2010-2012 realizowano również program pt. „Biały Orlik" który zakładał budowę nowoczesnych i ogólnodostępnych lodowisk (o powierzchni co najmniej 400 m.kw. wraz z niezbędną infrastrukturą). W ramach tego zadania zrealizowano 119 obiektów za sumę 28 mln. złotych[581]. Nadrzędnym celem uruchomienia programu było również nadrobienie wieloletnich zaległości w budowie infrastruktury sportowej, przeznaczonej głównie dla dzieci i młodzieży oraz zapewnienie szerokiego, nieodpłatnego dostępu do nowoczesnych obiektów sportowych. Obok wymiaru sportowego, infrastrukturalnego i finansowego, istotnym założeniem w/w programu był także szeroki aspekt społeczny, determinujący powstawanie nowych podmiotów szczebla lokalnego, zrzeszających zarówno uczestników jak i organizatorów przedsięwzięć prowadzonych na nowopowstałych obiektach sportowych.

Uzupełnieniem w/w dokumentu, są także zapisy w „Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku" gdzie czytamy, iż jednym z zadań MSiT jest również „stwarzanie warunków do rozbudowy sieci ogólnodostępnych obiektów sportowych, służących upowszechnianiu sportu dla wszystkich. Działania te wpływają zarówno na poprawę oraz unowocześnienie istniejącej bazy sportowej, jak i na zwiększenie liczby nowych obiektów sportowych, a w wymiarze społecznym, na zwiększenie dostępu społeczeństwa do infrastruktury sportowej"[582].

---

[578] Zob. Uchwała Nr 143/2008 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwa „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012"

[579] Rozporządzenie Rady Ministrów w dniu 8 kwietnia 2008 r. w sprawie decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa inwestycji planowanych do realizacji w ramach programu „Moje Boisko - Orlik 2012" (Dz.U. Nr 61 poz.371)

[580] https://bip.msit.gov.pl/bip/moje-boisko-orlik-2012/1506%2cInformacja-na-temat-realizacji-programow-Moje-Boisko-Orlik-2012-i-Bialy-Orlik-w-.html, dostęp 10.10.2020

[581] Ibidem, dostęp 10.10.2020

[582] Przegląd oparto na dokumencie MSiT: Informacja o realizacji w roku 2011 zadań statutowych Członków Międzyresortowego Zespołu do spraw koordynacji zadań Rządu określonych w „Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku", MSiT, Warszawa, 2012

III) Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (2006)

Jak możemy zapoznać się w tym dokumencie „*Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane będą działania państwa. Uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w odnowionej Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet działaniom, jakie będą podejmowane w latach 2007-2015 w celu realizacji wizji Polski*" [583] W odniesieniu do sportu i kf w dokumencie znalazły się m.in. następujące zapisy: (…) poprawiany będzie stan techniczny szkół i placówek oświaty (…) Rozbudowywana będzie baza sportowa[584] oraz „wspomagane będzie upowszechnianie sportu jako istotnego czynnika podnoszenia poziomu kondycji fizycznej oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym. Tworzenie nowych i modernizacja istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych dostępnych dla obywateli będzie poszerzać możliwości aktywnego spędzenia wolnego czasu i promocji zdrowego trybu życia. Zwiększany będzie również dostęp osób niepełnosprawnych do różnych form aktywności sportowej i rekreacyjnej. W sferze sportu wyczynowego tworzone będą warunki organizacyjne i finansowe do powstawania nowych klubów przy kontynuacji działalności już istniejących (...) Dopełnieniem tego typu przedsięwzięć będzie budowa nowoczesnych obiektów sportowych rangi narodowej. Znaczącą rolę w rozwoju sportu mogą odegrać inicjatywy samorządowe oraz działających w tych obszarach organizacji społecznych i wspierających"[585].

IV) Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015 (2007)

To dokument mający na celu zmniejszenie dystansu oddzielającego w tym obszarze nasz kraj od innych krajów europejskich. W zakresie sportu znalazły się tam następujące 3 priorytety: 1) popularyzacja sportu dla wszystkich, wzrost poziomu wyników sportowych oraz rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; 2) sport w gospodarce narodowej; 3) rozwój infrastruktury sportowej wraz z zadaniami na tym obszarze[586].

V) Program Rozwoju Sportu do roku 2020 (2015)

Programu Rozwoju Sportu do 2020 wskazywał wytyczne w zakresie rozwoju sportu do roku 2020. Dokument prezentował po raz pierwszy również nowe podejście do sportu, który jest traktowany jako istotny obszar polityki publicznej. Postulowano w nim

[583] Strategia Rozwoju Kraju2007 – 2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2006 r., s.6
[584] Ibidem, s.38
[585] Ibidem, s.40-41
[586]Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015, Ministerstwo Sportu, Warszawa, 2007

wprowadzenie w sporcie zasad zarządzania strategicznego oraz zintegrowanych działań ponad resortowych w zakresie rozwoju i promocji sportu, w tym integrujących wszystkie poziomy zarządzania w samorządzie terytorialnym[587]. W odniesieniu do m.in. infrastruktury w dokumencie znalazły się np. zapis: „Wizja: Aktywne i zdrowe społeczeństwo: (…) działania związane z tworzeniem warunków (infrastruktury, oferty, struktury organizacyjnej) dla upowszechniania aktywności fizycznej oraz promocję zdrowego i aktywnego stylu życia (...)"[588].

Poniżej w tabeli przedstawiono szczegółowe zestawienie planowanych działań MS i MSiT w ramach programów zapewniających rozwój infrastruktury sportowej w Polsce w latach 2005-2019.

[587] Program Rozwoju Sportu do roku 2020, MSiT, Warszawa, 2015
[588] Ibidem, , s.84

Tabela 9. Szczegółowe zestawienie planowanych działań MS i MSiT w ramach programów zapewniających rozwój infrastruktury sportowej w Polsce w latach 2005-2019

Rok	Działania	Programy	Strategia
2005-2012[589]	1) poprawie warunków szkoleniowo-treningowych, socjalnych i odnowy biologicznej dla kadry olimpijskiej i narodowej; 2) poprawie warunków szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo; 3) poprawie warunków i bezpieczeństwa rozgrywania zawodów; 4) zwiększeniu dostępności bazy dla sportowców niepełnosprawnych; 5) zwiększeniu możliwości wykorzystania obiektów dla organizacji dużych imprez charakterze widowiskowym	1) realizacji inwestycji o charakterze remontowo-modernizacyjnym dla ratowania istniejących zasobów i podnoszenia standardu obiektów do poziomu międzynarodowego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepelnosprawnych; 2) uzupełnienia istniejących kompleksów sportowych o brakujące elementy obiektów i urządzeń; 3) realizacji systemów monitorowania obiektów w dostosowaniu ich do wymogów Europejskiej Komisji ds. Bezpieczeństwa na obiektach sportowych; 4) budowy obiektów specjalistycznych, których brak zasadniczo warunkuje dalszy rozwój dyscyplin sportu, ważnych dla przygotowań do mistrzostw Europy, mistrzostw świata i Igrzysk Olimpijskich.	Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2012
2011	- Oddanie do użytku stadionów na ME w PN UEFA EURO 2012	Program „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012”	Uchwała Nr 143/2008 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012”
	- Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	Realizacja Programu „Moje Boisko-Orlik 2012”	Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015
2012	- Wywiązanie się RP ze zobowiązań związanych ze współorganizacją MEwPN UEFA EURO 2012	Przygotowanie Polski do współorganizacji MEwPN UEFA EURO 2012	Uchwała Rady Ministrów Nr 191/2009 z dnia 27 października 2009 r. zmieniająca uchwałę Nr 143/2008 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2008 r.

[589] Działania planowane w 2003 r. wg zapisów zawartych w Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2012.

			w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012”.
	- Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	- Realizacja zadań inwestycyjnych określonych w wojewódzkich wieloletnich programach rozwoju bazy sportowej, uchwalonych przez sejmiki województw. - Realizacja zadań inwestycyjnych objętych programem inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu. - Realizacja Programu „Moje Boisko-Orlik 2012”	- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 - Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015
2013	- Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	- Realizacja zadań inwestycyjnych określonych w wojewódzkich wieloletnich programach rozwoju bazy sportowej, uchwalonych przez sejmiki województw. - Realizacja zadań inwestycyjnych objętych programem inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu.	Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015
2014	- Poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich, poprzez dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze budowy, remontów i przebudowy obiektów sportowych o znaczeniu lokalnym. - Poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich, poprzez dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze budowy, remontów i przebudowy obiektów sportowych o znaczeniu strategicznym.	- „*Wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej*” – dofinansowanie rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w poszczególnych województwach, dla potrzeb sportu powszechnego - „*Program rozwoju inwestycji sportowych*” - wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej, polegające na przebudowie lub remoncie istniejących obiektów sportowych (w tym także dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych). - „*Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej*” – poprawa warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach poprzez budowę lub modernizację obiektów zlokalizowanych na terenie szkół lub ich bezpośrednim sąsiedztwie.	Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015
2015	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej o znaczeniu lokalnym – poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich.	- „*Wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej*” – dofinansowanie rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w poszczególnych województwach, dla potrzeb sportu powszechnego - „*Program modernizacji inwestycji sportowych*” - wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej służącej klubom sportowym, w zakresie przebudowy i/lub remoncie istniejących obiektów sportowych (w tym także dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych). - „*Program budowy orlików lekkoatletycznych*” – wdrożenie nowego programu ukierunkowanego na wsparcie rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej.	Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015
	Zwiększenie dostępności infrastruktury dla sportu	- „*Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*” - dofinansowanie budowy i modernizacji obiektów specjalistycznych, spełniających najwyższe standardy międzynarodowe, niezbędnych dla potrzeb centralnego	Program Rozwoju Sportu do roku 2020

	wyczynowego – poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie wyczynowym.	szkolenia sportowego oraz treningów zawodników wyczynowych, pozwalających na organizację ważnych zawodów sportowych i imprez masowych rangi ogólnopolskiej, europejskiej czy światowej. W tym także wsparcie realizacji inwestycji.	
2016	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju sportu wyczynowego.	- „*Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*" - dofinansowanie budowy i modernizacji obiektów specjalistycznych, spełniających najwyższe standardy międzynarodowe, niezbędnych dla potrzeb centralnego szkolenia sportowego oraz treningów zawodników wyczynowych, pozwalających na organizację ważnych zawodów sportowych i imprez masowych rangi ogólnopolskiej, europejskiej czy światowej. W tym także wsparcie realizacji inwestycji Centralnego Ośrodka Sportu mających na celu zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych dla szkolenia sportowców wyczynowych i przygotowania kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, paraolimpijskich, mistrzostwach, itp., w tym dostosowanie infrastruktury do aktualnych wymogów poszczególnych federacji sportowych i przepisów bezpieczeństwa. - „*Program budowy całorocznych hal tenisowych*" - dofinansowanie budowy całorocznych hal tenisowych, przeznaczonych głównie dla kadr wojewódzkich, w celu poprawy warunków szkolenia sportowców wyczynowych i podniesienia poziomu sportowego.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020
	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	- „*Program Rozwoju Regionalnej Infrastruktury Sportowej*" (wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej) - dofinansowanie rozbudowy i modernizacji podstawowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w poszczególnych województwach. - „*Program modernizacji inwestycji sportowych*" - wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej służącej klubom sportowym, w zakresie przebudowy i/lub remontów istniejących obiektów sportowych (w tym także dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych). - „*Program rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej*" - w celu poprawy stanu infrastruktury lekkoatletycznej, zarówno dedykowanej podstawowemu treningowi i realizacji zajęć wychowania fizycznego, jak również umożliwiającej współzawodnictwo sportowe na wysokim poziomie.. - „*Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej*" - w celu poprawy warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020
2017	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	- „*Program Rozwoju Regionalnej Infrastruktury Sportowej*" (wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej) - dofinansowanie budowy i modernizacji podstawowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w poszczególnych województwach. - „*Program modernizacji inwestycji sportowych*" - wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej służącej klubom sportowym, w zakresie przebudowy i/lub remontów istniejących obiektów sportowych (w tym także dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych). - „*Program rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej*" - w celu poprawy stanu infrastruktury lekkoatletycznej, zarówno dedykowanej podstawowemu treningowi i realizacji zajęć wychowania fizycznego, jak również umożliwiającej współzawodnictwo sportowe na wysokim poziomie.. - „*Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej*" - w celu poprawy warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020
	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju	- „*Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*" - dofinansowanie budowy i modernizacji obiektów specjalistycznych, spełniających wymogi międzynarodowych federacji sportowych, niezbędnych dla potrzeb	Program Rozwoju Sportu do roku 2020

	sportu wyczynowego	centralnego szkolenia sportowego oraz pozwalających na organizację zawodów sportowych i rozgrywek rangi ogólnopolskiej, europejskiej czy światowej. W ramach tego programu realizowane są również zadania inwestycyjne Centralnego Ośrodka Sportu (Ośrodki Przygotowań Olimpijskich), mające na celu zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych dla szkolenia zawodników i przygotowania kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, paraolimpijskich, mistrzostwach, itp., a także zadania inwestycyjne Instytutu Sportu, stanowiące niezbędne zaplecze naukowo-badawcze.	
2018	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu dla wszystkich	- „*Program Rozwoju Regionalnej Infrastruktury Sportowe*j" (wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej) - dofinansowanie budowy i modernizacji podstawowej infrastruktury sportowo -rekreacyjnej w poszczególnych województwach; - „*Program modernizacji infrastruktury sportowej*" - wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej służącej klubom sportowym, w zakresie przebudowy lub remontów istniejących obiektów sportowych (w tym także dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych); - „*Program rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej*" - poprawa stanu lekkoatletycznej bazy sportowej, przeznaczonej na potrzeby zarówno treningu i realizacji zajęć wychowania fizycznego, jak również umożliwiającej współzawodnictwo sportowe; - „*Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowe*j" - poprawa warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach. - „*Program rozwoju infrastruktury ponadlokalnej*" - szeroko rozumiana poprawa stanu tej infrastruktury sportowej, której znaczenie wykracza poza wąski kontekst terytorialny miejsca, w którym jest ona zlokalizowana. Dotyczy to przede wszystkim funkcji, jakie ta infrastruktura ma pełnić; - „*Pilotażowy program modernizacji infrastruktury sportowej - Mały Klub"* - Program zakłada wsparcie finansowe modernizacji infrastruktury sportowej służącej mniejszym klubom sportowym, dla których taka inwestycja będzie bodźcem do rozwoju. Wsparcie dotyczy przebudowy lub remontu istniejących obiektów sportowych; - „*Program Otwartych Stref Aktywności (OSA)"* - dofinansowanie ogólnodostępnych plenerowych miejsc sportu, rekreacji i odpoczynku, w skład których wejdą: urządzenia siłowni zewnętrznej, sprawnościowe place zabaw dla dzieci, strefy relaksu i gier, zagospodarowanie zieleni. Strefy mają sprzyjać integracji społecznej poprzez wspólne podejmowanie aktywności fizycznej i być skierowane do różnych grup wiekowych.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020
	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju sportu wyczynowego .	„*Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*" - dofinansowanie budowy i modernizacji obiektów specjalistycznych, spełniających wymogi międzynarodowych federacji sportowych, niezbędnych dla potrzeb centralnego szkolenia sportowego oraz pozwalających na organizację zawodów sportowych i rozgrywek rangi ogólnopolskiej, europejskiej czy światowej. W tym zadania inwestycyjne Centralnego Ośrodka Sportu (Ośrodki Przygotowań Olimpijskich), mające na celu zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych dla szkolenia zawodników i przygotowania kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, paraolimpijskich, mistrzostwach, itp., a także realizacja zadań inwestycyjnych Instytutu Sportu, stanowiącego niezbędne zaplecze naukowo - badawcze.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020

2019	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu dla wszystkich	- „*Sportowa Polska – Programu rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej*" - celem programu jest wsparcie realizacji zadań inwestycyjnych dotyczących obiektów sportowych na terenie całego kraju. Dofinansowaniem mogą zostać objęte obiekty ogólnodostępne, umożliwiające masowe uprawianie sportu. Planuje się dofinansowanie modernizacji, przebudowy oraz budowy wielu rodzajów infrastruktury sportowej: służącej klubom sportowym, obiektów przyszkolnych oraz obiektów ogólnodostępnych, realizowanych na potrzeby społeczności lokalnych oraz o charakterze ponadlokalnym. - „*Programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA"* - dofinansowanie ogólnodostępnych plenerowych miejsc sportu, rekreacji i odpoczynku, w skład których wejdą: urządzenia siłowni zewnętrznej, sprawnościowy plac zabaw dla dzieci, strefa relaksu i gier, zagospodarowanie zieleni. Strefy mają sprzyjać integracji społecznej poprzez wspólne podejmowanie aktywności fizycznej i być skierowane do różnych grup wiekowych. - „*Programu rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej*" - w celu poprawy stanu lekkoatletycznej bazy sportowej, przeznaczonej na potrzeby zarówno treningu i realizacji zajęć wychowania fizycznego, jak również umożliwiającej współzawodnictwo sportowe.	Program Rozwoju Sportu do roku 2020
	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu wyczynowego	*„Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*" - dofinansowanie budowy i modernizacji obiektów specjalistycznych, spełniających wymogi międzynarodowych federacji sportowych, niezbędnych dla potrzeb centralnego szkolenia sportowego oraz pozwalających na organizację zawodów sportowych i rozgrywek rangi ogólnopolskiej, europejskiej czy światowej. W tym zadania inwestycyjne Centralnego Ośrodka Sportu (Ośrodki Przygotowań Olimpijskich), mające na celu zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych dla szkolenia zawodników i przygotowania kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, paraolimpijskich, mistrzostwach, itp., a także realizacja zadań inwestycyjnych Instytutu Sportu - Państwowego Instytutu Badawczego, stanowiącego niezbędne zaplecze naukowo – badawcze	Program Rozwoju Sportu do roku 2020

Źródło: badania własne na podstawie danych zawartych na stronach Ministerstwa Sportu i Ministerstwa Sportu i Turystyki, 2021

Jednocześnie poniżej w tabeli 10 przedstawiono zestawienie ilościowe oddanej do użytku infrastruktury sportowej (obiekty i urządzenia sportowe) jako zadania zrealizowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w latach 2005-2019.

Tabela 10. Zestawienie ilości oddanej do użytku infrastruktury sportowej (obiekty i urządzenia sportowe) jako zadania zrealizowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w latach 2005-2019, w ramach realizacji programów

Rok	Zadanie	Zadania zrealizowane (obiekty oddane)
2005-2012[590]	Realizacja inwestycji: a) baza Centralnego Ośrodka Sportu, akademii wychowania fizycznego oraz obiekty niezbędne dla polskich związków sportowych w realizacji programu centralnego szkolenia. b) obiekty modernizowane i budowane w poszczególnych województwach, dla potrzeb społeczności lokalnych, w tym wspomniane juz osiedlowe, miejskie, gminne, czy wojewódzkie ośrodki sportowe oraz realizacja programu "Sala gimnastyczna w każdej szkole". Szansa na rozwój infrastruktury sportowej jest szerszy dostęp do funduszy strukturalnych przeznaczonych na wspieranie rozwoju regionalnego - w związku z przystąpieniem Polski do UE	bd.
2011	Oddanie do użytku stadionów na ME UEFA EURO 2012	3
	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	852
2012	Wywiązanie się RP ze zobowiązań związanych ze współorganizacją ME UEFA EURO 2012	3
	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	492
2013	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury sportowej	292
2014	- Poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich, poprzez dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze budowy, remontów i przebudowy obiektów sportowych o znaczeniu lokalnym.	424
	- Poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich, poprzez dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze budowy, remontów i przebudowy obiektów sportowych o znaczeniu strategicznym.	27
2015	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej o znaczeniu lokalnym – poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie dla wszystkich.	414
	Zwiększenie dostępności infrastruktury dla sportu wyczynowego – poprawa stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury sportowej w sporcie wyczynowym.	19
2016	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju sportu wyczynowego.	24
	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	338
2017	Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	353
	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju sportu wyczynowego	36
2018	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu dla wszystkich	1049
	Zapewnienie specjalistycznej infrastruktury na potrzeby rozwoju sportu wyczynowego	71
2019	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu dla wszystkich	1340[591]
	Poprawa stanu bazy sportowej w kraju poprzez dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obszarze sportu wyczynowego	75[592]
Razem obiektów		**6201**

Źródło: badania własne, 2021
Legenda: bd – brak danych

[590] Działania planowane w 2003 r. wg zapisów zawartych w Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2012.
[591] Inwestycje planowane przez MSiT – brak danych nt. stanu wykonania
[592] Ibidem

W sumie w latach 2011-2019 (w ramach w/w planowanych działań zgodnych z projektami realizowanymi przez MS i MSiT) oddano do użytku 6201 obiektów i urządzeń wchodzących w skład infrastruktury sportowej. Szczegóły przedstawiono na wykresie 8.

Wykres 8. Zestawienie ilości oddanych obiektów sportowych w ramach realizowanych przez MSiT programów, w latach 2011-2019

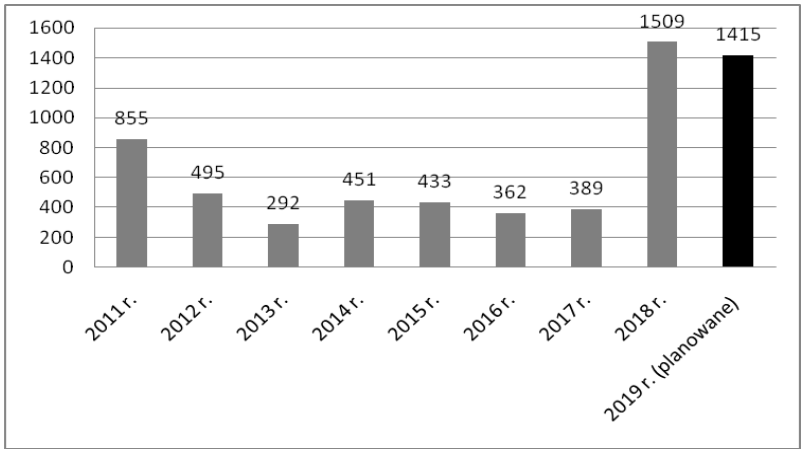

Źródło: badania własne, 2021

Jak widać z powyższych danych, ilość oddanych obiektów sportowych od 2011 roku miła raczej tendencję spadkową, by w roku 2018 zdecydowanie wzrosnąć. Niestety brak jest danych dotyczących zrealizowanych działań w roku 2019 (planowano oddanie 1415 obiektów).

Jak wskazano wcześniej, w badaniach natrafiono na problem dodatkowych danych na temat działań MSiT w zakresie rozbudowy infrastruktury sportowej w latach przed 2011 rokiem. Dlatego informacje uzupełniono posiłkując się danymi uzyskanymi z Roczników Statystycznych GUS. Poniżej przedstawiono zestawienie ilości funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania MSiT.

Wykres 9. Ilość funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania MSiT (2007-2019)

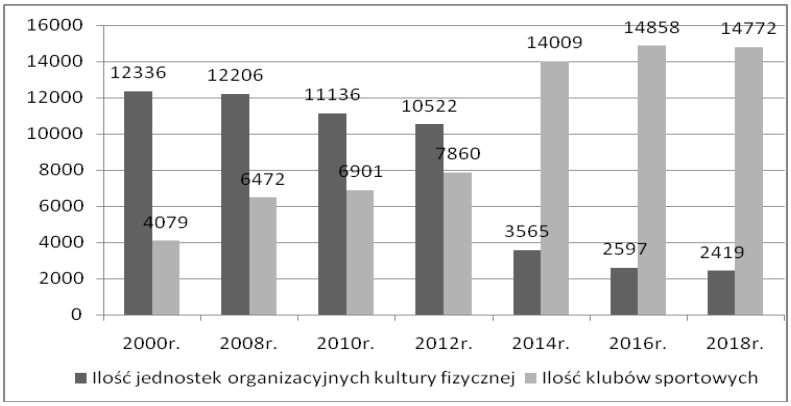

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Jak widać z powyższych danych od roku 2008 obserwuje się zdecydowany spadek ilości jednostek organizacyjnych kultury fizycznej (od 12.206 w 2008 do 2.419 w 2018) z jednoczesnym wzrostem ilości klubów sportowych (w 2008 - 6.472, a w 2018 już 14.772). Niestety w danych uzyskanych z GUS brak jest informacji o latach 2011, 2013, 2015, 2017 oraz 2019.

Poniżej przedstawiono zestawienie ilości oddawanych nowych budynków kultury fizycznej.

Wykres 10. Oddane do użytku nowe budynki kultury fizycznej w okresie działania MSiT (2007-2019)

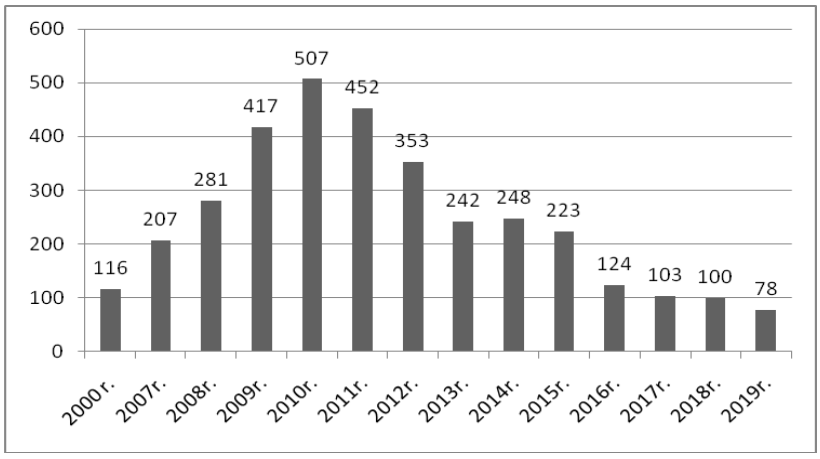

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Z powyższe dane jasno wskazują, iż systematycznie wzrastała (zwłaszcza w latach 2007-2010) ilość nowo oddawanych do użytku budynków kultury fizycznej, z jednoczesnym drastycznym spadkiem od roku 2010 (78 obiektów w 2019, a 507 w 2010 roku).

Na wykresie poniżej przedstawiono wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną.

Wykres 11. Wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną w okresie działania MSiT (2007-2019)

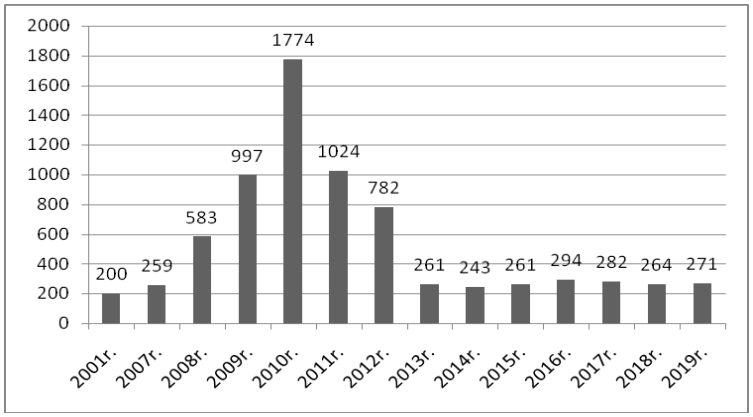

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021

Powyższe zestawienie wskazuje na znaczący wzrost wydatków budżetowych w latach 2007-2010, z jednoczesnym zdecydowanym spadkiem wydatków w kolejnych latach.

W tabeli poniższej przedstawiono bardziej szczegółowe dane na temat podziału środków budżetowych na cele sportu i kf.

Tabela 11.Szczegółowe zestawienie budżetu (w mln/zł) na sport i kf w okresie działania MSiT (2007-2019)

Budżet	Lata													
	2001r.	**2007r.**	**2008r.**	**2009r.**	**2010r.**	**2011r.**	**2012r.**	**2013r.**	**2014r.**	**2015r.**	**2016r.**	**2017r.**	**2018r.**	**2019r.**
Dotacje państwa na zadania instytucji kf i sportu	15,6	17,5	17,9	18,8	19,8	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
Wydatki bieżące jednostek budżetowych budżetu państwa na kf i sport	8,9	16,1	28,0	61,2	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
Wydatki budżetów jst na kf i sport (gminy, miasta, powiaty, województwa)	1232	2696	4670	6504	6434	5356	4606	3958	4613	4338	4445	5078	6050	5992

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS, 2021
Legenda: bd- brak danych

Wyniki wskazują, że w przypadku wszystkich analizowanych wydatków na potrzeby rozwoju kf i sportu, zdecydowanie rosły one w kolejnych latach (w zakresie dotacji państwa, wydatków bieżących jednostek budżetowych budżetu państwa oraz wydatków budżetów jst). Niestety w przypadku pierwszych jak i drugich danych, brak jest pełnych informacji by dokładnie w/w tendencje wzrostowe (lub spadkowe) do końca zweryfikować.

Rozwój infrastruktury sportowej dla osób niepełnosprawnych

Bardzo liczna grupą osób dla których niezbędny jest dostęp do infrarstruktury i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, są osoby niepełnosprawne. Szczególne znaczenie ma upowszechnianie sportu wśród osób niepełnosprawnych

Założenie równości szans dla osób z niepełnosprawnością opiera się na trzech filarach: dostępie do obiektów sportowych, dostępie do infrastruktury sportowej kibiców niepełnosprawnych oraz wsparciu uprawiania sportu przez osoby niepełnosprawne. Mając na uwadze, że sport może odgrywać pozytywną rolę w integracji i spójności społecznej, Parlament Europejski przyjął w grudniu 2005 roku Rezolucję w sprawie rozwoju i sportu, w

której wezwał do poświęcenia specjalnej uwagi dostępowi osób niepełnosprawnych do zajęć sportowych, a także możliwości ich udziału we wszystkich dziedzinach życia.

W Białej Księdze Sportu, Komisja zachęca państwa członkowskie i organizacje sportowe do uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych przy dostosowywaniu infrastruktury sportowej. Państwa członkowskie i władze lokalne powinny zapewnić dostępność infrastruktury sportowej dla osób niepełnosprawnych. Należy przyjąć szczególne kryteria zapewniające równy dostęp do sportu wszystkim uczniom, szczególnie dzieciom niepełnosprawnym[593].

Jak pisze Z.Paliga i in.: „w większości krajów europejskich oczywiste jest, że sport osób niepełnosprawnych to sposób integracji społecznej, rehabilitacji i poprawy sprawności fizycznej. Warunkiem jest m.in. dostępność do obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. W wielu z tych państw przepisy o sporcie zawierają również postanowienia dotyczące sportu osób upośledzonych fizycznie i psychicznie. Takie rozwiązania prawne obowiązują m.in. w Austrii, Belgii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Włoszech i Portugalii”[594]. Istnieje wiele przepisów, norm prawnych i dokumentów związanych z prawa□mi osób niepełnosprawnych, ułatwiających im dostęp i uczestnictwo w życiu społecznym i sportowym.

W Polsce zgodnie z zapisami Karty praw osób niepełnosprawnych możemy przeczytać, że: „*Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacj*i”[595].

Przy Ministerstwie Sportu i Turystyki działa (od 2008 r.) Rada Sportu Osób Niepełnosprawnych. Jest ona organem opiniodawczo-doradczym i do najważniejszych zadań można zaliczyć: opracowanie propozycji kierunków rozwoju sportu osób niepełnosprawnych; opiniowanie projektów przepisów i programów w zakresie sportu osób niepełnosprawnych; inicjowanie działań, wspieranie i promowanie nowych propozycji zadań w sporcie osób

[593] Biała księga na temat sportu, COM (2007) 391 wersja ostateczna, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela,11.7.2007, www.msit.gov.pl, dostęp 2021

[594] Paliga Z., Migasiewicz J., Bolach E., Sport osób niepełnosprawnych w Europie, w Polsce i na Dolnym Śląsku, W: J. Migasiewicz, E. Bolach (red.), Aktywność ruchowa osób niepełno□sprawnych, AWF Wrocław, PTWZK o/WW, Wrocław 2004, s. 12.

[595] Karta praw osób niepełnosprawnych, § 1, Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. (M.P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475),

niepełnosprawnych; przekazywanie MSiT opracowań i opinii oraz wniosków w sprawach związanych ze sportem osób niepełnosprawnych[596].

Ministerstwo od 2014 roku prowadzi także „Program upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych" - w ramach rozwijania sportu poprzez wspieranie przedsięwzięć z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych. Program adresowany do ogółu osób niepełnosprawnych mogących uprawiać sport i jest przeznaczony na m.in. następujące zadania: wspieranie organizacji zajęć sekcji sportowych osób niepełnosprawnych; wspieranie organizacji imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych w tym Mistrzostw Polski, i Pucharów Polski; wspieranie organizacji obozów sportowych dla osób niepełnosprawnych; promocja sportu osób niepełnosprawnych. Program finansowany jest ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. O przyznanie dofinansowania zadań mogą ubiegać się organizacje pozarządowe, których celem statutowym jest prowadzenie działalności w zakresie kultury fizycznej osób niepełnosprawnych, ogólnopolskie organizacje pozarządowe, których celem statutowym jest prowadzenie działalności w zakresie kultury fizycznej osób niepełnosprawnych, a które prowadzą współzawodnictwo sportowe[597]

Działalność podmiotów samorządowych

Sport w Polsce jest finansowany przede wszystkim na poziomie lokalnym. Samorząd terytorialny jest w Polsce zorganizowany na trzech poziomach: województwa, powiatu i gminy/miasta.

Podmioty samorządowe (reprezentujące województwa, regiony, gminy oraz same miasta) realizując politykę prosportową, prospołeczną i prozdrowotną, w coraz szerszym zakresie wspierają te przedsięwzięcia, które dynamizują rozwój sportu i kultury fizycznej zwłaszcza wśród społeczności lokalnych. Jednocześnie samorządy i nadają temu rozwojowi kierunek społecznie pożądany (szerszy dostęp do sportu powszechnego, ograniczanie patologii i nierówności w obszarze sportu, dostęp różnych grup społecznych, dotychczas pomijanych i wykluczonych, np. niepełnosprawnych, do aktywności sportowych i rekreacyjnych, dbałość o podnoszenie zdrowotności wśród mieszkańców itp.). Kompetencje samorządu w zakresie rozwoju i promocji sportu obejmują między innymi finansowanie zróżnicowanej infrastruktury sportowej i rozwój sportu powszechnego i młodzieżowego. Zadania najczęściej są realizowane powszechnie poprzez m.in. finansowanie klubów sportowych i organizacji pozarządowych (w ostatnich latach najczęściej w postaci grantów konkursowych), a podejmowane przede wszystkim przez gminy i urzędy marszałkowskie

[596] https://www.gov.pl/web/archiwum-sport/rada-sportu-osob-niepelnosprawnych-2018
[597] https://www.gov.pl/web/archiwum-sport/program-upowszechniania-sportu-osob-niepelnosprawnych-w-2019-r-w-ramach-rozwijania-sportu-poprzez-wspieranie-przedsiewziec-z-zakresu-upowszechniania-sportu-osob-niepelnosprawnych, dostęp 20.01.2021

(województwa). Większe inwestycje infrastrukturalne są często realizowane we współpracy jednostek samorządu (z istotnym udziałem MSiT). Tylko niektóre województwa, powiaty i gminy posiadają strategie dotyczące sportu i mają określone konkretne, specyficzne cele związane ze sportem - większość jednostek samorządu terytorialnego jest reaktywna i oczekuje przede wszystkim na propozycje i działania rządowe.

Uwzględniając strategiczne znaczenie przedsięwzięć z zakresu sportu i kultury fizycznej (a w tym i rozwoju infrastruktury sportowej) wiele regionów realizuje zadania, wpisując je w dokumenty strategiczne w postaci m.in. strategii rozwoju sportu lub, jeśli takich wskazań w zakresie brak, to również w strategie ogólne (strategie gospodarcze) lub w strategie rozwoju turystyki. Niestety nie wszystkie regiony takie dokumenty „pro-sportowe" posiadają. Zapisy dotyczące sportu (w tym rozwoju infarstruktury) w takich przypadkach zawarte są w ogólnych strategiach rozwoju województw (najczęściej gospodarczych).

Jednocześnie poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie zawartości dokumentów strategicznych obowiązujących w regionach, a traktujących o rozwoju infrastruktury sportowej, a obowiązujących w latach 2005-2019.

Tabela 12. Szczegółowe zestawienie zapisów w dokumentach strategicznych, samorządów wojewódzkich, dotyczących zdań z zakresu dofinansowania infrastruktury sportowej, a obowiązujących w latach 2005-2019

Województwo Dokument	Zapisy dotyczące infrastruktury sportowej
Dolnośląskie *Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim (2018)*	**4.1. Cel strategiczny nr 1: Budowa, modernizacja i wykorzystanie infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego.** Odpowiednia infrastruktura sportowa dostępna dla jak największej liczby mieszkańców to jeden z podstawowych warunków rozwoju sportu w regionie. Stymulowanie budowy i modernizacji sportowych obiektów zamkniętych ma na celu spowodowanie odczuwalnej społecznie poprawy uczestnictwa w zajęciach sportowo-rekreacyjnych mieszkańców Dolnego Śląska. - Cele główne dla wyznaczonego celu strategicznego: 1) zwiększenie dostępu do sportu, 2) zwiększenie efektywności zarządzania infrastrukturą sportową, 3) kształcenie kadr dla potrzeb zarządzania infrastrukturą sportową. Działania i inwestycje inicjowane lub podejmowane przez Samorząd Województwa dla realizacji celu strategicznego: 1) Inwestycje strategiczne : a) Budowa Dolnośląskiego Centrum Sportu - Jakuszyce w Szklarskiej Porębie b) Budowa Hali Lekkoatletycznej we Wrocławiu (na terenie Akademii Wychowania Fizycznego) c) Budowa Polskiego Centrum Narciarstwa Zjazdowego w Karpaczu 2) Pozostałe inwestycje: a) Kontynuacja programu Dolnośląski Delfinek b) Poprawa bazy sportowej
Kujawsko-pomorskie *Rekomendacje do Kujawsko – Pomorskiego Programu Rozwoju Sportu (2016)*	**Priorytet 5 - Inwestycje sportowe strategiczne dla regionu** - Dbanie o wysoką jakość powstającej infrastruktury sportowej i już na bardzo wstępnym etapie opracowywanie profesjonalnych planów przyszłego utrzymania obiektów (Uzależnienie przyznawanych środków od rzetelnych planów przyszłego utrzymania obiektów). - Poprawa warunków do uprawiania pływania wyczynowego w Kujawsko- Pomorskim (Budowa krytej pływalni 50- metrowej (proponowana lokalizacja Bydgoszcz). - Poprawa warunków do uprawiania kolarstwa torowego w Kujawsko- Pomorskim (Budowa toru kolarskiego (proponowana lokalizacja Grudziądz). - Poprawa warunków do organizacji imprez i zgrupowań wioślarskich w Kujawsko-Pomorskim (Budowa centrum wioślarskiego w Kruszwicy). - Poprawa warunków do uprawiania hokeja na trawie oraz organizacji imprez sportowych (Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią do gry w hokeja na trawie w Rogowie). **Priorytet 6 - Budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji** - Poprawa dostępu do małej infrastruktury sportowej (Budowa infrastruktury towarzyszącej obiektom typu „Orlik") Utworzenie systemu dróg rowerowych w województwie; połączenie miejsc atrakcyjnych turystycznie + klaster uzdrowiskowy (Rozbudowa dróg pieszo-rowerowych w województwie) - Zapewnienie długofalowego utrzymania powstającej infrastruktury (Stworzenie narzędzia samobadania dla JST - oceny, czy w danej gminie dana infrastruktura jest potrzebna i możliwa do utrzymania oraz zmiana wymogów w programach rozwoju bazy sportowej – wymóg budowy infrastruktury energooszczędnej i posiadania długofalowych planów utrzymania obiektów obejmujących m.in. porozumienia z włodarzami sąsiednich JST. - Podniesienie jakości powstającej infrastruktury sportowej (Stworzenie katalogu dobrych i złych praktyk przy budowie infrastruktury sportowej). - Poprawa dostępu do infrastruktury dla osób niepełnosprawnych (Stworzenie wytycznych do konsultacji społecznych bazy sportowej, ze szczególnym uwzględnieniem

	środowiska sportowego osób o ograniczonej sprawności, niepełnosprawnych, starszych).
Lubelskie *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku Projekt (2020)*	**Cel operacyjny 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu** - Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne np. (…) wydarzenia sportowe); - Rozwój usług i infrastruktury sportowej, rekreacyjnej; - Budowa Regionalnego Ośrodka Sportu; - Promocja zdrowego trybu życia, w tym intensyfikacja działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu, opracowanie i realizacja programów polityki zdrowotnej;
Lubuskie *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 (2012)*	**5. Cel strategiczny 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi** 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu - Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy oraz modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, m.in. poprzez budowę stadionu piłkarskiego - Tworzenie przestrzeni publicznej sprzyjającej podejmowaniu aktywności fizycznej. - Promocja aktywności fizycznej i upowszechnianie kultury fizycznej z uwzględnieniem jej prozdrowotnego charakteru. - Aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych oraz osób starszych. - Promocja i tworzenie warunków do uprawiania sportu wyczynowego. **7. Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu** Powszechny dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych wraz z odpowiednią infrastrukturą społeczną.
Łódzkie *Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Łódzkim (2005)*	**Zadanie 6 - Poprawa jakości, rozbudowa i modernizacja technicznej bazy sportowej** - realizacja inwestycji o charakterze remontowo-modernizacyjnym dla ratowania istniejących zasobów i podnoszenie standardu obiektów do poziomu międzynarodowego z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; - poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz ich dostosowanie do wymogów organizacji imprez sportowych o charakterze widowiskowym; - preferencje dla inwestycji uzupełniających już istniejące zespoły obiektów sportowych, pozwoli to na stworzenie optymalnych warunków ich wykorzystania oraz obniżenia kosztów eksploatacji; - budowa obiektów specjalistycznych, ważnych dla rozwoju sportu, nowoczesnych, wielofunkcyjnych; - eksploatacja obiektów winna być prowadzona na zasadzie ogólnej dostępności; - poprawa warunków bezpieczeństwa uprawiania sportu oraz widzów na imprezach sportowych, realizacja systemów monitorowania obiektów w dostosowaniu ich do wymogów Europejskiej Komisji ds. Bezpieczeństwa na obiektach sportowych.
Małopolskie *Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030" (2020) Aktualizacja Strategii 2011-2020*	**4. Sport i rekreacja** 4.1. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce: 4.1.1. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej regionu. 4.2. Poprawa wyników w Systemie Sportu Młodzieżowego: 4.2.1. Wdrażanie i wspieranie programów zapewniających młodzieży uzdolnionej sportowo i ich opiekunom optymalne warunki szkolenia sportowego 4.3. Organizacja imprez sportowych najwyższej rangi: 4.3.1. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej w kontekście rozgrywanych na terenie województwa imprez sportowych najwyższej rangi 3.2. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego: 3.2.2. Wsparcie i rozwój miejsc aktywnego spędzania czasu poprzez budowę kompleksów turystyczno-rekreacyjnych, schronisk górskich i schronów turystycznych oraz tras rowerowych, biegowych, narciarskich, a także szlaków pieszych i wodnych wraz z zapleczem do obsługi ruchu turystycznego na szlakach i trasach.
Mazowieckie *Strategia rozwoju*	**Społeczeństwo - Profilaktyka i ochrona zdrowia** Promocja zdrowego trybu życia może odbywać się też poprzez zachęcanie do aktywności fizycznej. Do realizacji tego celu powinno się przyczynić tworzenie bazy

województwa mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze (2013)	rekreacyjno-sportowej sprzyjającej wzrostowi aktywności ruchowej mieszkańców regionu i uprawianiu sportów. Promocją oraz wsparciem należy objąć również lokalne kluby sportowe i ośrodki sportu. Równolegle należy tworzyć warunki sprzyjające wzrostowi udziału ruchu pieszego i rowerowego w życiu codziennym.
Opolskie *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (2012)*	**Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku** **Cel strategiczny 5**. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury - budowa, rozbudowa i poprawa stanu oraz dostępności infrastruktury kulturalnej, w tym dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, rekreacyjnej i sportowej, **Cel strategiczny 9.1.** Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast - budowa i modernizacja infrastruktury społecznej, tj. edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej,
Podkarpackie *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 (2019)*	**2.7. Aktywny styl życia i sport** 2.7.1. Zapewnienie korzystnych warunków rozwoju sportu - rozwój infrastruktury sportowej z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych; - upowszechnianie sportu i rekreacji ruchowej w środowisku osób niepełnosprawnych. 2.7.2. Promocja aktywnego stylu życia - rozwój infrastruktury sportu powszechnego oraz wzrost dostępności urządzeń dla aktywności ruchowej; 5.2.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu - kreowanie warunków dla uprawiania sportu na poziomie wyczynowym i amatorskim oraz poszerzenie oferty miejsc służących rekreacji poprzez rozbudowę infrastruktury (np. basenu olimpijskiego z wieżą do skoków, utworzenie kompleksowego parku rekreacyjno-sportowego); 5.3.2. Rozwój i wspieranie obszaru Bieszczad - budowa ośrodka przygotowań olimpijskich Centralnego Ośrodka Sportu. 5.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej - efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów.
Podlaskie *Program Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu Województwa Podlaskiego do roku 2010 (2002)*	**Misja:** Województwo podlaskie obszarem powszechnego rozwoju kultury fizycznej, sportu i rekreacji, wielokierunkowej edukacji prozdrowotnej, rozbudowy infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, w dążeniu do osiągnięcia wysokiego poziomu kultury fizycznej i wysokich wyników w rywalizacji sportowej. **2.1. Wspieranie sportu dzieci i młodzieży** - stymulowanie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży poprzez formy aktywności dostosowane do ich poziomu rozwoju fizycznego, - poprawienie stopnia powszechności oraz dostępności uczestnictwa w podstawowych obszarach kultury fizycznej, **2.2. Wspieranie sportu akademickiego** - wspieranie wysiłków środowiska akademickiego w sprawie stworzenia bazy sportowej oaz wyposażenia w niezbędny sprzęt i wyposażenie sportowe, **2.3. Wspieranie rozwoju sportu kwalifikowanego** - zapewnienie wysokiego standardu bazy sportowej przeznaczonej dla sportu kwalifikowanego (modernizacja istniejących obiektów, doposażenie w specjalistyczny sprzęt sportowy oraz budowa nowych obiektów), **2.4. Wspieranie sportu osób niepełnosprawnych** - dążenie do zapewnienia uczestnictwa wszystkim grupom osób niepełnosprawnych w aktywnym życiu sportowym, we wszystkich formach zgodnie z zainteresowaniami i możliwościami, - dążenie do likwidacji barier architektonicznych oraz zapewnienie dostępności do wszystkich obiektów sportowych i rekreacyjnych,

	Wspieranie sportu wiejskiego - upowszechnianie i rozwijanie rekreacji fizycznej i sportu oraz innych form aktywnego wypoczynku na terenie powiatu ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wiejskiego, - działanie na rzecz rozwijania urządzeń i obiektów sportowych na obszarach wiejskich, **Wspieranie rozwoju sportu powszechnego** - czynne wykorzystanie infrastruktury turystycznej w realizacji imprez sportowo-rekreacyjnych. **2.7. Wspieranie rozwoju bazy sportowej** *Wieloletni Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podlaskiego na lata 2000-2005* określił następujące priorytety, które są brane pod uwagę przy dofinansowywaniu inwestycji terenowych w zakresie budowy, modernizacji oraz remontów infrastruktury sportowej w województwie: Priorytet pierwszy - budowa sal sportowych w gminach, w których tego typu obiektów nie ma, Priorytet drugi - budowa krytych basenów pływackich w powiatach, w których tego typu obiektów nie ma. Priorytet trzeci - budowa boisk sportowych w gminach, w których tego typu obiektów jest najmniej.
Pomorskie P*omorski Program Rozwoju Sportu do roku 2025* (2018)	**6.3.1. Tworzenie warunków do rozwoju sportu wyczynowego, ze szczególnym uwzględnieniem sportu dzieci i młodzieży** - Dostosowanie bazy sportowej do potrzeb i możliwości dzieci. **6.3.2. Rozwój sportu powszechnego (sportu dla wszystkich) jako elementu nowoczesnego stylu życia, w tym wspieranie społecznych i zdrowotnych wartości sportu** - Rozwój infrastruktury sportowej wewnętrznej i zewnętrznej (wraz z zapleczem) pozwalającego na regularną aktywność w okresie całego roku osobom o różnych potrzebach i poziomie sprawności. - Zapewnienie sprzętu pozwalającego na różnorodną aktywność fizyczną różnych typów odbiorców. - Uwzględnienie organizacji transportu dla osób o szczególnych potrzebach jako narzędzia przełamywania barier w dostępie do aktywności. **6.3.3. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów szkolenia sportowego** - Budowa pływalni o wymiarach olimpijskich. - Budowa wojewódzkiego ośrodka sportu. - Stworzenie wojewódzkiego programu remontowego dla "Orlików".
Świętokrzyskie *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku (2006)*	**1. Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa** 4. Kreowanie rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w Kieleckim Obszarze Metropolitalnym oraz racjonalny rozwój miast i centrów gmin województwa - Wspieranie skoordynowanych działań (…) w dziedzinie infrastruktury komunikacyjnej i turystyczno-rekreacyjnej **3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury** 1. Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji. - Rozwój infrastruktury turystycznej, szczególnie infrastruktury noclegowej, gastronomicznej, małej infrastruktury na pieszych, rowerowych i wodnych szlakach oraz turystyczne zagospodarowanie zbiorników wodnych - Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo – rekreacyjnej w regionie
Śląskie *Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020 (2012*)	**Cel I. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług sportowych.** - Zwiększanie dostępności obiektów sportowych dla mieszkańców regionu oraz osób spoza województwa, w tym osób niepełnosprawnych, poprzez budowę (w tym na zdegradowanych terenach poprzemysłowych), rozbudowę i modernizację istniejących obiektów oraz urządzeń sportowych i rekreacyjnych, a także zwiększanie dostępu do już istniejących, lecz nieefektywnie wykorzystywanych; - Dostosowanie obiektów do norm bezpieczeństwa w zakresie użytkowania sportowego; - Wspieranie aktywności fizycznej mieszkańców województwa śląskiego, w tym w szczególności dzieci i młodzieży, osób starszych oraz osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie warunków dla organizacji zajęć sportowych przez np. szkoły, uniwersytety trzeciego wieku, organizacje pozarządowe;

	- Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz szkołach wyższych; **Cel II. Województwo Śląskie regionem odnoszących sukcesy sportowców** - Zwiększanie dostępności infrastruktury sportu wyczynowego poprzez budowę, rozbudowę, modernizację i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń sportu wyczynowego, a także zwiększanie dostępu do już istniejących, lecz nieefektywnie wykorzystywanych; - Dostosowanie obiektów do norm bezpieczeństwa w zakresie organizacji i uczestnictwa w imprezach sportowych; - Wspieranie sportu wyczynowego młodzieży w ramach klas sportowych, szkół sportowych, szkół mistrzostwa sportowego, klubów sportowych oraz innych instytucji zajmujących się młodzieżowym sportem wyczynowym poprzez wzmocnienie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury sportowej i kadr sportu wyczynowego oraz zapewnienie możliwości rozwoju sportowego w zgodzie z rozwojem osobistym; - Wspieranie sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie dostępności infrastruktury i kadr sportu wyczynowego dostosowanych do specyficznych warunków szkolenia osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie możliwości rozwoju sportowego w zgodzie z rozwojem osobistym. **Cel III. Organizacja wielkich wydarzeń sportowych oraz promocja sportu** - Opracowanie systemu informacji sportowej poprzez wykorzystywanie narzędzi komunikacyjnych w celu udostępniania informacji o infrastrukturze i usługach sportowych dostępnych w regionie; - Monitorowanie i upowszechnianie informacji o dostępności obiektów i usług sportowych w regionie; - Wspieranie organizacji imprez sportowych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym organizowanych tak przez organizacje sportowe jak i samorząd terytorialny.
Warmińsko-mazurskie *Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020 (2005)*	**8.2 Wzrost aktywności społecznej -Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej** - wzrost aktywności społecznej powinien następować m.in. poprzez uprawianie różnego rodzaju form sportu i rekreacji. Konieczne są zatem działania inwestycyjne i organizacyjne zwiększające atrakcyjność tego typu oferty. - opracowanie i konsekwentne wdrażanie wojewódzkiego programu budowy i modernizacji bazy sportowo – rekreacyjnej, zawierającego system finansowania inwestycji, przewidujący różne formy sportu i rekreacji z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych, preferencje w korzystaniu dla młodzieży najuboższej oraz promocję masowego sportu i rekreacji, - budowa nowych i zagospodarowania istniejących ośrodków oraz centrów sportu i rekreacji, - modernizacja istniejącej bazy sportowej przy szkołach, - budowa i modernizacja ścieżek rowerowych, dróg prowadzących do ośrodków wypoczynku, organizacja ogólnodostępnych terenów do rekreacji w osiedlach
Wielkopolskie *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku (2012)*	**Cel 6.13.** Rozwój biznesu i usług zdrowotnych- Rozbudowa infrastruktury dla promocji zdrowego stylu życia. Rozbudowa ogólnodostępnej oraz komercyjnej infrastruktury aktywnego odpoczynku. Tworzenie wyspecjalizowanych ośrodków rehabilitacji, rekreacji i odnowy biologicznej. **Cel 8.4.** Promocja zdrowego stylu życia - Tworzenie infrastruktury dla podtrzymania aktywności fizycznej i psychospołecznej, zwłaszcza seniorów oraz osób niepełnosprawnych Cel operacyjny 8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu. Inwestycje poprawiające stan infrastruktury kultury, sportu i rekreacji, bez barier dla osób niepełnosprawnych i starszych. Inwestycje w przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie kultury sportu i rekreacji. Programy aktywizujące mieszkańców dla sportu i rekreacji. **Cel 8.11.** Poprawa warunków mieszkaniowych- Rewitalizacja dzielnic mieszkaniowych wraz z poprawą ogólnodostępnej infrastruktury usług i wypoczynku.
Zachodniopomorskie *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (2010)*	**4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami** - renowacja, rewaloryzacja i adaptacja obiektów poprzemysłowych i powojskowych oraz ich przystosowanie na cele kulturalne, sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, **6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu** - realizacja przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym i sportowym oraz wzmacnianie poczucia tożsamości społeczności regionu przy zaangażowaniu instytucji i partnerów społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych z 16 województw, 2021

Podsumowaniem powyższych danych niech będzie przedstawione poniżej w tabeli 13 zestawienie posiadanych w regionach strategii rozwoju (ogólnych lub w zakresie rozwoju sportu obowiązujących w latach 2005-2019) które odnoszą się do rozwoju i zarządzania infrastruktura sportową.

Tabela 13. Zestawienie posiadanych przez regiony dokumentów strategicznych dotyczących zagadnień związanych infrastrukturą sportową (2005-2019)

Województwo	Typ Strategii		Rozwój infrastruktury w wybranych zakresach					
	Ogólna	Sportu i kf	Promocja zdrowego i aktywnego stylu życia	Dzieci, młodzież, rodziny	Osoby niepełno-sprawne	Osoby Starsze	Sport amatorski	Sport wyczynowy
Dolnośląskie		1						
Kujawsko-pomorskie		1			1	1	1	1
Lubelskie	1							
Lubuskie	1			1	1	1		1
Łódzkie		1			1			
Małopolskie	1			1				
Mazowieckie	1							
Opolskie	1							
Podkarpackie	1		1		1		1	1
Podlaskie		1		1	1			
Pomorskie		1	1	1			1	1
Świętokrzyskie	1							
Śląskie		1		1	1	1		1
Warmińsko-mazurskie	1			1	1			
Wielkopolskie	1		1		1	1		
Zachodnio-pomorskie	1							
Razem	**10**	**6**	**3**	**6**	**8**	**4**	**3**	**5**

Źródło: badania własne na podstawie dokumentów strategicznych z 16 województw, 2021

Zestawienie wskazuję, że w przypadku 10 województw obowiązują tam ogólne strategie rozwoju (najczęściej rozwoju gospodarczo-społecznego), a w przypadku 6 dodatkowo strategie sportu i rozwoju kultury fizycznej. Posiadanie strategie w różnym stopniu traktują o zagadnieniach związanych z rozwojem infrastruktury sportowej (w tym w zakresie ułatwiającym podejmowanie aktywności prozdrowotnych, rozwoju infrastruktury skierowanej do takich odbiorców jak m.in. dzieci i młodzież, osoby starsze lub niepełnosprawne itp.).

Rozdział VI. Ocena zmian organizacyjnych w polskim sporcie w latach 1989-2019

6.1 Konsekwencje zmian ustrojowych w Polsce dla sportu

Po roku 1989 z wielką nadzieją patrzono w kierunku reorganizacji społecznej, politycznej, ustrojowej, gospodarczej. Wyczekiwane zmiany budziły wielkie nadzieje.

Chociaż na pewne efekty trzeba było czekać kolejnych parę lat, to już można zauważyć, że wartości zbudowane na sporcie są trwałe, ale niestety nie zawsze dobrze wykorzystane.

Poza zmianami ustrojowymi, które wprowadzały główny rytm działań polityczno-społecznych w kraju, aspekty takie jak zarządzanie i organizacja w podmiotach sportowych nie poprawiły się znacząco, aby można było mówić o wielkiej rewolucji. Od lat polskie kluby sportowe borykały się z podobnymi problemami: niewystarczająca infrastruktura, słabe finansowanie, nieumiejętne zarządzanie. Mimo tego, że politycy, opinia publiczna obserwowali ten stan rzeczy, nie odnotowano żadnych efektywnych prób zmiany. Taki marazm budzi wątpliwości, zastanawia, nie tylko socjologów, ale na pewno i ekonomistów. Do głowy przychodzi tylko jeden sposób odpowiedzi na pytanie jakie były konsekwencje zmian ustrojowych dla sportu?

Należy spojrzeć na problem przez pryzmat metamorfozy politycznej, dzięki temu łatwiej będzie zinterpretować i wskazać czynniki , które wpływają na procesy organizowania, kształt zmian organizacyjnych w sporcie, a także na ich rezultaty. O metaforze politycznej pisze Walsham, dokonując typologii organizacji i wyjaśnienia aspektu polityki życia codziennego. Każda organizacja, w tym sportowa jest z samej natury jest uwikłana politycznie[598].Ludzie funkcjonują w pewnej strukturze organizacyjnej, mają wyznaczony jakiś cel działania, wspólną misję, wspólny ład, ale ich poglądy mogą być różne i przez to efekty wspólnych planów również.

Od lat rytm zmian był podobny. Stykały się ze sobą różne partie polityczne, każda z nich dążąc do uzyskania większości w sejmie, karmiła Polaków populistycznymi hasłami, które rzadko były realną wartością. Cały system organizacyjny w sporcie zależny był od tego i nadal zależny jest od tego, jak politycy ułożą stosunki partyjnie, jak będą rządzić krajem i ile uwagi poświęcą poszczególnym dziedzinom życia: zdrowiu, edukacji, sportowi, infrastrukturze. Wychwycone zmiany w sferze sportu na przestrzeni lat, obrazuje tabela 14. Perspektywa zmian ustrojowych pojawiła się w momencie rozpoczętych rokowań przywódców Solidarności, działającej w podziemiu z przedstawicielami władz. Od słowa transformacja wymaga się bardzo dużo. Można się spodziewać znaczących przemian, korzystnych rozstrzygnięć, a tymczasem to czas zapaści gospodarczej, frustracji społeczeństwa, niezadowolenia polityków. Wprawdzie znowelizowano Konstytucje PRL, co sprawiło, że urząd prezydenta i senat został przywrócony. A w kolejnych krokach po

[598]Zobacz szerzej: G. Walsham, Interpreting Information Systems in Organizations. Chichester–New York–Brisbane–Toronto–Singapore: John Wiley& Sons, 1993r., s. 25-147.

uchwaleniu ordynacji wyborczej, Zgromadzenie Narodowe wybrało gen Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta RP. Sejm był organem władzy państwowej, a Senat organem władzy ustawodawczej. Prezydent nie mógł korzystać ze swoich uprawnień w pełni, dlatego główny ośrodek decyzyjny był skierowany w stronę sejmu. Dlatego właśnie zasadne wydaje się być analizowanie wystąpień polityków podczas posiedzeń sejmu czy komisji na temat sportu. Po tzw. noweli grudniowej pojawiły się nowe przepisy.

Wprowadzono nowe zasady funkcjonowania państwa, zerwano także z demokracją ludową[599]. To niewątpliwie najważniejsza ustrojowa zmiana przejawiająca się w rozstaniu z propagandą, zerwaniu z totalitarnym, komunistycznym ustrojem państw bloku wschodniego.

Tabela. 14 Zmiany ustrojowe a ich wpływ na sport

Transformacja ustrojowa	Konsekwencje dla sportu.
- „walka" władz z Solidarnością - Okrągły stół - nowelizacja Konstytucji - zerwanie z propagandą komunistyczną - zerwanie z dyktaturą ploretariatu - zerwanie z pozorną demokracją - walka ze scentralizowanym systemem - odejście od interwencjonizmu państwowego	- sport jako wizytówka PRLu –traci swój wymiar propagandowy - zmagania z nowym porządkiem społecznym, politycznym, ekonomicznym w kraju - próba funkcjonowania w nowym systemie niektórych klubów sportowych (zderzenie z nowym porządkiem społecznym)np. Robotniczego Klubu Sportowego Stoczniowiec Gdańsk. - niektóre kluby sportowe giną z mapy Polski, zmniejszają swój potencjał, zamykają sekcje. - wiele dyscyplin pozostaje w kryzysie finansowym - grabież sportowych majątków - nadmierna biurokracja, zerwanie z etatami w klubie dla sportowców - ustawa o stowarzyszeniach szansą na podejmowanie działań w zakresie upowszechniania kultury fizycznej - funkcjonowanie stowarzyszeń, stowarzyszeń kultury fizycznej, stowarzyszeń wyższej konieczności: PKOl wygasa - ustawa z 7 kwietnia 1985 Prawo o stowarzyszeniach dzieli stowarzyszenia na zwykłe, stowarzyszenia i związki stowarzyszeń. - próba walki z dopingiem[600] - walka o wolność gospodarczą
III Rzeczpospolita	
- utworzenie nowego systemu terytorialnego - pierwsze wolne, demokratyczne wybory w parlamencie - Mała Konstytucja z 1992 jako potwierdzenie odejścia od konstytucjonalizmy socjalistycznego	- brak troski o sprawy kultury fizycznej, sportu, - konflikty polityczne o władzę w kraju - nowe podstawy polityczne i nowe podstawy gospodarki rynkowej szansą dla upowszedniania kultury fizycznej - likwidacja sektora uspołecznionego - spółdzielnie, stowarzyszenia zakwalifikowano do sektora prywatnego - prywatyzacja właścicielska- powstanie podmiotów gospodarczych w kulturze fizycznej - decentralizacja – przebudowa stosunków własnościowych : majątek Skarbu państwa w ręce samorządu - unormowanie kwestii dopłat do gier liczbowych, które mają być przekazywane na rachunek Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej[601] - Minister Sprawiedliwości prowadzi rejestr stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych: stowarzyszenia kultury fizycznej, związki

[599] Ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej LudowejnR 75, poz. 444 z dnia 1989-12-31

[600] Konwencja Rady Europy nr 135 z dnia 16 listopada 1989r. Konwencja Antydopingowa

[601] Ustawa z dnia 29 lipca 1992 rok, o grach losowych i zakładach wzajemnych, Dz.U. 1998, nr 102, poz., 650 z późn. zm.

	sportowe, polskie związki sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej o zasięgu ogólnokrajowym[602], - unormowanie dyscyplin i dziedzin sportu w jakich mogą działać polskie związki sportowe[603] - próba unormowania kwestii związanej z bezpieczeństwem imprez masowych[604]
Konstytucja z 1997 r.[605] – demokracja konstytucyjna	
- wprowadzono podział władzy, nowy model organizacyjny: władza ustawodawcza, wykonawcza, sądownicza - przeciwstawienie modelowi jednolitości władzy państwowej	- w konstytucji pojawia się przepis odnoszący się do kultury fizycznej, z naciskiem na wspieranie dzieci i młodzieży[606] - założenie : bez nadmiernej reglamentacji prawnej, ale z obowiązkiem sprawozdawczości[607] - polityka państwa skierowana na kulturę fizyczną oparta na pomocniczości i wolności w organizowaniu kultury fizycznej - ustawa o kulturze fizycznej wprowadza przepis: gmina realizuje zadania sportowe jako zadania własne[608] - reforma samorządowa - funkcjonują stowarzyszania kultury fizycznej dla wszystkich i te powołane dla sportu profesjonalnego, w formie kapitałowych spółek akcyjnych. - powołanie Trybunału Arbitrażowego przy PKOlu - sport profesjonalny nadal wspierany przez państwo, stąd ingerowanie w sprawy sportu widoczne było nadal - unormowanie kwestii z uzyskiwaniem koncesji i licencji na działalność z zakresie sportu profesjonalnego[609] - zmiana w finasowaniu inwestycji sportowych[610] - regulacje w zakresie walki z dopingiem[611]

[602] Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 1996 roku, w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych, Dz. U. 1996, nr 71, poz., 342.
[603]Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 17 września 1996r, w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych, M.P. Nr 59, poz. 556.
[604]Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997r., o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. Nr 106, poz. 680; zm.: Dz.U. 1998, Nr 106, poz. 668, Dz. U 2009, nr 62 poz. 504
[605]Na mocy Konstytucji uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe 2 kwietnia 1997 roku traci moc Ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (mała Konstytucja) i Ustawa konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1992 r. o trybie przygotowania i uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
[606] Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 1997r., w sprawie szczegółowych zasad działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego, M.P. Nr 13, poz. 107.
[607] Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 9 października 1997r., M.P. Nr 77, poz. 733.
[608]Art. 146, 147 Ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa, Dz. U. nr 106, poz. 668.
[609] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1997r, w sprawie szczegółowych warunków, zasad i trybu udzielania koncesji na działalność w zakresie sportu profesjonalnego oraz wysokości opłaty licencyjnej, Dz.U. 1997 nr 8 poz. 39; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 stycznia 1997 r., M.P. Nr 4, poz.31.
[610]Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 1997r., w sprawie szczegółowych zasad dofinansowywania inwestycji sportowych ze środków pochodzących z dopłat do stawek w grach liczbowych, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków i ich rozliczania, Dz. U. nr 46, poz. 293, zm.: Dz.U. 1997, Nr 95, poz. 583; 1999, Nr 47, poz. 464.
[611] Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 maja 1997r., w sprawie powołania Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, M.P. nr 34, poz. 330; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 20 czerwca 1997r., w sprawie zatwierdzenia listy zabronionych środków farmakologicznych i metod uznanych za dopingowe; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 21 lipca 1997., w sprawie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie przepisów antydopingowych, M.P. Nr 46, poz. 452; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 10 października 1997r., w sprawie zakresu i trybu działania Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, M.P. Nr 76, poz. 721.

Demokracja w IV Rzeczpospolitej, lata 2000-2005	
- tradycje narodowe, tradycje demokratyczne	- brak pomysłu na działania w zakresie kultury fizycznej, - wspieranie sportu profesjonalnego, brak dbałości o sport masowy, - dualizm prawny: funkcjonowanie dwóch aktów prawnych w jednym czasie, tj.: ustawa o kulturze fizycznej z 1996 roku oraz ustawa o sporcie kwalifikowanym z 2005 roku, -przejęcie przez polityków mediów publicznych, -chaos i trudności interpretacyjne prawa obowiązującego w zakresie sportu, -swoboda w kształtowaniu organizacji sportowych, -ustalanie ministra wł ds. kf wykazu dyscyplin, w których mogły działać polskie zw. sportowe, -zmiany prawne w związku z wejściem Polski do UE, Przyjęcie przepisów traktatowych dot. sportu
Demokracja w IV Rzeczpospolitej, lata 2006-2019	
- walka lewicy i prawicy, Źródło: opracowanie własne - lobbing polityczny	- mała konstytucja dla sportu, reforma prawa sportowego, - sport to dziedzina należąca do praw i wolności obywatelskich - autonomiczność ruchu sportowego, - znacznie ograniczona ingerencja państwa, - powstały dokumenty strategiczne w sprawie rozwoju sportu w Polsce, - zobowiązanie polskich klubów sportowych do przynależności do międzynarodowych federacji sportowych, - rozwój infrastruktury

Źródło: opracowanie własne, 2021

Rok 1990 przyniósł dla Polski kolejne zmiany. Znowelizowana konstytucja pozwoliła w III Rzeczpospolitej na utworzenie nowego systemu samorządu terytorialnego[612]. Ponadto Jaruzelski obserwując przemiany polityczne zaczął rozważać ustąpienie z urzędu. W 1991 roku doszło do samorozwiązania sejmu, co stanowiło znak dla demokratycznych, całkowicie wolnych wyborów parlamentarnych. Powołana Komisja Konstytucyjna pracowała nad wydaniem nowego aktu prawnego (Małą Konstytucją), który traktowało podziale obowiązków między władzą ustawodawczą a wykonawczą[613]. Twórcy tzw. Małej Konstytucji manifestowali odejście ustrojowe od socjalistycznego konstytucjonalizmu. We wstępie do tego aktu prawnego można przeczytać, że zależało im na ,,usprawnieniu działalności naczelnych władz państwa"[614]. Część zapisów z Konstytucji lipcowej 1952 roku zostało utrzymanych w mocy. Mała Konstytucja regulowała jedynie część spraw. Konflikty polityczne, jakie w tym okresie czasu miały miejsce sprawiły, że nie zajmowano się sportem należycie. Ważniejsze było forsowanie zmian dotyczących ograniczeniu roli prezydenta i odebraniu mu możliwości rozwiązania Sejmu i Senatu. Mała Konstytucja obowiązywała krótko, a jej nowelizacje doprowadziły do całkowitego uchylenia przepisów Konstytucji PRL z 1952 roku.

[612] Zobacz szerzej: L. Garlicki: Polskie prawo konstytucyjne. Wyd. 11. Warszawa: Liber, 2007, s. 52.
[613]Ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym
[614] Zobacz szerzej: L. Gralicki, dz.cyt, s. 23

Kolejnym krokiem potwierdzającym zmiany ustrojowe w kraju była Konstytucja uchwalony 2 kwietnia 1997 roku przez Zgromadzenie Narodowe[615]. Nad tym dokumentem pracowano od 1989 roku, dlatego można pokusić się o stwierdzenie, że Mała Konstytucja celowo została uchwalona na taki krótki czas. Ponadto z uwagi na przemiany ustrojowe Mała Konstytucja przestała odpowiadać społeczeństwu i przestała być wewnętrznie spójna.
Po okresie transformacji, po zmianach dotyczących nowego porządku politycznego nadszedł czas na przemyślenia i analizę kondycji polskiego sportu. Jak podaje CBOS opinia publiczna w sposób pozytywny ocenia zmianę ustroju w Polsce. „Po ponad 30 latach od zakończenia obrad Okrągłego Stołu oceny społecznych skutków transformacji są lepsze niż kiedykolwiek wcześniej.

Ciekawie pod względem oceny tamtego okresu czasu wyglądają badania CBOS przeprowadzone w 2019 roku, które wskazują, że ponad dwie trzecie badanych (68%) twierdzi, że zmiany, jakie zaszły w Polsce od roku 1989, przyniosły ludziom więcej korzyści niż strat, z czego 8% dostrzega wyłącznie korzyści, a jedynie co 20. (5%) uważa, iż transformacja przyniosła ludziom w Polsce więcej strat niż korzyści (z czego zaledwie 0,3% widzi wyłącznie straty). Co dziesiąty badany nie potrafi ocenić społecznych skutków transformacji”[616].

Stosunek do transformacji ustrojowej wskazuje głównie na przekonanie o jej społecznych wartościach. Prawdopodobnie stosunek do zmian jest wyrazem deklarowanych poglądów politycznych. Znaczący przyrost ocen pozytywnych obserwować można w styczniu 2009 roku, kiedy to ponad połowa respondentów (56%) dostrzegała korzyści z transformacji. W latach 2010–2014 na pozytywne skutki transformacji wskazuje mniej osób, niż w 2009 roku. Dopiero w roku 2019, czyli na 30 lat od rozpoczęcia przemian, osoby przekonane o tym, że transformacja to zdecydowanie korzyści, a nie straty, są w przewadze liczebnej nad tymi, którzy bilans transformacji oceniają ujemnie. Można śmiało stwierdzić, że większa część Polaków nigdy nie zwątpiła w powodzenie transformacji ustrojowej. W roku 2019, aż 81% twierdziło, że w 1989 roku zmiana ustroju była dobrym rozwiązaniem[617]. Ocena transformacji ustrojowej przez opinię publiczną w każdym momencie zależała od nastrojów społecznych.

[615]Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej uchwalona 2 kwietnia 1997 roku przez Zgromadzenie Narodowe, zatwierdzona w ogólnonarodowym referendum 25 maja 1997 roku, ogłoszony w Dzienniku Ustaw: Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483.
[616]CBOS, Centrum Badania Opinii Społecznej, Czy warto było zmieniać ustrój? Ocena przemian po 1989 roku. Raport z badań, 2019, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_076_19.PDF
[617] CBOS, Centrum Badania Opinii Społecznej, Czy warto było zmieniać ustrój? Ocena przemian po 1989 roku. Raport z badań, 2019, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_076_19.PDF

Trudno się dziwić, zawsze wydarzenia polityczne w kraju mają bezpośredni wpływ na jego mieszkańców.

Partie polityczne, jak i pojedynczy politycy po 1997 roku doszli do wniosku, że polityka nie może sprowadzać się jedynie do gry własnych interesów. Od dawna w Sejmie toczyły się dyskusje czy może lepiej byłoby podążać drogą zachodnich państw i wspierać tylko niektóre dyscypliny sportowe? Stale krytykowano brak pomysłu na długofalowe podejście do sportu. W 2002 roku stworzono państwową osobę prawną- Polską Konfederacje Sportu, przez którą w sposób opary na pozorach pokazano troskę o sprawy sportu kwalifikowanego. Trudno znaleźć jednoznaczne uzasadnienie tego postępowania. Sytuacja w kraju była stabilniejsza, niż przed laty. Nadal jednak Sejm i Senat podejmował decyzje opierając się na politycznych pobudkach. Tworzono akty prawne argumentując ten stan rzeczy koniecznością wspierania kadry narodowej w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy i koniecznością uregulowań prawnych wielu aspektów dotyczących struktur organizacyjnych i współzawodnictwa sportowego. Niestety jednak od roku 2002 odnotowano znaczącą niefrasobliwość w zarządzaniu polskim sportem. Polski sport potrzebował strategii i działań sprawczych. Nadmierne prawotwórstwo nie było konieczne. Doprowadzono jednak do sytuacji, gdzie zlikwidowano Urząd Kultury Fizycznej, w jego miejsce powołano Polską Konfederację sportu, ale nie zrobiono porządku z aktami prawnymi. I przez pewien okres czasu funkcjonowały dwa akty prawne ustawa o kulturze fizycznej i nowy akt prawny ustawa o sporcie kwalifikowanym z roku 2005.

W kolejnych latach sytuacja polityczna w kraju zaczęła się zaostrzać. Prawica z lewicą walczyły o władzę w kraju. Sprawy sportu nie były jednak odpychane na dalszy plan, powstały dokumenty strategiczne itp. Reforma prawa sportowego zaczęła się właściwie od 2009 roku, kiedy rozpoczęto prace nad ustawą o sporcie. Miał to być akt doskonały, który skończył z dualizmem prawnym i uporządkował funkcjonowanie klubów sportowych i związków sportowych. Później okazało się, że ma wiele wad, dlatego wielokrotnie go nowelizowano.

Porządek konstytucyjny wynika z tradycji, idei prawnych i politycznych panujących w danym kraju. Należy podkreślić, że Polska była drugim krajem, na świecie, po USA, który miał swoją ustawę zasadniczą. Początkowo konstytucje zależne były od czynników zewnętrznych, ale już Konstytucja marcowa z 1921 roku rozpoczęła nową epokę w dziejach konstytucjonalizmu. Należy czas uchwalenia obecnej konstytucji uznać za największe osiągnięcie demokracji i konsekwentne zerwanie z komuną i socjalizmem. Należy podkreślić, że obecnie obowiązująca ustawa zasadnicza, oparta jest na trójpodziale władzy,

gdzie wyraźnie widać przewagę władzy ustawodawczej nad wykonawczą. Taki stan rzeczy osłabia kraj i prowadzi do braku sprawności w rządzeniu. Osoby o poglądach demokratycznych będą prawdopodobnie opowiadać się za takim stanem rzeczy, ażeby przewagę miał Sejm i Senat. Ale to w efekcie będzie to budziło ogólne niezadowolenie opinii publicznej, która będzie znużona będzie nadmierną ilością przepisów prawnych, niekiedy brakiem ich spójności. Społeczeństwo obserwuje też nadmierne rozwarstwienie polityczne wśród posłów i senatorów, którzy dbają bardziej o interesy własne, niż o interes publiczny. Należy jednak pochwalić zdobycie władzy sądowniczej, która została utrwalona w demokratycznym porządku prawnym w Polsce.

Patrząc na wpływ zmian ustrojowych na sport należy zaznaczyć, że głównie zmienił się sposób zarządzania tą ważną dziedzina naszego życia. Z systemu, który ściśle podporządkowany był państwu, zmienił się na system obfity w swobody, ale i obowiązki, które skierowano w stronę samorządów i obywateli. Należy jednak zauważyć, że nie ma w dalszym ciągu długofalowego podejścia do rozwoju sportu, brak jest szczegółowej diagnozy polskiego sportu. Nie tylko w sporcie wyczynowym nie ma planu długotrwałego rozwoju. Brak jest modelowania sportu powszechnego w perspektywie czasowej, np. już na poziomie szkół. Należy mieć świadomość, że przyszłość sportu, zależy od tego, jak będą wyglądały lekcje wychowania fizycznego naszego najmłodszego pokolenia.

6.2 Transformacja ustrojowa a reorganizacja sportu w Polsce- pożytki i wady

Reorganizacja jest jednym z wielu rodzajów zmian, które dokonuje się w różnych instytucjach. Należy zauważyć, że głównym zadaniem całego procesu reorganizacji jest doprowadzenie do usprawnienia funkcjonowania organizacji, przy czym zaznacza się w tym procesie zminimalizowanie występujących błędów. Najprościej tego dokonać, wprowadzając zmiany w strukturze organizacyjnej. Reorganizacja jest niezbędna w sytuacji, kiedy stwierdzone zostaną różne niesprawności w bieżącym funkcjonowaniu organizacji lub w wypadku, gdy dany podmiot sam chce się poddać modyfikacjom.

W latach osiemdziesiątych XX wieku aż trzykrotnie dokonana została zmiana organizacji centralnego organu zarządzającego sportem z Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT) na Komitet do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej (KdSMiKF) i dalej na Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki (UKFiT). (szerzej o zmianach administracji rządowej odpowiedzialnej za sport patrz Rozdz. IV niniejszej dysertacji)

Sama reorganizacja organów odpowiedzialnych za sprawy sportu nie przekładała się na poprawę sytuacji w polskim sporcie. Takie zabiegi z góry skazane były na niepowodzenie.

Sport nie potrzebował zmian strukturalnych, tworzenia aktów prawnych, sport potrzebował zmian w zarządzaniu i przede wszystkim potrzebował nakładów finansowych. Dokonana reorganizacja w zakresie organów odpowiedzialnych za sport miała charakter zdecydowanie propagandowy. Społeczeństwo mogło się nie dowiedzieć o bezradności władz. Rządzący dokładali więc starań, aby władza postrzegana była jako ta, która jest odpowiedzialna i aktywna. Same zmiany powodowały paraliż w działalności urzędu. Budziły także niepokój i obawy osób w nich zatrudnionych. Zanim doszło do przemian ustroju, pojawiła się negatywna ocena dotychczasowych zmian w zakresie organizacji w opracowanej informacji przez Departament Upowszechniania Kultury Fizycznej, Turystyki i Wypoczynku Komitetu ds. Młodzieży i Kultury Fizycznej we wrześniu 1988 r. Okazało się, że owe reorganizacje przyniosły wręcz szkodę – utrudniały realizację innych działań podejmowanych przez władze[618]. Dlatego też w tabeli nr pokazano jedynie wady w stosunku do reorganizacji sportu w Polsce przed rokiem 1989, bo jakichkolwiek pożytków trudno się doszukiwać. Poza oczywiście mecenatem państwa, ulgami podatkowymi, dotacjami finansowymi. Dla kontrastu pokazano także czas po 1989, który po zmianie ustroju w Polsce był nadzieją na walkę z socjalizmem.

Tabela 15. Reorganizacja sportu w Polsce stan przed 1989 i po 1989 roku – pożytki i wady

Reorganizacja sportu w Polsce stan przed 1989 roku	
Wady	
- trzykrotna zmiana organu centralnego zarządzającego sportem w latach 1987-1999 - reorganizacje organów zarządzających sportem z powodów przesłanek politycznych propagandowych, dyrektywy ideologiczne - pozorna troska o sprawy sportu, pozorne wrażenie, że rząd „ma pomysł" na sport - kontrola procesu szkolenia sportowego - faworyzowanie sportu kwalifikowanego, budowanie polityki - brak odpowiedniego finansowania, alokacja zasobów - nadmierna reglamentacja prawna - środowisko sportowe krytyczna ocena struktury organizacyjnej kultury fizycznej - brak koncepcji wychowania fizycznego - pogłębienie kryzysu gospodarczego - autokratyzm w związkach sportowych - upolitycznianie stanowisk	
Reorganizacja sportu w Polsce stan po 1989 roku	
Pożytki	**Wady**
- próba zerwania z systemem gospodarki ściśle planowanej na rzecz gospodarki rynkowej - polityczna demokracja - decentralizacja - liberalizacja	- naleciałości utrwalonego socjalizmu utrwalone w mentalności polityków, społeczeństwa - rozdrażnienie społeczne - przeciąganie się chaosu organizacyjnego - wysokie wydatki publiczne

[618]Zobacz szerzej: A.Pasko, Zmiany w zarządzaniu sportem w Polsce w latach osiemdziesiątych XX wieku, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna, tom 10, Białystok, 2010, s 109.

- obywatelskie społeczeństwo - prywatyzacja handlu - restrukturyzacja klubów - wzrost eksportu - urynkowienie usług sportowych - próba wycofania się państwa z finansowania sportu wyczynowego - czerpanie wzorców z zachodu - rozwój instytucji finansowych - powstanie samorządu terytorialnego - redukcja zadłużenia zagranicznego - stłumienie inflacji - reformy	- nadmierna regulacja prawna - nadmierna biurokracja - wzrostem fiskalizmu - rosnący interwencjonizm - protekcjonizm gospodarczy - wysokie koszty społeczne - zbyt gwałtowne reformy - tworzenie klubów sportowych na wzór zachodni, bez znajomości polskich realiów

Źródło: opracowanie własne, 2021

W literaturze przedmiotu można spotkać obrońców przebiegu transformacji, umiarkowaną, a także ostrą krytykę tego okresu. Można stwierdzić, że wymierne opinie na temat mają głównie ekonomiści[619]. „W pozytywnej ocenie przebiegu i skutków transformacji wiernie sekundowali mu m.in.: Wacław Wilczyński, Janusz Beksiak, Adam Lipowski, Jan Winiecki, Cezary Józefiak, Marek Dąbrowski. Wszyscy oni wierzyli w sprawny mechanizm rynkowy, w spontaniczny ład. Odrzucali możliwość realizacji „trzeciej drogi", zafascynowani zachodnią neoliberalną doktryną. Wilczyński za sukces reform Balcerowicza uznał szybką prywatyzację, stłumienie inflacji, umorzenie dużej części długu zagranicznego, po krótkiej recesji wysokie tempo wzrostu oraz uchwalenie nowej konstytucji"[620].

Wilczyński rządowi SLD oraz PSL (1993-1997) zarzucał zahamowanie transformacji, poprzez zahamowanie prywatyzacji. Twierdzono również, że należy zerwać z postkomunistycznymi zachowaniami i błędną tradycją, głęboko sięgającą przeszłości. Krytyką procesu transformacji zajęli się : „Andrzej Lubowski, Grzegorz Kołodko, Ryszard Bugaj, Urszula Płowiec, Zdzisław Sadowski, Wacław Jarmołowicz. W kręgach tych ekonomistów z biegiem czasu zaczęło się coraz głośniej mówić o zbyt wysokich społecznych kosztach transformacji"[621].

Z pewnością chodziło o robotników wielkoprzemysłowych, którzy stali się ofiarami transformacji. Poza tym podkreślano, że kapitalizm okazał się surowy, nie można było łatwo się dorobić. Spadł poziom życia społeczeństwa i trudno było szukać możliwości w upowszechnianiu kultury fizycznej. Poza tym gwałtowne reformy Balcerowicza określa się

[619] U. Zagóra- Jonszta, Polscy ekonomiści o przebiegu i skutkach transformacji, Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe, nr 316, ISSN 2083-8611, Katowice, 2017, s. 208-2017.
[620]Ibidem, s. 209; zobacz szerzej także: W. Wilczyński. Dylematy polityki ustrojowej po 18 latach polskiej transformacji, „Ekonomista", nr 6, 2007, s.758
[621] Ibidem, s. 211

,,szokiem bez terapii, a następnie schładzaniem bez potrzeby”[622]. Analiza wypowiedzi wyżej wskazanych sceptyków pozawala dojść do wniosku, że zbyt szybko zburzono stary system, bez zupełnego pomysłu na nowy. Polityka stabilizacyjna wydawała się być zbyt restrykcyjna, podniesiono stopę bezrobocia i niezadowolenia społeczeństwa. Trwoniono majątek publiczny, nie obeszło się także od korupcji przy prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw. Proces transformacji pominął koszt społeczny przy przeprowadzanych reformach. Jak twierdzi Sadowski i Godlewski: ,,chcąc powielić model anglosaski, stworzyli hybrydę, która z jednej strony ograniczała rolę państwa, z drugiej nadal utrzymywała duży zakres bezpośredniej ingerencji”[623]

Ostrej krytyki procesu transformacji dokonał Kazimierz Poznański, który był przeciwny wyprzedaży majątku narodowego kapitałowi zagranicznemu, zwracał też uwagę na problem korupcji. Zauważył, że problem ten pojawił się z sejmie, dlatego trudno było spodziewać się rozsądku przy uchwalaniu ustaw. To, co miało być ustanowione, popierali lobbyści, forsując odpowiednie dokumenty[624]. Generalnie transformację określono jako reformę bez pomysłu, bez programy, która doprowadziła jedynie do nierówności społecznych i kapitalizmu korupcyjnego. Padały też stwierdzenia, że jest to eksperyment gospodarczy, przynoszący szkody, a nie pożytki. Trudno było w transformacji znaleźć spójność społeczno – ekonomiczną. Szczegółowego rozliczenia skutków transformacji dokonał Woźniak, który stwierdził, że to był czas gwałtownych, drapieżnych zmian, liczył się jedynie aspekt ekonomiczny, nie społeczny[625]. Podkreślano, że nie potrafiono rozstać się z długami PRL-u i wykorzystać ustępstw, które oferował zachód. Można było doprowadzić do umorzenia zobowiązań i zaciągając nowe kredyty, dobrze rozegrać działania Ruchu solidarnościowego.

Choć reforma sportu odbywająca się w tym czasie nie wypadła najgorzej, to i tak nie można było zauważyć znaczących modernizacji w tym temacie.

Ostatecznie należy zwrócić uwagę, że transformacja ustrojowa pozwoliła na wolność gospodarczą, w tym okresie czasu zmodyfikowano prawo stowarzyszeniowe, powstawało wiele klubów sportowych, chociaż z trudem budził się ruch sportowy. Ponadto trzeba wspomnieć, że krytyka jest sprawą dosyć prostą, stąd zapewne sporo negatywnych informacji

[622]G.W. Kołodko, Sukces na dwie trzecie. Polska transformacja ustrojowa i lekcje na przyszłość, „Ekonomista”, nr 6., 2007, s.812

[623]Z. Sadowski , Od sporu o transformację do strategii rozwoju, „Ekonomista”, nr 61997, 2007, s.73-74; P. Godlewski, Sport wyczynowy w Polsce 1989-2001, Od sporty socjalizmu realnego poprzez chaos do hybrydy, cz. 1, s.9-27.

[624] K.Z. Poznański, Obłęd reform. Wyprzedaż Polski, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa, 2001 a, s.40.

[625]M.G. Woźniak, Gospodarka Polski 1990-2011. Transformacja. Modernizacja. Droga do spójności społeczno-ekonomicznej. Tom I – Transformacja, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2001, s.41.

o procesie transformacji. Poza wytykaniem wad, zabrakowało jednak wśród krytyków jasnych wskazówek, jak reformować gospodarkę. Z perspektywy czasu proces transformacji należy uznać za konieczny i pozytywny. Być może nie był to pełen sukces, miał ogromne niedociągnięcia, ale czy to nie właśnie o czasie transformacji ustrojowej mówi się w dzisiejszych czasach w sposób pozytywny? Nikt chyba nie będzie negował idei transformacji.

Nie można poza tym zapomnieć, że socjalizm absolutnie nie wpisywał się w oczekiwania społeczne. Zmiana ustroju była więc konieczna. Trudno sobie wyobrazić w tym okresie czasu lepsze rozwiązania.

Podsumowanie i wnioski

Transformacja systemowa która zaszła w Polsce od roku 1998, w sposób zdecydowany wpłynęła na zachodzące zmiany w wielu dziedzinach życia społecznego, ale i także w sferze i strukturze organizacyjnej sportu i kultury fizycznej.

Wobec przeanalizowania powyższego materiału, zebranych spostrzeżeń, uwag, można nakreślić następujące wnioski, które wypływają z niniejszej pracy:

1. *Transformacja ustrojowa wpłynęła na wszystkie dziedziny życia społecznego, w tym także na sport i jego zmiany w strukturze organizacyjnej. Niestety nie udało się dokonać zmian bez naleciałości poprzedniego systemu. Trudno było zastosować nowe zasady, oparte na reformach i czystych regułach gospodarki rynkowej.*
2. *Zmiany w strukturze podmiotów kultury fizycznej dotyczyły procesów prywatyzacyjnych, częściej powstawały nowe jednostki organizacyjne, niż modyfikowano dotychczas funkcjonujące.*
3. *Zmieniała się struktura własności, oparto ją o prywatną formę własności.*
4. *Podczas procesu transformacji pojawiły się ogólnopolskie programy centralne, które miały w sposób zadaniowy, problemowy, a nie jednostkowy czy strukturalny działać w tym obszarze.*
5. *Dokonano próby decentralizacji władzy państwowej, reformując prawo stowarzyszeniowe, a także dokonując podziału administracyjnego kraju. Władza w zakresie upowszechniania kultury fizycznej nastąpiła w kierunku obywatela, a głównie w zakresie finansowania i odpowiedzialności na jst.*
6. *Istotnych zmian dokonano także w obszarze ustawodawstwa. Należało akty prawne dostosować do warunków demokratycznych, wolnorynkowych i przemian związanych z procesem wejścia Polski do Unii Europejskiej.*

7. *Na sytuację związaną ze sportem ma wpływ działalność partii politycznych i posłów, którzy są autorami podstaw prawnych działalności sportowej.*
8. *Dobre zarządzanie kulturą fizyczną wynika z wiedzy merytorycznej, doświadczenia, a także z odpowiedniej strategii działania. Usprawnienie tego obszaru powinno być realizowane przez wyselekcjonowane zadania, które są realizowane przez centralny organ administracji rządowej, a także umiejętne delegowanie kompetencji i uprawnień na jednostki samorządu terytorialnego.*

Transformacja ustrojowa, która miała miejsce w Polsce od 1989 roku dokonała znaczącego wpływu na kulturę fizyczną, w tym sport. Wywołała przede wszystkim konieczność przystosowania się do nowych reguł systemowych, nowych zasad gospodarczych. Napotkano opór, który dotyczył zmian strukturalnych, ale także zmian w myśleniu i postrzeganiu nowego świata. Częste reorganizacje strukturalne nie były oparte na żadnej koncepcji, działano w pośpiechu, nierozważnie. Można było jednak zauważyć pewne tendencje decentralizacyjne.

Partie sejmowe zwłaszcza w okresie transformacji wykazywały zainteresowanie sportem wyczynowym. Poszczególni posłowie akcentowali niekiedy problemy zdrowotne Polaków, chcąc zwrócić uwagę na konieczność upowszechnienia kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Niemniej jednak wypowiedzi posłów w tym okresie czasu na temat sportu zaliczane były do głosów niezauważalnych. Komisje sejmowe w okresie transformacji i po transformacji były odbiciem przekonań poszczególnych partii. Dało się zauważyć, że niekiedy nie liczyło się dobro sportu, tylko fakt, że należy sprzeciwić się opozycji.

Co więcej wieloletnie zaniedbania dotyczące sportu powszechnego czy kultury masowej potęgowane były faktem niezrozumienia ważności tej dziedziny działalności zarówno wśród społeczeństwa, jak i wśród przedstawicieli Parlamentu.

Można byłoby stwierdzić, że ocena poszczególnych wystąpień poselskich nie ma wartości, ale to właśnie politycy realizują prawotwórstwo w zakresie sportu. Problem polega jednak na tym, że nie o produkowanie aktów prawnych chodziło w okresie transformacji i czasie po transformacyjnym. Chodziło o umiejętne zarządzanie, oparte o strategię działania. Chodziło o charyzmatyczne działanie, o wytrwanie w procesie zmian i stanowcze wyjście z marazmu. Szkoda, że nie podjęto zdiagnozowania sytuacji. Próba reorganizacji sportu nie powinna być prowadzona w pośpiechu, na podstawie różnych politycznych nastrojów czy pobudek. Wystarczyło dokonać analizy czy potrzebna jest całkowita reorganizacja formalno – strukturalna czy może należało dokonać jedynie kosmetycznej odnowy.

Jednocześnie poniżej przedstawiono odpowiedzi na postawione w niniejszej dysertacji pytania badawcze.

1) Dlaczego nie powiodła się próba decentralizacji struktury organizacyjnej sportu w Polsce w okresie po transformacji ustrojowej?

Przemiany polityczne, ustrojowe 1989 r. zaowocowały w Polsce przywróceniem dwuizbowej struktury parlamentu. Po obradach tzw. Okrągłego Stołu przedstawiciele strony koalicyjno-rządowej i działacze solidarnościowej opozycji nakreślili podstawy ustrojowe państwa. Przywrócono urząd prezydenta i Senat. Można było używać słów Rzeczpospolita Polska, zamiast PRL. Usunięto z aktów prawnych większość zapisów o powiązaniach z ZSRR. Plan Balcerowicza choć krytykowany przyniósł zmiany prowadzące do politycznej demokracji, rynkowej gospodarki i decentralizacji władzy państwowej.

W dniu 22 grudnia 1990 roku wybrano na prezydenta Lecha Wałęsę. Z kolei 5 lipca 1991 roku Sejm przyjął ustawę o powszechnym podatku od osób fizycznych. Po kilkudziesięciu latach, w dniu 27 października 1991 roku pierwsze w Polsce wolne wybory stały się potwierdzeniem przegranej sił sprawującej władzę. Wyłoniono Unię Demokratyczna. Wiosną 1993 roku zaczęto wprowadzać w życie program prywatyzacyjny. Te historyczne fakty są potwierdzeniem zmian także w zakresie sportu. Trudno było dokonać szybkich modyfikacji. Politycy musieli nadążyć z dostosowywaniem kultury fizycznej, a co za tym idzie sportu do gospodarki wolnorynkowej.

Podkreślone już zostało, że rytm zmian w zakresie organizacyjnych sportu był zależny od zmian ustrojowych, a niekoniecznie strukturalnych czy politycznych. Politycy zamiast zmienić sposób finansowania i stworzyć spójną, długofalową strategię rozwoju sportu, zajmowali się produkcją ustaw i zmianami organów na poziomie administracji centralnej, odpowiedzialnych za sprawy sportu. Kilkakrotnie w Polsce zmieniano nazewnictwo organów odpowiedzialnych za sprawy sportu, chociaż zawsze to były organy na poziomie rządowym. Obserwując podejście polityków, same zmiany zachodzące w strukturach nie wniosły wielkich zmian dla sportu. Postęp władz państwowych w zakresie sportu można zauważyć od roku 1998 kiedy to UKFiT skupił się na przygotowaniu dla siebie priorytetowych działań. Już w tej chwili wiadomo, że nie był to dokument wolny od centralnego sterowania i nadmiernej biurokracji. Zapewniano jednak, że sport jest wartością społeczną, jest elementem polityki państwa. Że w żadnym wypadku nie jest wartością osobistą.

Transformacja ustrojowa jako proces wpływa na aspekt ekonomiczny, polityczny, gospodarczy, ale też społeczny. Długo nie można było zreformować sportu, zwłaszcza

wyczynowego, z pewnością dlatego, że był pod silnym wpływem propagandowej, państwowej misji. Błędne było założenie, że ukształtowana przez kilkadziesiąt lat socjalistyczna koncepcja sportu będzie podatna na reformy. Nie sposób odpowiedzieć na pytania badawcze w sposób jednoznaczny. Jest to trudne, z uwagi na fakt, że pojawiły się interpretacje historyków, socjologów, politologów czy ekonomistów, które poruszają wiele wątków. Z uwagi jednak na próbę oceny systemu organizacyjnego sportu w Polsce, wybrano rozważania na temat przemian systemowych i zmian w przestrzeni ekonomicznej, politycznej, społecznej związanej z polskim sportem.

Można w związku z tym podkreślić, że zmiany w zakresie przemiany ustrojowe w Polsce miały istotny wpływ na sport, otwarcie gospodarki wolnorynkowej, pojawiły się modele klubów sportowych z zachodu. Z kolei struktury administracji rządowej odpowiedzialnej za sprawy sportu z okresie 1989-2001 nie miały kluczowego wpływu ma sport, w takim sensie, że poziom zarządzania i organizacja sportu niewiele się zmienił, a nawet przypominał powrót do przeszłości. A w momencie przekazania sportu Ministerstwu Edukacji Narodowej zwrócono uwagę, że nie ma żadnego pomysłu na rozwój sportu. Integracja UKFiS z MEN nie przyniosła nieingerencji administracji rządowej w sprawy sportu, zwłaszcza wyczynowego, bo należało przecież prowadzić nadzór nad finansowaniem tych dziedzin. W czerwcu 2002 roku zlikwidowano UKFiS na rzecz instytucji pozarządowej, która ma zachować system finansowania likwidowanego urzędu. Taka sytuacja miała już miejsce w 1973 roku, kiedy powołano do życia Polską Federację Sportu.

W lata 2005-2007 sprawy sportu powierzono ministrowi właściwemu do spraw sportu, w tym czasie próbując wprowadzić w życie unormowania dotyczące sportu kwalifikowanego, doprowadzono do sytuacji, kiedy sprawy sportu normowały równolegle dwa akty prawne. Od 2005 roku kolejne reorganizacje: najpierw Ministerstwo Sportu, po dwóch latach Ministerstwo Sportu i Turystyki w obecnym stanie sprawnym znowu Ministerstwo Sportu. Zmiany przypomniały procesy przebudowy systemu. Tym razem na wyróżnienie zasługuje fakt, że poza rządową administracją sportową w Polsce znaczenia zaczęły nabierać także organizacje pozarządowe, co jest przykładem na decentralizację władzy. W ministerstwie wyodrębniono komórki organizacyjne. Próbowano zreformować prawo sportowe, dotrzymać rytmu zmian unijnych, co wydaje się, że zostało zrealizowane dobrze.

2. Czy transformacja ustrojowa przyczyniła się do wzmocnienia czy też do osłabienia sfery szeroko rozumianego sportu po 1989?

Od początku transformacji ustrojowej w Polsce minęło dużo czasu. Na tyle dużo by spróbować dokonać obiektywnej oceny poszczególnych procesów, które ją tworzyły i które wpływały na sport. Należy zdać sobie jednak sobie, że dokonanie takiej analizy wykracza poza możliwości jednego opracowania. Najistotniejszym skutkiem, który zaszedł podczas transformacji była próba odejścia od ściśle scentralizowanej władzy opartej na modelu sowieckim. Polska stanęła przed wyzwaniem jakim było wprowadzenie demokracji i gospodarki wolnorynkowej. Innymi słowy zmiana polegała na przekształceniu ustroju socjalistycznego (komunistycznego) w demokratyczny i kapitalistyczny. Jednak nawyki, które zostały nabyte po starym systemie jeszcze przez długi czas przejawiały się w postępowaniu zarówno wśród społeczeństwa, jak i wśród rządzących krajem. Sytuacje można odnieść do znanego sloganu TINA: "Thereis no alternative" (z ang. nie ma alternatywy), który był używany przez byłą premier Wielkiej Brytanii- Margaret Thatcher. Slogan ten odnosi się do poglądu, że globalizacja opiera się na wolnym rynku i wolnym handlu, dlatego, że nie istnieje żadna alternatywa dla globalnego kapitalizmu. Sogan został szybko obalony przez przedstawicieli, którzy chętnie dyskutowali o globalizacji używając słów „Therearethousands of alternatives". W Polsce było podobnie. Padały słowa pozytywne w kierunku transformacji, jak i negatywne. Być może były inne możliwości dokonywania zmian, reformowania kraju, ale nikt nie pokazał jakie.

Sama transformacja była bardzo kosztowna, dotknęła społeczeństwo, które nie było przygotowane na raptowne zmiany. Od lat wiadomo, że wprowadzanie zmian to proces powolny, który musi upłynąć na walce ze stawianym oporem, na walce z przyzwyczajeniami, tradycją. W Polsce tego czasu nie było, dlatego kraj osłabił się gospodarczo i trudno było mówić o wzmacnianiu roli sportu w tym okresie. W latach 1989-1993 wydatki budżetowe na sport zostały gwałtownie obniżone . Wzorem sowieckich poczynań, w Polsce również zaczęto zajmować się tylko sportem wyczynowym w znacznie większym zakresie, niż masowym, bo to właśnie sport miał realizować plany wynikowe, cele polityczne. W efekcie to i tak nie sprawiło, że rola sportu się wzmocniła. Poza tym, że obniżono środki budżetowe na sport, zmniejszono także wpływy z Totalizatora Sportowego. Wprowadzono zadania celowe, co było nowym sposobem finansowania i zaskoczeniem dla wielu organizacji sportowych. Walczono z wysoką inflacją, więc trudno było określać potrzeby finansowe polskiego sportu. Ustalono jednak, że finanse będą rozdzielane na programy związane ze szkoleniami. Poza kontrolą sposobu wydatkowania pieniędzy w klubach sportowych, na jednostki samorządu

terytorialnego chciano zrzucić obowiązek wsparcia ruchu sportowego. Niestety ta opcja przekształceń gospodarczych zaskoczyła niektóre kluby. Nie zdążyły one wdrożyć nowych zasad finansowania. Dodatkowo w 1990 roku likwidacja Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej nie była rozsądnym posunięciem. Cała kultura fizyczna znalazła się w bardzo trudnej sytuacji. Sytuacje ratowała jedynie możliwość podejmowania działalności gospodarczej przez kluby i to bez zezwolenia, co utrwaliło taką praktykę na kolejne lata. Trudno w związku z powyższym mówić, że transformacja ustrojowa przyczyniła się do wzmocnienia roli sportu. Stan polskiego sportu znacząco się w tym czasie obniżył. Powodem był też chaos, który wynikał z rozbieżności w raportach dotyczących kosztów, które przeznaczano na utrzymywanie obiektów sportowych. Nie wspominając już o panującym w tym okresie czasu łapówkarstwie i układach.
Dopiero rok 1993 przyniósł sportowi lepsze finansowanie, być może dlatego, że realizowane było z budżetu państwa, ale i funduszy pozabudżetowych . W największym zakresie wspierano jednak sport kwalifikowany. Tak jak zostało wspomniane, to sport wyczynowy od czasów socjalizmu był nośnikiem propagandy. Mniej więcej w 1996 roku poprawiła się zamożność społeczeństwa, zaczęły w związku z tym rosnąć wydatki na sport. To był też czas, kiedy poza przygotowywaniem się do olimpiady, zaczęto poświęcać uwagę na rozwój sportu masowego, w szczególności dzieci i młodzieży. Ideę wspierania zwłaszcza młodego pokolenia wyrażono później w Konstytucji RP z 1997roku.

Obietnice wspierania nie zostały poparte jednak żadnym konkretnym finansowaniem. Uwaga skupiła się na przygotowaniach olimpijskich w Atenach. W kolejnych latach 2000-2003 nakłady na sport również były zmniejszane. Zarówno aparat biurokratyczny resortu, członkowie komisji sejmowych i senackich, posłowie, senatorowie, przedstawiciele środowisk sportowych od lat akcentowali problem finansowania. Zaznaczali też problem niewystarczającej infrastruktury. Okazało się jednak, że tylko moment olimpiady był dla rządu ważnym momentem. Cała uwaga skupiona była na realizacji programu olimpijskiego Pozwala to stwierdzić, że istota olimpizmu przykryła problem sportu masowego. Szkoda, że troska o wyniki sportowców odbywały się kosztem całego ruchu sportowego. Rok 1989 ani czas po transformacji nie umocnił sportu. Jednak sam proces transformacji i wprowadzenie nowego ustroju był konsekwencją zmian dużo później, co w efekcie należy docenić patrząc na sytuacje rozwoju sportu zwłaszcza dziś.

3.Czy transformacja ustrojowa przyczyniła się do zmian organizacyjnych sportu w Polsce?

Transformacja ustrojowa z pewnością przyczyniła odrzucenia modelu centralnego zarządzania państwem. Przyjęto strategię, która miała na celu zbudowanie liberalnej, wolnorynkowej gospodarki. To się udało. Można cały proces transformacji skrupulatnie rozliczyć, wymieniając pożytki i wady. Ale trudno dyskutować z faktami, jakimi były : uzyskanie przez Polskę wolności, suwerenności i możliwości kształtowania nowej rzeczywistości. W pewnym sensie transformacja przyczyniła się do zmian organizacyjnych sportu. Oczywiście na efekty trzeba było czekać. Zostało już wspomniane, że koszt reform był ogromny. Być może część zmian miała charakter przypadkowy. Przebudowa struktury organizacyjnej, która dotyczyła sportu okazała się procesem niezwykle trudnym i przewlekłym. Niektóre zmiany były nieprzemyślane i w efekcie niewiele wnosiły.

Reorganizacja organów odpowiedzialnych za sport nie wyglądała dobrze. Poza tym, że zmieniały się nazwy, nie zmieniało się nic, sport się nie rozwijał. Trudno zaprzeczyć faktom, że na sport mają wpływ: czynniki polityczne, czynniki ustrojowe, nastoje polityczne, partyjne układy, populistyczne programy partyjne, nieumiejętne zarządzanie, brak odpowiedniego pomysłu na finasowanie sportu, brak infrastruktury, brak długofalowej, spójnej koncepcji rozwoju między stroną rządową- a samorządami.

Niewątpliwie na system organizacyjny w trakcie transformacji wpływały naleciałości poprzedniego systemu. Częste zmiany w strukturach nie były niczym dobrym. Można odnieść wrażenie, że społeczeństwu chciano pokazać, że władze w kraju doskonale sobie radzą ze skalą zmian. W 1991 roku kiedy przestał istnieć Komitet do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, powołano Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki. Nie stanowił on wcale remedium na sprawy związane ze sportem. Zaczęto zajmować się regulacjami prawnymi, kontaktami międzynarodowymi. Zmiany w strukturach urzędu nadal odbywały się według ułożonego klucza partyjnego. Solidarności zarzucano brak programu, brak koncepcji zarządzania, ale nikt nie odbierał jej skuteczności w walce z komunizmem. Chaotyczne rządzenie można tłumaczyć pośpiechem, który spowodowany był walką o niepodległość, o wolność.
Poza tym odnosząc się do kwestii zarządzania, to niestety polski sport nie miał szczęścia jeśli chodzi o przedstawicieli administracji rządowej zajmujących się sportem. Michał Bidas, uznany był za osobę wyjątkowo nieporadną, działającą bez żadnej koncepcji. Za jego rządów zmniejszono finansowanie polskiego sportu o 47%. Dopiero w 1993 roku prezesem Urzędu został Stanisław Stefan Paszczyk, którego w literaturze przedmiotu przedstawia się jako osobę kompetentną. Z pewnością dlatego, że zaczęto zajmować się realizacją działań strategicznych. Efektem dobrego zarządzania była zmiana legislacyjna. Ustawa o sporcie z

1996 roku zasługuje na dobrą ocenę. Była aktem bardzo obszernym, miała aż 67 artykułów i normowała struktury organizacyjne kultury fizycznej i organizację współzawodnictwa sportowego. Mówiono o tym akcie prawnym, że to ustawa, która wybiega w XXI wiek. Poprawa sytuacji nie trwała długo, bo Urząd objął Jacek Dębski, który uwikłany w skandale i szereg nieuczciwości, nie zadbał o rozwój sportu, można powiedzieć, że tylko zmarnował czas na zmiany. Z kolei po roku 1999 sportem zajmował się minister edukacji. Przekazanie sportu do Ministerstwa Edukacji Narodowej było nierozsądnym posunięciem. Być może celem było wpłynięcie nowego ministra na rozwój sportu szkolnego, akademickiego. Zaprzepaszczono jednak szanse na rozwój sportu wyczynowego, chociaż deklarowano zwiększanie nakładów na sport i zmniejszenie ingerencji państwa w rozwój zwłaszcza sportu wyczynowego. Dalej Laszek Miller próbował przekonać środowisko polityczne do niezbędnych rzeczywistych zmian. Widząc także potrzebę dostosowania Polski do zmian, które dyktował rynek unijny. Podkreśla się, że najistotniejsze zmiany w okresie transformacji nie dotyczyły wcale zmiany organów administracji rządowej zajmującej się sportem, a zmiany systemu na szczeblu wojewódzkim. Sport już od 1989 roku był kierowany przez wydziały, które o sporcie nie miały zbyt wielkiej wiedzy. Był to na przykład Wydział Infrastruktury Społecznej i Technicznej. Nie we wszystkich wydziałach poszczególnych województwa zachowano nazwy: kultura fizyczne i sport, co może pokazywać brak zainteresowania tą dziedziną. Zaczęto podważać funkcjonowanie wojewódzkich federacji sportu, które dotąd były głównie wyrazem dążeń władzy państwowej do centralizmu. Potem próba utworzenia Polskiej Konfederacji Sportu i wprowadzenie w życie ustawy o sporcie kwalifikowanym pokazywały, że wybiórczo patrzono na sport. Albo zajmowano się sportem wyczynowym, albo stwarzano pozory troski o społeczeństwo, naprzemiennie dołączano i odłączano ze sportu turystykę. Próbowano też zepchnąć odpowiedzialność za sport na samorządy. Może tak miała wyglądać decentralizacja, która objawiała się też przekazaniem władzy w ręce obywateli, ale i samorządów właśnie. Chyba dopiero Ministerstwo Sportu i Turystyki było początkiem względnego rozsądku, kiedy sprawy zarówno sportu wyczynowego, jak i sportu powszechnego zaczęto traktować z należytą starannością. Natomiast nadal nie można powiedzieć, że w tej chwili środowisko polityczne jest zgodne i działa zawsze na rzecz sportu, a nie z pobudek własnych czy politycznych. To budzi rozczarowanie, bo przecież sport powinien być ponad podziałami, bo tylko na sporcie można zbudować najtrwalsze wartości.

Załącznik nr 1

Tabela 16. Zestawienie trwania kadencji Sejmu oraz Senatu

Nazwa	Okres	Czas trwania Kadencji	Ilość klubów
Sejm Ustawodawczy	1919-1922	10 lutego 1919r. - 1 grudnia 1922 r.	-
I kadencja Sejmu i Senatu	1922-1939	28 listopada 1922 r. - 28 listopada 1927 r.	-
II kadencja Sejmu i Senatu		27 marca 1928 r. - 30 sierpnia 1930 r.	-
III kadencja Sejmu i Senatu		9 grudnia 1930 r. - 10 lipca 1935 r.	-
IV kadencja Sejmu i Senatu		4 października 1935 r. - 13 września 1938 r.	-
V kadencja Sejmu i Senatu		28 listopada 1938 r. - 2 listopada 1939 r.	-
Sejmu Ustawodawczy	1947-1952	4 luty 1947 r. - 4 sierpnia 1952 r.	-
Sejm I kadencji	1952-1989	20 listopada 1952 r. - 20 listopada 1956 r.	-
Sejm II kadencji		20 lutego 1957 r. - 20 lutego 1961 r.	-
Sejm III kadencji		15 maja 1961 r. - 16 kwietnia 1965 r.	-
Sejm IV kadencji		30 maja 1965 r. - 30 maja 1969 r.	-
Sejm V kadencji		1 czerwca 1969 r. - 15 lutego 1972 r.	-
Sejm VI kadencji		19 marca 1972 r. - 19 marca 1976 r.	-
Sejm VII kadencji		21 marca 1976 r. - 21 marca 1980 r.	-
Sejm VIII kadencji		23 marca 1980 r. - 31 sierpnia 1985 r.	-
Sejm IX kadencji		13 października 1985 r. - 3 czerwca 1989 r.	-
X kadencja Sejmu, I kadencja Senatu	1989-2019	18 czerwca 1989 r. - 25 listopada 1991 r.	14
I kadencja Sejmu, II kadencja Senatu		25 listopad 1991 r. - 31 maj 1993 r.	17
II kadencja Sejmu, III kadencja Senatu		19 września 1993 r. - 20 październik 1997 r.	13
III kadencja Sejmu, IV kadencja Senatu		20 października 1997 r. -18 październik 2001 r.	10
IV kadencja Sejmu, V kadencja Senatu		19 października 2001 r. - 18 październik 2005 r.	16
V kadencja Sejmu, VI kadencja Senatu		19 października 2005 r. - 4 listopad 2007 r.	9
VI kadencja Sejmu, VII kadencja Senatu		5 listopada 2007 r. - 7 listopada 2011r.	7
VII kadencja Sejmu, VIII kadencja Senatu		8 listopada 2011 r. - 11 listopada 2015r.	8
VIII kadencja Sejmu, IX kadencja Senatu		12 listopada 2015 r. - 12 października 2019r.	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie opracowań Biura Analiz i Dokumentacji. Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych, OT–641, 2021.

Załącznik nr 2

Tabela 17. Szczegółowe zestawienie zapisów w programach wybranych partii politycznych, w latach 1989-2005, dotyczących m.in. sportu i kultury fizycznej oraz turystyki

Data	Nazwa programu	Zapisy w programach
		NSZZ „Solidarność"
25.04.1990	**Uchwała Programowa II Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność"** https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_programowa_2_KZD_Gdansk_1990.pdf	***3. Ochrona środowiska pracy*** *– W zakresie stanowienia prawa oczekujemy: wprowadzenia do Konstytucji RP zapisu o prawie do bezpiecznej i niezagrażającej zdrowiu pracy;* ***4.Ekologia*** *– Związek domaga się, by ludzie żyli w środowisku nie zagrażającym zdrowiu i życiu, w warunkach ładu przestrzennego. Związek będzie zdecydowanie zabiegał o: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zapewnienie społeczeństwu pełnej informacji o stanie środowiska. Związek uważa za obowiązujące ustalenia, przyjęte przy „okrągłym stole", uznające zasady ekorozwoju kraju, prowadzące do zachowania równowagi ekologicznej oraz środowiska bezpiecznego dla zdrowia, stwarzające warunki niezbędne dla odnowy sił człowieka.* ***6. Opieka i ubezpieczenia zdrowotne*** *– Opieka profilaktyczna, lecznicza i rehabilitacyjna powinna cechować się pełną dostępnością. Wszyscy pracownicy muszą mieć zagwarantowaną opiekę profilaktyczną. Nowego rozstrzygnięcia wymaga sposób kierowania i przydziału miejsc w sanatoriach oraz finansowanie, podległość i organizacja lecznictwa sanatoryjnego.* ***7. Ubezpieczenie społeczne, świadczenia socjalne i działania na rzecz niepełnosprawnych*** *– Związek zobowiązuje się podjąć wszelkie działania mające na celu likwidowanie barier technicznych i społecznych, które uniemożliwiają ludziom niepełnosprawnym aktywne życie w społeczeństwie.* ***8. Edukacja narodowa i kultura*** *– Związek uważa rozwój sportu powszechnego oraz taniej turystyki i wypoczynku za jeden z celów swojej działalności.* ***4. Kontakty zagraniczne*** *– Związek będzie inicjował i ułatwiał wszelkie kontakty międzynarodowe służące odrodzeniu się w Polsce samorządności lokalnej, rozwojowi gospodarki rynkowej oraz niezależnym inicjatywom w sferze nauki, oświaty i kultury.*
28.06.1992	**Uchwała Programowa IV Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność"** https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_programowa_4_KZD_Gdansk_1992.pdf	***5. „Solidarność" a młodzi*** *– Związek powinien wspierać fachowo, propagandowo, a w uzasadnionych przypadkach kapitałowo wszelkie inicjatywy samopomocy młodzieży związkowej, (...) włącznie z inicjatywami sportowo-turystycznymi i innymi.* ***1.1/L. Człowiek w środowisku pracy*** *- Związek będzie także zabiegał o utrzymanie bazy lecznictwa sanatoryjnego w celu zapewnienia usług profilaktycznych i rehabilitacyjnym pracownikom* ***3/B. System ubezpieczeń społecznych (renty i emerytury)*** *-„Solidarność" powinna otoczyć opieka osoby przechodzące na rentę lub emeryturę, i zadbać o zapewnienie im możliwości rehabilitacji i wypoczynku.* ***4. Ekologia*** *– Konieczna jest integracja ochrony środowiska pracy z ochroną środowiska naturalnego (...) Pełna realizacja programu proekologicznego w regionach szczególnie zagrożonych powinna zawsze rozpoczynać się od rozwoju wszechstronnej edukacji ekologicznej, począwszy od szkoły podstawowej.* ***5. Ochrona zdrowia*** *– (...) działania państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego i edukacji zdrowotnej społeczeństwa.* ***8. Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek*** *- Związek nie zgadza się z upadkiem sportu powszechnego oraz taniej turystyki i wypoczynku. Jesteśmy za kontynuowaniem organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży w okresie ferii szkolnych letnich i zimowych po możliwie najniższych kosztach. Będziemy sami pozyskiwać na ten cel środki umożliwiające częściową refundację kosztów dla dzieci z rodzin najbiedniejszych. Jesteśmy również za społeczną kontrolą prawidłowego rozdziału środków na utrzymanie i rozwój kultury fizycznej i sportu powszechnego. Postulujemy zagwarantowanie dla dzieci i młodzieży zajęć z WF na każdym poziomie edukacji, od szkoły podstawowej do studiów wyższych włącznie.* ***3. Bezrobocie*** *- NSZZ „Solidarność" powinien inicjować i partycypować w tworzenie systemu ubezpieczeń od bezrobocia na zasadzie pomocniczości. System ten powinien przewidywać pomoc w (...) wypoczynku dzieci.*

8-10.06.1995	Uchwała Programowa VII Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_programowa_7_KZD_Gdansk_1995.pdf	*Krajowy Zjazd Delegatów uznaje, że najważniejszymi celami Związku w obecnej kadencji są:* *-wzrost wynagrodzeń realnych,* *-zapewnienie powszechnego dostępu do usług medycznych, oświaty i kultury* *-zapewnienie godziwych świadczeń z ubezpieczenia społecznego*
1998	Uchwała Programowa X Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/UCHWALA_PROGRAMOWA_X_KZD.pdf	***2.Przeciwdziałanie bezrobociu*** *– Szczególnie pilnie należy (...) wzmocnić fundusze celowe (...) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.* ***3. Zabezpieczenie społeczne, ochrona rodzin przed ubóstwem*** *- Szczególnie pilnej realizacji wymaga: (...) prawne uregulowanie możliwości wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, gwarantujące m.in. prawo do rehabilitacji, nauki oraz readaptacji zawodowej i społecznej; realizacja tych praw musi odbywać się na wszystkich poziomach od centralnego do lokalnego,* ***7. Edukacja, nauka i kultura*** *- Zadbamy o zgodny z postulatami "Solidarności" przebieg reformy edukacji, nauki i kultury . Będziemy domagać się zwłaszcza: - zagwarantowania przez państwo równości i powszechności w dostępie do edukacji oraz do dóbr kultury i nauki,*
28.09.2002	Uchwała Programowa XV Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_programowa_XV_KZD.pdf	***2.2 Zabezpieczenia społeczne, ochrona rodzin przed ubóstwem*** *- Związek będzie dążył do: prawnego uregulowania możliwości wyrównania szans osób niepełnosprawnych, gwarantującego m.in. prawo do rehabilitacji, nauki oraz samorealizacji zawodowej i społecznej; realizacja tych praw musi odbywać się na wszystkich poziomach - od centralnego do lokalnego,* ***2.4 Edukacja, nauka i kultura****: W trosce o pomyślną przyszłość narodu i następnych pokoleń Związek domaga się zwiększenia nakładów budżetowych na kulturę, oświatę i wychowanie, szkolnictwo wyższe, naukę (...) Najbardziej efektywną inwestycją w przyszłość naszą i następnych pokoleń jest dobra edukacja. Związek będzie zatem domagał się dostosowania profili i sposobów kształcenia do rynku pracy, rozwoju różnych form ustawicznego kształcenia, stworzenia systemu wyrównywania szans edukacyjnych dla osób z różnych terenów i środowisk.*

22.10. 2010	Uchwała Programowa XXV Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_Programowa.pdf	***- W TROSCE O NAJSŁABSZYCH*** *- Zabieganie o podejmowanie działań dążących do likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i w komunikowaniu się, jakich na co dzień doświadczają osoby niepełnosprawne. NSZZ „Solidarność" postuluje nadanie uchwale Sejmu z 1 sierpnia 1997 roku „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych" rangi ustawy. Wspomaganie osób niepełnosprawnych w zapewnieniu im równości w korzystaniu z dostępu do pracy, edukacji* ***- OCHRONA I PROMOCJA EDUKACJI, KULTURY I NAUKI*** *- Będziemy zabiegać o wzrost nakładów na edukację, szkolnictwo wyższe i kulturę. Rozwój tych dziedzin gwarantuje rozwój cywilizacyjny kraju. Zarazem zapewnia godny byt członkom naszego związku zatrudnionym w tych obszarach. Apelujemy o troskę w zagwarantowaniu społeczeństwu dostępu do dzieł polskiej kultury na najwyższym poziomie.* ***- OCHRONA ŚRODOWISKA*** *- Konieczne jest powstrzymanie planów Rządu RP włączenia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe do sektora finansów publicznych. Wejście w życie drastycznych przepisów w konsekwencji doprowadzi do braku płynności finansowej, prywatyzacji Lasów Państwowych lub wyprzedaży tego majątku narodowego. Może to przynieść trudne do oszacowania straty, godzi w bezpieczeństwo ekologiczne kraju oraz utratę dostępu do lasów przez społeczeństwo.* ***- 5. Etos „Solidarności" - pamięć dla przyszłości- Pamięć o rocznicach*** *- Związek będzie organizował obchody i uroczystości rocznicowe, upamiętniające ważne wydarzenia i postaci związane z walką „Solidarności" o wolność i godność pracownika, ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych, skierowanych do młodych.*
8-9.10.2014	Uchwała Programowa XXVII Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/UCHWALA_PROGRAMOWA.pdf	*- NSZZ „Solidarność" powinien wywierać nacisk na Rząd RP, by faktycznie realizowane były główne cele Strategii EUROPA 2020 (m.in. zapisy z w/w dokumentu mówią o: Potrzebie realizacji celów zwiększających konkurencyjność europejskiej turystyki [626]);* *- Ważnym elementem społecznej gospodarki rynkowej jest odpowiednie finansowanie usług publicznych. Tymczasem proponowane dziś zmiany ustrojowe ograniczają dostęp do ochrony zdrowia, transportu publicznego czy edukacji.* ***- W TROSCE O NAJSŁABSZYCH*** *- Zabieganie o podejmowanie działań dążących do likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i w komunikowaniu się, jakich na co dzień doświadczają osoby niepełnosprawne. NSZZ „Solidarność" postuluje nadanie uchwale Sejmu z 1 sierpnia 1997 roku „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych" rangi ustawy. Wspomaganie osób niepełnosprawnych w zapewnieniu im równości w korzystaniu z dostępu do pracy, edukacji.* ***- OCHRONA ZDROWIA*** *– Rząd RP, wydłużając czas osiągnięcia wieku emerytalnego jest zobowiązany zapewnić właściwa opiekę medyczną, dostęp do lecznictwa uzdrowiskowego.* ***- OCHRONA I PROMOCJA EDUKACJI, KULTURY I NAUKI*** *– Będziemy zabiegać o wzrost nakładów na edukację, szkolnictwo wyższe i kulturę (...) Apelujemy o troskę w zagwarantowaniu społeczeństwu dostępu do dzieł polskiej kultury na najwyższym poziomie.* ***- OCHRONA ŚRODOWISKA*** *- NSZZ „Solidarność opowiada się za systemową ochroną środowiska naturalnego. Domagamy się zmian w systemie finansowania ochrony przyrody.* ***- ETOS „SOLIDARNOŚCI" - PAMIĘĆ DLA PRZYSZŁOŚCI- Pamięć o rocznicach*** *- Związek będzie organizował obchody i uroczystości rocznicowe, upamiętniające ważne wydarzenia i postaci związane z walką „Solidarności" o wolność i godność pracownika, ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych, skierowanych do młodych.*

[626] KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ- EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela, 3.3.2010 KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf

25-26.10.2018	Uchwała Programowa XXIX Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" https://www.solidarnosc.org.pl/images/files/dokumenty/uchwaly/programowe/Uchwala_Programowa_XXIX_KZD.PDF	***- Formy odpoczynku-skrócenie czasu pracy, urlop regeneracyjny*** *- W debacie publicznej pojawił się postulat skracania czasu pracy oraz wprowadzenia urlopu regeneracyjnego. Debatę należy kontynuować po przeprowadzeniu analiz ekonomicznych oraz zdrowotnych. Urlop ten, trwający od kilku tygodni do kilku miesięcy, pozwoli wypalonym zawodowo pracownikom odpocząć, zregenerować siły lub w wybranej przez siebie formie poszerzać wiedzą oraz kompetencje.* ***- Młodzi-przyszłość Związku*** *- Związek postuluje szersze wprowadzenie podstaw programowych nauczania w szkołach ponadpodstawowych elementów wiedzy o prawie pracy, ochronie praw pracowniczych, dialogu społecznym oraz zawiązkach zawodowych. Uważamy za konieczne promowanie aktywności społecznej młodych ludzi.* ***- Związek dla najsłabszych*** *– Związek będzie domagał się podjęcia działań, które pozwolą w sposób pełny realizować zapisy uchwały Sejmu z 1 sierpnia 1997 r. „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych"* ***- ETOS „SOLIDARNOŚCI" - pamięć dla przyszłości- Pamięć o rocznicach*** *- Związek będzie organizował obchody i uroczystości rocznicowe, upamiętniające ważne wydarzenia i postaci związane z walką „Solidarności" o wolność i godność pracownika, ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych, skierowanych do młodych.*
PSL		
2019	**Program Wyborczy 2019** https://www.psl.pl/wp-content/uploads/2019/09/PROGRAM_PSL_2019.pdf	***- Dom seniora w każdej gminie*** *- wprowadzony przez nas program SENIOR WIGOR, który stwarza przestrzeń dla seniorów do spotkań towarzyskich, warsztatów kulinarnych, działalności społecznej, budowania więzi międzypokoleniowych. Także do opieki terapeutycznej i rehabilitacji. Zagwarantujemy seniorom w każdej gminie profesjonalną opiekę fizjoterapeuty, pielęgniarki, ratownika medycznego i psychologa.* ***- Nowe przedmioty nauczania****- prowadzenie do szkół nowe przedmioty nauczania: podstawy ekonomii oraz wiedzę o ekologii, ochronie przyrody i zdrowym trybie życia, w tym o odżywianiu się.* ***- Wsparcie rolnictwa na obszarach górskich*** *- rejony górskie należą do obszarów o niekorzystnych warunkach przyrodniczych do produkcji rolniczej. Wprowadzimy specjalne instrumenty wspieraj¹ce rozwój rolnictwa na tych terenach. Zapewnimy to poprzez rozwój przetwórstwa produktów regionalnych, a tym samym różnicowanie dochodów rolniczych, wsparcie hodowli gatunków zwierz¹t tradycyjnie wystêpuj¹cych w górach, a także usług w wymiarze środowiskowym, kulturowym oraz w zakresie wykorzystania walorów turystycznych.* ***- Poprawa bezpieczeństwa*** *- nowe chodniki i ścieżki rowerowe Reymontówki w każdej wsi. Większość polskich miast już dziś dysponuje dosyć rozległą siecią tras rowerowych. Nie stanowią jednak one zintegrowanej, spójnej sieci komunikacyjnej. Zrobimy kolejny krok - połączmy istniejące ścieżki zarówno w ujęciu regionalnym, jak i ponadregionalnym. Każda budowa i modernizacja drogi wojewódzkiej, powiatowej i gminnej powinna obejmowaæ budowê chodnika i æcie¿ki rowerowej, obligatoryjnie w terenie zabudowanym. Wprowadzimy na ten cel dofinansowanie ze ærodków unijnych i bud¿etowych do wysokoæci 90% kosztów.* ***- Wsparcie organizacji pozarz¹dowych na terenach wiejskich*** *- obecnie organizacje pozarz¹dowe z terenów wiejskich musz¹ rywalizowaæ o wsparcie finansowe z wieloma innymi, co czêsto powoduje brak ærodków i utratê potencja³u rozwojowego wsi. Proponujemy specjalne granty dedykowane pozarz¹dowym organizacjom, które z uwagi na swoje umiejscowienie na terenach wiejskich maj¹ utrudniony dostêp do ærodków publicznych. Chodzi tu przede wszystkim o zespo³y folklorystyczne, Ko³a Gospodyñ Wiejskich i Ludowe Zespo³y Sportowe, a tak¿e inne organizacje, których rola w aktywizacji spo³ecznoæci lokalnych i popularyzowaniu kultury ludowej jest nie do przecenienia. W tym celu zostan¹ zagwarantowane dedykowane im ærodki w bud¿ecie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*
Liga Polskich Rodzin		
2019	**Program LPR** http://www.lpr.pl/pl/zalozenia-programowe	*Sport i kultura fizyczna, to nie tylko czynna realizacja hasła: w zdrowym ciele, zdrowy duch, ale również, w swym wydaniu profesjonalnym, teren pięknej rywalizacji międzynarodowej oraz wielka możliwość promocji Kraju i rozsławiania go na całym świecie. Dziś, w dobie postępujących technologii przekazywania relacji, największe imprezy sportowe takie jak: Igrzyska Olimpijskie, Mistrzostwa Świata, czy Europy są transmitowane na cały świat i oglądane przez dziesiątki, czy nawet setki milionów ludzi. Warto, zatem promować i wspierać sport, zarówno w wydaniu specjalistycznym i wyczynowym, jak tym amatorskim i masowym, jako profilaktykę w walce z chorobami cywilizacyjnymi oraz promocję zdrowego i aktywnego stylu życia.*

		SLD
2017	**Przywróćmy Normalność. Godne życie, sprawiedliwa i normalna Polska** https://lewica.org.pl/images/dokumenty/SLD_program_Przywrocimy_Normalnosc.pdf	***- SPORT I REKREACJA*** *- Państwo powinno wspierać przede wszystkim sport masowy – aktywność ruchową od wieku przedszkolnego aż do jesieni życia. Wypoczynek w ogrodach działkowych jest dla blisko miliona Polaków podstawową formą rekreacji. Dlatego państwo powinno objąć je specjalną ochroną. Stawiamy interes obywateli po□nad interes deweloperów. n Ulgi podatkowe dla rodziców dzieci uprawiających sport. Możliwość odliczenia od dochodu do opodatkowania kwot przeznaczonych na udział dzieci w zajęciach sportowych prowadzonych przez kluby sportowe. n Wsparcie sportu osób niepełnosprawnych. n Boisko, sala gimnastyczna i inne urządzenia sportowe w każdej szkole. Nadal duża cześć placówek oświatowych, szczególnie na obszarach wiejskich i w małych miastach, nie dysponuje odpowiednią bazą sportową umożliwiającą prowadzenie zajęć wychowania fizycznego. n Preferencyjne stawki dla uczniowskich klubów sportowych i amatorskich klubów sportowych za wynajmowanie publicznych obiektów sportowych. n Wprowadzenie powszechnego programu aktywizacji sportowo-re kreacyjnej osób starszych. Umożliwienie wszystkim osobom powyżej 60. roku życia udziału w bezpłatnych zajęciach rekreacyjno-sportowych.* ***- OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE*** *- W Polsce żyją ponad 4 miliony osób niepełnosprawnych. Państwo powinno kierować do nich specjalną ofertę opiekuńczą. Dbać o ich prawo do pełnego udziału w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym i sportowym* *- Przeznaczenie środków z polityki spójności na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. Środki z Programu Rozwoju Obsza rów Wiejskich służą rozwojowi infrastruktury transportowej, edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowej na obszarach wiejskich. Do 2020 roku na ten cel powinny zostać przeznaczone również środki z polityki spójno□ści. n Wsparcie działalności organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich: klubów sportowych, ośrodków kultury, kół gospodyń wiejskich i ochotniczych straży pożarnych. Te organizacje i struktury powinny otrzymywać dużo większe środki na swoją działalność niż dotychczas* ***- POLITYKA SENIORALNA*** *Starzenie się społeczeństwa to jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed współczesnym państwem. Jego rolą jest zapewnienie seniorom godnych warunków życia, w tym – podejmowania aktywności społecznej, kulturalnej i ekonomicznej na miarę ich potrzeb i możliwości. Obecnie obowiązujące rozwiązania nie realizują tego celu. Ludzie starsi często skazani są na bardzo niskie dochody i pozbawieni odpowiedniego wsparcia w codziennym życiu. Wprowadzenie ubezpieczenia pielęgnacyjnego. Jest to obowiązkowe ubezpieczenie na wzór ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, z którego finansowane są usługi opiekuńcze w razie, gdy ubezpieczony lub jego oso□ba bliska stanie się niesamodzielna i powstanie konieczność sprawowania nad nią opieki. Wprowadzenie powszechnej opieki geriatrycznej. W Polsce na jedną osobę starszą przypada najmniej lekarzy geriatrów i łóżek geriatrycznych w Unii Europejskiej, tymczasem opieka tego rodzaju jest najbardziej skutecznym sposobem leczenia seniorów. Wprowadzenie ułatwień w godzeniu opieki nad niesamodzielnymi osobami bliskimi z pracą zawodową i aktywnością społeczną: ◊ wprowadzenie urlopu wytchnieniowego, czyli prawa do opieki zastępczej na czas przerwy związanej z leczeniem, rehabilitacją lub wypoczynkiem osoby sprawującą opiekę nad niesamodzielną bliską osobą; ◊ wprowadzenie możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego bez konieczności rezygnacji z aktywności zawodowej przez osobę, która opiekuje się niesamodzielną osobą bliską; ◊ rozwój bezpłatnej publicznej opieki dziennej przeznaczonej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Stworzenie systemowej opieki nad osobami starszymi. Proponujemy budowę w każdej gminie, z dominującym udziałem środków z budżetu państwa, domów dziennego pobytu oraz dofinansowanie przez państwo domowych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób wymagających pomocy w codziennym prowadzeniu gospodarstwa domowego. n Skrócenie czasu oczekiwania na skierowanie do sanatorium. Leczenie sanatoryjne, w tym uzdrowiskowe, jest ważnym czynnikiem jakości życia osób starszych i z tych powodów powinno być dostępne dla każdego w rozsądnym terminie.*

2018	**Silny Samorząd, Demokratyczna Polska** https://lewica.org.pl/images/dokumenty/Silny_samorz%C4%85d2c_demokratyczna_Polska.pdf	***Karta Seniora***- *Każda osoba, która ukończyła 60. rok życia, otrzyma kartę zniżek na usługi zdrowotne, rekreacyjne, edukacyjne i sportowe świadczone zarówno przez podmioty prywatne, jak i publiczne, a także – darmowy dostęp do usług, za które z reguły pobierana jest opłata, jak zajęcia sportowe i rekreacyjne czy wydarzenia kulturalne.* - ***Samorząd przyjazny aktywnym seniorom*** *- Będziemy wspierać aktywność społeczną, intelektualną, artystyczną, rekreacyjną i sportową osób starszych. Klub seniora będzie dostępny blisko domu.* - ***Organizacje pozarządowe z samorządem*** *- Stowarzyszenia, fundacje i kluby sportowe wspierają, a często zastępują instytucje samorządowe w realizacji wielu zadań. Dobry, sprawiedliwy, transparentny system finansowania projektów dla organizacji pozarządowych to najlepszy sposób na pobudzenie aktywności i zaspokojenie potrzeb mieszkańców.*
2019	**Polska Jutra. Główne Postulaty Lewicy** https://lewica.org.pl/images/dokumenty/Program_Lewicy.pdf	- ***Prosty system zrzeszania się rolników*** *- Zachęcimy rolników do zrzeszania się, kończąc z nadmierną biurokracją. Stworzymy uproszczony system rejestracji i prowadzenia organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich. Skorzystają na tym m.in. ludowe zespoły sportowe, Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich.*
		Platforma Obywatelska
2019	**Twoja Polska- Program Koalicji Obywatelskiej** https://platforma.org/upload/document/86/attachments/121/KO%20Program.pdf	*Szkoła skupi się na nauce praktycznej. Będzie przyjazna, ciekawa i bezpieczna. Szkoła ma dać dziecku możliwość identyfikowania i rozwijania talentów, nadrabiania zaległości przy wydajnej pomocy nauczycieli. Szkoła będzie świadczyć pełną usługę edukacyjną, zapewniając: naukę, wychowanie, opiekę, żywienie, sport, rozwijanie talentów i zainteresowań, wyrównywanie szans.* *Szkoła będzie dostępna dla każdego potrzebującego ucznia przez 8–9 godzin dziennie. Oprócz zajęć obowiązkowych (w zespołach klasowych) uczniowie będą uczestniczyć w grupowych zajęciach rozwijających zdolności, uzupełniających braki, korygujących dysfunkcje, przygotowujących do aktywności w życiu kulturalnym i społecznym* *Do podstaw programowych zostaną dodane treści, które stają się kluczowe w życiu, ale trudno je zaklasyfikować do jednej z akademickich dziedzin, np. kompetencje obywatelskie, ekonomiczno-biznesowe, zdrowotne, środowiskowe.* *Pozwolimy samorządom na elastyczną strukturę szkolną, na dzielenie ośmioletniej szkoły podstawowej na poszczególne segmenty. Przykładem może być szkoła podstawowa w mniejszej miejscowości z klasami 1–3 blisko ucznia, a w większej miejscowości zbiorcza szkoła z klasami 1–8, która musi spełniać określone warunki lokalowe i kadrowe. Takie rozwiązanie pozwoli na wyrównanie szans między dziećmi z terenów wiejskich oraz większych ośrodków i pozwoli w pełni wykorzystać bazę lokalową posiadaną przez gminę. Choć proponujemy tu zasadę dowolności, to wprowadzimy odpowiednie kryteria, np. posiadania pracowni przyrodniczej czy sali gimnastycznej. W ten sposób samorząd stworzy struktury szkolne zaprojektowane pod potrzeby lokalnej społeczności.Samorządom zaproponujemy program współfinansowania (złotówka do złotówki) rozbudowy bazy szkolnej tam, gdzie przez reformę rządu PiS wróciła dwuzmianowość. Lekkie moduły budowlane pozwolą szybko poprawić sytuację lokalową i stworzyć warunki do normalnej pracy.*
		Prawo i Sprawiedliwość

2019	**Polski Model Państwa Dobrobytu Program Prawa i Sprawiedliwości** http://pis.org.pl/dokumenty	***-Sport młodzieży.*** *Wiemy, że talenty trzeba wspierać od najmłodszych lat. Dlatego w 2016 roku uruchomiliśmy rządowy program „KLUB", dzięki któremu małe i średnie kluby sportowe otrzymują dofinansowanie na zakup sprzętu, organizację obozów czy wynagrodzenie trenera. W ciągu czterech lat na ten cel przeznaczyliśmy ponad 142 mln zł. Reaktywowaliśmy także program Szkolny Klub Sportowy. Tylko w bieżącym roku z dodatkowych zajęć wychowania fizycznego korzysta ponad 300 000 uczniów. Przywróciliśmy także finansowanie kadr wojewódzkich juniora młodszego i juniora.* *-Wsparcie wybitnych. Program team100 to projekt, którego celem jest wsparcie młodych, utalentowanych zawodników, członków kadr narodowych, uprawiających dyscypliny olimpijskie, którzy w perspektywie najbliższych lat mają szanse stać się sportową elitą Polski. Każdy z członków team100 otrzymuje roczne dofinansowanie w wysokości około 40 000 zł. Z kolei starsi, utytułowani zawodnicy trafiają „pod skrzydła" Spółek Skarbu Państwa. Dodatkowe wsparcie, łącznie w ramach team10015 i kontraktów z SSP, otrzymuje już ponad 320 zawodników. Do tego elitarnego grona należą także sportowcy z niepełnosprawnościami. W ostatnich latach zwiększamy także środki przeznaczane na sport osób z niepełnosprawnościami.* ***-Infrastruktura sportowa.*** *Przez ostatnie 4 lata przeznaczyliśmy na rozwój infrastruktury sportowej niespotykaną dotąd kwotę blisko 2,3 mld zł. Kwota ta pozwoliła na budowę, przebudowę lub modernizację ok. 6000 obiektów. Naszym priorytetem zapowiedzianym na początku rządów PiS był sport dzieci i młodzieży, dlatego też zwiększyliśmy nakłady na rozwój sportowej infrastruktury przyszkolnej. Zrealizowaliśmy program budowy „Otwartych Stref Aktywności", czyli miejsc sportu i rekreacji dla całych rodzin, na który została przeznaczona kwota 100 mln zł. Zrealizowaliśmy również program budowy infrastruktury lekkoatletycznej na terenie całego kraju, a w odpowiedzi na wielkie sukcesy naszych lekkoatletów, rozpoczęliśmy program budowy hal przeznaczonych dla tej dyscypliny sportu.* ***-Sport blisko Polaków.*** *Największe imprezy sportowe: igrzyska olimpijskie, mistrzostwa świata i mistrzostwa Europy, są bezpłatnie transmitowane do wszystkich polskich domów. Telewizja Publiczna na niekodowanych kanałach transmituje wszystkie mecze piłkarskiej reprezentacji Polski, oraz inne ważne dla polskich kibiców imprezy takich popularnych dyscyplin jak skoki narciarskie, siatkówka, lekkoatletyka, koszykówka, czy tenis.* ***- Polityka antydopingowa.*** *Troska o krzewienie i kreowanie idei czystego sportu jest jednym z naszych fundamentalnych działań. Powstała ustawa o zwalczaniu dopingu w sporcie, utworzyliśmy Polską Agencję Antydopingową, czterokrotnie zwiększyliśmy budżet na walkę z dopingiem, a miasto Katowice zostało wybrane gospodarzem Światowej Konferencji Antydopingowej w 2019 roku.* ***CELE:*** *Więcej godzin wychowania fizycznego. W obliczu globalnego trendu spadku aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży, podejmiemy działania, aby zwiększyć liczbę godzin zajęć wychowania fizycznego w szkołach podstawowych. Chcemy, aby w perspektywie najbliższych lat liczba zajęć WF była docelowo podniesiona do 5 godzin lekcyjnych tygodniowo.* *-Infrastruktura sportowa. Jednym z priorytetów rządu PiS, oprócz inwestowania w obiekty strategiczne dla sportu wyczynowego, jest dążenie do tego, aby w Polsce nie było gmin bez choćby jednej pełnowymiarowej sali 138 gimnastycznej, a także, aby na terenie każdego powiatu funkcjonowała przynajmniej jedna pełnowymiarowa pływalnia. Ponadto w ramach programu Dostępność Plus w obszarze infrastruktury sportowej, nowo budowane i remontowane obiekty będą w jak największym stopniu uwzględniały potrzeby osób z niepełnosprawnościami.* *-Program Certyfikacji Szkółek Piłkarskich. Kolejnym ważnym programem ukierunkowanym na sport dzieci i młodzieży jest Program Certyfikacji Szkółek Piłkarskich, którego ideą jest wyznaczenie jednolitych standardów w zakresie wymagań infrastrukturalnych, kompetencji kadr oraz wsparcia trenerów. Przy zakładanych efektach realizacji programu liczba dzieci i młodzieży uprawiających piłkę nożną może osiągnąć pułap 2 000 000 uczestników.* *-Rozwój Rządowego Programu KLUB i SKAUT. Dotychczasowy sukces programu KLUB i olbrzymie zainteresowanie środowiska tym projektem świadczą o konieczności kontynuacji i sukcesywnego zwiększania nakładów na ten cel. Ponadto wdrożymy program SKAUT, który zakłada budowę systemu ogólnopolskiej sieci skautów. Program obejmie ponad 1 500 000 uczniów z klas IV-VIII ze wszystkich szkół podstawowych w Polsce. Już w przyszłym roku w całej Polsce będzie pracować 3700 skautów, którzy będą odkrywać i szlifować młode talenty.* *-Sport wyczynowy. Po dwóch latach funkcjonowania Programu team100 śmiało można powiedzieć, że projekt zrewolucjonizował podejście do sposobu finansowania sportu wyczynowego w Polsce. Chcielibyśmy, aby w 2020 roku indywidualnym finansowaniem objętych było łącznie, w ramach team100 i umów sponsorskich ze Spółkami Skarbu Państwa, ok. 400 sportowców.* *- Antydoping. Dzięki staraniom MSiT w Polsce powstanie Biuro Regionalne Światowej Agencji Antydopingowej na Europę Środkowo□Wschodnią, którego głównym zadaniem będzie wspieranie 23 państw regionu w tworzeniu i prowadzeniu zaawansowanych programów antydopingowych na szczeblu krajowym* ***TURYSTYKA*** *-W Polsce rośnie liczba turystów – zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Polska przez ekspertów i podróżników jest oceniana jako kraj wyjątkowo bezpieczny i gościnny. Nie odnotowujemy w naszym kraju aktów terroryzmu, nie działają w Polsce radykalne, islamskie organizacje stosujące przemoc. Dlatego coraz częściej turyści wybierają nasz kraj, jako miejsce podróży. W 2018 roku nasz kraj odwiedziło 19,6 mln turystów, a liczba ich przyjazdów wzrosła o 17,3% w stosunku do roku 2015. Z kolei dzięki takim świadczeniom jak Rodzina 500 Plus setki tysięcy Polaków po raz pierwszy w życiu wyjechały na wakacje. W 2018 r. mieszkańcy Polski odbyli 47,7 mln podróży krajowych. To aż o 19,7% więcej niż w 2015 roku. Turystyka stanowi aktualnie 6%*

Solidarna Polska		
2012	***Założenia programowe SP Zbigniewa Ziobro w latach 2012–2014***	*Rozwój edukacji i równych szans społecznych*
Polska Partia Socjalistyczna		
2.07.2005	**Deklaracja programowa Polskiej Partii Socjalistycznej przyjęta przez XXXVIII Kongres PPS** https://ppspl.eu/index.php/dokumenty-statutowe/7-o-nas	***7. Edukacja, nauka i kultura dla rozwoju społecznego*** *- rozwój cywilizacyjny, jaki ogarnął cały świat w ostatnich dziesięcioleciach, stwarza nowe możliwości, ale także nowe problemy i wyzwania. Aby w tym rozwoju uczestniczyć i z niego korzystać, konieczny jest priorytet dla powszechnej edukacji, badań naukowych i działań kulturotwórczych.*
9.12.2018	**Założenia programowe PPS** https://ppspl.eu/index.php/publicystyka/140-projekt-programu-polskiej-partii-socjalistycznej-styczen-2018	*Naszym celem jest odtworzenie i rozwój funkcji poza dydaktycznych systemu oświaty. Szkoła powinna wychowywać młodego człowieka w duchu odpowiedzialności obywatelskiej i poszanowania wartości humanistycznych. Stworzymy warunki, aby szkoły, szczególnie w małych miejscowościach pełniły rolę ośrodka w którym skupi się życie kulturalne i sportowe.* ***Dostęp do dóbr kultury i rekreacji*** *Sprawiedliwość społeczna, wyraźnie określona w Konstytucji dotyczy również dostępu do dóbr kultury. Obecnie dostęp do kultury związany jest ze znacznymi kosztami, względnie podporządkowaniem się w preferencjach kulturalnych ideom politycznym i światopoglądowym rządzących lub kościoła. Odstąpimy od traktowania kultury jako elementu gry rynkowej i będziemy budować system państwowego i samorządowego mecenatu pozwalającego na szerokie uczestnictwo w kulturze. Podobnie jak w okresie międzywojennym PPS tworzyć będzie warunki do rozwoju masowego sportu i turystyki dostępnej dla przeciętnego obywatela.*
28.06.2019	**Założenia programowe PPS** https://ppspl.eu/index.php/281-projekt-zalozen-programowych-pps	***Edukacja*** *- Rozwój sportu szkolnego*
		Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”
2019	**Program ZZR „Samoobrona”** http://samoobrona.net.pl/zwiazek/program	*Chcemy by nasze państwo posiadało kontrolę nad (...) podstawowymi bogactwami naturalnymi, musi inspirować rozwój oświaty, nauki i kultury narodowej. Chcemy, by w Polsce utrwalił się szacunek dla przyrody żywej, respektowanie praw ochrony środowiska naturalnego, chcemy by wyrażało się to w odpowiedniej polityce pro-ekologicznej i koncepcji tzw. „ekorozwoju”.*
		Kukiz 15

2018	**Strategia Zmiany KUKIZ15 dla Samorządów** http://kukiz15.org/images/PROGRAM/Strategia-Zmiany-KUKIZ15-dla-samorzadow.pdf	***Inteligentne miasta*** *-W polskich miastach powinna być wdrażana idea inteligentnego miasta (smart city). Inteligentne miasto to miasto, które wykorzystuje nowe technologie w celu zwiększenia wydajności infrastruktury miejskiej, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców (...) Inteligentne miasta udostępniają bezpłatnie dane dotyczące transportu publicznego, wydarzeń kulturalnych, obiektów sportowych, itp.* ***Lepsze planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, czyli piękniejsza Polska*** *- Przestrzeń powinna być postrzegana jako dobro publiczne, a jej zagospodarowanie służyć powinno zaspokajaniu potrzeb lokalnych społeczności. Obecny system planowania i zagospodarowania przestrzennego sprawia, że polska przestrzeń jest źle zarządzana. (...) Plany powinny uwzględniać nie tylko potrzeby mieszkaniowe oraz inwestycyjne, ale zapewniać również dostęp do oświaty, kultury, usług, transportu. Ich rolą jest także zapewnienie ochrony obywateli przed hałasem oraz zachowanie wartości przyrodniczych, historycznych oraz kulturalnych.* ***Lekcje historii i zajęcia dodatkowe poza szkołą*** *- W celu ożywienia systemu edukacyjnego chcemy, aby samorządy uruchomiły szeroki program zajęć pozaszkolnych, który obejmowałby lekcje historii w plenerze (np. śladem walk z czasów I i II wojny światowej), odwiedziny w muzeach, placówkach naukowych, laboratoriach, itd.*
Ruch Narodowy		

	SUWERENNY NARÓD W XXI WIEKU PROGRAM RUCHU NARODOWEGO https://ruchnarodowy.net/wp-content/uploads/Program-Ruchu-Narodowego.pdf	***Tożsamość osoby***. *Polska będzie taka, jak uformowani zostaną młodzi Polacy (...) Położymy także nacisk na upowszechnianie sportowego trybu życia.* ***Uproszczenie dostępu do broni*** *– (...) Zapewnienie Polakom lepszego dostępu do broni osobistej – nabywanej w celach sportowych, hobbystycznych i dla ochrony osobistej – jest najprostszym i niewymagającym żadnych nakładów budżetowych sposobem poprawy bezpieczeństwa narodowego.* ***Wsparcie dla kreowania liderów środowisk kresowych*** *- Kolejnym zadaniem, jakie Ruch Narodowy stawia sobie w polityce kresowej, jest wsparcie dla wyłaniania lokalnych liderów społeczności polskiej. Priorytetem jest w tej dziedzinie młodzież. (...) Dziedziny takie jak sport, kultura czy media są nie do przecenienia w obszarze kreowania postawy Polaka aktywnego obywatela, lokalnego działacza i społecznika. Ruch Narodowy chce nadać określeniu Polaka nie tylko wymiar dumy, ale także aktywizmu. Polak ma na Kresach być synonimem osoby rzutkiej, dbającej o otoczenie, interesującej się sprawami społeczności, w której żyje. Wielką rolę odgrywają tutaj kluby sportowe, harcerstwo, organizacje paramilitarne.* ***Rozwój infrastruktury turystycznej i sportowej*** *- Większość atrakcyjnych górskich, leśnych czy wodnych tras turystycznych powstała dzięki świadomej i planowej działalności państwa, często jeszcze przed II wojną światową lub w okresie PRL. Postulujemy zaangażowanie środków publicznych w modernizację szlaków turystycznych i schronisk umożliwiających tanie nocowanie. Należy także planować rozwój kompleksów narciarskich, a także wykraczające poza obszar pojedynczych gmin i powiatów trasy do kolarstwa górskiego, turystyki rowerowej, konnej oraz trasy biegowe.* ***Wsparcie żeglugi i sportów wodnych*** *- Kolejnym obszarem zależnym od polityki państwowej, inwestycji realizowanych przez samorządy i od dobrych regulacji prawnych jest rozwój żeglugi, zarówno śródlądowej jak i morskiej. Popularyzacja żeglarstwa, kajakarstwa i turystyki motorowodnej to dobry sposób na wykorzystanie naturalnych walorów polskiego krajobrazu. W ostatnim dwudziestoleciu ogromna większość ośrodków wypoczynkowych i klubów sportowych została sprywatyzowana lub zamknięta, infrastruktura uległa częściowej dekapitalizacji, flota jachtów szkolnych i łodzi w dużej mierze zaniknęła. Turystyka wodna i sporty wodne stały się częściowo propozycjami dla ludzi zamożnych. Ruch Narodowy postuluje, by we współpracy ze środowiskami żeglarskimi, motorowodnymi i wodniackimi oraz przedstawicielami branży turystycznej i związków sportowych wypracować strategię ponownego zwrócenia polskiej turystyki ku wodzie.* ***Czas na realną politykę mieszkaniową*** *- Ruch Narodowy postuluje, aby przepisami prawa zobligować samorządy do takiego gospodarowania nieruchomościami, aby wraz z nową zabudową mieszkaniową z wyprzedzeniem był planowany rozwój sieci drogowej, komunikacji publicznej, terenów zielonych i obiektów sportowych oraz wszelkich usług publicznych, przesądzających o cywilizacyjnym charakterze europejskiego miasta.* ***Dopuszczenie konserwatywnych modeli edukacyjnych*** *- Zwiększyć należy władzę dyrektora w dziedzinie zarządzania placówką, a zwłaszcza w dziedzinie wprowadzania przedmiotów nieszablonowych. Mowa tutaj o umożliwieniu dyrektorom organizowania dodatkowych zajęć takich jak np. nauka filozofii czy sporty walki.* ***SPORT*** *- Aktywne spędzanie czasu odbija się pozytywnie na zdrowiu i sile narodu. Stoimy obecnie wobec wyzwania chorób cywilizacyjnych związanych z siedzącym trybem życia. Państwo zapewniające bezpłatną opiekę zdrowotną powinno być zainteresowane promocją zdrowego stylu życia. Inwestycje w sport w długiej perspektywie pozytywnie odbijają się na kondycji Polaków i budżecie służby zdrowia.* *Profesjonalny sport to także rozrywka i powód do dumy dla kibiców. Sukcesy osiągane na arenie krajowej i międzynarodowej wpływają na tworzenie wspólnoty i odbijają się pozytywnie na morale wspierających sportowców obywateli. Kibicowanie sportowcom reprezentującym biało-czerwone barwy dodatkowo rozbudza patriotyczne emocje. Dlatego wsparcie dla profesjonalnego sportu powinno być objęte uwagą państwa.* ***Wsparcie dla środowisk kibicowskich*** *- Środowiska kibiców piłkarskich są od lat atakowane przez media głównego nurtu i polityków oraz prześladowane przez służby mundurowe i wymiar sprawiedliwości. Incydenty z udziałem nielicznych chuliganów są wyolbrzymiane przez dziennikarzy do horrendalnych rozmiarów, co umożliwia przedstawicielom kolejnych rządów wykorzystywać walkę ze środowiskami kibiców jako tematu zastępczego, odwracającego uwagę od rzeczywistych problemów państwa.* *Konsekwencją takich praktyk jest m.in. narastające w społeczeństwie przekonanie, że mecze piłkarskie są imprezami niebezpiecznymi. Skutkuje to zmniejszeniem liczby osób kupujących bilety na mecze, co z kolei uderza w kondycję finansową klubów piłkarskich i sprawia, że piłka nożna staje się sportem coraz bardziej "wirtualnym", oglądanym tylko na ekranie telewizora.* *Budowanie powszechnej niechęci do kibiców skutkuje również stronniczą postawą organów wymiaru sprawiedliwości. Presja na sądy, aby jak najszybciej wydawać wyroki na kibiców podejrzanych o występki chuligańskie, skutkuje niesprawiedliwymi skazaniami opartymi wyłącznie o zeznania policjantów, bez żadnych rzeczywistych dowodów przestępstwa. Z drugiej strony nie brakuje przykładów przetrzymywania kibiców w areszcie tymczasowym przez długie miesiące, bez wyroków, w celu skłonienia ich do przyznania się do winy.* *Sprzeciwiamy się stygmatyzowaniu kibiców i traktowaniu ich jako zagrożenia dla społeczeństwa. Środowiska kibicowskie niejednokrotnie pokazały, że składają się w dużej mierze z osób bardzo patriotycznie nastawionych i zdolnych do bezinteresownej aktywności społecznej, m.in. na polu dobroczynności. Zamierzamy dążyć do nawiązywania przyjaznych stosunków między władzami samorządowymi a tymi środowiskami. Za niezbędne uważamy też monitorowanie działań prokuratur i sądów w celu zagwarantowania kibicom prawa do szybkich, rzetelnych i sprawiedliwych procesów na takich samych zasadach, jakie przysługują wszystkim obywatelom. Wymiar sprawiedliwości powinien skutecznie ścigać osoby popełniające rzeczywiste przestępstwa, nie*

2018	SIŁA POLSKOŚCI! PROGRAM SAMORZĄDOWY RUCHU NARODOWEGO https://ruchnarodowy.net/wp-content/uploads/Program-Samorz%C4%85dowy-Ruchu-Narodowego.pdf	***5. AKTYWIZACJA MŁODZIEŻY*** *- Współcześnie jedną z głównych przywar naszego narodu jest bierność. Większość Polaków nie angażuje się czynnie w ani w działalność na rzecz lokalnych społeczności, ani w funkcjoniwanie jakiejkolwiek organizacji pozarządowej. Młodzież, która nie otrzymuje wystarczająco dużo przykładów od dorosłych, również nie przejawia większego zaangażowania do pracy na rzecz dobra wspólnego – narodu i ojczyzny. Osoby dorosłe (które nie wyrobiły w sobie nawyku pracy społecznej i postawy obywatelskiej) obecnie trudno jest zaktywizować. Natomiast u młodzieży pewne nawyki i postawy dopiero się kształtują. Do tego młodzi ludzie posiadają jeszcze mnóstwo zapału i energii, którą powinni właściwie spożytkować.* *W sytuacji, gdy młodzieży brak właściwych wzorców, mamy do czynienia z pewnymi patologiami. Młodzież szukając własnego zajęcia sięga po używki, dokonuje aktów wandalizmu czy rozbojów. Z drugiej strony potrafi praktycznie cały czas wolny spędzać przed komputerem, co następnie prowadzi do izolacji społecznej i problemów zdrowotnych. Wobec powyższego, należy aktywnie wspomóc młode pokolenie w obywatelskim i narodowym dojrzewaniu, tak aby konkretne decyzje i działania młodzieży prowadziły w przyszłości do umacniania naszego narodu. Młody człowiek powinien obok życia indywidualnego znać równie dobrze życie zbiorowe narodu, którego jest przecież cząstką. Obok swoich spraw i interesów osobistych powinien znać sprawy lokalne, sprawy narodowe, interesy narodu i państwa jako całości, a więc interesy najwyższe, dla których należy poświęcić to, czego dla osobistych spraw poświęcić nie wolno. Powinien rozwijać własne talenty i poszerzać zainteresowania. Aktywizacja młodzieży ma wyrobić w nich pozytywne nawyki, które nie tylko przyniosą następnie korzyść dla społeczeństwa i narodu jako ogółu, ale również dadzą młodemu człowiekowi korzyści osobiste. Chcemy więc zadbać o aktywizację i kształtowanie właściwych postaw u młodzieży w duchu miłości do narodu i ojczyzny – poprzez rozwój ich własnych zdolności. Zasadniczo podstawowymi możliwościami aktywizacji młodzieży są zajęcia pozalekcyjne prowadzone przez nauczycieli. Szkolne kluby sportowe (czyli potoczne SKS-y) bądź koła naukowe z poszczególnych przedmiotów dają możliwość poszerzania swoich zainteresowań i pasji. Sport uczy zdrowej rywalizacji, współpracy czy poświęcenia. Działa ponadto korzystnie na rozwój fizyczny młodych ludzi. Również działalność pozaszkolnych amatorskich klubów sportowych daje możliwość rozwoju fizycznego i aktywizacji młodzieży w ramach sportowej rywalizacji. Musimy przy tym pamiętać, iż sprawność fizyczna jest bardzo ważną cechą, która ma znaczący wpływ na nasze zdrowie. Systematyczna aktywność fizyczna kształtuje również charakter i ducha młodych ludzi. Naszym zdaniem samorząd winien wymiernie wspierać wszelkie inicjatywy mając na celu aktywizację młodzieży m.in. poprzez ich przynależność do amatorskich klubów sportowych. Wsparcie takie powinno zapewnić im sprzęt i zaplecze logistyczne do treningu – adekwatnie do uprawianej dyscypliny sportowej.* *Z kolei koła naukowe pozwalają rozwijać i zgłębiać swoje zainteresowania. Własny rozwój młodych ludzie powinien iść w parze z działalnością na rzecz dobra wspólnego. Aktywność w zajęciach pozalekcyjnych powinna wspierać lokalne społeczności i uczyć młodych ludzi pracy na ich rzecz. Poza zajęciami szkolnymi, młodzież powinna mieć możliwość rozwoju czy to kulturalnego w ramach gminnych domów kultury, czy innych organizacji.* ***8. AKTYWNA POLITYKA MIESZKANIOWA*** *– (…)Ruch Narodowy postuluje, aby przepisami prawa zobligować samorządy do takiego gospodarowania nieruchomościami, aby wraz z nową zabudową mieszkaniową z wyprzedzeniem był planowany rozwój sieci drogowej, komunikacji publicznej, terenów zielonych i obiektów sportowych oraz wszelkich usług publicznych, przesądzających o cywilizacyjnym charakterze europejskiego miasta.* ***15. TWORZENIE SYSTEMÓW ROWERÓW MIEJSKICH I ŚCIEŻEK DO BIEGANIA*** *- Od czasów PRL-u przestrzeń miejska w świadomości wielu ludzi jawi się jako miejsce bezduszne, gdzie ludzie zapominają o podstawowych wartościach i skupieni są wyłącznie na życiu zawodowym. Duża część osób przebywających w mieście podziela to zdanie i traktuje życie w mieście jako etap przejściowy, w każdej wolnej chwili wracając w swoje rodzinne strony. Władze samorządowe próbują odwrócić ten niekorzystny trend i przekonać lokalną społeczność do zmiany postrzegania ośrodków miejskich. W związku z tym pojawiają się coraz to nowsze formy poprawiania jakości życia, tak aby miasto stało się docelowym, atrakcyjnym miejscem życia.* *Duża część mieszkańców miast pracuje, podróżuje i spędza czas wolny w trybie siedzącym. Prowadzi to w dłuższej perspektywie do wielu problemów zdrowotnych. Rosnąca świadomość Polaków spowodowała poszukiwanie form aktywności fizycznej, którą można byłoby stosować w tak niesprzyjającym miejscu, jakim według stereotypu jest miasto. Wielu mieszkańców aglomeracji uczęszcza na siłownie, do klubów sportowych, lub wybiera inne zorganizowane formy aktywności fizycznej. Niemniej dla wielu osób jest to zbyt obciążające pod względem czasowym lub finansowym. W tej sytuacji do dyspozycji pozostają dwie podstawowe formy aktywności fizycznej, które są dostępne przez całą dobę – bieganie oraz jazda rowerem.* ***Ścieżki do biegania*** *- W ostatnich latach notujemy w naszym kraju wyraźny wzrost liczby biegaczy. Jest to niezwykle pozytywny trend, który możemy zaobserwować głównie w miastach, ale nie tylko. Niestety nasze ośrodki miejskie w większości przypadków nie są przyjazne biegaczom. Sytuacja ta powoli*

		zmienia się w poszczególnych miejscowościach, ale jest jeszcze dużo do zrobienia, a tempo zmian powinno się zwiększyć. Uważamy, że budowa lub wyznaczenie ścieżek do biegania powinno być jednym z podstawowych obowiązków samorządów. Trakty te nie wymagają wysokich nakładów finansowych, powinny być wyznaczane na terenach zielonych, miejscach o niskim udziale ruchu samochodowego oraz w miejscach atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i historycznym. *Dzięki temu aktywność fizyczną będzie można połączyć z procesem poznawania swojego miejsca zamieszkania, co przekłada się na większe utożsamienie ze swoją miejscowością i lokalną społecznością. Wpisuje się to w nasze hasło środowiskowe: Sport, zdrowie, nacjonalizm!* ***Trasy rowerowe** - Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć również wzrost liczby kilometrów tras rowerowych w poszczególnych ośrodkach miejskich. Tendencja ta napawa optymizmem, aczkolwiek w wielu miastach efekt ten jest osiągany nadmiernym wysiłkiem i kosztem. Uważamy, że w wielu wypadkach, zwłaszcza w zwartej zabudowie, zamiast budować całkiem nową, odrębną ścieżkę rowerową, prostszym rozwiązaniem jest wydzielenie jej z jedni. Takie rozwiązanie ma kilka pozytywnych aspektów. Przy małym nakładzie finansowym i krótkiej perspektywie czasowej możemy zyskać w naszych miastach wiele kilometrów tras rowerowych, które będą relatywnie bezpieczne dla użytkowników tej infrastruktury.* *Nie dotyczy to oczywiście sytuacji, gdy ze względu na bezpieczeństwa lub inne czynniki takie rozwiązanie jest niewskazane. Przykładowo przy drogach wielopasmowych zwykle lepsze jest pozostanie przy obecnej formie budowy dróg rowerowych, czyli tworzenie osobnych ścieżek oddzielonych pasem zieleni. Władze samorządowe powinny zintensyfikować działania na rzecz tworzenia również takich tras.* ***Przywrócenie karty rowerowej** - Głównym problem rosnącej fali rowerzystów w polskich miastach pozostaje brak znajomości podstawowych przepisów ruchu drogowego, co powoduje wiele niebezpiecznych sytuacji. Zazwyczaj mają one miejsce na przecięciu drogi rowerowej z jezdnią oraz w sytuacji, gdy rowerzysta jest zmuszony do zjechania z ścieżki rowerowej i włączenia się w ruch uliczny. Strach i niewiedza powodują niebezpieczeństwo na drodze. Część z rowerzystów w tej sytuacji wybiera poruszanie się chodnikiem, co z kolei utrudnia ruch pieszy i również często prowadzi do kolizji.* *Biorąc pod uwagę powyższe czynniki opowiadamy się za tym, aby wymagać od każdej osoby korzystającej z roweru posiadania przynajmniej minimalnej wiedzy na temat zasad i przepisów panujących w ruchu drogowym. Wiedza ta powinna być weryfikowana egzaminem, do którego każdy mógłby nieodpłatnie przystąpić w dowolnej szkole publicznej. Wiedza niezbędna do zdania egzaminu powinna być dostępna w formie dostępnych w Internecie materiałów edukacyjnych, a także powinna stanowić element edukacji szkolnej na poziomie podstawowym.* ***5. Działania na rzecz wychowania w duchu patriotyzmu i przeciwdziałanie demoralizacji** - Mając na uwadze potrzebę szerzenia wśród dzieci i młodzieży postaw patriotycznych, tj. umiłowania Ojczyzny i stawiania jej wyżej niż własne interesy, Ruch Narodowy pragnie uruchomić programy szkolne i pozaszkolne, których zadaniem będzie zakorzenianie w nich poczucia, że każde pokolenie reprezentuje nie tylko siebie, ale także swoich przodków oraz tradycję narodową i państwową (...) Ruch Narodowy pragnie także koordynować współpracę strzeleckich klubów sportowych ze szkołami oraz aktywizację uczniów w zakresie nabywania przez nich umiejętności obrony swoich rodzin i Ojczyzny.* ***WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE*** ***5. Społeczeństwo obywatelskie – wielkie wyzwanie województwa** - Brak utożsamiania się mieszkańców z dorobkiem kulturowym Kujaw i Pomorza, zjawisko zanikania patriotyzmu lokalnego oraz bierna postawa społeczna to problemy, które wpływają na wszystkie dziedziny funkcjonowania województwa, a jednocześnie sprzyjają powstawaniu różnych patologii (...) Ruch Narodowy rekomenduje: (...) inicjowanie i wspieranie wszelkiego rodzaju działań (np. gry terenowe, stowarzyszenia młodzieży, budowa atrakcyjnych miejsc czynnego wypoczynku) mających na celu aktywizację i edukację mieszkańców. Szczególną troską należy objąć takie inicjatywy, które popularyzują ważne dla województwa postaci historyczne, budują tożsamość kulturową i angażują młodzież. Wspólne, aktywne spędzanie wolnego czasu to również jeden z najskuteczniejszych sposobów przeciwdziałania nałogom (...) Należy podkreślić, iż wszelkie wydarzenia kulturalne i sportowe winny odbywać się w różnych miejscach województwa tak, by zyskać mogły także mniejsze miejscowości i wsie, zaś mieszkańcy dużych miast mieli okazję lepiej poznać własny region.* ***7. Turystyka – wielka szansa województwa** - Ze względu na swoje bogactwo kulturowe i przyrodnicze (m.in. obfitość naturalnych zbiorników wodnych) kujawsko-pomorskie to region potencjalnie bardzo atrakcyjny dla turystów. Głównym zaniedbaniem wciąż pozostaje brak odpowiedniej promocji licznych zabytków i urokliwych zakątków, co niewątpliwie przyczynia się do bardzo niewielkiej popularności województwa wśród zagranicznych turystów. Ruch*

		Narodowy będzie zabiegać o popularyzację walorów lokalnego krajobrazu, dostępnych form rozrywki, historii i folkloru, kładąc nacisk na ukształtowanie trwałego, korzystnego wizerunku regionu jako miejsca, które nie tylko warto odwiedzić, ale również stale odkrywać. Cel ten można osiągnąć między innymi poprzez produkcję spotów reklamowych, wsparcie oddolnie tworzonych, tematycznych witryn internetowych, organizację imprez (np. turnieje rycerskie, biesiady w ruinach zamków) czy promowanie kuchni regionalnej. Ponadto postulujemy: *- rozwój sportów wodnych, które obecnie stanowią mało popularną i raczej ekskluzywną formę rekreacji;* *- organizację tematycznych szlaków turystycznych (obok Szlaku Piastowskiego czy Ptasiego), które pełniłyby funkcje edukacyjne. Przykładowo możliwe byłoby stworzenie Szlaku Żołnierzy Niezłomnych. Trasy te winny być wzbogacone budową konkretnych placówek-obiektów (izby pamięci, pomniki, punkty obserwacyjne), zaś turyści powinni mieć możliwość skorzystania z usług kompetentnego przewodnika.* ***WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE*** ***8. Nieznane oblicze województwa*** *– turystyka i rekreacja Jednym z podstawowych atutów turystycznych regionu są trzy rzeki okalające województwo łódzkie: Bzura na północy, Warta na południowym zachodzie, oraz Pilica na południowym wschodzie. Rozwój terenów przyrzecznych jest szansą na rozproszenie aglomeracji łódzkiej tak, by nie skupiała się tylko i wyłącznie w okolicy miasta Łódź. Potencjał turystyczny województwa to również inne ośrodki, takie jak góra Kamieńsk w okolicy Bełchatowa (stok narciarski) oraz planowane zalanie kopalni odkrywkowej w okolicy Bełchatowa i stworzenie tam dużej strefy turystycznej wokół nowego zbiornika wodnego.* *W naszym regionie piękno natury często w atrakcyjny sposób łączy się z dziedzictwem kulturowym. Za przykład może posłużyć rzeka Pilica oraz zabytki, które są w jej pobliżu. Wymienić tu można na przykład rogowską kolejkę wąskotorową, która przejeżdża przez Rawę Mazowiecką i prowadzi aż do Białej Rawskiej. W Rawie Mazowieckiej i w Inowłodzu znajdują się ruiny Zamków Książąt Mazowieckich. Ta ostatnia miejscowość posiada już infrastrukturę turystyczną przy rzece Pilica. W okolicy Tomaszowa Mazowieckiego znajdują się Niebieskie Źródła, które również stanowią atrakcję turystyczną. Wykorzystanie potencjału tych miejsc wymaga odpowiedniej reklamy, jaką musi zapewnić samorząd województwa. Województwo łódzkie posiada wiele zabytków historycznych, czy też ciekawych miejsc z potencjałem turystycznym (np. wody geotermalne), które nie są szerzej znane w kraju. Przy odpowiedniej promocji i wsparciu samorządów dla prywatnych inwestorów nasz region może stać się jednym z najatrakcyjniejszych celów turystycznych w kraju.* ***WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE*** ***3. Programy pomocy i miejsca integracji społeczne*** *- Potrzebna jest także budowa miejsc sprzyjających aktywności młodzieży. Szczególnie na nowych, zamkniętych osiedlach brakuje miejsc do uprawiania sportu przez nastolatków i innych aktywności towarzyskich. Umacnia to tendencję do spędzania przez młodzież czasu w domu i w towarzystwie wyłącznie elektronicznych gadżetów.* ***4. Promocja kultury i dziedzictwa narodowego*** *- Będziemy dbać o nasze dziedzictwo narodowe inwestując w przyjazne dla wszystkich grup wiekowych miejsca promujące kulturę i historię Polską* ***WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE*** ***4. Turystyka -*** *Województwo opolskie posiada ogromny potencjał turystyczny. Z jednej strony ze względu na dziedzictwo kulturowe, z drugiej zaś ze względu na bogate krajobrazy i rozwijającą się infrastrukturę turystyczną. Niestety, pomimo nieodległej granicy, nie jesteśmy celem wycieczek z Czech. Przez taki stan rzeczy nieodwracalnie tracimy możliwości potencjalnego zarobku w branży turystycznej.* *Opowiadamy się promowaniem naszego regionu w sąsiadujących krajach, partnerstwie samorządowym w tym zakresie i budowaniem pozytywnego wizerunku u naszych sąsiadów. Napływ turystów z Czech dostarczy nam dodatkowych środków dla lokalnej gospodarki, rozwinie branżę turystyczną, a co za tym idzie stworzy nowe miejsca praca. Ponadto, pomoże w kreowaniu pozytywnego wizerunku regionu zagranicą. W perspektywie długoterminowej może to mieć wpływ również na inne dziedziny życia, takie jak : biznes, edukacja, kultura czy polityka.* ***WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE*** ***5. Turystyka i rekreacja*** *- Międzynarodowa promocja Bieszczad oraz Beskidu Niskiego jako miejsc niekomercyjnych, nieco „dzikich" i ciekawych.* *- Rozwój narciarstwa w Beskidzie Niskim.*

		- Opracowanie programu Podkarpackich Tras Turystycznych z uwzględnieniem tras pieszych, rowerowych, wodnych, konnych i narciarskich. Rozwój tras konnych i narciarskich w Beskidzie Niskim i Bieszczadach. *- Zagospodarowanie brzegów rzek w miastach; budowa miejskiej plaży w Przemyślu i Jarosławiu nad Sanem.* *- Wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie tworzenia bazy rekreacyjnej na terenach należących do jednostek samorządu terytorialnego – m.in. zatok kajakowych wraz z zapleczem rekreacyjnym w pobliżu podkarpackich rzek.* *- Wsparcie dla budowy przy lasach infrastruktury rekreacyjnej – m.in. altanek, miejsc na ogniska, ścieżek rowerowych, miejsc namiotowych.* *- Stworzenie ogólnowojewódzkiej sieci dróg rowerowych uwzględniających trasy w mieście, trasy na obszarach wiejskich oraz trasy o charakterze turystycznym. Promocja terenów objętych programem NATURA 2000.* *- Rozwój enoturystyki – turystyka winiarska, związana z odwiedzaniem winnic i degustacją win.* ***6. Sport i kultura fizyczna** - W każdym mieście powiatowym stworzenie jednej klasy w danej szkole o profilu sportowym na poziomie podstawówki, gimnazjum i liceum, w którym młodzież każdego dnia rozwijać będzie swoje zdolności motoryczne, a także techniczne w wybranej dyscyplinie sportu. Współpraca w zakresie programu dla tych klas z najlepszymi trenerami i miejscowymi klubami sportowymi.* *- Dofinansowanie wspólnie z PZPN programu stałego podnoszenia kwalifikacji przez podkarpackich trenów piłki nożnej, szczególnie w zakresie wyszukiwania młodych talentów.* *- Tworzenie siłowni „pod chmurką" na parkach miejskich, w celu przywracania sprawności ruchowej osobom w wieku średnim i osób starszych.* *- Budowa przez jednostki samorządu terytorialnego obiektów do uprawiania nowych dyscyplin sportu – m.in. skateparki, street workout.* *- Wsparcie dla sportowego lotnictwa szybowcowego.* ***7. Kultura, ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego*** *- Rozwój Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku – największego w Europie skansenu na wolnym powietrzu.* *- Powołanie do życia placówki kulturalnej i naukowej Instytut Kresów Wschodnich, który będzie zajmował się promocją polskiej kultury Kresów Wschodnich, a także podejmował działalność naukową na polu głównie historycznym.* *- Organizacja wspólnie przez samorząd województwa podkarpackiego oraz samorządy niższego szczebla kilku dużych imprez kulturalnych o skali europejskiej.* *- Promocja tradycyjnej żywności i produktów Podkarpackich jako elementu kultury.* ***8. Polityka prorodzinna i społeczna -** Promocja zdrowej żywności ekologicznej pochodzącej od lokalnych producentów.* ***13. Rolnictwo i rozwój wsi*** *- Wspieranie lokalnych grup i stowarzyszeń promujących kulturę ludową, w szczególności kół gospodyń wiejskich, zespołów ludowych, lokalnych domów kultury i świetlic wiejskich.* *- Rozwój gospodarstw agroturystycznych, a także ich promocja w ramach programu promocji województwa podkarpackiego.* ***14.Bezpieczeństwo** - Dofinansowanie szkoleń i sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych jako instytucji społecznych gwarantujących bezpieczeństwo oraz aktywizację mieszkańców wsi na polu społecznym, kulturalnym i sportowym.* ***WOJEWÓDZTWO PODLASKIE*** ***1. Infrastruktura drogowa i kolejowa -** (...) Brak rozwiniętego transportu kolejowego skutkuje m.in. ograniczeniem potencjału gospodarczego i turystycznego.* ***3. Turystyka** - Potencjał turystyczny naszego regionu pozostaje w dalszym ciągu niewykorzystany. W ostatnich latach odwiedza nas rocznie niewiele ponad pół miliona turystów, w tym zaledwie ok. 160 000 turystów zagranicznych – to niecały 1% wszystkich cudzoziemców odwiedzających Polskę. Nasz region wraz z sąsiednim województwem warmińsko-mazurskim tworzy Zielone Płuca Polski – unikalny w skali europejskiej region przyrodniczego bogactwa, który może łatwo stać się jednym z najpopularniejszych celów wakacyjnych dla całej Europy.* *Dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest jednak stworzenie odpowiedniej infrastruktury (transportowej, noclegowej, gastronomicznej) oraz inteligentna,*

		szeroka promocja walorów turystycznych Podlasia – w Polsce i za granicą. Za wykonanie wszystkich tych zadań całkowitą lub częścią odpowiedzialność ponoszą władze samorządowe. ***WOJEWÓDZTWO POMORSKIE*** ***1.Uwolnijmy przedsiębiorczość Pomorzan*** *Stawiamy zatem na: (...) Pomoc przy kooperacji sąsiedzkiej – Pomorze jako województwo turystyczne potrzebuje mieszkańców współpracujących na różnych poziomach i w różnych obszarach, aby przyciągnąć do nas turystów.* *W obszarze transportu wodnego postulujemy:* *- Wykorzystajmy rzekę Wisłę, by była żeglowna i spławna w przesyle towarów, oraz jako miejsce • rekreacji i uprawiania sportów wodnych.* *- Odbudowę zaniedbanych szlaków wodnych.* *- Kooperację miast rzecznych na rzecz transportu towarów, jak również rozwijania aktywnej turystyki wodnej (vide Pętla Żuławska).* *- Promowanie ochrony środowiska poprzez dbanie o nasze szlaki wodne i linię brzegową* *W obszarze transportu lotniczego postulujemy:* *- Dbanie o harmonijny rozwój lotniska w Gdańsku oraz całej logistyki wokół lotniska tj. stworzenie możliwości sprawnego dojazdu różnymi środkami transportu.* *- Dbanie o lotniska sportowe.* *- Zabieganie u zagranicznych partnerów na rzecz otwierania połączeń lotniczych z Gdańskiem.* ***5. Ochrona środowiska** - (...) Ruch Narodowy postuluje dbanie o środowisko. Władze samorządowe powinny propagować u mieszkańców zachowania pro-środowiskowe, które sprzyjają zachowaniu czystej, zdrowej okolicy, w której rozwija się fauna i flora. Czyste środowisko to zdrowi mieszkańcy.* ***6. Turystyka** - Ze wszystkich sił należy wspierać rodzimą turystykę. Województwo Pomorskie to piękne wybrzeże, a także lasy i pojezierza. Zachowajmy charakter takich terenów jak Pojezierze Kaszubskie, Wybrzeże i Zatoka Pucka. Zainteresujmy turystów także wschodnimi terenami województwa, takimi jak Żuławy Wiślane. Plany zagospodarowania przestrzennego w województwie powinny jasno wytyczać kierunki i obszary objęte ochroną. Ruch Narodowy od początku swego istnienia mówi o poznawaniu kraju po przez aktywną turystykę i odkrywaniu nowych miejsc, pamiętając o szacunku dla przyrody. Dlatego naszymi postulatami są:* *- Dbanie o obszary chronione tj. parki krajobrazowe, narodowe czy obszary Natura 2000.* *- Wspieranie agroturystyki, drobnych hotelarzy czy przedsiębiorców , którzy chcą przyjmować turystów z kraju i ze świata.* *- Pomoc dla gmin przy budowaniu bazy do aktywnego wypoczynku.* *- Budowa i renowacja istniejących szlaków rowerowych.* *- Współpraca z Lasami Państwowymi przy tworzeniu i rozwijaniu miejsc do wypoczynku.* *- Restauracja miejsc pamięci, by turyści mogli poznać historię regionu – w tym m.in. umieszczanie tablic pamiątkowych w tłumaczeniu na inne języki.* *- Otwarcie się na morze i turystykę morską. Promowanie Pomorza w Skandynawii jako miejsca idealnego na wypoczynek. - Wprowadzenie Biletu Turysty, ułatwiającego podróż komunikacją, zakup biletów do muzeów i atrakcji turystycznych.* *- Promocja regionalizmu i produktów regionalnych.* ***WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE*** ***1. Warmia i Mazury - Tu jest Polska!** - Warmia i Mazury są jednym z największych województw przy jednocześnie bardzo niskim zaludnieniu. Niski poziom zaludnienia wynika z wieloletniej polityki tworzenia z naszego województwa skansenu – miejsca bez innych ambicji niż życie z prostych usług i turystyki.* ***3. Warmia i Mazury - nie tylko turystyka!** To nie tylko hasło wyborcze. To diagnoza obecnej sytuacji na Warmii i Mazurach. Nie oznacza to jednak, że Ruch Narodowy chce zniszczyć istniejącą już infrastrukturę turystyczną. Zachowanie atrakcyjności krajobrazowej i turystycznej jest ważnym zadaniem, które może współgrać z postulatem budowy przemysłu z prawdziwego zdarzenia* ***9. Opieka zdrowotna** - (...) Ważnym elementem polityki prozdrowotnej jest tworzenie infrastruktury sportowej i wspieranie działania lokalnych klubów*

		sportowych. ***10. Promocja województwa*** *- Realizacja postulatów Ruchu Narodowego w samorządach wymaga zmiany strategii promowania regionu. Odejścia od polityki pokazywania jedynie agroturystycznych walorów Warmii i Mazur i akcentowania atrakcyjności dla inwestorów, szczególnie ze względu na zasoby ludzkie i surowcowe, jakimi dysponuje województwo.* ***WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE*** ***8. Zachowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Rozwój lokalnej turystyki*** *- Zachowanie i ochrona naturalnego i kulturowego dziedzictwa to także duże zadanie dla Wielkopolski. Kilka grup etnograficznych zamieszkuje ten region, duża część z nich została już zapomniana, ale istniejące należy wspierać i zachowywać. Niezbędne w tym obszarze są inwestycje, zwłaszcza dążące do zachowania aktualnego stanu dziedzictwa kulturowego w stanie niepogorszonym. Konieczna jest ponadto ochrona zabytków, ich konserwacja, renowacja, restauracja oraz adaptacja na cele kulturalne obiektów. Ochrona i zabezpieczenie to bardzo ważny cel dla zachowania całokształtu kulturalnego i historycznego regionu. Promowanie i zachowanie obszarów oraz obiektów ważnych ze względów kulturowych i turystycznych to zadania dla samorządów. Jeśli samorząd nie dysponuje stosownym budżetem powinien skorzystać z formy publiczno-prywatnej inwestycji. Zadaniem samorządu powinno być wspieranie inicjatyw kulturalnych tożsamych z historią i tradycją regionu – zwłaszcza na najniższym stopniu, czyli poprzez wspieranie Domów Kultury, rozwijanie kół zainteresowań i podtrzymywanie tradycji charakterystycznych dla różnych regionów Wielkopolski.* ***WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE*** ***1. Infrastruktura drogowa i kolejowa*** *- (...) Oprócz głównych tras powinniśmy zwrócić też uwagę na wewnętrzną sieć dróg w regionie. W naszym województwie można znaleźć wiele miejsc, gdzie dróg jest za mało, lub gdzie ich stan techniczny jest fatalny. Ma to negatywne skutki dla bezpieczeństwa mieszkańców zachodniopomorskiego, dla atrakcyjności turystycznej naszego regionu.* ***5. Rozwój turystyki*** *- Pas zachodniopomorskich miejscowości nad Morzem Bałtyckim jest tradycyjnym celem wyjazdów wakacyjnych dla wielu Polaków. Prawdziwy potencjał turystyczny województwa nie został jednak nigdy w pełni wykorzystany – nasz region jest przecież w stanie przyjąć nawet kilkakrotnie więcej turystów niż przyjmuje obecnie. Promocję turystycznych zalet Zachodniego Pomorza powinniśmy kierować przede wszystkim do potencjalnych klientów z zagranicy. W 2017 roku odwiedziło nas około 700 000 zagranicznych turystów rocznie, czyli zaledwie 4 procent ogółu turystów-cudzoziemców, którzy przyjechali do Polski. Wyraźnie dominowali wśród nich Niemcy i Duńczycy, a więc bliscy sąsiedzi naszego województwa. Tymczasem nasz region dysponuje atutami, które powinny przyciągać rokrocznie przyciągać rzesze turystów z całej Europy – piękne plaże i nadmorskie okolice, wysoki poziom bezpieczeństwa (zwłaszcza w porównaniu do oblężonej przez imigrantów południowej Europy), konkurencyjne ceny… Promocja naszego regionu za granicą jest od lat zaniedbywana – pora to zmienić! Działania promocyjne należy kierować również do odpowiednich grup adresatów i działać na rzecz wydłużenia sezonu turystycznego. Obecnie turystyka funkcjonuje w naszym regionie prawie wyłącznie w okresie wakacji – a tymczasem na przykład okres jesienny jest najlepszy pod względem zdrowotnym (ilość jodu w powietrzu), co można wykorzystać dla stworzenia atrakcyjnej oferty dla turystów emerytów z Polski i z zagranicy. Za właściwym marketingiem powinno iść oczywiście też tworzenie właściwej infrastruktury. Dotyczy to nie tylko dużych projektów budowlanych czy organizacyjnych, ale również prostych elementów takich jak kosze na śmieci, toalety czy przebieralnie na plażach. Władze samorządowe powinny także w większym niż dotychczas stopniu wspierać mieszkańców województwa w tworzeniu obiektów turystycznych i noclegowych, a także zapewniać potrzebną wiedzę, poprzez np. organizację odpowiednich szkoleń.*
		Partia Zieloni (od 2003)
2018	**PARTIA ZIELONI PROGRAM 2018 EKOLOGICZNIE - DEMOKRATYCZ-NIE - SOLIDARNIE**	***Lokalne Plany Zielonej Reindustrializacji*** *– będące efektem współpracy władz centralnych z samorządami z obszarów, które po transformacji gospodarczej borykają się z wysokim bezrobociem strukturalnym. Pomogą one ponownie wykorzystać ich dawne specjalizacje w nowych sektorach zielonej gospodarki, wesprą rozwijanie ekonomii społecznej oraz przyjaznego środowisku rolnictwa i turystyki.* ***Lokalne Plany Ekorozwoju*** *– przeznaczone dla samorządów terenów o wysokim udziale obszarów cennych przyrodniczo (w tym chronionych). Samorządy te będą wspierane w tworzeniu i rozwoju wysokiej jakości usług publicznych: ochrony zdrowia, edukacji, transportu zbiorowego. Będą również otrzymywały wsparcie umożliwiające wykorzystanie ich położenia do rozwoju ekoturystyki i energetyki odnawialnej.* ***OCHRONA ŚRODOWISKA*** *- Zagwarantujemy udział społeczny w planowaniu gospodarki leśnej – poprzez Rady Leśne przy nadleśnictwach złożone z*

	https://partiazieloni.pl/wp-content/uploads/2018/10/program_2018-calosc-rozk%C5%82ad-2.pdf	*leśników, naukowców (przyrodników, ekologów, hydrologów), organizacji ekologicznych i społecznych, samorządów, lokalnych przedsiębiorców (m.in. z sektora turystyki), przedstawicieli szkół i innych ważnych lokalnych interesariuszy.* ***ZIELONA TRANSFORMACJA** - Konieczne jest odbudowanie jak najbliższych, a tam, gdzie jest to możliwe – bezpośrednich relacji pomiędzy producentami i konsumentami produktów i usług rolniczych, w szczególności żywności, poprzez współpracę konsumentów z miast z producentami (żywności ekologicznej, usług turystycznych itp.) z otaczających obszarów wiejskich.* ***KULTURA** – Nowocześnie rozumiana kultura musi być: (...) otwarta i dostępna dla wszystkich grup społecznych, uwzględniająca różne potrzeby osób niepełnosprawnych, osób o niskich dochodach i innych zagrożonych wykluczeniem z różnych powodów* ***TRANSPORT** - Zatrzymanie rządowego planu rozwoju transportowej żeglugi śródlądowej 2030, niezwykle kosztownego, niszczycielskiego dla rzek i ekosystemów (w tym licznych stref Natura 2000 chronionych prawem europejskim), wzmagającego zagrożenia powodziowe i drenującego wodę innym użytkownikom, katastrofalnego dla życia w Bałtyku. Zamiast niego postulujemy rozwój infrastruktury dla żeglugi rekreacyjnej i ekoturystycznej oraz niewielkiego lokalnego transportu pasażerskiego i towarowego, a także opracowanie lokalnych planów poprawy atrakcyjności rzek dla mieszkańców i mieszkanek miast.* ***POLITYKA MIEJSKA*** ***Miasto tradycji historycznej**: Miasta powinny pielęgnować swoją tradycję historyczną. Powinny dbać o obiekty zabytkowe i w miarę możliwości rekonstruować obiekty zniszczone w czasie działań wojennych, kataklizmów itp. Miasta powinny wspierać muzea, wystawy i działania społeczne związane z tradycją historyczną. Władze miejskie powinny zintensyfikować działania na polu wzmacniania działalności turystycznej związanej z tradycją historyczną* ***Rozwój Miast Równych Szans** – czyli program wypracowany w ciągu kilku lat przez Kongres Ruchów Miejskich, który odpowiada naszej wizji miast przyszłości: zielonych miast, oddających prawo do nich ich mieszkańcom i mieszkankom. Aktywna partycypacja, dostępne usługi publiczne, edukacja i kultura, prawo do mieszkania, transport publiczny i mobilność bezemisyjna, przestrzeń publiczna dostępna dla wszystkich, również dla osób o ograniczonej mobilności i zdrowiu, dbałość o czyste powietrze, zieleń i bioróżnorodność, bogate lokalne życie społeczne, otwartość, przyjazność i równe szanse dla wszystkich bez względu na wiek, płeć, stan zdrowia, światopogląd czy orientację seksualną.* ***OCHRONA ZDROWIA** – (...) Sprzeciwiamy się liberalizacji przepisów dotyczących możliwości reklamowania wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez nie wydarzeń sportowych. Promocja sportu i form aktywnego wypoczynku powinna pochodzić z akcyzy na wyroby tytoniowe i alkoholowe.* ***PRAWA CZŁOWIEKA** – (...) Zapewnienie opieki pielęgniarsko-socjalnej osobom starszym. Łączyłaby ona dbanie o ich dobry stan zdrowia fizycznego i umysłowego z podstawową pomocą życiową, co jest tańszą alternatywą dla hospitalizacji.* ***PRAWA ZWIERZĄT** – (...) Będziemy wspierać utworzenie certyfikowanej sieci stajni i szkółek jeździeckich z programem „Emerytura dla koni pracujących" oraz programami hipoterapeutycznymi dla dzieci i młodzieży z dysfunkcjami, osób niepełnosprawnych, wykluczonych ekonomicznie i społecznie.*
2018	**Ponadpartyjny plan transformacji energetycznej i ochrony klimatu dla Polski. Apel Partii Zieloni** https://partiazieloni.pl/ponadpartyjny-plan-transformacji-energetycznej-i-ochrony-klimatu-dla-polski-apel-partii-	***Kierunek działania** - (...) W transporcie priorytetem będą miejscowości przyjazne pieszym i rowerzystom, z transportem zbiorowym najwyższej jakości, szybkim, często jeżdżącym i z dogodnymi przesiadkami.* ***Korzyści** - (...) Jednocześnie stymulować będziemy rozwój branż innowacyjnych, poprawimy konkurencyjność polskiej gospodarki, podniesiemy jakość życia i przestrzeni miejskiej (transport z wysokim udziałem rowerów i transportu miejskiego, jak np. w Kopenhadze to mniej korków, wypadków, hałasu, wydatków – za to więcej ruchu i zdrowia mieszkańców oraz mniejsze koszty utrzymania infrastruktury).*

	zieloni/	
2018	**Zielone Sejmiki – Program Partii Zieloni na Wybory do Sejmików Wojewódzkich w 2018 roku** https://issuu.com/partiazieloni/docs/pe_en-program-partii-zieloni-do-sejmu	***7. Nowe Parki Krajobrazowe i Narodowe - Cała Puszcza Parkiem Narodowym - Parki krajobrazowe i parki narodowe*** *chronią obszary o dużym znaczeniu przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym. (...) Są także terenami rekreacji i odpoczynku dla ludzi (...) Będziemy lobbować za powiększeniem obecnych parków narodowych, zwłaszcza za rozszerzeniem Białowieskiego Parku Narodowego , oraz za stworzeniem nowych parków narodowych.* ***8. Myśliwi z dala od ludzi i środowisk pod ochroną -*** *(...) Bezpieczeństwo osób korzystających w sposób rekreacyjny z lasów i polan jest naszym priorytetem.* ***10. Dostępny transport publiczny -*** *(...) Coraz więcej podróżujemy rekreacyjnie zwiedzając okoliczne zabytki architektoniczne i tereny przyrodnicze. Niestety wiele miejscowości w Polsce nie ma dogodnej oferty połączeń kolejowych czy autobusowych i jedynym środkiem transportu miedzy większymi a mniejszymi ośrodkami pozostaje samochód. Transport publiczny, zarówno kolejowy, jak i autobusowy, jest alternatywą dla transportu samochodowego.* ***18. Gender mainstreaming –*** *równość kobiet i mężczyzn w działaniu - (...) to pakiet działań polegających na równym traktowaniu kobiet i mężczyzn (...) większość środków finansowych w dziedzinie sportu idzie na budowę boisk piłkarskich i wspieranie sportowych drużyn męskich, a nie kobiecych (...) Będziemy dążyć do tego (...), by projekty infrastrukturalne, kulturalne i sportowe realizowane przez samorząd wojewódzki będą w równy sposób uwzględniały potrzeby mężczyzn, co kobiet.* ***21. Pełnosprawni – wsparcie dla osób niepełnosprawnych -*** *Miarą dojrzałości społeczeństwa jest to, w jakim stopniu jako wspólnota o najbardziej potrzebujących obywateli (...) Chodzi o (...) możliwe na poziomie samorządu ułatwienie dostępu do rehabilitacji, kultury czy wydarzeń rekreacyjnych i edukacyjnych , które odbywają się w przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych lokalach.* ***23. Kultura oddolna, dostępna i zdecentralizowana -*** *(...) będziemy tworzyć i rozwijać już istniejące wojewódzkie budżety obywatelskie przeznaczone na wydarzenia kultury, sportu i turystyki.* ***25. Ochrona zabytków – zachować dziedzictwo kultury dla przyszłych pokoleń –*** *Zabytkowe budynki to nasze wspólne dziedzictwo kulturowe, które przypomina nam o czasach minionych, a także stanowi ważne źródło dochodów turystycznych dla gmin czy regionu. Utrzymanie zabytków jest kosztowne, ale niezbędne, aby obiekty mogły dalej funkcjonować, być odwiedzane przez turystów, stanowić ważne ośrodki życia kulturalnego miasta czy regionu (...) Będziemy starać się o bardziej sprawiedliwy podział środków na dofinansowanie remontów zabytków pomiędzy regionami (...)* ***29. Promocja produktów tradycyjnych, regionalnych i ekologicznych -*** *Produkty regionalne wytwarzane z zachowaniem tradycyjnej receptury i metody wyrobu to nasze dziedzictwo kulturowe, które powinniśmy chronić (...) Ochrona i promocja regionalnych produktów to działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich (...) To także tworzenie na obszarach wiejskich pozarolniczych miejsc pracy, rozwój agroturystyki oraz umożliwienie konsumentom spożywania zdrowego i smacznego jedzenia, wytworzonego blisko ich miejsca zamieszkania.* ***31. Turystyka przyjazna środowisku i lokalnym społecznościom -*** *Zrównoważona turystyka, która odbywa się z poszanowaniem piękna i wartości natury i nie ingeruje w lokalne ekosystemy, jest szansa na rozwój gospodarczy dla wielu regionów kraju. Nie może to być jednak turystyka nastawiona tylko i wyłącznie na zysk, kosztem dewastacji obszarów górskich zamienionych na wielkie kurorty narciarskie czy terenów wokół rzek i zbiorników wodnych, przytłaczanych komercyjnymi budynkami, których miejsce jest w miastach. Rozwiązaniem jest rozwój wciąż zyskującej na popularności agroturystyki. Przyroda jest wartością sama w sobie, a przebywanie na łonie natury powinno być odpoczynkiem dla nas, bez szkody dla fauny i flory.* *Samorządy wojewódzkie w ramach swoich zadań własnych prowadzą politykę rozwoju turystyki. W ramach Wojewódzkich Programów Rozwoju Turystyki uchwalanych przez sejmiki będziemy kłaść nacisk to, aby turystyka w naszych regionach była bardziej przyjazna środowisku i lokalnym społecznościom. Będziemy stawiać na agroturystykę i ochronę cennych przyrodniczo terenów górskich przed ich drastyczną zamianą w wielkie kurorty narciarskie. Postawimy na bardziej przyjazne środowisku formy transportu do regionów przyrodniczych, zwłaszcza przez rozwój kolei i transportu publicznego. Na powyższe cele zarezerwujemy środki w ramach RPO funduszy unijnych. Będziemy tworzyć i rozwijać obecnie istniejące wojewódzkie budżety obywatelskie, przeznaczone na wydarzenia z zakresu kultury, sportu i turystyki.* ***32. Aktywne spędzanie czasu*** *– rozwój sportu amatorskiego i rekreacyjnego –Sport to zdrowie. Możemy uprawiać go na siłowniach, basenach, ale także bezpłatnie w dostosowanej do tego przestrzeni publicznej i podczas ogólnodostępnych wydarzeń sportowych; potrzebujemy tylko odpowiedniej infrastruktury,*

		a czasem organizacji wydarzeń przez władze samorządowe lub organizacje pozarządowe. Sport, w określonym zakresie, może uprawiać większość z nas; poranne bieganie w parku, gra w piłkę z przyjaciółmi na boisku, gimnastyka na siłowni na świeżym powietrzu, joga w parku, wycieczki rowerowe czy nornic wal king na terenach zielonych czy nadrzecznych. Uprawianie sportu, podobnie jak spożywanie jedzenia dobrej jakości, pomaga nam zachować zdrowie i sprawność, utrzymać ciało w dobrej kondycji i bez nadwagi. *Samorządy wojewódzkie prowadzą politykę rozwoju kultury fizycznej w województwach. W ich ramach będziemy promować uprawianie sportu w celach rekreacyjnych, turystycznych oraz amatorskich. Będziemy promować i dofinansowywać wydarzenia sportowe otwarte na masowe czynne uczestnictwo. Będziemy również wspierać finansowo amatorskie kluby sportowe poprzez rozwój ich infrastruktury oraz dotacje na działanie w ramach programów stypendialnych. Będziemy tworzyć i rozwijać już istniejące wojewódzkie budżety obywatelskie, przeznaczone na wydarzenia z zakresu kultury, sportu i turystyki.* ***33. Stawiamy na młodych sportowców -** Często samorządy wydają dużo pieniędzy na utrzymanie profesjonalnych drużyn sportowych i wielkie stadionowe inwestycje, a zapominają o wspieraniu sportu amatorskiego, a nawet zawodowego dzieci i młodzieży. Chłopcy i dziewczęta reprezentujący swoje miasto na zawodach sportowych często nie maja zapewnionych strojów sportowych, ich rodzice muszą z własnej kieszeni finansować wyjazdy na mecze czy zawody, a trenerzy zamiast skupi się na szkoleniu młodzieży – szukać prywatnych sponsorów. Brakuje infrastruktury, tj. boisk lekkoatletycznych, bieżni, pływalni, dostępnych hal sportowych, w których dzieci i młodzież mogliby ćwiczyć, rozwijając sportowe umiejętności, dbać o zdrowie i kondycję fizyczną. Musimy inwestować upowszechnienie wśród młodzieży zajęć sportowych, i tych zorganizowanych, i indywidualnych, i stworzyć równe dla chłopców i dziewcząt warunki do uprawiania sportu.* *Samorządy wojewódzkie prowadzą politykę rozwoju kultury fizycznej w województwach, w tym w szczególności tej uprawianej przez dzieci i młodzież. Będziemy dofinansowywać w sposób bezpośredni działanie klubów sportowych stawiających na szkolenie dzieci i młodzież. Będziemy rozwijać infrastrukturę poprzez dofinansowywanie budowy boisk lekkoatletycznych, krytych pływalni i małych hal sportowych. Będziemy dalej rozwijać obecne programy stypendiów sportowych dla najlepszych adeptów sportu.* ***34. Zielona gospodarka - nowe miejsca pracy** - (...) Zielona gospodarka to taka gospodarka, która nie niszczy przyrody , ale korzysta z zasobów naturalnych w sposób rozsądny i w myśl zasady pozostawienia regionu w dobrym stanie przyszłym pokoleniom, naszym dzieciom i naszym wnukom. W miejscowościach , obok których zlokalizowane są np. kopalnie odkrywkowe, brakuje wody dla roślin, a obszary zielone mogą być terenami rekreacyjnymi (...) Zielona gospodarka stawia na zrównoważony rozwój i nowoczesność. Obejmuje wiele sektorów: (...) produkowanie energii ze źródeł odnawialnych, recykling odpadów, ekoturystykę, kulturę, rozrywkę, transport publiczny, rolnictwo ekologiczne, profilaktykę zdrowotna i ochronę przyrody.*

Źródło: badania własne, 2021

Załącznik nr 3

Tabela 18. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 1998-2019

Kadencja Lata	Data	Ustawy	Tekst Ustawy
VIII 2015-2019	16-10-2019	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2019 poz. 2251
	04-04-2019	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki	Uchwała niepublikowana w M.P.
	22-11-2018	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. 2019 poz. 61
	06-12-2018	o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie	Dz.U. 2018 poz. 2320
	20-07-2017	o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów	Dz.U. 2017 poz. 1600
	21-04-2017	o zwalczaniu dopingu w sporcie	Dz.U. 2017 poz. 1051
	21-04-2017	o wypowiedzeniu Europejskiej konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 r.	Dz.U. 2017 poz. 1107
	21-04-2017	o ratyfikacji Konwencji Rady Europy w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 4 maja 2016 r.	Dz.U. 2017 poz. 1108
	23-03-2017	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. 2017 poz. 799
	07-07-2016	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2016 poz. 1171
	06-07-2016	o zmianie ustawy o sporcie	Dz.U. 2016 poz. 1170
VII 2011-2015	23-07-2015	o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych	Dz.U. 2015 poz. 1321
	11-09-2015	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. 2015 poz. 1707
	13-04-2012	o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych oraz ustawy o sporcie	Dz.U. 2012 poz. 490
	31-08-2012	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012	M.P. poz. 169 wyrok TK
VI 2007-2011	31-08-2011	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 217, poz. 1280
	26-05-2011	o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 134, poz. 779
	22-07-2010	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy - Kodeks karny	Dz.U. Nr 152, poz. 1021
	25-06-2010	o sporcie	Dz.U. Nr 127, poz. 857
	05-08-2010	o zmianie ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym oraz ustawy o sporcie	Dz.U. Nr 151, poz. 1014
	22-05-2009	o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 97, poz. 801
	05-11-2009	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 226, poz. 1809
	28-08-2009	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 oraz ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego	Dz.U. Nr 161, poz. 1281
	03-04-2009	o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012	Dz.U. Nr 68, poz. 575
	03-10-2008	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 195, poz. 1200
	23-01-2008	o nadaniu nowej nazwy Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach	Dz.U. Nr 39, poz. 228
V 2005-2007	12-01-2007	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 34, poz. 206
	09-05-2007	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. Nr 99, poz. 663
	23-08-2007	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw	Dz.U. Nr 171, poz. 1208

	08-09-2006	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 208, poz. 1531
	24-02-2006	o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym	Dz.U. Nr 64, poz. 448
IV 2001-2005	29-07-2005	o sporcie kwalifikowanym	Dz.U. Nr 155, poz. 1298
	15-04-2005	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o żegludze śródlądowej	Dz.U. Nr 85, poz. 726
	21-01-2005	w sprawie rozwoju sportu w Polsce	M.P. Nr.6, poz.75
	22-07-2004	o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych	Dz.U. Nr 187, poz. 1922
	28-03-2003	o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Dz.U. Nr 80, poz. 719
	19-09-2003	o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu	Dz.U. Nr 189, poz. 1849
	30-10-2002	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 207, poz. 1752
	07-06-2002	o Polskiej Konfederacji Sportu	Dz.U. Nr 93, poz. 820
	17-12-2001	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. z 2002 r. Nr 4, poz. 31
	05-12-2001	o zmianie nazwy Akademii Wychowania Fizycznego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku-Oliwie	Dz.U. z 2002 r. Nr 4, poz. 30
III 1997-2001	20-07-2001	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy - Prawo działalności gospodarczej	Dz.U. Nr 102, poz. 1115
	26-07-2000	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 72, poz. 839
	20-01-2000	o zmianie ustawy o utworzeniu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki	Dz.U. Nr 9, poz. 116
	20-01-2000	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych	Dz.U. Nr 9, poz.117
	04-11-1999	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr 96, poz.1106
	11-12-1997	o zmianie ustawy o kulturze fizycznej	Dz.U. Nr160, poz.1078
II 1993-1997	18-01-1996	o kulturze fizycznej	Dz.U.1996 Nr 25,poz.113
I 1991-1993	Brak aktywności		
X 1989-1991	25-01-1991	o utworzeniu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki	Dz.U. 1991 nr 16, poz. 74
	09-06-1990	o przywróceniu AWF nazwy "Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie"	Dz.U. 1990 nr 43 poz. 252

Źródło: badania własne, 2021

1. Bibliografia

2. Albert A., Najnowsza historia Polski. cz. IV, 1956-80. Warszawa, 1986
3. Barański R., Fundacje i stowarzyszenia, CH. Beck, Warszawa, 2016
4. Basińska-Zych A., Bosiacki S., Polityka lokalna w stymulowaniu rozwoju rekreacji ruchowej w wybranych państwach Unii Europejskiej, [w:] Uniwersytet Szczeciński, Zeszyty Naukowe nr 690 Ekonomiczne Problemy Usług nr 79 Sport i Rekreacja Szansą Rozwoju Regionu, Szczecin 2011
5. Biała księga na temat sportu, COM (2007) 391 wersja ostateczna, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela,11.7.2007, www.msit.gov.pl, dostęp 2021
6. Białkowska E., Sport- instrument polityczny służący kreacji wizerunku państwa na arenie międzynarodowej, , http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-48fd3e69-315f-4799-8823-7fcb295cbe4f/c/Bialkowska-E.-Sport-instrument-kreowania-wizerunku.pdf , dostęp 18.08.2020. s. 109
7. Bończak-Kucharczyk E., Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, WoltersKluwer, Warszawa, 2013
8. Bundesministerium des Innern, fur Bau Und Heimat (BMI), https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sport/sport-node.html, dostęp 03.05.2021
9. CBOS, Centrum Badania Opinii Społecznej, Czy warto było zmieniać ustrój? Ocena przemian po 1989 roku. Raport z badań, 2019, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_076_19.PDF
10. Cejsel W., Ustawa o sporcie kwalifikowanym. Komentarz, CH.Beck, 2006
11. Chaker, A.N., Good Governance in Sport: A EuropeanSurvey. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2004
12. Chełmecki J., Wychowanie fizyczne i sport w działalności organizacji młodzieżowych w Polsce w latach 1944-1948. „Studia i Monografie AWF w Warszawie" 1981
13. Ciemniewski J., Konstytucja państwa socjalnego czy konstytucja państwa liberalnego?, [w:] Prawo w okresie przemian ustrojowych w Polsce. Z badań Instytutu Nauk Prawnych PAN, Warszawa 1995
14. Čingienė V., Gobikas M., Formation of Sports Public Policy within the Context of Hierarchy Governance, Viešojipolitikairadministravimas public policy and administration, 2019, T 18, Nr. 3/2019, Vol. 18, Nr. 3
15. Cioch H., Kidyba A., Ustawa o fundacjach, Komentarz, Wolters Kluwer Polska S.A., 2016
16. Cioch H., Kidyba A., Ustawa o fundacjach. Komentarz, Wolters Kluwer Polska S.A., 2010

17. Cioch H., Prawo fundacyjne, Wolters Kluwer Polska S.A., 2011

18. Collins, M., Sport and socialinclusion (2nd ed.), Routlegde, London, 2014

19. Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), https://www.coni.it/it/

20. Cynarski W.J., Nowakowski A., Zaborniak S., Szkice z teorii i historii wychowania fizycznego, sportu i turystyki, Wydawnictwo Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów

21. Czaplicki Z., Polskie monety olimpijskie, Polskie Towarzystwo Nunizmatyczne, Warszawa, 2011

22. Czekalski R., Sport nie jest samotną wyspą, w: Kultura fizyczna a struktura społeczna, red. Dziubiński Z., Lenartowicz M., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa, 2016

23. Czubiński A., Najnowsze dzieje Polski 1914-1983, Warszawa, 1987

24. Deberny K., Płoszaj K., Firek W., Błyszczący sterowiec - Pierre de Coubertin o sporcie i olimpizmie, PKOL, Warszawa 2013, s. 16, https://www.olimpijski.pl/Media/files/Blyszczacy_sterowiec.pdf, dostęp dnia14.07.2020

25. Dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, Dz. U., 1946 r., nr 31, poz. 195

26. Dziubiński Z., Polityka i sport: antynomie i konwergencje, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red.

27. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015

28. Dziubiński Z., Struktura społeczna a sport, w: Kultura fizyczna a struktura społeczna, red. Dziubiński Z., Lenartowicz M., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa, 2016

29. Dziurbejko T., Planowane rozwoju gminy jako instrument pozyskiwania funduszy pomocowych Unii Europejskiej, Difin, Warszawa 2006

30. Doktór K., Od kryzysu do zmiany, Materiały z Konferencji „System rządzenia i zarządzania sprawami kultury fizycznej w Polsce, Kultura Fizyczna, Warszawa, 1993

31. Dominowska J., 2015, Prowadzenie działalności gospodarczej przez fundacje. Studium prawne, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa

32. Dubrawski (zob. Dubrawski T., Zarządzanie kulturą fizyczną przez organy samorządu terytorialnego w Polsce po 1989, w: B.Woltmann (red.) Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, T.VII, 2007.

33. Dye T.R., Understanding Public Policy, Pearson, London, 2013

34. Dylewski M,, Filipiak B. ., Gorzałczyńska-Koczkodaj M., 2006, Finanse samorządowe. Narzędzia, decyzje, procesy, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

35. Europejska Karta Sportu, 1992, www.ukie.gov.pl, dostęp z dnia 12.02.2020

36. European Commission, Sport and physical activity. Special Eurobarometer 472, 2018 www.europarl.europa.eu

37. Firek W., Filozofia olimpizmu Pierre'a de Coubertina, Warszawa 2016

38. Fuks T., Kształt reformy samorządowej, Państwo i Prawo, Nr 1, Warszawa, 1999

39. Fuks T., Ustrój polityczny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, PWN, Warszawa, 1986

40. Fundowicz S., Prawo sportowe, WoltersKluwer, Warszawa, 2013

41. Gaj J., Godlewski P., Sport polski w okresie przemian ustrojowych lat 1989-1996, [w:] Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, t.IV, VII Ogólnopolska Konferencja Historyków Kultury Fizycznej – Chycina 1999, PTNKF o/Gorzów Wlkp., Gorzów Wlkp.2000

42. Gaj J., Hądzelek K., Dzieje kultury fizycznej w Polsce w XIX i XX wieku. Koncepcje, uwarunkowania i efekty instytucjonalnej działalności, AWF w Poznaniu, seria: Monografie, nr 289, Poznań 1991,

43. Garlicki L.: Polskie prawo konstytucyjne. Wyd. 11. Warszawa: Liber, 2007

44. Gniewkowski W., Rozwój systemu wychowania fizycznego w PRL i kształtowanie się zawodu nauczyciela wf, w: Kształcenie ustawiczne. Materiały pomocnicze dla nauczycieli, T. 31. Warszawa, 1977

45. Godlewski P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, w: Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji, red. P.Niedzielski, J.Witek, Uniwersytet Szczeciński i Zeszyty Naukowe nr 689, Ekonomiczne Problemy Usług nr 78

46. Godlewski P., Sowietyzacja sportu w Polsce (lata 1948-1956), Studia z dziejów kultury fizycznej, red. T.Jurek, PTNKF, Gorzów Wlk.., 2002

47. Godlewski P., Sport wyczynowy w Polsce 1989-2001. Od sportu realnego socjalizmu poprzez chaos do hybrydy. (W): Przeobrażenia w systemie kultury fizycznej po 1989 roku w Polsce i Niemczech. Red. B. Woltmann. Gorzów Wlkp., 2002

48. Godlewski P., Sport wyczynowy w procesie przemian ideologicznych i społecznych w Polsce 1956-1989, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk, 2015

49. Godlewski.P., Gaj J., Sport polski w okresie przemian ustrojowych lat 1989-1996, w: B.Woltmann (red) Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, T.IV, 2000

50. Groll M., TransnationaleSportpolitik. AnalyseundSteuerungsansatzsportpolitischerInteraktionen, Aachen: Mever&Mever, 2005

51. Guldenpfennig, S. Sport in the PeaceMovement - A Challenge for the Sport Science, International Review for the Sociology of Sport, 20, (3), 1985

52. Hallmann, K., Wicker, P., Breuera, C. & Schönherr, L., Understanding the importance of sport infrastructure for participation in different sports – findings from multi-level modelling. European

53. Hassan D., Sport and politics in a complex age, Sport In socjety, Volume 21, 2018

54. Henry, I., Europeanmodes of sport:govermance, organisationalchange and sport policy in the UE, Hitotsubashi University, HitotsubashiJournal of Arts and Sciences, 2008

55. Henry, I., The Politics of Leisure Policy, Palgrave Macmillan, London 200,

56. Horyzont 2020, www.kpk.gov.pl/h2020-i-inne-programy/horyzont-2020

57. Houlihan, B., Public sector sport policy: developing a framework for analysis. International review for the sociology of sport, 40 (2), 2005

58. Houlihan, B., Sport, Policy and Politics: A Comparative Analysis. London: Routledge, 1997

59. Ilustrowana Encyklopedia Powszechna, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków, 2011, s.986

60. Industry in Poland. „AmericanAcademy&ScholaryJournal", Vol. 5, No. 6

61. Informacja o realizacji w roku 2011 zadań statutowych Członków Międzyresortowego Zespołu do spraw koordynacji zadań Rządu określonych w „Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku", MSiT, Warszawa, 2012

62. Jabłońska- Bonca J., Podstawy prawa dla ekonomistów, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2005

63. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Organizacja kultury fizycznej. Teoria i praktyka, tom II, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego, Warszawa 2001

64. Jaczynowski L., Jednostki organizacyjne kultury fizycznej w strukturze podmiotów gospodarki narodowej, [w:] Organizacja kultury fizycznej. Teoria i praktyka, TII Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Z., Jaworski, J.Zyśko, Wydawnictwo AWF Warszawa, Warszawa, 2001,

65. Jaczynowski L., Kierowanie i działalność w organizacjach społecznych, Warszawa 1995,

66. Jaczynowski L., Żyśko J., Zmiany w systemie jednostek organizacyjnych kultury fizycznej ,,Kultura Fizyczna" WSP Częstochowa, Zeszyt I, 1997);

67. Jan Paweł II, Oblicze i dusza sportu, „L'Osservatore Romano", 2001, nr 3, [w:] Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych, Olszewski-Strzyżowski D.J., Akademia Wychowania Fizycznego Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018,

68. Janczykowski L., Prakseologiczne ujęcie struktury organizacyjnej sportu w Polsce, Roczniki Naukowe AWF, Warszawa 1979, t. XXIV,

69. Jankowski K., W., Państwo, polityka i kultura fizyczna, [w:] Socjologia kultury fizycznej, red. Dziubiński Z., Krawczyk Z., AWF Warszawa, 20011,

70. Jastrzębski W., Zarządzanie i finansowanie w sporcie na przykładzie wybranych klubów sportowych z województwa kujawsko pomorskiego, w: Stan i rozwój regionalnego sportu i rekreacji, Unia Akademicka WSG w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2010

71. Jaworki Z. , Struktury organizacyjne kultury fizycznej w skali makro, Trening 1973, nr 3

72. Jaworski Z. Podstawowe elementy makrostruktur organizacji sportu w wybranych krajach Europy, [w:], Organizacja kultury fizycznej . Teoria i praktyka, t.II Struktury organizacyjne, red. Jaczynowski L., Jaworski Z., Żyśko J., Wydawnictwo AWF Warszawa, 2001

73. Jaworski Z., Administracja rządowa do spraw kultury fizycznej w Polsce w latach 1927–2002, „Kultura Fizyczna" nr 3–4, 2000)

74. Jaworski Z., Makrostruktury organizacji kultury fizycznej w Polsce w latach 1919-1999, [w:] Organizacja kultury fizycznej – teoria i praktyka. t. II – struktury organizacyjne, (red.) Jaczynowski L., AWF, Warszawa 2001

75. Jonek-Kowalska I., Financial aspects of Corporate SocialResponsibility based on the hard coalmining

76. Jones, H., The economicimpact and importance of sport, a Europeanstudy. Council of Europe, Strasbourg. Sport for All.Preceedings of the World Congress on sport for All, 1990

77. Jurek T., Kruk M., Uwarunkowania rozwoju sportu szkolnego w Polsce po drugiej wojnie światowej (1945-1953), Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, 2017, t.XVI, nr 1

78. Łysakowski J., Makrostruktury organizacji KF w Polsce okresu 1946-1995(w wyborze), w: Studia i materiały do ćwiczeń i seminariów dla studentów AWF, pod red. L. Gondka, WIW, Gdańsk 1996

79. Kallas M., Historia ustroju Polski X-XXw., Warszawa, 1996

80. Karta Olimpijska, MKOl, Deklaracja Komisji Trójstronnej MKOl z 20 marca 1978 roku, https://www.olympic.org/, dostęp z dnia 14.07.2020

81. Karta Olimpijska, MKOl, s.15, https://www.olimpijski.pl/files/Download/Karta_olimpijska_PL.pdf, dostęp z dnia 14.07.2020

82. Kałamacka E., Sport XXI wieku epigonem antyku, [w:] Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje, red. Z. Dziubiński, Warszawa 2000,

83. Kamińska K., Nauczyciel wychowania przedszkolnego wobec wielokulturowości, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2007

84. Karta praw osób niepełnosprawnych, § 1, Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. (M.P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475),

85. Kelly, L., Socialinclusion' throughsports-basedinterventions?, Critical Social Policy, no. 31(1), 2010

86. Kersten K., Historia polityczna Polski 1944-1956, Warszawa, 1983

87. Kieżun W., Patologia transformacji, Wydawnictwo Poltext, Warszawa, 2012,

88. Kisielnicki J., Zarządzanie. Jak zarządzać i być zarządzanym, 2008, PWE, Warszawa

89. Klisiński M., Szwaja M., Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013,

90. Klisiński M., Szwaja, Sport w polityce władz partyjnych i państwowych w schyłkowym okresie Polski Ludowej (1980-1989), Prace naukowe Akademii im. J.Długosza w Częstochowie, Kultura Fizyczna, t.XII, nr 1, 2013

91. Klub Sportowa Polska "budujemy Sportową Polskę", http://www.sportowapolska.eu/o-programie.

92. Kobierecki M.,M., Polityka sportowa i polityka sportu w świetle naukowego piśmiennictwa anglosaskiego, Athenaeum, Polskie Studia Politologiczne, vol. 43/2014

93. Kobierecki M.M., Upolitycznienie sportu jako następstwo konfrontacji politycznej państw, DOI : 10.14746/pp.2016.21.1.8, Łódź,

94. Kogut- Jaworska M., Wdrażanie i monitorowanie strategii rozwoju sportu i rekreacji w samorządach lokalnych, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr690, Ekonomiczne problemy usług nr79, 2011,

95. Kołaczkowski B, Sidi Diallo B, Kształtowanie się regulacji prawnej zrzeszeń sportowych, Wybrane aspekty krajowe i międzynarodowe, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016,

96. Kołodko G.W., Sukces na dwie trzecie. Polska transformacja ustrojowa i lekcje na przyszłość, „Ekonomista", nr 6., 2007

97. Komisja Europejska (2007) Biała księga na temat sportu, Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich

98. Komisja Wspólnot Europejskich, Biała Księga na temat sportu, COM(2007) 391 wersja ostateczna, Bruksela,11.7.2007, s.1, www.msport.gov.pl, 2018.

99. Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki (nr 67) z dnia 6.04.2017 r

100. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno Społecznego i Komitetów Regionów, z dnia 18.01.2011r.,

101. KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ- EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela, 3.3.2010 KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf

102. Konwencja Rady Europy nr 135 z dnia 16 listopada 1989r. Konwencja Antydopingowa

103. Kowalczyk K., Finansowanie sportu przez jednostki samorząturterystorialnego w Polsce – studiów przypadku gminy miejskiej Skierniewice, Journal od Finance and Financial Law, val.3(23): 25-48, Łódź

104. Krawczyk Z., Janowski K.W., Sport w świadomości społecznej Polaków na przełomie XIX i XX stulecia, w: Olimpizm Polski, red. J.Lipiec, PKOl, Kraków-Warszawa, 2019

105. Krawczyk Z., Teoretyczne orientacje w socjologii kultury fizycznej, w: Z.Dziubiński, Z.Krawczyk red. Socjologia kultury fizycznej, Warszawa, 2011, s.40

106. Krawczyk.Z., Sport w zmieniającym się społeczeństwie, Studia i monografie, AWF w Warszawie, Warszawa, 2000,

107. Krzydło W, Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej, Komentarz, Kraków 1998,

108. Ks.Kowalczyk.S., Sport jako sektor polityki państwa, w: Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015,

109. Laskiewicz H., Robotnicza kultura fizyczna w Polsce w latach 181801939, w : Sport robotniczy. T.VI., Warszawa 1971,

110. Laskiewicz H., Robotnicza kultura fizyczna, [w:] Sport Robotniczy, t.IV, Warszawa 1971

111. Leciak M. (red.), Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć, C.H. Beck, Warszawa 2017,

112. Limstrand, T., Environmental characteristics relevant to young people's use of sports facilities: A review. Scandinavian JournalofMedicine&Sciencein Sports, 18(3), 275-287, 2008, https://doi.org/10.1111/j.1600- 0838.2007.00742.x;

113. Lipoński W., Historia Sportu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012,

114. List Episkopatu Włoch [w:] Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych, Olszewski-Strzyżowski D.J., Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018, s.58

115. Maciejewski A., Filozofia istoty sportu, IW Świadectwo

116. Mackenbach, J. D., de Pinho, M. G. M., Faber, E., den Braver, N., de Groot R. , Charreire, H., Oppert, J-H, Bardos, H., Rutter, H., Compernolle, S., Bourdeaudhuij, I. D. &Lakerveld, J., Exploring the cross sectional association between outdoor recreational facilities and leisure-time physical activity: The role of usage and residential self-selection. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 15(1), Article 55, 2018, https://doi.org/10.1186/s12966-018-0689-x.

117. Maguire J., Sport, Identity Politics and Globalization, DiminishingContrasts and IncreasingVarieties, Sociology of Sport Journal, 1994, no.11

118. Małczyński P., Naród, [w:] Socjologia sportu, red. Jakubowska H., Nosal P., PWN Warszawa, 2017, s.104

119. Małolepszy E., Kultura fizyczna w działalności wiejskich organizacji młodzieżowych II Rzeczypospolitej, Częstochowa 2004,

120. Małolepszy E., Wychowanie fizyczne i sport w działalności organizacji młodzieżowych i społecznych na wsi w województwie łódzkim w latach 1919–1939, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, t. XIII, nr 1, Częstochowa 2014

121. Małolepszy E., Z dziejów organizacji i zarządzania kulturą fizyczną w Polsce w latach 1918-1998, Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 4, 87-100, Warszawa, 2001

122. Markiewicz P., Zarządzanie polskim sportem w latach 1944-1948. Studium problemu, [w:] Komunizm: system – ludzie – dokumentacja, Rocznik Naukowy 4 (2015), s.100, www.komunizm.net.pl, dostęp 04.07.2020

123. Marszorek-Szymala Z., Aktywność ruchowa dzieci i młodzieży w czasie wolnym - teoretyczne podstawy i praktyczne implikacje, w: Kultura fizyczna a globalizacja, red.Z.Dziubński i P.Rymarczyk, Warszawa 2010, AWF i SOO, s.378.

124. Maszczak T., Zdrowie jako wartość, w:Wychowanie przez rozwój. Edukacja, olimpizm, edukacja inkluzyjna, zdrowie, Warszawa, 2014,

125. Materiał oparto na wypowiedzi posła Bogusława Wontora w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

126. Matras T., 2007, Polityka sportowa – interpretacja pojęcia i problemy definicyjne, Atheneum, Polskie Studia Politologiczne, vol.55/2017, www.atheneum.umk.pl,

127. McCormack, G. &Shiell, A., In search of causality: A systematic review of the relationship between the built environment and physical activity among adults. International JournalofBehavioral Nutrition and Physical Activity, 8, 125, 2011, https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-125.

128. Moska W., Metodyczno- szkoleniowe i organizacyjne aspekty rozwoju sportu w Polsce w latach 1945-2005, Wydawnictwo Uczelniane AWFiS, Gdańsk, 2006,

129. Moska W., Sport w polskiej części Euroregionu „Niemen" czynnikiem integracji europejskiej w III Rzeczpospolitej, AWFiS, Gdańsk, 2004

130. Nagy A., Tobak J., The role of sport infrastructure: use, preferences and needs, Applied Studies in Agribusiness and Commerce, Vol. 9. Number 1-2. 2015,

131. Nowakowski A., Drozd S., Pluralizm prawno- organizacyjny kultury fizycznej w szkołach wyższych- postulat a rzeczywistość, [w:] Z tradycji prawa w Polsce, pod red. Nowakowski A., Drozd S., Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2010,

132. Nowakowski A., Zarządzanie kulturą fizyczną na szczeblu centralnym w Polsce w okresie transformacji ustrojowej (1989-2007), [w:] Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce tom VIII, L. Nowak (red.), Gorzów Wielopolski, 2008

133. Nowakowski A., Zarządzanie sportem w Polsce w latach 1945-2001, Studium historyczno-porównawcze, Rzeszów, 2005

134. Nowakowski A., Prawo o kulturze fizycznej w Trzeciej Rzeczypospolitej (1989-2005), w: Lider, nr.2, 2008)

135. Olszewski-Strzyżowski D.J., Sport a poczucie przynależności społecznej osób wykluczonych - bezrobotnych, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Gdańsk, 2018,

136. Onufer M., Transformacja systemowa w Polsce: stracona szansa czy otwarcie drzwi do jednoczącej się Europy?, Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego

137. Paliga Z., Migasiewicz J., Bolach E., Sport osób niepełnosprawnych w Europie, w Polsce i na Dolnym Śląsku, W: J. Migasiewicz, E. Bolach (red.), Aktywność ruchowa osób niepełno□sprawnych, AWF Wrocław, PTWZK o/WW, Wrocław 2004,

138. Palka S., Metodologia. Badania. Praktyka pedagogiczna., Gdańsk 2006,

139. Pasko A., Zarządzanie sportem w Polsce w dekadzie Edwarda Gierka, Studia Podlaskie, Tom IX, Białystok, 2011,

140. Pasko A., Zmiany w zarządzaniu sportem w Polsce w latach osiemdziesiątych XX wieku, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna, tom 10, Białystok, 2010

141. Pawlak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu w Polsce w latach 1989-2014 [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Dziubiński Z., Jankowski K.W., AWF Warszawa, SOS RP, Warszawa 2015,

142. Perényi, S., Chapter 8, Hungary, w: Comparative Sport Development Systems, Participation and Public Policy, red: KirstinHallmann Karen Petry, Springer, New York, 2013

143. Pietrzak B., Polański, Z. Woźniak B. (red.), 2008, System finansowy w Polsce, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,

144. Podolski A., Zaborniak S., Znaczenie turystyki i rekreacji w działalności promocyjnej Rzeszowa, Resovia Sacra R.25, Rzeszów, 2018

145. Podstawka M.(red.), 2013, Finanse. Instytucje, instrumenty, podmioty, rynki, regulacje, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

146. Polityka psuje sport, http://www.wprost.pl/323863/polityka-psuje-sport.html, dostęp 13.07.2020

147. Poznański K.Z., Obłęd reform. Wyprzedaż Polski, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa, 2001 a,

148. Program „Promujemy Polską Architekturę", http://www.sportowapolska.eu/wiadomosci/konkurs-budowniczy-polskiego-sportu

149. Program Rozwoju Sportu do 2020 roku, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, 2015

150. Ptak Z., Smoleń A., Kierunki polityki państwa wobec sportu Polsce w latach 1989-2014, [w:] Kultura fizyczna a polityka, red. Z.Dziubiński, K.W.Jankowski, AWF, Warszawa, 2015,

151. Rubacha K., Metodologia badań nad edukacją, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 2008,

152. Rubacha K., Metody zbierania danych w badaniach pedagogicznych, (W:)Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), Pedagogika. Podręcznik akademicki, Warszawa 2007,

153. Ryba B., Kultura fizyczna w okresie transformacji od gospodarki planowej do rynkowej, w: Sport Wyczynowy, nr 11-12;

154. Ryba B., Finansowanie kultury fizycznej w Polsce w okresie transformacji ustrojowej od gospodarki planowanej do rynkowej, w: Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce, pod. red. L. Szymańskiego, Wrocław 1993,

155. Rybałko R., Rola szkoły w zapewnieniu organizacji pozalekcyjnych zajęć wychowana fizycznego, sportu i rekreacji w świetle pisma okólnego nr 4 Ministerstwa Oświaty i Wychowania. „Wychowane Fizyczne i Higiena Szkolna", nr 9, Warszawa, 1974

156. Sadowski Z. , Od sporu o transformację do strategii rozwoju, „Ekonomista", nr 61997, 2007,

157. Sarnecki P., (red.), Prawo konstytucyjne RP, Warszawa 2014, s. 152

158. Sekuła A., Pomocniczość i decentralizacja- podstawowe zasady nowego systemu zarządzania państwem, w : Problemy zarządzania i marketingu we współczesnych organizacjach, red., A. Tubielewicz, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2000,

159. Smoleń A., Pawlak Z, Wpływ otoczenia na zarządzanie klubami sportowymi w nowoczesnej gospodarce rynkowej, w: Kultura fizyczna w społeczeństwie nowoczesnym, pod red. Dziubiński Z., Jankowski K, Warszawa 2009

160. Sozański H., Czerwinski J., Krasicki S., Sadowski J., Polska myśl szkoleniowa, [w:] Olimpizm Polski, red. Lipiec J., PKOl, Kraków-Warszawa, 2019, s. 401

161. Sozański J., Prawo Unii Europejskiej. Analiza krytyczna systemu i doktryny, wyd. Adam Marszałek, 2014r.

162. Sport Management Quarterly, 12(5), 525-544, 2012,https://doi.org/10.1080/16184742.2012.687756.

163. Spicker P., Polityka społeczna — teoria. Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, 2014,

164. Staszczyk P., Ustawa o fundacjach, Difin, Warszawa, 2016

165. Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2006 r.,

166. Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012, MSiT, Warszawa, 2003

167. Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015, Ministerstwo Sportu, Warszawa, 2007

168. Sznajder A., Marketing sportu, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012,

169. Szymański L., Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989, „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu" 2004, nr 72

170. Szymański L., Kultura fizyczna w polityce II Rzeczypospolitej . „Studia i monografie AWF we Wrocławiu", 1995, nr 47

171. Szymański L., Parlament polski wobec problemów kultury fizycznej 1944-1980. „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu", 1990, nr 21

172. Szymański L., Ze studiów nad modelem kultury fizycznej w Polsce Ludowej 1994-1980. „Studia i Monografie AWF we Wrocławiu", 1996, nr 49,

173. Tokarki W., Sport Policy, https://www.researchgate.net/publication/303749267_Sport_Policy, dostęp 16.07.2020

174. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - tekst skonsolidowany uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony Dz.U.2004.90.864/2, art. 165

175. Trzciński J., Omówienie artykułu 68 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom III, Warszawa, 2003

176. Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczypospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi ich Państwami Członkowskimi, z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r., Dz. U. z dnia 27 stycznia 1994 r.

177. Ulatowski T., Z badań nad stanem kultury fizycznej w Polsce, Warszawa 1987,

178. Walsham G., Interpreting Information Systems in Organizations. Chichester–New York–Brisbane–Toronto–Singapore: John Wiley& Sons, 1993r.,

179. Wawrzyński M., 1997, Fundacje w Polsce, Centrum informacji dla organizacji pozarządowych, Bordo, Warszawa,

180. Wroczyński R., Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu, Wrocław, 1985,

181. Wicker, P., Hallmann, K. & Breuer, Ch., Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models. Sport Management Review, 16(1), 54- 67, 2013, https://doi.org/10.1016/j.smr.2012.05.001.

182. Wilczyński W., Dylematy polityki ustrojowej po 18 latach polskiej transformacji, „Ekonomista", nr 6, 2007,

183. Wilson B., Millington B., Introducing a SociologicalApproach to Sport, EnvironmentalPolitics and PreferredFutures. In Brian Wilson &BradMillington (Eds.), Sport and the Environment: Politics and PreferredFutures, Bingley, UK: Emerald, 2020, s. 1-28

184. Woźniak M.G., Gospodarka Polski 1990-2011. Transformacja. Modernizacja. Droga do spójności społeczno-ekonomicznej. Tom I – Transformacja, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2001

185. Wroczyński R., Dzieje wychowania fizycznego i sportu, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Warszawa, 1971,

186. Wroczyński R., Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu, Wrocław, 1985, s.365

187. www.ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/platform/index_pl.htm, dostęp z dnia 20.06.2019.

188. Wyrok TK z dnia 27 maja 2003 r., K 11/03.

189. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 19 lipca 2006 r., sygn. akt I SA/GI 927/06, Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 19 czerwca 2006 r., sygn. akt I SA/Rz 400/06).

190. Wytyczne UE dotyczące aktywności fizycznej, Zatwierdzony przez Grupę Roboczą UE „Sport i Zdrowie" na zebraniu w dniu 25 września 2008 r.,

191. Zagóra- Jonszta U., Polscy ekonomiści o przebiegu i skutkach transformacji, Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe, nr 316, ISSN 2083-8611, Katowice, 2017, s. 208-2017.

192. Zalecenie Rady z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie propagowania we wszystkich sektorach prozdrowotnej aktywności fizycznej, (2013/C 354/01).

193. Zawadzka B., Prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne, Warszawa 1996

194. Zięba-Załucka H. (red.), Samorząd terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej po reformie ustrojowej, wybrane zagadnienia, Wyd. Oświatowe FOSZE, Rzeszów

195. Żyśko J., Organizacja sportu w Polsce w okresie transformacji systemowej, „Kultura Fizyczna, nr 9-10, 2001

196. Żyśko J., Zmiany we współczesnych systemach zarządzania sportem wyczynowym w wybranych krajach europejskich. AWF - Studia i Monografie, Warszawa 2008

197. Żyśko J., Jaczynowski L., Przekształcenia w systemie organizacyjnym kultury fizycznej w Polsce w dobie transformacji ustrojowej, Część II, „Kultura Fizyczna" nr 1-2, 1995

Wypowiedzi posłów i dokumenty sejmowe

AMENiS, GKKFiT, sygn. 235/1. Stanowisko KK NSZZ "Solidarność" w kwestiach polityki uregulowań prawnych w sferze kultury fizycznej

AMENiS, KdsMiKF, Gabinet Przewodniczącego. Główne kierunki działania Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Warszawa styczeń 1991 r. Sygn.63/3. K

Biuletyn nr 2023/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki /nr 57/, 14-10-1999 r.

Biuletyn nr: 1025/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki/nr 29/, 18-11-1998 r.

Biuletyn nr: 1386/IV, Komisja Kultury Fizycznej i Sportu /nr 44/, Komisja Kultury i Środków Przekazu /nr 67/, Komisja Zdrowia /nr 88/,08-01-2003r.

Biuletyn nr: 4695/III, Komisja Kultury Fizycznej i Turystyki /nr 143/, 05-09-2001r.

Biuletyn nr:838/IV, Komisja: Komisja Kultury i Środków Przekazu /nr 46/, Komisja Kultury Fizycznej i Sportu /nr 29/, Komisja Zdrowia /nr 48/, 18-07-2002r.

BKZiKF nr 174/583/II, 8 XII 1960,

BS: Biuletyn Prasowy nr 349/VI, 21 XI 1973.

BS: BKOiW nr 733/VII , 29 I 1980.

BS: BKZiKF nr 179/VII, 26 IV 1977

BS: BKZiKF nr 203/VI, 23 I 1973

BS: BKZiKF nr 213/VIII, 4 III 1981

BS: BKZiKF nr 391/VII, 4 V 1978; Kadencja VII- Sejsa IV. Sprawozdanie Stenograficzne z 16 posiedzenia… w dn. 26 maja 1978r

BS: BKZiKF nr 391/VII, 4 V 1978; Sprawozdanie Stenograficzne z 16 posiedzenia Sejmu..w dn. 26 maja 1978r., s. 72-81; DzUPRL, 1978, nr 14, poz. 59 i 60.

BS: BKZiKF nr 397/V, 26 V 1971.

BS: BKZiKF nr 425/VI, 28 XI 1973

BS: BKZiKF nr 43/638/II, 27 I 1961 i nr 49/644/II, 28 I 1961.

BS: BKZiKF nr 56/IV, 19 XI 1965,

BS: BKZiKF nr 684/VI, 26 II 1975

BS: BKZiKF nr 702/IV, 12 XII 1968; nr 356/V, 1 IV 1971, nr 465/V, 13 X 1971.

BS: BKZiKF: 34/II, 11 V 1957; nr 147/403/II, 9 XII 1959; nr 135/III, 21 XII 1961; nr 342/III, 20/III 1963;nr 130/IV, 2 III 1966

BS: BKZiKF: nr 203/VI, 23 I 1973.

BS: BKZiKF: nr 317/VII, 24 I 1978; nr 504/VII, 6 XII 1978

BS: BKZiKF: nr 34/II, 11 V 1957; nr 97/II, 14 X 1957, nr 11/267/II, 14 I 1957.

BS: BKZiKF: nr 81/III, 28 XI 1961; nr 39/IV, 3 XI 1965; nr 56/IV, 19 XI 1965; nr 606/IV, 20 VI 1968; nr 465/V, 13 X 1971,

BS: Informacja o działalności Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (VI kadencja -1972-1976). Warszawa 1976; Spis Posłów na Sejm. Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Warszawa, 1976.

BS: KZiKF: nr 11/VI, 26 IV 1972; nr 81/VI, 20 VI 1972.

Druk nr 2313 z dnia 28 sierpnia 2009 r., projekt ustawy- o sporcie wraz z projektami aktów wykonawczych

Dokumenty z 1 dnia 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Dokumenty z 1 dnia 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Kadencja II- Sesja II, Sprawozdanie Stenograficzne z 21 posiedzenia … w dn. 27 marca 1958 r., s. 97.

Kadencja VI-Sesja III. Sprawozdanie Stenograficzne z 10 posiedzenia.. w dn. 12 kwietnia 1973r

MP, 1973, nr 21, poz.123.

Sprawozdania Stenograficzne z 38 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 25 lutego 1948 r,

Sprawozdanie Stenograficzne z 44 posiedzenia Sejmu… w dn. 16 i 17 lutego 1960 r., s. 197-205; DzUPRL, 1960, nr 10, poz. 65

Sprawozdanie Stenograficzne z 68 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 28 października 1949 r., s.9 i 26-32.

Sprawozdanie Stenograficzne z 73 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 30 grudnia 1949 r., s.17-19.

Sprawozdanie Stenograficzne z VIII sesji Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w dniach od 23 do 28 kwietnia 1956 r., 581-583; BS: Sejm PRL, Kadencja I, Druki 1952-1956, nr 1-138, Druk nr 75.

Sprawozdanie w sprawie europejskiego wymiaru sportu (2011/2087(INI)) Komisja Kultury i Edukacji Sprawozdawca: Santiago FisasAyxela.

Wypowiedź Alojzego Pietrzyka, w 2 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Dyskusja nad projektem budżetu na 1993r., stenogramy sejmowe, 11.12.1992r.;

Wypowiedź Doktora K, podczas obrad Zespołu VI ds. organizacji i zarządzania Sejmiku Kultury Fizycznej, Sprawozdanie, Warszawa 1981,

Wypowiedź Doroty Dancewicz w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

Wypowiedź Jacka Falfus w 1 dniu 40 posiedzenia komisji w dniu 20.04.2017r., Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym projekcie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie (druki nr 1184 i 1474).

Wypowiedź Michała Tomczyk – Przewodniczącego Wydziału Dyscypliny PZPN, https://samorzad.pap.pl/kategoria/prawo/samorzad-dla-sportu z dnia 26.05.21 r.

Wypowiedź Minister Edukacji Narodowej i Sportu Krystyna Łybackiej w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź Ministra Sportu i Turystyki Adam Giersz w 2 dniu 69 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o sporcie, 24.06.2010.

Wypowiedź Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersz, posłanki Zdzisławy Janowskiej w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź Ministra Szefa Urzędu Rady Ministrów Jana Rokity, w 2 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Interpelacje i zapytania (dotyczące LZS), stenogramy sejmowe, 02.10.1992r.; Wystąpienie posła Jerzego Jaskierni, Józefa Łochowskiego w 2 dniu 24 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, interpelacje i zapytania

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adam Giersza w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź Tadeusza Tomaszewskiego, posła Stanisława Zadory w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź Podsekretarza stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Jana Widery podczas posiedzenia

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adam Rapacki w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011.

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adama Rapackiego, w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia Andrzej Wojtyła w 2 dniu, 16 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdania z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresach: od 1 stycznia do 31 grudnia 2002 roku, 1 stycznia - 31 grudnia 2003 roku, 1 stycznia - 31 grudnia 2004 roku (druki nr 80, 77 i 256) wraz ze stanowiskiem Komisji Zdrowia, 26.04.2006.

Wypowiedź Podsekretarza Stanu w Urzędzie Rady Ministrów Piotra Stachańczyka, w 2 dniu 24 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Interpelacje i zapytania(dotyczące LZS), stenogramy sejmowe, 18.09.1992r.

Wypowiedź poseł Krystyny Łybackiej, posła Eugeniusza Kłopotka w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź posła Adama Hofman w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wypowiedź posła Adama Rogackiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim

projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

Wypowiedź posła Adama Rogackiego, posła Jarosława Matwiejuk, posła Szymona Stanisława Giżyńskiego, posła Zbigniewa Babalskiego, posła Kazimierza Gwiazdowskiego, posła Jana Warzecha, posła Jana Kulas, posła Grzegorza Janik, posła Andrzeja Szlachty, posła Ryszarda Zawadzkiego w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012.

Wypowiedź posła Adama Sengebuscha w 2 dniu 9 posiedzenia 1 kadencji Sejmu RP, Pierwsze czytanie założeń polityki społeczno- gospodarczej na 1992r., stenogramy sejmowe, 27.02.1992r.

Wypowiedź posła Aleksandra Kwaśniewskiego, w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Informacja rządu o głównych kierunkach doskonalenia systemu edukacji w Polsce, stenogramy sejmowe, 09.06.1994r.

Wypowiedź posła Alojzego Pietrzyka w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy budżetowej na 1992r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., 03.04.1992r.

Wypowiedź posła Andrzej Biernat, posła Jana Kamińskiego, posłanki Elżbiety Jakubiak, posła Zbigniewa Babalski, posła Antoniego Błądek, posła Dariusza Lipińskiego,posła Grzegorza Raniewicz, posła Bogdana Bojko, posłanki Anny Sobeckiej, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Marka Łatas, posła Romana Koseckiego, posła Jakuba Rutnickiego, posła Tomasza Latos, posła Waldemara Andzel, posła Andrzeja Bętkowski, posła Grzegorza Janik, posłanki Marii Nowak, posła Tadeusza Woźniak, posła Andrzeja Szlachta, posłanki Magdaleny Gąsior-Marek, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Adama Rapackiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

Wypowiedź posła Andrzeja Biernat w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wypowiedź posła Andrzeja Walkowiak w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.

Wypowiedź posła Andrzeja Walkowiak w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374)., 23.10.2009.

Wypowiedź posła Andrzeja Wojtyła w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posła Andrzeja Wojtyła, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź posła Bartłomieja Sznajbera, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź posła Bogusława Wontor w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

Wypowiedź posła Eugeniusza Kłopotek w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wypowiedź posła Eugeniusza Kłopotka w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r

Wypowiedź posła Eugeniusza Kłopotka, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 1 dniu 80 posiedzenia sejmu VII kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 26.11.2014r.

Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź posła Ireneusza Raś w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także

o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011

Wypowiedź posła Janusza Marka Wójcika w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

Wypowiedź posła Jarosława Szlachetka w dniu 06 lipca 2016 roku w sprawie Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie (druki nr 627 i 663).

Wypowiedź posła Jarosława Zielińskiego, w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

Wypowiedź posła Jerzego Szmajdzińskiego w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wypowiedź posła Józefa Kubicy w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posła Juliusza Brauna w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Poselski projekt uchwały w sprawie sytuacji młodego pokolenia, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.

Wypowiedź posła Kazimierza Chrzanowskiego w 3 dniu 40 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 25.04.2007.

Wypowiedź posła Mariana Starownika, w 2 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Dyskusja nad projektem budżetu na 1993 r., stenogramy sejmowe, 11.12.1992r.

Wypowiedź posła Marka Ast w 2 dniu 94 posiedzenia sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, 08.06.2011.

Wypowiedź posła Marka Rojszyka, w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

Wypowiedź posła Michała Kaczmarka w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

Wypowiedź posła Mirosława Drzewieckiego w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posła Mirosława Drzewieckiego, posła Mieczysława Aszkiełowicza, posła Stanisław Zadora w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

Wypowiedź posła Mirosława Drzewieckiego, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź posła Piotra Mochnaczewskiego w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Poselski projekt uchwały w sprawie sytuacji młodego pokolenia, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.

Wypowiedź posła Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu Adama Giersza, w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r.

Wypowiedź posła posła Stanisław Zadora w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.

Wypowiedź posła Romana Jagielińskiego w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posła Romana Jagielińskiego w 1 dniu 57 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 16.09.2003r.

Wypowiedź posła Romana Koseckiego w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

Wypowiedź posła Ryszarda Kalbarczyka w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Agnieszki Kołacz Leszczyńskiej, posła Sławomira Kowalskiego, posła Jana Łopaty, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów Janusza Cichoń w 1 dniu 75 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Finansów Publicznych o:

- rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw,
- senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druki nr 2603, 2421 i 2726), 24.09.2014r.; Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Ireneusza Raś, posła Grzegorze Schreiber, posła Eugeniusza Kłopotek, posła Bogusława Wontor, posła Jerzego Borkowskiego, posła Jana Ziobro, posłanki Jagny Marczułajtis-Walczak, posła Marka Matuszewskiego, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Doroty Idzi w 1 dniu 88 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, 03.03.2015r.; Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś 1 dniu 94 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o:

- rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie,
- poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw,
- komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druki nr 2674, 2715, 3161 i 3318), 10.06.2015r.; Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, posła Tadeusza Tomaszewskiego, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Doroty Idzi w 1 dniu 97 posiedzenia Sejmu VII kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o uchwale Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o sporcie, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druki nr 3655 i 3698), 21.07.2015r.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Andrzeja Mikołaja Dera, posłanki Moniki Ryniak, w 3 dniu 40 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 25.04.2007.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, Andrzeja Biernat, Andrzeja Bętkowskiego, Andrzeja Walkowiak w 2 dniu 69 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o sporcie, 24.06.2010.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zbigniewa Wrona, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Tomasza Półgarbskiego, posła Michała Jaros, posła Tadeusza Woźniak, posła Mirosława Pawlaka, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Piotra Stanke, posła Zbigniewa Babalskiego, posła Jan Kulas, posła Andrzeja Szlachta, posła Ireneusza Raś w 1 dniu 67 posiedzenie sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie

ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 19.05.2010; Wystąpienie Posła Sprawozdawcy w 3 dniu 68 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 11.06.2010, Wypowiedź posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś, posła Michała Jaros, posła Tadeusza Woźniaka, posła Tadeusza Tomaszewskiego, posła Mirosława Pawlaka w 2 dniu 71 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy Kodeks karny, 22.07.2010.

Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Jacka Falfus w 1 dniu 46 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 22.08.2007.

Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Jacka Falfus w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

Wypowiedź Posła Sprawozdawcy Krzysztofa Mikuła w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Krzysztofa Mikuły, posła Czesława Fiedorowicza, posła Wiesława Woda, w 2 dniu 37 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 15.03.2007.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Pawła Orłowskiego w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

Wypowiedź posła Sprawozdawcy Tadeusza Tomaszewskiego, posła Kazimierza Pietrzyka, w 1 dniu 73 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Gospodarki, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Kultury i Środków Przekazu o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stenogramy sejmowe, 14.04.2004r.; Wystąpienie posła Antoniego Stryjewskiego, posła Zbigniewa Witaszka, posła Jerzego Mullera, posła Józefa Gruszki, posła Zygmunta Ratmana w 2 dniu 44 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji , Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i

Sportu, Komisji Kultury i Środków Przekazu oraz Komisji Zdrowia o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, 27.03.2003r.

Wypowiedź posła sprawozdawcy Tadeusza Tomaszewskiego, w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r

Wypowiedź posła Stanisława Zadora w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posła Tadeusza Cymańskiego oraz posła Andrzeja Wojtyły w 1 dniu 12 posiedzenia Sejmu IV kadencji, Sprawozdanie z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie 1 stycznia- 31 grudnia 2000 roku, stenogramy sejmowe, 24.01.2002r.

Wypowiedź posła Tadeusza Kowalczyka w 1 dniu 9 posiedzenia1 kadencji Sejmu RP, Pierwszy czytanie założeń polityki społeczno – gospodarczej na 1992r., stenogramy sejmowe, 26.02.1992r.

Wypowiedź Posła Tadeusza Tomaszewski w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewski w 1 dniu 11 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, stenogramy sejmowe, 22.02.2006r.

Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego w 1 dniu 13 posiedzenia Sejmu RR IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Finansów Publicznych o rządowym projekcie ustawy budżetowej na rok 2002, stenogramy sejmowe, 13.02.2002r.

Wypowiedź posła Tadeusza Tomaszewskiego w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź Posła Tadeusza Tomaszewskiego, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sportu Arnolda Masin w 3 dniu 45 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 06.07.2007.

Wypowiedź posła Tomasza Garbowski w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374)., 23.10.2009.

Wypowiedź posła Tomasza Garbowski w 3 dniu 52 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2313), Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o sporcie (druk nr 2374), 23.10.2009.

Wypowiedź posła Tomasza Grabowski w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź posła Tomasza Grabowskiego w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

Wypowiedź posła Władysława Raitera w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji. Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów oraz Komisji Ustawodawczej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, stenogramy sejmowe, 29.07.1992r.

Wypowiedź posła Władysława Raitera, w 2 dniu 45 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe, 28.05.1993r.

Wypowiedź posła Władysława Reichelta, posła Adama Sengebusch, posła Alojzego Pietrzaka, posła Andrzeja Gąsienicy- Makowskiego, posła Jerzego Jaskierni w 2 dniu 34 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe 08.01.1993r.;

Wypowiedź posła Zbigniewa Gorzelańczyka w 1 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu, Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o poselskim projekcie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, stenogramy sejmowe 06.07.1994r.

Wypowiedź posła Zbigniewa Gorzelańczyka, w 1 dniu 71 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Sprawozdanie Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o kulturze fizycznej, 17.01.1996r.

Wypowiedź Posła Zbigniewa Pecelt w 1 dniu, 44 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o:1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 27.06.2007.

Wypowiedź posła Zbigniewa Witaszek w 1 dniu 19 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 17.04.2002r

Wypowiedź posła Zbigniewa Witaszek, posła Bartłomieja Szrajber w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wypowiedź posłanki Elżbiety Michalak, w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o samorządzie powiatowym. Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o samorządzie wojewódzkim, stenogramy sejmowe , 22.01.1993r.

Wypowiedź posłanki Jadwigi Berak, w 2 dniu 27 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 1992, stenogramy sejmowe, 16.10.1992r.;

Wypowiedź posłanki Jadwigi Błoch, w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

Wypowiedź posłanki Krystyny Łybackiej, posłanki Beaty Kempy, Ministra Finansów Jana Vincenta-Rostowskiego w 3 dniu, 97 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 28.07.2011.

Wypowiedź posłanki Moniki Ryniak w 1 dniu 35 posiedzenia Sejmu RP V kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, Komisji Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym i poselskim projektach ustaw o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, 28.02.2007.

Wypowiedź Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Lecha Kaczyńskiego, w 1 dniu 25 posiedzenia Sejmu RP, 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, stenogramy sejmowe, 01.10.1992r.

Wypowiedź Prezesa Rady Ministrów Jana Olszewskiego w 3 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie ustawy budżetowej na 1992 r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., 04.04.1992r.

Wypowiedź Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Stanisława Paszczyka w 1 dniu 86 posiedzenia Sejmu 2 kadencji, 22.08.1996.

Wypowiedź Sekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Krystyna Szumilas w 2 dniu 67 posiedzenia Sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o rządowym i poselskim projektach ustaw o sporcie, 20.05.2010.

Wypowiedź Sprawozdawcy Jacka Falfus w 3 dniu 45 posiedzenia Sejmu V kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym i poselskim projektach ustaw o: 1) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, 2) zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, 06.07.2007.

Wypowiedź Wiceprezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Eugeniusz Pietrasika w 3 dniu 31 posiedzenia Sejmu RP 2 kadencji, Pierwsze czytanie komisyjnego projektu ustawy o kulturze fizycznej, stenogramy sejmowe, 14.10.1994r.

Wypowiedź posła Zbigniewa Witaszek, posła Bartłomieja Szrajber w 1 dniu 22 posiedzenia Sejmu RP IV kadencji, Sprawozdanie Komisji Kultury Fizycznej i Sportu o rządowym projekcie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, stenogramy sejmowe, 22.05.2002r.

Wystąpienie Posła Kazimierza Chełstowskiego w 2 dniu 12 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Pierwsze czytanie projektu ustawy budżetowej na 1992 r. i założeń polityki pieniężnej na 1992r., stenogramy sejmowe 03.04.1992r.

Wystąpienie Posła Sprawozdawcy Ireneusza Raś w 2 dniu 96 posiedzenia sejmu VI kadencji, Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki o: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012, poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, 14.07.2011.

Wystąpienie posła Władysława Reichelta, posła Zbigniewa Gorzelańczyka w 2 dniu 45 posiedzenia Sejmu RP 1 kadencji, Sprawozdanie Komisji Polityki Gospodarczej, Budżetu i Finansów, Komisji Młodzieży, Kultury Fizycznej i Sportu oraz Komisji Ustawodawczej o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo celne, stenogramy sejmowe 28.05.1993r.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 czerwca 1999 r. ustanawiająca procedurę uznawania kwalifikacji w zakresie działalności zawodowych, objętych dyrektywami w sprawie liberalizacji i środków przejściowych oraz uzupełniająca ogólne systemy uznawania kwalifikacji, 31999L0042;

Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

Dyrektywy Rady nr 92/51 EWG z dnia 18 czerwca 1992 roku, w sprawie drugiego ogólnego systemu uznania kształcenia i doskonalenia zawodowego, jako uzupełnienia Dyrektywy 89/48 EWG, wraz ze zmianami wynikającymi z Dyrektyw Komisji: 94/38/WE, 95/43/WE, 97/38/WE i 2000//5/WE.

Dyrektywy Rady nr89/48/EWG z dnia 21 grudnia 1988 roku, dotyczącej ogólnego systemu uznawania dyplomów szkół wyższych, przyznanych na zakończenie przynajmniej trzyletniego kształcenia i doskonalenia zawodowego;

Dz. U. z 1984 nr 21, poz. 97.

Dz. U. z 1991 nr 19, poz. 82.

Dz.U. 1989 nr 20, poz. 104 z poźń zm.

Dz.U. 1989 nr 20, poz. 104 z poźń zm.

Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie dnia 21 maja 2014 r., w sprawie planu prac Unii Europejskiej w dziedzinie sportu na lata 2014-2017 (2014/C 183/03), Rezolucja Rady z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie zorganizowanego dialogu w obrębie UE na temat sportu (2010/C 322/01), Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie reprezentacji państw członkowskich UE w Radzie Założycielskiej Światowej Agencji Antydopingowej oraz koordynowania stanowisk UE i jej państw członkowskich przed posiedzeniami tej agencji (2011/C 372/02)

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie na temat sportu jako siły napędowej innowacji i wzrostu gospodarczego, (2014/C 436/02).

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 27 listopada 2012 r. na temat wzmocnienia bazy dowodowej w procesie kształtowania polityki sportowej (2012/C 393/06)

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie dotyczących przeglądu rezolucji z 2011 r. w sprawie reprezentacji państw członkowskich UE w Radzie Założycielskiej Światowej Agencji Antydopingowej oraz koordynowania stanowisk UE i jej państw członkowskich przed posiedzeniami tej agencji z dnia 24 listopada 2015 r., 14445/15.

Konkluzje Rady w sprawie maksymalizowania roli sportu powszechnego w rozwijaniu umiejętności przekrojowych, zwłaszcza wśród młodzieży, (2015/C 172/03)

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie walki z dopingiem w sporcie rekreacyjnym (Dz.U. C 169 z 15.6.2012)

Konkluzje Rady z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie roli sportu jako źródła i podstawy aktywnego włączenia społecznego (2010/C 326/04)

Konkluzje Rady w sprawie roli wolontariatu sportowego w propagowaniu aktywności obywatelskiej (2011/C 372/06)

Konkluzje Rady w sprawie walki z manipulowaniem wynikami sportowymi (2011/C 378/01), Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia

27 listopada 2012 r. w sprawie propagowania aktywności fizycznej sprzyjającej zdrowiu (2012/C 393/07)

Konkluzje Rady w sprawie wpływu sportu na gospodarkę UE, a zwłaszcza na walkę z bezrobociem młodzieży i na zwiększanie włączenia społecznego (2014/C 32/03)

Konkluzje Rady z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie równości płci w sporcie (2014/C 183/09)

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie na temat sportu jako siły napędowej innowacji i wzrostu gospodarczego (2014/C 436/02)

Konkluzje Rady w sprawie maksymalizowania roli sportu powszechnego w rozwijaniu umiejętności przekrojowych, zwłaszcza wśród młodzieży (2015/C 172/03)

Konkluzje Rady w sprawie promowania zajęć w zakresie sprawności ruchowej, aktywności fizycznej i zajęć sportowych dla dzieci (2015/C 417/09).

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r., Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232.

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r., Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz. U. RP 1997 nr78, poz. 483.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej uchwalona 2 kwietnia 1997 roku przez Zgromadzenie Narodowe, zatwierdzona w ogólnonarodowym referendum 25 maja 1997 roku, ogłoszony w Dzienniku Ustaw: Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483.

Rządowy projekt ustawy o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, druk 1685, wpłynął 27-04-2007.

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, druk nr 4410, wpłynął 12-07-2005;

Sejm PRL. Kadencja VIII- Sesja VII. Sprawozdania Stenograficzne z 44 posiedzenia w dniu 21 grudnia 1983 r.

Sejm Ustawodawczy. Diariusz z posiedzenia Komisji Oświaty i Nauki obradującej nad preliminarzem budżetowym na rok 1950. Posiedzenie z dnia 30 I 1950 r., k. 174.

Sejm Ustawodawczy. Diariusz z posiedzenia Komisji Zdrowia obradującej nad preliminarzem budżetowym na rok 1950. Posiedzenie z dnia 27 I 1950 r., k. 156.

Ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym

Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 1947 nr 18 poz. 71.

Ustawa nr 2/1969 Sb. o powoływaniu ministerstw i innych centralnych organów administracji państwowej Czeskiej Republiki Socjalistycznej, https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#cast3, dostęp 07.08.2020,

Ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 roku, (Dz. U. Nr 25, poz. 113 z późn. zm.)

Ustawa o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 r., Dz.U. z 2005 r. Nr 155, poz. 1298,

Ustawa o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, Dz.U. 2005 nr 155 poz. 1298.

Ustawa prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r., Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, (z późn. zm.). art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r.

Ustawa z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2002 nr 71 poz. 655, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie wzoru formularza składanego w postępowaniu o uznanie kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2005 nr 90 poz. 761.

Ustawa z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności, Dz.U. 2002 nr 71 poz. 655;

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015 poz. 1707.

Ustawa z dnia 12 września 2003 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 2003 nr 190 poz. 1864;

Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodowych regulowanych, Dz.U. 2006 nr 12 poz. 62,

Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów

regulowanych oraz ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 2007 nr 147 poz. 1028;

Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejski, Dz.U. 2008 nr 63 poz. 394.

Ustawa z dnia 16 października 2019 r. o zmianie ustawy o sporcie, Dz.U. 2019 poz. 2251.

Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 1990 nr 34 poz. 198

Ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa, Dz. U. nr 106, poz. 668.

Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. 1990 nr 34 poz. 198 pkt. 24) z ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, Nr 41, poz. 324 oraz z 1989 r. Nr 6, poz. 33, Nr 34, poz. 181 i Nr 35, poz. 192),

Ustawa z dnia 18 stycznia 1996r., o kulturze fizycznej, Dz.U. nr 25, poz. 113, z późn. zm.

Ustawa z dnia 19 września 2003 r. o zmianie ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz. U. 2003 nr 189 poz. 1849.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, Dz.U. 2004 nr 96 poz. 959, 01.05.2004

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, Dz.U. 2007 nr 176 poz. 1238.

Ustawa z dnia 20 lipca 1983 roku o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U.Nr .41, poz. 185 z późń.zm.)

Ustawa z dnia 20 lipca 1983 roku o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U.Nr .41, poz. 185 z późń.zm.) Art.1.

Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, (Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504)

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 4 maja 2016 r., Dz.U. 2017 poz. 1108.

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o wypowiedzeniu Europejskiej konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 r., Dz.U. 2017 poz. 1107.

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie, Dz.U. 2017 poz. 1051.

Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997r., o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. Nr 106, poz. 680; zm.: Dz.U. 1998, Nr 106, poz. 668, Dz. U 2009, nr 62 poz. 504

Ustawa z dnia 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2015 poz. 1321.

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2007 nr 171 poz. 1208.

Ustawa z dnia 24 lutego 2006 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym, Dz. U. 2006 nr 64 poz. 448.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. 2010 nr 127 poz. 857.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. z 2016 r. poz. 176

Ustawa z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1948 nr 12 poz. 90.

Ustawa z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1948 nr 12 poz. 90.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, Dz.U. 2001 nr 87 poz. 954.

Ustawa z dnia 26 maja 1978 r. o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu, Dz.U. 1978 nr 14 poz. 59.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. 2010 Nr 127 poz. 857

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2004 nr 152 poz. 1597; Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2003 nr 80 poz. 719.

Ustawa z dnia 29 lipca 1992 rok, o grach losowych i zakładach wzajemnych, Dz.U. 1998, nr 102, poz., 650 z późn. zm.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, Dz.U. 2005 nr 155 poz. 1298,

Ustawa z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, Nr 41, poz. 324 oraz z 1989 r. Nr 6, poz. 33, Nr 34, poz. 181 i Nr 35, poz. 192):

Ustawa z dnia 30 grudnia 1949 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu, Dz.U. 1949 nr 65 poz. 526.

Ustawa z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, Dz. U. 1999 nr 96 poz. 1106, z późn. zm.

Ustawa z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1106, Ustawa z dnia 20 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych, Dz.U. 2000 nr 9 poz. 117 z poźn. zm.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie, Dz.U. 2018 poz. 2320.

Ustawa z dnia 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz.U. 2002 nr 93 poz. 820.

Ustawa z dnia 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu, Dz. U. 2002 nr 93 poz. 820, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Konfederacji i Sportu, Dz.U. 2003 nr 232 poz. 2323, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 stycznia 2003 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Konfederacji Sportu, Dz.U. 2003 nr 14 poz. 141

Ustawa z dnia 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie, Dz.U. 2016 poz. 1171.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 1990 nr 16 poz. 94.

Ustawa z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. 2007 nr 99 poz. 663.

Ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej R 75, poz. 444 z dnia 1989-12-31

Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 września 2009 r. w sprawie wykazu dyscyplin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe Dz.U. 2009 nr 147 poz. 1196,

Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 17 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2008 nr 17 poz. 109,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 3 października 2006 r. w sprawie kwalifikacji lekarzy uprawnionych do wydawania zaświadczeń lekarskich, a także rodzaju niezbędnych badań

lekarskich dla osób ubiegających się o przyznanie licencji zawodnika lub licencji trenera, Dz.U. 2006 nr 189 poz. 1396,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 22 września 2006 r. w sprawie wyróżnień i nagród dla zawodników Dz.U. 2006 nr 181 poz. 1332,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 20 września 2006 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2006 nr 169 poz. 1213,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 4 września 2006 r. w sprawie podmiotów przeprowadzających analizy antydopingowe Dz.U. 2006 nr 169 poz. 1212,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu opieki medycznej nad zawodnikami zakwalifikowanymi do kadry narodowej w olimpijskich dyscyplinach sportu Dz.U. 2006 nr 83 poz. 577,

Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej Dz.U. 2005 nr 250 poz. 2112,

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 1997r., w sprawie szczegółowych zasad dofinansowywania inwestycji sportowych ze środków pochodzących z dopłat do stawek w grach liczbowych, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków i ich rozliczania, Dz. U. nr 46, poz. 293, zm.: Dz.U. 1997, Nr 95, poz. 583; 1999, Nr 47, poz. 464.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 1996 roku, w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych, Dz. U. 1996, nr 71, poz., 342.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2005 r. w sprawie dokonania przeniesień wydatków oraz zwiększenia limitów zatrudnienia i kwot wynagrodzeń określonych w ustawie budżetowej na rok 2005 w dotacji na funkcjonowanie Polskiej Konfederacji Sportu Dz.U. 2005 nr 166 poz. 1385

Rozporządzenie Rady Ministrów w dniu 8 kwietnia 2008 r. w sprawie decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa inwestycji planowanych do realizacji w ramach programu „Moje Boisko - Orlik 2012" (Dz.U. Nr 61 poz.371)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami, Dz.U. 1960 nr 38 poz. 224.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Sportu, Dz.U. 2005 nr 165 poz. 1368.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1997r, w sprawie szczegółowych warunków, zasad i trybu udzielania koncesji na działalność w zakresie sportu profesjonalnego oraz wysokości opłaty licencyjnej, Dz.U. 1997 nr 8 poz. 39; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 stycznia 1997 r., M.P. Nr 4, poz.31.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2005 r. w sprawie Pełnomocnika Rządu do spraw zorganizowania urzędu obsługującego sprawy z zakresu działu administracji rządowej - kultura fizyczna i sport, Dz.U. 2005 nr 146 poz. 1224.

Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 roku w sprawie przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006, W III.3.B.C., (Monitor Polski Nr 43, poz. 851)

Uchwała Nr 143/2008 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwa „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012"

Uchwała nr 85 Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 1973 r. w sprawie dalszego rozwoju kultury fizycznej, M.P. 1973 nr 21 poz. 123

Uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 12 kwietnia 1973 r. o zadaniach narodu i państwa w wychowaniu młodzieży i jej udziale w budowie socjalistycznej Polski, MP, 1973, Nr 18, poz. 110.

Uchwała Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie rozwoju sportu w Polsce, Monitor Polski Nr 6, poz.75

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 marca 1998 r. w sprawie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, M.P. z 1998 r. Nr 9, poz. 174

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie rozwoju sportu w Polsce, M.P. 2005 nr 6 poz. 75.

Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 1997r., w sprawie szczegółowych zasad działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego, M.P. Nr 13, poz. 107.

Zarządzenie nr 6 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Sportu i Turystyki, (Dz.Urz.MSiT.2016.6)

Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 maja 1997r., w sprawie powołania Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, M.P. nr 34, poz. 330; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 20 czerwca 1997r., w sprawie zatwierdzenia listy zabronionych środków farmakologicznych i metod uznanych za dopingowe; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 21 lipca 1997., w sprawie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie przepisów antydopingowych, M.P. Nr 46, poz. 452; Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 10 października 1997r., w sprawie zakresu i trybu działania Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, M.P. Nr 76, poz. 721.

Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 17 września 1996r, w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych, M.P. Nr 59, poz. 556.

Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 9 października 1997r., M.P. Nr 77, poz. 733.

Spis stron internetowych:

http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/opis_KFS/$file/opis_KFS.pdf, dostęp: 22.10.2020r.

http://stat.gov.pl/wyszukiwarka/szukaj.html/strona-2, dostęp: 18.02.2020 r.

http://szansadlagmin.pl

http://www.klon.org.pl/, dostęp: 06.01.2019

https://bip.msit.gov.pl/bip/moje-boisko-orlik-2012/1506%2cInformacja-na-temat-realizacji-programow-Moje-Boisko-Orlik-2012-i-Bialy-Orlik-w-.html, dostęp: 10.10.2020

https://msit.gov.pl/pl/aktualnosci/8599,4-lata-w-MSiT-pod-kierownictwem-ministra-Witolda-Banki.html, dostęp: 07.06.2021r.

https://publicystyka.ngo.pl/podstawowe-informacje-o-organizacjach-pozarzadowych, dostęp: 29.07.2020

https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/monografie/podzial-zasobow-publicznych-miedzy-administracje-rzadowa-i-369255531, dostęp: 28.11.2020 r.

https://www.dosb.de, dostęp: 06.07.2020

https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty, dostęp: 04.07.2020

https://www.gov.pl/web/archiwum-sport/program-upowszechniania-sportu-osob-niepelnosprawnych-w-2019-r-w-ramach-rozwijania-sportu-poprzez-wspieranie-przedsiewziec-z-zakresu-upowszechniania-sportu-osob-niepelnosprawnych,dostęp: 20.01.2021

https://www.gov.pl/web/archiwum-sport/rada-sportu-osob-niepelnosprawnych-2018

https://www.gov.pl/web/kulturaisport/infrastruktura1, „Utrzymanie i wykorzystanie hal widowiskowo-sportowych" (NIK, 2014), „Braki w infrastrukturze - sale gimnastyczne" (2015), „Pływalnie kryte w Polsce - Inwentaryzacja bazy sportowej" (2015), „Podsumowanie efektów Programu Rozwoju Inwestycji Sportowych w latach 2013-14" (2015), „Duże hale sportowo widowiskowe w Polsce - Inwentaryzacja bazy sportowej" (2016), „Diagnoza społeczna zapotrzebowania na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną" (2016), „Najlepsze praktyki: zarządzanie obiektami sportowymi" (2017), „Obiekty lekkoatletyczne w Polsce - inwentaryzacja bazy sportowej" „Sport dla wszystkich w przestrzeni miasta. Przegląd rozwiązań przestrzennych i programów aktywizujących w wybranych miastach" (2016) file:///C:/Users/User/Downloads/Sport_dla_wszystkich_w_przestrzeni_miasta2781.pdf

https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-digital-culture-media-sport, dostęp 03.05.2021

https://www.rp.pl/Zadania/310169979-Wyrok-WSA-w-sprawie-rozstrzygania-przez-samorzady-ktory-sport-jest-wazniejszy.html , dostęp: 29.11.2020r.

Światowy Kodeks Antydopingowy, https://www.gov.pl/web/sport/swiatowa-agencja-antydopingowa-wada dostęp: 21.10.2020 r.

https://www.antydoping.pl/wp-content/uploads/2019/12/Lista-Substancji-i-Metod-Zabronionych-2020.pdf dostęp: 21.10.2020 r.

www.eur-lex.europa.eu, dostęp: 28.10.2019

www.eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=cellar:148f40b9-c35e-4823-be45-08d81ff4cf77, dostęp: 14.08.2019 ;

www.gov.pl/web/fundusze-regiony/efekty-funduszy-europejskich, dostęp: 13.05.2020

www.mapadotacji.gov.pl/projekty, dostęp dnia: 25.04.2020

www.msport.gov.pl/spotkania-ministrow, dostęp: 01.04.2019.

www.ombudsman.europa.eu, dostęp: 21.09.2019

www.rocznik_statystyczny_rp.pdf, dostęp 22.09.2019

www.sejm.gov.pl

www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2674, dostęp: 12.08.2019 r.

www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2715, dostęp: 12.08.2019r.

www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3161, dostęp: 23.04.2019 r.

www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=744, dostęp: 02.05.2019.

www.umcs.pl/pl/aktualnosci,10183,uchwala-pc-pzpr-w-sprawie-kultury-fizycznej-i-sportu,38778.chtm, dostęp: 24.08.2020

Spis tabel

Tabela 1. Modele organizacyjne sportu w państwach europejskich, s. 23
Tabela 2. Zestawienie zmian nazw organów administracji rządowej odpowiedzialnych za sport w wybranych krajach (1999-2020), s. 26
Tabela 3. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną w trakcie posiedzeń Sejmu (kadencje) w latach 1998-2005, s. 111
Tabela 4. Przykład wybranych projektów z zakresu m.in. sportu, zrealizowanych z funduszy UE, w latach 2004 – 2020, s. 163
Tabela 5. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną w trakcie posiedzeń Sejmu (kadencje) w latach 2005-2019, s. 169
Tabela 6. Zestawienie poruszanych zagadnień z zakresu m.in. sportu i kultury fizycznej, w dokumentach planistycznych (programach) partii politycznych w Polsce, w latach 2005-2019, s. 212
Tabela 7. Zestawienie posiadanych przez regiony dokumentów strategicznych dotyczących zagadnień związanych ze sportem i kulturą fizyczną, s. 222
Tabela 8. Szczegółowe zestawienie budżetu na sport i kf w okresie działania MS (2005-2007), s. 242
Tabela 9. Szczegółowe zestawienie planowanych działań MS i MSiT w ramach programów zapewniających rozwój infrastruktury sportowej w Polsce w latach 2005-2019, s. 247
Tabela 10. Zestawienie ilości oddanej do użytku infrastruktury sportowej (obiekty i urządzenia sportowe) jako zadania zrealizowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w latach 2005-2019, w ramach realizacji programów, s. 252
Tabela 11. Szczegółowe zestawienie budżetu (w mln/zł) na sport i kf w okresie działania MSiT (2007-2019), s. 255
Tabela 12. Szczegółowe zestawienie zapisów w dokumentach strategicznych, samorządów wojewódzkich, dotyczących zdań z zakresu dofinansowania infrastruktury sportowej, a obowiązujących w latach 2005-2019, s. 259
Tabela 13. Zestawienie posiadanych przez regiony dokumentów strategicznych dotyczących zagadnień związanych infrastrukturą sportową (2005-2019), s. 264
Tabela 14. Zmiany ustrojowe a ich wpływ na sport, s. 266
Tabela 15. Reorganizacja sportu w Polsce stan przed 1989 i po 1989 roku – pożytki i wady, s. 272

Spis wykresów

Wykres 1. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 1998-2005, s. 112
Wykres 2. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 2005-2019, s. 170
Wykres 3. Ilość posiadanych przez partie programów które w swych założeniach poruszają zagadnienia związane ze sportem i kulturą fizyczną, s. 211

Wykres 4. Zagadnienia z zakresu m.in. sportu i kultury fizycznej, obejmujące deklaracje programowe wybranych partii politycznych w latach 2005-2019, s. 213
Wykres 5. Ilość funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania MS (2005-2007), s. 240
Wykres 6. Oddane do użytku nowe budynki kultury fizycznej w okresie działania MS (2005-2007), s. 241
Wykres 7. Wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną w okresie działania MS (2005-2007), s. 241
Wykres 8. Zestawienie ilości oddanych obiektów sportowych w ramach realizowanych przez MSiT programów, w latach 2011-2019, s. 253
Wykres 9. Ilość funkcjonujących podmiotów działających w sferze sportu i kultury fizycznej w okresie działania MSiT (2007-2019), s. 253
Wykres 10. Oddane do użytku nowe budynki kultury fizycznej w okresie działania MSiT (2007-2019), s. 254
Wykres 11. Wydatki budżetu państwa (w mln/zł) na sport i kulturę fizyczną w okresie działania MSiT (2007-2019), s. 254

Spis rysunków

Rys 1. Komponenty współczesnego sportu, s. 12

Spis Załączników

Załącznik nr 1 Tabela 16. Zestawienie trwania kadencji Sejmu oraz Senatu, s. 283.
Załącznik nr 2 Tabela 17. Szczegółowe zestawienie zapisów w programach wybranych partii politycznych, w latach 1989-2005, dotyczących m.in. sportu i kultury fizycznej oraz turystyki, s. 284
Załącznik nr 3 Tabela 18. Zestawienie ustaw poruszających zagadnienia związane ze sportem i kultura fizyczna w trakcie posiedzeń sejmu w latach 1998-2019, s. 303